ÇANAKKALE KENTİNDE SUÇUN COĞRAFYASI

Yüksek Lisans Tezi

Pervin AKSAK
ÇOMÜ BAP 2009/21

2009

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI

Çanakkale Kentinde Suçun Coğrafyası

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Pervin AKSAK

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Vedat ÇALIŞKAN

Bu çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri kapsamında desteklenmiştir.

Proje No:2009/21

Çanakkale – 2009

TAAHHÜTNAME

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum "Çanakkale Kentinde Suçun Coğrafyası" adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

20/08/2009

Pervin AKSAK

İmza

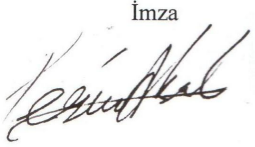

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Pervin AKSAK'a ait "Çanakkale Kentinde Suçun Coğrafyası" adlı çalışma, jürimiz tarafından Coğrafya Anabilim Dalında,

YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Üye Yrd. Doç. Dr. Vedat ÇALIŞKAN

(Danışman)

Üye Yrd. Doç. Dr. Şeref ULUOCAK

Üye Yrd. Doç. Dr. Cengiz AKBULAK

Tez No : 349536
Tez Savunma Tarihi : 20.08.2009

ONAY

Doç. Dr. Yücel ACER
Enstitü Müdürü
01.09/2009

ÖZET

Suç tarihin en eski devirlerinden itibaren var olan, nedenleri ve sonuçlarıyla geniş dağılış gösteren bir olgudur. Son yıllarda farklı bilim dallarında, kendi disiplinlerine özgü metodoloji ile suç olgusu üzerine çalışmalar yapılması önemli gelişmeler sağlamıştır. Gerçekleştirilen çalışma ile Çanakkale'de seçilmiş bazı suç türlerinin dağılışı ve bu dağılışa etki eden faktörler Coğrafya biliminin prensipleri ve yöntemleri ile ele alınmaya çalışıldı. Çalışmada öncelikle suç kavramı tanıtılarak, coğrafya biliminin suç olgusu ile ilişkisine yer verilmiş ve bazı coğrafi faktörlerin Çanakkale kentindeki suçlar üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir. Çalışmada, 2007 yılında Çanakkale kentinde meydana gelen ve bu çalışmada seçilen suç türleri bazı coğrafi faktörler açısından sınanarak, mahalleler ölçeğinde incelenmiştir. Ele alınan suç türleri trafik kazaları (maddi hasarlı ve yaralanmalı), hırsızlık (evden, işyerinden, otodan, araç ve diğer hırsızlıklar), kasten yaralama-öldürme ve aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarıdır. Bu suç türlerine ait vaka sayılarına ayrıca il ölçeğinde de yer verilmesi, bazı kıyaslamalara olanak sağlamıştır. Çanakkale Emniyet Müdürlüğü'nden alınan günlük olay tutanaklarından, günlük veriler doğrultusunda saptanan suç mahalli bilgilerinin koordinatları ile noktasal dağılış haritaları hazırlanmıştır. SPSS istatistik programıyla ise suç türlerinin özellikleri ve meteorolojik parametreler arasında Frekans ve Classification Tree testi uygulanmıştır. Daha sonra, belirlenen suç türleri doğrultusunda Çanakkale ili çeşitli illerle karşılaştırılmıştır. Elde edilen bulgular ışığında Çanakkale kentinde bazı suç türlerinin önlenebilmesine, azaltılabilmesine ilişkin öneriler sunulmuştur.

Bu çalışmayla, ele alınan suçların, mekânın bazı coğrafi özelliklerine göre dağılış gösterdiği saptanmıştır. Kentte suçların türlerine göre dağılışında mekânsal farklılaşma belirgindir. Suç üzerinde pek çok faktörün etkisi bulunmakla birlikte sosyo-ekonomik faktörlerin ve sosyal çevre özelliklerinin etkisinin oldukça güçlü olduğu belirlenmiştir. Benzer çalışmalar arttığında, bazı kıyaslamaların yapılması daha olanaklı olacaktır. Bu nedenle bu türden, katkıda bulunacak çalışmaların çoğalması, kapsamlı değerlendirmeler için veri sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çanakkale, suç, suç coğrafyası, suç dağılışı.

ABSTRACT

Crime is a universal phenomenon. It has been existed since old ages of history. It is expected that it will go on in the future with the emerging of new types of crime. Crime is a phenomenon that can be seen in every culture, but it sometimes includes different evaluations. In one way, crime is a contradiction between one's manners and behaviors and the conventional codes of society in which one lives. As this contradiction necessarily exists everywhere and every time, it constitutes a general and universal phenomenon. In spite of the difference of crimes such as murder and theft, in one way crime conserves its existence with the necessity of being searched scientifically and being a part of science as a phenomenon.

In this study, the city Çanakkale that we handle as a place in terms of geography and crime is placed Northwestern part of Turkey. It is located on the Biga Peninsula and Gelibolu Peninsula which are respectively placed on the South and the North of the Dardanelles that have a strategic importance. However, the place has been more localized and turned out to be Çanakkale city center because of the difficulties of the study subject. In our study, primarily the term crime, geography and criminology, the affect of some physical and humane factors on crime have tried to be explained with the examples from Turkey and World. Afterwards, this state has been evaluated for the city Çanakkale. The types of crime that we choose such as Traffic Accidents (resulting in material damage and injury), theft (house, office, car and other thieves), ınjury-murder, and Ill-treatment of family members-pounding-threat-affront have been examined in detail across the streets of Çanakkale city center by taking the geographic factors into consideration. Also, the distribution of the types of crime to the provincial-wide has been allowed. The places where the types of crime are committed have been compiled from Çanakkale Police Department in the direction of the daily reports of year 2007 and these places have been mapped with the help of CBS. The Classification Tree Test and the Frequency Test have been applied between the types of crime with the SPSS statistics programme and the meteorologic parameters that have been taken from State Meteorology Affairs. Afterwards, in the direction of determinated types of crime, Çanakkale has been compared to the other

different cities. Lastly, the results have been evaluated and the proposals have been brought forward.

With this study, it is designed that the types of crime are distributed according to the physical and the human geography of the place. It is indicated that many factors have an affect on crime, but socio-economic factors are the most effective ones compared to the others. The speedy urbanization process of Çanakkale becomes an important point in the formation of crime in this city. Furthermore, it is thought that this study will set an example for the following studies.

Key Words: Çanakkale, crime, crime of geography, crime distribution,

ÖNSÖZ

İnsanoğlu var olduğundan beri suç vardı. Günümüzde ise suç, daha çok hızlı ve yapay olarak gelişen kentlerde ciddi bir sorun haline gelmiş ve pek çok faktör suçun oluşmasına zemin hazırlamıştır. Suçun meydana gelmesinde etkili olan bu faktörleri ekonomik, sosyal ve çevresel olarak sınıflandırabiliriz.

Geçmişten günümüze pek çok bilim dalı suçu kendi prensipleri doğrultusunda incelemiştir. Son yıllarda bu bilim dallarına coğrafya bilimi de katılmıştır. "Çanakkale Kentinde Suçun Coğrafyası" başlıklı çalışmamızda coğrafi faktörler ile suç arasındaki ilişkiyi göz önüne alarak suçun mekânsal ve zamansal dağılımını inceledik.

Yüksek lisansım boyunca her zaman yanımda olan, tez konumun seçimiyle, coğrafyaya farklı bir pencereden bakmamı sağlayan, çalışmanın her aşamasında verdiği fikirlerle iyi bir yol gösterici olan, tez danışmanım saygıdeğer hocam Yrd. Doç. Dr. Vedat ÇALIŞKAN'a sonsuz teşekkürler.

Suçun, mekâna dağılışını harita üzerine aktarmamda yardımcı olan Yrd. Doç. Dr. Cengiz AKBULAK'a; SPSS'le ilgili yapılan çalışmalarda yardımcı olan Doç. Dr. Mehmet MENDEŞ'e; Çalışmanın iklimle ilgili bölümünde, paylaşımcı davranarak yol gösterici olan, okumaları ve düzeltmeleriyle katkı sağlayan Araş. Gör. Zahide ACAR'a; Çalışmada değerlendirmeye aldığımız suç türlerinin TCK'daki durumuyla ilgili bilgi ve katkı sağlayan Avukat Hakan ÖZTÜRK'e teşekkürü bir borç bilirim.

Bana sevgi ve emek veren, verdiğim her kararda yanımda olan, babam Alaattin AKSAK ve annem Perihan AKSAK'a, varlıkları beni mutlu eden ailemin diğer bireylerine, Okumaları ve desteğiyle yanımda olan sevgili dostum Hazal ÖZTÜRKER'e, SPSS konusunda yardımlarını esirgemeyen Orçun KÜÇÜKOĞLU'na, verilere ulaşmamda yardımcı olan Çanakkale Emniyet Müdürlüğü'ne, Trafik Tescil ve Denetleme Şube Müdürlüğü'nden Mehmet BAŞOL ve Cafer ERDOĞAN'a ve EKKM (Emniyet Komuta Kontrol Merkezi) Şubesinden Tuncay BAYRAM, Serhat ŞENAY'a, Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğüne, Çanakkale Meteoroloji İstasyonu Müdürlüğü'ne teşekkürler.

Yüksek lisans tez çalışmamı destekleyen üniversitemizin Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonu'na değerli desteği nedeniyle teşekkür ederim.

Son olarak, tez çalışmamda yardımlarını esirgemeyen tüm hocalarıma ve arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Pervin AKSAK
Haziran/Çanakkale-2009

İÇİNDEKİLER

ÖZET i
ABSTRACT ii
ÖNSÖZ iv
İÇİNDEKİLER vi
KISALTMALAR LİSTESİ viii
ÇİZELGE LİSTESİ ix
ŞEKİL LİSTESİ x
EKLER LİSTESİ xvii

1. GİRİŞ 1
2. VERİ ve YÖNTEM 11
3. KAPSAM ve SINIRLILIKLAR 15

I. BÖLÜM
SUÇ KAVRAMI

1.1 SUÇ OLGUSUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ 19
1.2 GÜNÜMÜZDE SUÇ OLGUSU 21

II. BÖLÜM
COĞRAFYA BİLİMİ VE SUÇ

2.1 ÇEŞİTLİ SUÇLAR İLE BAZI COĞRAFİ FAKTÖRLER ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ 26
2.1.1 Coğrafi Konum 26
2.1.2 İklim ve İklim Elemanları 28
2.1.2.1 Sıcaklık 28
2.1.2.2 Nemlilik ve Yağış 29
2.1.2.3 Basınç ve Rüzgârlar 30
2.2 BEŞERİ ÇEVRE ÖZELLİKLERİ'NİN SUÇ İLE İLİŞKİSİ 33
2.2.1 Nüfus Özellikleri 33
2.2.2 Nüfus Hareketleri (Göç) 46
2.2.3 Yerleşme Özellikleri 47
2.3 ÇANAKKALE'NİN BAZI COĞRAFİ ÖZELLİKLERİNİN ÇEŞİTLİ SUÇ TÜRLERİNE ETKİSİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ 56
2.3.1 Coğrafi Konum 56
2.3.2 İklim ve İklim Elemanları 57
2.4 BEŞERİ ÇEVRE ÖZELLİKLERİ'NİN SUÇ İLE İLİŞKİSİ 68
2.4.1 Nüfus Özellikleri 68
2.4.2 Nüfus Hareketleri (Göç) 74
2.4.3 Yerleşme Özellikleri 77

III. BÖLÜM
ÇANAKKALE KENTİNDE SEÇİLMİŞ BAZI SUÇ TÜRLERİNİN COĞRAFİ ÖZELLİKLER İLE İLİŞKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI

3.1 Trafik Kazaları 89
3.1.1 Maddi Hasarlı Trafik Kazası 101
3.1.2 Yaralanmalı ve Ölümlü Trafik Kazası 136
3.2 Hırsızlık 149
3.2.1 Evden Hırsızlık 151
3.2.2 İşyerinden Hırsızlık 166
3.2.3 Otodan Hırsızlık 176
3.2.4 Araç Hırsızlığı 185
3.2.5 Diğer Hırsızlıklar 195
3.3 Kasten Yaralama-Kasten Öldürme 203
3.4 Aile Fertlerine Kötü Muamele-Darp-Tehdit-Hakaret 214

IV. BÖLÜM
ÇANAKKALE'DE SUÇLARIN DAĞILIŞ ÖZELLİKLERİ

4.1 SONUÇ ve ÖNERİLER 240
KAYNAKÇA 249
EKLER 259

KISALTMALAR LİSTESİ

AB: Avrupa Birliği.

ADNKS: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi.

AKKM: Ana Komuta Kontrol Merkezi.

AVM: Alışveriş Merkezi.

CBS: Coğrafi Bilgi Sistemleri.

CT: Classification Tree.

DİE: Devlet İstatistik Enstitüsü.

DMİGM: Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü.

DPT: Devlet Planlama Teşkilatı.

EKKM: Emniyet Komuta Kontrol Merkezi.

TCK: Türk Ceza Kanunu.

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu.

f: Frekans.

ÇİZELGE LİSTESİ

Çizelge 1: Almanya ve Türkiye'de trafik kazalarındaki kötü hava koşulları 32
Çizelge 2: Suç türü ve ceza infaz kurumuna giren hükümlüler 2006 35
Çizelge 3: GSYİH'nın sektörel dağılımı (%).....46
Çizelge 4: Çanakkale ilinde bazı yıllara göre yaz aylarındaki trafik kazaları 61
Çizelge 5: 1876'da Çanakkale şehrinin nüfusu.....68
Çizelge 6: Sayım yıllarına göre Çanakkale ilinin nüfusu 69
Çizelge 7: Sayım yıllarına göre kentteki mahalle nüfusları 70
Çizelge 8: 2000 yılındaki merkez ilçe ve 2007 yılı Çanakkale kentindeki nüfusun yaş gruplarına göre dağılışı 71
Çizelge 9: İllerin ve bölgelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması araştırması eğitim durumu.....73
Çizelge 10:1934 Yılı Bulgaristan ve Romanya'dan gelen göçmenler 75
Çizelge 11: 1975-2000 yıllarında illerin net göç hızına göre sıralanışı 76
Çizelge 12: Çanakkale kır-kent nüfus dağılımı.....80
Çizelge 13: Merkez ilçenin kır-kent nüfusu 81
Çizelge 14: Marmara bölgesi illerinin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması (1996–2003) 85
Çizelge 15: Çanakkale ilçelerinin çeşitli sosyo-ekonomik göstergeleri ve sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasındaki yerleri (parantez içindeki sayılar 871 ilçe içindeki sırasını göstermektedir) 86
Çizelge 16: Türkiye'de 2003–2007 yılları arasındaki beş yılı gösteren ramazan bayramı tatillerinde meydana gelen ölümlü-yaralanmalı trafik kazalarının dağılışı...93
Çizelge 17: Çanakkale ilinde Aralık–2007 ve Şubat–2009 tarihlerindeki araç sahipliği 96
Çizelge 18: 2007 yılında Çanakkale kentinde bayramlarda meydana gelen trafik kazaları 101
Çizelge 19: 2007 yılında Çanakkale ilinde oluşumuna göre kaza türleri 143
Çizelge 20: Çanakkale kentinde mahalleler, yüzölçümleri, konut sayıları ve özellikleri.....152
Çizelge 21. Bağıl nem-sıcaklık ilişkisi tablosundan evden hırsızlıkların ısı-stres kategorisine göre değerlendirilmesi.....163
Çizelge 22: Çanakkale kentinde mahalleler, yüzölçümleri, işyeri sayıları.....167
Çizelge 23: 2007 yılında Çanakkale kentinde ele alınan suç türlerinin mahallelere dağılışı 227
Çizelge 24: Çanakkale ilinde, polisin sorumluluk alanına dahil olan emniyet birimlerinde görülen suçların dağılışı (2007).....228
Çizelge 25: Değerlendirilen illerin nüfus ve nüfus yoğunluklarına göre dağılışı.....231
Çizelge 26: 2000-2008 yıllarındaki bazı asayiş olaylarının seçilen illere dağılımı....234
Çizelge 27: 2000-2007 yıllarındaki bazı asayiş olaylarının seçilen illere dağılımı ve suç oranı (yüz binde).....235

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Çanakkale ilinin lokasyon haritası.....56
Şekil 2: Mann-Kendall sınamasının ardışık çözümlemesinden elde edilen $u(t)$ ve $u'(t)$ değerlerine göre, yaz ortalama sıcaklık dizilerinde gözlenen uzun süreli eğilimler.....58
Şekil 3: Çanakkale'nin rüzgar gülü ve hakim rüzgar yönü (Lambert devamlı çizgili ok, Rubinstein yöntemi ise kesik çizgili ok ile gösterilmiştir).....59
Şekil 4: Mann-Kendall sınamasının ardışık çözümlemesinden elde edilen $u(t)$ ve $u'(t)$ değerlerine göre, kış toplam yağış dizilerinde gözlenen uzun süreli eğilimler.....60
Şekil 5: Çanakkale'de kar fırtınasında kapanan yollar ve ulaşımın durumu -1.....62
Şekil 6: Çanakkale'de kar fırtınasında kapanan yollar ve ulaşımın durumu -2.....62
Şekil 7: 2007 yılında Çanakkale'de aylık meteorolojik hadise durumu.....63
Şekil 8: 2007 yılında Çanakkale'de aylık bulut kapalılığının durumu.....64
Şekil 9: 2007 yılında Çanakkale'de aylık bağıl nem durumu.....64
Şekil 10: 2007 yılında Çanakkale'de aylık ortalama sıcaklık dağılışı 65
Şekil 11: 2007 yılında Çanakkale'de aylık toplam yağışın dağılışı 66
Şekil 12: 2007 yılında Çanakkale'de aylık rüzgâr durumu ve yönünün dağılışı.....66
Şekil 13: Kentin çekirdeğini meydana getiren Çimenlik Kalesi ve kentin görünümü 77
Şekil 14: Jean Constantinies fotoğraf stüdyosu (Kayserili Ahmet Paşa Caddesi).....78
Şekil 15: Kentin gelişim gösteren, kuzeyinde yer alan mahalle olan Esenler Mahallesinden bir görünüm.....79
Şekil 16: Fevzipaşa Mahallesinden görünüm–1 82
Şekil 17: Fevzipaşa Mahallesinden görünüm–2 82
Şekil 18: Çanakkale il merkezindeki sosyo-ekonomik göstergeler 84
Şekil 19: Kent merkezinde geçimini hurdacılıkla sağlayan bir aile.....88
Şekil 20: 1. Derin çukurlar içeren bir cadde (Abdi İpekçi Caddesi).....98
Şekil 21: 2.(Abdi İpekçi Caddesi) Aynı caddenin bakım ve onarım sonrası görünümü 98
Şekil 22: Helsinki ve Çanakkale'den bisiklet yolu örnekleri 100
Şekil 23: Çanakkale kentinde kış mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının haftanın günlerine göre dağılışı (2007).....102
Şekil 24: Çanakkale ketinde kış mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği saat aralığı (2007).....103
Şekil 25: Çanakkale kentinde kış mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği mahalleler (2007) 104
Şekil 26: Çanakkale kentinde kış mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının mahallelere dağılışı (2007).....105
Şekil 27: Çanakkale kentinde kış mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği günlerdeki hava durumu (2007).....106
Şekil 28: Çanakkale kentinde kış mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği günlerdeki gün durumu (2007) 107
Şekil 29: Çanakkale kentinde kış mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği günlerdeki yolun yüzeyi (2007) 107
Şekil 30: Çanakkale kentinde kış mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarında kazaya karışan kişilerin yaşı (2007).....108
Şekil 31: Çanakkale kentinde kış mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarında kazaya karışan araçların türü (2007) 109

Şekil 32: Çanakkale kentinde ilkbahar mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının haftanın günlerine göre dağılışı (2007) 109
Şekil 33: Çanakkale kentinde ilkbahar mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği saat aralığı (2007) 110
Şekil 34: Çanakkale kentinde ilkbahar mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği mahalleler (2007) 111
Şekil 35: Çanakkale kentinde ilkbahar mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının mahallelere dağılışı (2007) 112
Şekil 36: Çanakkale kentinde ilkbahar mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarında kazaya karışan kişilerin yaşı (2007) 113
Şekil 37: Çanakkale kentinde ilkbahar mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarında kazaya karışan araçların türü (2007) 113
Şekil 38: Çanakkale kentinde yaz mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının haftanın günlerine göre dağılışı (2007) 114
Şekil 39: Çanakkale kentinde yaz mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği saat aralığı (2007) 115
Şekil 40: Çanakkale kentinde yaz mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği mahalleler (2007) 115
Şekil 41: Çanakkale kentinde yaz mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının mahallelere dağılışı (2007) 117
Şekil 42: Çanakkale kentinde yaz mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarında kazaya karışan kişilerin yaşı (2007) 118
Şekil 43: Çanakkale kentinde yaz mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarında kazaya karışan araçların türü (2007) 118
Şekil 44: Çanakkale kentinde sonbahar mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının haftanın günlerine göre dağılışı (2007) 119
Şekil 45: Çanakkale kentinde sonbahar mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği saat aralığı (2007) 119
Şekil 46: Çanakkale kentinde sonbahar mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği mahalleler (2007) 120
Şekil 47: Çanakkale kentinde sonbahar mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının mahallelere dağılışı (2007) 121
Şekil 48: Çanakkale kentinde sonbahar mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarında kazaya karışan araçların türü (2007) 122
Şekil 49: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazalarının aylara dağılışı 123
Şekil 50: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği saat aralığı 123
Şekil 51: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazalarının haftanın günlerine göre dağılışı 124
Şekil 52: Atatürk Caddesinde bulunan yoğun araç trafiğinin yaşandığı kavşaklardan olan Bodur Kavşağı 126
Şekil 53: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği mahalleler 126
Şekil 54: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazalarının mahallelere dağılışı (2007) 127
Şekil 55: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği günlerdeki hava durumu 129

Şekil 56: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği anda gün durumu....129
Şekil 57: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği günlerde yol yüzeyinin durumu....130
Şekil 58: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazalarında araç sayısına göre kazaların durumu....131
Şekil 59: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazalarında kazaya karışan kişilerin yaşı (2007)....131
Şekil 60: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazalarında kazaya karışan kişilerin cinsiyeti....132
Şekil 61: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazalarında kazaya karışan kişilerin öğrenim durumu....132
Şekil 62: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazalarında kazaya karışan araçların türü....133
Şekil 63: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği günlerdeki meteorolojik hadise durumu....135
Şekil 64: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği günlerdeki toplam yağış durumu....135
Şekil 65: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği günlerdeki bağıl nem durumu....136
Şekil 66: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği günlerdeki ortalama sıcaklık durumu....136
Şekil 67: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarının aylara dağılışı....137
Şekil 68: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarının haftanın günlerine göre dağılışı....138
Şekil 69: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarının meydana geldiği saat aralığı....138
Şekil 70: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarının meydana geldiği mahalleler....139
Şekil 71: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarının mahallelere dağılışı....140
Şekil 72: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarının meydana geldiği günlerdeki hava durumu....141
Şekil 73: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarının meydana geldiği anda gün durumu....142
Şekil 74: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarının meydana geldiği günlerde yol yüzeyinin durumu....142
Şekil 75: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarında araç sayısına göre kazaların durumu....143
Şekil 76: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarında kazaya karışan kişilerin yaşı....144
Şekil 77: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarında kazaya karışan kişilerin öğrenim durumu....145
Şekil 78: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarında kazaya karışan araçların türü....145
Şekil 79: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarının meydana geldiği günlerdeki meteorolojik hadise durumu....147

Şekil 80: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarının meydana geldiği günlerdeki toplam yağış durumu.....147
Şekil 81: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarının meydana geldiği günlerdeki bağıl nem durumu.....148
Şekil 82: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarının meydana geldiği günlerdeki ortalama sıcaklık durumu.....148
Şekil 83: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarının meydana geldiği günlerdeki bulut kapalılığı durumu.....149
Şekil 84: Çanakkale kentindeki evden hırsızlıkların aylara dağılışı (2007).....153
Şekil 85: Çanakkale kentindeki evden hırsızlıkların haftanın günlerine dağılışı (2007).....154
Şekil 86: Çanakkale kentindeki evden hırsızlıkların Salı ve Cuma günlerindeki dağılışı (2007).....155
Şekil 87: Çanakkale kentindeki evden hırsızlıkların meydana geldiği saat aralığı (2007).....156
Şekil 88: Çanakkale kentindeki evden hırsızlıkların mahallelere dağılımı (2007)...156
Şekil 89: Çanakkale kentindeki evden hırsızlıkların mahallelere dağılımı (2007)...159
Şekil 90: Çanakkale kentindeki evden hırsızlık olaylarındaki müştekilerin yaşı (2007).....160
Şekil 91: Çanakkale kentindeki evden hırsızlık olaylarındaki şüphelilerin/suçluların yaşı (2007).....161
Şekil 92: Çanakkale kentindeki evden hırsızlık olaylarındaki şüphelilerin/suçluların nüfus kütüklerine göre dağılımı (2007).....161
Şekil 93: Bağıl nem ile hissedilen sıcaklık arasındaki ilişki (Robinson ve Henderson-Sellers 1999:211).....162
Şekil 94: Çanakkale kentindeki evden hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki meteorolojik hadise durumu (2007).....164
Şekil 95: Çanakkale kentindeki evden hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki ortalama sıcaklık durumu (2007).....165
Şekil 96: Çanakkale kentindeki evden hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki bağıl nem durumu (2007).....165
Şekil 97: Çanakkale kentindeki evden hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki toplam yağış durumu (2007).....166
Şekil 98: Çanakkale kentindeki evden hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki ayın evrelerine göre durumu (2007).....166
Şekil 99: Çanakkale kentindeki işyerinden hırsızlıkların aylara dağılışı (2007).....167
Şekil 100: Çanakkale kentindeki işyerinden hırsızlıkların haftanın günlerine dağılışı (2007).....168
Şekil 101: Çanakkale kentindeki işyerinden hırsızlıkların meydana geldiği saat aralığı (2007).....168
Şekil 102: Çanakkale kentindeki işyerinden hırsızlıkların mahallelere dağılımı (2007).....170
Şekil 103: Çanakkale kentindeki işyerinden hırsızlık olaylarındaki müştekilerin yaşı (2007).....170
Şekil 104: Çanakkale kentindeki işyerinden hırsızlıkların mahallelere dağılışı (2007).....171
Şekil 105: Çanakkale kentindeki işyerinden hırsızlık olaylarındaki şüphelilerin/ suçluların yaşı (2007).....172

Şekil 106:Çanakkale kentindeki işyerinden hırsızlık olaylarındaki şüphelilerin/ suçluların nüfus kütüklerine göre dağılımı (2007) 172
Şekil 107: Çanakkale kentindeki işyerinden hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki meteorolojik hadise durumu (2007).....174
Şekil 108: Çanakkale kentindeki işyerinden hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki ortalama sıcaklık durumu (2007).....174
Şekil 109: Çanakkale kentindeki işyerinden hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki bağıl nem durumu (2007).....175
Şekil 110: Çanakkale kentindeki işyerinden hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki toplam yağış durumu (2007) 175
Şekil 111: Çanakkale kentindeki işyerinden hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki ayın evrelerine göre durumu (2007) 176
Şekil 112: Çanakkale kentindeki otodan hırsızlıkların aylara dağılışı (2007).....177
Şekil 113: Çanakkale kentindeki otodan hırsızlıkların haftanın günlerine dağılışı (2007) 178
Şekil 114: Çanakkale kentindeki otodan hırsızlıkların meydana geldiği saat aralığı (2007) 178
Şekil 115: Çanakkale kentindeki otodan hırsızlıkların mahallelere dağılımı (2007) 179
Şekil 116: Çanakkale kentindeki otodan hırsızlıkların mahallelere dağılışı (2007) 180
Şekil 117: Çanakkale kentindeki otodan hırsızlık olaylarındaki müştekilerin yaşı (2007) 181
Şekil 118:Çanakkale kentindeki otodan hırsızlık olaylarındaki şüphelilerin/ suçluların yaşı (2007).....182
Şekil 119:Çanakkale kentindeki otodan hırsızlık olaylarındaki şüphelilerin/ suçluların nüfus kütüklerine göre dağılımı (2007) 182
Şekil 120: Çanakkale kentindeki otodan hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki meteorolojik hadise durumu (2007).....183
Şekil 121: Çanakkale kentindeki otodan hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki ortalama sıcaklık durumu (2007).....184
Şekil 122:Çanakkale kentindeki otodan hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki bağıl nem durumu (2007).....184
Şekil 123: Çanakkale kentindeki otodan hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki ayın evrelerine göre durumu (2007).....185
Şekil 124: Çanakkale kentindeki araç hırsızlıklarının aylara dağılışı (2007).....186
Şekil 125: Çanakkale kentindeki araç hırsızlıklarının haftanın günlerine dağılışı (2007) 187
Şekil 126: Çanakkale kentindeki araç hırsızlıklarının meydana geldiği saat aralığı (2007) 187
Şekil 127: Çanakkale kentindeki araç hırsızlıklarının mahallelere dağılımı (2007) 188
Şekil 128: Çanakkale kentindeki araç hırsızlıklarının mahallelere dağılışı (2007) ..189
Şekil 129: Çanakkale kentindeki araç hırsızlığı olaylarındaki müştekilerin yaşı (2007) 190
Şekil 130: Çanakkale kentindeki araç hırsızlığı olaylarındaki şüphelilerin/suçluların yaşı (2007).....191
Şekil 131: Çanakkale kentindeki araç hırsızlığı olaylarındaki şüphelilerin/suçluların nüfus kütüklerine göre dağılımı (2007) 191

Şekil 132: Çanakkale kentindeki araç hırsızlığı olaylarındaki şüphelilerin/suçluların (Çanakkale ili ayrıntılı olarak) nüfus kütüklerine göre dağılımı (2007).....192
Şekil 133: Çanakkale kentindeki araç hırsızlıklarının meydana geldiği günlerdeki meteorolojik hadise durumu (2007).....193
Şekil 134: Çanakkale kentindeki araç hırsızlıklarının meydana geldiği günlerdeki ortalama sıcaklık durumu (2007).....193
Şekil 135: Çanakkale kentindeki araç hırsızlıklarının meydana geldiği günlerdeki bağıl nem durumu (2007).....194
Şekil 136: Çanakkale kentindeki araç hırsızlıklarının meydana geldiği günlerdeki ayın evrelerine göre durumu (2007).....194
Şekil 137: Çanakkale kentindeki diğer hırsızlıkların aylara dağılışı (2007) 196
Şekil 138: Çanakkale kentindeki diğer hırsızlıkların haftanın günlerine dağılışı (2007).....196
Şekil 139: Çanakkale kentindeki diğer hırsızlıkların meydana geldiği saat aralığı (2007).....197
Şekil 140: Çanakkale kentindeki diğer hırsızlıkların mahallelere dağılımı (2007) ..197
Şekil 141: Çanakkale kentindeki diğer hırsızlıkların mahallelere dağılışı (2007)....198
Şekil 142: Çanakkale kentindeki diğer hırsızlık olaylarındaki müştekilerin yaşı (2007).....199
Şekil 143: Çanakkale kentindeki diğer hırsızlık olaylarındaki şüphelilerin/suçluların yaşı (2007).....200
Şekil 144: Çanakkale kentindeki diğer hırsızlık olaylarındaki şüphelilerin/suçluların nüfus kütüklerine göre dağılımı (2007) 201
Şekil 145: Çanakkale kentindeki diğer hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki meteorolojik hadise durumu (2007).....201
Şekil 146: Çanakkale kentindeki diğer hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki ortalama sıcaklık durumu (2007).....202
Şekil 147: Çanakkale kentindeki diğer hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki bağıl nem durumu (2007) 202
Şekil 148: Çanakkale kentindeki diğer hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki ayın evrelerine göre durumu (2007).....203
Şekil 149: Çanakkale kentindeki kasten yaralamaların aylara dağılışı (2007).....204
Şekil 150: Çanakkale kentindeki kasten yaralamaların haftanın günlerine dağılışı (2007).....204
Şekil 151: Çanakkale kentindeki kasten yaralamaların meydana geldiği saat aralığı (2007).....205
Şekil 152: Çanakkale kentindeki kasten yaralamaların mahallelere dağılımı (2007).....206
Şekil 153: Çanakkale kentindeki kasten yaralamaların mahallelere dağılışı (2007) 207
Şekil 154: Çanakkale kentindeki kasten yaralama olaylarındaki müştekilerin yaşı (2007).....208
Şekil 155: Çanakkale kentindeki kasten yaralama olaylarındaki şüphelilerin/suçluların yaşı (2007).....209
Şekil 156: Çanakkale kentindeki kasten yaralama olaylarındaki şüphelilerin/ suçluların nüfus kütüklerine göre dağılımı (2007) 210
Şekil 157: Çanakkale kentinde kasten yaralamaların meydana geldiği günlerdeki meteorolojik hadise durumu (2007).....211
Şekil 158: Çanakkale kentinde kasten yaralamaların meydana geldiği günlerdeki ortalama sıcaklık durumu (2007).....212

Şekil 159: Çanakkale kentindeki kasten yaralamaların meydana geldiği günlerdeki bağıl nem durumu (2007) 212
Şekil 160: Çanakkale kentindeki kasten yaralamaların meydana geldiği günlerdeki rüzgâr durumu ve yönü (2007) 213
Şekil 161: Çanakkale kentindeki kasten yaralamaların meydana geldiği günlerdeki Lodos-Poyraz rüzgârları ve yönü (2007) 213
Şekil 162: Çanakkale kentindeki kasten yaralamaların meydana geldiği günlerdeki rüzgâr yönü ve rüzgâr yönüne göre oransal dağılımı(2007) 214
Şekil 163: Çanakkale kentinde aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçları ve suç şekline göre dağılışı (2007) 215
Şekil 164: Çanakkale kentindeki aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret olaylarının aylara dağılışı (2007) 215
Şekil 165: Çanakkale kentindeki aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret olaylarının haftanın günlerine dağılışı (2007) 216
Şekil 166: Çanakkale kentindeki aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret olaylarının meydana geldiği saat aralığı (2007) 217
Şekil 167: Çanakkale kentindeki aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret olaylarının mahallelere dağılımı (2007) 217
Şekil 168: Çanakkale kentindeki aile fertlerine kötü muamele-darp tehdit-hakaret olaylarının mahallelere dağılışı (2007) 218
Şekil 169: Çanakkale kentindeki aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret olaylarında müştekilerin yaşı (2007) 219
Şekil 170: Çanakkale kentindeki aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret olaylarındaki müştekilerin cinsiyeti (2007) 220
Şekil 171: Çanakkale kentindeki aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret olaylarındaki şüphelilerin/suçluların yaşı (2007) 221
Şekil 172: Çanakkale kentindeki aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret olaylarındaki şüphelilerin/suçluların nüfus kütüklerine göre dağılımı (2007) 222
Şekil 173: Çanakkale kentinde aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarının meydana geldiği günlerdeki meteorolojik hadise durumu (2007) 223
Şekil 174: Çanakkale kentinde aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarının meydana geldiği günlerdeki ortalama sıcaklık durumu (2007) 224
Şekil 175: Çanakkale kentindeki aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarının meydana geldiği günlerdeki bağıl nem durumu (2007) 224
Şekil 176: Çanakkale kentindeki aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarının meydana geldiği günlerdeki rüzgar durumu ve yönü (2007) 225
Şekil 177: Çanakkale kentindeki aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarının meydana geldiği günlerdeki Lodos-Poyraz rüzgârları ve yönü (2007) ... 225
Şekil 178: Çanakkale kentindeki aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarının meydana geldiği günlerdeki rüzgâr yönü ve rüzgâr yönüne göre oransal dağılımı(2007) 226
Şekil 179: Türkiye'de 2007 yılındaki hırsızlık (evden, işyerinden, otodan, oto hırsızlığı, kapkaç, yankesicilik, yağma) olaylarının seçilen illere göre dağılımı 236
Şekil 180: Türkiye'de 2007 yılındaki kasten yaralama olaylarının seçilen illere göre dağılımı 236
Şekil 181: Sınıflandırma ağacı 239

EKLER LİSTESİ

Ek 1: 2007 yılında haber gazetesinde yer alan suçların olay sayıları 259
Ek 2: Çanakkale kentinde maddi hasarlı trafik kazalarının Ocak ayındaki dağılışı (2007) 263
Ek 3: Çanakkale kentinde maddi hasarlı trafik kazalarının Şubat ayındaki dağılışı (2007).....264
Ek 4: Çanakkale kentinde maddi hasarlı trafik kazalarının Mart ayındaki dağılışı (2007).....265
Ek 5: Çanakkale kentinde maddi hasarlı trafik kazalarının Nisan ayındaki dağılışı (2007).....266
Ek 6: Çanakkale kentinde maddi hasarlı trafik kazalarının Mayıs ayındaki dağılışı (2007).....267
Ek 7: Çanakkale kentinde maddi hasarlı trafik kazalarının Haziran ayındaki dağılışı (2007).....268
Ek 8: Çanakkale kentinde maddi hasarlı trafik kazalarının Temmuz ayındakidağılışı (2007).....269
Ek 9: Çanakkale kentinde maddi hasarlı trafik kazalarının Ağustos ayındaki dağılışı (2007).....270
Ek 10: Çanakkale kentinde maddi hasarlı trafik kazalarının Eylül ayındaki dağılışı (2007).....271
Ek 11: Çanakkale kentinde maddi hasarlı trafik kazalarının Ekim ayındaki dağılışı (2007).....272
Ek 12: Çanakkale kentinde maddi hasarlı trafik kazalarının Kasım ayındaki dağılışı (2007).....273
Ek 13: Çanakkale kentinde maddi hasarlı trafik kazalarının Aralık ayındaki dağılışı (2007).....274
Ek 14: Çanakkale kentinde yaralanmalı trafik kazalarının kış mevsimindeki dağılışı (2007).....275
Ek 15: Çanakkale kentinde yaralanmalı trafik kazalarının ilkbahar mevsimindeki dağılışı (2007).....276
Ek 16: Çanakkale kentinde yaralanmalı trafik kazalarının yaz mevsimindeki dağılışı (2007).....277
Ek 17: Çanakkale kentinde yaralanmalı trafik kazalarının sonbahar mevsimindeki dağılışı (2007).....278
Ek 18: Çanakkale kentinde maddi hasarlı ve yaralanmalı trafik kazalarının dağılışı (2007).....279
Ek 19: Çanakkale kentinde evden hırsızlıkların kış mevsimindeki dağılışı (2007)..280
Ek 20: Çanakkale kentinde evden hırsızlıkların ilkbahar mevsimindeki dağılışı (2007).....281
Ek 21: Çanakkale kentinde evden hırsızlıkların yaz mevsimindeki dağılışı (2007).282
Ek 22: Çanakkale kentinde evden hırsızlıkların sonbahar mevsimindeki dağılışı (2007).....283
Ek 23: Çanakkale kentinde işyerinden hırsızlıkların kış mevsimindeki dağılışı (2007) 284
Ek 24: Çanakkale kentinde işyerinden hırsızlıkların ilkbahar mevsimindeki dağılışı (2007).....285

Ek 25: Çanakkale kentinde işyerinden hırsızlıkların yaz mevsimindeki dağılışı (2007) 286
Ek 26: Çanakkale kentinde işyerinden hırsızlıkların sonbahar mevsimindeki dağılışı (2007) 287
Ek 27: Çanakkale kentinde araç hırsızlıkların kış mevsimindeki dağılışı (2007) 288
Ek 28: Çanakkale kentinde araç hırsızlıkların ilkbahar mevsimindeki dağılışı (2007) 289
Ek 29: Çanakkale kentinde araç hırsızlıkların yaz mevsimindeki dağılışı (2007).... 290
Ek 30: Çanakkale kentinde araç hırsızlıkların sonbahar mevsimindeki dağılışı (2007) 291
Ek 31: Çanakkale kentinde diğer hırsızlıkların kış mevsimindeki dağılışı (2007)... 292
Ek 32: Çanakkale kentinde diğer hırsızlıkların ilkbahar mevsimindeki dağılışı (2007) 293
Ek 33: Çanakkale kentinde diğer hırsızlıkların yaz mevsimindeki dağılışı (2007) 294
Ek 34: Çanakkale kentinde diğer hırsızlıkların sonbahar mevsimindeki dağılışı (2007) 295
Ek 35: Çanakkale kentinde evden-işyerinden- otodan- araç-diğer hırsızlıkların dağılışı (2007) 296
Ek 36: Çanakkale kentinde kasten yaralamaların kış mevsimindeki dağılışı (2007) 297
Ek 37: Çanakkale kentinde kasten yaralamaların ilkbahar mevsimindeki dağılışı (2007) 298
Ek 38: Çanakkale kentinde kasten yaralamaların yaz mevsimindeki dağılışı (2007) 299
Ek 39: Çanakkale kentinde kasten yaralamaların sonbahar mevsimindeki dağılışı (2007) 300
Ek 40: Çanakkale kentinde aile fert. kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarının kış mevsimindeki dağılışı (2007) 301
Ek 41: Çanakkale kentinde aile fert. kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarının ilkbahar mevsimindeki dağılışı (2007) 302
Ek 42: Çanakkale kentinde aile fert. kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarının yaz mevsimindeki dağılışı (2007) 303
Ek 43: Çanakkale kentinde aile fert. kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarının sonbahar mevsimindeki dağılışı (2007) 304
Ek 44: Çanakkale ketinde aile fert. kötü muamele-darp-tehdit-hakaret- kasten yaralamaların dağılışı (2007) 305
Ek 45: Çanakkale ilinde evden hırsızlıkların ilçelere göre dağılımı (2007) 306
Ek 46: Çanakkale ilinde işyerinden hırsızlıkların ilçelere göre dağılımı (2007) 307
Ek 47: Çanakkale ilinde otodan hırsızlıkların ilçelere göre dağılımı (2007) 308
Ek 48: Çanakkale ilinde araç hırsızlıkların ilçelere göre dağılımı (2007) 309
Ek 49: Çanakkale ilinde diğer hırsızlıkların ilçelere göre dağılımı (2007) 310
Ek 50: Çanakkale ilinde kasten yaralama-kasten öldürme suçlarının ilçelere göre dağılımı (2007) 311
Ek 51: Çanakkale ilinde aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarının ilçelere göre dağılımı (2007) 312
Ek 52: Çanakkale ilinde yaralanmalı ve ölümlü trafik kazalarının ilçelere göre dağılımı (2007) 313

1. GİRİŞ

Nüfusun, doğayı kendi başına bırakmaya olanak tanımayan artışı ve insanlığın her zamankinden daha karmaşık ve çeşitli olan ihtiyaçları insanları bir arada yaşamaya ve birlikte hareket etmeye yönlendirmiştir. Böylece çeşitli insan toplulukları meydana gelmiştir. Zamanla, oluşan ilk topluluk karşısında kendilerini savunmak amacıyla yeni ve başka topluluklar ortaya çıkmıştır (Beccarria 2003:48-49). Daha sonra oluşan her bir topluluk kendine özgü kurallar geliştirmiştir. Kimisi bu kuralları yazılı kanunlarla, kimisi yazılı olmayan kanunlarla geçerli saymıştır. Ama her ikisi için de ortak nokta bu kurallara uymayanların cezalandırılması ve bunların suç sayılması olmuştur.

Her toplumda farklı şekilde değerlendirilen suç, zamanla Sosyoloji, Psikoloji, Kriminoloji, Hukuk gibi bilim dallarının ilgisini çekmiş ve bu bilim dalları doğrultusunda suç, pek çok araştırmanın konusu olmuştur. Bu çalışmada suç kavramı, coğrafya biliminin prensipleri doğrultusunda, "Çanakkale Kentinde Suçun Coğrafyası" başlığı altında ele alınmıştır.

"Çanakkale Kentinde Suçun Coğrafyası" başlıklı çalışmanın temel amacı çeşitli suçlar ile bazı coğrafi faktörler arasındaki ilişkileri değerlendirmek ve bunu Çanakkale kenti ölçeğinde inceleyerek, dağılış kalıplarını ortaya çıkarmak; suçun önlenmesine yönelik emniyet hizmetlerinin planlanmasına dönük bilgi ve veri sağlamaktır.

Çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde suç kavramı ele alınarak suçla ilgili bazı kuramlara değinilmiştir. Suç, tarihsel süreç içerisinde farklı şekillerde algılanmış ve birçok düşünür suçu farklı şekillerde yorumlamıştır. Tarihsel süreç içerisinde birçok ünlü düşünürün ilgi alanına giren suç, günümüzde bilim dallarının çeşitlenmesiyle çok farklı disiplinlerin araştırmalarına konu olmuştur ve olmaya devam etmektedir.

Suçun belirli bir mekânda ve belirli bir zamanda işlenmesi, mekânsal analizler ve dağılış özelliklerini açıklamaya çalışan coğrafya biliminin konularından birisi olmasını sağlamıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde coğrafya biliminin suç konusundaki perspektifine ve ilişkisine yer verilmiştir.

Bunun dışında çeşitli suçlar ile bazı coğrafi faktörler arasındaki ilişki ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Esasen birçok fiziki ve beşeri coğrafi faktör suç üzerinde etkili olmaktadır. Bu çalışmada, coğrafi konum, iklim ve iklim elemanları; bazı beşeri coğrafya faktörleri olarak ise nüfusun çeşitli özellikleri, nüfus hareketleri; kentleşme ve sosyal çevre özellikleri üzerinde durulmuştur. Bu faktörlerden söz ederken daha önce yapılan çalışmalar doğrultusunda dünyadan ve Türkiye'den örnekler eşliğinde değerlendirmeler yapılmıştır. Daha sonra Çanakkale kenti ölçeğinde değerlendirilen bazı coğrafi faktörlerin etkisi açıklanmaya çalışılmıştır.

Dünyada ve ülkemizde, suç konusu ile ilgili yapılan çalışmalar oldukça sınırlıdır. Bunun başlıca nedenlerinden biri suç verilerinin gizliliğidir. Bu nedenle verilere ulaşmanın önünde bazı yasal ve bürokratik engellerin bulunması, verilere ulaşmayı güçleştirmiştir. Yapılan çalışmanın üçüncü bölümünde ise Çanakkale kentinde meydana gelen bazı suç türleri coğrafi açıdan değerlendirilmiştir. Ancak daha öncede belirtildiği gibi suç konusunun çalışılmasındaki zorluklar nedeniyle bazı sınırlamalara gidilmiştir. Bu sınırlamalar alan, zaman ve suç türlerinin sınırlanması şeklinde olmuştur. Ele alınan suç türleri, trafik kazaları (maddi hasarlı ve yaralanmalı), hırsızlık (evden, işyerinden, otodan, araç ve az sayıda meydana gelen başka hırsızlık türleri de (yağma, kapkaç vb.) diğer hırsızlıklar başlığı altında ele alınmıştır), kasten yaralama-kasten öldürme suçlarıdır. Bunun dışında birtakım suçlar aynı başlık altında toparlanmıştır, bu suçlar ise aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarıdır. Bu suçların birlikte değerlendirilmesinin nedeni, sonucunda ölüm olmayan şiddet içerikli suçlar olmalarıdır. Ayrıca, Çanakkale Emniyet Müdürlüğü'nden alınan günlük verilerin incelenmesi sırasında kimi zaman birkaç suçun birlikte işlendiği ve bunların ayrı tasnifi olmadığı anlaşılmıştır. Örneğin: darp eden kişi hakaret de etmiş ya da aile fertlerine kötü davranan bir kişi, darp ve tehdit suçlarını da işlemiştir. Bu bakımdan yapılan çalışmada bu suçlar bir arada ele alınmıştır.

Çalışmadaki diğer sınırlılıklar ise alan ve zamana ilişkindir. Alan olarak Çanakkale kenti, zamansal kesit olarak ise 2007 yılı ele alınmıştır. Çalışmanın kapsamının Çanakkale ili olmamasının nedeni her bir ilçenin ayrı ayrı incelemeye alınması gerekliliğinden kaynaklanır. Bu konuda yapılacak çalışmalara gereksinim bulunmaktadır. Buna karşın

Çanakkale'nin ilçelerindeki suçların oranlarına ve dağılışına da yer verilen bölümler bulunmaktadır.

Ele alınan bazı suç türlerinin hangi kanunları kapsadığı ve anayasadaki yerlerini kısaca açıklamak gereklidir. Buna göre:

"Karayolları Trafik Kanunu" 13.10.1983 kabul tarihiyle "2918 Sayılı Kanun" kapsamında Anayasada yer almıştır. Ancak günümüze kadar pek çok değişikliğe uğramıştır. Bu yasadaki en son değişikliklerden biri de Karayolları Trafik Kanunu ve Karayolları Trafik Yönetmeliği çerçevesinde yalnız maddi hasarla sonuçlanan trafik kazalarında tarafların kendi istekleri doğrultusunda dolduracakları "Maddi Hasarlı Kaza Tespit Tutanağı" uygulaması 1 Nisan 2008 tarihinde başlamıştır. Birçok konuda değişiklik öngören yasa, dünyadaki gelişmeleri takip etme ve trafikte akışı sağlamaya yönelik olmuştur. Ayrıca, 1 Nisan 2008 tarihinde yürürlüğe giren Karayolları Trafik Kanunu ve Karayolları Trafik Yönetmeliği çerçevesinde trafik ve trafik kazalarıyla ilgili AB'ye uyum doğrultusundaki değişikliklerde yer almaktadır.

Ülkemizde 1926'dan 2004 yılına kadar 765 Sayılı Türk Ceza Kanunu yürürlükte kalmıştır (Aliağaoğlu 2007:35). Ancak daha sonraki gelişmelerle adı geçen kanun 26.09.2004 kabul tarihi ve 12.10.2004 resmi gazetede yayınlandığı tarihle (Yılmaz 2006:89) yürürlükten kaldırılmış, 5237 Sayılı Yeni Türk Ceza Kanunu uygulamaya konulmuştur. …Yeni Türk Ceza Kanunu dört kısımdan ve her kısımda kendi arasında birçok bölümden oluşmuştur (Aliağaoğlu 2007:35).

5237 Sayılı TCK'nın 141. maddesinde ikinci kısım, onuncu bölümünde malvarlığına karşı işlenen suçlar başlığı altında açıklanan hırsızlık suçu daha önce de belirtildiği gibi evden, işyerinden, otodan, araç ve diğer hırsızlıklar olarak sınıflandırılmıştır. TCK'da hırsızlık ile ilgili açıklayıcı birçok maddeye değinilmiştir. Örneğin bunlardan biri, 143. maddeye göre suçun gece vakti işlenmesi halinde, verilecek ceza üçte birine kadar arttırılır şeklindedir (Yılmaz 2006:147).

Ele alınan bir diğer suç olan kasten öldürme suçu, 5237 Sayılı TCK'nın ikinci kısmında yer alan kişilere karşı suçların, birinci bölümünde yer alan hayata karşı suçlar

kapsamında değerlendirilmiştir. TCK'nın bu kanun dahilindeki 81. Maddesine göre; bir insanı kasten öldüren kişi, müebbet hapis cezası ile cezalandırılır.

5237 Sayılı Kanunu'nun 86. Maddesi kapsamında değerlendirilen ve bu çalışmada yer alan bir diğer suç olan, kasten yaralama suçu, ikinci kısım, ikinci bölümde yer alan, vücut dokunulmazlığına karşı işlenen suçlar kapsamında ele alınmıştır. Bu maddeye göre; "kasten başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır" (Yılmaz 2006: 122-124).

Aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret olarak birlikte değerlendirilen suçlardan olan aile fertlerine kötü muamele suçunun TCK'daki yeri, üçüncü kısımda yer alan topluma karşı suçların, sekizinci bölümünde, aile düzenine karşı suçlar başlığında, kötü muamele olarak ifade edilmiştir.

5237 Sayılı Kanun'un 232. Maddesine göre; (1) "aynı konutta birlikte yaşadığı kişilerden birine karşı kötü muamelede bulunan kimse, iki aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır". (2) "İdaresi altında bulunan veya büyütmek, okutmak, bakmak, muhafaza etmek veya bir meslek veya sanat öğretmekle yükümlü olduğu kişi üzerinde, sahibi bulunduğu terbiye hakkından doğan disiplin yetkisini kötüye kullanan kişiye, bir yıla kadar hapis cezası verilir" (Yılmaz 2006:178).

Tehdit suçu, TCK 5237 Sayılı Kanun'un ikinci kısım, yedinci bölümün de yer alan hürriyete karşı işlenen suçlar içinde yer almaktadır.

5237 Sayılı Kanun, 106. Maddeye göre; (1) "Bir başkasını, kendisinin veya yakınının hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştireceğinden dolayı tehdit eden kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır". "Malvarlığı itibariyle büyük bir zarara uğratacağından veya başka bir kötülük edeceğinden dolayı tehditte bulunuyor ise, mağdurun şikâyeti üzerine, altı aya kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur". Tehdit şekillerine göre, ceza durumu değişmiştir.

Darp (cebir) suçu, ikinci kısım, yedinci bölümde yer alan hürriyete karşı işlenen suçlar dahilinde TCK'da yer almaktadır.

TCK'nın 108. Maddesine göre; (1) "Bir şeyi yapması veya yapmaması ya da kendisinin yapmasına müsaade etmesi için bir kişiye karşı cebir kullanılması halinde, kasten yaralama suçundan verilecek ceza üçte birinden yarısına kadar arttırılarak hükmolunur" şeklinde yer alır (Yılmaz 2006:136-137)

Hakaret suçu, ikinci kısım sekizinci bölümde yer alan şerefe karşı suçlar dâhilinde TCK'da yer almıştır. 125. Maddeye göre; (1) "Bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat eden ya da yakıştırmalarda bulunan veya sövmek suretiyle bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldıran kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. Mağdurun gıyabında hakaretin cezalandırılması için fiilin en az üç kişiyle ihtilat ederek işlenmesi gerekir" (Yılmaz 2006: 142). Genel olarak bu şekilde açıklanan hakaret suçunun, işleniş şekline göre cezası değişmektedir.

Çalışmanın son bölümü olan dördüncü bölümde ise, Çanakkale kentinde suçların mekânsal ve zamansal dağılış özellikleri değerlendirilmiştir. Kentteki suçların bazı illerle kıyaslanmasının ardından genel bir değerlendirme ile sonuç ve öneriler sunulmuştur.

Önceki Çalışmalar

Yapılan çalışmada, birçok araştırmanın metodolojisi yol gösterici ve kaynak olmuştur. Geçmişte, suç ile ilgili çalışmalar suç kavramı üzerinde yoğunlaşmıştır. Suç kavramının, Coğrafya biliminin ilgi alanı dâhilinde incelenmesi ise daha yakın geçmişe dayanır. Kısaca bu çalışmaların bazılarına değinilecek olursa:

Lombroso (1934) "Suç İşlemenin Sebepleri ve Önlemleri" isimli çalışmasında iklimin, aylar, mevsimler, sıcak yılların suç oranları üzerindeki etkisinden, kültürlere göre suçlar, nüfusun oranına göre suçların dağılışı üzerinde durmuştur.

Dönmezer (1940) "Suçluluk ve İklim Münasebetleri" isimli çalışmasında suç ve iklim arasındaki bağlantıyı, suç işleyenlerin durumunu ve suç işlenen yerlerdeki iklimsel durumu göz önüne alarak açıklamaya çalışmıştır. Dönmezer'e göre iklim elemanlarından rüzgârların suç işleme üzerinde etkileri vardır. Bu çalışmada cezaevi müdürlerinin yaptıkları gözlemler doğrultusunda, fırtına yaklaştığında tutukluların tavırlarında değişiklikler olduğunun saptandığı ifade edilmiştir (Dönmezer 1940: 112).

Glaser (1970)'in kentlerdeki büyüme ve sosyal problemler, kent suçlarının dağılışı, kent hayatında kriminoloji açısından sosyal ilerleme, kentsel sosyal kontrol, kentlerin geleceği: tahmin ve öneriler bölümlerini içeren çalışması kent ve suç hakkında ayrıntılı bilgi vermektedir. Kopenhag Üniversitesi'nden Karl Christiansen, hem kentleşmenin hem de sanayileşmenin suç ve suç işlemeyle karşılıklı ilişkisini göstermek için, Danimarkalıların resmi olmayan ve resmi olan istatistiklerini sunmuş ve diğer birçok ülkedeki istatiksel çalışmayı özetlemiştir. Reiss ve Rhodes, öğrencilerin çeşitli suçları işlediklerini itiraf ettikleri görüşmeleri ve resmi istatistikleri kullanarak, kentsel alanlardaki sosyal sınıf ve suç arasındaki ilişkinin eksiksiz bir analizini sunmaktadır. Clark ve Wenninger, isimsiz anketler aracılığıyla, üç çeşit kent okulu bölgesindeki ve bir kırsal alandaki suç oranlarını karşılaştırmışlardır (Glaser 1970:43).

Roncek (1981) şehirdeki yerleşim yerlerinin özelliklerinin, suçların gerçekleştiği yerleri nasıl etkilediğini incelemiştir. Cleveland ve San Diego şehirlerinin belli kısımlardan alınan veriler kullanılarak yapılan analizlerle, suçla bağlantılı başlıca üç hipotez ortaya koymuştur. Bunlar; (1) ev halkının oluşum biçimi, (2) yerleşim yeri çevresinin özellikleri ve (3) sosyal oluşum ve yerleşim yeri çevresi özelliklerinin birbirleri ile olan etkileşimleridir. Sonuçlar, ortaya atılan başlıca hipotezleri desteklemekte ve suçların önemli bir bölümünün şehrin sosyal ve fiziksel farklılıklarına dayandığını göstermektedir (Roncek 1981:74).

Herbert'in (1982) kitabı coğrafyacılar için kentsel suç çalışmalarında giriş niteliği taşır. İlk iki bölümde genel olarak, resmi suç istatistiklerinin kullanımını gerektiren bazı durumlar ve kriminolojiye ait teori ve görüşlerin gelişimi incelenmektedir. …Daha sonraki bölümler bölgesel ve ekolojik yaklaşımlar gibi daha geleneksel konulara odaklanmıştır, bir bölüm çevre çeşitlerine ayrılmıştır, bunlar içinde suça eğilimi daha fazla olan bölgeler

(örneğin; savunulabilir alan tezi) yer alır ve son olarak suçluların daha çok yoğunlaşmış gibi göründüğü yerleşim alanlarının niteliklerinin tartışıldığı bir bölüm bulunmaktadır. Son iki bölüm, kitabın en uzun bölümleridir ve yazarın, tatmin edici deneysel materyallerden faydalanarak birleştirdiği sunumları içermektedir. …Yine de bütün olarak kitap, suç coğrafyasında yer alan teorik ve deneysel konuların çeşitliliği üzerine güncel bir tablo ortaya koymaktadır (Herbert 1984:153).

Evans, Fyfe and Herbert (1992) çalışmalarında İngiltere, Avrupa, Kanada ve Amerika'daki verilerle, suç denetleme ve yer; mekânsal suç örneklerinin önemini ve onları doğuran süreçleri incelemektedir. Kitap, suç ve denetleme üzerine yapılan çalışmalardaki teorik ve metodolojik değişiklikleri, eşit haklara sahip olamamanın altında yatan süreçleri, suç etkisi, suçu engellemeyi amaçlayarak yapılan faaliyetleri ve polis-toplum ilişkisinin gelişimini incelemektedir. Kitapta çeşitli bilim dallarından katılımcılar olmuştur. Bu bilim dalları Kriminoloji, Coğrafya ve Sosyal Politika gibi bilim dallarıdır. Bunun dışında polis ve devlet organları doğrudan katkıda bulunmuşlardır (Evans vd. 2005).

Coğrafya bilimi suçların dağılışının ortaya konmasında, suçların mekânsal ilişkilerinin saptanmasında önemli katkılar sağlamaktadır. Suç haritalama, uzun zamandan beri, bugün suç analizleri adı verilen sürecin bütünleyici parçasını oluşturmaktadır. Örneğin: New York Polisi 1900 yılından beri haritalardan yararlanmaktadır. Eskiden beri kullandıkları suç haritası, üzerine batırılmış iğnelerle, suç yerleriyle ilgili yargılara varmışlardır. Bu tür iğneli haritalar suç vakalarının nerelerde gerçekleştiğini göstermesi bakımından oldukça yararlıdır, fakat bu haritaların aynı zamanda ciddi kısıtlamaları vardır. Bu haritalar yenilendiklerinde eski suçlara ait verilerin kaybolduğu görülmüştür (Harries 1999:1).

Johnson'un (2000) suç haritalarıyla ilgili yapmış olduğu çalışma suç haritalarının nasıl olması gerektiğiyle ilgili açıklayıcı olmuştur. Johnson'a göre (2000), Haritalar suç örneklerinin çözümlenmesine yardımcı olması için herhangi bir coğrafi ölçeğe (örneğin; polis karakolları, bölgeler, sahalar) göre yapılabilmektedir (Johnson 2000:1).

Sten ve Pellenberg'in (2000) "Hollanda'da Suç Coğrafyası" başlıklı çalışmaları suçun bölgelere ve şehirlere düzensiz bir şekilde yayıldığını göstermiştir. Bu durumun

Hollanda için de geçerli olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca suçun gelişiminin genel aşamalarını ve Hollanda'daki suçların genel durumundan söz etmişlerdir.

Evans (2001) yapmış olduğu çalışma suç ve mekânsal analiz ile ilgili olmuştur. Yapılan mekânsal analizler hırsızlık suçlarının riskli lokasyonlarının saptanması şeklinde gerçekleşmiştir. Evans'a göre, Smith Stated gibi birçok araştırmacı tarafından özellikle araştırılan suç korkusu beşeri coğrafya içerisinde yer almıştır. Suçun alansal analizi ve suç korkusunun dağılımında çevrenin rolü, alansal dağılımı, sosyal ve hükümet ilişkileri önemli bir rol oynamaktadır (Evans 2001:211).

Ülkemizde suç ve coğrafya çalışmaları yakın geçmişte çalışılmaya başlanmıştır. Bu çalışmalar genellikle makale boyutunda olmasına karşın kitap şeklindeki önemli çalışmalarda yok değildir.

Göksu (2003) "1929 Dünya Ekonomik Buhran Yıllarında Suç Coğrafyası" kitap olarak hazırlanan sayılı eserlerdendir. Göksu'nun, bu çalışmasında Yeni Asır Gazetesinin 1930-1932 yılları arasını kapsayan nüshalarında yer alan ve bir kısmı zabıta haberi olarak suç tarifi içinde, bir bölümü ise yerel haber şeklinde kamuoyuna aktarılan haberlere ilişkin bilgiler toplanarak, mıntıkalar bütününde ve mahalleler özelinde, suç türlerine göre tasniflenme yapılmıştır (Göksu 2003:45). Çalışmanın sonuçlarına göre suç yoğunluğu açısından ilk sırayı Güzelyurt ve İstiklal-Namazgah Mahalleleri, ikinci sırayı Güneş ve İsmetpaşa Mahalleleri, üçüncü sırayı ise Kestelli ve Hatuniye Mahalleleri ile Basmahane Mıntıkası içinde kalan Kasap Hızır Mahallesi almaktadır. Bu tespit İkiçeşmelik Mıntıkasının kent merkezi içinde kalan ve suç yoğunluğu yüksek olan mahallelerinin, suç sayısı yüksek 1. Tepecik Mahallesi'yle bütünleştiği tespit edilmiştir. Hırsızlık suçunun ise kendine mekan olarak sermayenin üretildiği ve birikim yaptığı alanları seçtiği görülmüştür (Göksu 2003:213-214).

Cahill (2004) yapmış olduğu çalışmada metodolojik olarak suç modellemede farklı yollar, modellemeler sunar. Cahill araştırmasında, suç ve mahalleler arasındaki mekânsal ilişkiyi test ederek, suç kapsamında değerlendirmeler yapmaktadır. Çalışma, çevresel kriminolojide suç olayını anlama, "yasal, sosyal, psikolojik ve fiziksel mekan" ile ilişki kurmaktadır (Cahill 2004:12).

Karakaş'ın (2004) "Elazığ Şehrinde Hırsızlık Suç Dağılışı ve Özellikleri" isimli çalışmasında suçların kentsel mekân içindeki dağılışı ve bu dağılışa etki eden faktörlerin neler olduğu incelenmiştir. Bu şekilde suç coğrafyası açısından bir deneme gerçekleştirilmiştir (Karakaş 2004:21).

Gümüş (2004) Çalışmasında ABD'nin nüfusu 200,000'i aşan şehirlerini mekân olarak ele almıştır (Gümüş 2005:102). Bu çalışmada şehirlerde suçun işlenmesini doğuran unsurların neler olduğu çapraz kesit verileri kullanılarak ampiriksel olarak araştırılmıştır. Çalışmada elde edilen sonuçlar kişi başına düşen gelir, gelir eşitsizliği, nüfus ve nüfus içinde siyah ırkın varlığının, hepsinin şehirlerde işlenen suçların oluşmasındaki önemli faktörler olduğunu göstermektedir (Gümüş 2004).

Bernesco ve Nıeuwbeerta (2005) çalışmalarında Hollanda'nın Hague kentinde meydana gelen 290 soyguncunun karıştığı 548 evden hısızlık vakasını somut mekânsal seçim yaklaşımı doğrultusunda incelemişlerdir. Buna göre evden hırsızlıklar etnik farklılıklar, hane halkının tek kişilik ya da aile olma oranları ve suçluların yaşadıkları yerlere yakınlığına göre yükseliş göstermektedir (Bernesco ve Nıeuwbeerta 2005:296).

Aliağaoğlu ve Aleddinoğlu (2005) "Erzurum Şehrinde Mala Karşı İşlenen Suçlar: Coğrafi Bir Yaklaşım" başlığı altında çalışma yapmışlardır. Bu çalışmada üç varsayım ele alınmıştır. Bu varsayımlar, çalışma alanında suç, çok fonksiyonlu ve varlıklı ailelerin yaşama alanı olan şehir merkezinde işlenmekte çevreye doğru düzenli olarak azalmaktadır, ikinci varsayım, suçluluk ekonomik seviyenin düşmesiyle çevreye doğru artmaktadır, üçüncü varsayım ise, ekonomik seviyenin düşük olduğu alanlarda işlenen suçlar azalmaktadır (Aliağaoğlu vd. 2005:24). Bu varsayımlardan yola çıkarak elde edilen sonuçlardan öne çıkanlar, kentte suç olayı bir nedene bağlı değil aksine birden çok nedene bağlanmıştır. Bunlar yoksulluk kültürü, sosyo-ekonomik süzülme, inşa edilmiş kentsel çevre, kent içi arazi kullanışı şeklinde sıralanmıştır (Aliağaoğlu vd. 2005:39).

Karakaş (2006) "Elazığ Şehrinde Suçların Dağılışı ve Özellikleri" isimli çalışmasında da Elazığ şehrindeki suçların özellikleri şehir içindeki dağılışı ve bu dağılışa etki eden faktörler incelenmeye çalışılmıştır (Karakaş 2006:83). Bu çalışmada, mevsimsel

farklılıkların suçların dağılışı üzerindeki etkisinin de üzerinde durulmuştur. Yaz aylarında, sıcak hava, okulların tatil olması, düzensiz aktiviteler ve açık hava faaliyetlerinin artışı gibi nedenlerle artan suç sayısı kış aylarında ise azalma göstermiştir. Yaz aylarında özellikle hırsızlık, yaralama, intihar olaylarında sayısal artışlar olmuştur (Karakaş 2006:107).

Daha öncede bahsedildiği gibi Türkiye'de suç ile ilgili yapılan çalışmalar oldukça sınırlıdır. Bu çalışmaların içinde **Aliağaoğlu'nun (2007)** "Balıkesir Şehrinde Suçlar: Coğrafi Bir Yaklaşım (2005)" isimli çalışması suç ve coğrafya konusunda, dikkat edilmesi ve önemsenmesi gereken bir çalışma olmuştur. 2005 yılı kapsamında Balıkesir kentindeki kişilere ve mala karşı işlenen suçların kent ölçeğinde dağılımı ele alınmış, suç ve coğrafya kapsamında çalışma değerlendirilmiştir.

Gölbaşı (2008) "Kentleşme ve Suç, İstanbul'un Kentleşme Süreci İle Suçluluk Arasındaki İlişkinin Kuramsal Değerlendirilmesi" isimli çalışmasıyla kentleşme ve suçun kuramsal boyutları hakkında suç literatürüne katkı sağlanmıştır.

Nordin vd. (2009) Çin ile ilgili hava yol bilgi sistemi kapsamında, uluslararası perspektiften bir başlangıç yapılmıştır. Buz, sis, kar gibi meteorolojik parametrelerden faydalanılmıştır. Bu çalışmayla Çin için hava yol bilgi sistemi faydalı bilgiler sağlamıştır (Nordin vd. 2009).

Uzun ve Aliağaoğlu'nun (2009) birlikte yaptıkları çalışmada, suç çeşitlerinden biri olan mala karşı işlenmiş suçların genel özelliklerinin Tokat şehrindeki mekânsal dağılımını nedenleri ile birlikte açıklayarak analiz etmişlerdir. Araştırmada, Tokat şehir merkezinde 2006 yılında mala karşı işlenmiş olan suçların coğrafi dağılışı analiz edilmiş ve analiz sonuçlarına göre suçların önlenmesi ve azaltılmasına yönelik yapılması gerekenler ortaya koyularak suçun mekân ile olan ilişkisi açığa çıkarılmıştır (Uzun ve Aliağaoğlu 2009:432).

2.VERİ ve YÖNTEM

Veri

Genel olarak ülkemizde Sosyal Bilimler alanında yapılan çalışmalar için gerekli verilerin sağlanmasındaki güçlükler bilinen bir gerçektir. Bununla birlikte, veri elde etme güçlükleri bir ölçüde konunun zorluğuna göre de değişmektedir. Ele alınan "Çanakkale Kentinde Suçun Coğrafyası" konulu tez çalışmasında da birçok kurumdan veri talebi olmuştur.

Çalışma sırasında veri talebi iletilen kurumlar:
Emniyet Genel Müdürlüğü
Çanakkale Emniyet Müdürlüğü
Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü
Çanakkale Meteoroloji İşleri Müdürlüğü
Türkiye İstatistik Kurumu
Çanakkale Belediyesi'dir.

Çalışma konusu kapsamında ele alınan trafik kazaları (maddi hasarlı, yaralanmalı) ile ilgili veriler, Çanakkale Emniyet Müdürlüğü Trafik Tescil ve Denetleme Şubesinden, hırsızlık (evden, işyerinden, otodan, araç ve diğer), aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret, kasten yaralama-kasten öldürme suçlarıyla ilgili veriler ise Çanakkale Emniyet Müdürlüğü EKKM şubesinden alınmıştır.

Bunun dışında, Emniyet Genel Müdürlüğü'nden AKKM Şubesinden Çanakkale ile kıyaslamak amacıyla belirlenen bazı illere ait suç türleriyle ilgili belirli yıllara ait suç istatistikleri sağlanmıştır.

Meteorolojik veriler DMİGM ve Çanakkale'deki Meteoroloji Müdürlüğü'nden sağlanmıştır. Bu veriler belirli kriterlere göre sınıflandırılmıştır. Ayrıca suç türlerinin özelliklerine göre de ele alınan meteorolojik parametreler belirlenmiştir:

Trafik Kazalarında:

Günlük Hadise kayıtları

Günlük Toplam Yağış

Günlük Bağıl Nem

Günlük Bulut Kapalılığı

Günlük Ortalama Sıcaklık verileri kullanılmıştır.

Diğer Suçlar:

Hırsızlıklarda:

Günlük Hadise Kayıtları

Günlük Bağıl Nem

Günlük Ortalama Sıcaklık

Günlük Bulut Kapalılığı

Günlük Toplam Yağış

Meteorolojik parametrelerin dışında başka bir veri olan ayın evreleriyle ilgili veriler kullanılmıştır. Suçların meydana geldiği zaman diliminde ayın evrelerinin durumuyla ilgili verilere Üniversitemizin Fizik Bölümünden ulaşılmıştır. Bu parametre, TUBİTAK'ın yayını olan "2007 Gök Olayları Yıllığı"ndan alınan verilerle düzenlenmiştir.

Aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarının birlikte değerlendirildiğinden söz edilmişti. Bu suçlar ve **kasten yaralama- kasten öldürme** suçlarında etkili olabileceği değerlendirilen meteorolojik parametreler ise:

Günlük Hadise Kayıtları

Günlük Bağıl Nem

Günlük Ortalama Sıcaklık

Günlük Rüzgâr Durumu ve Yönü

Lodos ve Poyraz rüzgârları ile ilgili veriler ele alındı.

Türkiye İstatistik Kurumu'ndan Çanakkale kentiyle ilgili nüfus verilerine ulaşılmıştır.

Çanakkale Belediyesi'nden kentteki ev ve işyeri sayıları, otoparklarla ilgili veriler sağlanmıştır. Çanakkale Halk Kütüphanesinde bulunan gazete arşivleri arasından, Çanakkale'de suçların yerel basında ne derece yer aldığını incelemek için "Haber Gazetesi"nin arşiv taraması yapılmıştır.

Yöntem

Suç haritaları, suçun mekâna dağılışının görsel bir ifadesidir. Çalışmada Arcview 3.2, ArcGIS 9.2 CBS programlarından faydalanılarak, nokta yoğunluk haritaları yapılmıştır.

Yapılan sınamalarda SPSS 17.0 programından faydalanılmıştır. SPSS programında seçilen suç türlerinin ve ele alınan çeşitli kriterlerin frekansı yapılmıştır. Ayrıca Classification Tree testi uygulanmıştır.

Bu çalışma da bu yöntemin kullanılmasının pek çok nedeni vardır. Bunlara değinilecek olursa: Classification Tree parametrik olmayan istatistiksel bir yöntemdir (Temel vd. 2005:111) CT kullanımı son yıllarda artış göstermiştir. Bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişki görsel olarak ifade edilebildiğinden, ağaç şeklindeki model sonuçları çok fazla istatistik bilgisine gerek duyulmadan kolay bir şekilde yorumlanabilir. Karmaşık veri setlerine kolaylıkla uygulanabilir. Bu durum ele alınan çalışmadaki suç verileri için uygun bir durum olmuştur. CT, tanımlanan bağımlı değişken için olabilecek bütün bağımsız değişkenleri ve onların tüm kombinasyonlarını modele katar ve mümkün olan en doğru sınıflandırmayı yapar. Hem bağımlı hem de bağımsız değişkenler için kayıp veya eksik değerler ile aşırı uç değerlerden etkilenmeyen bir yöntemdir. Aynı zamanda bu yöntem, özellikle son yıllarda geleneksel birçok istatistik tekniğine (çoklu regresyon, varyans analizi, lojistik regresyon, diskriminant analiz, kümeleme analiz) alternatif olmasından dolayı tercih edilmektedir (Temel vd. 2005:112).

CT suç türlerini doğru sınıflayabilmek için bir başlangıç veri seti kullanır ve bu veri seti Learning Sample olarak adlandırılır. CT kök düğümden başlayarak devam eden ve her düğümde o düğüme ait suç türlerine uygulanan suçların nitelik bilgilerinden oluşan yollar içerir. Her düğümde uygulanan bu niteliklere ayıraç denir. Bu işlem ayırma olarak adlandırılır (Temel vd. 2005:113).

Suç türlerinin birden fazla bağımsız değişken içermesi durumunda değişen tek şey ayıraçların tüm değişken ve değişken kombinasyonlarını tek tek ele almasıdır. CT yönteminde oluşan ağaçlardan homojen olmayan düğümlere çocuk düğümü, homojen düğümlere ise terminal düğüm adı verilir ve hesaplamalar sonucunda bu düğümler

yorumlanır. Yapılan analizde 6 terminal düğüm ve 5 çocuk düğüm vardır. CT yönteminde bir sınıflama ağacı oluşturulurken ön olasılıklar kullanır. Ön olasılıklar suç türlerinin ait olacağı sınıfın belirlenmesini etkiler. J sınıfı için ön olasılık değeri (πj) ile gösterilir ve değerler veri setinden hesaplanır.

Verilerin sınıflandırılması için oluşturulan modellerin hata oranlarına karar vermek için risk matrisi kullanılmaktadır. Ayırma sonucunda ortaya çıkan herhangi bir düğüme atanacak olan en uygun sınıf şu şekildedir;

$C(j/i)$: i sınıfını j sınıfı gibi sınıflamanın maliyeti (risk matrisi katsayıları),

π_i : i sınıfının önceki olasılığı,

N_i : Learning Sample'da i sınıfında bulunan suç türlerinin sayısı,

$N_i^{(t)}$: t düğümünde i sınıfında bulunan suç türlerinin sayısı olmak üzere;

$\frac{C(j/i)\pi_i N_i^{(t)}}{C(i/j)\pi_i N_j^{(t)}} \rangle \frac{N_i}{N_j}$ eşitsizliği j'nin bütün değerleri (j=1,2,…k ve j ≠ i) için sağlıyorsa t düğümüne en uygun olarak i sınıfı atanır (Temel vd. 2005:113)

3. KAPSAM ve SINIRLILIKLAR

Suç sınırları olmayan, nedenleri ve sonuçları ile son derece etkili olan, boyutlarının ölçülmesi hayli zor olan bir kavramdır. Ele alınan suç kavramının sınırlarının çizilmesinin zor olmasına karşın çalışma konumuzda alan ve zaman sınırlamasına gidilmiştir. Pek çok bilim dalının kendi prensiplerine göre incelediği suç, bu çalışmada coğrafyanın ilkeleri doğrultusunda (nedensellik, karşılıklı ilgi ve dağılış) ele alınmıştır. Çalışmada ayrıntılı olarak ele alınan mekân, Çanakkale Kent merkezi, zaman ise 2007 yılı olmuştur.

Suç, etkisi çok geniş alana yayılan bir kavramdır. Bu durumun aksine suç, araştırma ve verileri elde etme zorluğu nedeniyle çoğunlukla sınırlı alanlarda çalışma konusu olabilmiştir. Bu durumun nedenlerinden kısaca bahsedilecek olursa: verilere ulaşmada kurumsal gizlilik ilkesi, insanların özel hayatının sınırları içine girme olasılığı göz önüne alınmaktadır, bu nedenle veri elde etme hem araştırmacı hem de kurumların bu verilere zaman ayırıp hazırlaması yönünden büyük zorluk yaratmaktadır.

Daha öncede bahsedildiği üzere, çalışma alanının kapsamı Çanakkale Kentindeki mahallelerdir. Çanakkale'nin toplam nüfusu, 2007 yılı sonu itibariyle 476,128'dir. Merkez ilçe toplam nüfusu 2007 yılı nüfus sayımına göre 115,775'dir. 2007 yılında merkez mahallelerin toplam nüfusu ise 86,544'tür. Bu oran Çanakkale merkez ilçe nüfusunun, merkez mahallelerde daha fazla olduğunu göstermektedir. Üniversitenin varlığı nüfusun burada yoğunlaşmasında önemli bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca Çanakkale'nin bazı büyükşehirlere (İstanbul, İzmir, Bursa) yakın mesafede oluşu konumu itibariyle ulaşım açısından bir geçiş alanı oluşturması Çanakkale'yi çekici kılmaktadır. Bu bakımdan kentleşme sürecini yaşayan Çanakkale'nin günümüz dünya sorunlarından olan suç olayını yaşaması kaçınılmaz bir sonuçtur. Coğrafi faktörler göz önüne alınarak incelenen suç türlerinin, neden-sonuç ilişkisi kurularak, kent merkezindeki dağılımının saptanması konunun kapsamını oluşturmaktadır. Her suç türünün, nedeni ve sonucu ayrı bir inceleme konusu olacak kadar geniş ve kapsamlı bir çalışma gerektirmektedir. Bu yüzden çalışmada suç türlerinde sınırlamaya gidilmiş ve seçilen suç türleri ayrıntılı olarak çalışılmıştır. Bu suç türleri: maddi hasarlı ve yaralanmalı trafik kazaları, evden-işyerinden-otodan-araç-diğer hırsızlıklar, kasten yaralama-kasten öldürme, aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret olup bu suçlara ilişkin günlük veriler değerlendirilmiş ve

amaca uygun bir şekilde yazıya aktarılmıştır. Araştırmaya Jandarma'nın görev alanına giren yerleşmelerdeki suçlar dâhil edilememiştir. Bu kurumla ön görüşmeler olmuş ancak beklenen ilgi ve destek görülmemiştir. Dolayısıyla Jandarmanın görev alanı ile ilgili veriler eksik kalmıştır. Bu nedenle polis sorumluluk alanında gerçekleşen suç verileri dikkate alınmıştır. Araştırmanın başında planlandığı gibi Merkez ilçe yerine sadece kent merkezini kapsamasının temel nedeni budur.

Trafik suçları ile ilgili veriler, Çanakkale Emniyeti Trafik Şube Müdürlüğü'ndeki günlük kaza tutanakları üzerinden değerlendirilmiştir. Asayiş ile ilgili suçlara dair veri talebi Mart 2008'de resmi yazışmalarla başlamış, veriler 2008 Ekim ayında elde edilmiştir. Sağlanan veriler SPSS istatistik programında düzenlenmiş ve bununla birlikte suç haritalarının yapımı başlanmıştır. Suç verilerinin elde edilmesi ciddi bir zaman problemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yüzden günlük verilerde yakın geçmişe ait veriler kullanılmaktadır. Örneğin: Aliağaoğlu "Balıkesir Şehrinde Suçlar: Coğrafi Bir Yaklaşım (2005)" isimli çalışmasında 2007 yılında 2005 yılındaki suçları incelemiştir (Aliağaoğlu 2007). Karakaş, 2004 yılında 2001 yılında "Elazığ Şehrindeki Hırsızlık Suç Dağılışı ve Özellikleri"ni çalışmıştır (Karakaş 2004).

Kuşkusuz pek çok konu çalışılırken çeşitli zorluklarla karşılaşılmaktadır. Suç konusu ise veri elde etmedeki zorluklar nedeniyle geçmişte ve günümüzde daha az çalışılan bir konu olmuştur.

I. BÖLÜM
SUÇ KAVRAMI

Değişik bilim dallarınca farklı şekillerde yorumlanan ve birçok teori ile açıklanmaya çalışılan suç (Dönmezer 1994, Soyaslan 1998, Walsh, Ellis 2000, Erdoğan, Düzgün 2003) topluma zarar veren veya tehlikeli olduğu kanunlarla kabul edilen tavır, davranış, hareket ve eylemler bütünüdür (Karakaş 2007:58).

Lombroso'ya göre: bir davranış ya da eylem, belirli bir ülkenin ve dönemin adet, töre, gelenek ve düşünceleriyle çelişki halinde bunduğu takdirde suç niteliği taşır (Sümer 1995:507).

Jhering'e göre suç "toplum halinde yaşama şartlarına yönelmiş her türlü saldırıdır".Thomas ve Znaniecky eserlerinde suçu sosyal psikoloji yönünden ele almıştır. Suç, kişinin kendisini ait hissettiği grupta, varlığı toplum dayanışması ile çelişki gösteren bir fiildir. Sutherland'a göre suç üç unsuru kapsar: a) Bütün grup veya grup içinde siyasal bakımdan önemli olan küçük bir alt grup tarafından takdir olunan bir değer, b) Toplumun diğer bir parçasını teşkil eden küçük grubun, kültürel bakımdan diğer grup ile ihtilaf halinde bulunması dolayısıyla, söz konusu değeri ya hiç takdir etmemesi veya az takdir etmesi böylece o değeri tehlikeye sürüklemesi, c) Değeri takdir etmeyenlere karşı usulünce uygulanan cebir yoluna başvurulması (Dönmezer 1994:46).

Toplumsal açıdan suç; ahlaka, toplumsal kurallara aykırı olan davranış, yapılmaması gereken bir eylem, büyük yanlışlık ve hatadır. Ceza hukuku açısından suç ise; belirli bir toplumda hukuk düzenini bozan ve bu nedenle cezalandırılan eylemlerdir (Alacadağlı 1998:666).

Suçun tanımındaki zorluk nedeniyle pek çok ülke yasalarda suçun tanımını yapmaz. Türk Ceza Kanunu'nda da bu şekildedir. Türk ceza kanununun 1. maddesine göre suçlar Osmanlı döneminde olduğu şekilde cürum ve kabahatler olmak üzere 2'ye, cinayet, cünha ve kabahatler olarak da 3'e ayrılmaktadır. Bugün Fransız, Avusturya, Belçika, Yunanistan ve Alman ceza kanunları da aynı 3'lü ayrımı kullanmaktadır. 3'lü ayrım suçların ağırlıklarını göz önünde bulundurmaktadır. Suçun iç yapısını göz önünde bulundurmadığı

için 2'li ayrımı benimseyenlerce 3'lü ayrım bilimsel görülmez (Ayhan ve Çubukçu 2007:31).

Suç olaylarının altında yatan nedenlerin açıklanmasında ve bu olayların farklılıklarının yorumlanmasında suçun doğasına ilişkin birden çok sosyolojik ve kriminolojik suç teorileri geliştirilmiştir. Esgin, "Suçun Sosyolojik ve Kriminolojik Analizi" isimli çalışmasında bu konuyla ilgili şöyle bir değerlendirme yapmıştır:

Öğrenilmişlik sapkınlık: Suçlu davranış öğrenilir, icat edilmez. Birey bu tür davranışları sosyal çevreleriyle girdikleri iletişim süreci içinde, diğer bireylerle etkileşime geçerek öğrenir. Sosyal öğrenme teorisi; suçun, suça ilişkin normların ve değerlerin öğrenilmesinin bir ürünü olduğunu kabul eder. Yapısal Gerilim ve Anomani: Sosyal düzen, denge ve uyum sosyal bütünleşmeyi sağlarken; sosyal düzensizlik ve organizasyonsuzluk ise suçun ortaya çıkmasına neden olur. ABD'de Chicago ekolünden sosyologlara göre sanayileşme, kentleşme, hızlı nüfus artışı gibi modern toplumdaki köklü değişimler; geleneksel değerleri ve bu değerlerin sosyal kontrolünü zayıflatarak sosyal organizasyonsuzluğa, toplumsal çözülmeye neden olur. Etiketleme Yaklaşımı: Suçun yorumlanmasına yönelik önemli yaklaşımlardan birisi de etiketleme yaklaşımıdır. Etiketleme kuramcıları suçu, bir birey ya da alt kültür özelliği olarak değil, suçlular ile suçlu olmayanlar arasındaki etkileşim olarak yorumlamaktadırlar. Rasyonel seçim yaklaşımı: Beccaria ve Bentham gibi klasik kriminologlar tarafından savunulan bu teori, karar verme sürecinde kişinin yasayı ihlal etmesini belirleyen dış ve iç faktörlerin rol oynadığını savunmaktadır (Esgin 2004:252-253).

Sonuç olarak suç kavramıyla ilgili genel kanı suçun doğal bir olgu olduğudur. Çünkü, insanlar farklı seviyelerde bağlılık, motivasyon ve erdemlere sahiptir. İnsanlar toplumda başarılı bir şekilde yaşamaktadır ancak, kurallar onların büyük ölçüde düzenle, barışçıl bir şekilde birlikte yaşamalarını kesinleştirmek için gereklidir. Elbette, kurallara uymayan bazı insanlar hep olacaktır (Albanesse 2005:11). Önemli olan bu kurallara uymayan insanların nedenlerini belirlemek ve çözüm üretebilmektir.

1.1 SUÇ OLGUSUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ

Belirli bazı etmenlerin suça yöneltici etkileri öteden beri dikkati çekmiştir. Örneğin; Platon, "Kanunlar" adlı eserinde suçu ruhun bir tür hastalığı olarak saymış ve bunun üç kaynağı olduğunu belirtmiştir: ihtiraslar (istek, arzu, kıskançlık, hiddet vb.) zevk aramak ve cahillik. Buna göre cezanın suçluyu aydınlatarak ıslah ettiği belirtilmiştir.

Eski Yunanda suçlu daha çok filozofik ve teolojik yönden incelenmiş, bu yönde örnekler verilmiştir. Sofokles'in ünlü eserinde babasını öldüren ve annesi ile evlenen Oedip "Ben hareketlerime katlandım, katlanmak mecburiyetinde kaldım; yoksa onları işlemedim" der (www.kriminoloji.com).

Hippocrate da Platon ile beraber Suç Antropolojisinin varlığını ilk defa hissetmiş bir yazar sayılabilir. Aristo ise, suçluları toplum düşmanları saymış ve onların merhametsizce cezalandırılmaları gereğini savunmuştur. Ortaçağda, Thomas d'Aquin, insan ihtiraslarında suçların çoğunun kökenini görmüş fakat sefaletin suça neden olan bir etmen olduğunu da belirtmiştir. Pozitivist yazarlara ulaşmadan çok daha önce Thomas Moore, Montesquieu, Voltaire, Rousseau, Beccaria, Bentham gibi yazarlar suçu sosyal bir olay sayan bazı görüşleri belirtmişlerdir. Beccaria'nın 1765 yılında Suçlar ve Cezalar adlı eseri günümüzde de çevirisi yapılan önemli eserlerden biri olmuştur. Nihayet XIX. yüzyıl başlarında ilk pozitivistler Lavater, Gall, Pinal, Esquirol gibi yazarlar suçlunun fizik ve psikolojik kişiliği ile ilgilenmeye başlamışlardır (Dönmezer 1994:2-3).

İlk modern suç istatistikleri, Fransa'da 1827'de yayınlanmıştır. Guerry bu istatistikleri kullanarak, suçun sosyal faktörlere göre değişiklik gösterdiğini kanıtlamıştır. …Suçluları şahsa ve mala karşı olmak üzere sınıflamıştır. Amacı, davranışa neden olan faktörleri bulmak yerine kişiyi suçlu davranışa eğilimli yapan faktörleri bulmaktır. …Guery, çağdaş sosyologlara önderlik etmiştir. Nüfus yoğunluğunun suçta artışa yol açacağı, eğitimin suçlu davranışı önleyeceği gibi meseleyi basitleştirici açıklamaları reddetmiştir (İçli 2007:71).

Alfonso de Candolle ve Villerme 1830 ve 1831 yıllarında suç istatistikleri üzerinde incelemeler yapmışlardır. Parent-Duchaftelet, fuhuşu, dönemi bakımından çok yeni bir

metodu uygulayarak, antropolojik, tıp ve toplumbilim yönlerinden incelemiştir. Quételet ve André Guerry'nin isimlerini bu konuda önemle hatırlamak gerekir. Quételet 1835 yılında Hollanda suçluluk istatistikleri üzerindeki araştırmalarını yayınlamıştır. Doğum ve ölüm miktarları nasıl oluşlarından önce tahmin edilebilirse adam öldürme ve sahtekârlık fiillerinin de böylece önceden tahmininin mümkün olduğunu açıklamıştır. Guerry 1833 yılında yayınladığı (Essai sur la Statistique Morale de la France) eserinde toplum olayları hakkında da sayısal analizler uygulamanın mümkün olduğunu ve böylece bunların gelişme ve başka unsurlarla olan bağlantılarının tespit edileceğini açıklamıştır (Dönmezer 1994:3).

Ancak suçun sosyolojik etmenleri üzerindeki çalışmalar 19. yüzyılda Tarde, Lacassagne ve Joly tarafından yapılmıştır. İtalya'da Lombroso ve Ferri tarafından yazılan büyük eserlerden önce, suç antropolojisi ve suç sosyolojisi'nin temelleri atılmıştır. 19. yüzyılın ikinci yarısında Lombroso, Ferri ve Garofalo gibi üç büyük isim ön plana çıkar. Bunlardan Lombroso, Pesaro Üniversitesinde Adli Tıp profesörlüğü yapmakta iken bu şehrin cezaevinde suçlular üzerindeki incelemeleri sonucunda 1876 yılında sonradan, büyük devrim yaratacak olan (L'Uomo Delinquente-Suç İşleyen İnsan) büyük eserini meydana getirmiştir (Dönmezer 1994:3-4).

1.2 GÜNÜMÜZDE SUÇ OLGUSU

20. yy'ın başından günümüze doğru suçun daha çok sosyolojik yönü ön plana çıkmakla beraber psikolojik, antropolojik açıdan da incelendiği görülmektedir. Yirminci yüzyılda Sutherland, Sellin, Cohen gibi yazarlar suçun oluşmasında öğrenme, kültür çatışması, suçlu alt kültürü'nün etkileri üzerinde durmuşlardır. Bunun dışında suç farklı bilim dallarınca da incelenmeye başlanmıştır. Suç insan hayatı içerisinde çok fazla yer almaya başlayınca pek çok kişinin ilgi odağı olmuş ve suç antropolojisiyle ilgili kongreler düzenlenmiş, (1914 yılına kadar Roma (1885), Paris (1889), Brüksel (1892), Cenevre (1890), Amsterdam (1901), Torino (1903), Kolonya (1913) 1934 yılında Milletlerarası Kriminoloji derneği kurulmuştur (Dönmezer 1994: 6).

Ülkemizde ilk olarak, 1943 yılında, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde Kriminoloji Enstitüsü kurulmuş ve 1953 yılında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi bünyesinde Kriminoloji eğitimine başlanılmıştır. Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer Kriminoloji'nin Türkiye'deki ilk kurucusu ve eğitimcisidir (www.kriminoloji.com). Bu tarihlerden de anlaşılacağı gibi suç ülkemizde yakın tarihlerde incelenmeye başlanmıştır.

Günümüzde büyük bir öneme sahip olan suçun haritalanması ise ilk olarak 1900 yılında Newyork polisince kullanılmış daha sonraları değişik bilim dallarındaki araştırmacıların yaptıkları çalışmalarla devam etmiştir. Zamanla suç haritalarının yapımı teknolojinin gelişimine bağlı olarak farklılaşmış, geçmişte elle yapılan haritalar günümüzde ise daha çok bilgisayar teknolojisinden faydalanılarak yapılmaktadır (Karakaş 2005:59).

Türkiye de ise Emniyet Teşkilatında ilk defa Bursa Emniyet Müdürlüğü 1999 yılında gerçekleştirdiği BEMTAP-2000 (Bursa Emniyet Müdürlüğü Teknolojik Adaptasyon Projesi) ile Coğrafi Bilgi Sistemini etkin bir şekilde kullanmaya başlamıştır (Aksoy 2004). Ülkemizde de birçok emniyet kurumu coğrafi bilgi sistemlerini kullanarak suç ve olay yerinin haritalarını oluşturmaktadır. Bunun dışında adli psikologlar seri katillerin bulunabilme ihtimalleri olan yerleri ortaya çıkarmak için, suçların işlendiği mevkileri genelleyen sentrografik analiz gibi temel teknikleri kullanmışlardır. Bu, hem eski hem de

yeni yöntemlerin ve de geleneksel düşüncelerin, farklı bir alana uygulanmış olduğu modern coğrafyanın bir yönüdür (Matthews ve Herbert 2008:138).

Pek çok faktöründe etkisiyle suç özellikle son yıllarda Dünya da ciddi bir sorun teşkil etmektedir. Hollanda'da kayıtlı suçların sayısı 1960'da 131.000'den 1998'de 1.2 milyona yükselmiş başka bir ifade ile 1960'da her 1000 kişide 11 kişiden, 1998'de her 1000 kişide 78 kişiye çıkmıştır. Kayıtlı suç miktarının yıllık artışında 1970-85'lerde % 10,6'lık bir ortalama gözlenmiş ancak aynı dönemde yıllık nüfus artışında % 0,7'lik bir ortalama gözlenmiştir (Sten ve Pellenberg 2000).

Günümüzde hızla gelişen teknoloji sayesinde iletişim araçlarının arttığını ve çeşitlendiğini görebilmekteyiz. Dünyanın neredeyse tamamında evinde en az bir iletişim aracı bulunmayan kişiye rastlamak mümkün değildir. Bunlardan en büyük kitle iletişim aracı olan televizyon sayesinde her gün çeşitli suçlarla ilgili farklı haberleri görebilmekteyiz. Günlük gazetelerden de takip edildiği kadarıyla suç, suçlular ve güvenlikli bir dünyada yaşamadığımız gibi sayısız habere rastlayabiliriz. Bunun dışında geçmişten günümüze suç ve suç çeşitleri zaman, mekan çerçevesinde farklılık göstermiştir. Örneğin: geçmişte olmayan sanal suçlar (bilişim, internet suçları) günümüzün suç türlerinden biri olmuştur. Buna ek olarak suç kavramı, geçmişte de günümüzde de toplumdan topluma değişen, her kültürde farklı tepkilere neden olan bir unsur olma özelliğini korumuştur.

II. BÖLÜM
COĞRAFYA BİLİMİ VE SUÇ

Modern coğrafyanın kurucularından P. Vidal de la Blache "insan bütün coğrafyanın esasını oluşturur" derken, coğrafyanın esasını da bir cümleyle özetlemiş oluyordu. Zelinsky (1966) de, aynı fikirden hareketle, insanın ağırlığını "insanın kendisi hemen her coğrafi denklemde temel öğedir" şeklinde vurgularken, Hoyt (1963) ise, coğrafyanın ikili-dual karakterinin bir kısmını oluşturan insanın coğrafyadaki rolünü "coğrafyacı, insanın ikili karakteriyle ilgilidir; ilki, çevrenin bir elemanı olarak ve ikincisi de çevreyi değiştirici olarak" diye tanımlamıştır (Tümertekin ve Özgüç 2002:229).

1890'da hazırlanan Fransız Eğitim Bakanlığı Raporu coğrafyanın çocukların ahlaki eğitimlerine de katkıda bulunan bir eğitim konusu olduğuna değinerek:
"Dünyanın hiç kimseye bir yaşam borçlu olmadığı, doğanın meyvelerini elde etme ve doğanın gücünden yararlanmanın sıkı bir çalışmaya ve insanın doğaya kendini uyarlama becerisindeki başarıya bağlı olduğunu yalnızca coğrafyanın ortaya koyabileceği" ve "coğrafya bilgisinin dünya ve ulusal sorunlar hakkında dengeli yargılara varmayı kolaylaştıracağı" fikrini ileri sürüyordu. Bu şekilde coğrafya biliminin geçmişten günümüze önemsenmesi gereken bir bilim olduğunun altı çizilmiştir (Tümertekin ve Özgüç, 2002:39). Zamanla coğrafya biliminin alt dalları çeşitlenmiş, farklı konular coğrafya biliminin ilkelerine göre araştırılmıştır. Suç konusu da bu konulardan biri olmuştur. Önceleri Kriminoloji, Sosyoloji, Hukuk, Ekonomi gibi bilimlerin çalışma konusu olan suç, bilim dalının araştırma özelliklerine göre çeşitlenmiştir. Coğrafya bilimi de bu bilim dallarından birisidir. Özellikle suça etki eden bazı coğrafi faktörlerin ön plana çıkması ve suçun haritalanması konusunda coğrafyadan faydalanılması önemli olmuştur.

Suçun bir mekânda işlenmesi, coğrafya bilimini bağlayan bir faktördür. Coğrafya zaman ve mekân kavramını ve bu kavramlardan yola çıkarak insanın etkilenme sürecini irdelemektedir. Bu anlamda suçun insanlar tarafından, belli bir zaman ve mekân da işlenmesi dikkat edilmesi gereken bir husus olmuştur. Bugün birçok ülkede pek çok bilim dalı (Sosyoloji, Hukuk, Ekonomi, Kriminoloji, Antropoloji, Coğrafya, vb) suç üzerine araştırmalar yapmaktadır. Bazı araştırmalarda suçun ekonomik niteliği ve ekonomiye etkisi (Pradhan, Ravallio, 2003), suça katılanların sosyoekonomik ve demografik yapısı

(Venkatesh, Curtis, Ramsey, 1999, Entorf, Spengler, 2000), özel suç analizleri ve belirli bir suç türünün genel incelenmesi (Mulmat, Rienick, Melton, 2000, Herzog, 2002, Clarke, 2002), ülke ve şehir bazında suç inceleme (Dutt, Pomeroy, Wadwha,1998, Dutt, Noble, Singh, 1979, Dutt, Noble, Sharma, 1985, Bromley, Nelson, 2002, Nelson, Bromley, Thomas,1997, 2001, Cragila, Haining, Signoretta, 2001, Bartolo, 2000, Lee, Egan, 1972, Harries, 1973, Gyamfi, 2003), suç önleme ve suçun özelliklerini ele alan çalışmalar (Tiesdell, 1998, Homermesh, 1999, Semmens, Dillane, Diton, 2002, South, Messner, 2000, Carmichael, Ward, 2001, Coetzer, 2000, Clarke,1999, Koskela, Pain, 1999), suç haritaları ve suç haritalama ile ilgili çalışmalar (Harries, 1999, Atasoy, 2001, Griffin, J, 2001, Rich, F, Thomas 1995, Rich, F, Thomas 1999, Velasco, M., Boba, R, 2000, Vigne, N.1999) yer almaktadır (Karakaş 2004:20).

Coğrafya suçun haritalanmasında önemli bir bilim olarak öne çıkmaktadır. Haritalar, suç analizleri yapanlara suçla bağlantılı durumların açık ve net bir şekilde görülmesini sağlamaktadır.

Dünyada son yirmi yıldır suçun coğrafyası ve "çevresel kriminoloji" olarak bilinen konulara ilgi artmıştır. Çalışmalar çoğu kez mekânsal modeller içermektedir. Yeryüzünde belirgin bir suç kümelenmesi bulunmaktadır. Hem çok sayıda cezai olay hem de birçok bilinen failin mekânı ile nitelendirilen suç bölgeleri vardır.

Al Capone'nin 1920 ve 1930'larda yasadışı işlerini geliştirip büyüttüğü Chicago bu çeşit çalışmalar için ilk laboratuar olmuştur, suça eğilimli bölgeler gibi mekânsal tanımlayıcılar bu çalışmalardan doğmuştur. Chicago, genellikle etnik olarak farklı grupların özellikle "yasak" olduğu yıllarında egemen olduğu belirli yeraltı dünyası bölgelerine ayrılmıştır. Mekânsal modeller sadece başlangıç noktasıydı çünkü fazla zaman geçmeden suçlar ve suçluların bir tarafta çevredeki fırsatlar veya hedefler ile ilişkili olarak farklı coğrafyalara ve bir taraftan da çevredekilerin sosyal koşullarına sahip oldukları daha açık hale geldi. Yoksulluk, ihtiyaç ve birçok suç arasında bağlantı vardır: şiddet suçları nüfusu yoğun olan çevrenin tipik bir örneğidir; beyaz yakalı ve organize suçlar da farklı coğrafyalara sahiptir. Kentsel coğrafya uzmanları hırsızlık gibi belli suçların etki alanını araştırmış ve hangi tarz çevrelerin en savunmasız olduğunu göstermişlerdir. En savunmasız

bölgeleri tespit etmek için birkaç hipotez öne sürülmüştür (Matthews ve Herbert 2008:136).

Bu hipotezler şu şekilde ifade edilmiştir:

"Suçlu-mekân" hipotezi, birçok suçlunun yaşadığı mekânların savunmasız olduğunu öne sürmektedir (hırsızlar çoğu zaman uzak yerlere gitme eğilimi göstermemektedirler). "Sınır-bölgesi" hipotezi yakın komşu sınırlarının savunmasız olduğunu öne sürmektedir. "Yerel sosyal-kontrol" hipotezi, güçlü bir mekan ve sosyal etkileşim duygusu içerisindeki komşulukların daha az tehlikede olduğunu öne sürmektedir. "Bölge-çeşitliliği" hipotezi, homojen, geçici yerleşim bölgelerinin savunmasız olduğunu öne sürmektedir (Matthews ve Herbert 2008:137).

Suç ve coğrafya bağlantısının kurulduğu yukarıdaki örneklerin yanı sıra suç üzerinde etkili olan coğrafi faktörlere bakıldığında coğrafi konum, iklim ve iklim elemanları gibi fiziki faktörlerin yanı sıra nüfus, ekonomik koşullar, sosyal çevre şartları, kentleşme gibi beşeri coğrafya faktörleri sayılabilir.

Araştırmacılar iklim şartlarının, coğrafi yapının, gelenek ve göreneklerin suç işleme eğilimini etkilediğini belirtiyor. Ege, Marmara ve Akdeniz bölgesinde suç işleme oranının yüksek olması iklime bağlanıyor. Karadeniz insanının doğasından gelen öfkesinin de bu bölgede suç eğilimini etkilediği kaydediliyor. Coğrafi konumları gereği sınıra yakın olan şehirlerde ise, kaçakçılık daha çok yapılıyor (www.turkhukuksitesi.com).

Bu şekilde coğrafi faktörler ile suç arasındaki ilişki örneklendirilebilir. Yapılan araştırmalardan da anlaşılacağı gibi belli bir mekânda iyi yapılacak coğrafi etüdün pek çok şeyi önleyeceği ifade edilir, bunlardan birinin de suç olabileceği söylenebilir.

2.1 ÇEŞİTLİ SUÇLAR İLE BAZI COĞRAFİ FAKTÖRLER ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Beşeri coğrafyada bugüne kadar insanları etkileyen pek çok konu araştırılmıştır. Bunlardan birisi yakın yıllarda ülkemizde ilgi gören bir konu durumundaki suç araştırmalarıdır. Coğrafya bilimi kapsamında suç incelenirken coğrafi faktörler göz önüne alınarak, suç üzerindeki etkileri incelenmiştir. Pek çok coğrafi faktör suç üzerinde etkili olmaktadır. Bu faktörler arasında fiziki faktörler geçmişte daha çok öne çıksa da, beşeri faktörlerin (sosyo-ekonomik, kültürel, demografik özellikler) suç üzerindeki etkileri günümüzde daha belirginleşmiştir.

Fiziki çevrenin suç üzerindeki etkisi kuşkusuz önemlidir. Bunlar arasından en önemlisi iklim ve iklim elemanları olarak saptanabilir. Oldukça karmaşık olan insanoğlu davranış dokularındaki değişiklik, havanın değişkenliği ve kısa dönem sıcaklık ile birleşimi; ruhsal durumlar; trafik kazaları; sokak kargaşaları; cinsel suçlar ve aile içi şiddeti içeren olaylarla ayrıca birleşmiştir (Andris 1997:165). İklimin insan üzerindeki etkisi geçmişten günümüze pek çok araştırmaya konu olmuştur. Sıcaklık, rüzgâr, nem faktörleri kişinin psikolojisi üzerinde etkili olup, aynı zamanda suça yönelmesinde önemli roller üstlenebilmektedir.

2.1.1 Coğrafi Konum

Dünya üzerinde alan kaplayan bir yerin, bulunduğu yerin matematik ve özel konum özellikleri coğrafi konumu meydana getirir. Matematik konum, bir yerin enlem ve boylamlarına göre dünya üzerindeki yeridir. Özel konum, bir yerin denizlere, kıtalara, ticaret yollarına, boğazlara, çevresindeki ülkelere olan konumudur. Özel konum bir yerin beşeri özellikleri üzerinde etkili olmaktadır. Ülkelerin coğrafi konumları, o ülke içinde yaşayan insanların suça itilmelerinde belirleyici rol oynar. Örneğin: Türkiye coğrafi konumu itibariyle, güney ve doğusunda bulunan üretim bölgelerinden, batısında yer alan tüketim bölgelerine doğru gerçekleştirilen başta eroin olmak üzere uyuşturucu madde akımı, ters yönde ise bazı kimyasal maddeler, sentetik uyuşturucular ve kokain akımına maruz kalmakta ve bir transit ülke özelliği taşımaktadır. Bu nedenle Türkiye'nin bulunduğu alan, Afganistan'dan başlayan temel eroin rotaları üzerinde bulunduğu için, Türkiye'deki suç grupları içinde, yoğun bir şekilde uyuşturucu kaçakçılığı suçlularının

ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Alan, ülkelerin dünya üzerindeki sahip oldukları toprakların genişliğidir. Sahip olunan toprakların alansal büyüklüğü ölçek özelliği ile coğrafya açısından oldukça önemlidir. Toprakları geniş olan ülkelerde güvenlik açığı ortaya çıkmakta ve bu durum suç işleme oranlarını etkilemektedir (Özey 2004).

Bazı ülkeler konumu itibariyle pek çok suç unsuru tarafından geçiş sahası haline gelmiştir. Bu durumun en önemli takipçilerinden olan İnterpol'e (Uluslararası Polis Teşkilatı) göre:

İnsan kaçakçılığı, karadan, denizden ve hava yoluyla yapılır. Bazı yollar insan kaçakçılığı için sık tercih edilen yollar olmuştur. Asya bölgesinde göçmenler çoğunlukla başta Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Tacikistan ve Türkmenistan ile Rusya ve oradan Ukrayna, Slovakya ve Çek Cumhuriyeti ile Batı Avrupa ülkeleri ve hatta ABD ve Kanada'ya olan rotayı kullanır.

Aynı zamanda, Batı Avrupa'ya İran ve Türkiye rotasını kullanarak Asya ülkelerinden Balkan rotası yoluyla gelenler hem yasadışı malların: uyuşturucu, silah vs. gibi malların girişi hem de göçmen kaçakçılığının rotası olmuştur (www.interpol.int).

İnsan kaçakçılığı suçu dünyada ciddi bir sorun teşkil etmektedir. Bunlardan belki de en kötüsü çocuk kaçakçılığıdır. Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suçla Mücadele Dairesi'nin yayımladığı rapor (2006), insan kaçakçılığı konusunda karamsar bir tablo çizmektedir. Rapora göre neredeyse bütün ülkelerde insan kaçakçılığı yapılmakta ve en büyük kurbanlar da çocuklar, genç kızlar ve kadınlar olmaktadır. İnsan kaçakçılığının mağdurlarının büyük bölümü eski Doğu Bloku ülkeleri, Afrika ve Asya'dan olmuştur. Götürüldükleri yerler ise Batı Avrupa ülkeleri ve ABD'dir. Raporda, 127 ülke insan kaçakçılığının kaynağı olarak gösterilirken; 98 ülkenin de transit olarak kullanıldığı belirtilmiştir. Ayrıca raporda, gelişmekte olan ülkelerden kaçırılan ve gelişmiş ülkelere götürülenlerin çoğunun Türkiye üzerinden Batı'ya ulaştırıldığının altı çizilmiştir (www.ntvmsnbc.com).

2.1.2 İklim ve İklim Elemanları

Yaşanan yerin fiziki koşulları ile insan karakteri arasındaki ilgi çok eski devirlerden beri birçok bilim adamının dikkatini çekmiştir. Hipokrat (havalar, sular ve mahalleler) adlı yazısında "vücut ve ruh durumunun genellikle yaşanan yerin doğal ortamıyla ilgili olduğu"nu söyler. Eflatun'un eserlerinde, iklim ve mekânın yalnız insanın fiziki yapısı üzerinde değil aynı zamanda ruh, kişilik ve becerileri üzerinde de büyük etkileri olduğunu ifade eden kısımlara rastlamak mümkündür (Dönmezer 1940:111).

İnsanın fiziki yapısı üzerinde etkili olan iklim, ruh durumu üzerinde, ruh durumu da suç işlemesi üzerinde etkili olan bir faktördür. Kişi davranışlarını etkileyen başlıca faktörler; sıcak, soğuk, nem, ışık, gece, sis, hava kirliliği, fırtına ve sağanaktır. Fazla sıcak, aşırı soğuk, nem, sis, pus, yağış ve gece gibi görüş alanını zayıflatan nedenler yorgunluk, bitkinlik yapmakta; dikkat, muhakeme, reaksiyon gücünü ve karar verme gücünü etkilemektedir.

Soğuk hava tiroid faaliyetini ve tiroksin salgısını arttırarak kalp damar, sinir sistemini etkiler. Aynı şekilde böbreküstü bezini, pankreas ve karaciğeri etkileyerek birçok sistemdeki dengeyi bozar. Ayrıca soğuk astım, romatizma ve baş ağrısı uyandırarak hareket gücümüzü ve huzurumuzu bozar. Fazla ışık iç salgılarımızı etkileyen hipofizi etkiler (Ege 1985:7).

Sağanak, bulutlu hava, fırtına ve çığ özellikle trafik kazarlarında araç trafiğini zorlaması yanında, sürücüde endişe, korku oluşturmakta aracın bozulması veya yolda kalması ihtimalleri gibi ruhsal baskılar yaparak daha çok kazaya neden olmaktadır. Bu yalnız sürücüler için değil yayalar için de geçerlidir (Ege 1985:7). İnsanın suç işlemesinde etkili olabileceği düşünülen ve araştırılan iklim elemanları şu şekilde sıralanabilir:

2.1.2.1 Sıcaklık

Sıcaklığın canlılar üzerinde ne derece etkili olduğu, yaşadığımız çevreden başka bir bölgeye gider gitmez hemen fark edilir. Bu farklılık tüm canlılarda görülür (Korkut 1998:12).

Şiddetli soğuklar: insanlarda psikolojik değişiklikler de yaratır. Başlangıçta bir baş ağrısı duyulur. Hemen arkasından dayanılması güç bir yorgunluk, uyuşukluk düşüncede tembellik ve uyku ihtiyacı gelir. Şiddetli ve devamlı soğukların egemen olduğu yerlerde yaşayan insanların vücut yapılarında da değişikliklerin meydana geldiği görülmüştür. Örneğin; Eskimo'ların, Ateş Adası yerlilerinin deri altlarında terleme bezleri çok azdır veya hiç yoktur. Sindirim sistemleri farklıdır, karaciğerleri büyük ve yağlıdır (Korkut 1998:19-20). İnsan bedeninin 36,5 ºC olan ortalama sıcaklığı fiziki bir zorlanmayla ya da ısı gücüyle (örneğin parlak güneş ışığı) karşı karşıya kalındığı zaman, terlenmediği takdirde, bir saat içinde 2 ºC daha artar (Özgüç 2003:48). Havanın en açık sağlık etkisi, sıcak ve soğuğun uçlarında görülür. Vücudun temel sıcaklığı belirli bir noktanın aşağısına düştüğünde onun kimyasal reaksiyonları durur. Sıcaklık ise dolaşımın hızlanmasına yol açar ve elektrolit yapısını bozabilir. Sıcak çarpmasında terleme mekanizması vücut sıcaklığının hızlı bir şekilde artmasına izin vererek çöker. Beyindeki bazı proteinler ölümle sonuçlanma olmadan önce, vücut serinlese bile kalıcı bir şekilde değişebilir (Meade vd. 2000: 158). Her suçun kaynağı çeşitli nedenlere dayanır. İnsanla ilgili durumlarda daima iklim şartları ve bunlar arasında sıcaklık belirli bir rol oynar. Yüksek sıcaklıkların insan metabolizması ve ruh hali üzerinde etkili olduğu önemli bir durumdur. (Lombrosso 1935:7).

2.1.2.2 Nemlilik ve Yağış

Karasal iklimin hakim olduğu alanlarda, havadaki nemin azlığından kaynaklı olarak günlük ve yıllık sıcaklık farkları fazladır. Ani değişimlerin olabildiği bir iklim özelliği görülür. Denizel iklimlerde ise hava içinde bağıl nem ve mutlak nem fazladır. Günlük ve yıllık sıcaklık farkları azdır. Ancak havadaki nemin fazlalığı, sıcaklıkların insan üzerindeki etkisini arttırır. Gündüzleri ve sıcak mevsimde termometre yüksek değerleri göstermese de bir bunaltı hissedilir. Vücudun iç sıcaklığını ayarlamak için salgıladığı terin çabuk buharlaşmaması, bunaltıyı daha da arttırır. Genel bir sıkıntı, huzursuzluk, yorgunluk, iştahsızlık, baş ağrısı ortaya çıkar (Korkut 1998:42-43).

Aşırı nemli hava kişi üzerinde bunaltıcı etkiye sahiptir. Özellikle aşırı nem sürücüler üzerinde olumsuz etki ortaya çıkartarak, sürüş esnasında sıkılmasına ve dikkatinin dağılmasına neden olabilmektedir.

Kişinin suç işlememesi için beden ve ruh sağlığı önemli bir unsurdur. Beden ve ruh sağlığına etki eden iklimsel faktörler de kişinin suça yönelmesinde etkili olmaktadır.

Amerika'da iklim ve meteorolojik özelliklerin suçluluk üzerinde etkilerini inceleyen bazı çalışmalar yapılmıştır. 1904 yılında Amerika'da Dexter hava basıncı, ısı, nem ve hava hareketleri ile suçların işlenmesi arasında doğrudan doğruya bir ilişkinin var olduğunu belirtmiş ve bu görüşlerini NewYork ve Denver'de tutulmuş suçluluk istatistiklerine dayandırmıştır. Dexter, güç ve şiddet içeren suçların yılın sıcak mevsimlerinde ve barometre basıncının düşük bulunduğu devrelerde çok sayıda bulunduğunu açıklamıştır (Dönmezer 1971:156).

Yağış, özellikle trafik kazaları üzerinde arttırıcı etkisi olan meteorolojik faktördür. Yağışın çeşitlerine göre etkisi farklılaşmaktadır. Japonya'da yapılan araştırmalara göre, yaşlı sürücülerde gerek buz, gerek kar koşullarında ve görüş mesafesinin azaldığı durumlarda aniden fren yapma, direksiyonu aniden çevirme gibi durumlar daha sık görülmektedir (Gürer 2004:384).

2.1.2.3 Basınç ve Rüzgârlar

Rüzgârlar, atmosferik döngüyü dengeleyen sıcaklığın bir parçası olarak yükselen ve alçalan hava sahalarının arasında ve hava kütlelerini karakterize eden farklı atmosferik basınç alanları arasında eser (Meade vd. 2000:162). Rüzgârlar, etkilerini gösterdikleri sürelerde insan sağlığı üzerinde daha çok psikolojik olmak üzere önemli etkiler yaparlar. Ancak rüzgârlar bu etkileri sıcaklık ve nemlilik karakterleri ile yaparlar. Mısır'da Hamsin, Cezayir'de Sirocco, Fransa'nın güneybatısında Otan, Alp'lerin kuzeyinde Föhn, sıcak ve kuru rüzgârlardır. Genelde bu rüzgârlar estiğinde sıcaklık, bulundukları bölgenin normal sıcaklıklarının çok üstüne çıkar. Samyeli ve Sirocco gibi, çöllerden gelenler fırın ağzından çıkıyormuş gibi deriyi yakar, vücut sıcaklığını yükseltir. Çok kuru olduğu için nemi bir sünger gibi alır, nefes alma zorlaşır, sıklaşır. Genel bir rahatsızlık bütün benliği sarar.

Alp'lerin kuzeyinde görülen Föhn ise sıcak ve kuru bir rüzgârdır. Estiği günlerdeki alçak basınç, yüksek sıcaklık ve havanın kuraklığı, sağlık üzerinde psikolojik bakımdan olumsuz etkiler yapar. Hassas olanlar, Föhn'ün geleceğini önceden hisseder. İlk belirtiler sıkıntı, derin bir endişe, hatta kötü olayların meydana geleceği korkusudur. Daha sonra iç sıkıntısı bütün benliği kaplar, şüphecilik artar, şiddetli baş ağrısı duyulur (Korkut 1998:20).

Genel olarak, Şinuk (Chinook), Santa Ana, Föhn, Sirocco, Harmattan gibi kuru rüzgârlar kültürler arasında rahatsızlık, kötü durum, kazalar ve şiddetle bağdaştırılır (Meade vd. 2000:163).

Ülkemizde ise güneybatıdan esen ılık ve nemli olan lodosun gelişi hassas bünyeli kişiler tarafından saatler öncesinden hissedilir. Rüzgarın tam hâkim olduğu zamanlarda, iç sıkıntısı, baş ağrısı, sinirlilik, romatizma ağrılarında azma, birçok kimsede görülen fizyolojik ve patolojik görüntülerdir (Korkut 1998:21).

Atmosferik (barometrik) basınç değişimleri ekvator çevresinde çok azdır. Kuzey Amerika üzerinde normal basınç değişimleri 25 mb civarındadır. Yüksek enlemlerde basınç değişimleri 120 mb'a ulaşabilir. Atmosfer basıncındaki normal değişimin vücudun biyokimyasını neden etkilediği ile ilgili, kabul gören en önemli görüş, vücut hacminin yavaşça genişlemesi ve suyun tutulması ile elektrolit dengesinin değişmesidir. Bu değişiklikler vücudun eklemler ve gözler vb. gibi belirli kısımlarında su tutulmasına yol açarak kan basıncı ağrısına, yüksek tansiyona, kanın pıhtılaşmasına ve genel huzursuzluğa neden olur (Çalışkan ve Sarış 2008a:9).

Soğuk iklim şartlarının mala karşı, sıcak iklim şartlarının ise daha çok kişilere karşı işlenen suçların artmasına neden olduğu düşünülmektedir. Öte yandan basınç değişmeleri ise, insanların sinirlilik hallerini artırmakta ve bu durum suç işlemeye yönelik davranışları tetiklemektedir. Ayrıca sürekli yağmur ve kar yağışları, sis ve don gibi olumsuz hava koşulları, suç işleme eğilimlerini artırmaktadır (Özey 2004).

Quetelet'in istatistiklerine göre Lacassagne bir suçluluk takvimi çıkarmıştır. Buna göre, Fransa'da aynı tür suçlar, aynı mevsimlerde, aynı oranda işlenmektedir: Çocuk öldürme suçları özellikle Ocak, Şubat, Mart, Nisan aylarında ana baba katli Ocak ve Ekim

aylarında, çocuklara tecavüz suçları Haziran aylarında büyük bir artış gösterir. Fransa ve İngiltere de adam öldürme ve tecavüz vakaları sıcak mevsimlerde artar. (Dönmezer 1935:112).

DMİGM tarafından 1967 yılında yayınlanan bir eserde "Meteorolojik Faktörlerin Cinayet ve Yaralama Olaylarına Etkileri" incelenmiştir. Bu aştırmada cinayet ve yaralama olaylarının işlenmesinde meteorolojik faktörlerin etkili olduğu, olayların sıcaklıkla yakın bir ilişkisinin bulunduğu, sıcaklık arttıkça olay sayısının arttığı, azaldıkça olay sayısının da azaldığı, sıcak ve kavurucu yaz aylarında adam öldürme ve yaralama olaylarının diğer aylara oranla geniş ölçüde arttığı, İstanbul ve Gaziantep illerinde 1960-1966 tarihleri arasında oluşan adam öldürme ve yaralama olaylarının bu durumu doğruladığını göstermiştir. Bu araştırmada sonuç olarak sıcaklık faktörünün % 75 oranında adam öldürme olaylarında diğer etkenlerin üzerinde ise % 25 oranında etkilediği kaydedilmiştir (Çölaşan 1967).

1985 yılında meteorolojik faktörlerin trafik kazalarındaki etkisi üzerine hazırlanmış olan bir kitapta (Ege 1985) ise hava olaylarının trafik kazaları üzerindeki etkilerinden bahsedilmiştir. Bu kitaba göre: 1977-1983 yılları arasında alınan ortalamalara göre Almanya'da meteorolojik faktörlerin etkilediği kazalardan 1/3 i hava, 2/3 si yağışla ilgili olarak yola ait olduğu gösterilmiştir. Buna göre yalnız kötü hava koşulu göz önünde bulundurulursa yağmur % 52, tipi % 15, fırtına % 8 ve puslu hava % 8 etkili görülmüştür. (Çizelge 1) Bu ikisi karşılaştırıldığında Türkiye'deki bozuk hava koşullarının % 86'sında bulutlu ve sisli hava tespit edilmiştir. Bütün toplam kazaların ise % 10'u yağmurlu ve aşırı bulutlu havada meydana gelmiştir (Ege 1985:12).

Çizelge 1: Almanya ve Türkiye'de trafik kazalarındaki kötü hava koşulları.

	YAĞMUR ETKİSİ	SİS	TİPİ	FIRTINA	HAVA PUSLU	BULUTLU
ALMANYA	%52	%20	%15	%8	%8	-
TÜRKİYE	%56	%4	%9	%0.3	-	%30

Kaynak:(Ege 1985:12).

2.2 BEŞERİ ÇEVRE ÖZELLİKLERİ'NİN SUÇ İLE İLİŞKİSİ

Suçla ilgili yapılan çalışmalarda suça etki eden faktörlerle ilgili olarak öğrenim düzeyi, kentleşme, ekonomik durum, aile faktörü, kültürel yapı, sosyal çevre ve şartlar, meslekler, medeni hal, yerleşim yeri, sanayileşme, modernleşme, din, sosyal bunalımlar, işsizlik, yoksulluk, göç gibi pek çok faktör etkili olmaktadır. Yapılan çalışmada ise suça etki eden beşeri ve ekonomik faktörlerden bahsederken bazı başlıklar üzerinde, konuya ilişkisi ölçeğinde durulmuştur. Bunlar, nüfus özellikleri, nüfus hareketleri (göç), kültürel ve sosyal çevrenin özellikleri, nüfusun ekonomik özellikleri, nüfusun eğitim-öğretim özellikleri, aile özellikleri, kentleşme özellikleri olarak sıralanabilir.

2.2.1 Nüfus Özellikleri

Nüfusun Yaş ve Cinsiyet Yapısı

Dünya nüfusunun dağılışı ve yoğunluğu sürekli bir değişim içindedir. Nüfustaki değişimleri yaratan üç unsur vardır. Doğumlar, ölümler ve göçler. Nüfus miktarları üzerinde doğumlarla ölümler arasındaki fark en büyük etkiyi yapar. (Tümertekin ve Özgüç 2002:246). Bunun dışında göçler, doğal afetler, salgın ve bulaşıcı hastalıklar nüfus oranları üzerinde etkili olmuştur.

Nüfusun artışı, yoğunluğu, yaş, cinsiyet yapısı nüfusun özelliklerini vermektedir. Nüfus özelliklerinin suç üzerindeki etkileri çeşitli araştırmalara konu olmuştur.

Yaş değişkeni şüphesiz işlenen suçun türüyle değişiklik gösterir. Sanayileşmiş ülkelerde ev ve işyeri hırsızlıkları, otomobil hırsızlığı ile diğer bazı basit tür hırsızlıklar gençlerin işlediği suçlar olma niteliğindedir.

ABD'de 1979'da 25 yaşın altındaki kişilerin hüküm giyme oranları, şiddet suçları için, % 57,4, mala yönelik suçlar içinde tüm hüküm giyenlerin % 71,7'sidir (İçli 1993:19).

Suçun açık olarak bir gençlik davranışı teşkil ettiği Amerika'da, nüfusun yaş bölümüne göre olan eğrisinde suçluluk yirmi yaşlarından yukarıya doğru artmakta ve daha

ileri yaşlarda ise bir çizgi halini almaktadır. Türkiye'de ise eğri 20 yaş grubuna kadar çok az yükselecek bundan sonra 20–40 yaş ve suçlar arası yukarı doğru sıçrayarak düz hale gelecektir şeklinde yorumlar yapılmıştır (Dönmezer 1994:119).

Adam öldürme suçlarında yoğunluğun 21–30 yaş gruplarında toplandığı görülmektedir; bununla beraber 30–40 yaşların arasında bulunan gruba göre fark fazla değildir. Amerika'da yayınlanan istatistiklere göre ise adam öldürme suçları 20–29 yaşları arasındaki grupta yoğunlaşmaktadır (Dönmezer 1994:121).

Diyarbakır'da ise kaçakçılık suçlarını işleyen kişilerin % 38'i 26–35, % 24'ünün 19–25, % 20'sinin ise 36–45 yaşları arasında oldukları gözlenmektedir. Yaş dağılımlarına bakıldığında orta yaş ve üzerindeki kişilerin kaçakçılık suçlarını işledikleri gözlenmektedir (Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü 2007:30).

Cinsiyet ve suç arasında yakın bir ilginin bulunduğunu dünyanın her tarafında tutulan suç istatistikleriyle bu durumun tespit edilmesi sağlanmıştır. Erkekler, kadınlara göre çok daha fazla sayıda suç işlemektedirler (Dönmezer 1994:125).

1970'li yıllarda ABD'de yapılan bir araştırmada kadınlarda en sık karşılaşılan suçların mağaza hırsızlığı, adi hırsızlık ve uyuşturucu kullanımı olduğu saptanmıştır (İçli 1993:27).

Hızlı bir artış gösteren dünya nüfusu 6.6 milyarı geçmiştir. Bu artışı ülkemizde de görmek mümkündür. TÜİK'in 31 Aralık 2008 tarihi itibariyle açıklamış olduğu Türkiye nüfusu, yıllık nüfus artış hızı ‰ 13 olmakla beraber 71.517.100 kişidir (www.tuik.gov.tr). 2006 yılında TÜİK'in yayınlamış olduğu Adalet İstatistikleri'ne göre düzenlenen çizelgede de görüldüğü gibi toplam suç oranlarında en yüksek oran 24.934'le 25–34 yaş aralığındaki erkekler görülmektedir. En çok görülen suç ise dolandırıcılık suçu olmuştur (Çizelge 2).

Çizelge 2: Suç türü ve ceza infaz kurumuna giren hükümlüler 2006.

Suç türü				12-14		15-17		18-24		25-34		35-44		45 - 54		55-64		65+	
	T	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K	E	K
Toplam	77884	75777	2107	41	2	457	13	17207	327	24934	680	20169	638	9572	316	2693	99	704	32
Öldürme	1917	1841	76	6	1	83	5	527	16	592	24	369	18	169	6	63	5	32	1
Yaralama	**6945**	6852	93	1	-	51	1	2106	23	2532	23	1397	33	596	8	135	5	34	-
Hakaret	1170	1148	22	1	-	2	-	259	7	417	7	285	3	144	3	27	2	13	-
Hırsızlık	6603	6342	261	7	1	**132**	1	**2686**	**74**	2087	99	955	54	360	24	84	8	31	-
Yağma(Gasp)	1111	1093	18	7	-	69	-	529	10	356	4	106	3	20	1	4	-	2	-
Dolandırıcılık	11460	**11145**	**315**	1	-	7	2	964	37	**4159**	**112**	**3999**	**107**	**1609**	**46**	**352**	6	**54**	**5**
Kaçakçılık	1159	1154	5	-	-	6	-	234	3	432	-	273	1	157	1	44	-	8	-
Trafik suçları	420	420	-	1	-	-	-	64	-	133	-	141	-	65	-	14	-	2	-
Cinsel suçlar	886	879	7	8	-	51	1	285	-	271	1	157	3	68	2	28	-	11	-
Diğer	46213	44903	1310	9	-	56	3	9553	157	13955	410	12487	416	6384	225	1942	73	517	26

Kaynak: TÜİK Adalet İstatistikleri'nden düzenlenmiştir (2009).

Aile Yapısı

Aile "Kadın ve erkeğin çocukları ile birlikte oluşturdukları, iş bölümüne dayalı, küçük ya da büyük, dar ya da geniş tipleri olan farklı iki cinsten iki insanın birlikteliği ile ve bu birlikteliğin devamlılığı ile oluşan, toplumsal ve ekonomik birlikteliktir (Çor 2006:89).

Aile kurumunun; tarihsel süreç içerisinde, çeşitli aile tipleri oluşmakta, hane halkı azalıp çoğalmakta ise de kadın ve erkek cinsinin birlikteliğiyle var olması özelliği değişmemektedir. Aile kurumunu oluşturan bireylerin cinsiyet farklılıkları, toplumsal rolleri, üstlendikleri görevlerden dolayı önemli sorunların yaşanması sonucu aile içi şiddet kavramı ortaya çıkmaktadır. Bu kavram, ailenin tüm bireylerini etkileyen çeşitli psikolojik, sosyal ve kültürel boyutları olan bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır (Çor 2006:89).

Savunmasız bir varlık olarak dünyaya gelen çocuk, başta annesi olmak üzere aile fertleri tarafından korunup kollanır ve sosyal bir varlık olmaya başlar. Çocuğun normal bir gelişim gösterebilmesi için fiziksel, sosyal ve psikolojik olmak üzere temel ihtiyaçları vardır. Bu temel ihtiyaçlar ne kadar zamanda ve yeterli miktarda karşılanırsa, çocuk, o derece sağlıklı olur. Çocuğun psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanması, büyüme ve kişilik gelişimi ile de yakından ilgilidir. Anne baba çocuğun önünde her şeyden önce bir modeldir. Bu nedenle "anne ve baba, soyut düzeyde uyarı yerine, somut düzeyde eylemi temel almalıdırlar" (Çelik 2003:42).

Bazı araştırmacılar aileyi nüfus ve otorite ölçütlerine göre de sınıflandırmıştır;

Nüfus ölçütlerine göre aile;

1. Büyük, geleneksel, geniş veya geleneksel-geniş
2. Küçük, çekirdek, modern vb. adlarla anılmaktadır.

Otorite ölçütüne göre aile;

1. Ana ailesi (Anaerkil)
2. Baba ailesi (Babaerkil) diye ayrılır (Gönüllü ve İçli 2001;84).

Aile, çocuğun kendini tanıdığı ilk ortam, toplumun en küçük yapıtaşıdır. Aile bireylerinin sayısı, kişisel özellikleri, çocuğun yetişmesinde önemli olmuştur. Aile çocuğun suça yönelmesindeki nedenlerden biri olarak görülmektedir. Bununla birlikte,

ailenin dağınıklığı ile suçluluk arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır. Bu durumdaki ailelere yani aralarında birlik bulunmayan kolayca boşanma ve ayrılmalara gidilebilen aile birliklerine kentlerde ne kadar rastlamak mümkünse bu aile tiplerine köylerde daha az rastlanılmaktadır (Akkan 1968:98).

Aile içi çatışmaların fazla olduğu ailelerde çocuğa uyumlu bir baskı ve kontrol uygulaması genellikle imkânsızdır. Bu durum da çocuğun yetiştirilme sürecinde bazı aksaklıklara yol açabilir. Suçluluğun büyük kısmının fizyolojik veya psikolojik anormallikler sonucu olmadığı varsayılırsa, suçlunun ortaya çıkışında ailenin önemi belirginleşir (İçli 1993:31-32).

Monahan "Aile Statüsü ve Gençlik Suçluluğu" isimli çalışmasında, boşanma, ölüm veya terk yoluyla parçalanmış ailelerde çocuğun ilk anda ekonomik sıkıntıyla, yetersiz ilgi ve şefkatle yüz yüze gelebileceğini savunur. …Araştırma sonuçlarına göre, parçalanmış ailelerden gelen çocukların çoğunluğu suçlu olmamakta, suçlu çocuklar arasında parçalanmış ailelerden gelenler parçalanmamış ailelerden gelenlerle kıyaslandıklarında göreli olarak fazla görünmektedir. Bununla birlikte parçalanmış ailenin çocuk üzerinde yaratabileceği muhtemel olumsuz etkiler inkar edilemez (İçli 1993:32).

Sutherland (1960) suçlu çocukların geldikleri aileleri inceleyerek bazı ortak karakteristikler bulmuştur. Bunlar: (1) ailedeki diğer bireyler de suçludur, (2) Ölüm, boşanma veya terk nedeniyle ebeveynlerden biri veya her ikisi de yoktur, (3) ebeveyn kontrolünün ihmal yoluyla eksikliği, ailede başka bir bireyin aşırı baskıcı hakimiyeti, ihmal, aşırı baskı, kıskançlık, ailenin kalabalık olması, rahatsız edici akrabalar, (4) dini ve ırksal farklılıklar, (5) işsizlik, yetersiz gelir, annenin dışarıda çalışması gibi ekonomik baskılardır (İçli 1993:33).

Suçlu çocuklarda zekâ, kişilik ve yakın çevre özelliklerinin incelendiği 214 tutuklu genç üzerinde yapılan araştırmaların bulgularına bakıldığında, aile bireylerinin öneminin ortaya ciddi bir şekilde konulmuş olduğu görülmektedir. Araştırma sonuçlarına göre, suçlu gençlerin birinci derece aile bireyleri arasında önceden hüküm giymişlerin oranının % 54 olduğu görülmektedir (Çelik 2003:43).

İçli'nin (1987), Türkiye'de çeşitli suç türleri üzerine yapmış olduğu çalışmalarda suçluların ailelerinde bazı özellikler belirgin olarak ortaya çıkmıştır. Örneğin: adam öldürmeden hükümlü 234 kişinin % 55,8'inin evli ve % 60,6'sının ortalama aile büyüklüğünün 8 olduğu görülmüştür. Ayrıca, hükümlülerin % 41,1'i ailesinde geçim sıkıntısı olduğunu ifade etmiştir. Ailelerinde başka suçlu bireylerin de olduğunu ifade edenlerin oranı da küçümsenmeyecek boyuttadır (% 32) (İçli 1993:35).

Ailenin parçalanması, ailede suçlu kişilerin varlığı, aile içinde şiddet, aile ilişkilerinin kötü olması, ailenin ekonomik özellikleri çocuğun gelişimini ve kişiliğini etkilediği gibi çocuğun suça karışmasına zemin hazırlayan faktörler olmuştur.

Ailenin parçalanmasında anne yoksunluğu veya düzensiz anne-çocuk ilişkilerinin çocuk suçluluğuna yol açabileceğine ilk olarak Bowbly tarafından değinilmiştir. Bu araştırmacı 44 hırsız çocukla, başka problemleri olan 44 çocuğu karşılaştırmıştır. Hırsızlık yapan grubun % 40'ının ilk 5 yaşları içinde anneden ya da anne bakımından yoksun kaldığını, diğer grupta bu oranın % 2 olduğunu bulmuştur. Bunun dışında baba yoksunluğunun da suçlu çocuklar üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Warren ve Palmer'in 316 suçlu üzerinde yaptığı araştırmada % 98 baba yokluğu, % 17 anne yokluğu olduğu saptanmıştır (Günce 1983:3-4).

Aile içinde, şiddet, kötü muamele, anne-baba kavgasıyla yetişen bireylerde davranış bozuklukları ve kriminal vakalar kaçınılmazdır. Goddard ve Hiller (1993), Stanley ve Goddard (2004) gibi araştırmacılar da çalışmalarında, partner şiddeti ile çocuğa kötü muamele (cinsel ve fiziksel istismar) arasında ilişki bulmuşlardır. Örneğin: Stanley ve Goddard (2004), kötü muameleye maruz kalan çocukların genelde kriminal davranışlar sergileyen ailelerden geldikleri ve sonraki süreçte çocukların da ebeveynleri gibi kriminal davranışlara katıldıklarını saptamışlardır. Bu araştırma, çocuklara kötü muamelede bulunmanın, kriminal ve antisosyal davranışlarla ilintili olduğunu göstermiştir. Benzer biçimde, Skinner ve Castle tarafından yapılan diğer bir araştırma, çocuklarına kötü davranan babaların % 45'inin, sabıka kayıtlarının olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca Scott, kendi çocuklarını öldüren babaların % 65'inin de daha önceden mahkumiyetleri olduklarını saptamıştır (Kızmaz 2006:55).

Günümüzde aile, klasik anne-baba-çocuk birlikteliğinin dışına çıkıp, daha fazlasını ifade etmektedir. Her geçen gün daha fazla çocuk, değişen aile yapılarında büyümektedir (Tekin 2005:188).

Amerika'da yapılan bir araştırmada 500 suçludan ve 500 suçsuzdan oluşan Gluecks çalışması aile ile ilgili faktörlere ilişkin başlıca veri kaynaklarına göre, suçluların % 49,8'inin, suçsuzların da yalnız % 28,8'inin parçalanmış ailelerden geldiğini bildirmişlerdir. Ayrıca, suçluların % 60,4'ü ve suçlu olmayanların % 34,2'si, çalışmadan önce bir zamanlar, ebeveyninden birinin uzun süreli yokluğu, ölüm, boşanma, ayrılık gibi nedenlerle parçalanan bir ailede yaşamıştır. Suçlular genelde, ciddi fiziksel rahatsızlıklar, zihinsel özür, duygusal bozukluk, alkolizm ya da suçlulukla dolu geçmişe sahip ailelerdendir (Gibbons 1987:96).

Bir başka noktada, aile yapısının bozulmasıyla beraber çocuklar psikolojik olarak olumsuz etkilenebilir ve kötü sonuçlar ortaya çıkabilir. Ayrıca aile içi şiddet, ayrılık ve kayıp, intihar riskini arttıran öğeler arasındadır. Türkiye'de yapılan çalışmalarda çocuk ve ergen intihar girişimlerinde sıklıkla aile içi sorunlar ve geçimsizliğin gözlendiği bildirilmiştir. Örneğin: Çanakkale ilinde 2005 yılı itibariyle gerçekleştirilen intihar olayları incelendiğinde de bazı bulgularla bir örtüşme söz konusudur. 2005 yılında gerçekleşen intiharların nedensel dağılımı incelendiğinde aile içi tartışma % 20 ve aile özlemi % 6, nedenleri ile toplamda % 26'lık bir değerle ifade edilmektedir (Güven 2006:3).

Bireye toplumsal değer hükümlerini kazandıran, ona ilk sosyal deneyim fırsatını veren aile ortamının gelişim sürecindeki önemi büyüktür. Ancak aile ortamındaki duygusal ve toplumsal etkileşim yetersizliği ya da kötü modellerin bulunması, bu kurumun olumsuz bir uyarım kaynağı olmasına da yol açabilmektedir (Yavuzer 1998:161).

Çocuk suçluluğuna yaşanmış örnekler üzerinden yola çıkarak denilebilir ki aile ilişkileri, yaşanılan çevre, ekonomik koşullar çocuğun suç işlemesinde ön plana çıkmıştır.

Nüfusun Eğitim Özellikleri

Bireylerin toplumsal beklentilere uygun davranış sergilemelerinde veya toplumsal düzen paralelinde istendik davranış değişikliği gerçekleştirmelerinde, öğrenim/eğitim gerçeği büyük bir önem taşımaktadır. Eğitim, bireyin toplumsallaşmasında güçlü bir sosyalleştirme aracı olmasının yanı sıra, ilişki ve davranış biçiminin oluşumunda da önemli bir işlevi yerine getirmektedir. Özellikle, şiddet unsurlarını büyük ölçüde bünyesinde barındıran geleneksel yapılarda veya gruplarda, eğitim faktörünün bir toplumsal çözelti gibi fonksiyon gösterdiği görülmektedir (Kızmaz 2004:292).

Öğrenim düzeyi ile suçluluk arasında yakın bir ilişkinin bulunduğu geçmişten beri iddia edilmektedir. Amerika'da yapılan araştırmalar suç işlediklerinden dolayı mahkûm edilenler arasında okuma-yazma bilmeyenlerin oranının yüksek ve ayrıca yüksek öğrenim görmüş olanlara ait oranın da çok düşük olduğunu ortaya koymuştur (Dönmezer 1994:225).

Örneğin: eğitim düzeyi düşük, işsiz, yoksul alt sınıf bireylerin; hırsızlık, gasp, dolandırıcılık, adam yaralama veya öldürme gibi suçlara yöneldikleri gözlenmektedir. Zimmete para geçirme, vergi kaçırma gibi ekonomik suçlar ya da beyaz yakalı suçlar olarak adlandırılan alt sosyo-ekonomik yapı için sözü edilen varsayın tam tersi ortaya çıkar. Yani, toplumda saygın konumda olan; eğitim ve gelir düzeyi yüksek kişilerin bu türden suçlara yöneldikleri gözlenmektedir (Esgin 2004:252).

İçli'nin (1993), Türkiye'de suçluların sosyal, kültürel ve ekonomik özellikleri çalışmasında hükümlülerin % 58'inin ilkokul mezunu olmasına karşılık % 14'ü ortaokul mezunudur. Yüksek okul veya üniversite mezunlarının oranı ise % 16 ile çok düşük seviyededir (İçli 1993:49).

Kızmaz'ın Güneydoğu Anadolu Bölgesi illerinde hükümlü bulunan 960 suçlu üzerinde yapılan araştırmasında, hükümlülerin öğrenim düzeyi dağılımlarına bakıldığında ilkokul mezunlarının oransal suç büyüklüğü % 44'lük bir orana sahip olduğu, ikinci sırada ise 519'luk bir oranla ortaokul mezunu olanlar almaktadır Üniversite ve Yüksekokul bitirmiş olanlar ise, en az suç işleyen kesimi oluşturmaktadır. Suçların yaklaşık olarak

% 78'i, lise düzeyinden daha düşük öğrenim kategorilerinde yer alanlar tarafından işlenmiştir (Kızmaz 2004:300). Bu durumda kırsal alanlarda yüksek eğitim görenlerin daha az suça karıştığı eğitimin yapıcı gücünün daha fazla olduğu söylenebilir.

Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü'nün 2007 yılında kaçakçılık suçlarıyla ilgili yapmış olduğu çalışmada da belirtildiği gibi suç işleyerek gözaltına alınan şüphelilerin eğitim düzeylerine bakıldığında, % 48'inin ilkokul, % 19'unun lise, % 15'i ortaokul, % 5'i üniversite, % 12'si ise okuma yazma bilmeyen kişilerden oluşmuştur. Böylece kaçakçılık suçlarını işleyen kişilerin eğitim seviyelerinin düşük olduğu gözlenmiştir (Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü 2007:30).

Öğrenim düzeyinin düşük olduğu kişilerde hırsızlık, hakaret, tehdit, darp gibi şiddet içerikli suçların yoğun olduğu görülürken, öğrenim düzeyi yüksek olanlarda beyaz yaka suçları denilen yolsuzluk, zimmete para geçirme gibi suçlara rastlayabilmekteyiz. Yani öğrenimin düzeyine göre suç türü de değişebilmektedir. Bunun dışında hemen hemen konuşulan bütün sorunların çözümünde eğitimin gerekliliğinden bahsedilir. Ancak insanların ahlaki karar verme süreçlerini etkileyebilecek, nitelikli eğitime toplumların gereksinimi artmaktadır.

Eğitimin suç üzerindeki etkisi pek çok kişi tarafından araştırılmış ve eğitimin insan üzerindeki önemi vurgulanmıştır. Eğitimli olmak bir takım suçları azaltacağı gibi bir takım suçları da eğitimli insanlar işlemiştir. Bu anlamda kişinin içinde bulunduğu sosyal ortam, aldığı eğitimle birleşerek kişinin işlediği suç türleri üzerinde etkili olmaktadır.

Nüfusun Ekonomik Özellikleri

Ekonomik bir perspektiften suç olgusunun analizi, daha çok 1960'lı yıllardan sonra bir yoğunlaşma göstermektedir (Kızmaz 2003:280). Şayet bu tarihten öncesine bakılacak olursa: kapitalist ekonomik düzen ile suçluluk arasındaki ilişkiler konusu, kriminolojinin, ortaya çıktığı tarihten itibaren ilgi çekmiş ve ilk çalışmalar yoksulluk ve suçluluk arasındaki ilişkileri belirlemeye yönelik olmuştur. Ancak 20. yüzyılın başından itibaren konuya yaklaşma metodu değişmiş ve Marksistler tarafından kapitalizmin eleştirisine dönüştürülmüştür. Marksist yazarlar suçu, içinde yaşadığını iddia ettikleri rekabete dayalı

kapitalist ekonomik düzene bağlamışlardır. Suç ekonomik bir sistemin zorunlu ve kesin sonucu olarak gösterilmiştir. Bu görüş tarzının, öncüleri: Thomas Moore, William Goodvin, Charles Hall, Robert Owen, Charles Fourier, Karl Marx, Turati, Colojanni, Enrico Ferri gibi isimler olmuştur. Fakat suçluluğu belirli tipteki bir ekonomik sistemin içinde anlatmaya çalışan yazar aslında Bonger olmuştur (Dönmezer 1994:287).

Ekonominin suç üzerindeki etkisi üzerine pek çok teori ve görüş ortaya atılmıştır. Bunlardan öne çıkanlara değinilecek olursa:

Bonger'e göre: rekabete dayanan kapitalist sistemin getirdiği başka bir takım kurallar vardır ki, bunlar suçun meydana gelmesi bakımından özellikle dikkati çekici niteliktedirler; öncelikle sistem çocukların çalıştırılmasını, kadının iş hayatına atılmasını gerektirmekte, ortaya çıkardığı büyük eşitsizlikler sebebi ile sınıflar arasında kıskançlık, kin ve nefret duygularını tahrik etmektedir. Yoksulluk suç üzerinde doğrudan doğruya ve dolayısıyla etki yapmaktadır. Gerçekten kapitalist ekonomik sistem bazen büyük bunalımlara sahne olmakta, bunun sonucunda en büyük suç nedenlerinden birisini teşkil eden işsizlik ortaya çıkmaktadır.

Ekonomik sistem ile suçluluk arasındaki ilişki yönünden Ogburn'un çok dikkat çekici teorisini de aktarmak gerekir: ona göre "çağdaş insanın manevi (moral) hayatı ile teknolojinin gelişmesi arasında büyük bir açıklık meydana gelmiştir. Zira kişinin moral hayatı, teknoloji ile ayrı bir ritim içinde gelişmemektedir. Teknolojik ilerleme insana büyük güçler vermiştir. Suçluluk, insanın ritmi ile teknik gelişme arasındaki gerilimden doğmaktadır" diye belirtmiştir (Dönmezer 1994:288).

Motivasyon teorisine göre: ekonomik durgunluk dönemlerinde tüketimin azalması ve işsizliğin artmasının sonucu olarak suç oranlarının bir yükselme eğilimi içine girdiği öngörülmektedir. Bu içeriği ile motivasyon teorisi, kötü ekonomik koşullar ve suç arasında pozitif bir ilişkinin varlığını öngörmektedir. Fırsat teorisine göre ise: ekonomik büyüme dönemlerinde gerçekleşen gelirin ve dolaşıma giren mallardaki artışın, suç işleme fırsatını artırdığını öngörmektedir. Bir anlamda; gelirin artması, dolaşıma giren malların artışını beraberinde getirecektir. Bu da, suç işleme durumunu artıracaktır. Bu yönüyle fırsat teorisi,

motivasyon teorisinin aksine, düşük ekonomik koşullarda suç oranlarının düşeceğini varsaymaktadır (Kızmaz 2003:281).

Ekonomik yapı ve suç ilişkisi bağlamında yapılan araştırmalara bakıldığında genellikle; işsizlik, yoksulluk, yoksunluk/görece yoksulluk, piyasa koşulları ve enflasyon değerleri gibi ekonomik unsurların ele alındığı görülmektedir. Bu unsurların suç eylemi ile ilişkisinin nasıl bir görünüm sergilediğini araştırmak, suç araştırmalarında önemlidir (Kızmaz 2003:281).

İşsizlik: halihazırda çalıştığı işten çıkarılan veya herhangi bir işte çalışmak için iş arayıp da henüz herhangi bir işe giremeyenleri tanımlamaktadır. Bu nedenle işsizlik, bir ülkenin veya toplumun önemli ekonomik göstergelerinden birini oluşturmaktadır (Kızmaz 2003:282).

İşsizlik üzerine araştırma yapan Chiricos (1987), 63 araştırmanın sonuçlarını inceleyerek işsizlik ve suç ilişkisini ortaya koymaya çalışmıştır. Çalışma sonucunda, suçun işsizlik oranlarındaki artmaya bağlı olarak değişme gösterdiği, fakat bu iki değişkenin bir neden-sonuç ilişkisi içinde ifade edilebilmesi için daha detaylı analizlere gerek olduğu ifade edilmiştir (İçli 1993:40).

İşsizlik ile ilgili inceleme yapan Mc Carthy yaptığı araştırmada, toplumda işsiz ve yoksul bireylere karşı sert ve saldırganca bir sosyal kontrol uygulandığını ve bu değişkenin tutuklanma oranlarına önemli ölçüde etkide bulunduğunu belirtmektedir. Decker ve Kohlfeld (1990) de düşük sosyo-ekonomik statünün özellikle hırsızlık ve gasp suçu açısından belirleyici olduğunu belirtmektedirler (İçli 1993:42).

Genç insanların işsiz kaldıklarında suç işleme olasılıklarının fazla olduğuna işaret edilmekte ise de tüm yaş gruplarını kapsayan mekan ve zaman boyutunda işsizlik ve suç oranları karşılaştırması inandırıcı kanıtlar sunamamıştır (Yücel 2004:41).

Ayrıca ekonomik bunalımlar ile suç arasında da bağlantı kurulmaya çalışılmıştır. Rad Zinowicz'in "Ekonomik Şartlarla Suç Arasındaki Münasebetler" çalışmasında 1928–1934 yılları arası Polonya'da polis istatistiklerine göre yapmış olduğu incelemede ekonomik

koşulların kötüye gitmesiyle beraber hırsızlık suçunun ekonomik bunalımın üst safhası olan 1931–1933 yılları arasında 1927–29 yıllarına nazaran 1/5 oranında artmış olduğunu ifade etmiştir (Zinowicz 1942:217).

Ekonomik bunalımlar ve suç ile ilgili olarak Göksu'nun (2003), "1929 Dünya Ekonomik Buhran Yıllarında İzmir ve Suç Coğrafyası" başlıklı çalışması önemli ipuçları verir. Bu çalışmaya göre, suç türlerine göre dağılıma bakıldığında en önemli ağırlığı hırsızlık-gasp-sahtecilik ve dönemsel dilde "tavcılık", "mantarcılık", "manitacılık", olarak adlandırılan dolandırıcılık ve yankesiciliğin aldığı görülür. Hırsızlık eğiliminin kent merkezini oluşturan mahallelerdeki mağaza, depo ve dükkânları hedef aldığı görülmekle birlikte, çalınan malların niteliklerine bakıldığında çoğunluğunun suça yönelen kişi ya da grubun kendi ihtiyaçlarını karşılayacak türden ürünler (yiyecek, giyecek) olduğu anlaşılmaktadır. …Bu tip cürümlerin henüz organize suç haline gelmediği, insanların kolay yoldan kazanç sağlama amacıyla hırsızlığa yönelmesinden çok, yoksunluk ve zorunlulukların bu suç türünü beslediği iddia edilebilir (Göksu 2003: 57).

Ekonomik bunalımlar geçmişte olduğu gibi günümüzde de pek çok kişinin işsiz kalmasını beraberinde getirmiştir. Ancak bu ekonomik sıkıntıların suç üzerinde etkili olduğunun söylenebilmesi için araştırmaların ayrıntılı bir şekilde yapılması gerekmektedir. Uluslararası çalışma örgütünün Küresel İstihdam Eğilimleri Raporu'nda, yer verilen istihdamla ilgili bölgesel eğilimler şöyle ifade edilmiştir:

İşsizlik, 2007'de sırasıyla % 11,8 ve 10,9'luk oranlarla Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da en yüksek düzeyde, bu bölgeyi, % 8,5 ile Latin Amerika ve Karayipler, Orta ve Güneydoğu Avrupa (AB dışı) ve Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT) almıştır. Gelişmiş ekonomiler ve AB'de ise durum aşağı yukarı aynı kalmıştır. Ancak "yeni işler yaratılması bakımından son beş yılın en düşük düzeyinde seyredilmiş ve işsizlik 2006'ya göre 600 bin kadar artmıştır" (www.radikal.com.tr).

Ekonomik sıkıntının suç türleri üzerindeki etkisine bakıldığında işsizlik oranları ile şiddet suçlarının oranları arasındaki ilişkiyi inceleyen bazı araştırmalar da, bu ilişkinin birbirleriyle örtüşmeyen sonuçları olduğunu göstermiştir. Örneğin: Spector (1975) işsizlik oranları ile şiddet suçları arasında anlamlı bir ilişkiyi saptayamazken, Danziger (1976) ve

Jacobs (1981) işsizlik oranı ile şiddet suçları arasında pozitif bir ilişkinin varlığını saptamıştır. Crutchfield vd., (1982) işsizlik oranları ile darp, ırza tecavüz ve gasp gibi bazı şiddet suçları arasında anlamlı bir ilişkiyi tespit etmiştir (Kızmaz 2003:285).

Ekonomik eşitsizlik: toplumdaki bireylerin eşit olmayan ekonomik güçlere sahip olması, suçu tetikleyebilecek bir başka unsur olabilmektedir.

Quetelet, 19. yüzyılda Avrupa'nın kırsal alanlarında yaşayan yoksulların daha namuslu ve dürüst olmalarına karşın, servete daha yakın duran şehir yoksullarının suça daha eğilimli olduklarını gözlemlemiştir (Kızmaz 2003:292). Örnekten de anlaşılacağı gibi kentte yaşayan yoksul birey kendinden daha rahat koşullarda yaşayan insanları görünce kendince ekonomik eşitliği yakalayabilmek için suça yönelebilmektedir.

Nüfusun sektörlere oranı ya da çalışılan sektörün değişmesi de yaşanılan örneklerle sorun oluşturmuştur. Tarımla uğraşan geleneksel toplumların sanayi toplumları haline dönüşmeleri sırasında bireyler sosyo-ekonomik travmalar yaşayabilmektedir. Böyle toplumlarda görülen suç oranındaki artışta, hızlı sosyal değişme sonucu bireylerin üzerindeki resmi olmayan toplum kontrolünün kalkmasının önemli rolü vardır. Örneğin: gittikçe sanayileşen bir toplum olan Porto Riko'da 1957 ve 1962 yılları arasında işledikleri suç sebebiyle hüküm giyen yetişkinlerin sayısı sanayileşme oranıyla birlikte % 17,3 artmıştır. Bu durumda çok hızlı gelişen sosyal değişmenin de rolü olmuştur (Erdentuğ 1977:76).

Türkiye'nin ekonomik göstergelerine göre GSYİH'nın sektörel dağılımının oranına bakıldığında zaman içersinde tarım sektörünün geriye doğru gittiğini sanayi sektörünün gelişme göstermesine karşın hizmetler sektörünün en büyük orana sahip olduğu görülmektedir (Çizelge 3).

Çizelge 3: GSYİH'nın sektörel dağılımı (%).

Ekonomik faaliyet	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Tarım	15,4	12,8	13,0	13,4	12,9	11,9	10,5	4,2
Sanayi	20,0	21,1	19,7	18,5	18,9	19,2	19,9	19,3
Hizmetler	64,6	66,1	67,3	68,2	68,2	69,0	69,6	76,5

Kaynak: DTM, Türkiye'nin Ekonomik Göstergeleri 2007,
aktarılan http:// www.nila.home.anadolu.edu.tr/ENM420/.../chapter%201-fatmagul.ppt

Günümüzde 2008 yılı küresel mali krizden Türkiye de etkilenmiş, sanayi ve hizmetler sektöründe faaliyet gösteren çeşitli kuruluşlar faaliyetlerini durdurmuş ya da üretime ara vermişlerdir. Buna bağlı olarak da işsizlik oranları her geçen gün rekor düzeyde artmaktadır. Bu durum ekonomik yönden sektörlerin zarar görmesini beraberinde getirmiştir. Ekonominin suç üzerindeki olumsuz etkisi öteden beri, önemli tartışma ve çalışma konularından olmuştur. Böylece ekonomik olumsuzluklar suça davetiye çıkaran bir unsur olarak karşımıza çıkmıştır.

2.2.2 Nüfus Hareketleri (Göç)

Göç, bir yerleşim biriminden, gruptan ya da belli bir siyasal sınırı olan toprak parçasından başka bir birime doğru, kısmen sürekli, birey veya kitle hareketi. Bir ülke sınırlarının içinde kalmak şartıyla meydana gelen nüfus hareketine iç göç; nüfusun ülke sınırları dışına akmasına da dış göç denir (Demir ve Acar 2002:175). İç ve dış göçler beraberinde birçok sorunu getirmiştir. Göçü meydana getiren nedenler ve göçle ortaya çıkan sonuçlar önemli olmuştur.

Türkiye'de göç edenlerin varış noktalarında istihdam, sınıfsal farklılaşma, uyum-gerginlik ve barınma gibi birçok sorunları ortaya çıkmaktadır. Ayrıca göç, illerin homojen dağılımını bozmakta ve belli merkezlere yöneldiği için bu yerlerde meydana gelecek sosyo-kültürel yapı değişikliklerinin çok daha fazla olacağı kolayca tahmin edilebilmektedir. Gelir ve eğitim düzeyleri, meslekleri, kültürel değer ve alışkanlıkları açısından görülen farklılıkların kentle bütünleşme açısından kimi farklı durumların ortaya çıkmasına neden olduğu anlaşılmaktadır. Gelir düzeyleri düşük insanlar genelde gecekondu bölgelerine yerleşerek farklı bir kültürel yapı oluşturmaktadırlar. Farklı meslekler, farklı kültürel değerler ve alışkanlıklar kentlerde özellikle gecekondu bölgelerinde farklı bir sosyal tabaka

oluşturmaktadır. Köy bölgelerinden göç edenlerle büyükşehir merkezlerinde yığılan işsizler ve düşük gelir grupları, benzer sosyal çevrelere yerleşerek yeni bir kültür alanı yaratırlar. Bu kültür alanları ile kent yapısı arasında büyük bir sosyal farklılık göze çarpmaktadır. Göçün sosyo-ekonomik yapıya etkisi 7. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda işaret edilmiş olup kente göç edenlerin yeni bir kültürle karşılaşmanın yarattığı sarsıntılar, iç çatışmalar, bunalımlar gibi birey ve toplulukları derinden etkileyen sorunların da ortaya çıktığı; bunların özellikle gençleri içlerine kapanmaya veya tam tersine radikal örgütlenmelere, yasadışı işlere ve suç işlemeye yönelttiğine işaret edilmektedir (Yıldırım 2004:50-51).

1993 yılında Hancı ve Ege'nin 1988–1990 yılları arasında "İzmir'de Suç İşleyen Çocukların Sosyolojik Özellikleri" çalışmalarında yaptıkları araştırmalara göre suç işleyen çocukların ailelerin % 58,94'ü iç göç olayını yaşamıştır. Göçlerin en önemli nedeninin ise % 87,64'lük bir oranla ekonomik sorunların olduğu kanısına varılmıştır (Hancı ve Ege 1993:8).

Göçle beraber kırdan kente gelen kişi kente alışma sürecinde ekonomik sorunlarla karşılaşmakta, bunun dışında sosyal çevresi değişmekte, yaşamış olduğu hayatın kurallarının dışındaki başka kurallara adapte sorunu yaşamaktadır. Bu durum kişiyi suça yönelten nedenler arasında yer aldığını gösterir.

2.2.3 Yerleşme Özellikleri

Kentleşme Süreci

İnsanların yaşam biçimlerindeki en büyük değişimlerden biri, son iki yüzyıl içinde kentlerin yükselişiyle yaşandı. Kentler, yerleşik toplumların gelişmesinin ilk aşamalarında ortaya çıktı ve genellikle uygar bir toplumun ayırt edici özelliklerinden biri olarak değerlendirildi (Pointing 2000:260) Daha sonra kentlerin artmasıyla birlikte kentleşme kavramı ön plana çıktı.

Kentleşme dar anlamda, kent sayısının ve kentlerde yaşayan nüfusun artmasını anlatır. Kentleşmenin geniş bir tanımı şu şekilde yapılabilir: "Sanayileşmeye ve ekonomik gelişmeye koşut olarak kent sayısın artması ve bugünkü kentlerin büyümesi sonucunu doğuran, toplum yapısında, artan oranda örgütleşme, iş bölümü ve uzmanlaşma yaratan,

insan davranış ve ilişkilerinde kentlere özgü değişikliklere yol açan bir nüfus birikim sürecidir" (Keleş 1990:5).

Başka bir açıdan: "Evrensel bir nitelik taşıyan ve dinamik bir yapıya sahip olan kentleşme olgusu demografik bir olay olmanın yanı sıra, ekonominin bileşimini değiştirici bir etkiye de sahiptir. Bununla birlikte mekânın şekillenmesinde rol oynayarak fiziksel değişme sürecini; toplumsal ve kültürel değişme sürecini önemli ölçüde etkileyen ve bazı toplumlardada hızlandıran bir olgudur" (Sazak 1999:101).

Kentleşme hareketleri, ekonomik, teknolojik, siyasal ve psiko-sosyolojik etmenlerin altında oluşur. Gerçekte, bu dört kümede toplanan kentleşme etmenlerini birbirinden kesinlikle ayırma olanağı yoktur. Her biri bir diğerinden etkilenen, birbirlerinin içinde olan etmenlerdir (Keleş 1990:8). Keleş, Kentleşmeye neden olan güçleri üç grupta toplamaktadır: İtici, iletici ve çekici güçler.

İtici güçler: Köylüyü toprağından, tarımdan, kırdan ayrılmaya zorlayan etmenlerdir. Bunlar: Hızlı nüfus artışı, tarımda verim azlığı, tarımda mekanizasyon, tarım topraklarının miras yolu ile parçalanması, kırsal kesimde eğitim düzeyinin yükselmesidir.

Çekici güçler: Nüfusu kentlere çeken etmenlerdir. Sanayi kesiminde ücretleri tarıma oranla yüksek oluşu, kentlerde kamu hizmetlerinin, (sağlık, eğitim, eğlence, vb.) varlığının daha yoğun oluşu, kentlerdeki canlılık ve sosyal hayatın daha yoğun yaşandığının gözlenmesi çekici etmenler olmuştur.

İletici güçler: Kırsal kesimde yaşayan köylünün kent ile olan ilişkisini arttırıcı güçlerdir. Haberleşme olanaklarının artması, Ulaşım sistemlerinin gelişmesi, (böylece kentlere sık gidip-gelinerek ilişkiler ve iş sağlamaya etkileri olmaktadır) Eğitim düzeyinin yükselmesiyle kitle iletişim araçlarıyla artan akışkanlığın bu devingenliğe katkısı olmuştur (Çalışkan 1994: 8).

18.yy'da sanayi devrimi ile birlikte kentleşmeye doğru yönelme olmuş, insanlar daha sıkı ve samimi aile ilişkilerinin bulunduğu köylerinden ayrılarak, iletişimin daha az kurulduğu kentlerde yaşamaya başlamışlardır (www.isref.org).

Dünyada kentleşme gelişmiş ülkelerde 19. yüzyılda görülürken az gelişmiş ülkelerde II. Dünya Savaşı sonrasında etkili olmuştur. Ülkemizde de kentleşme süreci 1950'lerden sonra görülmektedir.

Kentleşmenin doğurmuş olduğu sonuçlara değinilecek olursa; en önemli sonuçlardan biri olan, kentlerde yaşanan sorunların çıkış noktası diye tabir edilebilecek bir kavram göze çarpmaktadır. Gecekondulaşma kavramı, neredeyse tüm kentlerin birçok köşesinde görebileceğimiz hatta öyle ki gökdelenlerin olduğu bir yerde aniden yanı başında beliren gecekondular alışıldık bir durum haline gelmiştir.

Gecekondu: 1966 tarihli Gecekondu Yasası'ndaki gecekondu tanımına göre "İmar yasalarına aykırı olarak, başkalarına ait arsa ve araziler üzerinde ve arsa sahibinin rızası olmaksızın yapılmış yapı"dır (Keleş 1990:368).

"Daha geniş anlamda bir tanımlama ile gecekondu hızlı bir kentleşmenin yaşandığı gelişmekte olan ülkelerde, başkasının arazisi üzerinde izinsiz olarak yapılan, alt yapısı eksik, kentten uzak, sağlık olanaklarından yoksun, ekonomik sorunları olan ve örgütlü, devamlı bir işi olmayan insanların barındığı bir yerleşim alanıdır" (Yıldırım 2004:55).

Gelişmekte olan ülkelerin birçoğunun büyük kentlerinde gecekondu olgusu vardır ve benzer koşullar içinde, benzer nedenlerle yer almaktadır. Meksika'da jacale, Panama'da rancho, Brezilya'da macambo, Arjantin'de favela, Tunus'ta gourbeville, Cezayir'de casbah, Fas'ta bidonville, Hindistan'da bustee gibi adlar alan gecekondu, bu ülkelerde büyük kentler nüfusunun % 20 ile % 70'i arasında kalan bir kesiminin yaşamını ifade etmektedir (Keleş 1994:359).

Türkiye'de gecekondulaşma, kentleşme ile birlikte önce İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyükşehirlerde başlamıştır. Daha sonra çeşitli kentlerde de kendini göstermiş günümüzde ise neredeyse her kentte en az bir gecekondu alanı oluşmuştur.

Ülkemizde kırdan-kente göçle birlikte hızla artan bir gecekondulaşma sürecine gidilmiştir. Kırın itici etkileri, kentin çekici etkileri ve iletici güçlerinin de etkisiyle kente

önce kendisi gelmiş sonra ailesi, akrabaları daha sonra da hemşerisi gelmiştir. Bu şekilde oluşan göçle insanlar, kentte konut sıkıntısının da etkisiyle çok kısa sürede izinsiz yaptıkları gecekondularda yaşamaya başlamışlardır. Ancak gelen kişilerin kente adapte sorunu yaşaması çeşitli sorunları da beraberinde getirmektedir. Göçle gelen kişiler kentte kendi geleneklerini sürdürememekle birlikte kent yaşamının kurallarına da uyum sağlayamamaktadır. Buna ek olarak da işsizlik, ekonomik sıkıntı meydana gelince kişiler ciddi bir sorun olan suça yönelmişlerdir.

Burada kentte suç kavramına geçmeden önce kısaca kentleşmenin sonuçları sıralanacak olursa: Türkiye'de kentleşme, temel sanayiye dayanan gelişmeyi gerektiği kadar hızlandıran bir yönde değildir. Kentleşme bölgelerarası gelir farklılıkları ya da bölgesel dengesizlikler yaratmaktadır. Köyler ile kentler arasındaki yaşam standardı ve gelir farklılıkları giderek artmıştır. Kentlerde sağlık, eğitim koşulları bozularak kalitesizleşmiştir. Kente gelen kırsal nüfus kente uyum sağlayamamaktadır. Kırdan koparak kente gelen nüfusun barınma ihtiyacının sağlanamaması konut açığını büyütmekte, çözüm olarak da gecekondu kuşakları ortaya çıkmaktadır (Çalışkan 1994:15).

"Kentleşme olgusunun iki özelliği önem taşımaktadır. Birincisi kentleşme, ekonomik ve toplumsal süreçlerin işlemesi ile ortaya çıkan sonuçtur. Kentleşme, genelde teknolojideki gelişmelerin, özelde ise sanayileşme ve tarımsal-tarımsal olmayan üretim biçimi ve ilişkilerin değişimi sonucu oluşan bir olgudur. İkincisi ise toplumsal değişme süreci belirli bir noktadan sonra kentleşmeden etkilenmektedir. Bu açıdan bakıldığında ise kentleşme bir neden olmaktadır" (Doğan 1999:25).

Kentleşme ile birlikte suç oranı ve suç türleri artmıştır. Gecekondu alanlarının kentlerde artmasının da etkisiyle kentte çok çeşitli suçlar meydana gelebilmektedir. Suçun meydana gelmesinde önemli mekânlardan olan kent ve kentteki gecekondu alanları incelenmesi gereken alanlardandır.

Bu doğrultuda kent ve suç olgusundan söz edilirse; suç genellikle kentsel alanların sorunu olarak kabul edilmektedir. Yarwood (2001) kırsal alanlarda suçun az olmasının bu alanlarda problem olmadığını göstermeyeceğini belirtmiştir. Gruenewald vd. (2006) yaptıkları çalışma sonucunda suçun kırsal alanlarda önemsiz ve olağan karşılanması

gerektiğini savunanların aksine şiddet suçunun kır ve kentin her ikisinde de önemli olduğunu ve yüksek bulduğunu ifade etmiştir. Özellikle yeni kentleşen kırsal alanlar şiddet suçunun artışıyla tecrübe olmaktadırlar. Şiddet oranlarının kırsal alanlarda daha düşük olduğunu belirtseler de; kırsal alanların şiddet oranlarıyla güçlü ilişkide olduğunu belirtmişlerdir. Harrois-Monin (1976); kırsal alanlarda daha az suç işlenmesinin nedenlerini köklü geleneklere bağlarken; kentlerdeki sosyal adaletsizlikler ve mal-mülk bolluğunun yol açtığı aşırı isteklerden söz etmiştir (Ayhan ve Çubukçu 2007:47).

Kentsel suçların coğrafi dağılımı ve belirleyici etmenleri üzerine yapılan araştırmalar; uzun zamandan beri kriminologlar, sosyologlar ve coğrafyacıların ilgi alanına girmiştir. Kriminologlar ve sosyologlar, sosyal baskı ve uyuşmazlıkların suç sonuçlarında, demografik ve sosyo-ekonomik özelliklerin ise kentsel alanlardaki suç oranlarını önemli ölçüde etkilediğine inanmaktadırlar. Mekânsal analizlerin bakış açısına göre, coğrafyacılar, suçun coğrafi bir boyutu olduğu kanaatindedirler ve suçların farklı coğrafi ölçeklerde orantısız olarak dağıldığını belirtmişlerdir (ulusal, bölgesel ve yerel) (Zhang ve Peterson 2007:2).

Kentsel alanlar, yüksek nüfus miktarları ve bununla ilgili olarak yüksek nüfus yoğunluklarıyla tanımlanırlar (US Census Bureau, 2007). Kentsel alanların bu özellikleri; çeşitli ve yoğun arazi kullanımı, nüfus heterojenliği ve bölge sakinleri arasındaki imarsızlık ve plansızlık (gecekondu) gibi durumlar nüfus özelliklerine de yansımaktadır. Suç açısından, kentsel özellikler, kırsal özelliklere göre daha yüksek suç oranlarıyla sonuçlanan suç vakaları için fırsatlar çekmektedir. Kentsel alanlardaki yüksek suç oranları birçok çalışma tarafından belirtilmiştir. Balwin ve Bottoms (1976) Sheffield'deki bir olay incelemesinin örneklerini sağlamaktadır. Brantingham ve Brantingham suç oranları ve kentleşme düzeyleri arasında olumlu bir ilişki ortaya koymaktadır: "genel olarak ifade edilirse büyük kentler küçük mekanlara oranla daha yüksek suç oranlarına sahiptir" denilebilir (Youngho 2007:11).

Erzurum'un gecekondu bölgelerinde yapılan bir araştırmada, bu yerlerde " sürekli geçimsizlik ve kavga olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırma kapsamındaki gecekondululardan yaklaşık % 16'sı cezaevi, karakol veya mahkemeye düşmüşlerdir. Bu çalışmaların bazıları "çocuklar ve büyükler arasında ortaya çıkan kavgalar, hırsızlık, ırza geçme, dövme,

hakaret, aile kavgaları, borcunu ödememek ve haneye tecavüz gibi suçlardır (Uğur 1986:29).

Kentte suça yönelimin artmasındaki nedenler sıralanacak olursa şu şekildedir: Kentteki kalabalık, kargaşa ve yüksek binalar şeklindeki yapılaşma dolayısıyla insan ölçeğinden kopuş, komşuluk ilişkilerinin zayıflaması, toplum ve aidiyet duygusunun yitirilmesi, yalnızlık, bencillik, sınırsız kazanç ve umursamazlık, aile, okul ve çevre gibi sosyal kontrol unsurlarının etkinliğinin azalması, kent imkânlarından faydalanma ve gelir dağılımındaki eşitsizlikler, şeklinde ifade edilebilir. Suça yönelimdeki artış güvenlik kavramına dikkat çekmiştir (Henden vd. 2006:298).

Kentsel alanda giderek ön plana çıkan güvenlik problemine ilişkin olarak uluslar arası arenada da birtakım çözüm stratejileri geliştirilmeye çalışılmaktadır. 1992 yılında imzalanan ve Avrupalı yerel yönetimlerce kabul edilen "Avrupa Kentsel Şartı"nın içerdiği "Avrupa Kentli Hakları Deklarasyonu"nda kentsel alanda güvenlik sorununun kentin en temel problemlerinden biri olarak görüldüğü ve buna ilişkin gereken önlem ve ilkelerden söz edildiği görülmektedir. 90'lı yılların başında gündeme getirilen bu sorun üzerine deklarasyonda "güvenlik" hakkı; "mümkün olduğunca suç, şiddet ve yasa dışı olaylardan arındırılmış emin ve güvenli bir kent" biçiminde tanımlandırılmaktadır (Altınörs vd. 2006:293).

Kentlerde göçle gelen nüfus kentte heterojen alanlar oluşturmaktadır. Kentin yapısına adapte olamamakta, ekonomik eşitsizlikler oluşmakta ve işsizlik gibi önemli sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bu durum kentte suç alanların oluşmasını beraberinde getirmiş ve özellikle mala karşı ve kişiye karşı suçların oranında artış gözlenmiştir.

Kentte, gecekondu bölgelerinde yaşayanların işledikleri suçlar genellikle darp, hakaret, tehdit, bıçak çekme, kız kaçırma, ırza geçme, hırsızlık, kanuna ve görevliye karşı gelme, sarhoşluk ve olay çıkarma, yankesicilik, kumar, kaçakçılık gibi ana başlıklar altında toplanabilir. Ancak, yoksulların suç istatistiklerinde daha fazla temsil edilmesinin, onların normlardan sapmaya daha fazla eğilim gösteren bir toplumsal grup olmalarından kaynaklanmadığına dikkat çekmek için, kentleşme ve suç arasındaki ilişkiyi kuramsal düzeyde ele alırken neyin toplumsal bir sorun, kimin suçlu, hangi sınıfların tehlikeli

olduğunu saptamanın iktidar ilişkileri tarafından belirlendiğini gözden kaçırmamak önem taşımaktadır. Türkiye hayali ihracat ve vergi kaçakçılığından, banka yolsuzluklarına kadar beyaz yaka suçları açısından oldukça zengin bir ülke olmasına rağmen, toplumun tehdit algısı "kapkaç" gibi suçlara yönelik olmuştur. Kentleşme ile suç arasındaki ilişkinin kurulması, dikkatleri "kentle bütünleşememiş" kesimlerin işlediği suçlara çekerek topluma bedeli çok daha yüksek olan beyaz yaka suçlarının ihmal edilmesine neden olabilir. Türkiye'de yoksullara ve onların dışında kalan orta ve üst sınıflara düşen norm ihlalleri oranının ne kadar farklı olduğu ya da farklı olup olmadığının sorgulanması ve araştırılması büyük bir önem taşımaktadır (Gölbaşı 2007:217).

Kentleşme ile birlikte kente gelen kişi birçok konuda kente uyum sorunu yaşamaktadır. Bunun dışında kentte yaşayan kişi ile eşit durumlara sahip olamamaktadır. Örneğin: eğitim düzeyinin farklı olması, kentte yaşayan kişi ile aralarında ekonomik farklılığın olması, kente gelen kişinin iş bulamaması ya da bir takım marjinal işlerde çalışabilmesi, kişiyi sıkıntıya sokan nedenler arasında gösterilebilir. Bu durum daha öncede söz edildiği gibi kente gelen bazı kişileri suça yöneltmiştir.

Kültürel ve Sosyal Çevrenin Özellikleri

Suç, sosyal bir olay olarak görülmekle birlikte, sosyal çevre faktörlerinin suç üzerine etkisini inceleyen suç sosyolojisi verilerine göre; suç türleri ve oranları toplumdan topluma ve aynı toplumda zaman içinde değişiklik gösterir (Esgin 2004:249).

Her çocuk, biri biyolojik diğeri sosyal olmak üzere çifte kalıtıma sahip olarak bir topluluğun içine doğmaktadır. Bu sosyal kalıtıma kültür denilmektedir. Her toplumun, ne kadar basit olursa olsun, kendine özgü bir kültürü vardır. Çocuğun davranışları ve etkileşimleri içgüdüye dayalı değildir. Çocuk bunları içine doğduğu toplumun kültüründe öğrenmektedir (Erdentuğ 1977:78).

Bireyin kişisel gelişiminde ilk çevre olan aile daha sonra içinde yaşadığı sosyal çevresi etkili olmuştur. İçinde yaşadığı sosyal çevrenin özellikleri, kültürü, gelenekleri, görenekleri kişinin davranışlarında belirleyici ve de sınırlayıcı faktörler olmuştur.

"Bir birey veya topluluğun yaşam tarzını biçimlendiren örf, adet, gelenek ve görenek ile alışkanlıklar, davranışlar ve inançlar toplamına kültür" denir (Demir ve Acar 2002:261).

En basitinden en gelişmişine kadar tüm toplumların bir kültürü vardır. Aralarında benzeyen kültür unsurları bulunsa da hiçbir toplumun kültürü tam olarak başka bir toplumun kültürüne benzemez. Her sosyo-kültürel sistem kendine özgü değerlere, normlara, gelenek, görenek ve törelere sahiptir. Bir toplumda iyi ve doğru olarak kabul edilen bir davranış kalıbı, başka bir toplumda yasaklanan bir davranış olarak karşımıza çıkabilir (Sümer 1995:507).

Kültür, bireyin kişiliğini yaratıcı ve ona bulunduğu toplum içinde nasıl davranacağını gösteren kalıpları verdiği gibi "suç" kavramının doğduğu bir ortam da olmuştur, toplumda bazı davranışların kötü veya suç olarak diğerlerinden ayrılması sonunda "suç" kavramı ön plana çıkmıştır. Farklı bir ifadeyle neyin suç olup olmadığı kültürce tespit edilmektedir. Bu tespit, bir toplumdan diğerine, tarih boyunca, belirli bir zamandan diğerine farklılık göstermektedir. Bunun dışında toplumun kültürünü yansıtan hukuki kurallarda ve bunların yorumlanmasında da, toplumlara ve zamana göre bir farklılık göze çarpmaktadır (Erdentuğ 1977:79).

Geçmişten günümüze suçlar toplumdan topluma, farklılık göstermiştir. Örneğin, günümüzde gelişmiş toplumlarda uygulanan ve yasalarla da belirlenen tek eşliliğe geçmeden önce tüm ilkel topluluklarda çok eşlilik söz konusuydu. Önceleri kadınların birden çok kocalarının olabileceği gibi, bu durum suç sayılmamıştır. Evlilik erken Hıristiyanlık dönemlerinde ise, ahlaka aykırı olduğu gerekçesiyle geniş ölçüde lanetlenmiştir. Yahudiler zamanında fuhuş yapan erkek ve kadınlara zanaatkâr gözüyle bakılırken, Romalılarda en aklı başında kimseler bile fuhuşu onaylayıp hatta bir zanaat saymışlardır (Sümer 1995:509–510). Bu şekilde suçun algılanışı ve sonucu kültürden kültüre farklılık göstermiştir. Bununla birlikte suçla ilgili yasalar da zamana ve yaptırım gücüne göre değişiklik göstermiştir. Örneğin: Osmanlı Devleti'nde hırsızlık yapanlarla ilgili uygulanan bir yöntemde hırsızlık yapan kişinin malları satılarak, zarar verdikleri kişiye ödenirdi (Armağan 1984). Günümüzde bu durum hırsızlığın boyutuna göre değişiklik göstermekle birlikte genellikle hapis cezasıyla sonuçlanmaktadır.

Suç ve adalet yalnızca belirli bir toplumu ayırt etmek derecelendirmek için değil aynı zamanda belirli bir zamanın da işaretidir. İnsani aktiviteler belli bir zamanda suç olarak değerlendirilirken diğer zamanlarda suç olarak değerlendirilmemiştir. Mesela Homoseksüellik 1730'dan önce Hollanda Cumhuriyetinde suç değildi. Ölüm cezası savaş zamanları hariç 1870 yılında Hollanda da kaldırılmıştır. 2. Dünya Savaşının yan etkileri olarak 152 ölüm cezası savaş suçu olarak infaz edilmiş ki bunun kırkı gerçekleştirilmiştir (Sten ve Pellenberg 2000).

Bunun dışında kültürü şekillendiren etmenlerde olmuştur. Lidner'e göre, toplumdaki ekonomik özellikler o toplumun kültürünü biçimlendiren etmenlerden biridir; ekonomik sistemde görülen değişiklik belirli bir kültürün davranış kalıplarını da etkilemektedir. Bunun sonucunda günlük hayatta ortaya çıkan bir takım sorunlar arasında suç oranlarında bir artış veya yeni suç tipleri görülmektedir. Knudten ise kültürel ve etnik unsurları bakımından bir homojenliğe sahip toplumların heterojen toplumlardan daha az suç oranı gösterdiğini, dolayısıyla dikey ve yatay hareketliliğin var olduğu toplumlarda temel suçlarda bir artış olduğunu ileri sürmektedir (Erdentuğ 1977:76).

Ülkemiz geçmişten günümüze pek çok farklı kültüre ev sahipliği yapmıştır. Birbirinden gelenek görenekleriyle ayrılan farklı bölgelere sahiptir. Geçmişte daha fazla olan günümüzde daha az görülen kan davaları pek çok kişinin ölümüyle sonuçlanmıştır. Özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde çok fazla görülmektedir. Bunun dışında Karadeniz bölgesinde ise ateşli silahlarla ilgili suçlara daha fazla rastlanılmaktadır.

Suç konusunda sosyal çevrenin önemini ilk olarak belirten Fransız kriminologlardan Lacassagne'ye atfedilen bir klişe vardır: "Her toplum layık olduğu suçlulara sahiptir". Bununla sosyal organizasyonların, birçok bakımdan kendilerine özgü karakteristikleri yansıtan beşeri davranışlardan meydana geldiği belirtilmek istenmektedir. Bu anlamda, belirli suçların ve onlara özgü cezaların her zaman fonksiyonel bir sosyal sistemin içinde tanımlandığı ve dolayısıyla söz konusu topluma bir öz ve yapı verdiği ileri sürülmektedir (Erdentuğ 1977:83).

2.3 ÇANAKKALE'NİN BAZI COĞRAFİ ÖZELLİKLERİNİN ÇEŞİTLİ SUÇ TÜRLERİNE ETKİSİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

2.3.1 Coğrafi Konum

Daha öncede belirtildiği gibi Dünya üzerinde alan kaplayan bir yerin, matematik ve özel konum özellikleri coğrafi konumu meydana getirir. Özel konum bir yerin beşeri özellikleri bakımından önemli olmuştur. Çanakkale bulunduğu özel konum itibariyle geçmişten günümüze pek çok uygarlığın izlerini taşımaktadır.

Bugün Biga Yarımadası olarak adlandırılan, içinde Çanakkale kentini de barındıran bölgenin tarihte bilinen en eski adı Troas'tır. Antik dönemin ünlü coğrafyacısı Strabon bu bölgenin sınırlarını: "Kyzikene'den (Erdek), Aisepos (Gönen Çayı) ve Granikos (Biga Çayı) çaylarından, Abydos ve Sestos'a kadar uzanan bölge…" olarak verir. Burası kaba hatlarıyla Erdek Körfezi ile Edremit Körfezine çizilen hayali çizginin batısında kalan bölgedir (Çanakkale Yerel Tarih Grubu 2000:17).

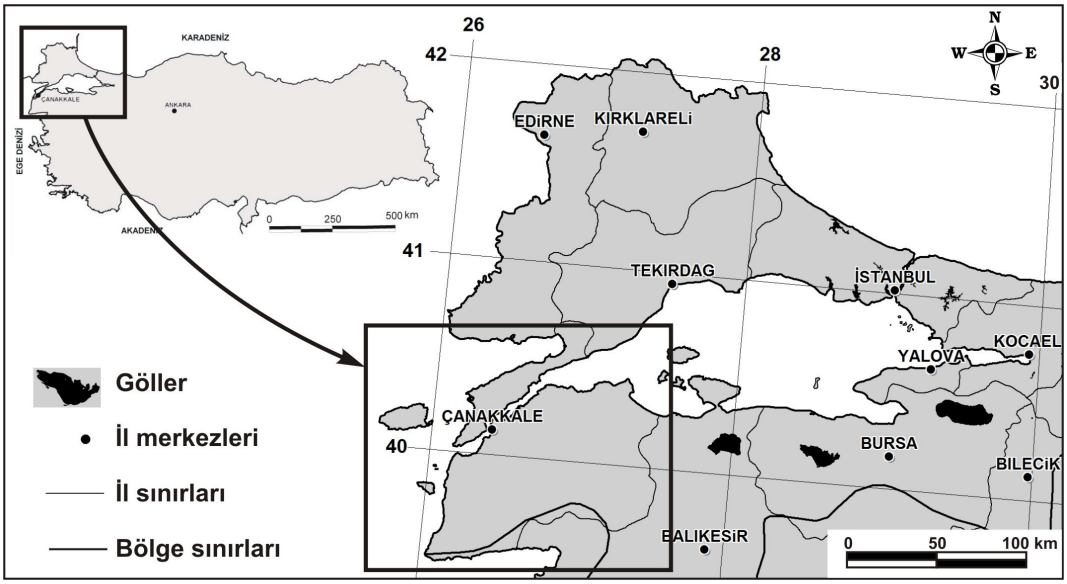

Şekil 1: Çanakkale ilinin lokasyon haritası.

Çanakkale, Türkiye'nin Kuzeybatısında, Marmara Bölgesi'nin Güney Marmara bölümünde yer almaktadır (Şekil 1).

Çanakkale ilinin; Balkan Yarımadası'nın Doğu Trakya topraklarına bir kıstakla bağlanmış Gelibolu Yarımadası ile Anadolu'nun batı uzantısı olan Biga Yarımadası üzerinde toprakları bulunur. Avrupa ve Asya'da toprakları bulunan Çanakkale, Edirne, Tekirdağ ve Balıkesir il sınırları ile çevrilidir. İl, 25º 40'-27º30' doğu boylamları ve 39º27'-40º45' kuzey enlemleri arasında 9737 km²'lik bir alanı kapsar (Şener 2005:167).

Biga ve Gelibolu yarımadalarının Çanakkale boğazı çevresindeki kısımları üzerinde bulunan Çanakkale, aynı zamanda 634 km'lik kıyı uzunluğu ile Türkiye'nin en uzun kıyıya sahip ilidir. İlin, Ege ve Marmara denizlerine kıyısı olmakla birlikte, Ege Bölgesi ile sınır oluşturan Kazdağı (1774 m), yörede önemli bir yükseltiyi oluşturur (Çalışkan 2009:464).

Çalışma alanı olan Çanakkale kenti ise Çanakkale boğazının güneyinde Biga yarımadasında yer alır. Kent, birbirine ortalama aynı uzaklıklarda olan üç büyük kent merkezi (Bursa, İstanbul, İzmir) arasındadır. Çanakkale'nin bu konumu merkezi mevkisini göstermektedir (İbrahimov 2004:11–12). Ayrıca Çanakkale kentinin Çanakkale boğazının kıyısında yer alması stratejik olarak önemli bir mekânda yer aldığını göstermektedir.

Çanakkale konum olarak özel bir yerde bulunmaktadır. Büyükşehirlere olan yakınlığı ayrıca deniz yolu ulaşımının da etkisiyle pek çok suç unsurunun geçiş yolu üzerindedir. Bu durum Çanakkale'de insan ve uyuşturucu kaçakçılarının geçiş rotası üzerinde olmasını beraberinde getirmiş, ayrıca kenti, eski doğu bloku ülkelerinden gelen ve Afrikalı, Afganistanlı göçmenlerin geçiş yaptığı yerlerden biri durumuna getirmiştir.

2.3.2 İklim ve İklim Elemanları

Thorntwaite nemlilik, Erinç yağış etkinliği ve Çölleşme Sözleşmesi kuraklık indisi gibi çeşitli iklim sınıflandırmalarına göre, Biga Yarımadası'nın Kaz Dağı gibi dağlık yöreler dışında kalan geniş bir bölümünde, yarı nemli iklim egemendir. Coğrafi olarak Akdeniz ile Karadeniz iklimleri arasında bir geçiş özelliği taşıyan yöre iklimi, geleneksel sınıflandırmaya göre yarı nemli Marmara geçiş iklimine girer (Türkeş 2006:76).

İklim özellikleri açısından Çanakkale çevresi sıcak ve soğuk dönemde farklı basınç sistemleri etkisi altına girmektedir. Buna bağlı olarak basınç rejiminde de sıcak ve soğuk

dönem farkı açık bir şekilde görülmektedir. Sıcak dönemde Çanakkale çevresini etkileyen basınç sistemleri Azor yüksek basıncı, Gezici alçak basınçlar ve Basra alçak basıncı etkili olmaktadır. Soğuk dönemde yani kış mevsiminde ise Azor yüksek basıncı, Sibirya yüksek basıncı, İzlanda gezici alçak basıncı ve Akdeniz gezici alçak basıncı etkili olmaktadır (Koç 2004:48).

Çanakkale'de günlük sıcaklıklarda sıcak ve soğuk dönem farkının belirgin olduğu daha önce de belirtilmişti. Koç vd.'ye göre (2003), Sıcaklık farklarının sıcak dönemde artmasının nedeni, etkili olan gezici depresyonlara bağlı olarak etkili olan hava kütlelerinin sık değişimidir. Soğuk dönemde günlük sıcaklıklar sıklıkla sıfırın altına düşmektedir. Çanakkale'nin yer aldığı Akdeniz iklim bölgesinde yazlar sıcak geçer. Yaz sıcaklıkları Haziran başından itibaren kendini gösterir ve Ağustos sonlarına kadar devam eder. Yaz mevsiminde gündüz sıcaklığının fazla oluşu, günlük yaşantıya etki eder (Çalışkan ve Sarış 2008b:7). Çanakkale'de yapılan çalışmalar göz önüne alınarak uzun yıllar arasında Çanakkale istasyonundaki ortalama sıcaklıkların analizine bakılırsa, Acar'a (2008), göre; Yaz ortalama sıcaklık dizileri, genel olarak 1990'ların başlarından itibaren ısınma yönünde uzun süreli bir eğilim göstermiştir. Çanakkale ortalama yaz sıcaklıkları, 1945'lerden itibaren ısınma yönünde bir eğilim gösterirken, 1995 yılı önemli değişiklik yılı olmuştur. Ayrıca 1980 yılından bu yana sıcaklık artış göstererek devam etmiştir (Şekil 2).

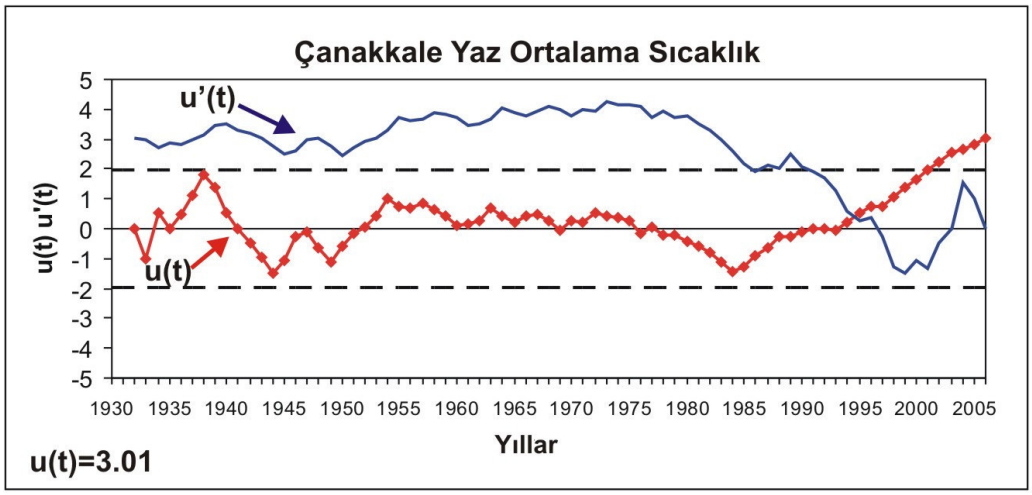

Şekil 2: Mann-Kendall sınamasının ardışık çözümlemesinden elde edilen *u*(*t*) (—▪—) ve *u*'(*t*) (——) değerlerine göre, yaz ortalama sıcaklık dizilerinde gözlenen uzun süreli eğilimler (Acar 2009:57-58).

Şekil 2 ve Şekil 4'de Çanakkale yaz ortalama sıcaklık ve kış toplam yağış dizilerindeki değişim ve eğilimleri göstermek için Mann-Kendall sıra ilişki katsayısı yöntemi kullanılmıştır. Buna göre, $u(t)$ gözlem dizilerinde anlamlı bir eğilimin bulunması durumunda, eğilimin başlangıcı $u'(t)$ genel olarak gözlem dizilerindeki değişiklik noktasını ya da noktalarını gösterir (Türkeş 2005:20).

Çanakkale yıllık ortalama 4,6 m/s ile yüksek rüzgâr hızı özelliklerine sahiptir. Hızlı rüzgârlarda lodos fırtınalarını işaret etmektedir. En hızlı rüzgâr lodostan 35,4 m/s ile etkili olmuştur. Fırtınalı günler soğuk dönemde daha fazladır. Hakim rüzgâr yönü olarak poyraz (kuzeydoğu) açık bir şekilde görülmektedir (Şekil 3). Hakim rüzgâr yönünün şekillenmesinde Çanakkale Boğazı'nın yer şekli özellikleri belirleyici olmuştur. Sıcak dönemde kuzeydoğu tek hakim yön iken soğuk dönemde güney sektörlü rüzgârlarında hakim yön olarak belirlendiği görülmektedir.

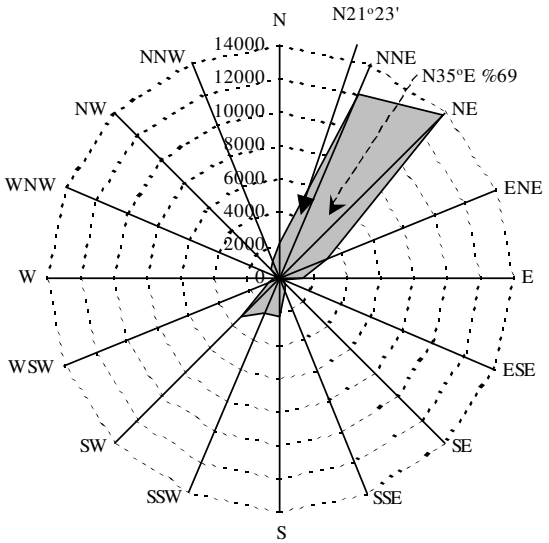

Şekil 3: Çanakkale'nin rüzgar gülü ve hakim rüzgar yönü (Lambert devamlı çizgili ok, Rubinstein yöntemi ise kesik çizgili ok ile gösterilmiştir) (Koç 2001:125).

Çanakkale çevresinde buharlaşma ve buhar basıncı, Ege kıyılarında daha çok Güney Marmara ve iç kesim doğrultusunda azalmaktadır. Herhangi bir bölgede yaşanan iklim özellikleri bakımından ipuçları veren bulutluluk oranı etkili olan basınç sistemleri ve nemlilik özelliklerine göre şekillenmektedir. Çanakkale'de soğuk dönemde yüksek olan

bulutluluk ve kapalı gün oranları sıcak döneme doğru hızla azalmaktadır. Kentte yıllık toplam yağışların yıllar arasındaki değişimi incelendiğinde 623,7 mm/m²'lik ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. Bununla birlikte yıllık toplam yağış değerleri, yerel coğrafi özelliklere göre önemli farklılıklar göstermektedir (Koç 2004:49–70).

Çanakkale'de uzun yıllara ait yağış özelliklerine bakılacak olursa Çanakkale kış yağışları Acar'a göre (2008) 1970'li yıllara kadar artma eğilimi gösterirken, 1970'li yılların başından itibaren sistematik bir azalma eğilimi göstermiştir. Çanakkale istasyonunda, iki farklı özellik gösteren dönemden bahsedilmektedir. 1932 yılından 1970'li yılların başına kadar, yağışlarda daha nemli koşullara doğru bir eğilim egemen iken, 1970'lerin başından itibaren daha kurak koşullara doğru bir eğilim egemen olmaya başlamıştır (Şekil 4).

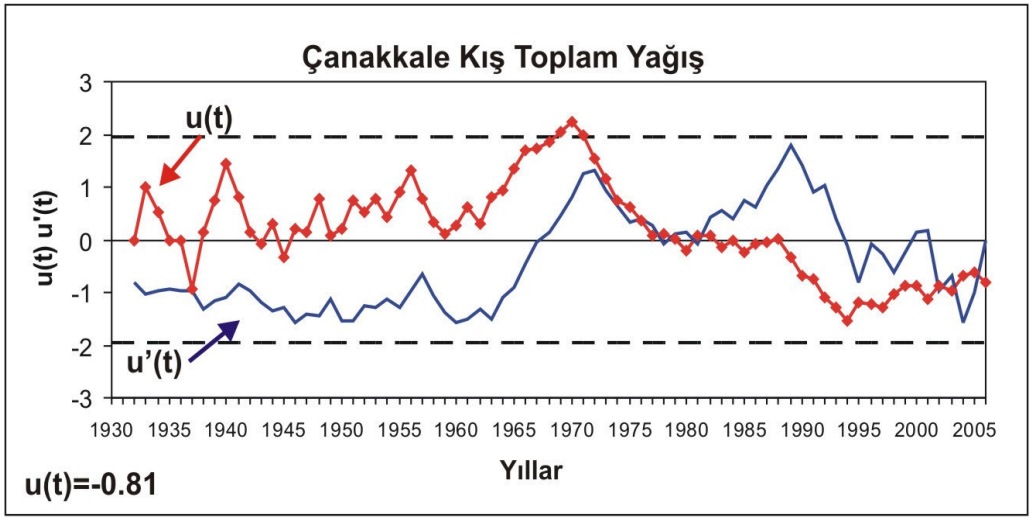

Şekil 4: Mann-Kendall sınamasının ardışık çözümlemesinden elde edilen *u*(*t*) (—●—)ve *u*'(*t*) (——) değerlerine göre, kış toplam yağış dizilerinde gözlenen uzun süreli eğilimler (Acar 2008:84).

Çanakkale kentinde son 33 yıllık rasat süresinde yıllık ortalama yerel basınç 1015,8 mb olup, en yüksek yerel basınç ortalaması 1041,6 mb ile Ocak ayında, en düşük yerel basınç ortalaması ise 987,9 mb ile Mart ayındadır. Yıllık en yüksek ve en düşük yerel basınç farkları ortalaması da 35,4 mb'dır. Kış mevsiminde bu fark en yüksek (50,2 mb) düzeye ulaşmıştır (Çalışkan ve Sarış 2008b:9).

Meteorolojik faktörler insan psikolojisi ve fizyolojisi üzerinde çeşitli tepkimelerle kendini gösterir. Sıcak hava, bıkkınlık, yorgunluk ile dikkatin dağılmasına, beceri ve reflekslerin zayıflamasına neden olur, vücutta su kaybı ve damarlarda genişleme yaparak halsizlik ve uyuklamaya neden olarak kazaların artışını da beraberinde getirir, nemli ve sıcak hava ise akciğer ve beyinde daha kötü etki yapar (Ege 1985:8). Buna göre, Çanakkale'de sıcaklığın artış gösterdiği ve bunaltıcı etki yaptığı yaz döneminde trafik kazalarının azımsanmaması gerekmektedir. Yaz aylaındaki trafik kazalarında maddi hasarlı kazalar yaralanmalı ve ölümlü trafik kazalarından fazla olmuştur (Çizelge 4).

Çizelge 4: Çanakkale ilinde bazı yıllara göre yaz aylarındaki trafik kazaları.

Yıllar	**Yaralanmalı ve Ölümlü Trafik Kazası**			**Maddi Hasarlı Trafik Kazası**		
Aylar	**Haziran**	**Temmuz**	**Ağustos**	**Haziran**	**Temmuz**	**Ağustos**
2003	32	43	54	90	109	111
2004	43	59	50	97	129	138
2005	45	51	72	109	169	162
2006	59	64	75	151	182	217
2007	66	64	90	177	213	261

Kaynak: Çanakkale Emniyet Müdürlüğü Trafik Tescil ve Denetleme Şubesi 2008.

Kar yağışları belli dönemlerde Çanakkale'de afet boyutunda görülmekle birlikte kent yaşantısı üzerinde etkili ve sınırlayıcı olmuştur (Şekil 5–6). Kar yağışları hafif olsa bile sürücülerin görüşünü etkiler. Çanakkale'de 22–26 Ocak 2004, 6–8 Ocak 2006, 23–27 Ocak 2006, tarihleri arasında meydana gelen kar fırtınaları süresince Çanakkale il genelinde meydana gelen trafik kazaları sayısı yukarıdaki tarihlere göre sırasıyla 11, 10 ve 13 tür. 23–27 Ocak 2006 tarihlerinde yaralı sayısı 1 iken 6–8 Ocak 2006 tarihlerinde 3'tür. Bu durum kar fırtınalarının yaşandığı tarihlerde trafik kazaları sayısında il genelinde bir artış yaşandığına işaret eder. Bu hava koşullarının etkili olduğu ilk günlerde ve sistemin etkisini yitirmeye başladığı günlerde kaza sayısının en fazla olması dikkat çekicidir. Bu durumun nedeni ilk günlerdeki kazalar, kötü hava koşullarına hazırlıksız yakalanma ve meteorolojik uyarıların dikkate alınmaması ile ilgili olmalıdır. Sistemin zayıfladığı son günlerde gerçekleşen trafik kazaları ise tedbirsiz davranma ve açık hava koşullarının kendisini göstermesiyle, bu durumun olumsuz koşulların geçtiği şeklinde algılanmasıyla açıklanabilir (Çalışkan ve Aslan 2006:102).

Şekil 5:Çanakkale'de kar fırtınasında kapanan yollar ve ulaşımın durumu-1 (27 Ocak 2006).

Şekil 6: Çanakkale'de kar fırtınasında kapanan yollar ve ulaşımın durumu -2 (27 Ocak 2006).

Genel olarak, Çanakkale'nin iklim yapısı, yapılan çalışmalardan yola çıkılarak yukarıdaki gibi ifade edilmektedir. Çanakkale kentinin en belirgin özelliği rüzgârlı bir kent olmasıdır. Pek çok yerde meteorolojik hadiselerin suçlu üzerinde olumsuz etki yaptığı ifade edilmiştir. Rüzgârın etkisi bir sonraki kısımda suç türleri incelenirken Çanakkale kenti özelinde ayrıntılı olarak değerlendirmeye alınacaktır. Bunun dışında kentte daha önce yaşanan kar afetlerinin kentte günlük yaşam üzerinde olumsuz etki yaptığı ve trafik kazalarında bir artışa yol açtığı gözlenmiştir.

Çanakkale kenti için 2007 yılı kapsamında ele alınan meteorolojik parametreler yapılan sınıflandırmalara göre grafik üzerinde ayrıntılı bir şekilde gösterilecek olursa şu şekildedir:

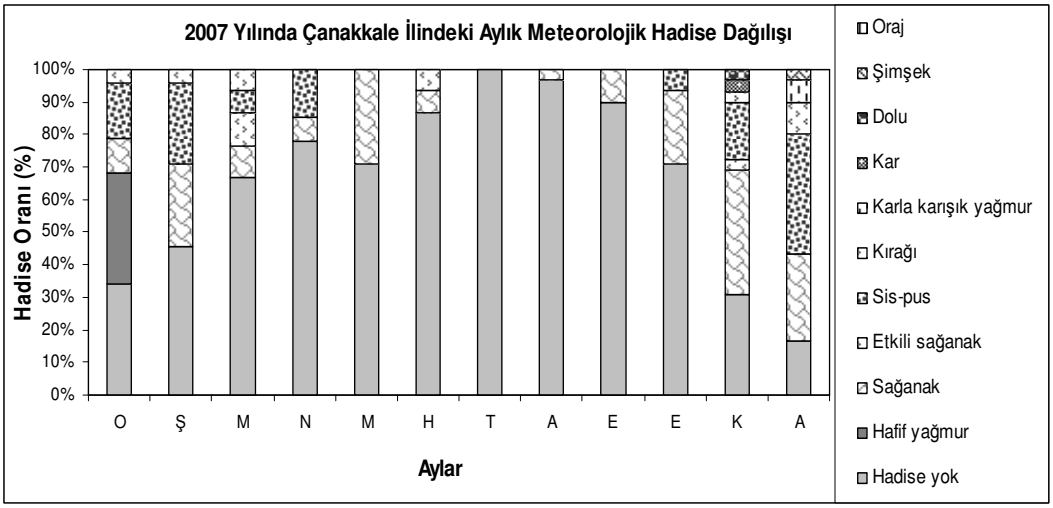

Şekil 7: 2007 yılında Çanakkale'de aylık meteorolojik hadise durumu.

Çanakkale Meteoroloji İstasyonundan alınan verilere göre hazırlanan grafikte 2007 yılında genelde çok fazla meteorolojik hadise olmamıştır. Buna karşın sağanak yağış, Kasım ve Aralık aylarında artmış, sis-pus olayları kış mevsiminde daha fazla görülmüştür (Şekil 7).

2007 yılında ele alınan suç türleri değerlendirildiğinde, tüm suçların daha çok meteorolojik hadisenin olmadığı günlerde meydana geldiği görülmektedir. İkinci sırayı ise sağanak yağışlı günler almaktadır.

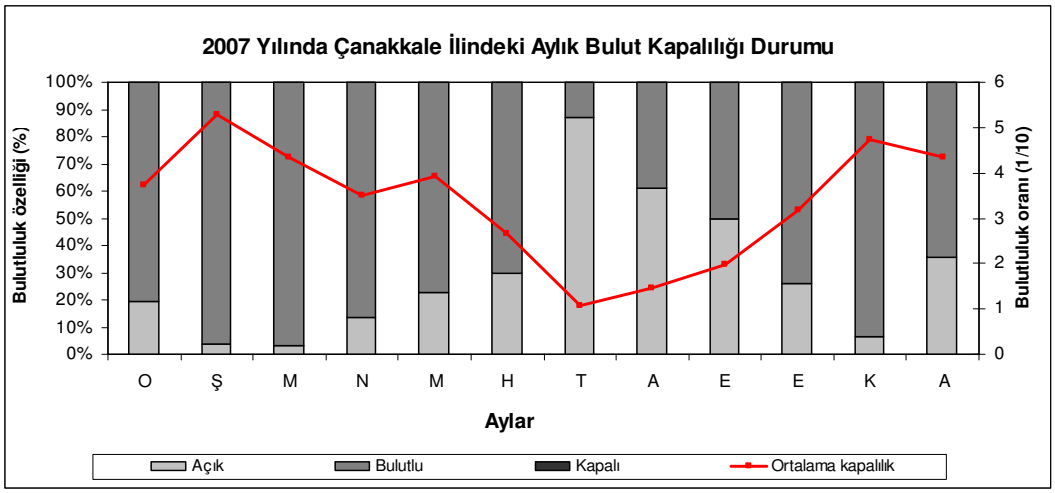

Şekil 8: 2007 yılında Çanakkale'de aylık bulut kapalılığının durumu.

Bulut kapalılığı, DMİGM'den alınan veriler doğrultusunda ve verilerle ilgili yapılan açıklamalar doğrultusunda sınıflandırılmıştır, **"**günlük ortalama bulutluluk 0.0.-1.9:açık", "günlük ortalama bulutluluk 2.0–8.0:bulutlu", "günlük ortalama bulutluluk 8.1–10.0:kapalı" olarak sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmaya göre şekil üzerinde de görüldüğü gibi 2007 yılında bulutlu gün sayısı büyük bir orana sahiptir (Şekil 8). 2007 yılında incelenen tüm suçlarda suçların meydana geldiği günlerdeki havanın durumunda, havanın bulutlu olduğu günler sayısı ilk sırada yer almıştır.

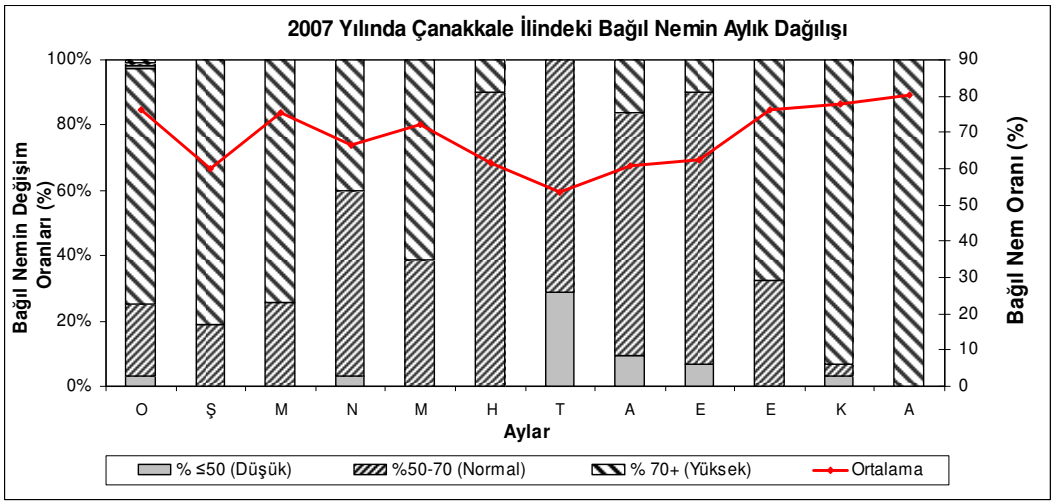

Şekil 9: 2007 yılında Çanakkale'de aylık bağıl nem durumu.

Eğer bağıl nem çok yüksekse, örneğin % 70'in üzerindeyse vücudun ısınmasıyla birlikte insan kendini rahatsız hissedecektir (Özgüç 2003:48). Bu durum insan fizyolojisi

ve psikolojisi üzerinde kötü etki yapabilmektedir. Buna göre, bağıl nem durumu, nem oranının insan sağlığı üzerindeki etkilerinden yola çıkılarak değerlendirilmiştir. Bağıl nem sınıflandırılırken % 50 ve % 50'den düşük nem oranını düşük, % 50.1-% 70 aralığındaki nem normal, % 70.1 üzerindeki nem ise yüksek olarak sınıflandırılmıştır. Bu yıl içerisinde bağıl nem durumu daha çok % 50'nin üzerinde çıkmıştır (Şekil 9). 2007 yılında trafik kazalarındaki nem durumu yapılan sınıflandırmaya göre daha çok normal ve yüksek olarak grafiklere yansımıştır.

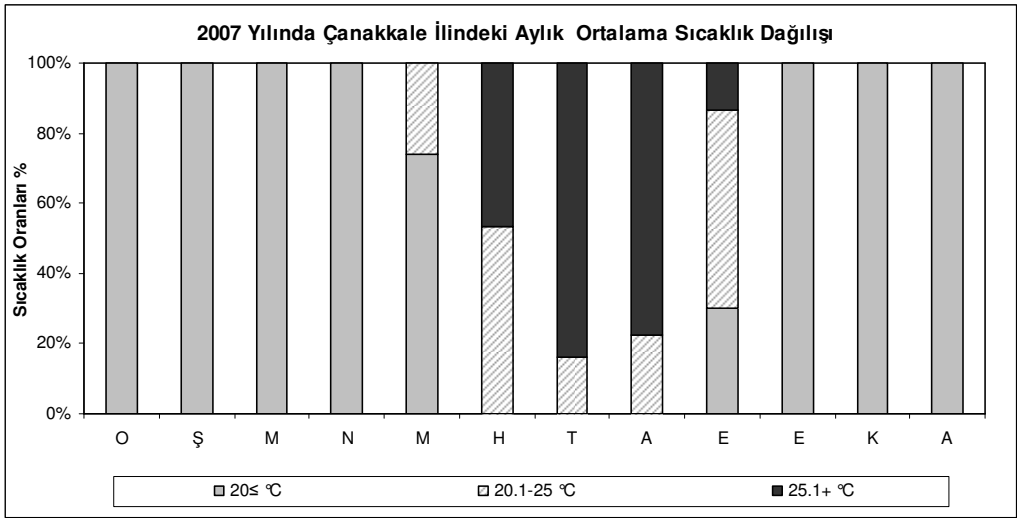

Şekil 10: 2007 yılında Çanakkale'de aylık ortalama sıcaklık dağılışı.

20 ºC–25 ºC arasındaki sıcaklıklar, insanın kendini rahat hissettiği, fiziki ve zihni faaliyetlerini normal olarak yerine getirebildiği sıcaklıklardır. Fakat sıcaklılığın 30 ºC'yi aştığı, vücut sıcaklığına yaklaştığı 35 ºC veya fazlası, fiziki ve zihni faaliyetlerde yavaşlamaya, terlemeye neden olur (Korkut 1998:14). Bu bakımdan sıcaklık, insan sağlığı üzerindeki etki derecesine göre sınıflandırıldı. Buna göre, 20 ºC ve altındaki sıcaklıklara düşük, 20,1-25 ºC arasındaki sıcaklıklar arası normal, 25,1 ºC ve üzeri ise yüksek olarak belirlenmiştir. Ortalama sıcaklık dağılışına bakıldığında sıcaklıkların Şubat ayından itibaren artmaya, Ağustos ayından itibaren azalmaya başladığı; en yüksek sıcaklık ortalamaları Temmuz ve Ağustos aylarında, en düşük sıcaklık ortalamaları ise Aralık ve Ocak aylarında görülür (Şekil 10). 2007 yılında ele alınan tüm hırsızlık vakalarının meydana geldiği günlerdeki sıcaklık durumlarında sıcaklığın ≤20 ºC olduğu günler fazla olmuştur. Örneğin: evden hırsızlıkların % 60,4'ü sıcaklığın ≤20 ºC olduğu günlerde meydana gelmiştir.

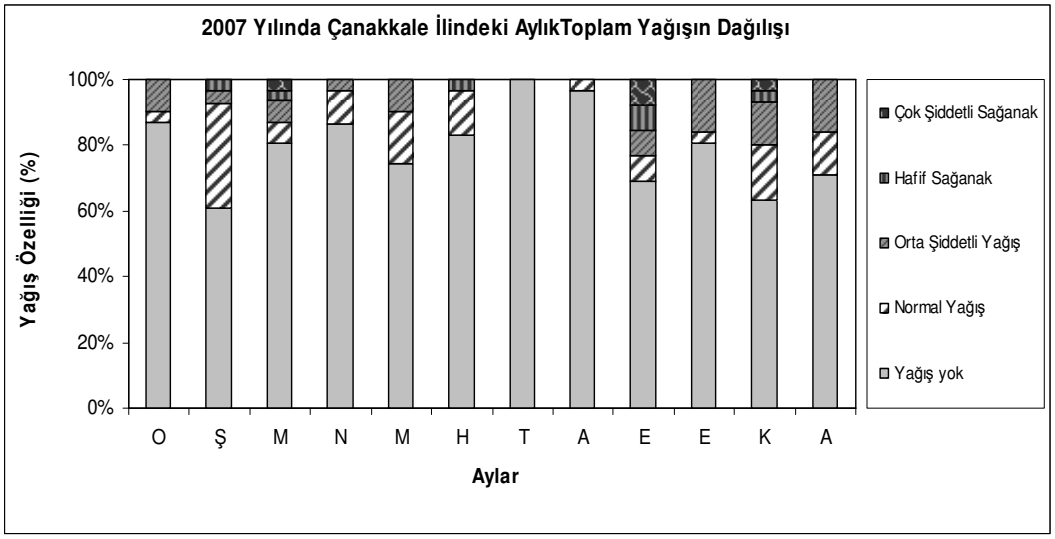

Şekil 11: 2007 yılında Çanakkale'de aylık toplam yağışın dağılışı.

0.1 ve üzerindeki ölçümler "yağış", altındakiler ise "iz" olarak tanımlanır. Yağışın sınıflandırılması 0.1-5mm "normal yağış", 5.1- 20 mm "orta kuvvette yağış", 20.1 – 50 mm "kuvvetli yağış", 50.1–75 +mm "çok kuvvetli yağış" şeklindedir. Bu sınıflandırmaya göre 2007 yılı Çanakkale'de yağış açısından sakin geçmiştir. Şubat ayı ise en yağışlı ay olmuştur (Şekil 11). 2007 yılında maddi hasarlı trafik kazalarının % 83,4'ü yağışsız günlerde, yaralanmalı trafik kazaları ise % 82,7'lik bir oranla yağışsız günlerde meydana gelmiştir.

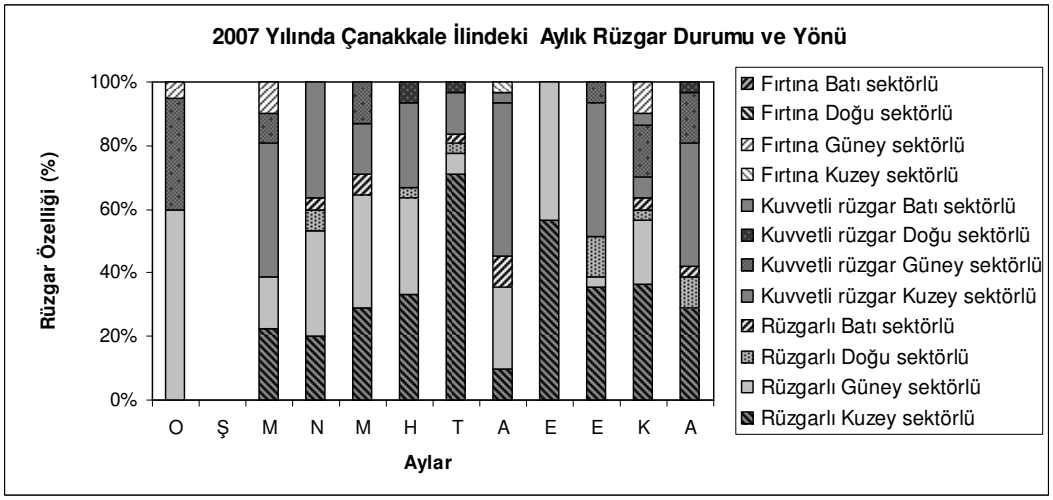

Şekil 12: 2007 yılında Çanakkale'de aylık rüzgâr durumu ve yönünün dağılışı.

Çanakkale'de etkili olan meteorolojik faktörler arasında rüzgâr önemli bir etkendir. Rüzgarı şiddetine göre saniyedeki hızı; (22–33) knot olan rüzgarlar (10.8–17.1 m/sec) kuvvetli rüzgar ve fırtınamsı rüzgar olarak değerlendirilir. Saniyedeki hızı; (34–40) knot ve üzeri olan rüzgarlar (17.2–20.7 m/sec) ise fırtına olarak değerlendirilir (Çevre ve Orman Bakanlığı Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü 2008). Bu çalışmada sektörlerine göre rüzgârlar kuzey, güney, doğu, batı olarak ayrılmıştır. Buna bağlı olarak rüzgâr parametreleri Batı sektörlü fırtına, Doğu sektörlü fırtına, Güney sektörlü fırtına, Kuzey sektörlü fırtına, Batı sektörlü kuvvetli rüzgâr, Doğu sektörlü kuvvetli rüzgâr, Güney sektörlü kuvvetli rüzgâr, Kuzey sektörlü kuvvetli rüzgâr, rüzgârlı Batı sektörlü, rüzgârlı Doğu sektörlü, rüzgârlı Güney sektörlü, rüzgârlı Kuzey sektörlü rüzgâr şeklinde sınıflandırılmıştır. Şubat ayına ait rüzgârla ilgili veriler istasyonlardaki o dönemde meydana gelen değişiklikler nedeniyle ölçülememiş, bu yüzden Şubat ayı verilerine ulaşılamamıştır. Buna göre, 2007 yılında Çanakkale'de rüzgârlı Kuzey sektörlü rüzgâr oranı fazladır (Şekil 12). Lodos'un estiği günlerde insan üzerinde fizyolojik ve de patolojik etkilerinin olduğu daha önce ifade edilmişti. Suç türlerinde, kişiye karşı ve topluma karşı şiddet içerikli suçlar kapsamına giren suçları incelerken rüzgâr parametreleri değerlendirmeye alınmıştır. Buna göre; aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarının meydana geldiği günlerde % 46,2 ile rüzgârlı Güney sektörlü rüzgârlar hakim olmuştur. Kasten yaralama suçlarının meydana geldiği günlerde ise % 48,5 ile rüzgârlı Güney sektörlü rüzgârlar ilk sıradadır.

2.4 BEŞERİ ÇEVRE ÖZELLİKLERİ'NİN SUÇ İLE İLİŞKİSİ

2.4.1 Nüfus Özellikleri

Çanakkale ve yakın çevresi erken dönemlerden beri şehir yerleşmelerinin görüldüğü bir alandır. Troia kenti (M.Ö. 3000–2500) bunun en iyi örneğidir. Tarih boyunca; Lidyalılar, Persler, Makedonyalılar, Romalılar, Bizanslılar ve Osmanlılar bu bölgede hakimiyet kurmuşlardır. Bu bölgenin Anadolu'dan Avrupa'ya bir geçiş sağlaması ve Marmara denizi ile Ege Denizini birbirine bağlaması açısından stratejik bir önemi vardır (Acıoğlu 2006:86).

Çanakkale kentinin çekirdeğini, Sarıçay üzerinde 1462 yılında kurulmuş olan Çimenlik kalesi (Kale-i Sultaniye) çevresi oluşturmuştur. Bu dönemde nüfus bu alanda yoğunlaşmıştır. 17. yy'da şehri ziyaret eden Evliya Çelebi Çanakkale Şehri'nden düz bir ova üzerinde bağ ve bahçelerden oluşan gayet bakımlı ve üstü kiremit ile örtülü 2000 kadar evin var olduğu şeklinde sözetmiştir. 17. yy ortalarına doğru Çanakkale Boğazı Venediklilerin sık sık saldırısına uğradığı ve bir süre onların kuşatması altında kaldığı için Çanakkale Şehri de zarar görmüştür. 1680 yılında buradan geçen seyyah Grelot, buradan şehir ya da kasaba olarak değil 3000 nüfuslu büyük bir köy olarak sözetmektedir (Ekrem 2004:34).

Osmanlı imparatorluğu döneminde ilk nüfus sayımı, 1831 yılında askere alınacakları belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu sayımdaki veriler, erkek nüfusu vermektedir. 1870 sonrasında da salname adı altında istatistik yıllıklar tutulmaya başlanmıştır. 1876 Cezayir'i Bahr'i Sefid salnamesine göre Çanakkale Kazasının nüfusu 5290 olarak verilmiştir (Çizelge 5).

Çizelge 5: 1876'da Çanakkale şehrinin nüfusu.

	Toplam Erkek Nüfus	Toplam Hane	Toplam Mahalle	Müslüman Erkek Nüfus	Müslüman Hane
Çanakkale Kazası	5290	2362	9	3357	1297

Kaynak: Khalaf 2000'den aktaran Ekrem 2004:35.

Cumhuriyet kurulduktan sonra, ilk nüfus sayımı 1927 yılında yapılmıştır. Daha sonra 1935 ve bundan sonra da her beş yılda bir sayımlar düzenli olarak yapılmıştır. Çanakkale'nin nüfusunda 1940 yılına kadar düzenli bir artış olmuş, daha sonra II. Dünya savaşının etkisiyle nüfus hızla azalmıştır. 1955'ten sonra ise tekrar bir nüfus artışı görülmüştür. Bundan sonra nüfus her sayım yılında düzenli olarak artmıştır (Çizelge 6).

Çizelge 6: Sayım yıllarına göre Çanakkale ilinin nüfusu.

Sayım Yılı	**Toplam Nüfus**	**Nüfus Artış Hızı ‰**
1927	183.491	-
1935	222.792	24.26
1940	304.588	62.54
1945	317.254	8.15
1950	289.429	-18.36
1955	311.456	14.67
1960	337.610	16.13
1965	350.317	7.39
1970	360.764	5.88
1975	369.385	4.72
1980	391.568	11.6
1985	417.121	12.64
1990	432.263	7.13
2000	464.975	7.29
2007	476.128	4,74

Kaynak: DİE 2000, TÜİK 2007.

2007 yılı adrese dayalı nüfus sitemine göre en kalabalık ilçe olan merkez (nüfusu 115.775) ilçede yer alan yedi mahallenin nüfusu 86.544 olmakla birlikte en yüksek orana Barbaros Mahallesi sahiptir. Kentin kuzey güney yönünde bir gelişme gösterdiği kuzeyde yer alan Esenler Mahallesinin ve güneyde yer alan Barbaros Mahallesinin diğer mahallelere oranla nüfusunun artış göstermesinden anlaşılabilir (Çizelge 7).

Çizelge 7: Sayım yıllarına göre kentteki mahalle nüfusları.

MAHALLE ADI	2000 Nüfusu	2007 Nüfusu	Nüfus Artış Hızı ‰
BARBAROS	23457	30884	39,29
CEVAT PASA	20794	20274	-3,61
ESENLER	7909	15629	97,30
FEVZIPASA	2472	2247	-13,63
ISMETPASA	13392	14164	8,00
KEMALPASA	2981	2071	-52,03
NAMIK KEMAL	1126	1275	17,75
TOPLAM	75810	86544	18,91

Kaynak: TÜİK (2009).

2008 yılı sonu itibariyle Çanakkale'nin toplam nüfusu 474.791'dir. Toplam nüfus büyüklüğüne göre iller sıralamasında 40. sırada yer almaktadır. Nüfus yoğunluğu 48 olup, nüfus itibariyle en kalabalık ilçe, 119.207 ile merkez ilçedir. Çanakkale nüfusunun % 52'si kent nüfusunu oluştururken % 48'i ise kır nüfusunu oluşturmaktadır (www.canakkale.gov.tr).

Suç ve nüfus artışı birbirine paralel olarak gelişen iki unsur olmuştur. Her sayım yılında (1950'den sonra) Çanakkale'nin nüfus oranlarında artış görülmektedir (Çizelge 6). Bununla birlikte her geçen yıl suç oranlarında da bir artış görülmüştür. Örneğin: Çanakkale'de 2000 yılında 234 kasten yaralama suçu işlenmişken, bu durum 2008'de 996'ya çıkmıştır. Bu çalışmada kentte 2007 yılı kapsamında değerlendirilmeye alınan suçların (trafik kazaları, evden-işyerinden-otodan-araç-diğer hırsızlıklar, kasten yaralama-öldürme, aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret) toplamında ise en büyük paya sahip olan mahalle 500 suç sayısı ile Barbaros Mahallesidir. Bu durumda en büyük nüfusa sahip olan mahalle suç sayısının da fazla olduğu yer olmuştur. Ancak nüfus artışının suçla ilişkisini daha net bir şekilde ortaya koyabilmek için detaylı çalışmalara ihtiyaç vardır.

Nüfusun Yaş ve Cinsiyet Yapısı

Suç ile ilgili yapılan çalışmalarda suça karışan kişilerle ilgili bazı bilgiler ön plana çıkmıştır. Bunlar arasında suç türlerinin yaş gruplarına göre dağılımı ya da suçlara karışan kadın ve erkek oranları gibi tanımlayıcı bilgiler önemli olmuştur.

Çizelge 8: 2000 yılındaki merkez ilçe ve 2007 yılı Çanakkale kentindeki nüfusun yaş gruplarına göre dağılışı.

Yıllar	0-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65+	Toplam
2000	13.803	20.309	11.605	11.866	8.919	4.667	4.473	75.642
2007	14.332*	17.758*	14.347*	13.331*	12.682*	7.604*	6.490*	86.544

Kaynak**:** TÜİK (2009) * Çanakkale kentindeki nüfusun yaş grupları.

Çanakkale'de 2000 yılında en büyük yaş grubuna 20.309 ile 15–24 yaş grubundaki nüfus sahiptir. Kentte 2007 yılında ise en büyük paya 17.758 ile yine 15–24 yaş grubundaki nüfus sahiptir. Çanakkale'de, özellikle son yıllarda asker ve üniversitenin de etkisiyle genç nüfus oranı artmıştır. Bu durum yaş aralığını gösteren çizelgeye de bu şekilde yansımıştır (Çizelge 8).

2007 yılında değerlendirmeye alınan suçlar kapsamında şüpheli/suçlular ile ilgili verilerden yola çıkarak: trafik kazalarında kazaya karışanların yaş grubunda 26–35 yaş grubundaki kişilerin oranı daha fazladır. Maddi hasarlı trafik kazalarında bu oran % 27,3'tür. Evden hırsızlıkta kimlik bilgileri bilinen, hırsızlığa karışan şüpheli/ suçluların daha çok 26–35 yaş grubundaki kişiler olduğu saptanmıştır (% 29,7). İşyerinden, otodan, araç hırsızlıklarına karışan şüpheli/suçluların daha çok 18–25 yaş grubundaki kişiler olduğu saptanmıştır. Aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarını işleyen şüpheli/suçluların yaş gruplarına göre 36–45 yaş grubundaki kişiler % 28,1'lik bir orana sahiptir. Kasten yaralama suçlarında ise 26–35 yaş grubundaki şüpheli/suçluların oranı % 25,5'tir.

2007 yılı ADNKS'ye göre Çanakkale ilinde toplam nüfusun % 51'ini oluşturan 244.613 erkek, % 48'ini oluşturan 231.515 kadın yaşamaktadır. Erkek nüfus oranı kadın nüfusundan fazladır. 2007 yılında Çanakkale kentinin erkek nüfusu 43.937 iken kadın

nüfusu ise 42.607'dir. 2007 yılında ele alınan tüm suçlarda erkeklerin suça karışma oranı daha fazla olmuştur. Kadınlar daha çok mağdur olan nüfus içerisinde yer almıştır.

Aile faktörünün suç üzerinde etkili olduğu ve çocuğun suç işlemeye zemin hazırladığı daha önce ifade edilmişti. Buna istinaden çocuk suçluluğunda ailenin öncelikli olarak engelleyici olması gereken bir kurum olması gerektiği daha önce yapılan çalışmalarla da önemle üstünde durulmuştur. Çanakkale'den bu durumla ilgili yaşanmış çarpıcı bir örnek verilecek olursa:

2002 yılında Ankara'da yapılan "I. Ulusal Çocuk ve Suç: Nedenler ve Önleme Çalışmaları Sempozyumu"nda konuşmacı olarak katılan ve Cumhuriyet Savcılığı yapmış olan Mustafa Saldırım "Çanakkale'de Çocuk Suçluluğu ve Suça İtilmiş Çocukların Yeniden Sosyalizasyonu" ile ilgili tecrübelerini aktarmıştır. Saldırım bu konuşmasında özetle şunlardan sözetmiştir.

11–15 yaş grubunda olan çoğunlukla Roman yurttaşların yaşadığı mahalle de (Fevzipaşa Mahallesi) yaşayan çocukların hırsızlık olmak üzere çeşitli suçlar işlediğini belirtmiş, ancak yaşları küçük olduğu için bu çocukları ailelerine teslim ettiklerini ifade etmiştir. Fakat daha sonra aynı çocukların 20 gün ila 2 ay arasında tekrar suç işlediklerini belirtmiştir. Bu durumda ailelerinin de ilgili olmadıklarını ifade etmiştir. Bu şekilde yaşadıklarını aktaran Saldırım daha sonra sosyal hizmetler uzmanları ile birlikte belirlenen 30 suçlu çocuğun tek tek adreslerine giderek onlara iş imkânları sağlamışlardır. Bu çalışma kimi çocuk üzerinde başarılı olurken kimi çocuk üzerinde başarı sağlanamamıştır. Ancak kendisinin de ifade ettiği gibi çalışma tam anlamıyla başarıya ulaşmamıştır. Çalışmanın başarısızlığının nedenleri, kurumlar arası işbirliğinin tam olarak sağlanamaması, deneyim eksikliği, eleman yetersizliği, ekonomik güçlükler olarak sıralanmıştır.

Çocukların suça yönelmesinde ailenin rolü büyüktür. Çanakkale kentinde aile faktörünün suç üzerindeki etkisini değerlendirebilmek için kapsamlı araştırmalara gereksinim vardır. Ayrıca bu konuda detaylı verilerin olması bazı sonuçlara ulaşmak açısından önemli olacaktır.

Nüfusun Eğitim Özellikleri

Eğitimin suç üzerindeki etkisi pek çok çalışmaya konu olmuştur. Genel olarak eğitim seviyesi düşük kişilerin suça karıştığına dair ortak bir kanı bulunmaktadır. Ancak böyle bir sonuca ulaşabilmek için çok ciddi, multidisipliner çalışmaların yapılması gerekmektedir. Çanakkale de eğitim-suç konusuna geçmeden önce eğitim durumuna bakılacak olursa:

Çanakkale'de eğitim seviyesi genel olarak yüksek bir düzeydedir. 2000 yılına göre Çanakkale'de okur-yazar nüfus oranı % 89,51 ile Türkiye ortalamasının üstündedir. Çizelge 9'da da görüldüğü gibi eğitim göstergelerine göre Çanakkale ili Marmara bölgesinin gerisinde kalmış buna karşın Türkiye ortalamasının üzerinde bir tablo ortaya çıkmıştır (Çizelge 9). 1992 yılında kente üniversitenin kurulması eğitim seviyesi yüksek nüfus oranını arttırmış, 2007–2008 öğretim dönemi verilerine göre, üniversitenin sadece kent merkezindeki birimlerinde bulunan öğrenci sayısı 14.000 civarında olmuştur. Sayıları yaklaşık 1000 olan akademik personel kentin eğitim seviyesinin yükselmesini de sağlamıştır (Işık 2008:49).

Çizelge 9: İllerin ve bölgelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması araştırması eğitim durumu.

YIL	EĞİTİM GÖSTERGELERİ	ÇANAKKALE	MARMARA	TÜRKİYE
2000	**Okur-Yazar Nüfus Oranı**	% 89,51	% 92,40	% 87,30
2000	**Okur-Yazar Kadın Nüfusun Toplam Kadın Nüfusa Oranı**	% 84,93	% 88,14	% 80,62
2000	**Üniversite Bitirenlerin 22+ Yaş Nüfusa Oranı**	% 7,07	% 9,95	% 8,42
2000-01	**İlkokullar Okullaşma Oranı**	% 103,41	% 115,65	% 98,01
2000-01	**Liseler Okullaşma Oranı**	% 41,74	% 41,05	% 36,92
2000-01	**Mesleki ve Teknik Liseler Okullaşma Oranı**	% 27,17	% 29,39	% 20,49

Kaynak: (DPT 2003).

Bunun dışında Çanakkale'de nüfusun eğitim oranı geçmiş yıllardan günümüze ciddi artışlar göstermiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında okur-yazar oranı % 11 iken, bu oran 2002'de % 94 olmuştur (İncekara 2005:67).

Çanakkale kenti eğitim seviyesi yüksek kişilerin yaşadığı bir yer olmuştur. Ancak eğitim seviyesinin yüksek olması suç oranının az olacağı anlamına gelmez aksine eğitim seviyesi yüksek kişilerin karıştığı beyaz yaka suçları, bunun dışında eğitimsiz kişilerin

karıştığı kişiye ve mala karşı suçlarının fazla olması üzerinde durulması gereken başka bir faktör olmuştur. Çanakkale de eğitim ve suç arasındaki bağlantının değerlendirilebilmesi için daha kapsamlı verilere gereksinim vardır. Emniyette tutulan günlük olay tutanaklarında kişinin eğitim durumu hakkında bilgi verilmesi ile bu konuda gelecekte bazı değerlendirmeler yapabilmek olanaklı olacaktır.

Buna karşın trafik kazalarında kaza ile ilgili tutulan kaza tutanaklarında kazaya karışan sürücülerin eğitim durumlarıyla ilgili veri bulunmaktadır. Buna göre: 2007 yılında maddi hasarlı trafik kazalarında, kazaya karışanların % 26,1'i yükseköğretim mezunu, % 24'ü lise, % 20,6'sı ilkokul mezunudur. Yaralanmalı trafik kazalarında ise lise mezunu olanlar % 30,3 ile ilk sırada yer almıştır.

2.4.2 Nüfus Hareketleri (Göç)

Çanakkale'de göçün durumunda şöyle bir tablo ortaya çıkmaktadır. II. Dünya Savaşı'na kadar Çanakkale'ye olan farklı kültürlerin göç hareketleri ve 90'lı yıllarda Çanakkale'nin konumu itibariyle, kentte üniversitenin kurulmasıyla aldığı göç olarak iki önemli dönem şeklinde açıklanabilir. 1800'lü yıllarda çok renkli yaşamlara sahne olan Çanakkale'de deniz ticaretinin getirdiği bir refah ve zenginlik bulunuyordu. 1912 yılında başlayan Balkan Savaşı, ardından I. Dünya Savaşı, Çanakkale Savaşları ve işgal yılları bu zenginliğin sonunu getirmiştir. Kent bu dönemlerde askeri yığınak bölgesi konumundadır. Savaştan sonra Cumhuriyet döneminde kente pek çok göç olmuştur. Bunlardan en yoğun olanı 1924 yılındaki büyük mübadele ile gelen Giritlilerdir. Bu arada kentin eski sakinleri Ermeniler, Rumlar ve en son Yahudiler kenti terk etmişlerdir (Çanakkale kent rehberi 2008).

Çizelge 10:1934 Yılı Bulgaristan ve Romanya'dan gelen göçmenler.

Yurda Geliş Tarihi ve Yeri		Yerleştirildiği Yer	Aile	Nüfus
1934	Romanya	Çanakkale-Merkez	26	107
1934	Bulgaristan	Çanakkale-Merkez	65	163
1934	Romanya	Çanakkale-Erenköy	23	99
1934	Bulgaristan	Çanakkale-Erenköy	36	172
1934	Romanya	Çanakkale-Halileli	19	63
1934	Bulgaristan	Çanakkale-Halileli	30	123
1934	Romanya	Çanakkale-Kumkale Köyü	64	244
1934	Bulgaristan	Çanakkale-Kumkale Köyü	40	169
1934	Romanya	Çanakkale-Dümrek Köyü	20	89
1934	Bulgaristan	Çanakkale-Dümrek Köyü	6	38
1934	Romanya	Çanakkale-Çıplak Köyü	10	39
1934	Bulgaristan	Çanakkale-Çıplak Köyü	21	67
1934	Romanya	Çanakkale-Tevfikiye	2	2
1934	Bulgaristan	Çanakkale-Civler Köyü	6	30
1934	Romanya	Çanakkale-Ulupınar Köyü	3	16
1934	Bulgaristan	Çanakkale-Sarıçalı Köyü	2	5
1934	Bulgaristan	Çanakkale-Karacaviran Köyü	21	64

Kaynak: 1967 Çanakkale il yıllığı.

Çizelge 10'a göre Çanakkale'nin çeşitli köylerine ve merkez ilçeye yerleştirilen göçmenlerin oranları görülmektedir. Çanakkale-Kumkale köyüne Romanya'dan gelen muhacirler 1934 yılında gerçekleşen göçler sonucunda 244 nüfus sayısıyla en büyük paya sahiptir. 65 aile sayısı ve 163 nüfus sayısı ile Bulgaristan'dan Çanakkale-Merkez ilçeye gelen muhacirler ilk sıralarda yer almaktadır.

Kentte 1992 yılında açılan üniversite ile genç nüfus artmıştır. Bu dönemde ve günümüzdeki süreçte de çevre ilçe ve köylerden de göç hızlanmıştır. 1992–1993 yılında üniversitenin çekirdeğini meydana getiren 3 öğretim kurumunda toplam 2.378 öğrenci bulunurken, bu sayı, 2002–2003 döneminde 14.000'e yaklaşmış, 2007–2008 öğretim döneminde ise 21.686'ya ulaşmıştır. Bu sayının yaklaşık 14.000'i, Çanakkale kent merkezinde yer alan fakülte ve yüksekokullarda okuyan öğrencilerdir. 1995 yılında 181 olan akademisyen sayısı 2008 yılında 942'ye ulaşmıştır. Onsekiz Mart Üniversitesi Personel Daire Başkanlığı'ndan alınan verilere göre, üniversitede 69'u profesör, 57'si doçent, 277'si yardımcı doçent olmak üzere toplam 942 öğretim elemanı görev yapmaktadır (Işık 2008:44).

Çizelge 11: 1975-2000 yıllarında illerin net göç hızına göre sıralanışı.

İLLER	1975-1980		1980-1985		1985-1990		1995-2000	
	Net Göç	Net Göç Hızı‰	Net Göç	Net Göç Hızı‰	Net Göç	Net Göç Hızı‰	Net Göç	Net Göç Hızı‰
Tekirdağ	4 849	16,5	3 438	10,3	17 907	46,7	51 335	96,8
Muğla	1 659	4,3	3 058	7,0	15 998	32,9	42 921	70,2
Antalya	17 142	26,5	25 339	32,8	82 737	89,7	90 457	64,3
Bilecik	- 394	-3,0	1 095	7,9	3 009	19,6	10 105	57,9
İstanbul	288653	73,4	297 598	60,5	656677	107,6	407448	46,1
Bursa	58 720	61,0	47 434	41,1	83 641	61,6	85 325	45,1
İzmir	119 896	73,7	82 173	41,9	146 208	63,8	120375	39,9
Isparta	- 2 792	-9,3	- 5 148	-15,4	- 6 495	-17,0	13 869	30,7
Çanakkale	- 1 408	-4,0	- 1 834	-4,9	- 2 042	-5,2	11 491	27,4
Ankara	49 499	20,6	36 631	13,0	69 511	24,9	90 884	25,6

Kaynak: (TÜİK 2009). www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=160.

Çanakkale'de 1990'a kadar net göç hızı eksili değerlerdeyken, 1995–2000 döneminde artarak net göç hızına göre 81 il içinde dokuzuncu sırada yer almıştır (Çizelge 11). Çanakkale'nin günümüzde göç alan bir kent konumunda olduğunu görmekteyiz. Çanakkale Türkiye'nin pek çok yerinden göç alırken en fazla çevre illerden göç almıştır. Çanakkale'ye yakın olan İstanbul'dan 2000 yılı göç rakamlarına göre toplam 6306 kişi göç etmiştir (TÜİK 2005:71).

Çanakkale diğer Marmara bölgesi illerine göre daha stabil ve homojen bir yapıya sahiptir. Ancak son dönem içersinde artan göçlerle birlikte homojenlikten uzaklaşma eğiliminin hızlandığı ve net göç miktarının negatiften pozitif rakamlara geçtiği görülmektedir. 2010 yılı için yapılan tahminlere göre nüfusta büyük değişmeler olmamakla birlikte artışlarda doğurganlıktan çok göçlerin etkili olacağı tahmin edilmektedir (Kahraman 2005:141).

Genel olarak nüfus artışının ve göçün kentlerde suç olgusunda artış meydana getirdiği düşünülmektedir. Çanakkale'de yukarıda açıklandığı gibi nüfus hareketliliği geçmişten günümüze artarak ve çeşitlenerek devam etmiştir. Buna karşın Çanakkale'de yerleşik ve de kendine özgü bir toplum yapısı oluşmuştur. Son yıllarda Çanakkale'nin bulunduğu konum itibariyle özellikle kent merkezi göç alan bir yer durumundadır. 2007 yılında işlenen suçlarda

suç işleyen kişilerin kütüklerine bakıldığında Türkiye'nin pek çok iline ait nüfus kayıtlarına rastlamaktayız. Ancak yine de en çok orana Çanakkale'ye yakın olan Balıkesir, İstanbul gibi iller sahiptir.

2.4.3 Yerleşme Özellikleri

Çanakkale'de Kentleşme

Kuruluş ve ilk yerleşim: 1462–1500 savunma amaçlı olarak Çanakkale Boğazı'nın dar yerine kurulan Çimenlik Kalesi Çanakkale kentinin çekirdeğini meydana getirir (Şekil 13). Kalede görev alan asker ve bürokratların oluşturduğu Müslüman Mahallesi ile kale inşasında çalışan Romanların oluşturduğu Çay Mahallesi, kentin ilk yerleşim mekânlarıdır. Kentin misyonu, savunma ve garnizon kenti olmasıdır (Erten 2006:164).

Şekil 13: Kentin çekirdeğini meydana getiren Çimenlik Kalesi ve kentin görünümü.

Kent büyümeye başlıyor: 1500–1700: Bu dönemde Müslüman mahallesi genişlemekte ve iki farklı etnik grup olan Rumlar ve Ermeniler Çanakkale'ye yerleşmişlerdir. Rumlar deniz ve deniz ulaşımı işleriyle uğraştığından saat kulesi civarına mahallelerini kurmuşlardır. El zanaatları ve esnaflıkla uğraşan Ermeniler ise şimdiki

Ermeni kilisesi civarına yerleşmişlerdir. …Denizden doğuya doğru büyümeye başlayan ticaret aksı, aşağı çarşı adıyla Çarşı caddesi boyunca gelişmeye başlar (Erten 2006:164).

Kent gelişiyor: 1700–1910: …Müslüman ve Rum mahalleleri genişlemiştir. Bölge ticaretiyle uğraşan Yahudiler, kentin doğusuna yerleşir. Bir başka kültür ise Levantenlerdir. Kordon boyunca büyük konak ve yalılar inşa eden Levantenlerin görevi Avrupa ülkelerine ticari ataşelik hizmeti vermektir. Gelen etnik kültürler Çanakkale'nin şehir dokusuna, maddi kültür açısından önemli izler bırakmıştır (Erten 2006:164)

Kent fiziksel olarak durgun, sosyal olarak değişiyor: 1910–1945 bu dönemde savaşlar sonrasında kentte sosyal ve kültürel değişimler olur. Müslümanlar dışındaki nüfusun büyük bir bölümü kenti terk eder. Terk edenlerin yerine Balkanlar ile Ege Denizi adalarından Müslüman muhacirler-göçmenler kente yerleşir. Kentin dokusunda önemli bir yere sahip olan yabancılar yaptıkları pek çok işte başarılı olmuşlardır (Erten 2006:164). Bu dönemde kenti terk eden yabancılar çalıştıkları mekânlardan da ayrılmak zorunda kalmışlardır (Şekil 14).

Şekil 14: Jean Constantinies fotoğraf stüdyosu (Kayserili Ahmet Paşa Caddesi)
Kaynak: (Aksu 2003).

İlk planlama ve Cumhuriyet ideolojisi: 1945–1960: 2. Dünya savaşının ardından savaş hali hafifler kentin ilk imar planı bu dönemde yapılır. Çeşitli kamu kuruluşları bu

dönemde Çanakkale'de kurulmaya başlanır. Sanayi tesisleri faaliyete geçer. Göçle gelen büyüme: 1960–1980: Bu dönemde ülkenin genelinde yaşanan köyden kente göç, Çanakkale kentinde de yaşanır. Çanakkale'nin kendi ilçe ve köylerinden gelen göçler başta olmak üzere, Karadeniz ve diğer bölgelerden kente göç olur. Kent düşey ve yatay doğrultuda büyür. İradi kamu yatırımları: 1980–1984: 1980 askeri darbesiyle oluşan kısa geçiş dönemi kentte fiziksel dönüşüme yol açar. Kamu kuruluşlarına ağırlık verilmekle birlikte sosyal tesisler, eğitim binaları bu dönemde yapılan yapılardır. Yerel karalarla kent rantının keşfi: 1984–1990: 1984 imar yasası değişikliğiyle kent planlama yetkisi belediyelere devredilmiştir. Bu durum Çanakkale'de kontrolsüzce büyüyen yapıların varlığını beraberinde getirmiştir. Söylemci yatırımlarla büyük hedefler: 1990–1995: Kent karacaören ovasına doğru gelişme gösterir. Bir önceki dönem gibi kent büyümesi hızlı bir şekilde olmuştur.

1995–2006: Kentte inşaat sektörü ön plana çıkar (Şekil 15). Kentin tarihi merkezi sit alanı ilan edilir ve koruma amaçlı imar planı yapılmıştır (Erten 2006:164–165).

Şekil 15: Kentin gelişim gösteren, kuzeyinde yer alan mahalle olan Esenler Mahallesinden bir görünüm.

Kentin gelişimi bu şekilde olmuştur. Günümüzde Çanakkale'nin 12 ilçesi, 568 köyü, 21 bucağı ve toplamda 34 belediyesi vardır. 34 belediyeden 12'si il merkezine ve ilçe belediyelerine aittir. Diğerleri kırsal kesim belediyesidir (www.canakkale.gov.tr).

Türkiye'de özellikle 1950 yılından itibaren ortaya çıkan hızlı kentleşme, önemini yitirmeden günümüze kadar devam etmiştir. Türkiye'de kent nüfusu ilk kez 1985'te kır nüfusunu geçmiştir (Işık 2005:59). Çanakkale'nin kentleşme oranı, Türkiye geneline göre düşüktür. Çanakkale kentleşme olgusunu geç yaşamış bir kent olmakla beraber 2000 yılında toplam kent nüfusu 215.571 iken kır nüfusu daha fazla olup 249.404 olmuştur. 2007 yılında ise kent nüfusu kır nüfusunu geçmiştir (Çizelge 12).

Çizelge 12: Çanakkale kır-kent nüfus dağılımı.

Yıllar	Kır Nüfusu	Kent Nüfusu	Toplam Nüfus
1927	147.809	35.682	183.491
1935	177.861	44.931	222.792
1940	233.474	71.114	304.588
1945	241.389	75.865	317.254
1950	238.660	50.769	289.429
1955	251.642	59.814	311.456
1960	265.853	71.757	337.610
1965	268.564	81.753	350.317
1970	263.459	97.305	360.764
1975	261.560	107.825	369.385
1980	264.865	126.703	391.568
1985	269.013	148.108	417.121
1990	263.734	168.529	432.263
2000	249.404	215.571	464.975
2007	228.685	247.443	476.128

Kaynak: DİE 2000 nüfus sayımı nüfusun sosyal ve ekonomik nitelikleri ve Çanakkale Valiliği.

Çanakkale kenti kentleşme sürecinde yıllara göre Türkiye ortalamasının gerisinde kalmıştır. Özellikle son yıllarda kent nüfusu gerek kendi kırından göçün meydana gelmesiyle gerekse çeşitli illerden alınan göçle artış göstermiş ve 2007 yılında kent nüfusu 247.443 iken kır nüfusu 228.685 olmuştur (www.canakkale.gov.tr).

Çizelge 13: Merkez ilçenin kır-kent nüfusu.

Yıllar	**Kır Nüfusu**	**Kent Nüfusu**
1935	13.746	11.495
1940	16.788	24.621
1945	14.699	22.869
1950	17.307	11.824
1955	18.800	16.041
1960	20.486	19.391
1965	21.731	22.789
1970	21.935	27.042
1975	21.736	30.788
1980	22.722	39.979
1990	27.440	53.995
2000	28.395	75.810
2007	29.231	86.544

Kaynak: DİE 2000, TÜİK 2007.

İl genelinde yıllara göre kır nüfusu kent nüfusundan fazladır. Merkez ilçede ise yıllara göre kır-kent oranı sürekli bir değişim göstermiştir. Kent nüfusu 1965'ten sonra sürekli olarak kır nüfusundan fazla olmuştur (Çizelge 13).

Kentleşme sürecini yaşayan kentte, kent merkezinde izole bir şekilde yaşayan Fevzipaşa Mahallesi diğer mahallelere nazaran ekonomik ve sosyal açıdan önemli handikaplara sahiptir (Şekil 16–17).

Şekil 16: Fevzipaşa Mahallesinden görünüm–1 (08.06.2009).

Şekil 17: Fevzipaşa Mahallesinden görünüm–2 (08.06.2009).

Daha öncede belirtildiği gibi Çanakkale kentleşme sürecine geç katılan bir kenttir. Çanakkale, şimdi bir zamanlar büyükşehirlerin de yaşadığı sorunları yaşamaya başlamıştır. Çanakkale kentinde en belirgin olarak sarıçay kenarında yer alan ve halk arasında Atatürk Mahallesi olarak tabir edilen alan gecekondu sahasıdır. Kentin çekirdeğini oluşturan Fevzipaşa Mahallesi ise çarpık ve plansız yapılaşma örneği gösterir. Fevzipaşa

Mahallesinde daha çok ticaret ve depolama fonksiyonlu mekânlar yer almıştır. Barbaros Mahallesi kentin en geniş yüzölçümüne sahip mahallesidir. Tansaş, havaalanı ve bazı orta ölçekli sanayi tesisleri burada yer alır. Cevatpaşa Mahallesi askerî, kamusal ve sosyal tesis alanlarını içerir. Esenler Mahallesi 1990'dan itibaren toplu konut kooperatifleri ile hızlı bir şekilde büyüme gösteren bir mahalledir. İsmetpaşa Mahallesinde birçok kuruluş ve alışveriş merkezleri, mağazalar yer alır. Kemalpaşa Mahallesi liman ile birlikte kentin ticari merkezidir. Namık Kemal Mahallesinde genelde ticaret, depolama ve küçük sanayi faaliyetleri hakimdir (Koç vd. 2005). Kentin mahalleleri bu özelliklere sahipken, Çanakkale kenti de fiziksel olarak gelişme göstermiştir.

Yukarıda da belirtildiği gibi göçle beraber kent nüfusu artış göstermektedir. Özelikle kentlerde görülen suçlar yavaş yavaş kendini göstermeye başlamıştır. Kapkaç, darp, gasp gibi suçlar, bu suçlar arasında sayılabilir.

Nüfusun Ekonomik Özellikleri

Ekonomik yönden Çanakkale kentinde tarımın önemli bir yerinin olmasının yanı sıra zamanla tarıma dayalı sanayi kolları gelişme göstermiştir. Buna karşın hizmet sektörü oransal olarak ilk sırada yer almıştır. Çanakkale il merkezindeki sosyo-ekonomik göstergeler % 62.01'lik bir oranla hizmet sektörünün daha fazla olduğunu göstermektedir (Şekil 18). Tarım sektörü de % 28.35'lik bir oranla ikinci sırada yer almaktadır. Çanakkale ekonomisinde arazi varlığı 973.690 hektardır. Bunun ancak % 37'sini teşkil eden 359.514 hektarlık arazi tarıma elverişlidir. % 54 orman, % 6,5 çayır-meradır (İncekara 2005:70).

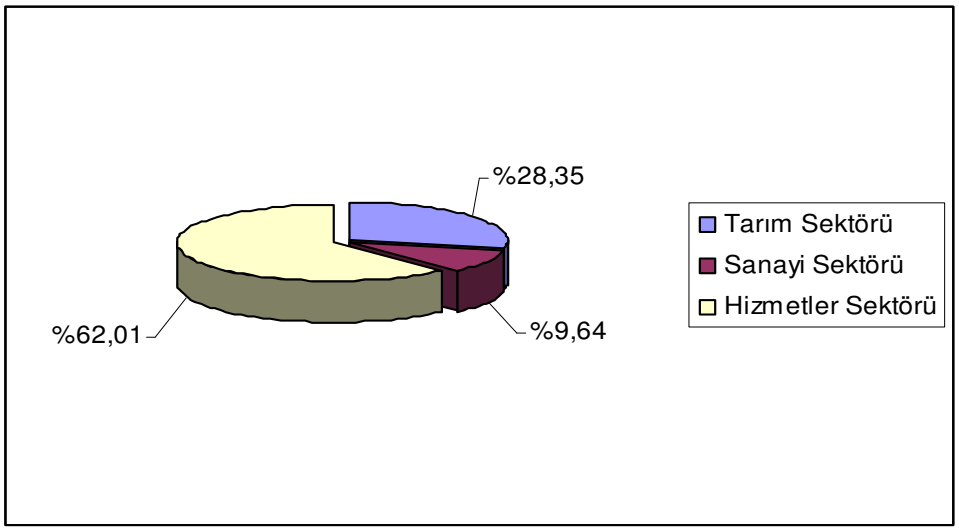

Şekil 18: Çanakkale il merkezindeki sosyo-ekonomik göstergeler.
Kaynak: DPT 2004 ilçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması araştırmasından düzenlenmiştir.

Çanakkale merkezinin % 60'ı aylık 2.5 milyar TL gelirin altında yaşamaktadır. En alt gelir grubu yoksulluk sınırı üstünde kalmaktadır yani aylık 300 dolar civarındadır. Ailelerin genel dağılımına bakıldığında ise kentin % 35'inin 1000–2500$ arasında bir aylık geliri olduğunu söylemek mümkündür. Aylık geliri 300$ ile 1000$ arasında olanlar da, kentin % 65-70'ini teşkil etmektedir. Veriler Çanakkale'nin Türkiye şartlarına oranla çok daha eşitlikçi bir ekonomik yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Tüm sosyal ve ekonomik göstergelere göre Çanakkale için söylenecek olan, merkezin oldukça Avrupalı olduğudur. Bunun dışında kent merkezi ilçelerinden farklıdır ve ilçeleri ile olan ilişkisi ekonomik olmamakla birlikte, kamusal alandadır. (Mortan 2003:17–19).

Buna göre Çanakkale kentinin ekonomik göstergelerinin çokta vahim olmadığı söylenebilir. Ancak göçle beraber artan nüfus ve genç nüfusun iş hayatına katılması ile beraber istihdam sorunu da yok değildir. 90'lı yıllarda Türkiye İş Kurumu Çanakkale Şubesine başvuranların toplam sayısı 4500-5000'lerde iken 2007 yılında artış göstermiş 6000 kişi 2008 yılında ise 7500 kişi civarında olduğu ve bu sayının her geçen yıl biraz daha artış gösterdiği ifade edilmiştir (Çanakkale iş ve işçi bulma kurumu 2009).

Çanakkale'de sanayi gelişme gösterememiş ancak daha önce de belirtildiği gibi tarıma dayalı sanayi kolları gelişme göstermiştir. Ancak bu durum Çanakkale'nin sanayi anlamında diğer çevre illerle karşılaştırılmasında yeterli bir ölçüt olmamıştır.

Çanakkale'nin stratejik konumu itibariyle ve askeri bir alan olmasının getirmiş olduğu ayrı bir durum sonucunda Marmara bölgesinin diğer illeri (İstanbul, Kocaeli, Bursa) sanayi alanında yatırımcılar yönünden daha cazip olmuştur. 1973 yılında Akfa, Yurtaş-Kepez, Petkim Plastik, Tekel Kanyak, Tekel Şarap, Kale Un, Çan-Ka Meyvesuyu, Be-Mer-Ka, Kale Demir, Yardelen, Çanakkale-Seramik, Yenice Gıda, Kale Karo, Çelikel, Truva Deri gibi sanayide önemli bir yerde olan işletmelerin 2003 yılında sadece 6'sı faal üretim yapmıştır. (Petkim Plastik, Tekel Kanyak, Kale Un, Çanakkale-Seramik, Yenice Gıda, Kale Karo) 30 yılda Çanakkale'deki sanayi kuruluşlarının % 60'ının devre dışı kaldığı, ciddi anlamda olumsuz olan bir sonuçla karşı karşıya kalındığı gözlenmiştir (Mortan 2003:28–29).

Çanakkale ilinin bulunduğu Marmara Bölgesi bazında bir karşılaştırma yapıldığında, Çanakkale ili sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması bakımından en sonda yer almaktadır (Çizelge 14).

Çizelge 14: Marmara bölgesi illerinin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması (1996–2003).

İller	1996 Yılı Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (81 il içinde)	2003 Yılı Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması (81 il içinde)
BALIKESİR	13	15
BİLECİK	17	18
BURSA	-	5
ÇANAKKALE	20	24
EDİRNE	18	16
İSTANBUL	1	1
KIRKLARELİ	14	11
KOCAELİ	4	4
SAKARYA	27	23
TEKİRDAĞ	8	7

Kaynak:http://www.dpt.gov.tr/bgyu/sayfasındaki tablolardanyararlanılarak düzenlenmiştir, aktaran Yıldırım 2006:38.

Çizelge 15: Çanakkale ilçelerinin çeşitli sosyo-ekonomik göstergeleri ve sosyo- ekonomik gelişmişlik sıralamasındaki yerleri (parantez içindeki sayılar 871 ilçe içindeki sırasını göstermektedir).

İlçe Adı	Nüfus	Nüfus Artış Hızı (%0)	Tarımda Çalışan Nüfusun oranı (%)	Şehirleşme Oranı (%)	871 İlçe İçindeki Sırası	İl İçindeki Sırası
Merkez	104.205	24.65 (127)	28 (843)	73 (73)	39	2
Ayvacık	30.502	-0.10 (513)	71 (516)	21 (791)	292	10
Bayramiç	32.314	1.14 (489)	77 (387)	37 (520)	367	11
Biga	77.149	2.17 (463)	66 (588)	36 (543)	201	8
Bozcaada	2.427	19.20 (199)	17 (867)	100 (1)	36	1
Çan	52.929	2.52 (456)	48 (748)	55 (237)	121	4
Eceabat	9.929	2.63 (451)	59 (680)	48 (325)	172	6
Ezine	35.301	3.07 (445)	60 (670)	38 (508)	187	7
Gelibolu	46.226	14.41 (267)	40 (799)	50 (298)	141	5
Gökçeada	8.875	11.03 (317)	17 (865)	82 (32)	118	3
Lapseki	26.034	5.89 (402)	71 (511)	33 (601)	283	9
Yenice	39.064	-9.13 (656)	81 (236)	14 (856)	530	12

Kaynak: DPT 2004, TUİK 2000'den aktaran Çalışkan 2008:231.

Çizelge 15'e göre Çanakkale ilçelerinin çeşitli sosyo-ekonomik göstergeleri ve sosyo- ekonomik gelişmişlik sıralamasındaki yerleri dikkate alınırsa merkez ilçe 871 ilçe içinde 39, il içindeki durumuna göre ise Bozcaada'dan sonra 2. sırada yer almıştır.

Çanakkale ili için ekonomik kalkınma mücadelesinde, nispi olarak bulunduğu bölge/çevre illerine göre geride kaldığı söylenebilir. Ekonomik yapı, sosyal yapı, gelir, ticaret, altyapı vb. alanlardaki göstergeler buna işaret etmiştir (İncekara 2005:78). Bu durumun aksine özellikle yılın belli dönemlerinde Çanakkale'ye düzenlenen yerli ve de yabancı turistlerin kenti ziyaretinde (18 Mart- 25 Nisan haftaları içerisinde) ekonomik olarak kente gelir sağlanmaktadır. Gelibolu Milli Parkı ve şehitlikler, Asos, Troya Milli Parkı gibi antik kent kalıntılarının izlerinin bulunduğu tarihi mekânlar turistlerin buraya ziyaret etmesini sağlamış ve bu ziyaretlerinde de genellikle konaklamanın kent merkezinde yapılması kentin ekonomisi açısından önemli olmuştur.

Üniversite'nin kent ekonomisine katkısı da kent için önemli olmuştur. Onsekiz Mart Üniversitesi'nin Çanakkale kentinde yarattığı ekonomik etkinin başında istihdam ve buna bağlı olarak gerçekleşen harcama etkisi gelmektedir. Üniversitenin istihdama doğrudan etkisi, kendi bünyesinde farklı niteliklere sahip çok sayıda kişiyi istihdam etmesidir. Akademik ve idari personel, işçi ve geçici çalışanlarla Onsekiz Mart Üniversitesi, bugün çok sayıda kişiye istihdam yaratan önemli bir kurum, işveren durumuna gelmiştir. Onsekiz Mart Üniversitesi personel daire başkanlığından alınan verilere göre 2008 yılı Mayıs ayında, üniversitenin değişik fakültelerinde 942 akademik, 449 idari personel ve 45 işçi olmak üzere toplam 1436 kişi istihdam edilmektedir. Tüm bu veriler üniversitenin sadece kent merkezinde değil, il bütününde de en büyük işverenlerden biri haline geldiğini ortaya koymaktadır. Bunun dışında üniversitenin istihdama dolaylı etkileri de çok önemlidir. Gerek üniversitenin kurumsal harcamalarında, gerekse çalışanların, öğrencilerin ve ziyaretçilerin yaptıkları harcamaların bir sonucu olarak kurulan işyerlerinde yaratılan istihdamın boyutları, kentin ekonomik hayatında önemli bir paya sahip olmuştur (Işık 2008:98–99).

Bunun dışında kentte ekonomik koşulların eşit bir şekilde dağılmadığı, gerekli istihdamın sağlanamadığı alanlar bulunmaktadır. Şekil 19'da görüldüğü gibi hurda malzeme toplayarak geçim sağlamak, ailece yapılan işlerden biri olmuştur. Hurdacılık, kentte, Sarıçay kenarında yer alan halk arasında Atatürk Mahallesi olarak bilinen alanda yaşayan bazı insanların ve Fevzipaşa Mahallesinde yaşayan bazı insanların geçim kaynağını oluşturmuştur.

Şekil 19: Kent merkezinde geçimini hurdacılıkla sağlayan bir aile, Mayıs 2009.

Ekonomik koşulların suç üzerindeki etkisinin varlığının olup olmaması tartışılan bir konu olmuş ancak büyük bir çoğunluk ekonominin suç üzerindeki etkisinin varlığından yana olmuştur.

Ekonomik koşulların yeterli olmayışı kişiyi mala karşı ve kişiye karşı işlenen suçlara daha fazla yöneltmiş ve hırsızlık başta olmak üzere kapkaç, gasp gibi suçların artışını beraberinde getirmiştir.

Çanakkale merkez ilçede ve diğer ilçelerde ekonomik koşulların iyi olmadığı alanların varlığından söz edilebilir. Ancak bu alanların suç alanı olduğu söylenemez. Ekonominin suç üzerindeki etkisinden söz edilebilmesi için istatistiksel verilerin daha ayrıntılı olması gerekliliği bu konu ile ilgili söyleneceklerin rakamsal verilerle ifade edilmesini zorlaştırmıştır.

III. BÖLÜM

ÇANAKKALE KENTİNDE SEÇİLMİŞ BAZI SUÇ TÜRLERİNİN COĞRAFİ ÖZELLİKLER İLE İLİŞKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI

Çalışmada, Çanakkale kentinde 2007 yılına ait günlük verilerden yola çıkılarak trafik kazaları (maddi hasarlı ve yaralanmalı), mala karşı işlenen suçlardan hırsızlık (evden, işyerinden, otodan, araç hırsızlığı ve diğer hırsızlıklar), kişiye karşı ve topluma karşı işlenen suçlardan kasten yaralama-öldürme, aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarına ilişkin veriler kullanılmıştır. Bu bölümde bu suçlara ilişkin kent merkezindeki dağılışı görmekle beraber yapılan sınamalar değerlendirilecektir.

3.1 Trafik Kazaları

"Kriminolog ve sosyologlar çoğunlukla bir eylemin kanuna aykırı olması yerine, kamuoyu tarafından ahlaka aykırı ya da anti-sosyal kabul edilip edilmediğine bakarak, durumu "suç" durumu gerçekleştireni de "suçlu" olarak tasvir etmektedirler" (Yarsuvat 1972:29). Bu tanıma göre, trafik kazaları ile ilgili "suç mudur?" "Yoksa suç değil midir?" Sorusunun yanıtının "suç" olarak verilmesi daha uygun görülmektedir.

Trafik kazası; karayolları üzerinde hareket halinde bulunan araçların karıştığı ölüm, yaralanma ve maddi hasarla sonuçlanan olaylardır. Uygarlık ve teknolojinin gelişmesine bağlı olarak, karayollarında meydana gelen trafik kazaları dünya genelinde bir sorundur ve dünyada başta gelen üçüncü ölüm nedenidir (Özerkmen 2005:26).

İnsan hayatında bu kadar önemli etkiye sahip olan trafik kazalarının nedenleri genelde üç faktörle açıklanmaya çalışılmıştır: Bu faktörler insan, araç ve çevre faktörleridir.

İnsan faktörü; trafik kazalarına neden olan faktörlerin başında % 96,6'lık kusur payı ile "insan faktörü" ya da sürücüler gelmektedir. Bu duruma göre de sürücülerin hatalı davranışlarına neden olan faktörlerde bulunmaktadır. Yapılan araştırmalara göre yaş, cinsiyet, beden yapısı, öğrenim düzeyi, medeni durumu, gelir durumu, zeka düzeyi, çevre koşullarına uyabilme yeteneği gibi kişisel faktörler, yorgunluk, dikkat bozukluğu, risk

alma, saldırganlık, öz denetim gibi tutum-davranış ve alışkanlıklar gibi psikolojik faktörler, duyu organları kusurları, kas-iskelet sistemi bozuklukları, algılama yeteneği, muhakeme, tepki hızı eşgüdümü ve izleyebilme kapasitesi gibi fizyolojik faktörler, kazaların ortaya çıkmasında etkili olan insan faktörünün bileşenleridir (Özerkmen 2005:27–28).

Araç faktörü; aracın teknik ve bakım özelliklerinin iyi olması trafikte herhangi olumsuz bir durum oluşturmaması açısından önemlidir. Aksi halde araçtan kaynaklanan kazalar meydana gelebilmektedir.

Yukarıda sözü edilen iki faktörden başka araştırma konusu açısından en fazla üzerinde durulacak faktör çevre faktörüdür. Bunlar yolun fiziksel durumunun (eğim, çökmeler, çukurlar, kasisler, dönüş açıları, kaplama niteliği vb.) yanı sıra yayaların durumu ve en önemlisi meteorolojik faktörler olarak sıralanabilir.

Hava koşulları hem sürücü hem de yol açısından önemli bir etkendir. Aşırı nem, sürücüler üzerinde olumsuz etki ortaya çıkartarak, sürüş esnasında sıkılmasına ve dikkatinin dağılmasına neden olabilmektedir. Kar yağışının ardından yollarda biriken kar örtüsünün güneş ışığından etkilenerek eriyen kısmı gün batımıyla hava sıcaklığının 0 °C'nin altına düşmesiyle kaygan bir buz tabakası oluşturur. Kış mevsiminde daha fazla görülmektedir (Karakuş vd. 2006:816). Yağmur şeklindeki yağışlarda ise, özellikle sağanak şeklinde olanların yol yapımı ve bakımında önemle ele alınması gerekir. Bu hususta günlük, hatta saatlik yağışların akışı sağlanamayacağı için yol üzerinde tıkanmalar, su birikintileri ve bunlara bağlı olarak da ya o anda ya da bir süre sonra çökmeler, heyelanlar ve benzeri olaylar meydana gelebilir (Tümertekin 1987:15).

Yukarıdaki durumların giderilmesi için yol klimatolojisi geliştirilmiştir. Yol klimatolojisi hava ve karayolu yüzey sıcaklıklarını ve nem miktarlarının alansal ve zamansal değişimini veren bir uygulamalı klimatoloji konusudur. İlk yol iklim enformasyon sistemleri 1970'lerde başlatılmıştır. Bu sistemlerin esas amacı yoldaki kayma tehlikesini önceden bildirmektir. Bu durum, yol kıyısına kurulan arazi ölçüm istasyonlarıyla karayolu yüzeyinde buzlanmayı takip eder. İsveç'te yapılan RWIS (Road Weather Information System-Yol Hava Bilgi Sistemi) çalışması kapsamında kurulan algılayıcılardan elde edilen ölçüm değerleri ile gerçek değerler karşılaştırıldığında en

büyük sapmanın sıcaklıkta ani bir değişim olması durumunda ortaya çıktığı gözlenmiştir (Gürer 2004:385).

Çin'de yol ve iklim üzerine (Nordin vd. 2009) Köppen tekniği ve geleneksel kış indeksi tekniğinin bir birleşimi olan Çin Kış İndeksi çalışması yapılmıştır. Bu çalışmanın amacı Çin'deki kış mevsimi koşullarının sertliği ve dağılımı konusunda fikir verebilecek bir kış indeksi oluşturmak ve yol güvenliğini etkileyen hava parametreleri hakkındaki verilerin yardımıyla RWIS için gerekenleri belirlemektir. Kullanılan verinin çeşidine göre indeksin düzenlenmesi, indeksi hem genel olarak hem de daha küçük alanların çalışmalarında kullanılabilir hale getirmiştir. Sıcaklık, kar kalınlığı, sis oluşumu ve rüzgâr hızları, muhtemel en az sapmalarla Çin'in farklı bölgelerindeki genel hava parametresini sınıflandırabilmek amacıyla genel olarak kullanılmaktadır. Bu çalışmayla birlikte örnek olay incelemesi için, özel bir alanda iklim çeşitliliği hakkında daha detaylı bilgi verme olanağı sağlayan meteorolojik veri elde edilmektedir. Bu çalışma için kullanılan indeks aşağıdaki parametreleri içermektedir:

ChiWI = T + F + S + (Ws + Wl) (1)

ChiWI = Çin Kış İndeksi

T= Sıcaklık santigrat derecede, pozitiften negatife düşmektedir onun yerine genel bir inceleme için buzlanma günlerinin sayısı kullanılmıştır.

F = Sis oluşumu- görüş mesafesinin<1 km olduğu günlerin sayısı

S = Kar yağışı

*W*s = Diğer parametrelerin bazıları gibi aynı anda oluşan 8m/s'in üzerinde (düşük) ve 15m/s'in altında ortalama rüzgar hızı

*W*l = 15 m/s'in üzerinde ortalama rüzgâr hızı (yüksek)

Örnek çalışmada ChiWI'nin hesaplarında, belirtilen rüzgâr verisi kullanılmaktadır, çünkü meteoroloji istasyonlarından alınan veri rüzgârı sınıflandırmada kullanılabilir. Yine de genel olarak bu çalışma ile rüzgâr hızları büyük ölçüde topografyaya ve denizden uzaklığa bağlı olarak çeşitlilik göstermektedir ve onun yerine daha sonra Çin'deki RWIS ihtiyaçlarının değerlendirilmesinde daha dikkatli bir şekilde ele alınmıştır. Edwards'a göre (1999) Sis, ani olarak gerçekleşmesi nedeni ile sürücülerin en çok korktukları hava olayıdır (Nordin vd. 2009:2–3). Bu nedenle sis ve pus yolculuk esnasında görüş mesafesini

azaltarak, zorlaşmasına neden olmakta ve karşıdan gelen aracın algılamasını zorlaştırmaktadır. Bu durum kazanın meydana gelmesinde etkili olmaktadır.

Taşıtın hareket doğrultusu, hızı, rüzgârın estiği yön ve hıza bağlı olarak aerodinamik açıdan taşıtın kararlılığını etkileyen rüzgâr faktörü kaza oluşumunu beraberinde getirir. Bu durumda rüzgâr, aracın aerodinamik kuvvetini etkileyerek lastikle zeminin bağlantısının azalmasına ve taşıt kararlılığının değişmesine neden olmaktadır. Sürücü taşıt kararlılığı sürekli değişen taşıtı kontrol etmekte zorlanır. Bunun sonucunda da kazalar meydana gelebilmektedir (Karakuş vd. 2006: 817).

1977'den 1983'e kadar Türkiye'deki toplam trafik kazalarına göre yapılan bir çalışmada, Türkiye'de meydana gelen toplam 312.902 kazanın 49.170'inde, yani % 13'ünde hava koşullarının kötü olduğu tespit edilmiştir. Başka bir ifadeyle her 7–8 kazadan birinde kötü hava koşulları etkili olmuştur. Bu kötü hava koşullarının dağılımında ise şöyle bir tablo ortaya çıkmıştır. Kötü hava koşuluna bağlı olarak kazanın meydana geldiği günlerde havanın 23.154'ünde (% 56'sı) yağmurlu, 12.685'inde (% 30) bulutlu, 3.497'sinde (% 9) karlı, 1.659'unda (% 4) sisli, 110'unda (% 5,3) fırtınalı, 62 (% 0,2) sinde tipili olduğu tespit edilmiştir (Ege 1985:11).

Bunun dışında ışık durumu da kazalar üzerinde etkili olan önemli bir faktördür. Bu şartlar, gün ışığı, gün doğumu-batımı akşam karanlığı, karanlık, ışıklı ve ışıksız yollar olarak sıralanabilir. ABD'nin Kuzey Dakota eyaletinde ışık şartlarının kazalar üzerindeki etkisi üzerine yapılan bir çalışmada, gün ışığında gerekleşen kaza sayısı yaralanmalı kazaların % 68'ini, ölümlü kazaların % 62 sini, gün batımında oluşan kaza sayısı yaralanmalı kazaların % 0.02'sini, ölümlü kazaların % 0.01'ini içermektedir. Buna göre taşıt kazaları üzerinde en etkili olan ışık şartlarından biri gün ışığı, en etkisiz olanı ise gün batımı olarak gösterilebilir. Bu durum gündüzleri hem şehir içi hem de şehir dışı taşıt trafiğinin yoğunluğundan dolayı yaralanmalı kazalar ortaya çıkmaktadır şeklinde yorumlanmaktadır (Karakuş vd. 2006:815).

Ayrıca trafik kazalarında belli aylar ve günler ülkeden ülkeye, ilden ile farklılık göstermekle beraber kazaların oranında etkili olmaktadır. Örneğin: tatil dönemlerinde ve bayramlarda genellikle dönüşlerde, bu oranın arttığı saptanmıştır.

Çizelge 16'da görüldüğü gibi Türkiye'de 2003–2007 yılları arasındaki ramazan bayramlarında meydana gelen kazalar incelendiğinde toplam yaralı sayısının 13.470 ve ölü sayısının ise 484 olduğu dikkat çekicidir.

Çizelge 16: Türkiye'de 2003–2007 yılları arasındaki beş yılı gösteren ramazan bayramı tatillerinde meydana gelen ölümlü-yaralanmalı trafik kazalarının dağılışı.

TARİHLER	TATİL SÜRESİ	YERLEŞİM YERİ				YERLEŞİM YERİ DIŞI				TOPLAM			
		ÖLÜMLÜ KAZA SAYISI	YARALI KAZA SAYISI	ÖLÜ SAYISI	YARALI SAYISI	ÖLÜMLÜ KAZA SAYISI	YARALI KAZA SAYISI	ÖLÜ SAYISI	YARALI SAYISI	ÖLÜMLÜ KAZA SAYISI	YARALI KAZA SAYISI	ÖLÜ SAYISI	YARALI SAYISI
22 –30 Kasım 2003	**9 GÜN**	49	1.041	56	1.906	52	395	82	1.102	101	1.436	138	3.008
13 - 16 Kasım 2004	**4 GÜN**	25	657	32	1.320	43	310	57	965	68	967	89	2.285
03 - 06 Kasım 2005	**4 GÜN**	40	638	43	1.214	32	303	53	979	72	941	96	2.193
21 -25 Ekim 2006	**5 GÜN**	35	920	46	1.637	36	363	51	1.135	71	1.283	97	2.772
11 -14 Ekim 2007	**4 GÜN**	12	1.019	16	1.909	34	435	48	1.303	46	1.454	64	3.212
GENEL TOPLAM	**26 GÜN**	**161**	**4.275**	**193**	**7.986**	**197**	**1.806**	**291**	**5.484**	**358**	**6.081**	**484**	**13.470**

Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü Trafik İstatistikleri (2009).

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunun "alkollü içki, uyuşturucu veya keyif verici maddelerin etkisi altında araç sürme yasağı" başlıklı 48. maddesinde "uyuşturucu veya keyif verici maddeleri almış olanlar ile alkollü içki almış olması nedeniyle güvenli sürme yeteneklerini kaybetmiş kişilerin karayolunda araç sürmeleri yasaktır. Ayrıca Karayolları TrafikYönetmeliğinin 97/4–2. maddesinde; "alkollü içki almış olarak araç kullandığı tespit edilen diğer araç sürücülerinden kanlarındaki alkol miktarı 0.50 promilin üstünde olanlar araç kullanamazlar" yer almaktadır (www.turkhukuksitesi.com). 2000 yılı istatistiklerine göre ölümlü-yaralanmalı kazaya neden olan alkollü sürücüler arasında otomobil sürücülerinin ilk sırada geldiği (1.182 kişi), bunu kamyonet sürücülerinin (123 kişi) takip ettiği belirlenmiştir. Ülkemizde yapılan bir araştırmaya göre, kendileriyle mülakat yapılan ağır vasıta sürücüleri en önemli kaza nedenleri olarak; alkollü iken araç kullanmak % 23,5, hatalı sollama yapmak % 22, yorgun ve uykusuz araç kullanmak % 17,1, yeterli sürücülük deneyimi olmamak % 16,2, trafiğin akışına göre hızı ayarlayamamak gibi sürücü hatalarını belirtmişlerdir (www.trafik.gov.tr).

Özellikle kentlerdeki nüfus yığılması ve ekonomik gelişmeler konut alanlarının genişlemesine, dolayısıyla yolculuk taleplerinin ve taşıt sayılarının artışına neden olmuştur (Sancar ve Beyazlı 2006:581). Taşıt sayısının artışı trafikteki sıkışıklığı ve kötü bir sonuç olan trafik kazalarının artışını beraberinde getirmiştir. Bununla birlikte kentleşme, nüfus artışı, araç sayısının artması gibi faktörlerin etkisiyle trafik pek çok yerde ilk sıralardaki sorun olarak dikkat çekmiştir.

Çanakkale'de Karayolu Ulaşımı ve Trafik Kazaları

Çanakkale ili'nin toplam karayolları uzunluğu 1.074 km'dir. Bunun 543 km'si il yollarına, 531 km'si ise devlet karayollarına aittir. Devlet karayollarının tümü asfaltken, il yollarının yaklaşık % 90'ı asfalttır. Çanakkale ilinin karayollarından biri olan 550–04 no'lu Çanakkale-İzmir güzergâhındaki devlet karayolu, aynı yol güzergâhı Edremit'ten doğuya ayrılarak Çanakkale'yi Balıkesir'e bağlamaktadır. Diğer bir karayolu ise, Marmara Denizi'nin güney kıyılarını izleyerek Çanakkale'yi Bursa'ya bağlayan devlet karayolu güzergahı üzerinde bulunan 200-01 ve 2002 no'lu karayolu ilin araç trafiği bakımından en yoğun ve geniş yolunu oluşturmaktadır (www.canakkale.bel.tr).

Çanakkale-Ankara güzergâhındaki devlet karayolu Lapseki, Biga, Bandırma, Bursa, İnegöl, Bozüyük, Eskişehir, Sivrihisar, Polatlı üzerinden Ankara'ya ulaşmaktadır. Çanakkale-İstanbul güzergâhında bulunan 550–03 nolu devlet karayolu ise Gelibolu yarımadasının doğu kıyılarını takip ederek Keşan, Tekirdağ'a ve daha sonrada İstanbul'a ulaşmaktadır. Çanakkale-Çan-Yenice güzergâhı üzerindeki 210–01 nolu yolda il içinden geçen diğer bir devlet karayoludur. İlde bir başka karayolu da Ezine'den başlayıp Bayramiç, Çan, Biga üzerinden Karabiga iskelesine kadar ulaşmaktadır (Çolak ve Koç 2003:204). Çanakkale Asya-Avrupa geçiş noktası üzerinde olduğu için yurtdışından gelen ve yurtdışına giden araçların geçiş güzergâhı üzerinde yer almıştır. Çanakkale'nin Kapıkule sınır kapısına uzaklığı 233 km, İpsala sınır kapısına uzaklığı 339 km, Uzunköprü sınır kapısına uzaklığı ise 281 km'dir (Karayolları Genel Müdürlüğü, www.kgm.gov.tr).

İl merkezi ilçelerden; Ayvacık'a 68 km, Bayramiç'e 72 km, Biga'ya 94 km, Bozcaada'ya 58 km, Çan'a 77 km, Eceabat'a 5 km, Ezine'ye 46 km, Gelibolu'ya 34 km, Gökçeada'ya 59 km, Lapseki'ye 34 km ve Yenice ilçesine 100 km uzaklıktadır (www.canakkale.bel.tr). İl merkezinden Gelibolu, Eceabat, Bozcaada, Gökçeada'ya ulaşım deniz yoluyla sağlanmaktadır.

Çanakkale'de trafiğin yoğunlaştığı belli başlı caddeler ve sokaklar ön plana çıkmaktadır. Kentin ticaret merkezini oluşturan alanda; Yalı, Çarşı, Demircioğlu Caddelerinde ve iskele çevresinde yaya ve araç trafiğinin yoğunlaştığı gözlenir. Feribot seferlerinin iskeleden yapılması özellikle turistlerin daha sık geldiği dönemlerde (18 Mart–25 Nisan) ve yurtdışından gelen yük kamyonlarının geçiş yapması trafiği yoğunlaştırarak sorun oluşturmaktadır.

Araç sayısının artması bir başka sorun olan otopark sorununu doğurmuştur. Kentlerimizde duran trafiğin yer sorunu, hareketli trafik kadar, hatta daha büyük bir sorun olmaktadır. Günümüzde kent içi yolların büyük bir kısmı park alanı olarak kullanılmaktadır (Sancar ve Beyazlı 2006:581). Çanakkale'de belediye tarafından belirlenen bazı cadde, sokak kenarları halkın otopark olarak kullanması için ayrılmıştır. Belediye tarafından belirlenen çeşitli cadde ve sokaklar üzerinde araç park kapasitesi birbirinden farklı olan 46 otopark alanı bulunmaktadır. Bunun dışında özel otoparklar da bulunmaktadır. Ancak Çanakkale'deki otopark sayısı araçlar için yeterli değildir. Özel otoparkların 8 tanesi Kemalpaşa Mahallesinde, 3 tanesi İsmetpaşa Mahallesinde, ayrıca bu mahallede en büyük otopark olan cennet otoparkı yer almakta, 3 tane Fevzipaşa Mahallesinde, 2 tanesi Cevatpaşa Mahallesinde olmak üzere toplam 16 tane otopark bulunmaktadır. Yalnız bunlardan 2 tanesi yani Cevatpaşa Mahallesi Cumhuriyet meydanındaki ve Kemalpaşa Mahallesi Yalı Caddesindeki otoparklar, belediyeye aittir. 15 tanesi vergisi alınan ruhsatlı otoparklardır. 1 tanesinin kaydı gözükmemektedir ancak var olduğu bilinmektedir (Çanakkale Belediyesi Zabıta Amirliği 2009).

2006 yılında değişikliğe uğrayan 3194 sayılı İmar Kanununun 37. ve 44. maddelerine dayanılarak hazırlanan Otopark Yönetmeliğine göre; yerleşme yerlerinde araçların yol açtığı, trafik sorunlarının çözümü için otopark yapılmasını gerektiren bina ve tesislerin neler olduğunun ve otopark ihtiyacının miktar, ölçü ve diğer şartlarının tespit ve giderilme esaslarını aynı Kanunun 5. maddesinde tanımlanan ulaşım sistemlerini ve problemlerinin çözümünü gösteren imar planlarına uygun olarak düzenlenmiştir. Buna göre, nüfusu 10.000'i geçen kentlerde her türlü bina için yönetmelikte belirtilen miktarlarda otopark sağlama zorunluluğu getirilmiştir. Yerleşim alanlarında otopark aranması gereken durumlar, kullanım çeşitleri farklılıklar göstermektedir. Meskenler 3 daire için, ticari amaçlı yapılar ve büro binalar 50 m²'ye kadar, eğitim tesisleri 400 m²'ye kadar, kamu kurum ve kuruluşları 100 m²'ye kadar, sağlık yapıları 125 m²'ye kadar, ibadet yerleri

300 m²'ye kadar, semt pazarları 100 m²'ye kadar zorunludur. Ancak belirlenen otopark miktarları kent ihtiyaçları göz önünde bulundurularak belediye meclislerince arttırılır (www.bayindirlik.gov.tr).

Çanakkale'de araç sayısı her geçen gün artmıştır. Kentte trafik kazalarına en fazla karışan araç olan otomobil sayısı 2007 yılında 39.429 iken, 2009 yılında 42.870 olmuştur (Çizelge 17).

Çizelge 17: Çanakkale ilinde Aralık–2007 ve Şubat–2009 tarihlerindeki araç sahipliği.

Araç Türü	**2007 Yılı**	**2009 Yılı**
Motosiklet	34.542	36.544
Otomobil	39.429	42.870
Minibüs	1.774	1.925
Otobüs	1.401	1.622
Kamyonet	13.410	15.712
Kamyon	4.582	4.252
Traktör	26.606	25.025
Çekici	314	438
Özel Amaçlı Taşıt	449	333
Tanker	120	160
Arazi Taşıtı	558	512

Kaynak: Çanakkale Emniyet Müdürlüğü Trafik Tescil ve Denetleme Şubesi 2009.

Araç sayısındaki artış park yeri sorununu da beraberinde getirmiştir. Bunun dışında özellikle belli dönemlerde 2009 yılında Çanakkale Emniyet Müdürlüğü'nün işyerlerine ve halka dağıtmış olduğu broşürlerde belirtildiği gibi 17–18 Mart 2009 tarihlerinde Çanakkale'de Cumhuriyet Bulvarı, Demircioğlu Caddesi, Kayserili Ahmet Paşa Caddesi, Balıkesir Caddesi, İnönü Caddesi ve Atatürk Caddesi, Şehit Gürol Caddesi, Mehmetçik Bulvarı, Ziveriye Sokak, Lise Caddesi, Eski Hükümet Sokak, Kızılay Sokak ve Nedime Hanım Kız Meslek Lisesi önü ve bahçesi üzerine kesinlikle araç park ettirilmeyeceği duyurulmuştur. Bu güzergâhların belirlenmesindeki neden burada araç yığılmasının fazla olması ve buradaki araçların trafiği aksatmasından kaynaklanmaktadır.

Yapılan etütler ülkemizde karayollarındaki kazaların, yerleşim bölgeleri geçişlerinde, eşdüzey kavşaklarda, rampalarda, akaryakıt istasyonu önlerinde, keskin yatay

dönemeçlerde yoğunlaştığını göstermektedir (Yayla ve Tezcan 2004:227). Çanakkale'de meydana gelen trafik kazalarına bakıldığında bu kazaların, belirli kavşaklarda, caddelerde yoğunlaştığı açıkça görülebilmektedir (bkz ekler). Çanakkale kent merkezinde 33 tane kavşak bulunmaktadır. 2007 günlük kaza istatistiklerine göre kazaların en sık görüldüğü kavşaklar Belediye Kavşağı, İskele Kavşağı, Troya Köprülü Kavşak, Doğal Gıda Kavşağı, Tansaş Kavşağı ve Kipa Kavşaklarıdır. Genelde kavşaklarda oluşan kazalar kavşakların kolları arasındaki açıya da bağlıdır. Bu açı daraldıkça kazaların arttığı görülmektedir. Bu durum görüş şartlarının kötüleşmesine yol açmaktadır. Kavşakların görevlerini iyi yapabilmesi için emniyetli olması, yüksek kapasiteli olması ve ekonomik olması gerekmektedir (Özdirim 1996:266).

Trafik kazalarının nedenleri arasında çevre faktörlerinden birisi olan "yolların fiziksel durumu" açısından Çanakkale değerlendirilecek olursa: Çanakkale kenti ve bağlantı yollarında yolların fiziksel durumunun, niteliğinin iyi olmadığı gözlenmektedir. Bunun dışında Çanakkale'nin en önemli kavşak noktalarının, caddelerinin bakımlı olmadığı da eklenebilir. Özellikle yağışlı günlerde yollardaki çukurların su ile dolması, yollarda araçların seyri esnasında çukurların aracın hakimiyeti açısından kötü sonuçlar oluşturabilmektedir (Şekil 20). Kaplama zemin üzerindeki göllenmeler araçların sürüş dengesini bozabilir; ayrıca çukurlardan refleks olarak kaçınmak da sürüş güvenliğini olumsuz etkileyebilir. Yapılan bakım ve onarım çalışmaları ile yollardaki düzeltmeler geçici olmaktadır (Şekil 21).

Şekil 20: 1. Derin çukurlar içeren bir cadde (Abdi İpekçi Caddesi)
Vedat ÇALIŞKAN 09.03.2009.

Şekil 21: 2.(Abdi İpekçi Caddesi) Aynı caddenin bakım ve onarım sonrası görünümü 17.06.2009.

2006 yılında "Çanakkale Kent Merkezinde Karayolu Ulaşımı" isimli lisans tezinde yapılan anketlerin sonuçlarında da görüldüğü gibi "yollarda bulunan kasisler ve çukurlar araçların güvenli seyrini engellemektedir" ifadesine % 73 oranında minibüs sürücüleri, % 56 oranında özel araç sürücüleri % 75 oranında taksi sürücüleri "kesinlikle katılıyorum" şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Çanakkale kentine özellikle 18 Mart Zafer Haftası ve 25 Nisan Anzak Haftası nedeniyle yoğun bir şekilde turist otobüsleri gelmektedir. Bu yoğunluk tüm yaz boyunca devam etmekte ve kent içi trafiğinde yığılmalara neden olmaktadır. Ankete katılanlara sorulan "turist otobüslerinin kente yoğun olarak geldiği günlerde ulaşımda aksamalar yaşanmaktadır" ifadesine minibüs şoförleri % 73 oranında 'katılıyorum' % 27 oranında 'kısmen katılıyorum' cevabını vermiştir. Otobüs şoförlerinin tamamı 'katılıyorum' cevabını verirken özel araç sahipleri de % 89 oranında 'katılıyorum', % 11 oranında da 'kısmen katılıyorum' cevabını vermişlerdir. Taksi şoförleri de yine % 85 oranında 'katılıyorum' ve % 15 oranında da 'kısmen katılıyorum' cevabını vermişlerdir. Bu sonuçlardan da anlaşıldığı gibi tüm araç şoförleri bu durumdan rahatsız olmaktadır. Bu durumun iyileştirilmesi için ciddi bir şekilde hem trafiğin yoğun olduğu yol güzergâhlarında hem de turizm alanında planlamalar yapılabilir (Oktay 2006:40–41).

Gelibolu Milli Parkı'na giden turist otobüslerinin kent merkezinden geçiş yapması, trafiğin Demircioğlu Caddesinden İskele Kavşağına doğru yoğunlaşmasını beraberinde getirmiştir.

Çanakkale'de Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen "Cumhuriyet Eğitim Gezileri Projesi" kapsamında 2007 yılında 25 Eylül'de ilk etap, 1 Ekim'de 2. etap, 9 Ekim'de 3. etap, 17 Ekim'de 4. etap gezileri düzenlenmiştir. Bu gezilerin toplamında Çanakkale'ye 7 bin 500 öğrencinin bölgeyi ziyaret etmesi planlanmıştır (Çanakkale Haber Gazetesi 9 Ekim 2007:3). Bu durum okul turlarının da Çanakkale'nin büyük hacimli ziyaretçi gruplarının içinde yer aldığını göstermektedir.

Geçtiğimiz yıllarda Çanakkale'de başka bir sorun olan ve kent içi trafiğinde kazalara karışan at arabaları 19.11.2008 tarihli Belediye Meclisi kararı gereği at, araba ve plaka bedelleri ödenerek 51 at arabası kentten kaldırılmıştır. 2007 yılında maddi hasarlı trafik

kazalarına 4 at arabası karışmıştır. Gelişmiş ülkelerde yaya yolları, bisiklet yolları ayrılmıştır ve insanlar için trafikte güvenlik ön plana çıkmıştır. Çanakkale'de kent içinde bisiklet ve motosiklet kullanımı fazladır. Buna karşın Çanakkale'de Barbaros mahallesinde uzunluğu 5,5 km genişliği 1,5 m olacak şekilde yapımına başlanan bir bisiklet yolu projesi söz konusudur (Çanakkale Belediyesi 2009:14). Daha sonra bu proje tamamlanmıştır (Şekil 22). Ayrıca Çanakkale'de bisiklet yolları için YG 21 Sarma Bisiklet Grubu adında bisiklet yolu yapımı için ve bisiklet kullanımının artması için çeşitli faaliyetlerde bulunan bir grup da bulunmaktadır.

Çanakkale'de yapılan bisiklet yolunda, araçların geçtiği yol tarafında yaya kaldırımı, daha sonra bisiklet yolu yapılmıştır. Helsinki'de (Finlandiya) yapılan bisiklet yolunda ise tam tersi bir düzenleme yapılmıştır (Şekil 22). Bu durumda Çanakkale'de yayalar iki ayrı araç trafiğinin arasında kalmaktadır.

Şekil 22: Helsinki ve Çanakkale'den bisiklet yolu örnekleri.

Zahide ACAR Helsinki 07.11.2008 Çanakkale 08.06.2009

Bayram tatillerinde şehir dışına yapılan yolculuklar artar. Bu durum trafiği yoğunlaştırır. 2007 yılında Çanakkale kentinde bayram günlerinde yaralanmalı trafik kazası olmamakla birlikte ramazan bayramındaki tatil günlerinde 21 maddi hasarlı trafik kazası meydana gelmiştir (Çizelge 18). Buna göre, bayramlarda kentte meydana gelen kazalarda önemli bir artış görülmemiştir.

Çizelge 18: 2007 yılında Çanakkale kentinde bayramlarda meydana gelen trafik kazaları.

Tarihler	Maddi Hasarlı Trafik Kazası	Yaralanmalı Trafik Kazası
Ramazan Bayramı 11–14 Ekim 2007	21	-
Kurban Bayramı 19–23 Aralık 2007	11	-

Trafik sorunu pek çok yerde olduğu gibi Çanakkale kenti için de sorun oluşturmaktadır. Bu sorunlar arasında toplu taşıma araçlarının yeterli derecede hizmet verememesi, yolcuların uzun süre duraklarda beklemesi ve yolculukların güzergâhların seçimi nedeniyle kısa mesafelerde bile çok uzun sürmesi, otopark sorunları gibi belli başlı problemler sayılabilir.

3.1.1.Maddi Hasarlı Trafik Kazası

Meydana gelen trafik kazalarında kazaya karışan şahısların fiziksel olarak zarar görmemesi durumu sadece kazaya karışan araç ya da araçlarda maddi hasar meydana getiren trafik kazalarıdır.

Maddi hasarlı trafik kazaları Dünyada ve Türkiye'de meydana gelen trafik kazalarında en büyük paya sahiptir. Bu durum Çanakkale kenti için de geçerlidir. 2007 yılında Çanakkale kent merkezinde 1.173 adet maddi hasarlı trafik kazası meydana gelmiştir. Trafik tespit tutanaklarındaki sorulardan yola çıkarak değerlendirme için hazırlanan parametreler şunlardır:

Kazanın meydana geldiği gün, kazanın meydana geldiği saat aralığı, mahalle, hava durumu, gün durumu, kazaya karışan kişi sayısı, kazaya karışan kişilerin yaşı, cinsiyeti, öğrenim durumları vb. Bununla birlikte meteorolojik parametrelerde dikkate alınmıştır. Bu parametreler ise günlük hadise kayıtları, günlük toplam yağış, günlük bağıl nem, ve günlük ortalama sıcaklıktır. 2007 yılında meydana gelen maddi hasarlı trafik kazaları ele alınan suç türleri arasında en fazla orana sahiptir. Bu bakımdan maddi hasarlı trafik kazalarını

daha ayrıntılı bir şeklide inceleme gereği duyulmuş ve mevsimlik değerlendirme yapılmıştır.

Maddi Hasarlı Trafik Kazalarının Kış Mevsimindeki Dağılış Özellikleri

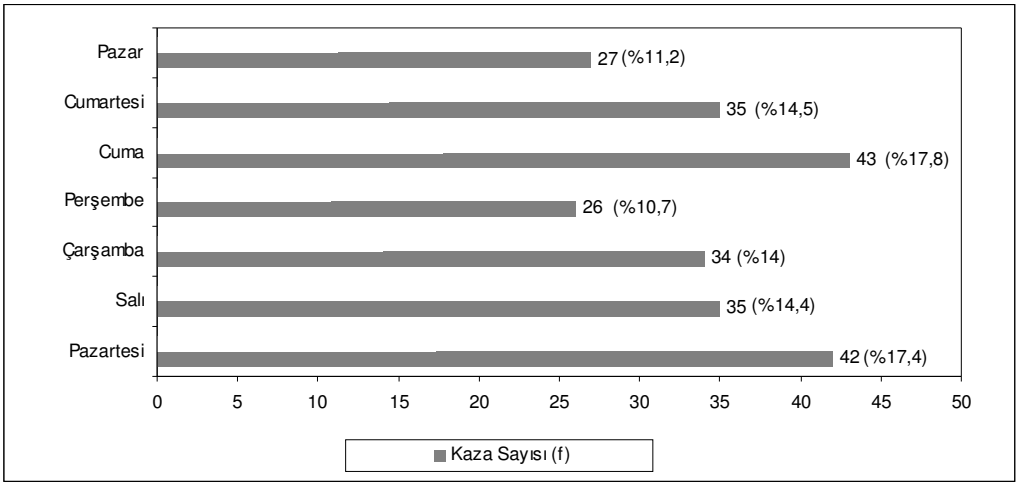

Şekil 23: Çanakkale kentinde kış mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının haftanın günlerine göre dağılışı (2007).

Günlere göre dünya genelinde en çok kaza Pazartesi günü olmaktadır. Hafta sonu dinlenmesiyle sürücünün refleksleri azalmaktadır. Yaralanma ve ölüm ise en çok Pazar günleri olmaktadır. Çünkü birçok sürücü araçları ile yola çıkmaktadır. Alkollü araç kullananların sayısı artmaktadır. Batılı ülkelerde de tatil günleri ve hafta sonu kazalar daha fazladır bunun nedeni ise alkol alma ve daha çok gençlerin araç kullanması olarak gösterilmektedir (Ege 1985:8-9).

Çanakkale'de 2007 yılında kış mevsiminde meydana gelen maddi hasarlı trafik kazalarında kazalar, en fazla Cuma günü meydana gelmiştir. Bu durum yıllık grafikte de böyledir. Cuma günü, Çanakkale kent merkezinde hareketli bir gündür. Özellikle, Cuma pazarının olması ve Cuma pazarının en çok rağbet gören pazar olması bu durum için önemli bir etken olmuştur. Ancak, Cuma pazarı kavşağındaki kazaların sadece Cuma günlerinde meydana geldiğini söylemek yanlış olur. Bu kavşak haftanın her günü hareketli bir kavşaktır. Cuma pazarına Çanakkale'nin ilçelerinden ve köylerinden her zaman yoğun bir talep vardır. Cuma günü kazaların fazla olmasının nedeni bu durumla açıklanabilir ve

bu şekilde trafiğin kentin her yerinde yoğun olduğu söylenebilir. Hafta sonu görülen trafik kazaları, hafta içi görülen kazalardan daha azdır. Kış mevsiminde olunması aynı zamanda bu günlerin tatil günleri olması nedeniyle insanlar evlerinde oturmayı daha çok tercih etmekte, dolayısıyla trafiğe çok fazla çıkmamaktadırlar. Bu nedenle hafta sonları kaza sayısı daha azdır (Şekil 23).

Kış mevsiminde en fazla maddi hasarlı trafik kazasının olduğu saat aralığı 124 trafik kaza sayısı ile 12.01–18.00 saatleri arasıdır (% 51,2). Bu saatlerde trafikte olan araç sayısı fazladır. Kış mevsiminde, hava koşullarının da olumsuz etkisiyle araçtan kaynaklanan trafik kazaları meydana gelmektedir. Gece, havanın birden soğuması yollar üzerinde buzlanma oluşturarak kazalara yol açmaktadır. Sabah erken yola çıkan sürücüler bu durumdan olumsuz etkilenebilmekte ve bu durum kazaya neden olabilmektedir. Bundan dolayı kış mevsimindeki kazalarda 06.01–12.00 saat aralığındaki kaza oranı artmıştır (% 26,1) (Şekil 24).

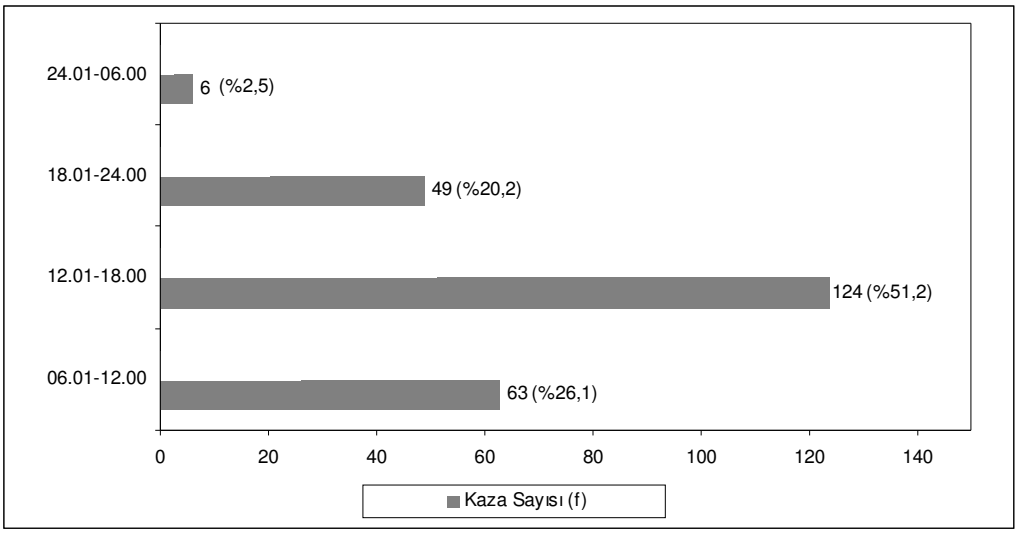

Şekil 24: Çanakkale ketinde kış mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği saat aralığı (2007).

Çanakkale'de kış mevsiminde meydana gelen trafik kazalarının mekân olarak en yoğun olduğu alan İsmetpaşa Mahallesi olmuştur. İsmetpaşa Mahallesinde, kazaların yoğun yaşandığı kavşaklardan birisi Belediye Kavşağıdır. Bunun yanı sıra, trafiğin yoğun olduğu caddelerden olan Demircioğlu Caddesindeki kazalar, İsmetpaşa Mahallesindeki

kaza oranını arttırmıştır. İsmetpaşa Mahallesinden sonra 64 trafik kaza sayısıyla ikinci sırada Cevatpaşa Mahallesi gelmektedir (Şekil 25).

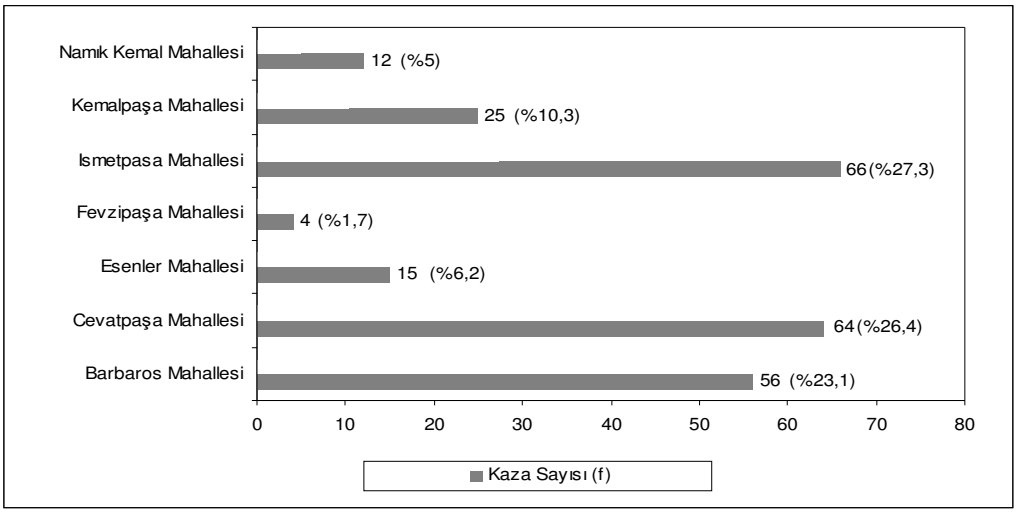

Şekil 25: Çanakkale kentinde kış mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği mahalleler (2007).

Şekil 26'da görüldüğü gibi kazalar İsmetpaşa Mahallesinde, Atatürk Caddesi ve Demircioğlu Caddeleri üzerinde yoğunlaşmıştır. Cevatpaşa Mahallesinde ise kazalar mahallenin çeşitli noktalarına dağılmıştır. Noktaların sıklığının İsmetpaşa Mahallesinde Belediye Kavşağında ve Aygaz Kavşağında arttığı görülmektedir (Şekil 26).

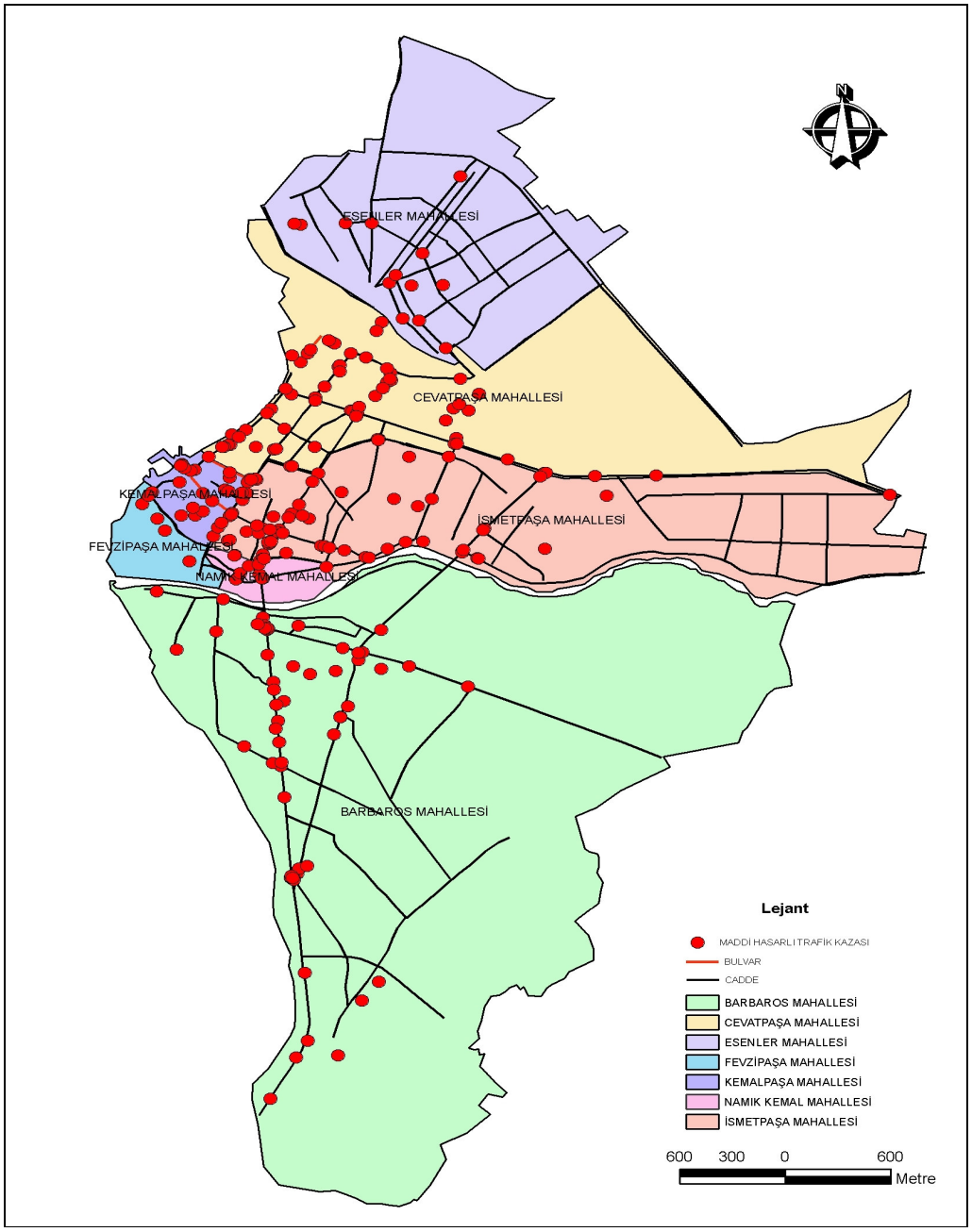

Şekil 26: Çanakkale kentinde kış mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının mahallelere dağılışı (2007).

Havanın açık, çok güneşli, sisli, bulutlu, yağmurlu karlı ya da fırtınalı olması aracın hareket, manevra ve fren gücünü etkilediği gibi sürücünün görüş yeteneğini azaltarak trafik güvenliğini bozar (Özerkmen 2005:28). Türkiye'de 2002 istatistiklerine göre yerleşim yerleri içindeki toplam 365.841 kazanın 275.523'ü açık, 43.499'u bulutlu, 38.729'u yağmurlu, 6.158'i karlı havada meydana gelmiştir (Trafik İstatistik İl Yıllığı 2002:53). Açık havada trafiğe çıkan araç sayısı daha fazladır. Çanakkale'deki 2007 yılında meydana gelen trafik kazalarında bu duruma bakılacak olursa: kış mevsiminde olunmasına karşın, kazaların daha çok havanın açık olduğu saatlerde meydana geldiği görülmektedir (Şekil 27).

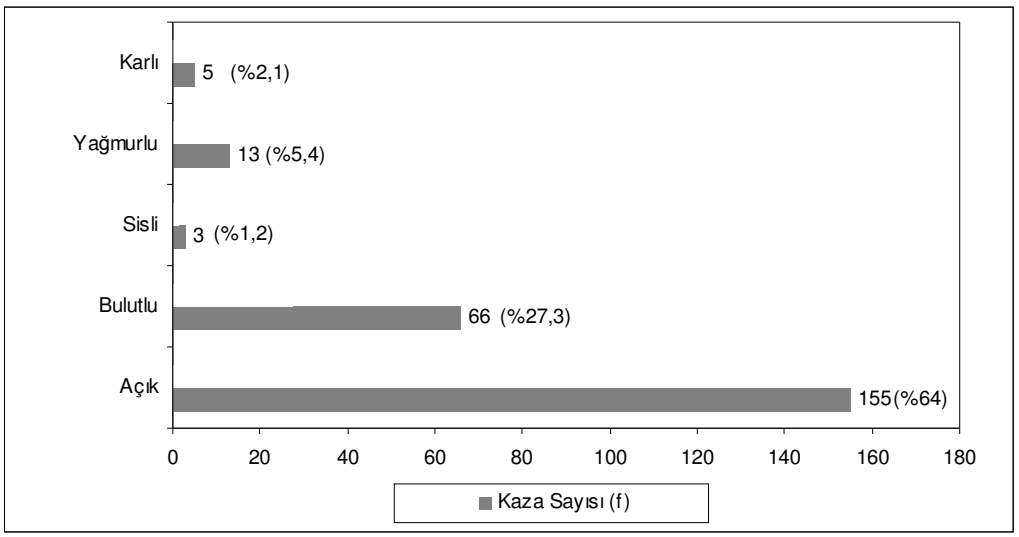

Şekil 27: Çanakkale kentinde kış mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği günlerdeki hava durumu (2007).

Genel olarak gündüz saatlerinde trafiğe çıkan araç sayısı daha fazladır. Bu nedenle, trafik kazalarının büyük bir çoğunluğu gündüz saatlerinde meydana gelmektedir. Kış mevsiminde meydana gelen trafik kazaları da % 74,8'lik bir oranla en fazla gündüz saatlerinde meydana gelmiştir (Şekil 28).

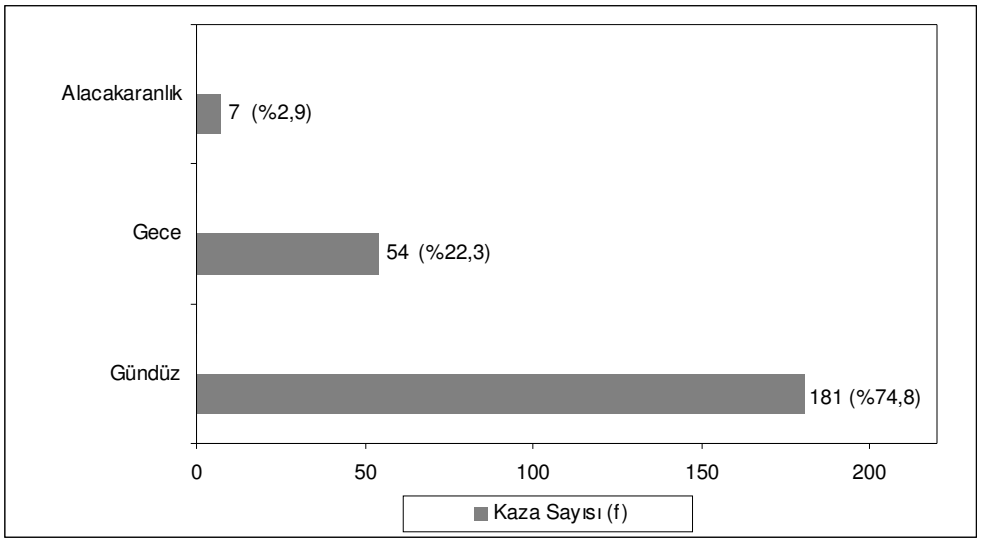

Şekil 28: Çanakkale kentinde kış mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği günlerdeki gün durumu (2007).

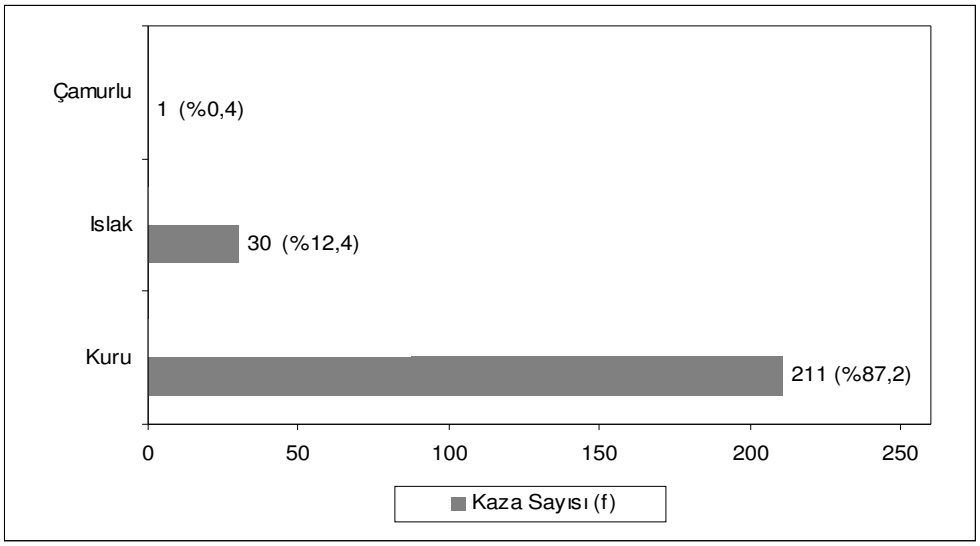

Şekil 29: Çanakkale kentinde kış mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği günlerdeki yolun yüzeyi (2007).

Yolun ıslak, buzlu, karlı, çamurlu, kaygan ve tozlu oluşu hareket kontrolü ve fren gücünü etkileyen meteorolojik temelli olaylardır. Bu olayların trafik kazalarına etkisinin yanı sıra, araçlarda kullanılan lastik tipi, çapı, genişliği, dişleri ve içindeki hava basıncı özellikleri de önemli etkilere sahiptir (Özerkmen 2005:28). Yol yüzeyi trafik kazalarında ve araç üzerinde bu kadar etkili olurken, Çanakkale'de kış mevsiminde meydana gelen 242 maddi hasarlı trafik kazasının 211'i kuru zemindeki yollarda meydana gelmiştir (Şekil 29).

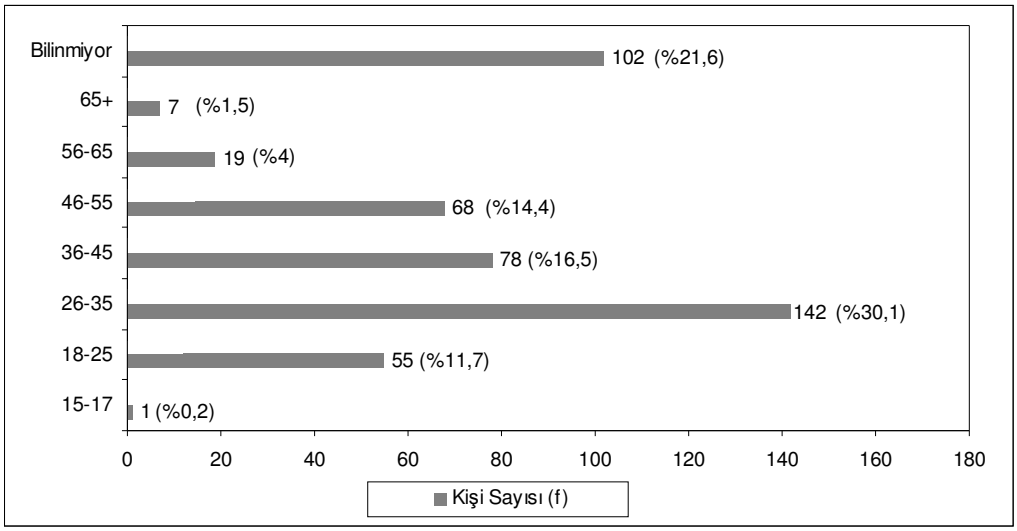

Şekil 30: Çanakkale kentinde kış mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarında kazaya karışan kişilerin yaşı (2007).

Genç yaştaki sürücüler daha çok ve sıklıkta kaza yapmaktadırlar. Örneğin: İsviçre'de özellikle 16–24 yaş grubundaki sürücülerin daha fazla kazaya karıştıkları, ABD'de en fazla ölümün 16–24 yaş grubunda görüldüğü saptanmıştır. Ayrıca, gençlerin kendilerine aşırı güvenmeleri, genç olmanın verdiği enerji ile hız yapma merakı ve trafik kurallarına pek uymamaları, tecrübesiz oldukları için sürücülük yeteneğinin kötü olması, yol koşullarından kaynaklanan sorunları tahmin ve fark etmemeleri gibi faktörler nedeniyle trafik kazası yapma riskleri artmaktadır (Özerkmen 2005:30). Çanakkale'deki genç nüfus yapısı ile birlikte, genç nüfusun daha fazla araç kullandığı gözlenmektedir. Bu durum trafik kazalarındaki tabloya da yansımıştır. Çanakkale kentinde memur sayısı fazla ve pek çoğu araç sahibidir. Durum böyle olunca genç nüfusun kaza yapma riski artmaktadır. Bu şekilde, toplamda kazaya karışan 472 kişinin 142'sinin yaş aralığı 26-35'tir (Şekil 30).

2007 yılında Çanakkale'de kayıtlı 39.429 otomobil bulunmaktaydı. Buna ek olarak, özel araç sahibi olan kişilerin sayısı her geçen yıl artmıştır. Trafik kazalarındaki araçlarda en büyük pay % 64,2'lik bir oranla otomobillere aittir (Şekil 31).

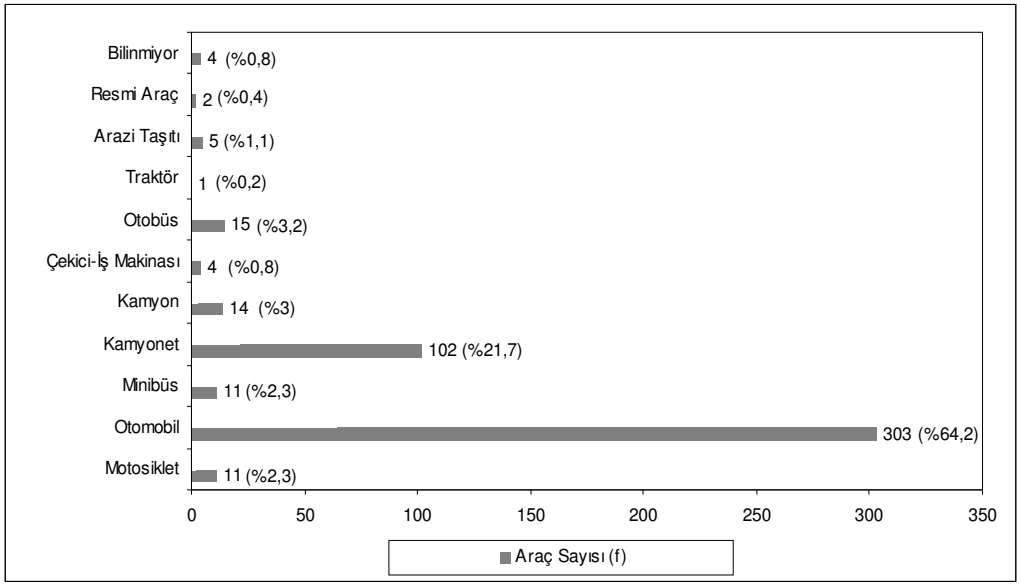

Şekil 31: Çanakkale kentinde kış mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarında kazaya karışan araçların türü (2007).

Maddi Hasarlı Trafik Kazalarının İlkbahar Mevsimindeki Dağılış Özellikleri

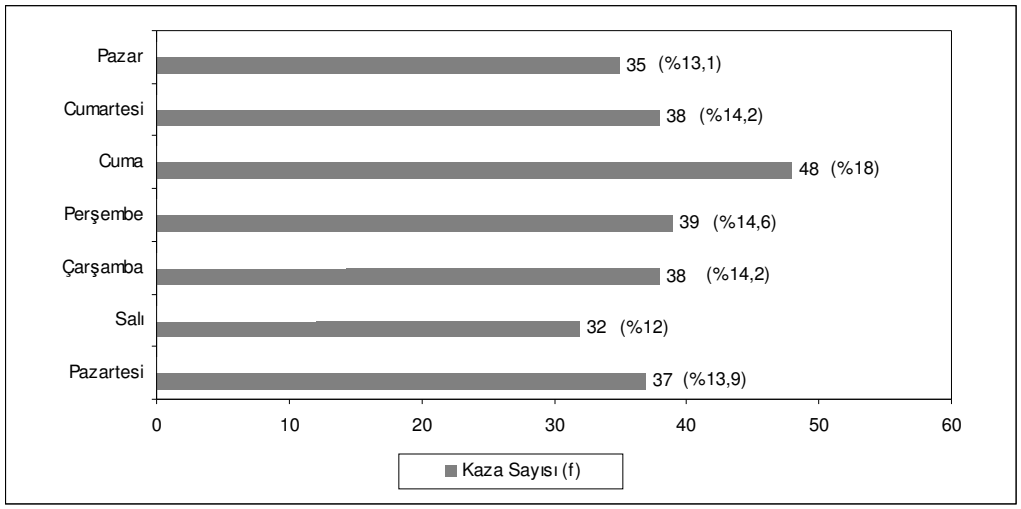

Şekil 32: Çanakkale kentinde ilkbahar mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının haftanın günlerine göre dağılışı (2007).

2007 yılında Mart, Nisan, Mayıs aylarında toplam 267 trafik kazası meydana gelmiştir. İlkbahar mevsiminde, kış mevsiminde olduğu gibi en fazla kaza Cuma günlerinde olmuştur (% 18) (Şekil 32).

2007 yılında Çanakkale kentinde meydana gelen maddi hasarlı trafik kazalarında kazaların günlük ortalaması 3,2'dir. Mart ve Nisan ayları içerisinde Çanakkale'ye gelen ziyaretçi sayısının diğer aylara oranla daha fazla olduğu görülmektedir. Özellikle 18 Mart ve Anzak haftası kutlamaları nedeniyle kentin ziyaretçi sayısı kısa bir dönem içinde artmaktadır. Ancak bu durum trafik kazalarına ekstrem bir durum olarak yansımamıştır. 2007 yılında kentin çeşitli yerlerinde 18 Martta 5 (günlük ortalama 1,9), 25 Nisan da ise 6 (günlük ortalama 2,2) trafik kazası meydana gelmiştir.

Kazalar, genelde araçların en fazla trafikte oldukları saatte meydana gelmiştir. Bu saatler genel olarak gündüz saatleridir. İlkbahar mevsiminde meydana gelen maddi hasarlı trafik kazaları en fazla gündüz saatlerinde, 12.01–18.00 aralığındaki zaman diliminde gerçekleşmiştir (% 50,2) (Şekil 33).

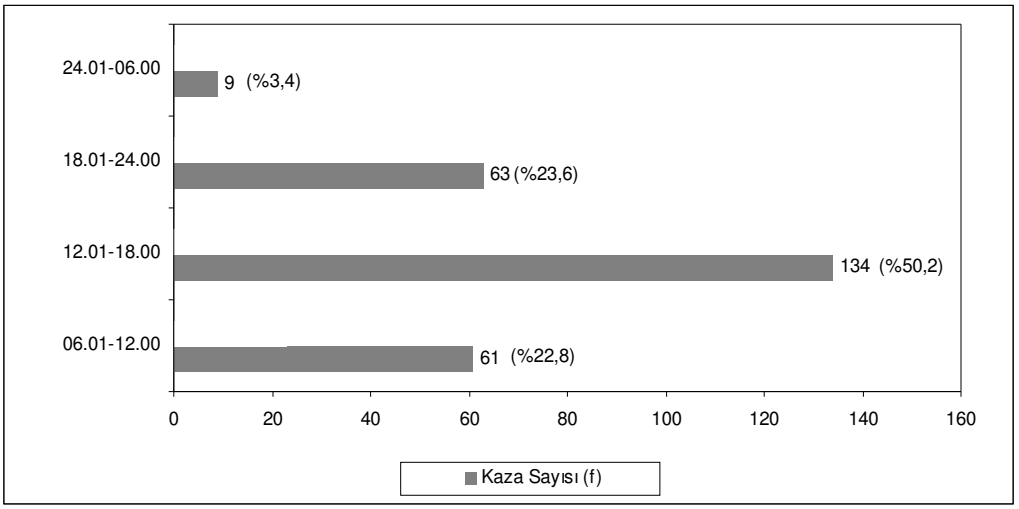

Şekil 33: Çanakkale kentinde ilkbahar mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği saat aralığı (2007).

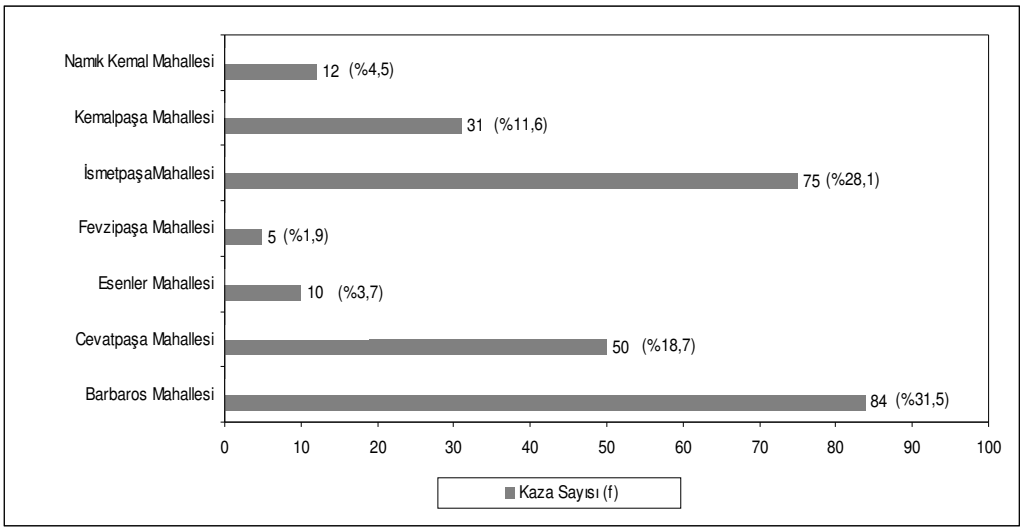

Şekil 34: Çanakkale kentinde ilkbahar mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği mahalleler (2007).

İlkbahar mevsiminde kazaların en fazla meydana geldiği mahalle Barbaros Mahallesidir (Şekil 34). Yüzölçümü olarak kentin en büyük mahallesidir (% 39,5). Barbaros Mahallesindeki kazalar, Bodur Kavşağı başta olmak üzere Müze Kavşağında ve Atatürk Caddesi boyunca daha sık görülmüştür. Kentte, Kipa AVM hafta sonları kentin uğrak mekânlarından birisidir. Cumartesi özellikle de Pazar günleri Kipa AVM'nin otoparkındaki ve Kipa Kavşağındaki kazalar Barbaros Mahallesinde meydana gelen kazaların bir bölümünü oluşturmaktadır (2007 yılında Kipa Kavşağı ile Kipa otoparkındaki toplam 13 kazanın 7'si ilkbahar mevsiminde meydana gelmiştir).

Kentte, İsmetpaşa Mahallesi en fazla kavşağa sahip olan mahalledir ve kentin en işlek olduğu mekânlar burada bulunur. Aynı zamanda, İsmetpaşa Mahallesi çeşitli istikametlerden gelen geçişlerin yapıldığı caddelere sahiptir (I. Demircioğlu Caddesi ve II. Demircioğlu caddesi gibi). Şekil 35'de görüldüğü gibi, trafik kazaları Atatürk Caddesi boyunca dağılmış, Fevzipaşa mahallesinde neredeyse hiç kaza olmamış, kazalar kent merkezinde yoğunlaşmıştır (Şekil 35).

Kaza tespit tutanaklarında yer alan hava durumu ile ilgili bölüme göre ilkbahar mevsimindeki trafik kazalarının % 4,5'i yağmurlu günlerde, % 80,5'i ise açık günlerde meydana gelmiştir. İlkbahar mevsiminde, gündüz meydana gelen trafik kazaları % 82,8'lik bir orana sahiptir.

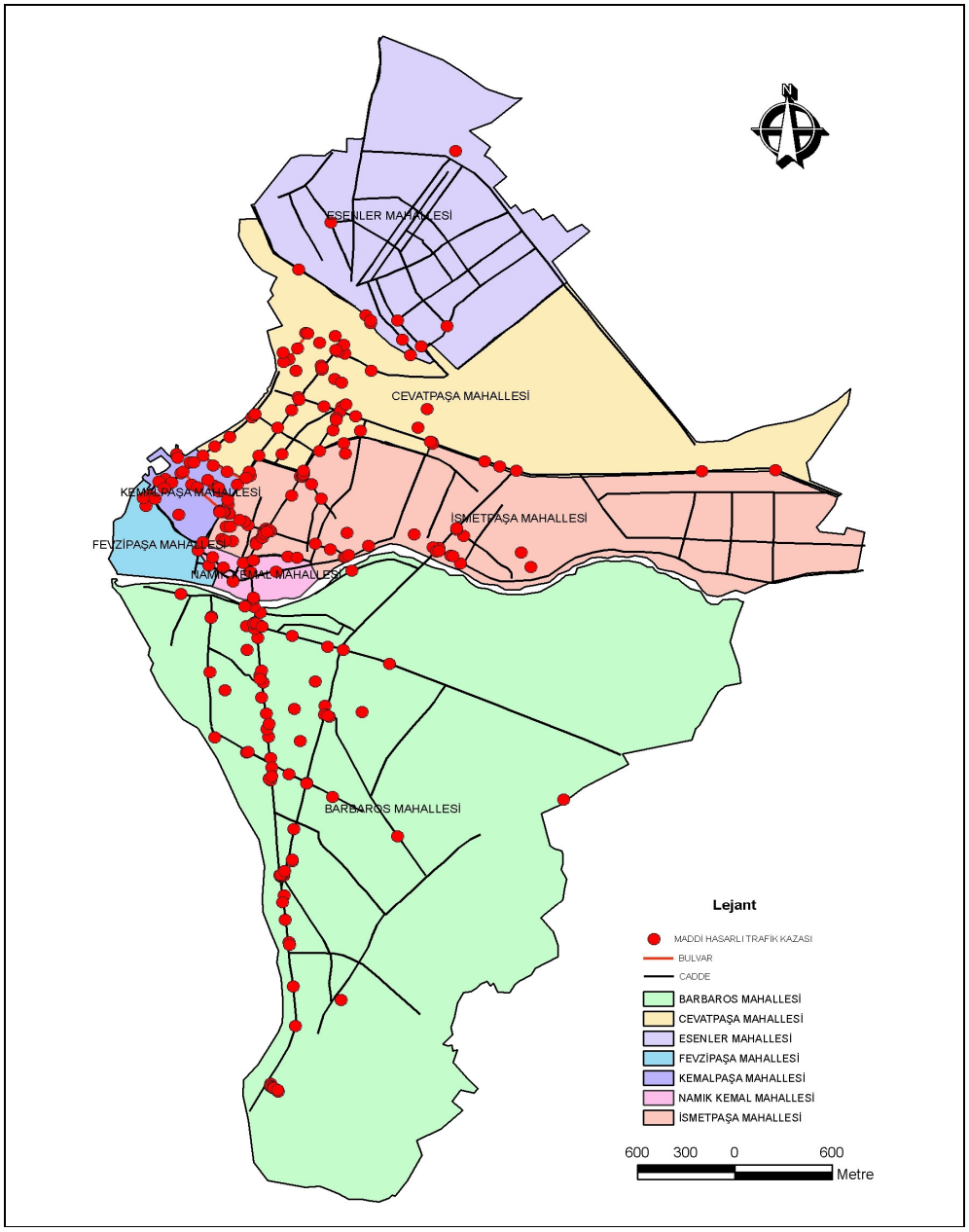

Şekil 35: Çanakkale kentinde ilkbahar mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının mahallelere dağılışı (2007).

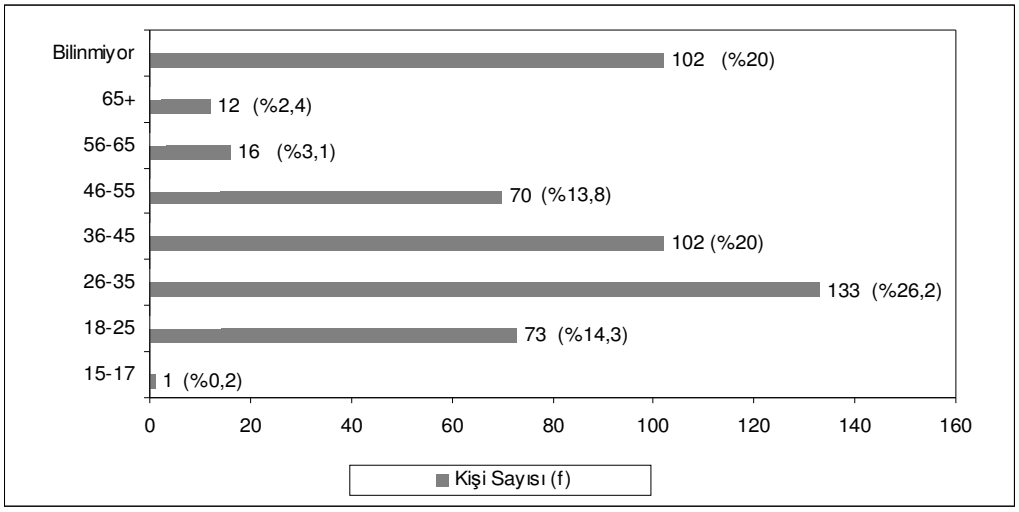

Şekil 36: Çanakkale kentinde ilkbahar mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarında kazaya karışan kişilerin yaşı (2007).

Kazaların büyük bir nedeni aşırı hızdır. İngiltere'de meydana gelen kazaların yarısından fazlasını 17–25 yaş arasındaki sürücüler yapmaktadır (www.pysychology.suite101.com). Oluşan kazaların pek çoğu aşırı hızdan kaynaklanmaktadır. Daha öncede belirtildiği gibi Çanakkale'de yaş ortalaması genç olan özellikle 26–35 yaş arasındaki sürücüler kazalara daha fazla oranda karışmıştır (% 26,2). Bunun dışında, bu mevsimdeki 15–17 yaş aralığındaki sürücü ise bisikletlidir (Şekil 36). Kazaya karışan sürücülerin % 76,2'si erkektir.

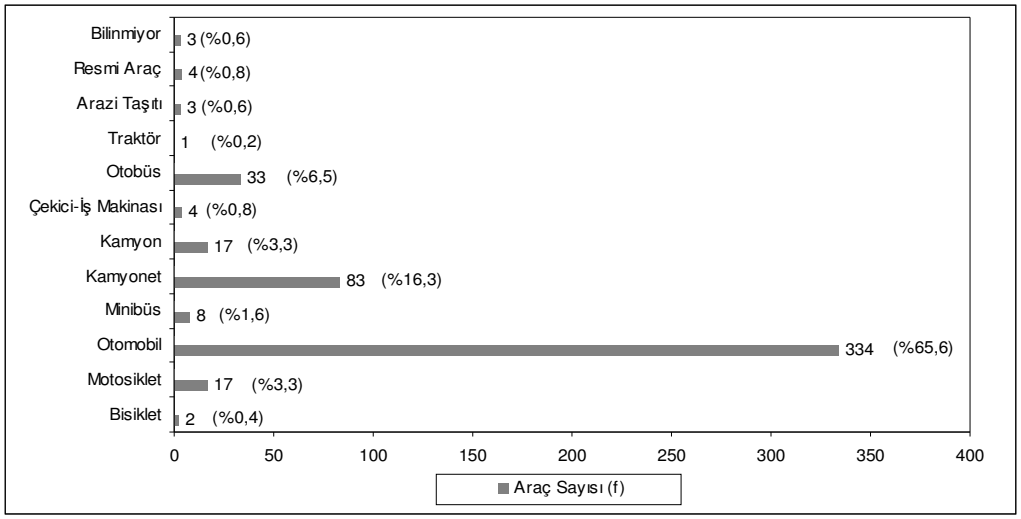

Şekil 37: Çanakkale kentinde ilkbahar mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarında kazaya karışan araçların türü (2007).

İlkbahar mevsimindeki kazaların 334'ü otomobil ile meydana gelmiştir. İkinci sırada ise 83 araç sayısıyla kamyonet türü araçlarla yapılan kazalar yer alır (Şekil 37).

Maddi Hasarlı Trafik Kazalarının Yaz Mevsimindeki Dağılış Özellikleri

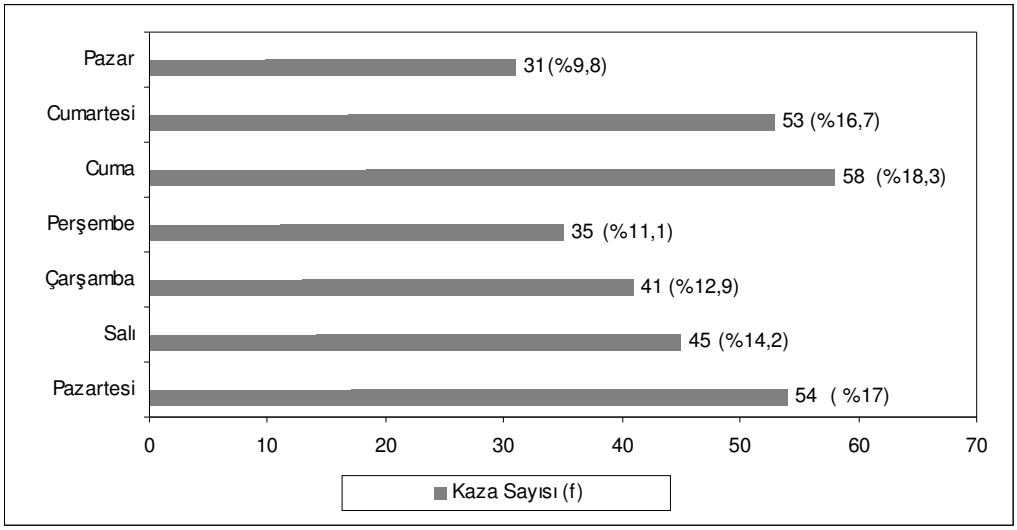

Şekil 38: Çanakkale kentinde yaz mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının haftanın günlerine göre dağılışı (2007).

Yaz mevsiminde, havaların ısınmasıyla birlikte, hafta sonu özellikle Cumartesi günü maddi hasarlı trafik kazalarının sayısı artmıştır. Cuma günü, diğer mevsimlerde olduğu gibi bu mevsimde de en fazla kazanın meydana geldiği gün olmuştur. Cuma günü kurulan Cuma pazarı bölgesel ölçekli bir pazardır. Satıcılar, seyyar esnaf, tüketiciler Çanakkale'nin hemen hemen tüm ilçelerinden gelmektedirler. Aynı zamanda Bursa, Balıkesir, İstanbul'dan gelen satıcılar da vardır. Bu durum kentte trafik yoğunluğunu beraberinde getirmiş, kentte meydana gelen kaza sayısını arttırmıştır.

Hafta sonu sürücüler araçlarını çok fazla kullanmadıkları için sürüş refleksleri azalmaktadır dolayısıyla hata yapma riski hafta başında artmaktadır. Bu durum trafik kazalarına neden olmakla birlikte yaz mevsimindeki kazalar Pazartesi günü artış göstermiştir (% 17) (Şekil 38).

Trafik kazaları, araç trafiğinin daha sakin olduğu saatlerde daha düşük sıklıkta görülür. Bu duruma göre yaz mevsiminde görülen trafik kazaları araçların trafikte daha yoğun olduğu 12.01–18.00 saatleri arasında daha sık görülmüştür (Şekil 39).

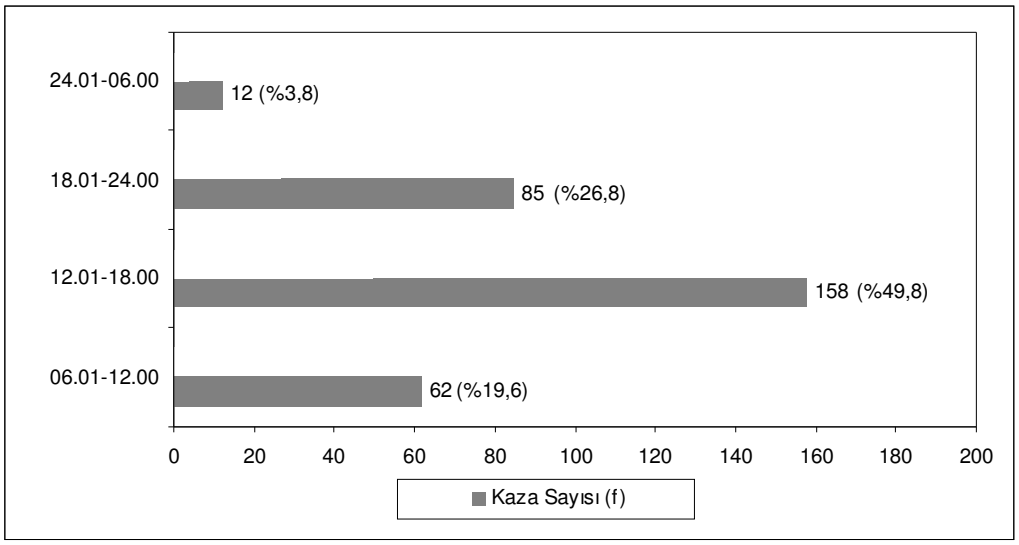

Şekil 39: Çanakkale kentinde yaz mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği saat aralığı (2007).

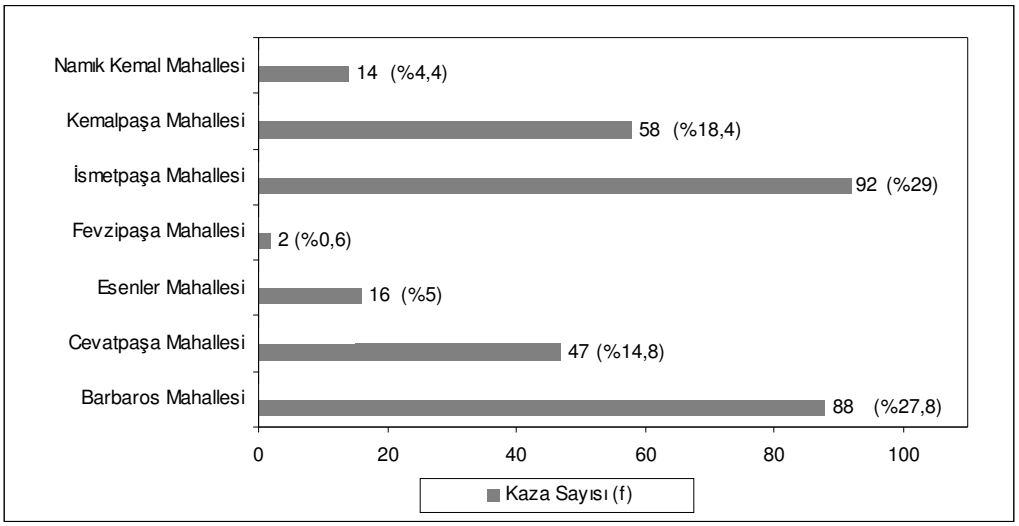

Şekil 40: Çanakkale kentinde yaz mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği mahalleler (2007).

Yaz mevsiminde, İsmetpaşa ve Barbaros Mahallesindeki trafik kazaları toplamda % 56,8'lik bir orana sahiptir (Şekil 40). Bu mevsimde, diğer mevsimlerden farklı olarak,

Kemalpaşa Mahallesinde kazaların sayısında bir artış olmuştur. Feribot ve motor iskelesinin kent merkezinde (Kemalpaşa Mahallesi) olması, özellikle yaz mevsiminde farklı yerlerden gelen ziyaretçilerin geçiş noktası olmasını sağlamıştır. Ancak burada meydana gelen trafik yoğunluğundan kaynaklı olarak bu noktalarda, trafik sorun haline gelmiştir. Bu mevsimde, meydana gelen trafik kazalarının diğer mevsimlerden farklı olduğu bir diğer nokta kazaların yoğunlaştığı caddelerin yer değiştirmesidir. Yani Barbaros Mahallesinde Atatürk Caddesinin aksine en fazla kaza Troya Caddesinde, İsmetpaşa Mahallesinde ise Demircioğlu Caddesinin yanı sıra Troya Kavşağında meydana gelen kaza sayısının artması olmuştur (Şekil 41). Ayrıca, özellikle İstanbul istikametinden ve yurtdışından gelen araçların geçiş güzergâhının Çanakkale kent merkezi olması iskele civarındaki kaza sayısını arttıran başka bir etmendir.

Yaz mevsiminde, kazaya karışan kişilerin % 31'lik bir bölümünün yaşı bilinmemektedir. Trafik görevlilerinin yapmış olduğu ayrıntılı trafik kaza tespit tutanaklarının dışında, farklı olarak bazı kazalarda anlaşma tutanakları kullanılmıştır. Bu anlaşma tutanaklarında, kişilere ait tanımlayıcı bilgiler yer almamaktadır. Bu durum grafiklere, yaş, cinsiyet, öğrenim durumu gibi bilgileri "bilinmiyor" şeklinde yansımıştır (Şekil 42).

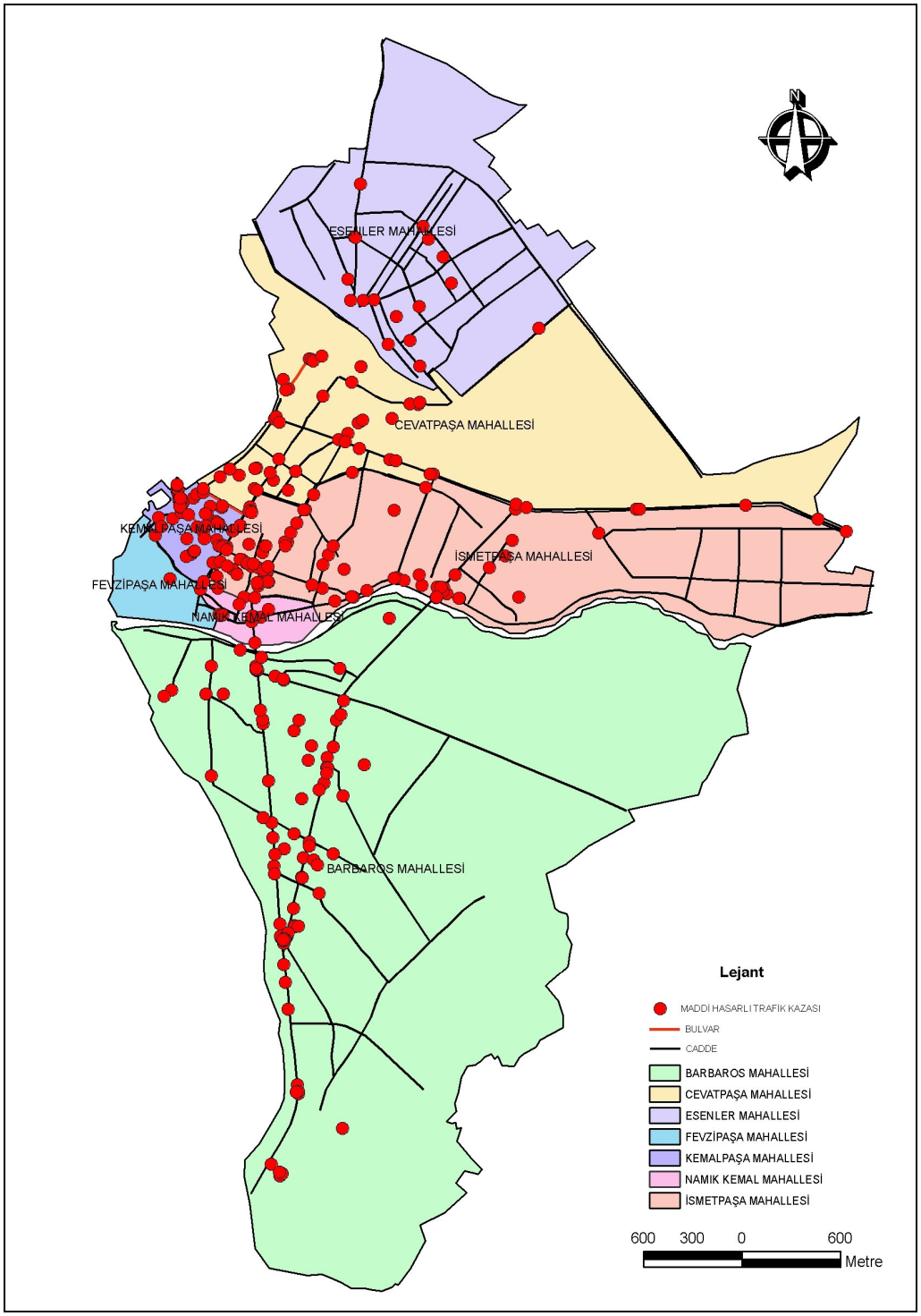

Şekil 41: Çanakkale kentinde yaz mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının mahallelere dağılışı (2007).

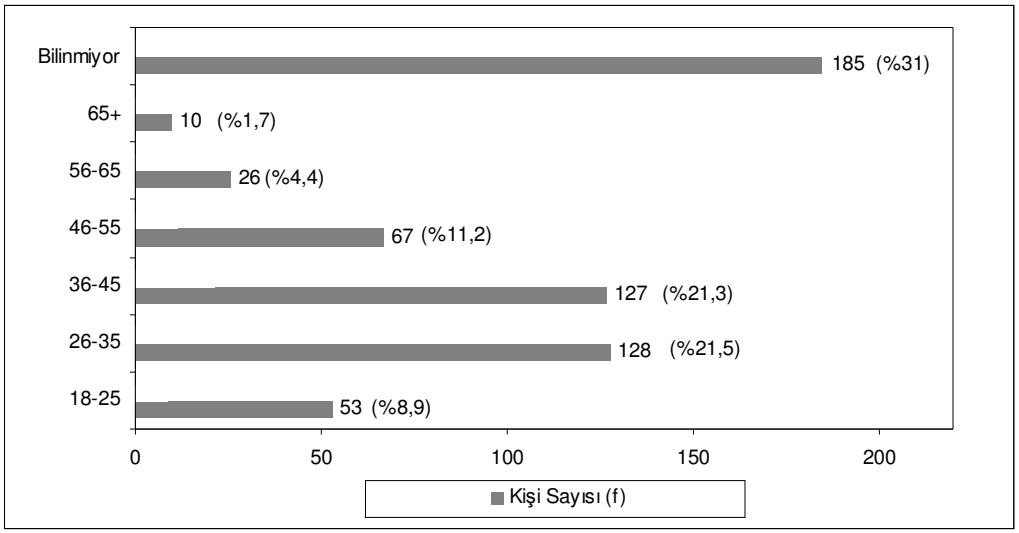

Şekil 42: Çanakkale kentinde yaz mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarında kazaya karışan kişilerin yaşı (2007).

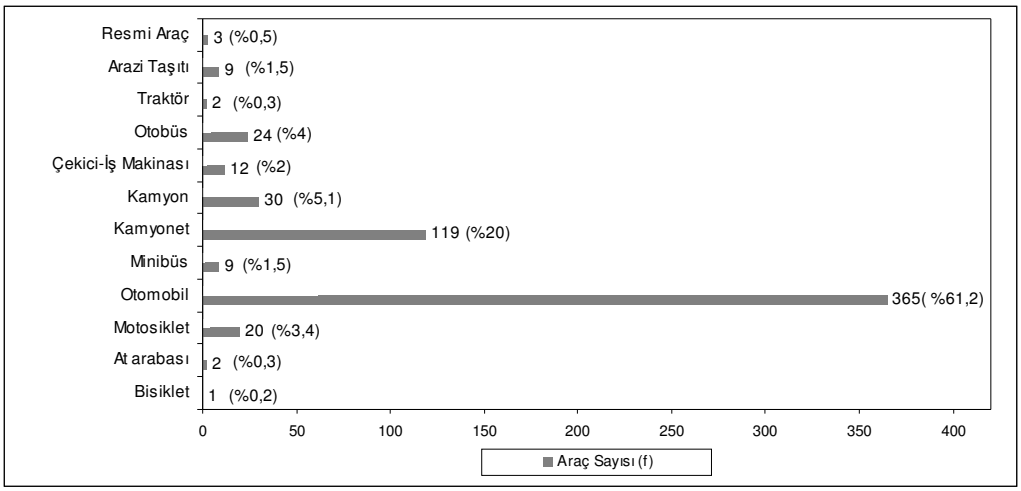

Şekil 43: Çanakkale kentinde yaz mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarında kazaya karışan araçların türü (2007).

Yaz mevsiminde, kazaya karışan araç türleri arasında farklı olarak 2 at arabası da yer almıştır (Şekil 43).

Maddi Hasarlı Trafik Kazalarının Sonbahar Mevsimindeki Dağılış Özellikleri

2007 yılında en fazla maddi hasarlı trafik kazası 347 kaza sayısı ile sonbahar mevsiminde görülmüştür. Bu mevsimde, Perşembe günü en büyük orana sahiptir (% 18,2). Burada, dikkat çeken bir durum Cuma günü oluşan kazaların azlığıdır (% 11,8). Hafta içi oluşan kazalar hafta sonunda oluşan kazalardan daha fazladır (Şekil 44). Bu mevsimde, diğer mevsimlere oranla sabah saatlerindeki kazaların oranında (% 26,2) artış olmuştur (Şekil 45).

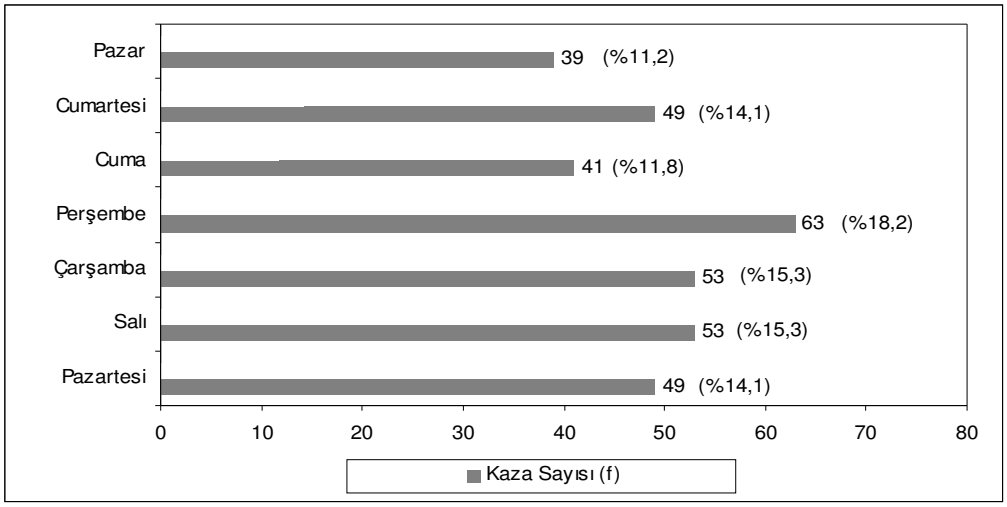

Şekil 44: Çanakkale kentinde sonbahar mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının haftanın günlerine göre dağılışı (2007).

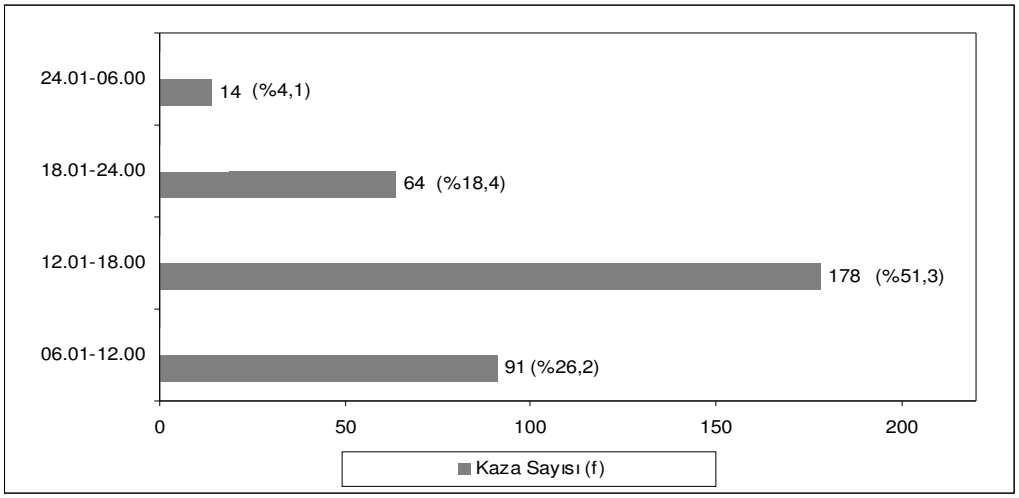

Şekil 45: Çanakkale kentinde sonbahar mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği saat aralığı (2007).

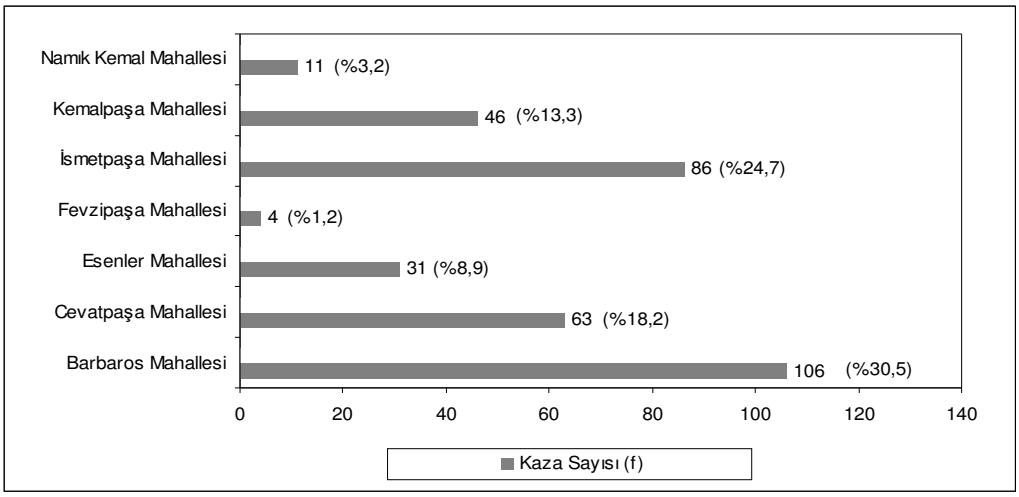

Şekil 46: Çanakkale kentinde sonbahar mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği mahalleler (2007).

Diğer mevsimlerde olduğu gibi bu mevsimde de kazalar en çok Barbaros Mahallesinde görülmüştür (% 30,5) (Şekil 46). Bu mevsimde özellikle, Eylül ayında okulların açılmaya başlamasıyla birlikte tatil için kentten ayrılanlar evlerine geri dönüş yapmaktadır. Tatil amacıyla yola çıkanların bir kısmı, geçiş olarak Çanakkale feribot iskelesini tercih etmektedirler. Çanakkale'nin güneyinden gelen araçlar, Troya Caddesinde Troya Köprülü Kavşaktan geçerek, Setboyu Caddesi istikametine girmekte ve buradan da Demircioğlu Caddesi üzerinden iskeleye doğru gitmektedir. Bu durum, bu güzergâhlardaki kaza sayısının da artışını beraberinde getirmiştir (Şekil 47).

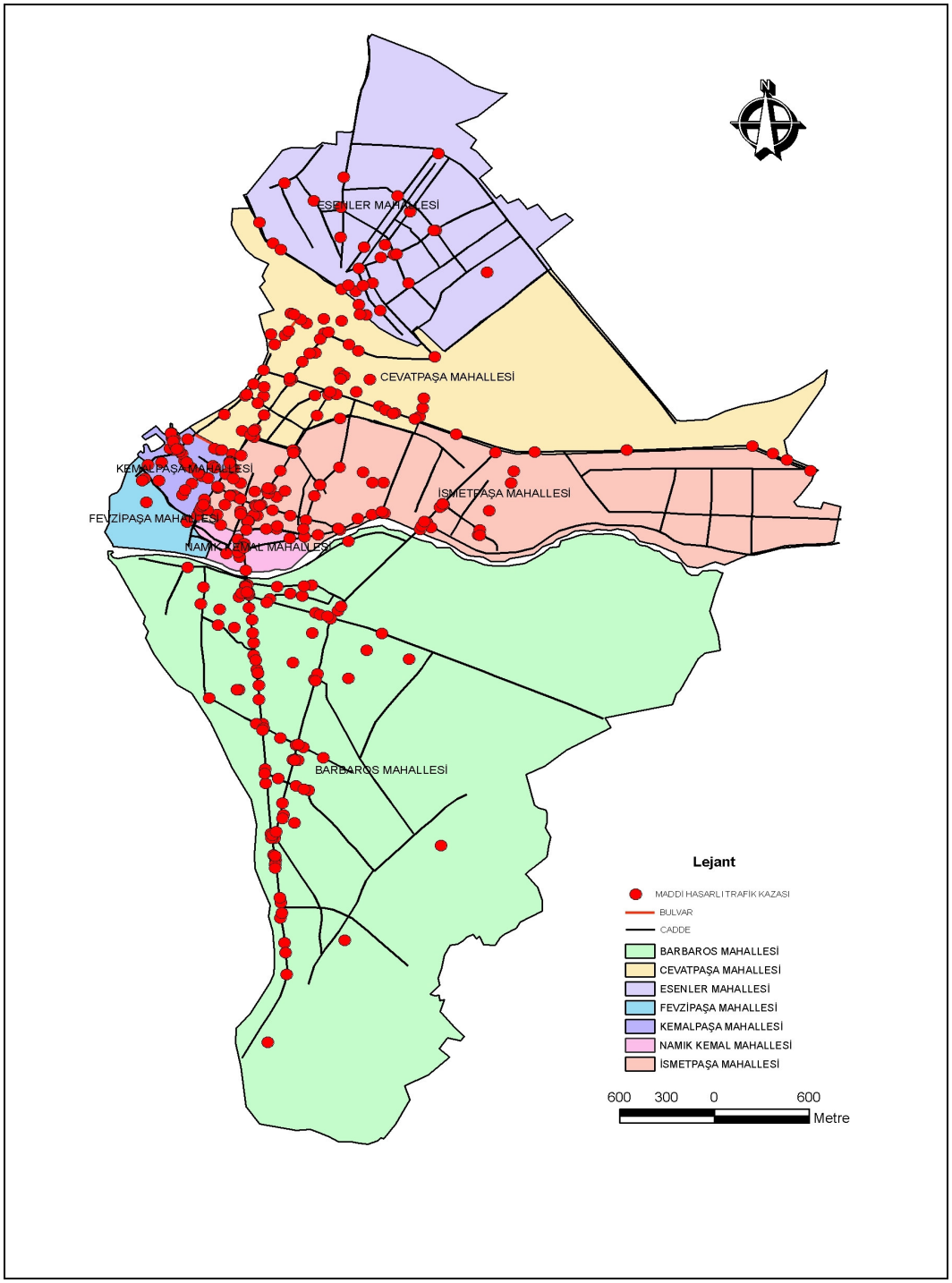

Şekil 47: Çanakkale kentinde sonbahar mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarının mahallelere dağılışı (2007).

Sonbahar mevsiminde, kazaya karışan kişilerin yaş aralığında en büyük paya % 26,3 ile 26–35 yaş aralığındaki sürücüler sahip olmuştur. 36–45 yaş aralığındaki sürücüler ise % 21,1 ile ikinci sırada yer almıştır.

2007 yılında, kazaya karışan araçlar içinde 4 at arabasının 2'si bu mevsimde kazaya karışmıştır. Yine tüm mevsimlerde olduğu gibi kazalara karışan araç türleri arasında % 57,9 ile otomobil ilk sırayı almıştır (Şekil 48).

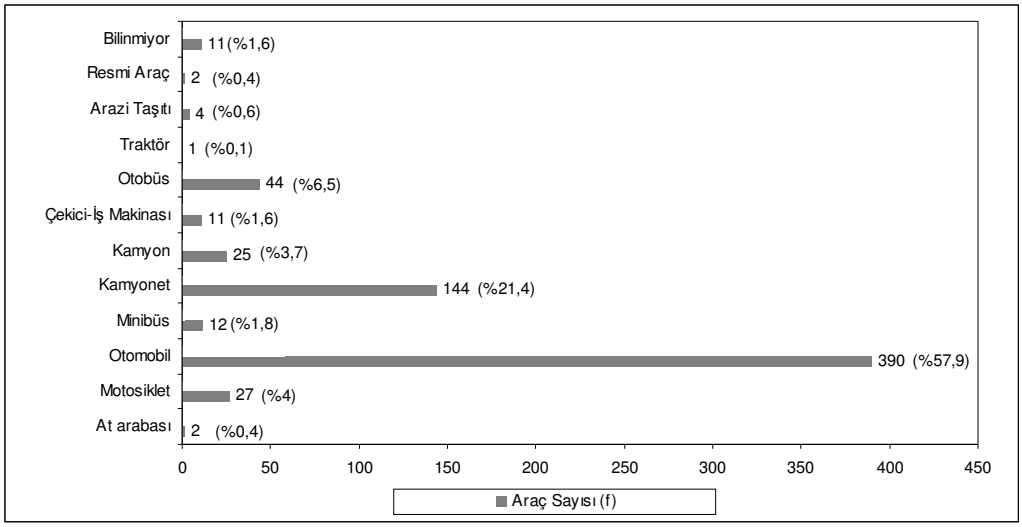

Şekil 48: Çanakkale kentinde sonbahar mevsimindeki maddi hasarlı trafik kazalarında kazaya karışan araçların türü (2007).

2007 Yılı İçinde Meydana Gelen Maddi Hasarlı Trafik Kazalarının Genel Olarak Değerlendirilmesi

2007 yılında meydana gelen trafik kazalarının tümü değerlendirilecek olursa; 2007 yılında, maddi hasarlı trafik kazaları en fazla Ekim ayında, en az ise Şubat ayındadır (Şekil 49). Kaza oranı, mevsim olarak ise sonbahar mevsiminde fazla, kış mevsiminde de en azdır. 2007 yılı boyunca en çok kaza 12.01–18.00 saatleri arasında görülmüştür. Gece saatlerinde trafiğin sakin oluşu ve trafikteki araç sayısının az oluşuna bağlı olarak en az kaza gece saatlerinde meydana gelmiştir (Şekil 50).

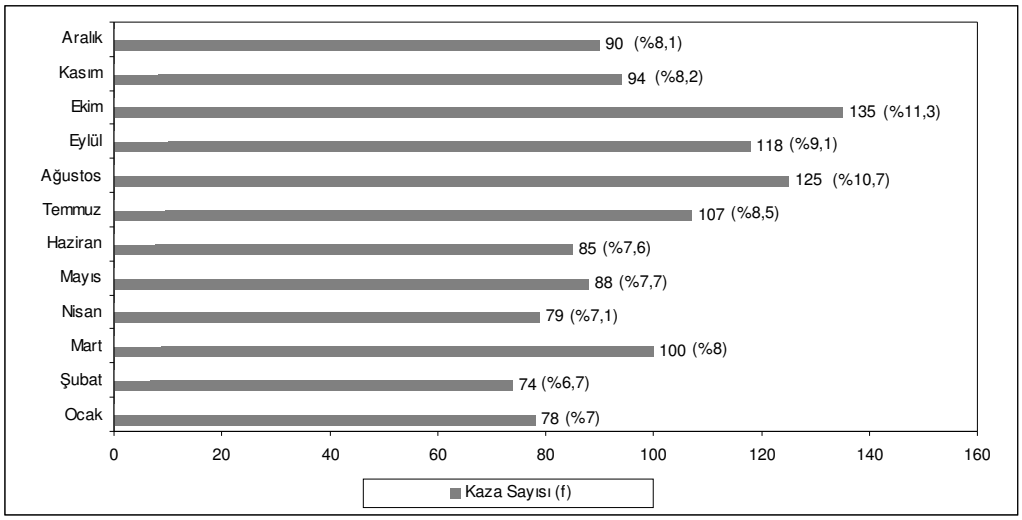

Şekil 49: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazalarının aylara dağılışı.

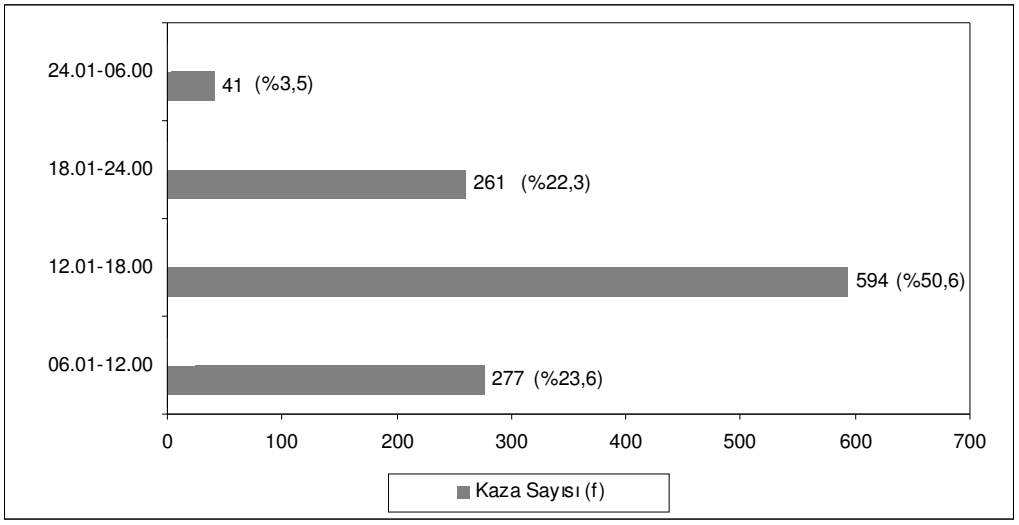

Şekil 50: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği saat aralığı.

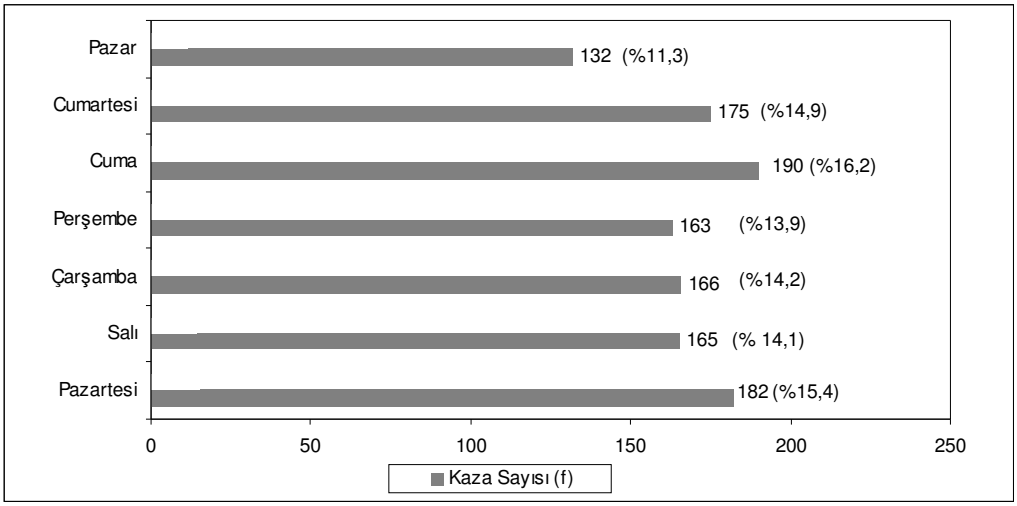

Şekil 51: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazalarının haftanın günlerine göre dağılışı.

2007 yılında, Çanakkale kentinde Cuma günü, en fazla kazanın yaşandığı gün olmuştur. Cuma pazarı kavşağında kazalar yoğun olarak yaşanmıştır. Ancak, trafik kaza tutanaklarından yola çıkarak gün ve adres dağılımına bakıldığında Cuma günü yaşanan kazaların sadece Cuma pazarı kavşağında yoğunlaştığı söylenemez. Cuma günü yaşanan kazalar kentin değişik yerlerine dağılmıştır. Daha öncede belirtildiği gibi Cuma günü kurulan Cuma pazarı bölgesel ölçekli bir pazar olduğu için satıcılar, seyyar esnaf, tüketiciler Çanakkale'nin neredeyse tüm ilçelerinden ve çevre illerden (Bursa, Balıkesir, İstanbul gibi) gelmektedirler. Bu durum kentin birçok noktasını diğer günlere göre kalabalıklaştırmıştır.

Ülkemizde şehir dışı trafik kazaları çoğunlukla hafta sonlarında meydana gelmektedir (Aldoğan 1994:117). Çanakkale kentinde de, ilk tatil günü olmasına bağlı olarak Cumartesi günü, trafik kazalarının oranında artış olduğu izlenmektedir (Şekil 51).

Kentlerin yönetsel, ekonomik ve ticaret merkezi niteliği taşımaları hızla artan nüfusları ve her bakımdan büyük öneme sahip kent içi ve çevre yolları trafik sorununa neden olan faktörler arasında yer almıştır (Özdemir vd. 2004:216).

Çanakkale'de de kent içi trafiğinde de yollar ciddi bir sorun teşkil etmiştir. Sürekli yapılan yol çalışmaları trafik açısından önemli sorunlar oluşturmaktadır. 2006 yılında gerçekleştirilen bir çalışmada Çanakkale'de 27 Özel araç sahibine, 50 yolcuya, 15 otobüs

şoförüne, 20 taksi şoförüne, 22 minibüs şoförüne olmak üzere toplam 134 kişiye uygulanan anket çalışmasında, "yollar, kaldırımlar, vb. süren inşaat ve onarım çalışmaları ulaşımda aksamalara neden olmaktadır" ifadesine verilen yanıtlar bu doğrultuda olmuştur. Bu ifadeye minibüs şoförlerinin % 73'ü, otobüs şoförlerinin % 40'ı, özel araç sahiplerinin % 67'si, taksi şoförlerinin % 30'u katılıyorum yanıtını vermişlerdir. Yolların sürekli onarım geçirmesi çözüm olmamakla birlikte ankete katılanların % 100'e yakın bir kısmı inşaat ve onarım çalışmalarından rahatsız olduklarını belirtmişlerdir (Oktay 2006:42). Altyapı çalışmaları yıllardır ihmal edilmiştir. Çanakkale'de son iki yıldır doğalgaz dağıtım şebekesi, yağmur suyu ve kanalizasyon hatları inşaatı ile havasal elektrik dağıtım hatlarının yeraltına alınması inşaatları gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Bu durum çoğu zaman çoğu yerde kenti inşaat şantiyesine çeviren görüntüler oluşturmaktadır. Ayrıca yapılan çalışmalarda kent halkı uyarılmamakta, bu durum kent trafiğinin güvenliğini engellemekte ve trafiğin akış hızını engellemektedir.

2007 yılında, toplamda 1.173 maddi hasarlı trafik kazası meydana gelmiştir. Bu kazaların en fazla görüldüğü mahalle ise Barbaros Mahallesidir (Şekil 53). Daha öncede belirtildiği gibi Barbaros Mahallesi, alan olarak kentin en büyük mahallesidir. Barbaros Mahallesinde, Bodur Kavşağı (Şekil 52), Müze Kavşağı, Doğal Gıda Kavşağı, Havaalanı Kavşağı, Tansaş Kavşağı kazaların yoğun olarak görüldüğü kavşaklardır. İsmetpaşa Mahallesinde, Demircioğlu Caddesinde, Namık Kemal Mahallesinde, Setboyu Caddesi ve Cuma Pazarı Kavşağında kazaların yoğunluğu artmıştır. Cuma Pazarı Kavşağı dokuz ayrı yönde araç akışının gerçekleştiği bir yerdir. Bu durum kentin, önemli ulaşım akslarının düğüm noktası olmasını sağlamıştır. Cevatpaşa Mahallesinde ise Donanma Kavşağı, Piri Reis Caddesi, İnönü Caddesi kazaların yoğun olduğu alanlar olmuştur (Şekil 54).

Şekil 52: Atatürk Caddesinde bulunan yoğun araç trafiğinin yaşandığı kavşaklardan olan Bodur Kavşağı.

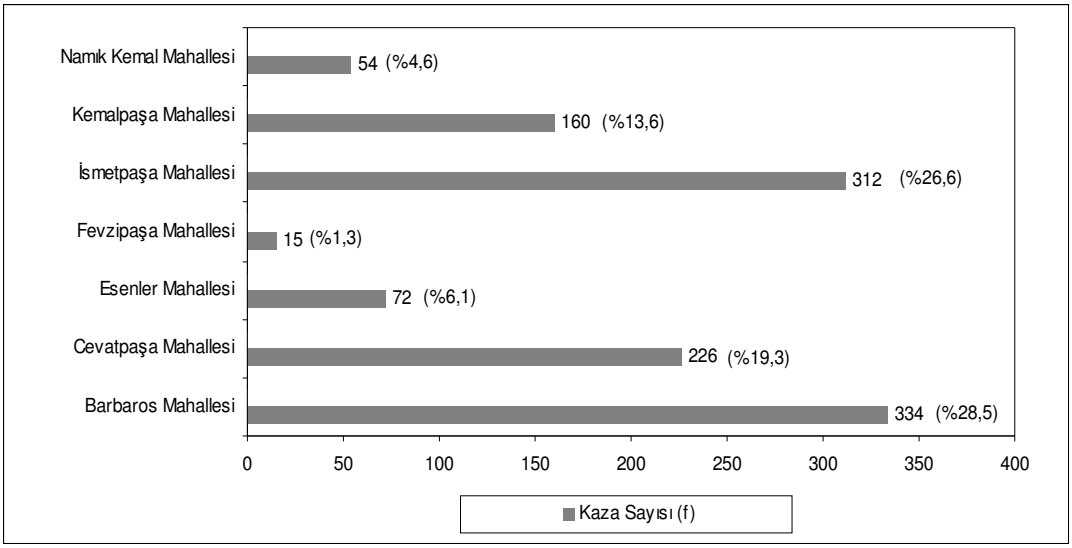

Şekil 53: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği mahalleler.

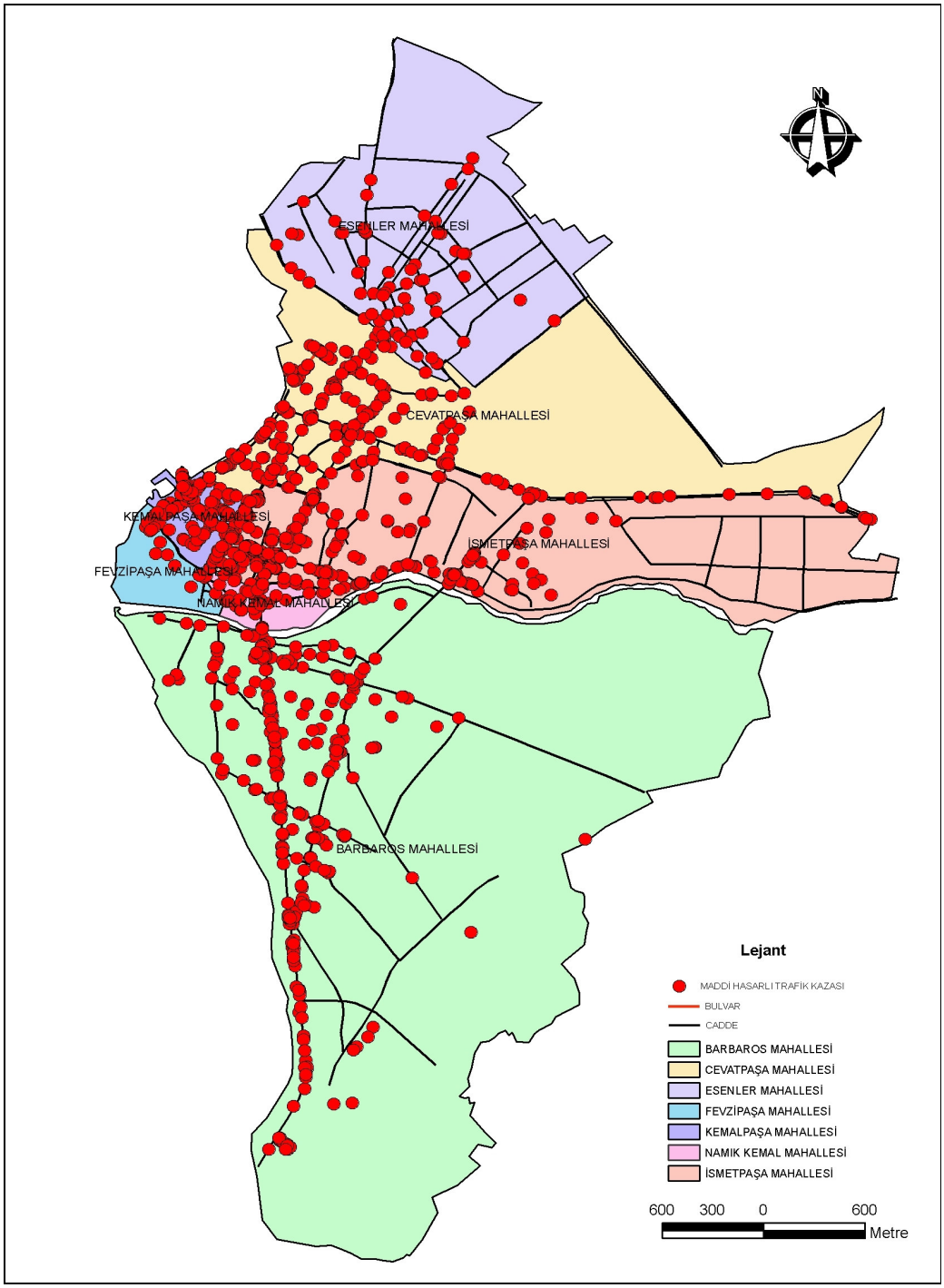

Şekil 54: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazalarının mahallelere dağılışı (2007).

Yollardaki trafik ve güvenlik, hava durumundan farklı şekillerde etkilenebilir. Bu durum örneklendirilecek olursa: Buz tabakasının oluşması için gereken şey düşük sıcaklık durumudur. Nordin'e (2009) göre, artıdan eksiye düşen sıcaklık değerleri buz tabakası için

bir gösterge olarak kullanılmıştır. 0 °C civarında oluşan buz tabakası düşük sıcaklıkta olanlara oranla daha kaygan olmaya meyillidir. Yollardaki kayganlık, düşük sıcaklıklar esnasında kar ya da yağmur yağmasına bağlıdır. Buzlanma ve donma kayganlığın artmasına neden olur. Kar yağışının trafiğin güvenliği üzerindeki etkileri oldukça değişiktir. Karın farklı şekilleri, trafiği farklı biçimlerde etkileyebilir. Bu durum 0 °C altındaki sıcaklıkta direkt kar yağışı şeklinde olabildiği gibi karın erimesi ya da şiddetli rüzgârın yağan karı biriktirmesi ile de olabilir. Yağan karın rüzgâr tarafından savrulması nedeniyle duman tabakası oluşur ve bu da görüşün azalmasına neden olur. Ayrıca, erimekte olan kar da yolun kayganlaşmasında önemli bir faktördür. Bu durum 0 °C'nin üzerindeki sıcaklıklarda başlayan yoğun kar yağışıyla ortaya çıkar. Bu konuda yapılan çalışmalar kar yağışı esnasında ortaya çıkan kaza riskinin % 100'e kadar yükseldiğini ortaya koymaktadır (Nordin vd. 2009:3).

Kazaların, yol açtığı zararlar yağış esnasında % 70 oranında artmaktadır. Bu artış, kar yağışında meydana gelen olaylar için, yağmura oranla daha yüksektir. Buna karşın sürücüler karlı havalarda daha dikkatlilerdir (Nordin vd. 2009:3). Karlı ve yağışlı günlerde, kısacası havanın kapalı olduğu günlerde trafikteki araç sayısı az olduğu için kaza oranı da düşmektedir. Bu durum Çanakkale kenti ölçeğinde değerlendirilirse, 2007 yılında meydana gelen kazaların % 79,1'lik bir oranı açık havada, % 4,9'u yağmurlu havada oluşmuştur (Şekil 55). Kazaların % 80,8'i ise gündüz meydana gelmiştir (Şekil 56).

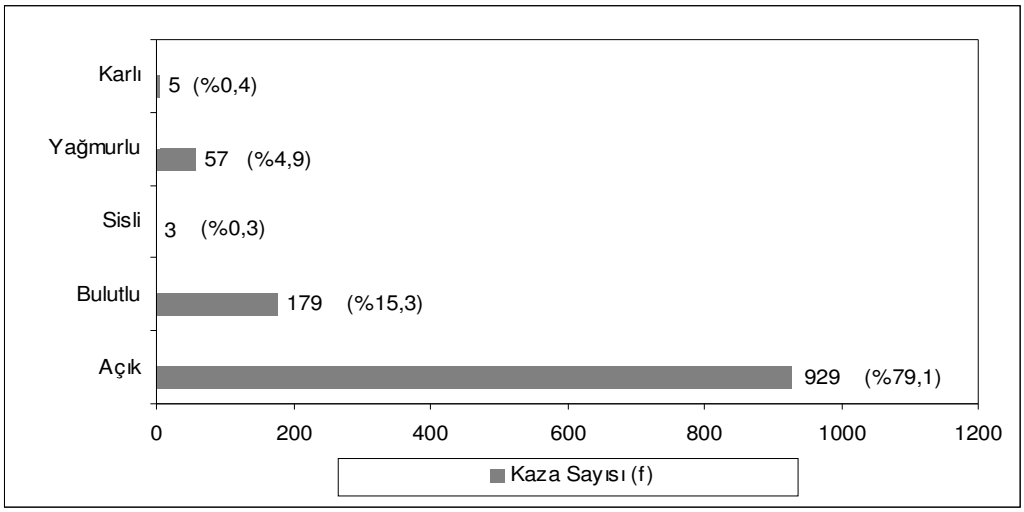

Şekil 55: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği günlerdeki hava durumu.

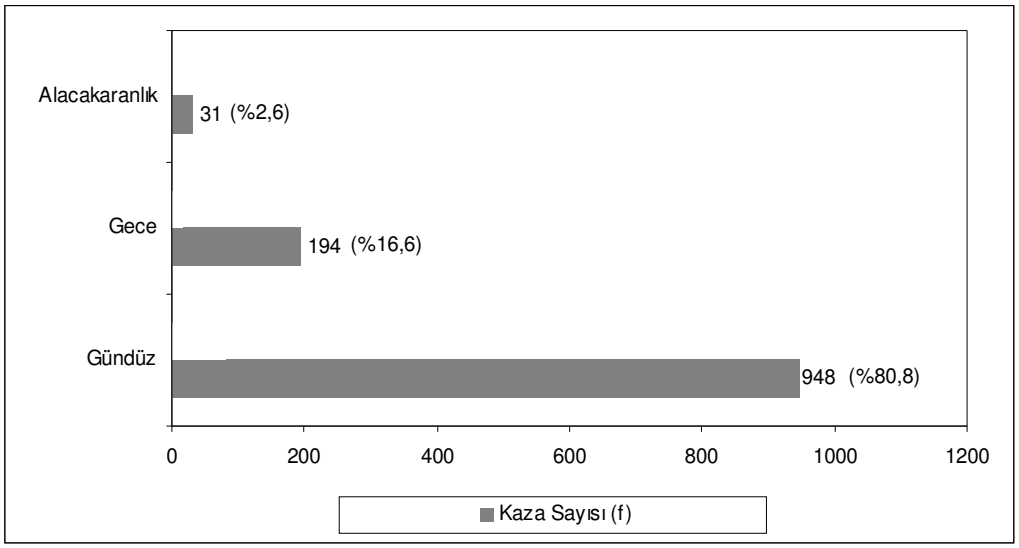

Şekil 56: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği anda gün durumu.

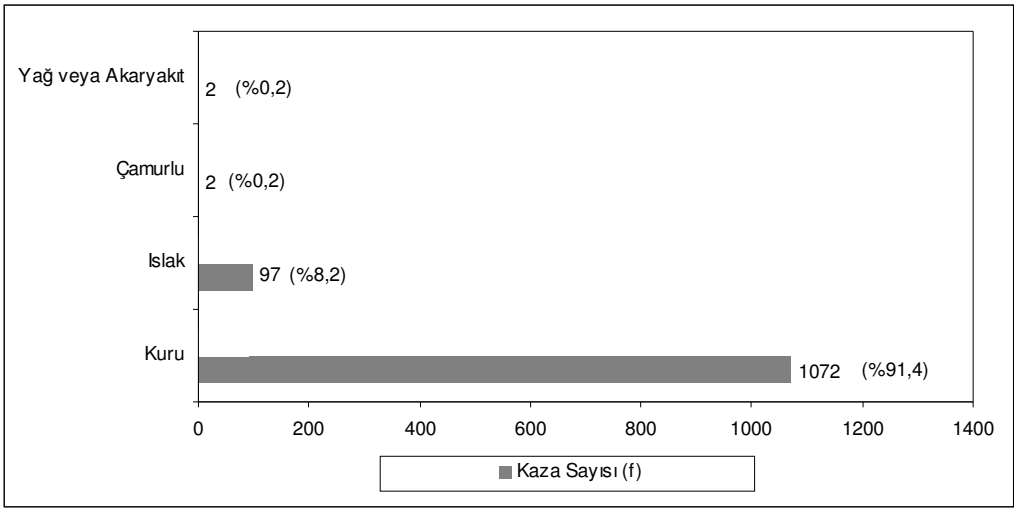

Şekil 57: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği günlerde yol yüzeyinin durumu.

Hava ve yol koşullarının iyi olduğunu gören sürücüler bu fırsatı kullanıp trafikte daha rahat hareket eder ayrıca hava koşullarının iyi olduğu günlerde kaza riski de az olur. Ancak, seyir esnasında yol ve hava koşullarında meydana gelen ani değişimler kaza oluşumunu beraberinde getirir. Çanakkale'deki maddi hasarlı kazaların pek çoğu % 91,4'lük bir oran ile zeminin kuru olduğu zamanlarda meydana gelmiştir (Şekil 57). Kentte maddi hasarlı trafik kazaların çoğu % 84'lük bir oranla iki aracın kazaya karışması ile meydana gelmiştir (Şekil 58).

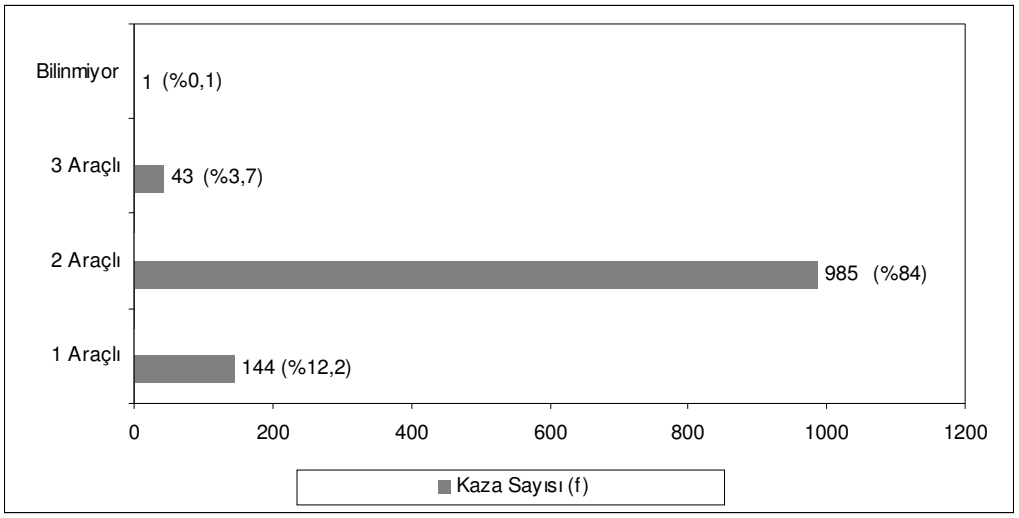

Şekil 58: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazalarında araç sayısına göre kazaların durumu.

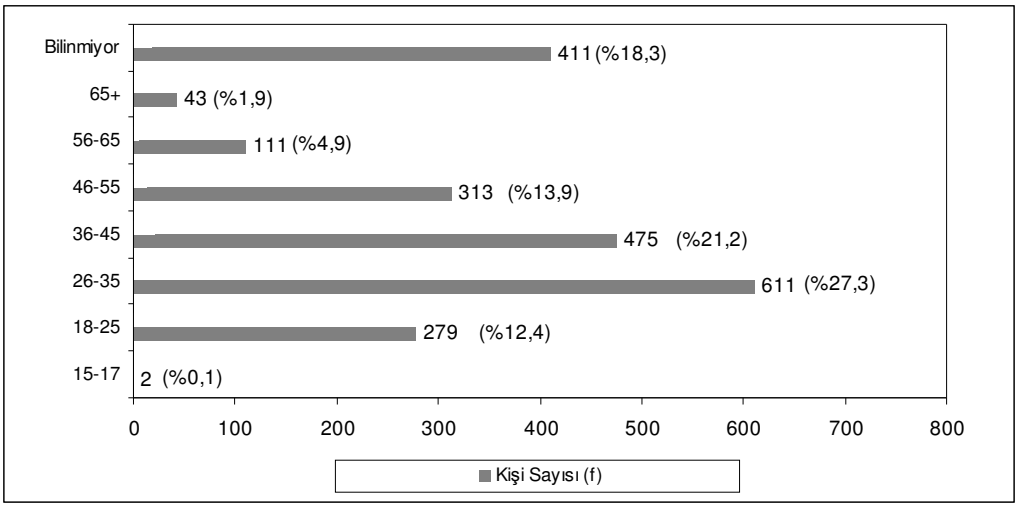

Şekil 59: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazalarında kazaya karışan kişilerin yaşı (2007).

2007 yılında, maddi hasarlı trafik kazalarına karışan kişilerin yaşlarında en büyük paya % 27,3'lük bir oranla 26–35 yaşları arasındaki sürücüler sahiptir. 2007 yılı içerisinde, maddi hasarlı trafik kazasına 15–17 yaş aralığındaki 2 bisiklet sürücüsü karışmıştır. 50 yaş ve üzerindeki sürücülerin kaza yapma riski genel olarak yüksektir ama daha genç sürücülerle karşılaştırıldığında daha az kaza yaptıkları görülmektedir. Bunun nedeni ise, ileri yaşlardaki sürücülerin genç ve yetişkin sürücülere göre daha az araba kullanmaları, gidilen mesafenin az olması ve ileri yaşlardaki sürücü sayısının az olmasından kaynaklanmaktadır (Özerkmen 2005:30). Bu durum, Çanakkale kentindeki maddi hasarlı

trafik kazaları sonucu oluşan grafikte de görülmektedir. 56 yaş ve üzerindeki sürücülerin kazalara karışma oranı % 6,8'dir (Şekil 59).

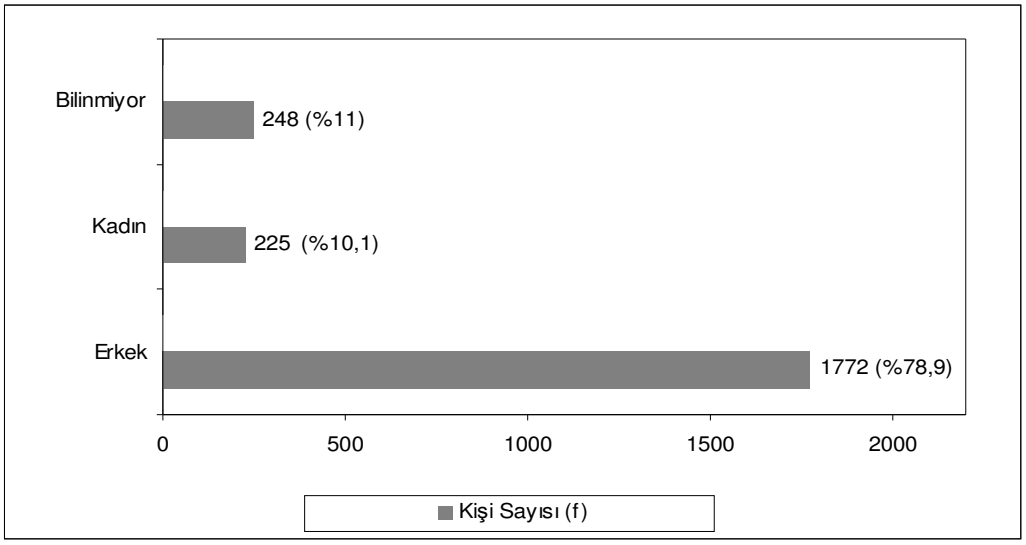

Şekil 60: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazalarında kazaya karışan kişilerin cinsiyeti.

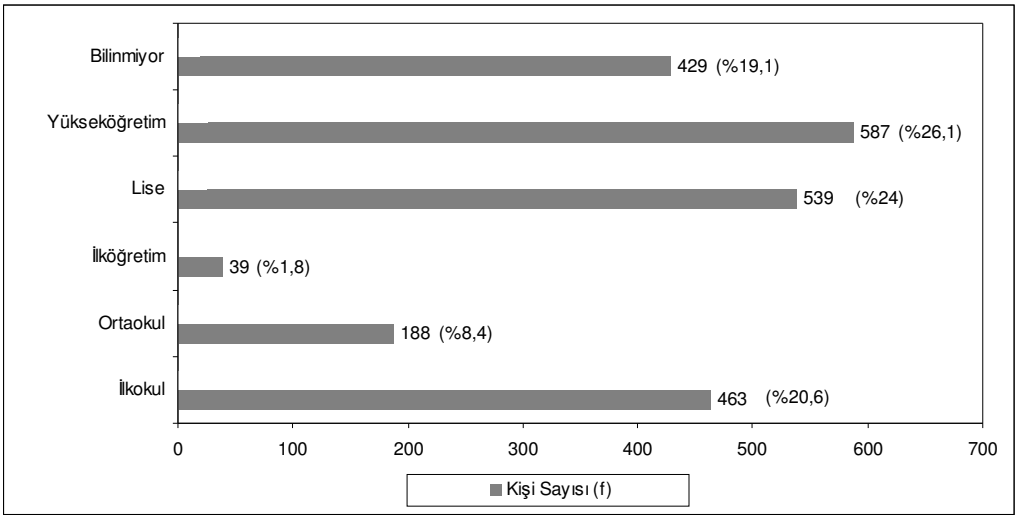

Şekil 61: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazalarında kazaya karışan kişilerin öğrenim durumu.

Hakamies-Blomqvist (1993), erkeklerin uzun süre kaza yapmadıklarında kaza riskinin azaldığını fakat kadınlarda bu durumun süreye bağlı olmadığını saptamıştır. Buna göre, erkek ve kadın sürücüler arasındaki en önemli fark; erkeklerin sürücülük deneyimlerinin hem yıl hem de gidilen mesafe açısından daha fazla olmasıdır. Fakat bu fark; sosyal rollerdeki farklılıktan ileri gelmektedir. Yani, erkekler her gün işe gidip gelerek daha çok araba kullanmakta; buna karşın kadınlar daha az iş yaşamında yer

almakta ya da çok az kısmı araba ile işe gitmekte, bunun yerine genellikle de toplu taşıma araçlarını kullanmaktadırlar (Özerkmen 2005:30). Bu durum rakamsal olarak Çanakkale kenti için değerlendirilirse; 2007 yılında maddi hasarlı trafik kazalarında kazaya karıştığı bilinen 2.245 kişinin sadece % 10,1'ini kadın sürücüler oluşturmaktadır (Şekil 60).

2007 yılında meydana gelen maddi hasarlı trafik kazalarında öğrenim durumu yüksek olan sürücüler, kazalara daha fazla karışmışlardır. % 26.1 ile yüksek öğrenim gören sürücülerin oranı en fazladır (Şekil 61).

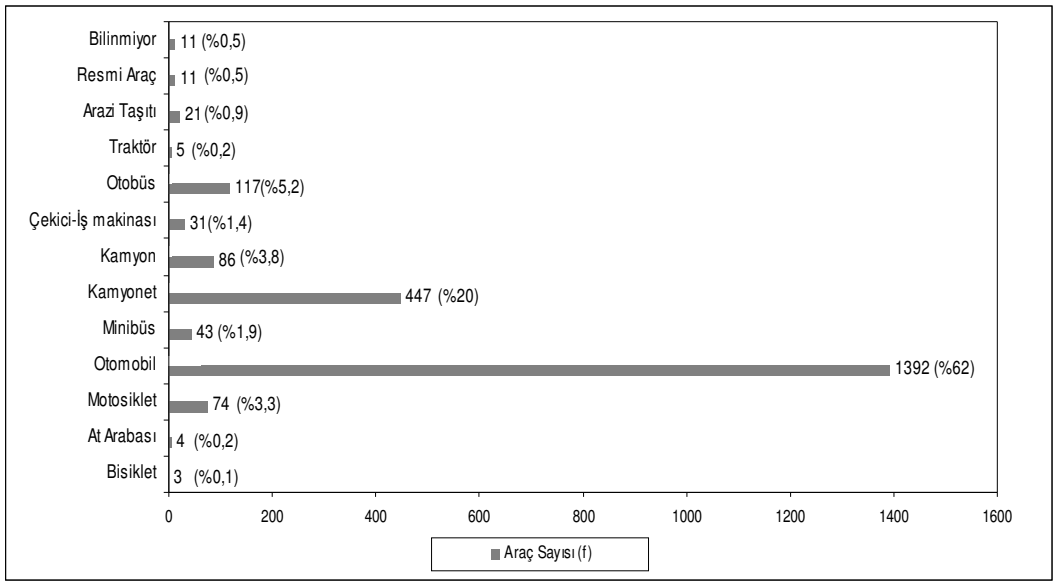

Şekil 62: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazalarında kazaya karışan araçların türü.

Kent ekonomik açıdan gelişmiş bir kenttir, bu duruma bağlı olarak araç sahibi olan kişi sayısı da fazladır. Buna bağlı olarak, 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazalarında kazaya karışan araç türlerinde özel araçların oranının fazla olduğu söylenebilir. Bunun dışında, bu yıl içerisinde 4 at arabası, 3 bisikletli kazalara karışmıştır (Şekil 62).

Çanakkale kenti ulaşım açısından önemli bir geçiş yolu durumundaki boğazın kıyısındadır. Avrupa-Asya kıtalarının geçiş noktası üzerinde olan Çanakkale boğazında ulaşım, feribotlarla sağlanmaktadır. Burası aynı zamanda Avrupa ve Anadolu arasında geçiş yapan çeşitli türdeki (otomobil, kamyon, tır gibi) yabancı araçların da kullandığı bir güzergâhtır. Bu nedenle, kent merkezinde bulunan feribot iskelelerine bağlı olarak, iskele

meydanındaki kazalarda, kazaya karışan kişilerin bazıları yabancı uyrukludur. Şubat ayında araç türü otomobil olan Moldova uyruklu bir kişi, Haziran ayında araç türü otomobil olan Almanya uyruklu bir kişi, Temmuz ayında araç türü otobüs olan uyruğu belli olmayan ama yabancı uyruklu olarak kaydı belirtilen bir kişi maddi hasarlı trafik kazalarına karışmıştır. Ayrıca, yaz aylarında özellikle Ağustos ayında, yabancıların kazaya karıştıkları kaza sayısı diğer aylara göre daha fazladır. Bu ay içerisinde araç türü çekici-iş makinesi olan Romanya uyruklu bir kişi, araç türü çekici-iş makinesi olan Moldova uyruklu iki kişi, araç türü otomobil diğerinin çekici-iş makinesi olan Bulgaristan uyruklu iki kişi, araç türü arazi taşıtı olan yabancı uyruklu olduğu bilinen bir kişi kazalara karışmıştır.

Eylül ayı içinde, araç türü otomobil olan Romanya uyruklu bir kişi, Ekim ayında araç türü otomobil olan Çek Cumhuriyeti uyruklu bir kişi, araç türü otomobil olan Almanya uyruklu bir kişi, araç türü otomobil olan Avustralya uyruklu bir kişi ve araç türü çekici-iş makinesi olan uyruğu Makedonya olan bir kişi kazalara karışmıştır.

Kasım ayı içinde meydana gelen maddi hasarlı kazaların birinde araç bir yayaya çarpmıştır. Ancak herhangi bir yaralanma olmamıştır.

Yabancı uyruklu sürücülerin karıştığı kazaların büyük bir çoğunluğu iskele de Kemalpaşa Mahallesinde olmasına karşın, birer kaza da Esenler, Barbaros ve İsmetpaşa Mahallelerinde meydana gelmiştir.

Kazaların meydana geldiği günlerde meteorolojiden alınan veriler doğrultusunda, bazı meteorolojik parametreler değerlendirildi. Bu parametreler, meteorolojik hadise kayıtları, günlük toplam yağış, günlük bağıl nem, günlük ortalama sıcaklıktır.

2007 yılında 1.173 maddi hasarlı trafik kazasının 811'i herhangi bir meteorolojik hadisenin görülmediği günlerde meydana gelmiştir. Kazaların % 15,4'ü ise sağanak yağmurlu havalarda görülmüştür (Şekil 63). Hadise kayıtlarından ayrı olarak ele alınan bir diğer parametre olan günlük toplam yağış durumuna bakıldığında ise kazaların % 83,4'lük bir oranının yağışsız günlerde meydana geldiği görülmektedir (Şekil 64).

% 70'in üzerinde bağıl nem vücudun dengesini bozar. Meydana gelen trafik kazalarında kazalar nem oranının % 70'in üzerinde olduğu günlerde artış göstermiştir. % 48'lik bir oranla yüksek olarak sınıflandırılan nem durumundaki kazalar fazladır (Şekil 65). Sıcaklık parametresi ≤ 20, 20.1–25, 25.1 ve üzeri olarak sınıflandırıldı. 2007 yılında günlük sıcaklık durumunun ≤20 °C olduğu günler % 67'lik bir orana sahiptir. 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazaları ise % 58,5'lik bir oranla sıcaklığın ≤20 °C olduğu günlerde daha çok meydana gelmiştir (Şekil 66).

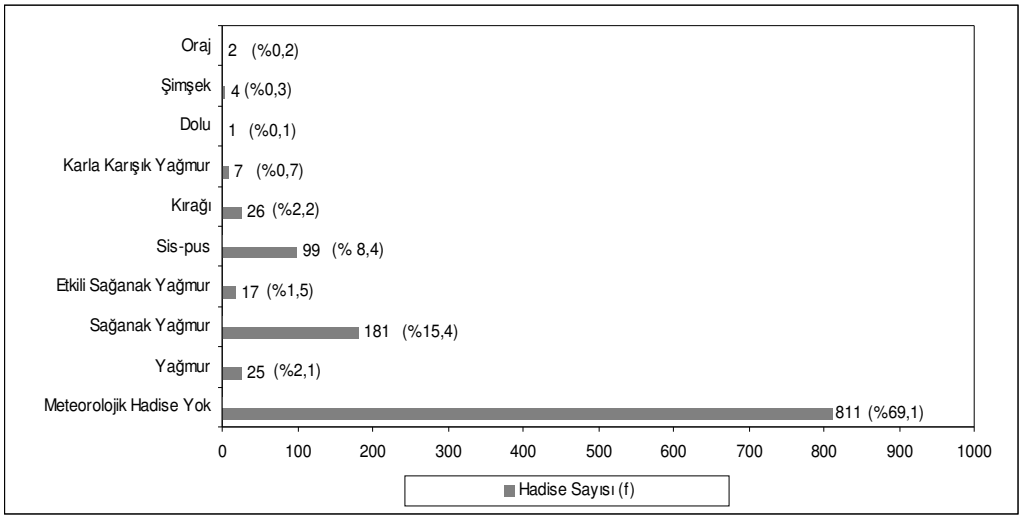

Şekil 63: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği günlerdeki meteorolojik hadise durumu.

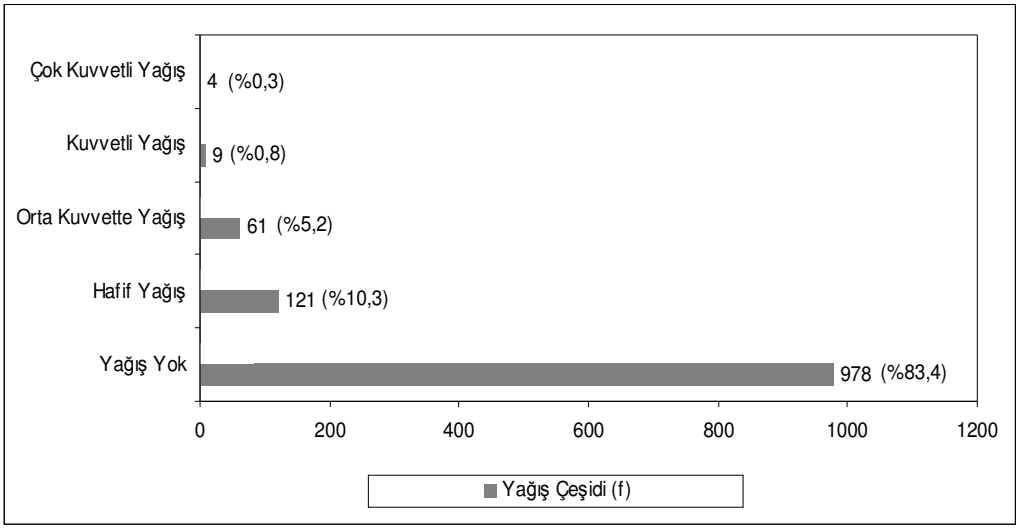

Şekil 64: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği günlerdeki toplam yağış durumu.

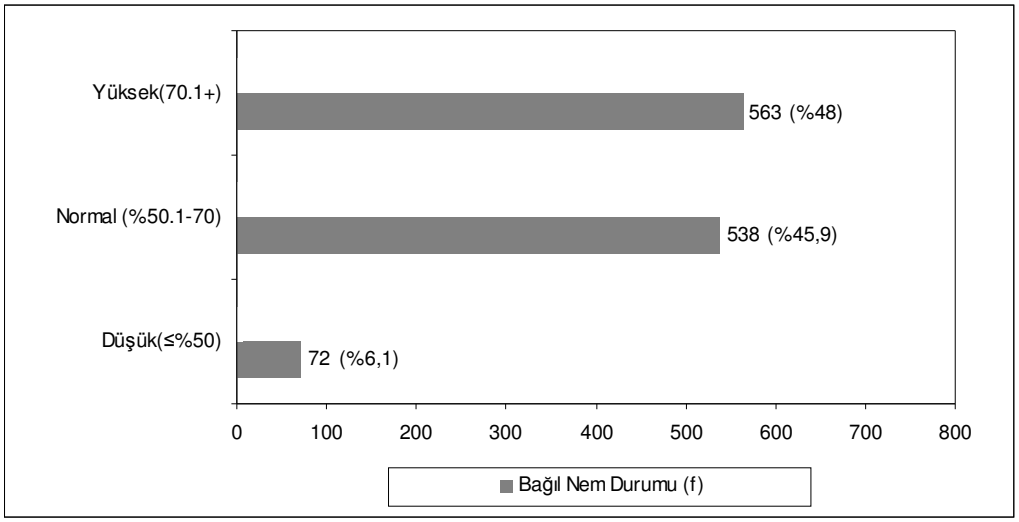

Şekil 65: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği günlerdeki bağıl nem durumu.

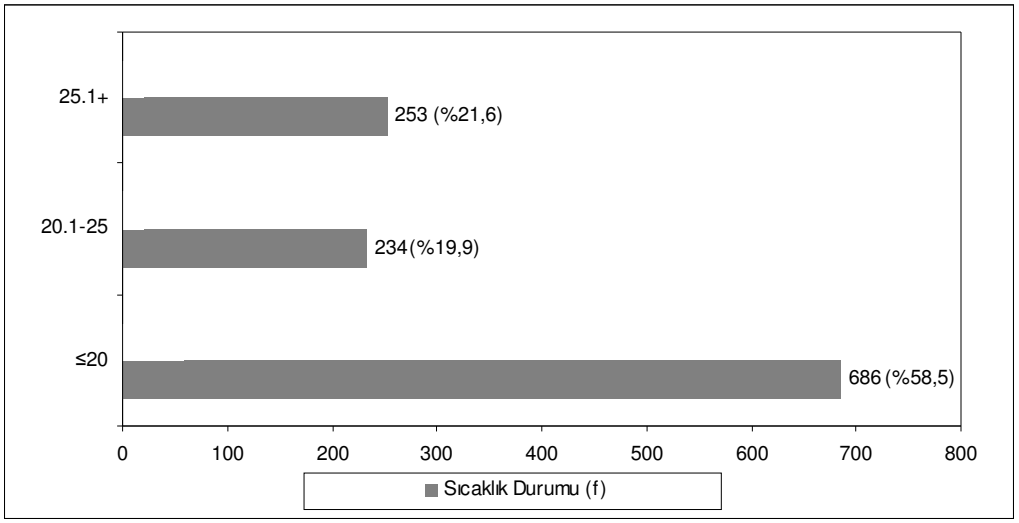

Şekil 66: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki maddi hasarlı trafik kazalarının meydana geldiği günlerdeki ortalama sıcaklık durumu.

3.1.2. Yaralanmalı ve Ölümlü Trafik Kazası

Bu bölümde, 2007 yılı içerisinde Çanakkale kent merkezindeki mahallelerde polisin sorumluluk alanına giren alanlarda meydana gelen yaralanmalı trafik kazaları ele alınmıştır. Kentte 2007 yılında ölümlü trafik kazası olmamakla birlikte, toplam 173 yaralanmalı trafik kazası meydana gelmiştir. Yaralanmalı trafik kazaları çalışmada yıllık olarak incelenmiştir.

Yaralanmalı trafik kazaları en fazla Haziran ayında, Mart ayında ise en az sayıda meydana gelmiştir. Haziran ayında, okulların kapanmasıyla birlikte tatile çıkanların Çanakkale'yi geçiş sahası olarak kullanmasına bağlı olarak kent trafiği artmıştır. Bu durum kaza oranlarına da yansımıştır. Buna ek olarak yaz aylarındaki kaza sayısı kış aylarına oranla daha fazladır (Şekil 67).

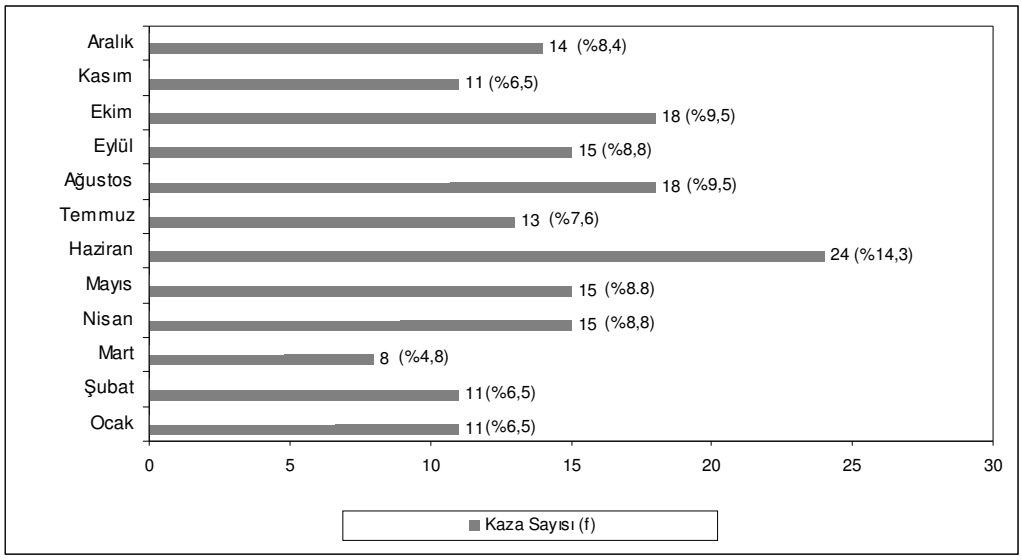

Şekil 67: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarının aylara dağılışı.

Çanakkale'de, genel olarak kent trafiği cuma günleri daha aktiftir. 2007 yılında meydana gelen trafik kazaları da en fazla % 18,5 ile Cuma günü meydana gelmiştir (Şekil 68). 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarının en yoğun olduğu saat aralığı, 12.01–18.00 saatleri arasıdır. Bu saatlerde, trafikteki araç yoğunluğunun fazla olması trafik kazalarının artışını beraberinde getirmiştir. 18.01–24.00 saatleri arasında gerçekleşen kazalar toplam kazalar içinde % 30,6'lık bir orana sahiptir (Şekil 69).

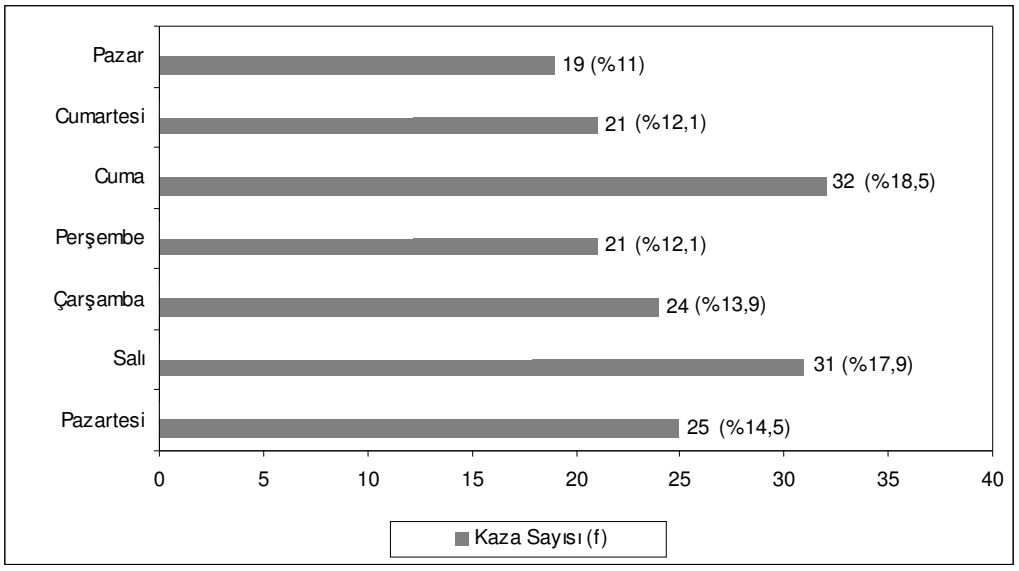

Şekil 68: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarının haftanın günlerine göre dağılışı.

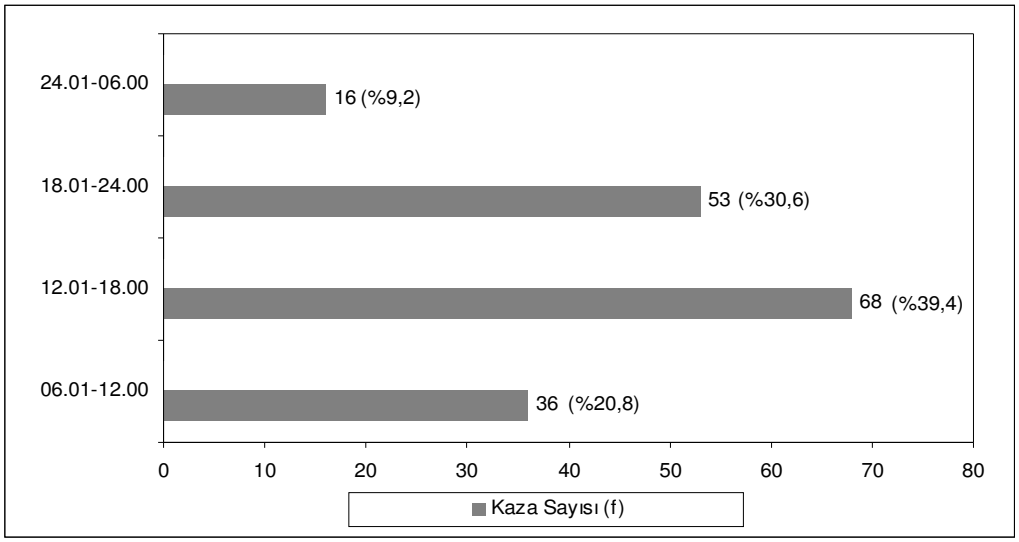

Şekil 69: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarının meydana geldiği saat aralığı.

Trafik kazaları, Çanakkale'de trafiğin en işlek olduğu caddelerde meydana gelmiştir. Özellikle, Atatürk Caddesi üzerindeki kazalar Barbaros, İsmetpaşa ve Cevatpaşa Mahallelerindeki kaza sayısını arttırmıştır (Şekil 70). Fevzipaşa Mahallesinde 2007 yılında 1 tane yaralanmalı trafik kazası meydana gelmiştir (Şekil 71). Bu durum, bu mahallede araç trafiğinin sınırlı olması, büyük caddelerin olmaması nedeniyle araçların düşük hızlarda seyretmesine bağlanabilir.

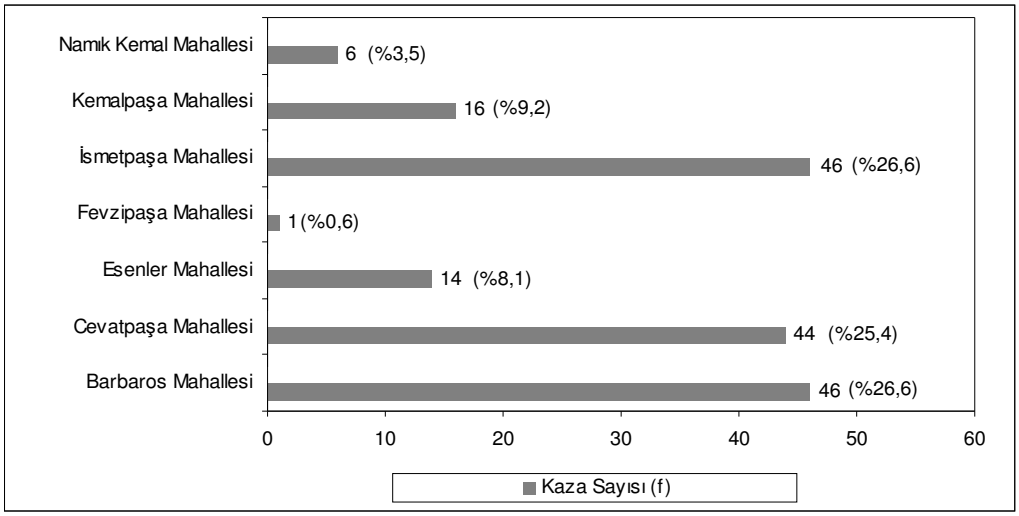

Şekil 70: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarının meydana geldiği mahalleler.

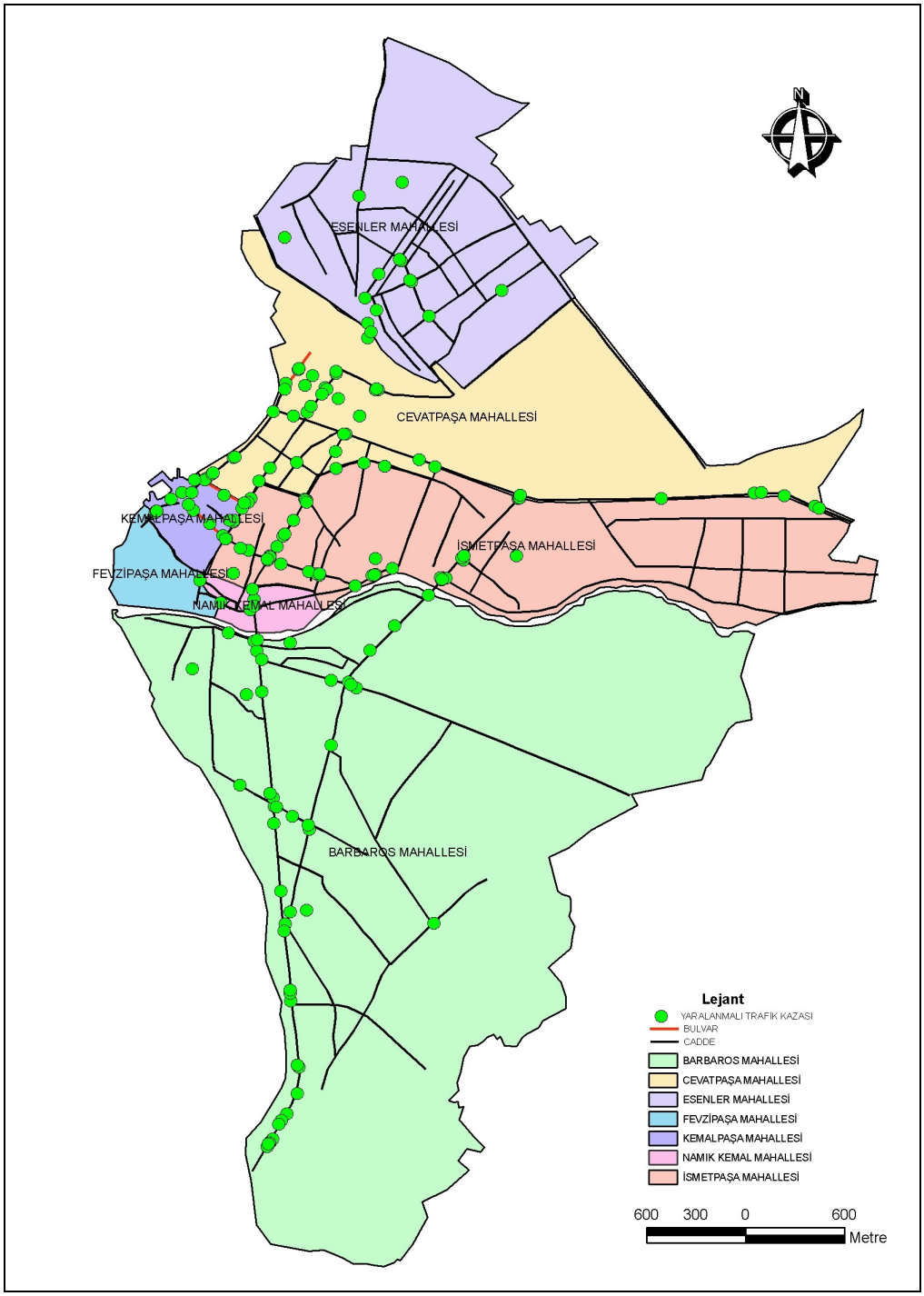

Şekil 71: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarının mahallelere dağılışı.

Yapılan çalışmalarda, hava tahmin raporlarının sürücünün davranışı üzerinde büyük bir etkisi olduğu ifade edilmektedir. Örneğin: Finlandiya'da bulunan Trafik-Hava Bilgi Servisi (TWIS) trafik ve hava bilgilerinden edindiği verilere göre sürüş şartlarını normal, zayıf, çok zayıf gibi sınıflayarak sürücüleri bilgilendirmektedir. Sürücüler, akıllı ulaşım

sistemleri ve medya kuruluşlarından aldıkları bu bilgilerle, gidecekleri yer için önceden bir plan yapıp ona göre yolculuk yapmaktadırlar. Böylece, zaman tasarrufu sağlanmakta ve kaza riski azalmaktadır (Karakuş vd. 2006:814–815). Ancak, ülkemizde böyle kapsamlı çalışmalara rastlamak mümkün olmamıştır. Çanakkale kentinde meydana gelen yaralanmalı trafik kazaları tutanaklarda yer alan hava durumuyla ilgili bilgi kısmında % 84,4'lük bir oranla açık havada meydana gelen kaza sayısı ile ilk sırada yer alır (Şekil 72). Bunun dışında kazalar en fazla gündüz vakti meydana gelmiştir (Şekil 73).

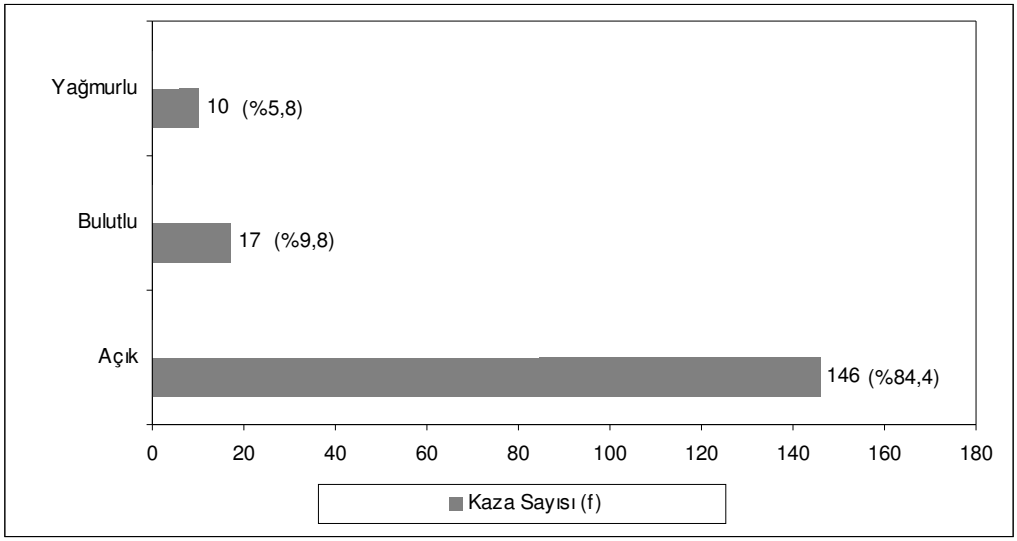

Şekil 72: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarının meydana geldiği günlerdeki hava durumu.

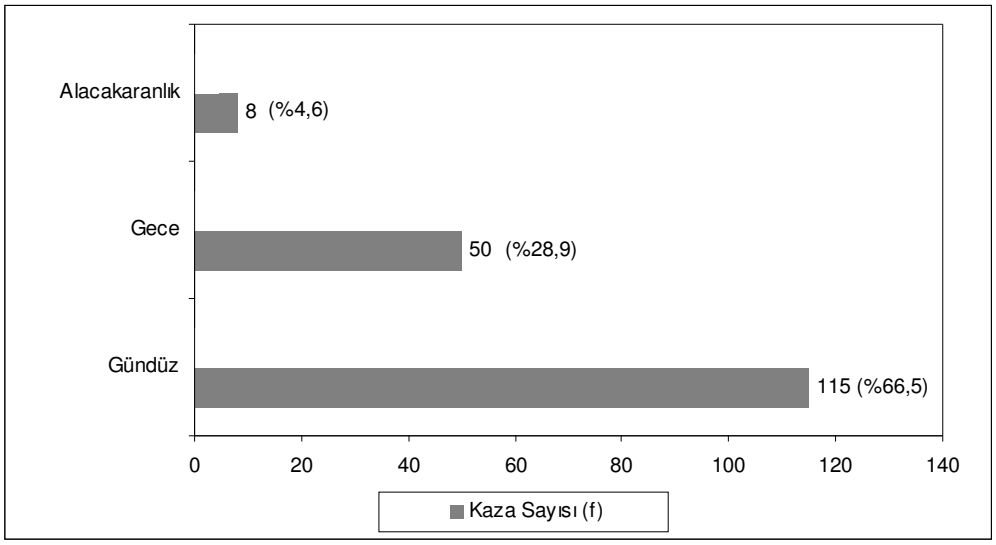

Şekil 73: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarının meydana geldiği anda gün durumu.

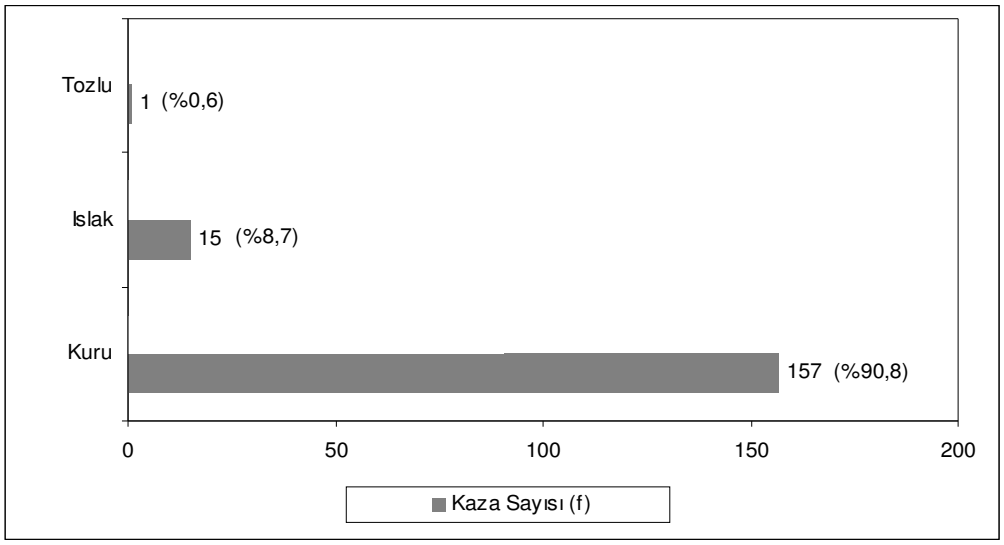

Şekil 74: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarının meydana geldiği günlerde yol yüzeyinin durumu.

Yaralanmalı trafik kazaları, genellikle yol yüzeyinin % 90,8 ile kuru olduğu zamanlarda meydana gelmiştir (Şekil 74). 2007 Yılı içerisinde Çanakkale ilinde oluşumlarına göre kaza türleri çizelge 19'a göre şöyledir:

Çizelge 19: 2007 yılında Çanakkale ilinde oluşumuna göre kaza türleri.

KAZA OLUŞUMU	YERLEŞİM YERİ	YERLEŞİM DIŞI	TOPLAM
Karşılıklı Çarpışma	18	29	47
Arkadan çarpma	44	21	65
Yandan çarpma veya çarpışma	179	60	239
Duran araca çarpma	11	6	17
Sabit cisme çarpma	34	16	50
Yayaya çarpma	59	10	69
Devrilme	65	125	190
Yoldan çıkma	32	124	156

Kaynak: Çanakkale Emniyet Müdürlüğü Trafik Tescil ve Denetleme Şube Müdürlüğü (2008).

Çizelge 19'da görüldüğü gibi Çanakkale ilinde yerleşim yeri içindeki kazalarda, yandan çarpma veya çarpışma daha sık olmuştur. Yerleşim yeri dışında meydana gelen kazalarda, seyir halindeki araçların süratleri nedeniyle devrilme ve aracın yoldan çıkması vakaları daha fazladır.

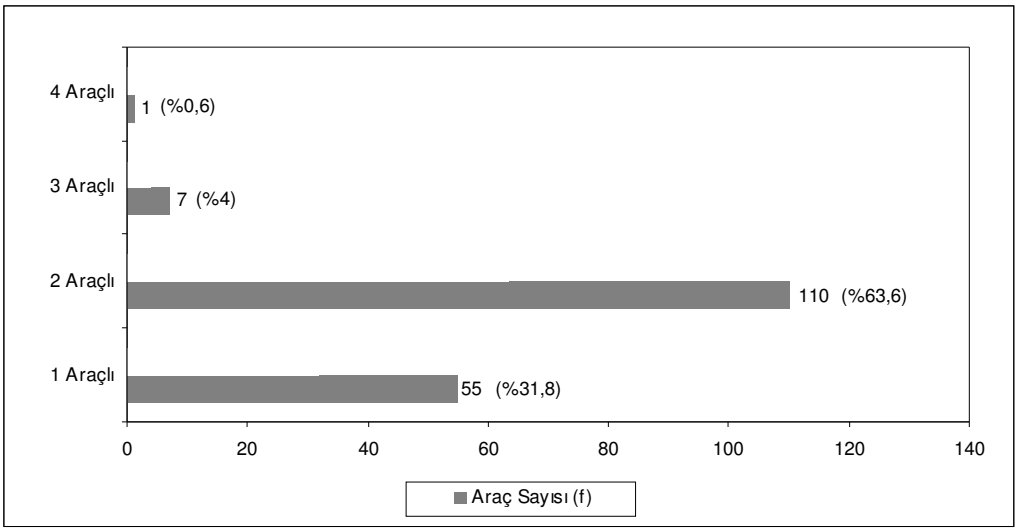

Şekil 75: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarında araç sayısına göre kazaların durumu.

Kazaya karışan araç sayısı bakımından Çanakkale kentindeki kazalarda, iki araçlı kazalar daha fazladır. Bu kazalar genellikle, iki aracın çarpışması sonucu veya duran araca arkadan çarpma şeklinde olan kazalardır (Şekil 75).

2007 yılında, yaralanmalı 173 trafik kazası meydana gelmiş ve bu kazalarda 235 kişi yaralanmıştır. Yaş, kazaların meydana gelmesini etkileyen önemli risk faktörlerinden biridir. Trafik kazalarına bağlı ölümler genellikle 5–55 yaşları arasında görülmektedir. Gelişmiş ülkelerde 45 yaşın altındaki bireylerde trafik kazaları tek başına önemli ölüm nedenini oluşturmaktadır (Özerkmen 2005:29). Çanakkale'deki yaralanmalı trafik kazalarına karışan kişilerin yaşlarında en büyük paya 26–35 yaş aralığındaki sürücüler sahiptir. Bunun dışında, 5–14 yaş aralığında kazaya karışanlar genelde bisiklet sürücüleri olmuştur (Şekil 76).

Kazaya karışma oranları bakımından cinsiyetler arasında önemli farklar vardır. Sürücü belgelerinin % 13'üne sahip kadın sürücülerin kazaya karışma oranı % 5'dir. (Özerkmen 2005:30). Bu durum birçok açıdan yorumlanabilir. Öncelikle, Türkiye'de kadın sürücü oranı erkeklere göre daha düşüktür. Bu durumda trafiğe kadın sürücü katılımı azalmakta ve kadınların trafikte daha titiz olmaları ve kurallara özenle uymalarının kaza yapma oranını düşürdüğü ileri sürülebilir. Trafik kazaları araştırmalarında (Gregersen ve Berg 1994; Garder 1989) trafik kurallarına uyma düzeyi açısından, "trafik polislerinin olmadıkları yerlerde trafik kurallarına uyma davranışının" kadınlarda (% 80) erkeklere (% 53) göre oldukça yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bulgu, kadınların trafik kurallarına erkeklere göre daha özenle uyduklarını göstermektedir (Erjem 2005:77). Çanakkale'de 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarında kadınların kazaya karıştıkları oran bu durumu doğrular nitelikte olup, kazaya karışan kadınların oranı % 7'dir.

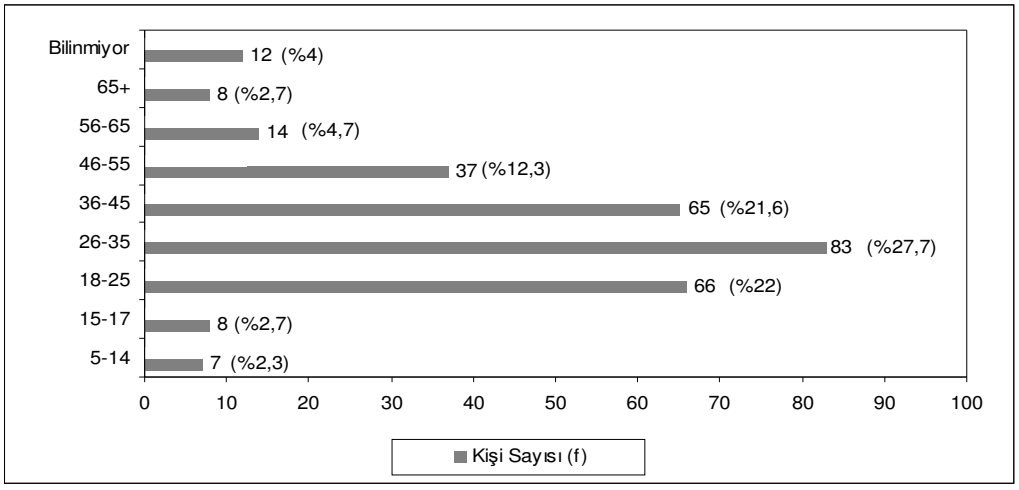

Şekil 76: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarında kazaya karışan kişilerin yaşı.

Çanakkale'de genel olarak nüfusun öğrenim düzeyi yüksektir. Bu durum trafik kazalarına karışan kişilerin öğrenim durumlarına da yansımıştır. En büyük paya % 30,3'le lise mezunları sahiptir. İkinci sırada ise % 20,7 ile yükseköğretim mezunu kişiler gelmektedir (Şekil 77).

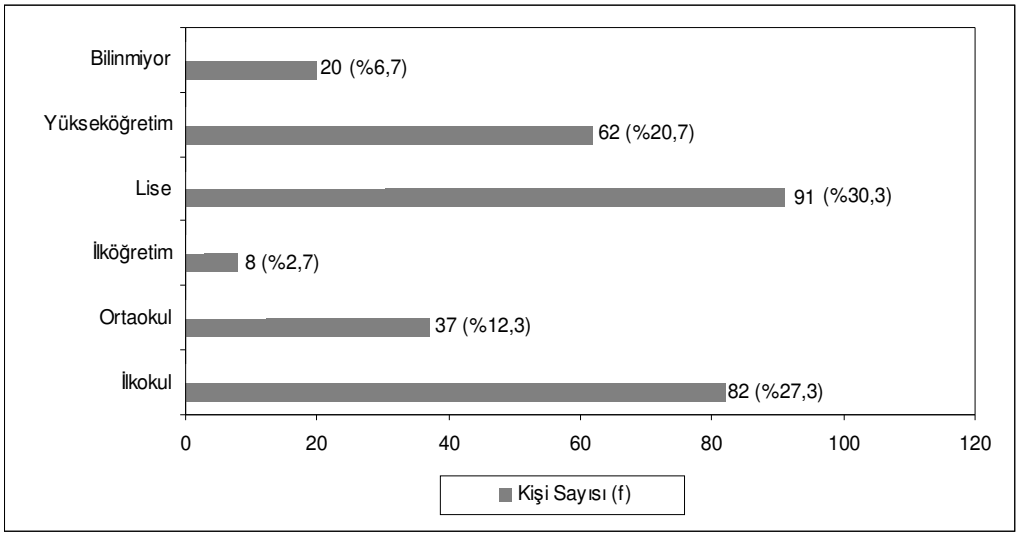

Şekil 77: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarında kazaya karışan kişilerin öğrenim durumu.

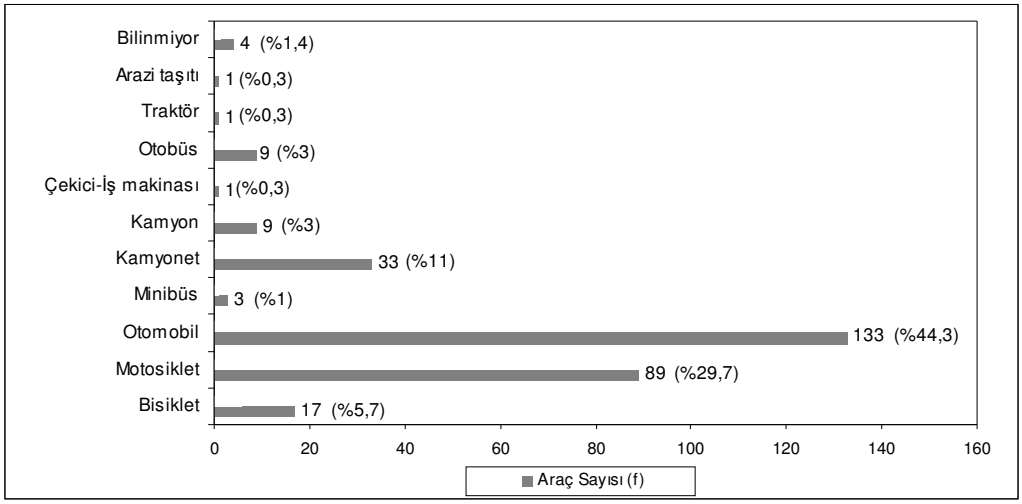

Şekil 78: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarında kazaya karışan araçların türü.

Çanakkale'de 2007 yılında maddi hasarlı trafik kazalarında olduğu gibi, yaralanmalı trafik kazalarında da en çok kaza yapılan araç türü otomobil olmuştur. Kentte, nüfusun

büyük bir kısmının kendine ait özel aracı bulunmaktadır. Çanakkale kenti küçük bir yerleşme olmasına karşın otomobil bağımlılığının yüksek olduğu izlenmektedir. Bu durum kazaya karışan araç türlerinden otomobil oranının da artmasına neden olmuştur (Şekil 78).

Çanakkale kent merkezinde feribot iskelesinin olması, yabancı araçların da geçiş yaptığı bir mekân olmasını beraberinde getirmiştir. 2007 yılı, Eylül ayında, araç türü otomobil olan Makedonya uyruklu bir sürücü kazaya karışmıştır. Bu kaza, Demircioğlu Caddesinde meydana gelmiştir.

Yaralanmalı trafik kazalarının meydana geldiği günlerde meteorolojiden alınan veriler doğrultusunda, değerlendirilmeye alınan parametreler; günlük hadise kayıtları, günlük toplam yağış, günlük bağıl nem, günlük ortalama sıcaklık ve günlük bulut kapalılığıdır.

Meteorolojiden alınan veriler doğrultusunda yaralanmalı kazaların meydana geldiği günlerdeki günlük hadise durumunda % 72,8 ile hadisenin olmadığı günlerdeki kazalar ilk sıradadır. Maddi hasarlı trafik kazasında olduğu gibi bu kaza türünde de sağanak yağmurlu günlerdeki kazalar ikinci sırada yer alır (% 13,3) (Şekil 79). Ele alınan veriler doğrultusunda sınıflandırılan yağış verileri ‘hafif’, ‘orta kuvvette’, ‘kuvvetli yağış’, ‘çok kuvvetli yağış’ olarak verilen aralıklar doğrultusunda düzenlenmiştir. Buna göre, yağışın olmadığı günlerdeki kazalar daha fazladır. Meteorolojik verilerin sınıflandırılması kendi içinde farklı ayrıldığı için hadise kayıtlarında görülen yağış oranı, toplam yağış oranında görülemeyebiliyor (Şekil 80). Nem oranında % 50.1-% 70 aralığında olan ve normal olarak tanımlanan nem durumu % 53,2 ile en fazla kazanın meydana geldiği günlerdeki nem durumu olmuştur (Şekil 81). Sıcaklığın ≤20 °C olduğu günlerdeki kaza oranı % 56,1’dir (Şekil 82). Günlük bulutluluk durumunda, havanın bulutlu olduğu günlerdeki kazalar % 64,1’dir (Şekil 83).

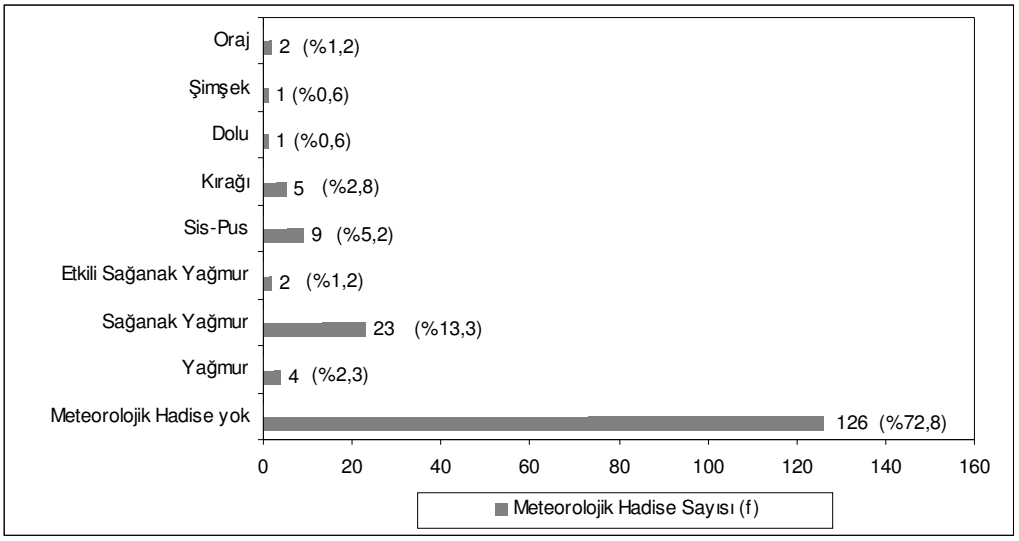

Şekil 79: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarının meydana geldiği günlerdeki meteorolojik hadise durumu.

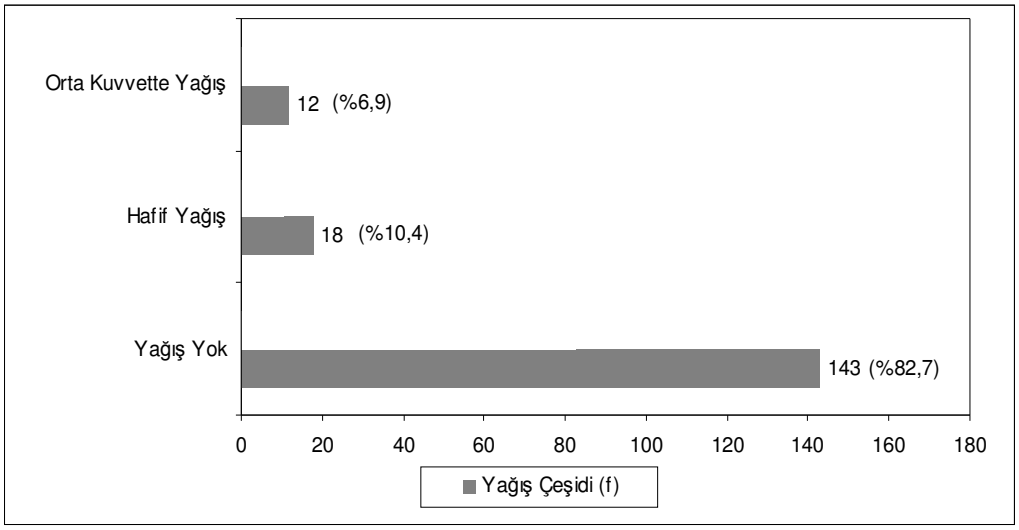

Şekil 80: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarının meydana geldiği günlerdeki toplam yağış durumu.

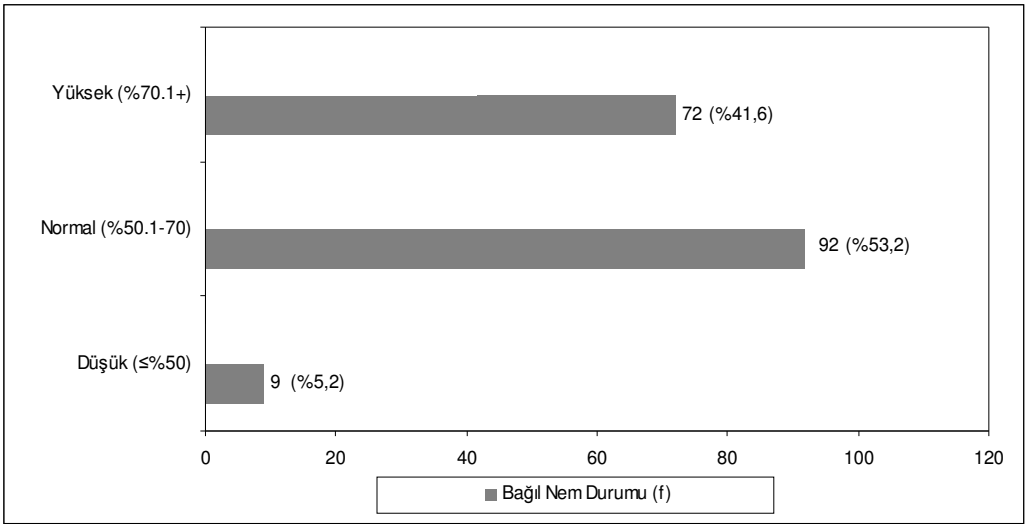

Şekil 81: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarının meydana geldiği günlerdeki bağıl nem durumu.

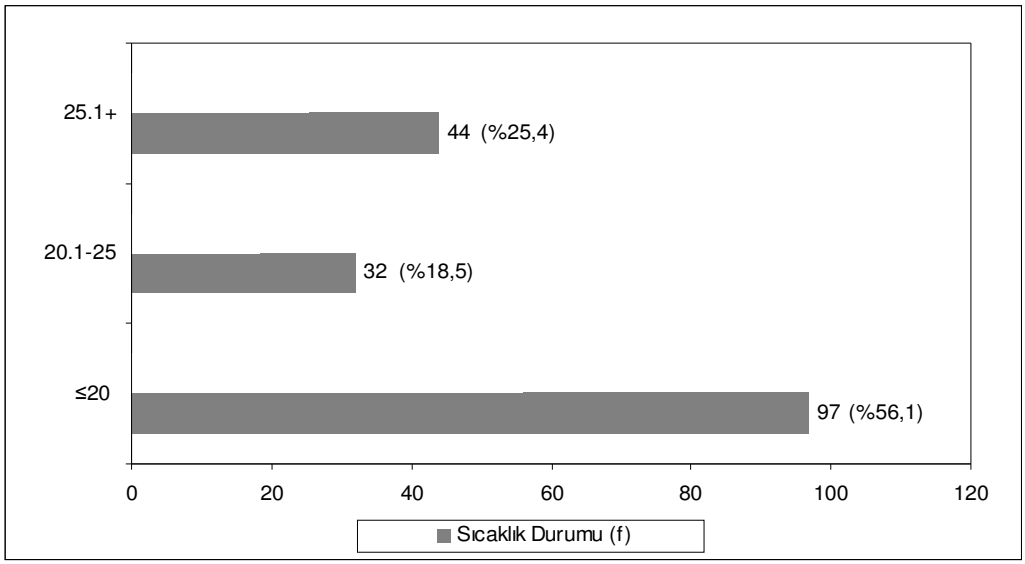

Şekil 82: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarının meydana geldiği günlerdeki ortalama sıcaklık durumu.

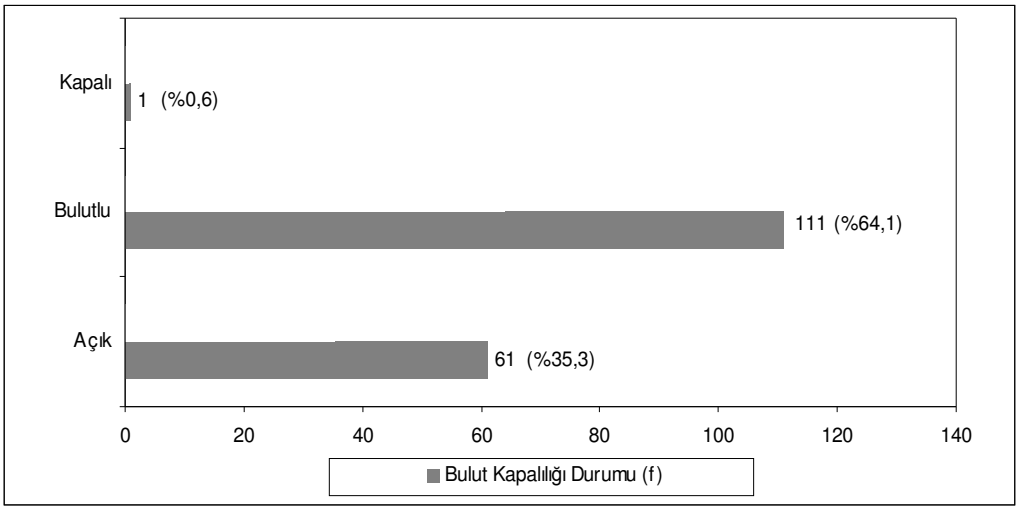

Şekil 83: Çanakkale kentinde 2007 yılındaki yaralanmalı trafik kazalarının meydana geldiği günlerdeki bulut kapalılığı durumu.

3.2 Hırsızlık

Sahibinin rızası olmadan başkasına ait taşınır bir malı, kendisine veya başkasına bir yarar sağlamak maksadıyla bulunduğu yerden alınması basit hırsızlık olarak tanımlanır. Bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir (Gündel 2005:24). Türk Ceza Kanununda basit ve nitelikli (sanık mağdur arasındaki ilişki, hırsızlık suçunun işlendiği zaman dilimi, hırsızlık yaparken kullanılan yardımcı aletler gibi hırsızlık suçunun vasıflaştırılmış halidir) olmak üzere hırsızlık iki ana başlık altında açıklanmaya çalışılmıştır.

Suçların işlenmesinin altında pek çok neden yatmakla beraber, ekonomik koşulların yeterli olmayışı, işsizlik, maddi kaynakların eşit bir şekilde dağılmamış olması gibi faktörlerin yanı sıra kişinin doğduğu ve yetiştiği ortam, aldığı eğitim suç işlemesinde etkili olmuştur. Bu nedenle, işlenen suç türlerinden birisi de hırsızlıktır.

Türkiye'de, hırsızlık suçlarından gözaltına alınan toplam 3.016 şüphelinin % 56,3'ünün gelir seviyesi düşük % 25,5'inin ise orta seviyeli kişilerden oluştuğu görülmektedir. 3.185 şüpheliden % 52,7'sinin ilkokul mezunu kişilerden ve 3.240 şüpheliden % 29,4'lük bir oranı 18–25 yaş arası gruptan oluşmaktadır (APK Daire Başkanlığı 2002:94–97 Suç ve Suçlu Profili).

Hollanda'da, her 5 hırsızlık şüphelisinden 4'ü 18 yaşın altındadır. En yaygın hırsızlıklar ise bisikletten mal çalma, bisiklet hırsızlığı, evlerden hırsızlık, işyerlerinden hırsızlık, mağazalardan ve arabalardan yapılan hırsızlıklardır (Sten ve Pellenberg:2000).

Hırsızlık suçu ile ilgili yapılan çalışmalara göre hırsızlık pek çok ülkede yaygın bir suç türüdür. Amerika'da, evden hırsızlık oranları 1960'larda önemli ölçüde artış göstermiş ve 1975 yılındaki azalmaya kadar 508.6/100.000 olmuş, 1984'te ise 1.263.7/100.000 olmuştur. … Amerika'da evden hırsızlık oranları göçmenlerin yoğun olarak yaşadıkları, nüfus hareketliliği olan ve gelir farkının fazla olduğu şehirlerde yüksektir. Bu durum öncelikle gençlerin, göçmenlerin ve kiracıların yaşadığı civarlarda ortaya çıkmaktadır. Evden hırsızlık suçlarının büyük bölümü erkekler, gençler ve acemi olan diğer kişiler tarafından işlenmektedir. Ev hırsızlarından oluşan küçük bir grup uygun hedefler bulduklarında büyük bir bölgeye yayılırlar. Her ne kadar kurbanlar az miktarda ekonomik zarara uğrasa da, maruz kalınan durumun psikolojik etkisi özellikle yalnız yaşamakta olan kadınlar açısından ciddi olmaktadır. Evden hırsızlığı engellemeyi amaçlayan çalışmaların başarısı değişkendir. Shover'ın yaptığı çalışmada (1991), mekânların izlenmesi, hedeflerin pekiştirilmesi stratejileri, durumla ilgili suç önleme stratejilerine daha iyi odaklanmanın önemi vurgulanmıştır (Shover 1991:73).

Hırsızlıklar, Haziran ve Temmuz aylarında önemli ölçüde artmaktadır, bunun nedeni sıcak aylarda genellikle açık olan pencere ve kapıların giriş için fırsat yaratması ile açıklanabilir. Ancak, zorlama girişimi ile yapılan hırsızlıklarda mevsimle olan bağlantı daha azdır (Bureau of Justice Statistics 1988c). İşyerinden hırsızlıklar hakkında daha az şey bilinmektedir; fakat görünüşe göre bu durumda da mevsime bağlı değişiklik benzer şekilde azdır. Çoğunlukla hırsızlar ev sahipleri ile yüz yüze gelmekten kaçınırlar ve soygunları ev halkı yokken gerçekleştirmeye eğilimlidirler, bunun için de en uygun zaman hafta içidir. Hırsızların günün hangi zamanının daha uygun olacağını belirlemeye yönelik çabaları, ev sahiplerinin 1/3'ünün evlerine girildiğinden haberi olmayışı ile engellenmektedir. İşyerinden hırsızlıklar ise farklı olarak çoğunlukla gece saatlerinde ya da hafta sonları işyerleri kapalı olduğu esnada gerçekleştirilmiştir (Shover 1991:82.83).

Hırsızlık, mala karşı işlenen suçlar arasında önemli bir yere sahiptir. Önleyici güvenlik önlemlerinin alınmadığı yerlerde, hırsızlık olaylarında artış olduğu

gözlenmektedir. Bunun için hırsızlık suçunu işleyenler uygun zaman ve mekânları tercih etmişlerdir. Bu durum açıklanacak olursa:

Konutlardan hırsızlık, ev sakinlerinin evde bulunmadığı veya uzun süre ayrıldığı zamanlarda yapılır. Özellikle, yaz aylarında ev sahipleri tatile çıktıklarında geceleri, kışın ise ev sahiplerinin evde olmadığı gündüz saatlerinde yapılmaktadır.

Büyük mağazalarda alışverişin yoğun olduğu tatil günlerinde (özellikle dini ve milli bayram günlerinde) görülür. Büyük alışveriş merkezlerinde, personelin dikkatinin zayıfladığı akşam saatlerinde, denetimin az olduğu mağazanın kapanma saatlerinde hırsızlık olayları meydana gelmektedir. Mağaza ve işyeri hırsızlıkları, geceleri yeterli fiziki güvenlik tedbirlerin olmadığı, yeterince aydınlatılma yapılmayan yerlerde meydana gelmektedir. Hırsızlıklar, banka, fabrika ve tesislerde tatil süresinin uzun olduğu görevli personelin olmadığı, güvenlik personelinin az olduğu günlerde oluşmaktadır. Son olarak ulaşım araçlarının korumasız bulunduğu yerler, hırsızlık için uygun fırsatlardır (Karagöz 2002:241-246).

Yapılan hırsızlıkların pek çok türü vardır. Yasal çerçevede açıklanmaya çalışıldığında, hırsızlık türünün görülme sıklıklarına göre belli başlı olanlarından sözedilecek olursa, evden, işyerinden, otodan, araç hırsızlığı, gibi türlere ayırmak mümkündür.

Çanakkale kentinde 2007 yılında, 314 hırsızlık olayı meydana gelmiştir. Bunlardan 94'ü evden hırsızlık, 94'ü işyerinden hırsızlık, 20'si otodan hırsızlık, 58'i araç hırsızlığı, 48'i yağma, gasp, çanta hırsızlığı, cepten hırsızlık, elden hırsızlık, resmi kurumlardan yapılan hırsızlık gibi suçlardan oluşan diğer hırsızlıklardır. Çalışmada ele alınan hırsızlık türlerinin evden, işyerinden, otodan, araç ve diğer hırsızlıklar olarak gruplandırılması uygun görülmüştür.

3.2.1 Evden Hırsızlık

İstatistikler suç oranları hakkında rakamlar bildirirler. Suç istatistikleri, suçların kendi aralarındaki dağılımlarını oluşturur. Suç işleyenlerin, demografik ve sosyo-ekonomik

kökenleri hakkında bilgiler verir. Fakat istatistiklerin her zaman gerçeği yansıttığı söylenemez. Çünkü suçların belli bir oranı kayıt altına girmez. Bunların nedenlerinin başında işlenen suçların polise bildirilmemesi ve polisin suçtan haberinin olmaması gelmektedir. Bazı suçlardan polis haberdar olsa bile kayıt altına alınmamaktadır. Polis kayıtlarına girmeyen suçlara 'dark figure' 'karanlık sayılar' denilmektedir. Ayrıca, birden fazla kurum tarafından suç konusunda istatistik tutulması ve kurumlar arasındaki koordinasyonsuzluk sağlıklı istatistikler elde edilmesini ve yorumlanmasını güçleştirmektedir (Ulutürk 2006:99).

2007 yılında meydana gelen toplam 314 hırsızlık vakasından 94'ü, evden hırsızlık olarak kayıtlara geçmiştir. Kentin gelişimi, güneyinde olan Barbaros Mahallesi ve kuzeyinde yer alan Esenler Mahallesi doğrultusundadır. Konut sayısı, konut tipi, artan nüfus ve alınan göç doğrultusunda her geçen yıl artış göstermiştir. Kentte her mahallenin yapısı birbirinden farklıdır (Çizelge 20).

Çizelge 20: Çanakkale kentinde mahalleler, yüzölçümleri, konut sayıları ve özellikleri.

Mahalle	Yüzölçümü (%)	Konut Sayısı 2007 Yılı*	Özellikler
Barbaros	39,5	10232	Sarıçay'ın güneyinden Kepez Belediyesi sınırlarına kadar çok geniş bir alan kaplar. Tansaş, havaalanı, günümüzde faal olmayan sanayi tesisleri ve arazileri burada yer alır.
Cevatpaşa	12,3	8983	Tarihi yalı ve konaklarla askeri, kamusal ve sosyal tesis alanlarını içerir
Esenler	17,5	4037	Demircioğlu Devlet Hastanesi bu mahallede yer alır. Batısında askeri alanlar geniş yer kaplar. 1990'dan itibaren toplu konut kooperatifleri ile hızlı büyüme gösteren bir mahalledir.
Fevzipaşa	9,1	1178	Kentin ilk yerleşim nüvesini oluşturan Çimenlik Kalesi ve çevresini kapsamaktadır. Daha çok ticaret ve depolama fonksiyonlu mekanlar yer alır. Meskenler daha çok yığma taş binalardan oluşmaktadır. 3 veya daha az katlı yapılardan oluşan yerleşim alanı kalenin doğusundadır.
İsmetpaşa	11,5	6219	Belediye, Devlet Hastanesi, Carefoursa, Stadyum, Küçük Sanayi Sitesi, ayrıca günümüzde faaliyet göstermeyen Trutaş ve Sümerbank gibi kurum-kuruluşlar ve tesisler yer alır.
Kemalpaşa	9,5	1681	Mahallenin tamamı kentsel sit alanı içinde yer almaktadır ve eski mimari doku hakimdir. Çanakkale Limanıyla birlikte kentin ticaret merkezidir.
Namıkkemal	0,6	976	Sarıçay'ın kuzey kenarındadır. Genelde ticaret, depolama ve küçük üretim faaliyetleri hakimdir.

Kaynak: (Koç vd. 2005) * Çanakkale Belediyesi 2007 Ocak ayı verileri.

2007 yılında meydana gelen evden hırsızlıklardaki 94 evden hırsızlık vakasında 8'i evden hırsızlığa teşebbüs halinde sonuçlanan olaylardır. Evden hırsızlığa teşebbüs suçlarında genel olarak müşteki suçluyu suçüstü yakalamış ve bunun sonucunda ya tahkikat devam etmiş ya da tutuklamalar olmuştur. Bu yüzden evden hırsızlığa teşebbüsler de evden hırsızlık vakalarının içinde incelenmiştir.

Suç türleri mevsimlere, haftalara ya da günlere göre eşit olarak dağılmamıştır. Bu konuda evden hırsızlıklar bir istisna değildir. Diğer hırsızlıklar ile karşılaştırıldığında ise evden hırsızlıklar kısıtlı bir mevsimsel değişkenlik göstermektedir (Shover 1991:82). Ancak Çanakkale kentinde 2007 yılında ilkbahar aylarında belirgin bir artış olduğu görülmektedir.

2007 yılında Çanakkale'de evden hırsızlık, en fazla Nisan ayında görülmüştür. Bahar aylarında havaların ısınmaya başlamasıyla birlikte hırsızlıklar da artmıştır (Şekil 84).

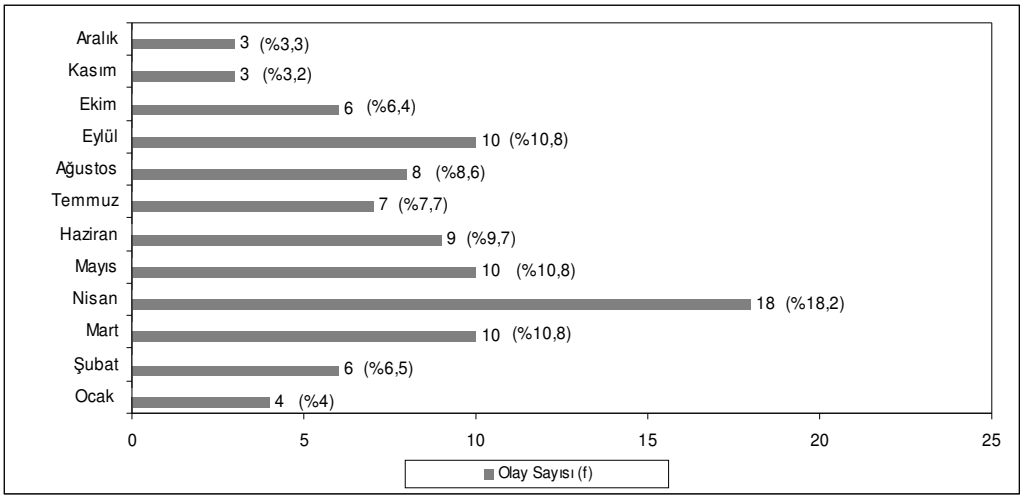

Şekil 84: Çanakkale kentindeki evden hırsızlıkların aylara dağılışı (2007).

İnsanların günlük faaliyetleri ve hayat tarzları evden hırsızlık suçunun zamansal gidişini belirleyen önemli bir etken olmuştur (Aliağaoğlu 2007:71). Bu doğrultuda, 2007 yılında gerçekleşen evden hırsızlıklarda pazartesi günü hırsızlığın en fazla olduğu gün olmuştur (% 19,1) (Şekil 85). Kentte çalışan nüfus fazladır ve hafta başı olması münasebetiyle de pek çok kişi işyerinde olmaktadır. Bu durumu hırsızlar fırsat olarak değerlendirmektedir. Hafta sonunun ilk gününde yani Cumartesi günü evden hırsızlıklar

ikinci sırada gelir. Bu durum, tatilin ilk gününde, ev sahiplerinin evlerinde olmamalarına bağlanabilir. Yapılan diğer çalışmalarda olduğu gibi (Aliağaoğlu 2007:73), hafta içindeki hırsızlıklar en fazla pazartesi günü olmuştur. Bu durum, hafta içindeki diğer günlerde, hırsızların çaldıkları eşyaları elden çıkartmasıyla açıklanabilir.

Çanakkale kentinde hafta içinde Salı ve Cuma pazarları, hafta sonunda ise Pazar pazarı kurulmaktadır. Kentte hafta içi kurulan semt pazarları çevresindeki evden hırsızlık vakalarına değinilecek olursa; Salı Pazarı: Cevatpaşa Mahallesinde Hastanebayırı Mevkii, Bahriye Üçok Caddesi, Ahmet Acar Sokak ile Velibey Sokak ana arterleri arasında bulunan Salı Pazarı, cadde ve sokakların işgal edilmesiyle kurulur. Cuma Pazarı: Kent içinden geçiş yaparak boğaza dökülen Sarıçay kenarında, Çınarlık olarak bilinen alandadır. Uzun yıllardır bu pazara çevre il ve ilçelerden alışveriş yapmaya gelenler bulunur. Ürün çeşitliliği nedeniyle Çanakkale'de en çok rağbet gören pazaryeridir (Çalışkan 2007:6). Kentte, Salı ve Cuma pazarları hafta içinde kurulan pazarlar olmasına karşın, halk tarafından tercih edilen pazarlardır. Hırsızların bu durumu fırsat bileceğini düşünüp, bu günlerdeki hırsızlıklar ayrıca değerlendirildiğinde Cuma günü hırsızlıkların daha fazla olduğu, Salı günü meydana gelen hırsızlıkların ise gündüz saatlerinde daha fazla olduğu görülmüştür. Bu günlerde, toplam 22 evden hırsızlık olmuş ve bu hırsızlıklar en fazla Cevatpaşa Mahallesinde görülmüştür (Şekil 86).

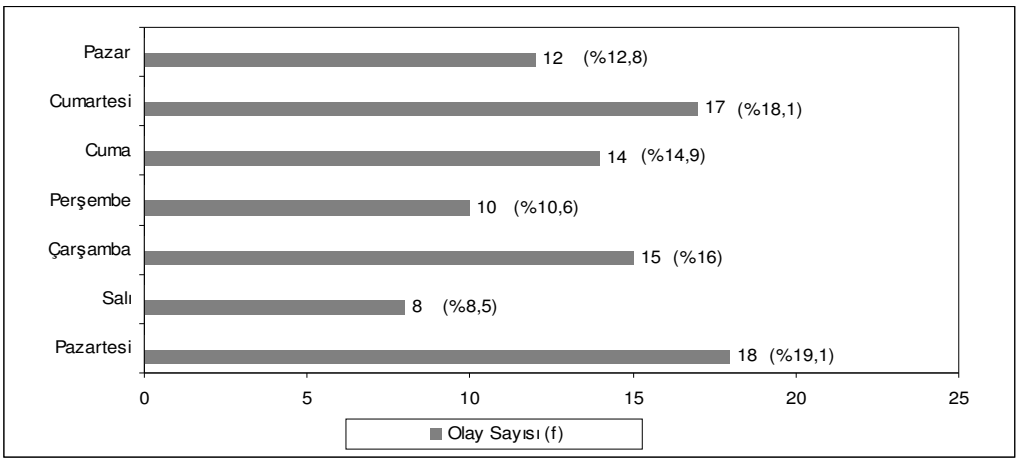

Şekil 85: Çanakkale kentindeki evden hırsızlıkların haftanın günlerine dağılışı (2007).

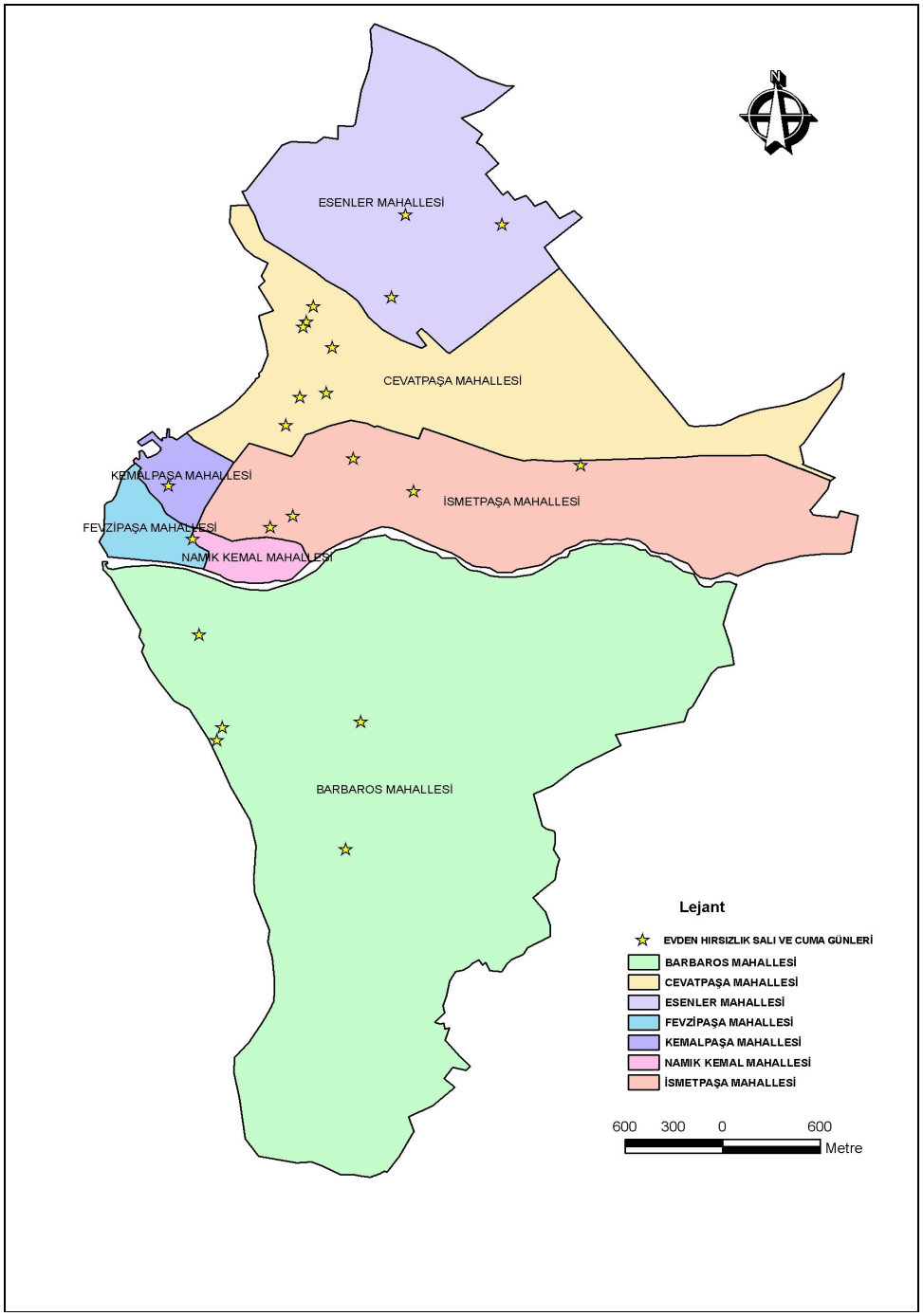

Şekil 86: Çanakkale kentindeki evden hırsızlıkların Salı ve Cuma günlerindeki dağılışı (2007).

Shover'e göre, evden hırsızlıklarda soyulanlar içinden soygunun ne zaman gerçekleştiğini kesin olarak belirten mağdurların raporlarına göre; soygunların % 50'si 06.01 ile 18.00 arasında, % 23'ü 18.01 ile 00.00 arasında, % 16'sı 01.00 ile 06.00 arasında gerçekleşmiştir. Geriye kalan %10'luk kısım "gecenin herhangi bir saatinde"

gerçekleşmiştir (Shover 1991:83). Çanakkale'de, evden hırsızlıklarda saat aralığı bilinen olayların % 40,4'ü gece 24.01–06.00 saatleri arasında, % 41,5'i ise 12.01–18.00 saatleri arasında meydana gelmiştir (Şekil 87). Gece insanların uykuda olmasının, gündüz ise işyerlerinde olmalarının hırsızlar tarafından fırsat olarak değerlendirildiği anlaşılmaktadır.

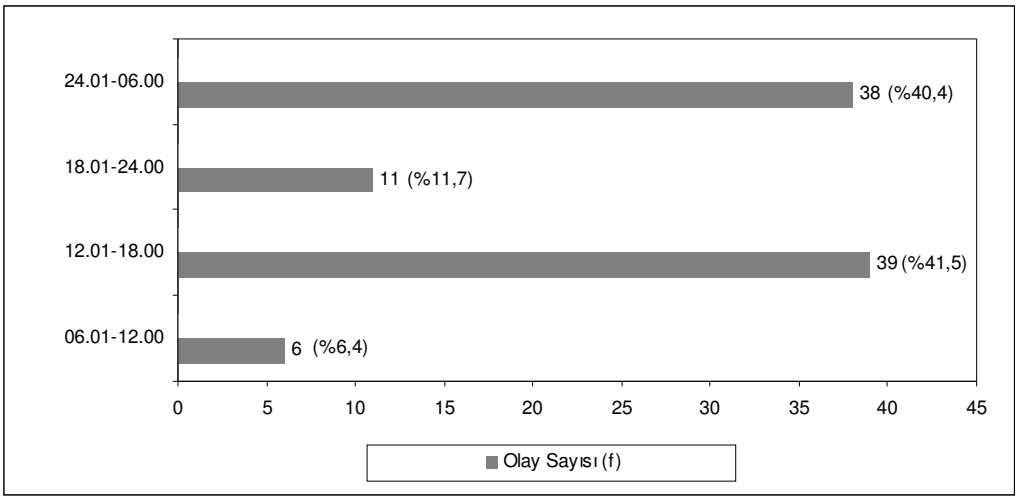

Şekil 87: Çanakkale kentindeki evden hırsızlıkların meydana geldiği saat aralığı (2007).

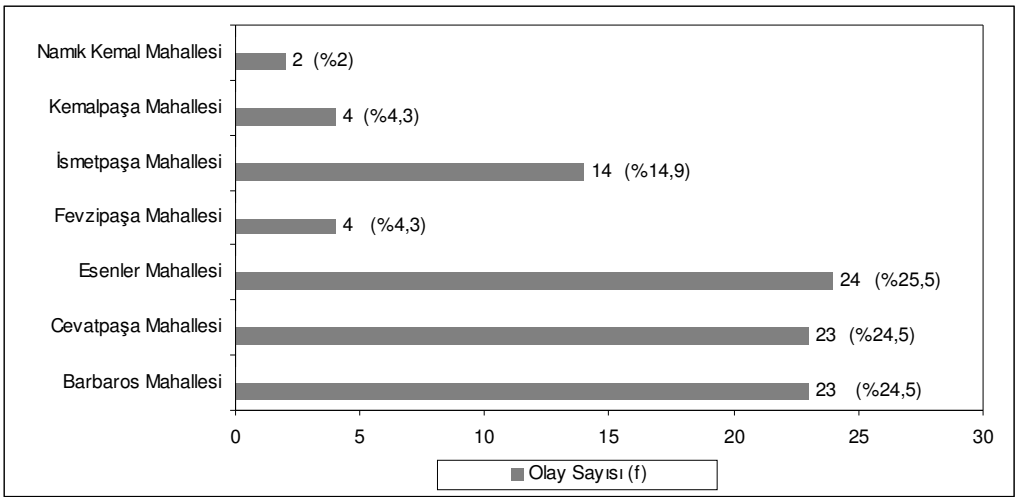

Şekil 88: Çanakkale kentindeki evden hırsızlıkların mahallelere dağılımı (2007).

Sanayileşme öncesi kentleri çağdaş sanayileşmiş kentlerden ayıran birçok özellik vardır. …Bunlardan biri kent merkezinde resmi binalar ve zenginlerin yaşadığı evler bulunması, yoksulların ise kentin kenar bölgelerinde yaşıyor olmasıydı (günümüzdeki birçok kentin tam tersi bir durum) (Ponting 2000:262). Sanayileşme sonrasında ise batılı kentlerde varlıklı ailelerin kentin kenar kısımlarında yaşadıkları bilinmektedir. Ancak,

batılı olan ve olmayan kentlerde nüfusun şehir içi dağılışı bakımından yapısal farklılıkları vardır. Daha açık bir ifadeyle "bu kentlerde batılı kentlerin aksine yüksek gelirliler merkezde düşük gelirliler ise çevrede yaşamaktadır. Batılı olmayan kentlerde gelir artışı merkezi yerleşme için daha büyük talep ortaya çıkarmakta ve aşırı sıkışıklığı arttırmaktadır (Aliağaoğlu 2005:38). Çanakkale kenti için böyle bir merkez-kenar sınıflandırması görülmez. Ayrıca genel olarak en varlıklı kesimin yaşadığı yer olarak bilinen Cevatpaşa Mahallesi kentin merkezindedir. Kent içinde varlıklı kesim daha çok konum özelliğine bağlı olarak kordon boyunca uzanış gösteren şerit ve hastane bayırı çevresindeki boğaz manzaralı lüks konutlara dağılmıştır. Kentte daha önce yapılan bir çalışmada da (Çalışkan ve Sarış 2008a:15) belirtildiği gibi bu mahalledeki konut kiralarının diğer mahallelere oranla daha fazla olduğu görülmüştür. Diğer mahalleler için ise yoksul kesimin yaşadığı mahalle tanımı yapılması doğru olmaz. Ancak, ekonomik olarak kentte herkesçe bilinen bir gerçeklik vardır, bu da Fevzipaşa Mahallesinde yoksul kesimin yaşadığı, işsiz oranının yüksek, marjinal işlerde çalışan nüfusun fazla olduğudur. Dolayısıyla bu mahallede evden hırsızlıklar yok denecek kadar azdır (Şekil 86). Hatta kış mevsiminde, bu mahallede evden hırsızlık vakası görülmemiştir (bkz ekler). Fevzipaşa mahallesi kentin çekirdeğini oluşturmuştur ve kent merkezindedir. Bu durum kent sınıflandırmasının tersi yönde bir duruma işaret ederken günümüzde yoksul kesimin kentin çekirdeğinde yaşadığına dair bir örnek oluşturmuştur.

Kentlerimizdeki bugünkü mahalle düzeni ile sosyal kontrolün sağlanması oldukça güçtür. Geçmişte şehir yaşamında örneğin: Osmanlı şehirlerinde mahalle birbirini tanıyan, bir ölçüde birbirinin davranışlarından sorumlu, sosyal dayanışma içinde olan kişilerden oluşmuş bir topluluğun yaşadığı yerdir (Aliağaoğlu 2007:65). Günümüzde ise mahalle kavramı, özellikle, büyükşehirlerde, sadece diğer mahalleyi ayıran sınır ve kimsenin pek fazla kimseyi tanımadığı fonksiyon alanlarıdır.

Çok katlı apartmanların, sitelerin, toplu konutların ve daha bakımlı evlerin olduğu yerlerdeki evden hırsızlık vakalarının fazla olduğu bilinen bir gerçektir. Bu durumu 2007 yılında Çanakkale'de yaşanan hırsızlıklar doğrular niteliktedir. Esenler Mahallesi, kentte siteler şeklinde toplu konut alanlarına sahiptir. En fazla hırsızlık olayları yine bu mahalledeki bazı konut alanlarında yoğunlaşmaktadır

En az hırsızlık olayları ise Namık Kemal Mahallesindedir. Bu mahallede konut sayısı az, işyerleri daha fazladır. Dolayısıyla evden hırsızlık olayları çok az gerçekleşmiştir. Evden hırsızlıklarda İsmetpaşa Mahallesi, mahalleler arasında hırsızlık sayısı bakımından dördüncü sırada yer almış buradaki hırsızlıklar da mahalledeki konutların yoğunlaştığı noktalarda meydana gelmiştir (Şekil 89).

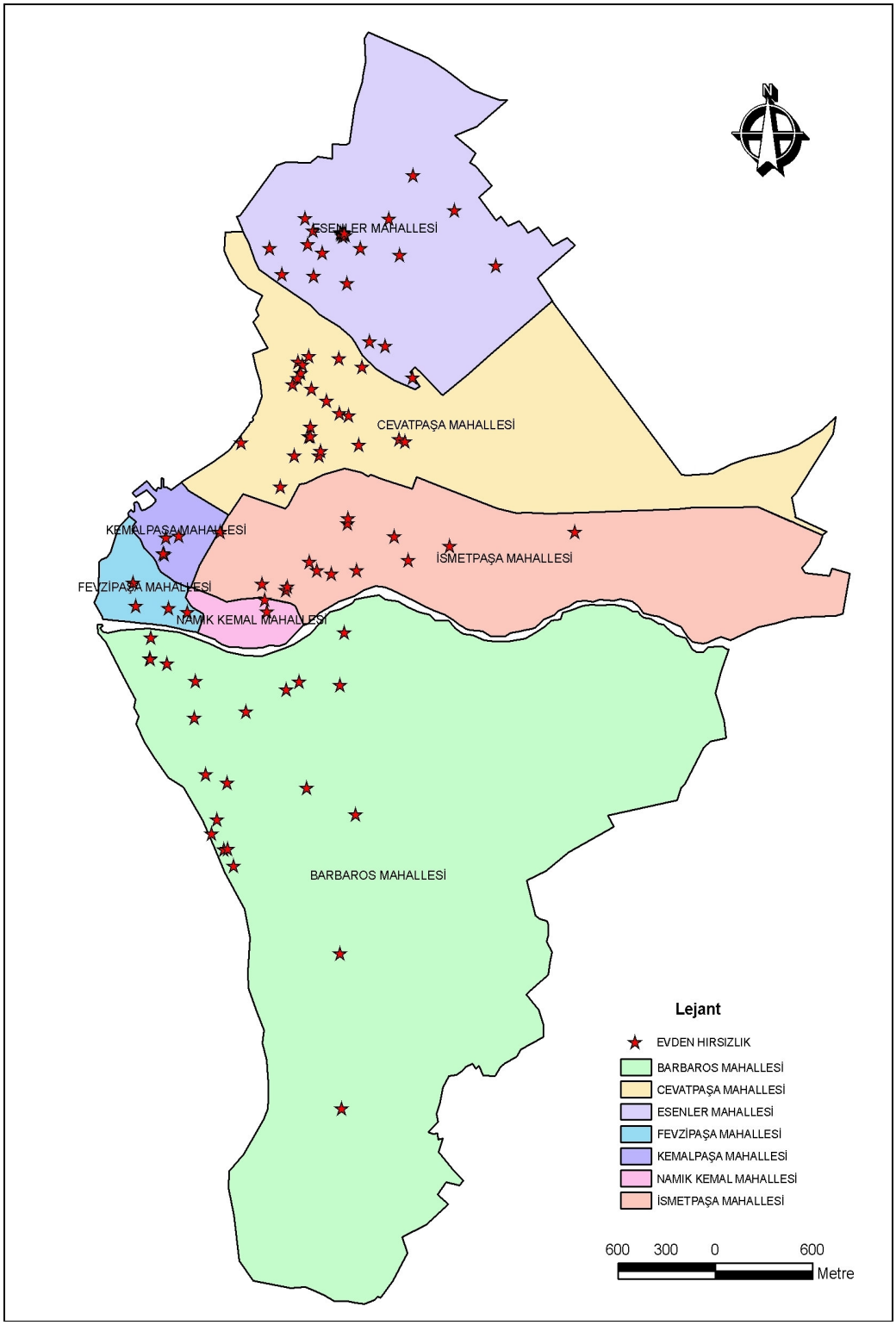

Şekil 89: Çanakkale kentindeki evden hırsızlıkların mahallelere dağılımı (2007).

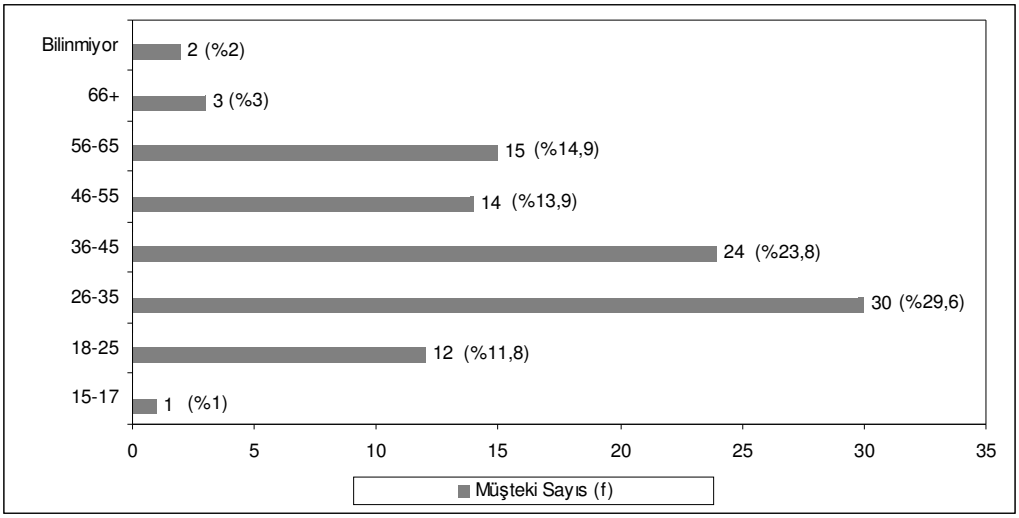

Şekil 90: Çanakkale kentindeki evden hırsızlık olaylarındaki müştekilerin yaşı (2007).

Müşteki evden hırsızlık olayında evine hırsız giren kişi olarak tanımlanır. Yani olayda mağdur olan kişidir. Toplamda 101 müşteki bu olaydan etkilenmiştir. Bu müştekilerin 68'i erkek, 32'si kadın 1'inin cinsiyeti ise bilinmemektedir. Müştekilerin yaş oranlarında en büyük paya % 29,6 ile 26–35 yaş aralığındakiler sahiptir (Şekil 90).

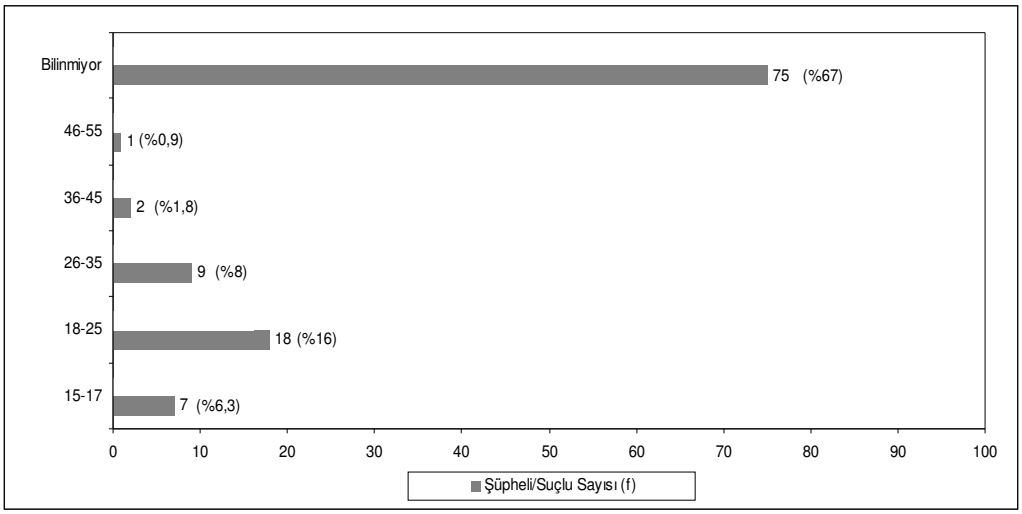

Şekil 91: Çanakkale kentindeki evden hırsızlık olaylarındaki şüphelilerin/suçluların yaşı (2007).

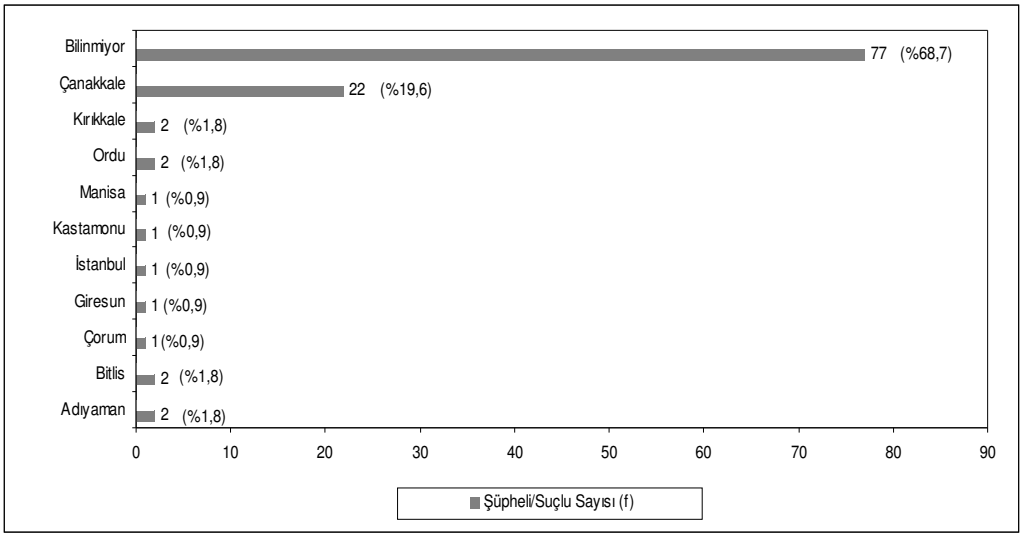

Şekil 92: Çanakkale kentindeki evden hırsızlık olaylarındaki şüphelilerin/suçluların nüfus kütüklerine göre dağılımı (2007).

2007 yılında evden hırsızlığa karıştığı bilinen şahısların 33'ü erkek, 7'si kadındır ve tutanaklarda, 72 şüphelinin cinsiyetiyle ilgili veri yoktur. Olaya karışan şüphelilerin pek çoğu yakalanmadığı için, şüphelilerle ilgili tanımlayıcı veriler eksik kalmıştır. Ancak, şekil 91'deki gibi yakalanan şüpheliler arasında 7 şüphelinin yaşlarının 15–17 aralığında olduğu görülmüştür.

Olaya karışan şüphelilerin nüfus kütükleri çok çeşitli illere aittir. Ancak şüpheliler arasında en büyük paya Çanakkale iline (% 19,6) (Şekil 92) özellikle merkez ilçe (% 11,6) nüfusuna kayıtlı olanların sahip olduğu görülmektedir.

Yaz mevsiminde, havanın çok sıcak olduğu ve bağıl nemin yüksek olduğu günlerde, insanlar bunalırlar ve evlerinde olan kişiler pencerelerini açık bırakırlar. Dolayısıyla açık bırakılan pencerelerden hırsızlar, çok kolay bir şekilde evlere girebilirler. Bu bakımdan Robinson ve Henderson-Sellers'in (1999) yapmış olduğu bağıl nem ve hissedilen sıcaklık arasındaki ilişki tablosundan yola çıkılarak (Şekil 93), hırsızlığın olduğu günlerde havanın sıcaklık ve nem özelliği arasındaki ilişki incelenmiştir. Buna göre ısı-stres kategorisi; uyarı, ekstrem uyarı, tehlike, ekstrem tehlike şeklinde bağıl nem ve sıcaklık durumuna göre sınıflandırılmıştır.

Özgüç'ünde (2003:48) belirttiği gibi bağıl nem çok yüksekse, örneğin: % 70'in üzerindeyse, hava derinin üzerinden onu serinletecek miktarda nemi alamayacak ve vücudun gittikçe daha çok ısınmasıyla insan kendisini rahatsız hissedecektir. Bu bakımdan, yüksek sıcaklıklarla yüksek bağıl nemin birlikte meydana gelmesi klimatik konfor açısından önemli bir engel oluşturur. Çanakkale'nin yıllık bağıl nem ortalaması % 72'dir. Yıllık bağıl nem ortalamasının en yüksek olduğu ay ortalaması % 80 ile Aralık, en düşük ay ortalaması ise % 63 ile Temmuz ve Ağustos'tadır (Çalışkan ve Sarış 2008b:8).

Isı Stres Kategorisi	Ortalama Sıcaklık
Uyarı	27-32
Ekstrem uyarı	32-41
Tehlike	41-54
Ekstrem tehlike	> 54

Hava Sıcaklığı (°C)	Hissedilen Sıcaklık (°C)																				
60	52																				
57	49	53																			
54	47	50	55																		
52	44	47	51	55	61																
49	42	44	47	51	54	59	64														
46	39	42	44	46	49	53	57	62	66												
43	37	39	41	42	44	47	51	54	58	62	66										
41	35	36	38	39	41	43	45	48	51	54	57	61	65								
38	33	34	35	36	37	38	40	42	43	46	49	52	56	59	62						
35	31	31	32	33	34	34	36	37	38	40	42	43	46	48	51	54	58				
32	28	29	29	30	31	31	32	33	34	35	36	37	38	39	41	43	45	47	50		
29	26	26	27	27	28	28	29	29	30	31	31	32	32	33	34	35	36	37	39	41	42
27	23	23	24	24	25	25	26	26	26	27	27	27	28	28	29	30	31	31	32	32	33
24	21	21	21	22	22	22	23	23	23	23	24	24	24	24	25	25	26	26	26	26	27
21	18	18	18	18	19	19	19	19	20	20	21	21	21	11	21	21	22	22	22	22	22
BN	0	5	10	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60	65	70	75	80	85	90	95	100

Şekil 93: Bağıl nem ile hissedilen sıcaklık arasındaki ilişki (Robinson ve Henderson-Sellers 1999:211).

Robinson ve Henderson-Sellers'in (1999) yapmış olduğu bağıl nem ve hissedilen sıcaklık arasındaki ilişki tablosuna (Şekil 93) göre değerlendirildiğinde; 12 uyarı seviyesi ve 1 ekstrem uyarı seviyesinde olan 13 olay görülmüştür. Hırsızlıkların meydana geldiği günlerde herhangi bir ısı-stres kategorisine girmeyen 6 olay vardır (Çizelge 21).

Çizelge 21. Bağıl nem-sıcaklık ilişkisi tablosundan evden hırsızlıkların ısı-stres kategorisine göre değerlendirilmesi.

Evden Hırsızlıkların Meydana Geldiği Günler	Olay Sayısı	Bağıl Nem	Sıcaklık	Isı-Stres Kategorisi
01.06.2007	1	64	20	-
05.06.2007	2	81	22	-
11.06.2007	3	60	21	-
12.06.2007	1	66	21	-
17.06.2007	1	66	25	-
22.06.2007	1	57	27	Uyarı
02.07.2007	1	50	25	-
12.07.2007	1	63	26	Uyarı
17.07.2007	1	56	27	Uyarı
18.07.2007	1	52	28	Uyarı
22.07.2007	1	51	29	Uyarı
23.07.2007	1	49	31	Ekstrem Uyarı
30.07.2007	1	62	27	Uyarı
10.08.2007	1	52	28	Uyarı
11.08.2007	1	68	27	Uyarı
18.08.2007	1	59	28	Uyarı
19.08.2007	1	63	27	Uyarı
25.08.2007	2	50	29	Uyarı
30.08.2007	2	61	27	Uyarı

2007 yılında yaz mevsiminde kentte 24 evden hırsızlık vakası olmuştur. Bu vakaların bazılarında, bir günde birkaç tane hırsızlığın meydana geldiği günlerde olmuştur. Örneğin: Haziran ayında 05.06.2007 tarihinde iki, 11.06.2007 tarihinde üç, Ağustos ayında, 25.08.2007 tarihinde iki, 30.08.2007 tarihinde iki evden hırsızlık meydana gelmiştir. Temmuz ayında 7 hırsızlık vakası görülmüştür.

Evden hırsızlık olaylarını ele alırken değerlendirilen parametreler;

2007 yılında meydana gelen evden hısızlık vakalarında havanın sakin olduğu, herhangi bir meteorolojik hadisenin olmadığı günlerde hırsızlıkların sayısı daha fazladır (% 68,1) (Şekil 94). Hava sıcaklığının düşük olduğu (≤20 °C) günlerdeki hırsızlık sayısı 57 hırsızlık sayısı, % 60,6'lık bir oranla ilk sıradadır (Şekil 95). % 50.1-% 70 ve üzerindeki

nem oranına sahip günlerdeki hırsızlık sayısı fazla olmuştur (Şekil 96). Genel olarak hırsızlar daha çok yağışlı olmayan günleri tercih etmektedir. Bu durum, toplam yağış grafiğine de yansımıştır. Yağışın olmadığı günlerdeki hırsızlıklar % 90,4 oranına sahiptir (Şekil 97).

Hırsızlık suçları değerlendirilirken astronomi ile ilgili bir faktör olan ayın evreleri ile hırsızlık arasında herhangi bir bağlantı olup olmadığı sorgulanmıştır. Bu bakımdan ayın evreleriyle ilgili parametreler değerlendirilmiştir. Ancak hırsızlıklar genellikle gündüz insanların evde olmadığı saatlerde meydana gelmiştir. Gece meydana gelen hırsızlıklar ise, daha çok aysız gecelerde gerçekleşmiştir (% 18,1). En az hırsızlıklar dolunaylı gecelerde meydana gelmiştir. Bu durumda, hırsızların hırsızlık yaparken daha karanlık geceleri tercih ettiği ifade edilebilir (Şekil 98).

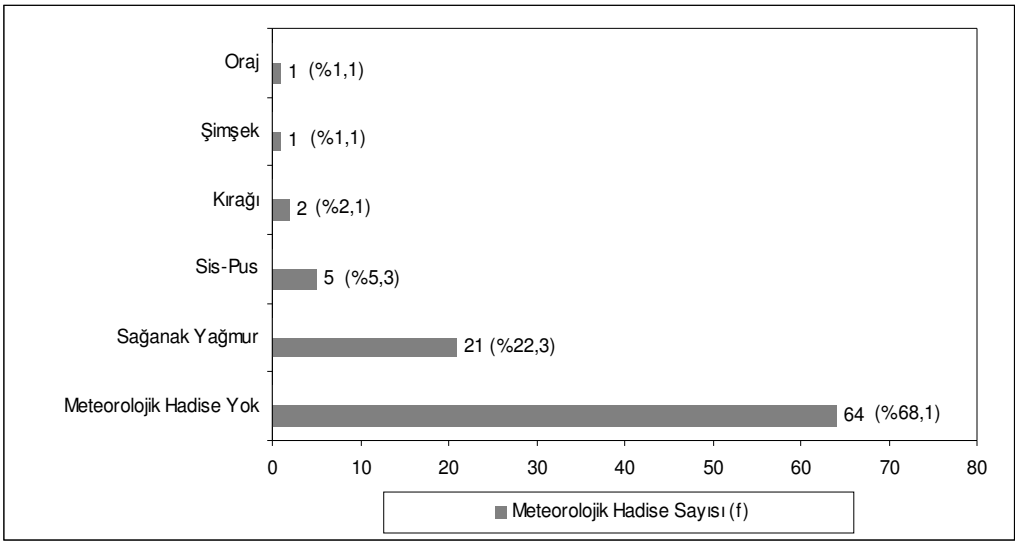

Şekil 94: Çanakkale kentindeki evden hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki meteorolojik hadise durumu (2007).

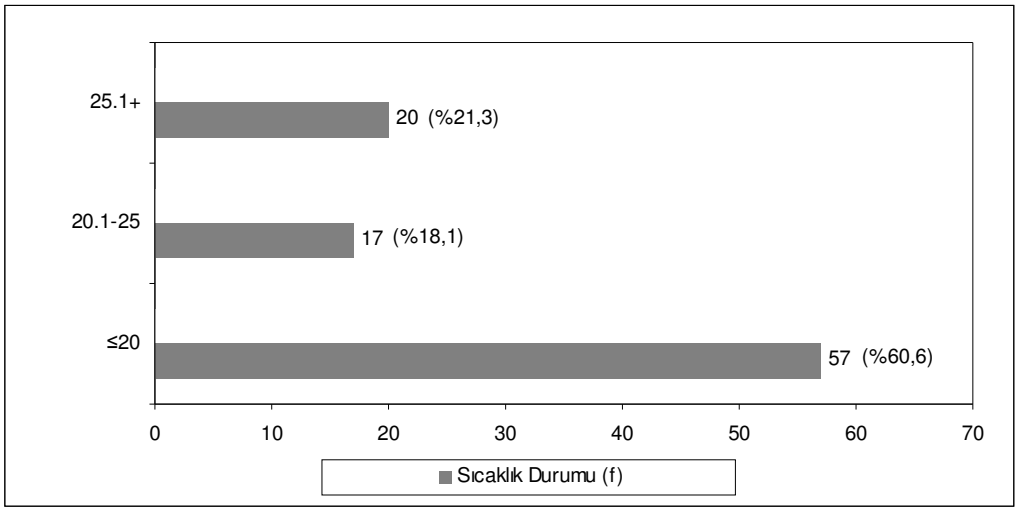

Şekil 95: Çanakkale kentindeki evden hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki ortalama sıcaklık durumu (2007).

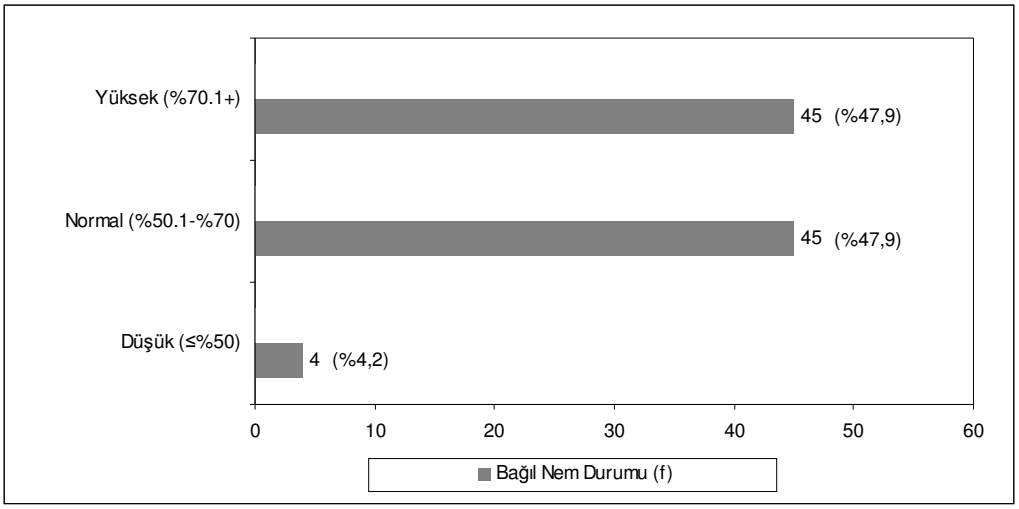

Şekil 96: Çanakkale kentindeki evden hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki bağıl nem durumu (2007).

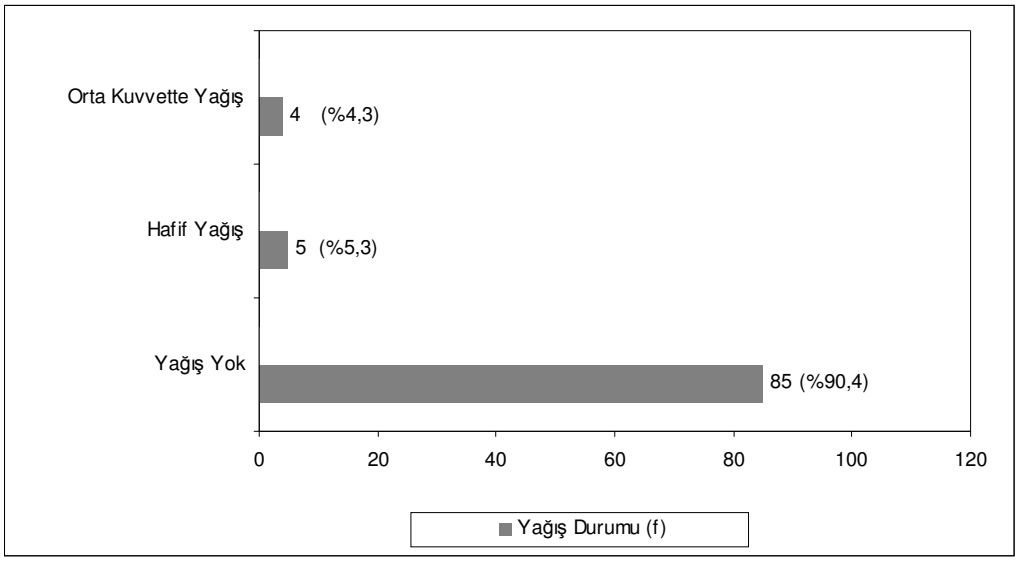

Şekil 97: Çanakkale kentindeki evden hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki toplam yağış durumu (2007).

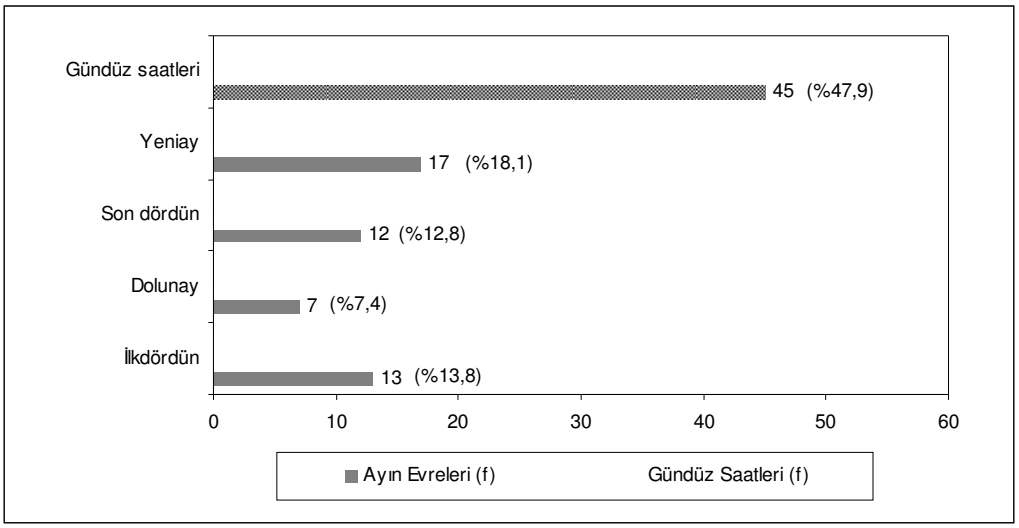

Şekil 98: Çanakkale kentindeki evden hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki ayın evrelerine göre durumu (2007).

3.2.2 İşyerinden Hırsızlık

Türkiye'de, polisin sorumluluk alanına giren alanlarda 2007 yılında 42.698, 2008 yılında ise 35.671 işyerinden hırsızlık olayı meydana gelmiştir (EGM AKKM Daire Başkanlığı 2009).

Çalışmada ele alınan hırsızlık suçları arasında, işyerinden hırsızlıklar, 2007 yılında % 29,9'luk bir orana sahiptir. Bu suçlar daha çok işyeri sayısının fazla olduğu mahallelerde meydana gelmiştir. Kentte, İsmetpaşa Mahallesi ve Kemalpaşa Mahallesi işyeri sayıları (Çizelge 22) ve işyerinden hırsızlık oranları yüksek iki mahalledir.

2007 yılında 94 işyerinden hırsızlık olayının 9'u inşaattan hırsızlık vakasını 2'si ise işyerinden hırsızlığa teşebbüs suçlarını kapsar. İnşaattan hırsızlık vakaları, inşaat şirketlerinden yapılan hırsızlıkları ve inşaatların şirketlere ait olması nedeniyle bu grup içerisinde değerlendirilmiştir. İşyerinden hırsızlığa teşebbüste suçluların yakalanmış olması nedeniyle bu olgular işyerinden hırsızlık vakalarına dahil edilmiştir.

Çizelge 22: Çanakkale kentinde mahalleler, yüzölçümleri, işyeri sayıları.

Mahalle Adı	Yüzölçümü (%)	İşyeri Sayısı
Barbaros	39,5	749
Cevatpaşa	12,3	757
Esenler	17,5	155
Fevzipaşa	9,1	355
İsmetpaşa	11,5	1400
Kemalpaşa	9,5	1524
Namıkkemal	0,6	440

Kaynak: Çanakkale Belediyesi 2007 yılına ait Ocak ayı verileri.

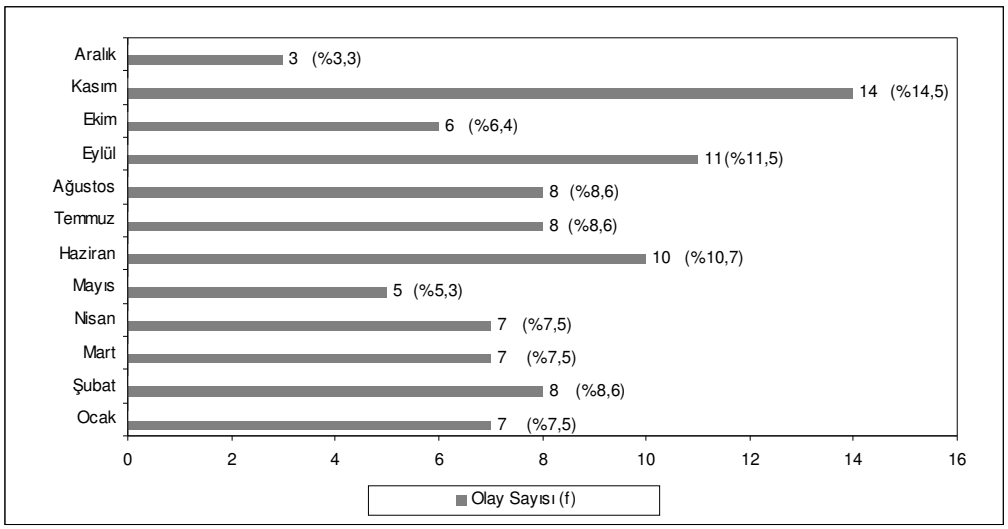

Şekil 99: Çanakkale kentindeki işyerinden hırsızlıkların aylara dağılışı (2007).

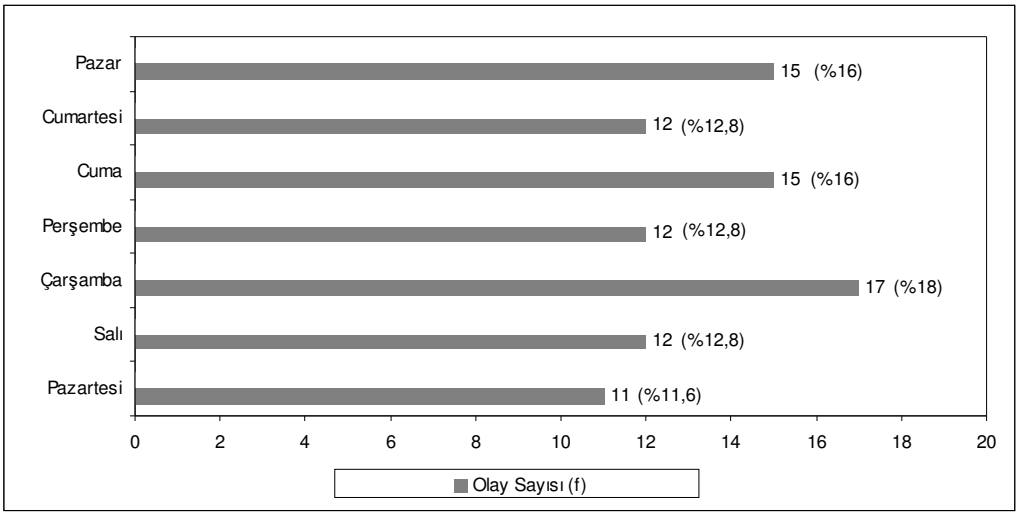

Şekil 100: Çanakkale kentindeki işyerinden hırsızlıkların haftanın günlerine dağılışı (2007).

Kentte, işyerinden hırsızlık olaylarının en fazla Kasım ayında olduğu saptanmıştır. 94 işyerinden hırsızlık vakasının 57'si yaz ve sonbahar mevsimlerinde görülmüştür (Şekil 99). İşyerinden hırsızlıklar, haftanın tüm günlerinde görülmekle birlikte, en çok hırsızlık vakası % 18 ile Çarşamba günündedir (Şekil 100). İşyerinden hırsızlıklar en fazla % 54,3'lük bir oranla gece saatlerinde meydana gelmiştir. Gece, işyerlerinin kapalı olmasını ve etrafın daha sakin olmasını fırsat bilen hırsızlar bu saatlerdeki hırsızlık sayısını arttırmıştır (Şekil 101).

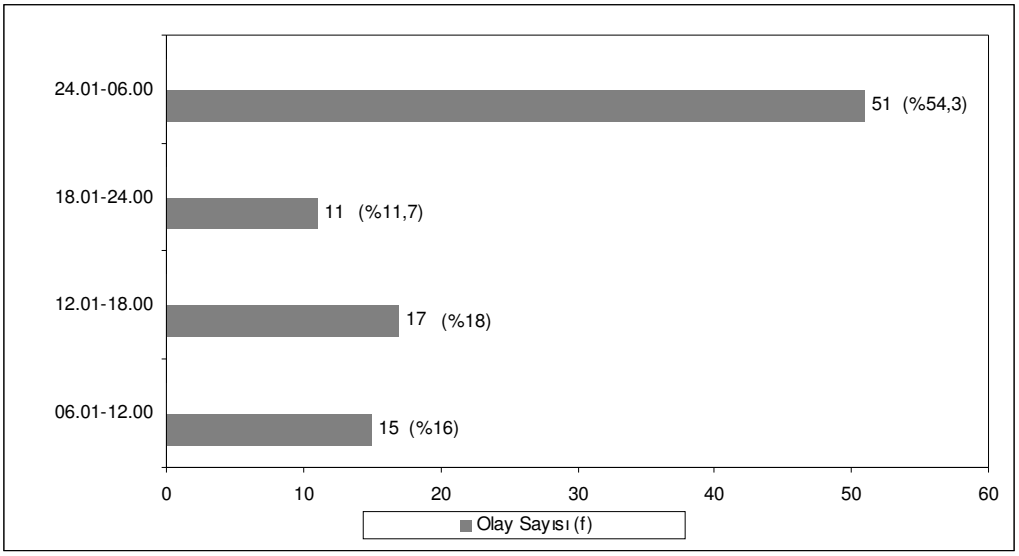

Şekil 101: Çanakkale kentindeki işyerinden hırsızlıkların meydana geldiği saat aralığı (2007).

İşyerinden hırsızlık olayı ile ticaret fonksiyon alanlarının kent içi dağılış düzeni arasında yakın ilişki vardır. Bu yüzden ticaret fonksiyon alanlarının kent içi dağılış düzenini bilmek faydalıdır. Kentlerde ticaret sahalarını dört farklı tipte incelemek mümkündür. Merkezileşmiş ticaret sahaları veya merkezi iş alanları (MİA) bunlardan biridir. Bu alanlar ticaret fonksiyon alanları hiyerarşisinde en üst düzeyde bulunurlar (Aliağaoğlu 2007:74). Çanakkale'de işyeri hırsızlığında İsmetpaşa (% 27,7) ve Kemalpaşa (% 19,1) mahalleleri öne çıkar (Şekil 102). Bu mahalleler merkezi ticaret ve merkezi iş alanlarıdır. İsmetpaşa ve Kemalpaşa Mahallelerinde mağazalar, dükkan, ofis, otel, kafeterya, restoran, pasaj sayısı fazladır. Kemalpaşa mahallesinde işyeri sayısı konut sayısından fazladır. Ancak, İsmetpaşa Mahallesinde hem işyeri hem de konut sayısı fazladır. Hemen hemen tüm hırsızlıklarda İsmetpaşa Mahallesinin oranı yüksektir. Bu mahallede çok fazla işyeri vardır özellikle demircioğlu caddesindeki işyeri hırsızlıkları dikkat çeker. Kemalpaşa mahallesinde oteller, hediyelik eşya dükkanları, kuyumcular çarşısı, aynalı çarşı bulunmakta, bu mekanlar gün içerisinde çok fazla ziyaret edilmektedir. Bu bakımdan, bu alanlar hırsızlarında dikkatini çekmiş ve işyeri hırsızlıkları buralarda yoğunlaşmıştır.

Barbaros mahallesinde işyerinden hırsızlıklar işyerlerinin yoğun olduğu Atatürk Caddesi boyunca görülür. Namık Kemal Mahallesi yüzölçümü olarak en küçük mahalledir. Buradaki işyerinden hırsızlıklar Atatürk Caddesi üzerindedir ve burada noktaların belli bir yerde sıklaştığı görülür (Şekil 104). Cevatpaşa Mahallesinde işyerleri (kafeteryalar, restoranlar, barlar) kordon boyunca dizilmiştir. Bu mahallede meydana gelen hırsızlıklarda, şerit halinde ve yol boyunca görülmüştür. İşyerinden hırsızlıklar, özellikle elektronik eşya satan mağazalardan hırsızlıklar, marketlerden sigara, içki ve kasalarından para çalma, bilgisayar ve cep telefonu hırsızlıkları şeklinde görülmektedir.

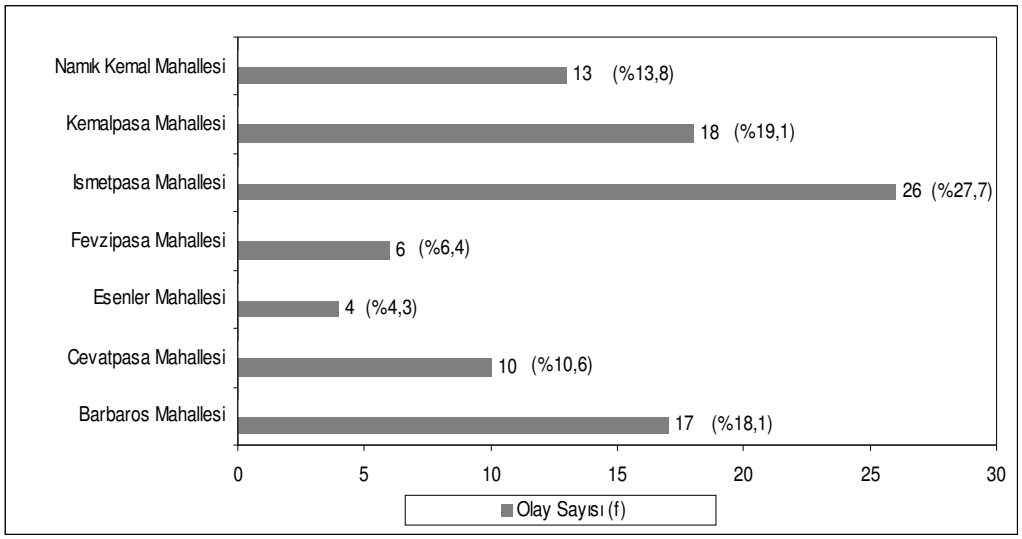

Şekil 102: Çanakkale kentindeki işyerinden hırsızlıkların mahallelere dağılımı (2007).

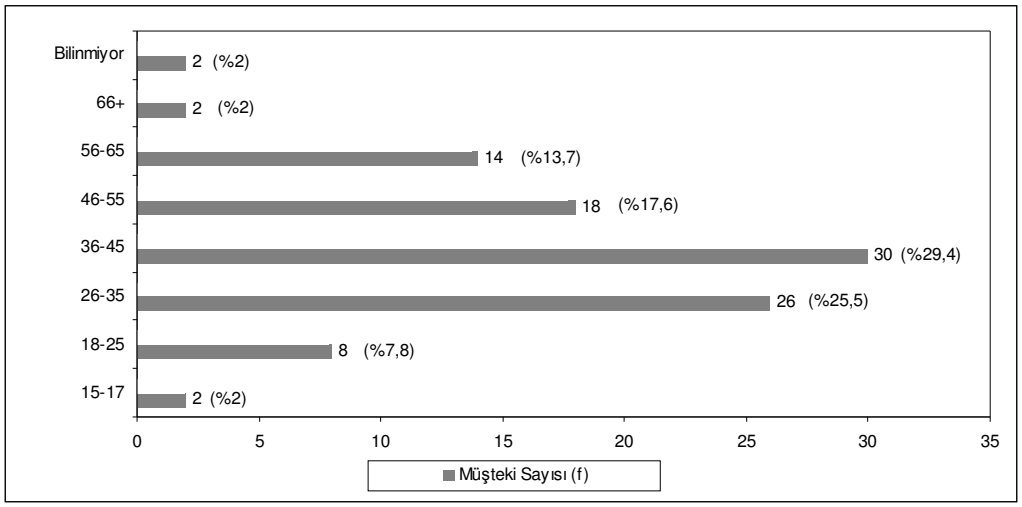

Şekil 103: Çanakkale kentindeki işyerinden hırsızlık olaylarındaki müştekilerin yaşı (2007).

Daha öncede ifade edildiği gibi müşteki, olaydan etkilenen mağdurdur. İşyerinden hırsızlıklarda, olayda mağdur olan işyeri sahiplerinin yaşlarının büyük bir oranı, % 29,4 ile 36–45 yaş aralığındaki kişilerdir (Şekil 103). Bilinen müştekilerin 86'sı erkek, 14'ü kadındır. Bu orandan yola çıkılarak, erkeklerin işyeri sahibi olma oranı kadınlardan daha fazladır denilebilir.

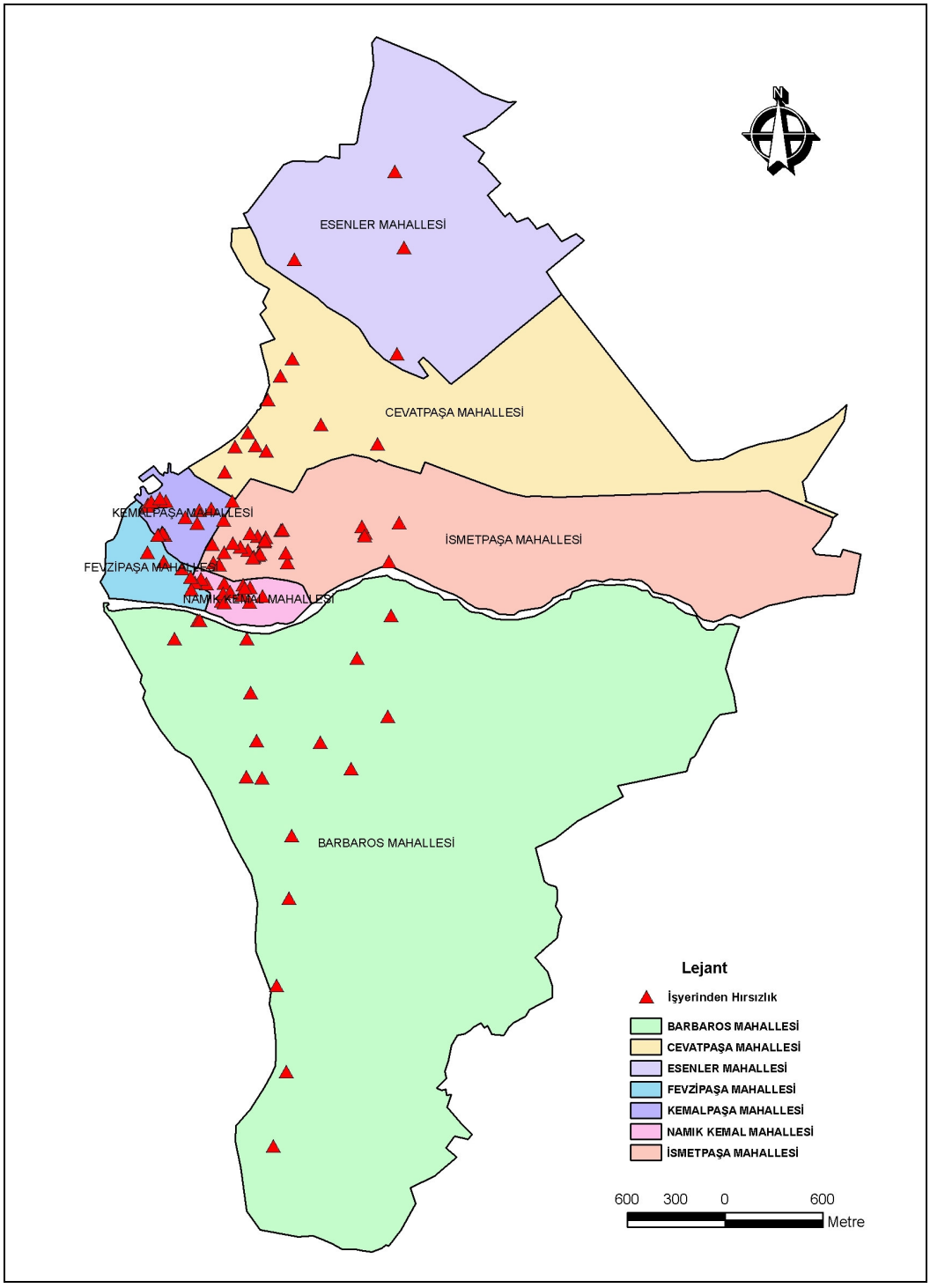

Şekil 104: Çanakkale kentindeki işyerinden hırsızlıkların mahallelere dağılışı (2007).

İşyerinden hırsızlık olayına karıştığı bilinen şüphelilerin/suçluların sayısı 130'dur. Olaya karışan şüpheli/suçluların 69'u erkek, 4'ü kadın, 56'sı hakkında ise bilgi yoktur.

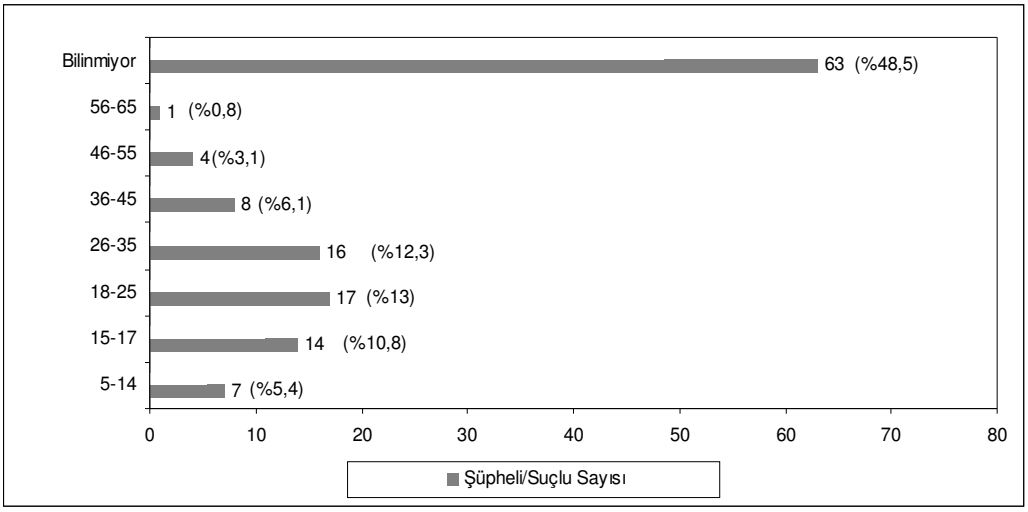

Şekil 105: Çanakkale kentindeki işyerinden hırsızlık olaylarındaki şüphelilerin/suçluların yaşı (2007).

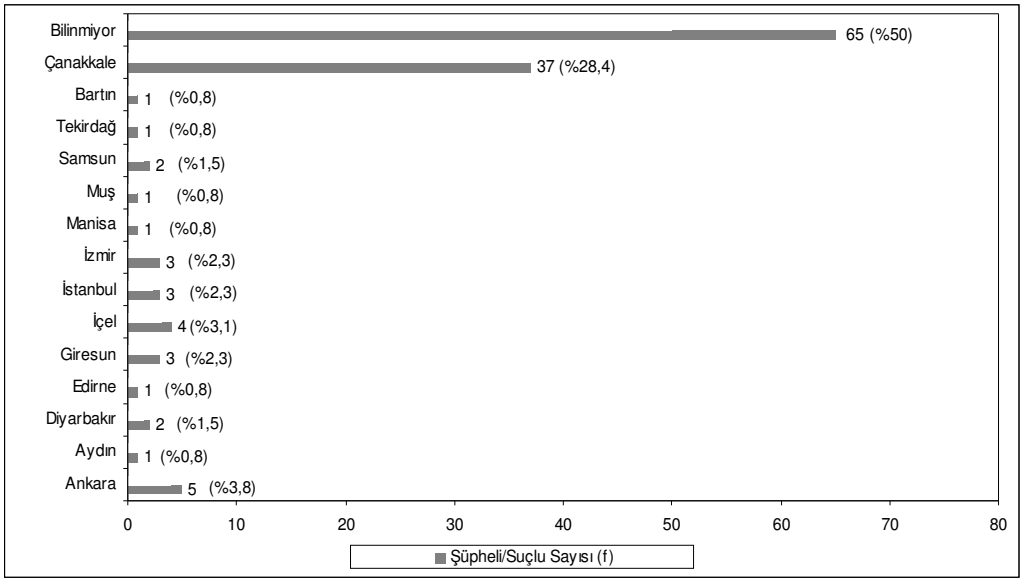

Şekil 106: Çanakkale kentindeki işyerinden hırsızlık olaylarındaki şüphelilerin/suçluların nüfus kütüklerine göre dağılımı (2007).

2007 yılına ait günlük olay tutanaklarından düzenlenen verilere göre işyerinden hırsızlık vakalarının sonucunda, yakalanan 1 kişi yaşı küçük olduğu için serbest bırakılmış, 17'si tutuklanmış, 3'ü gözaltına alınmış, 5'i serbest bırakılmış, diğerleri ise tahkikat devam etmektedir şeklinde kayıtlara geçmiştir.

Şüpheli/suçluların büyük bir çoğunluğunun yaşı, kayıtlarda yer almaması nedeniyle bilinmiyor. Kayıtlarda belirtilenler arasında en büyük pay ise 18–25 yaş aralığındaki

şüphelilere aittir (% 13). Yaşları küçük olan şüphelilerin de olaylara karıştığı dikkat çekmektedir (% 5,4) (Şekil 105). Şüphelilerin büyük bir kısmının bağlı bulundukları nüfus kütükleri bilinmemektedir (% 50) (Şekil 106).

Hırsızlık suçuna karışan kişilerin ikamet yerleri ile ilgili veri yoktur. Ancak pek çok yer için geçerli olan bir saptama yapılabilir. Yani, büyük çapta gerçekleştirilen hırsızlıklarda, hırsız profillerine bakılacak olursa, sıklıkla komşu illerden ekipler halinde gelen grupların bu işi sürdürdüğü düşünülmelidir.

İşyerinden hırsızlıklarda meteorolojik hadise kaydının olmadığı günlerdeki hırsızlık sayısı daha fazladır (Şekil 107). Sıcaklığın ≤20 °C'den düşük olduğu günlerdeki hırsızlıkların oranı % 60,6'dır (Şekil 108). Bağıl nemin % 70.1'in üzerinde olduğu günlerdeki oran ise % 56,4'tür (Şekil 109). Hırsızlıkların yağışlı olmayan günlerdeki oranının % 69,1 olmasının yanı sıra hafif yağışlı günlerdeki hırsızlıklar da ikinci sırada yer almıştır (% 23,4) (Şekil 110). İşyerinden hırsızlıklarda, işyerlerinin kapalı olduğunu fırsat bilen hırsızlar gece hırsızlık sayısını arttırmışlardır. Ayın ilkdördün safhasındaki hırsızlık oranları ay durumuna göre hırsızlıkların en fazla olduğu safha olmuştur (% 19,1) (Şekil 111).

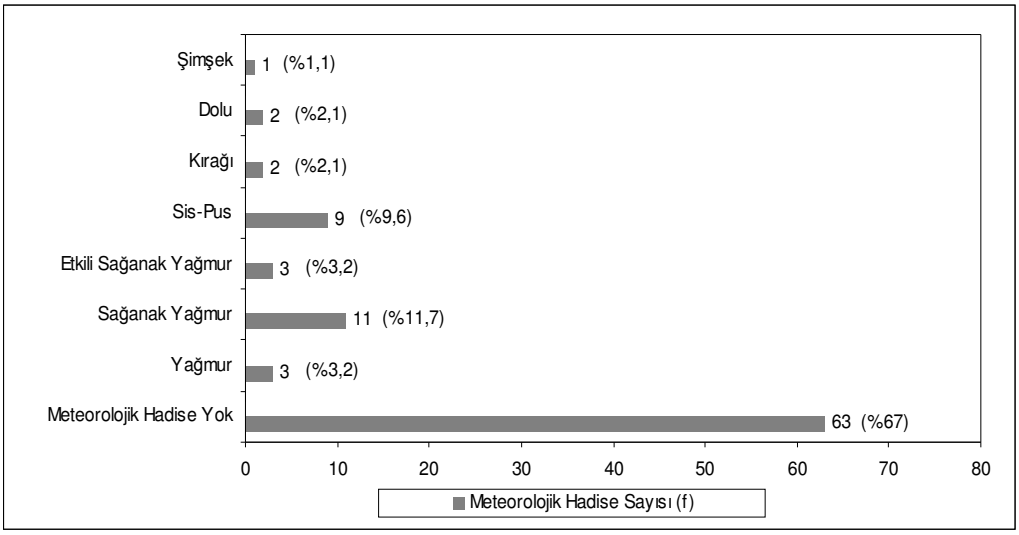

Şekil 107: Çanakkale kentindeki işyerinden hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki meteorolojik hadise durumu (2007).

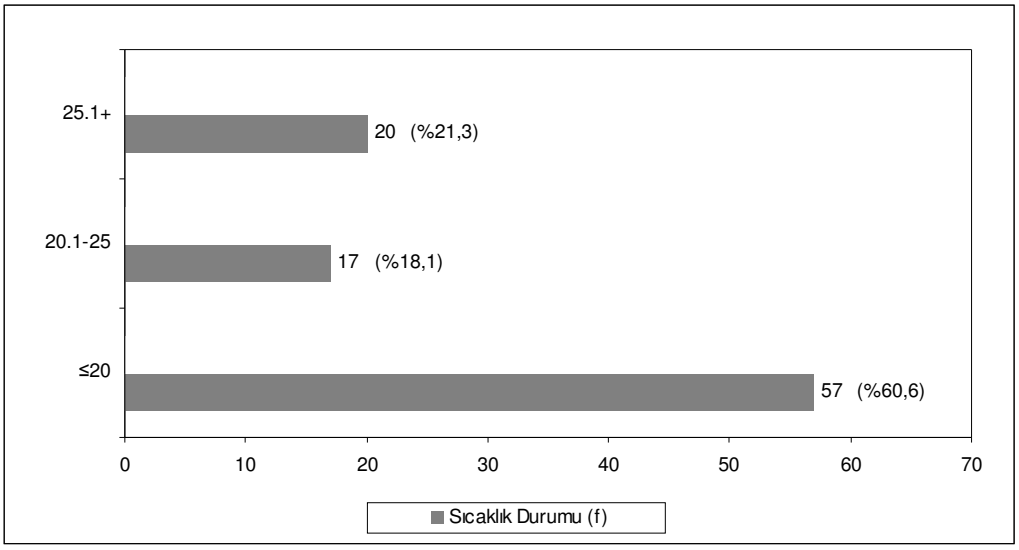

Şekil 108: Çanakkale kentindeki işyerinden hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki ortalama sıcaklık durumu (2007).

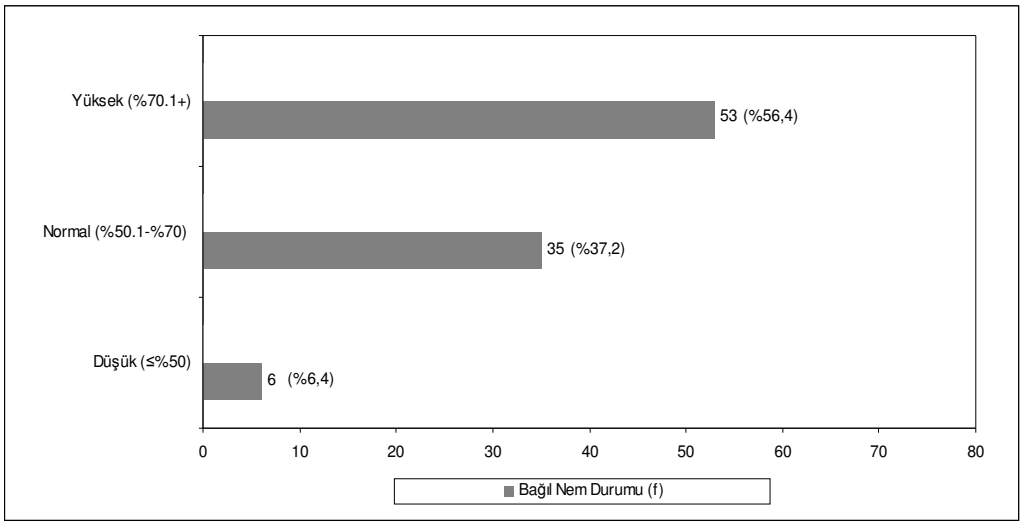

Şekil 109: Çanakkale kentindeki işyerinden hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki bağıl nem durumu (2007).

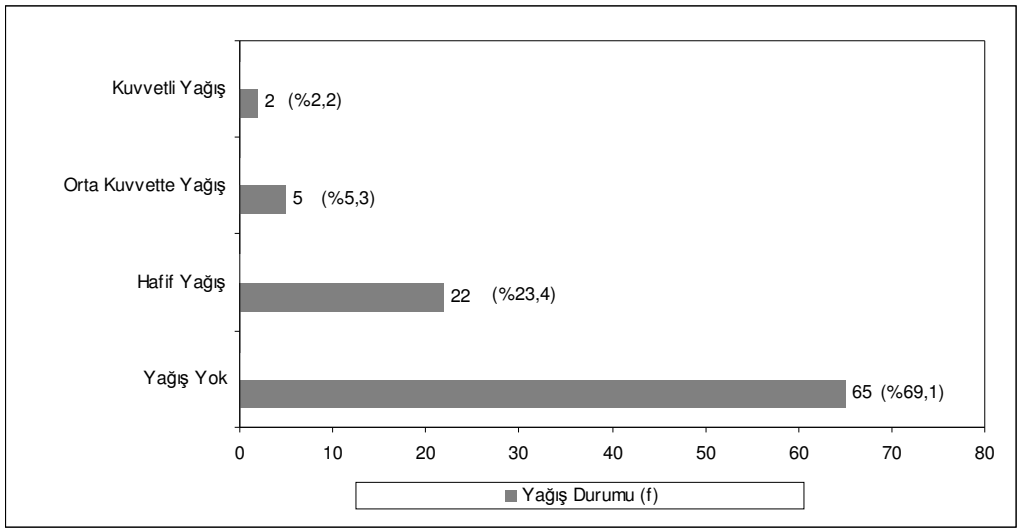

Şekil 110: Çanakkale kentindeki işyerinden hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki toplam yağış durumu (2007).

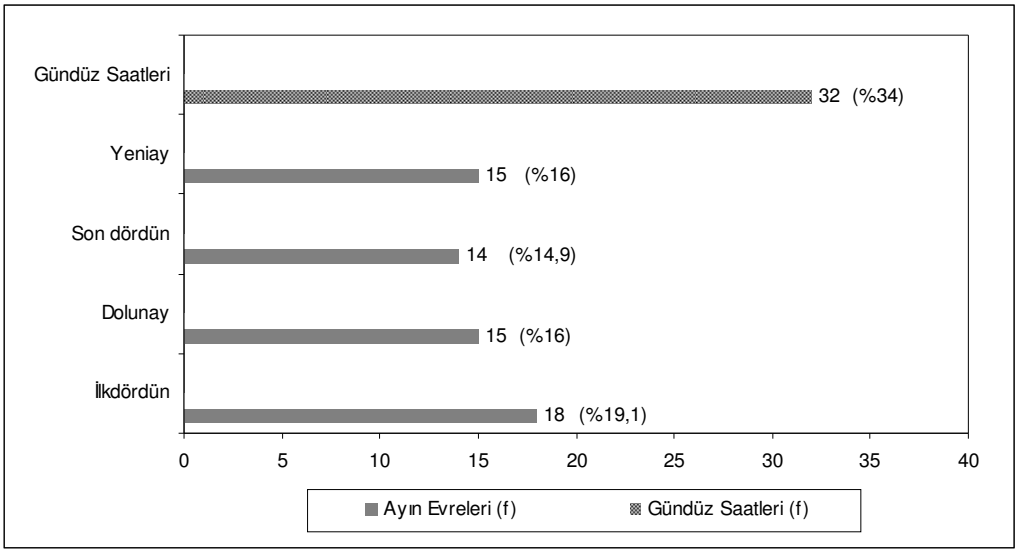

Şekil 111: Çanakkale kentindeki işyerinden hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki ayın evrelerine göre durumu (2007).

3.2.3 Otodan Hırsızlık

Ülkemizde mala karşı işlenen suçlardan olan otodan hırsızlık olaylarına bakılacak olursa, Türkiye genelinde polis sorumluluk alanında 52.320 olay gerçekleşmiştir. 2008 yılında gerçekleşen otodan hırsızlık olayı sayısı ise 40.806 olmuştur (EGM AKKM Daire Başkanlığı 2009).

2007 yılı içinde Çanakkale kentinde meydana gelen otodan hırsızlık vaka sayısı 20'dir. Bu hırsızlıklarda 19 aracın plaka kodu 17 Çanakkale plakalı, 1'i ise 34 İstanbul plakalıdır. Hırsızlık yapılan araçların çoğu otomobildir ve hırsızlık şekli ise otodan teyp hırsızlığıdır. Buna karşın, otobüslerden de hırsızlıklar olmuş örneğin; meydana gelen otobüs hırsızlıklarının 2'si araçtan mazot çalma vakasıdır. Bunun dışında, otolardan cep telefonu, bilgisayar, akü hırsızlığı yapılmıştır. Meydana gelen 20 otodan hırsızlık suçunun sonuçlarında olaya karışan suçluların (şüpheli) % 25'i tutuklanmış, % 15'i serbest bırakılmış, % 60'ının ise tahkikatı (soruşturma) devam etmekte olarak kayıtlara geçmiştir.

Ele alınan otodan hırsızlık olayının 3'ü otodan hırsızlığa teşebbüs suçudur. Otodan hırsızlığa teşebbüste suçluların yakalanmış olması nedeniyle bu vakalar otodan hırsızlığa dahil edilmişlerdir.

2007 yılında aylara göre otodan hırsızlıklarda en fazla hırsızlığın Haziran ayında olduğu görülür. Kasım ayında, otodan hırsızlık vakası olmamasına karşın yıl itibariyle az sayıda otodan hırsızlık vakası görülmüştür (Şekil 112).

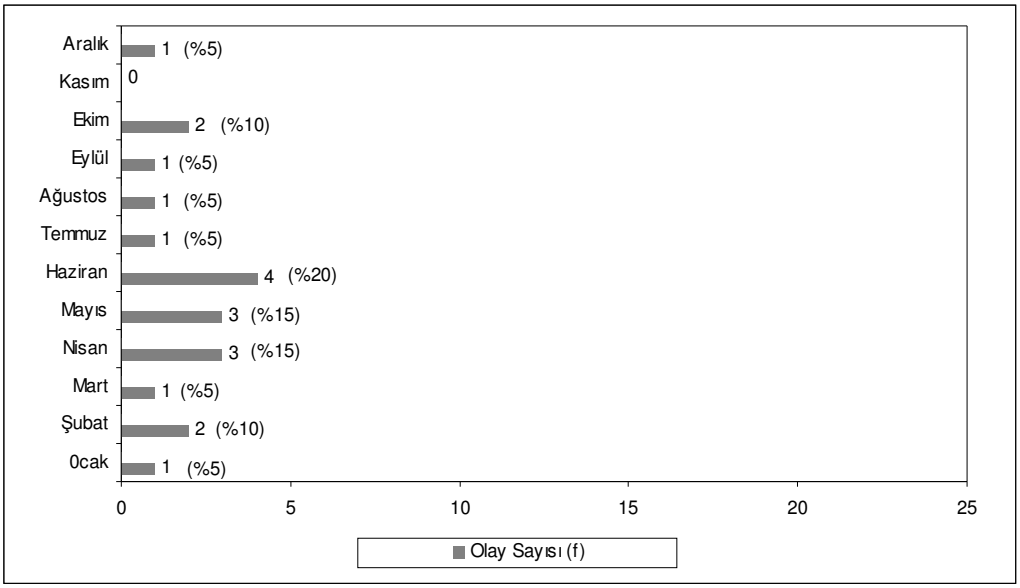

Şekil 112: Çanakkale kentindeki otodan hırsızlıkların aylara dağılışı (2007).

Otodan hırsızlıklar, genellikle araç sahiplerinin araçlarını park ettikleri yerlerde meydana gelmiştir. Otodan hırsızlıklar en az Salı günü (% 5) en fazla ise Çarşamba ve Cuma günleri meydana gelmiştir (% 25) (Şekil 113). Dünyanın pek çok yerinde hırsızlık vakalarının gece saatlerinde meydana geldiği bilinmektedir. Buna karşın Çanakkale kentinde, en fazla hırsızlık kişilerin çalıştıkları ve araçlarını bıraktıkları saatler olan 12.01–18.00 saatleri arasında (% 40) ve gece 24.01–06.00 saatleri arasında meydana gelmiştir (% 40) (Şekil 114).

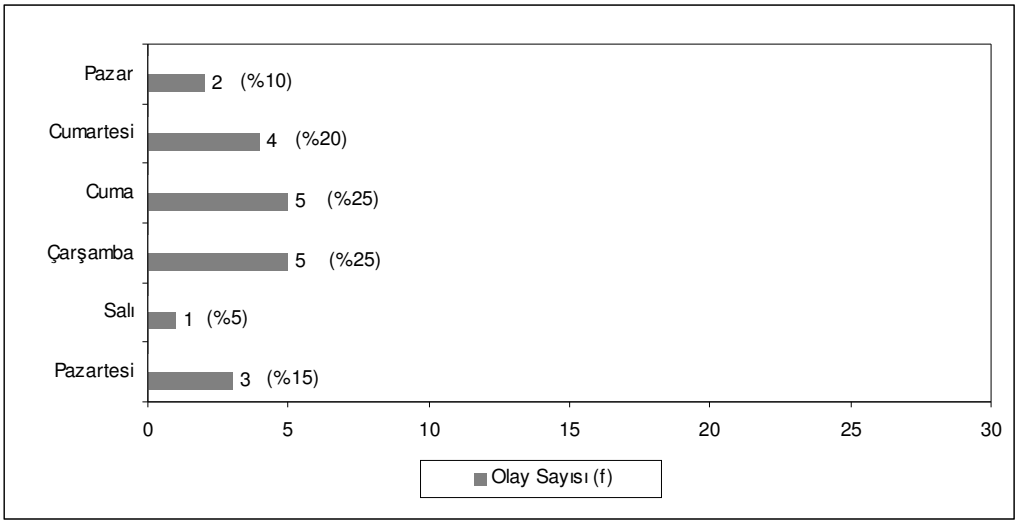

Şekil 113: Çanakkale kentindeki otodan hırsızlıkların haftanın günlerine dağılışı (2007).

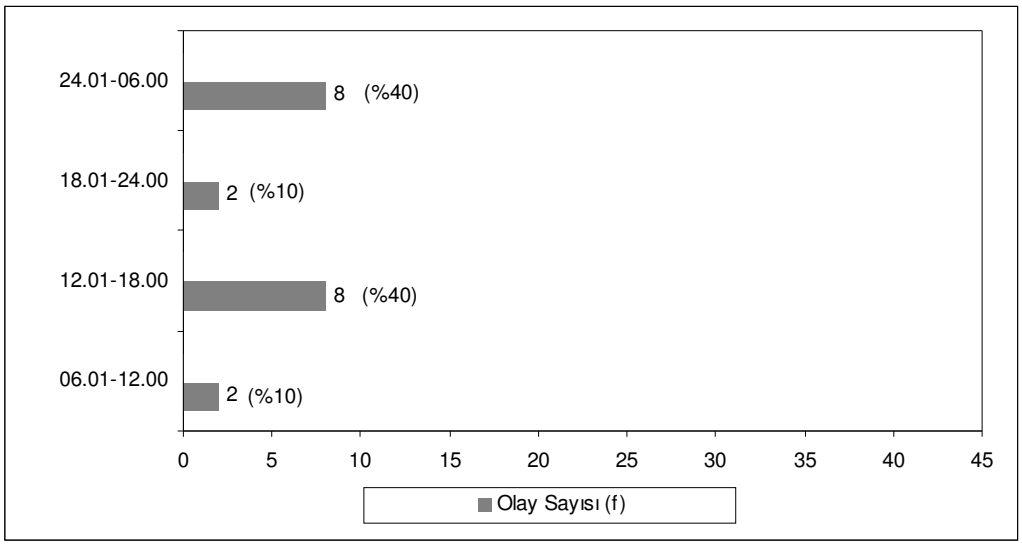

Şekil 114: Çanakkale kentindeki otodan hırsızlıkların meydana geldiği saat aralığı (2007).

Otodan hırsızlık vakaları daha çok İsmetpaşa, Fevzipaşa ve Barbaros Mahallelerinde görülmektedir. Fevzipaşa Mahallesinde evden hırsızlık vakaları yok denecek kadar azken, otodan hırsızlık vakalarının yüksek oluşu dikkat çekicidir. İsmetpaşa mahallesinde, araçların çok yoğun ve gün içerisinde kentin en hareketli mekânı olmasından dolayı, otodan hırsızlıklar fazladır. Örneğin: Bütün Amerika'da oto hırsızlıkları oranlarında büyük bir çeşitlilik vardır ve yerel bir problem olan park yerlerindeki otolardan yapılan hırsızlıklar daha geniş bölgesel bir problemin parçası olmuştur (Clarke 2002:3). Çanakkale kentinde belediye tarafından yol kenarlarında, çeşitli caddelerde otopark yerleri ayrılmıştır, araçlar buraya park edilebilmektedir. Bunun dışında, özel otoparklarda bulunmaktadır.

Ancak her geçen gün ara sokaklara park edilen araç sayısı artmaktadır. Bu durum kentte otopark sorununu ön plana çıkarmıştır.

Kemalpaşa mahallesinde feribot iskelesinin bulunması araç hareketliliğini arttırır. 2007 yılında, bu mahallede 1 tane otodan hırsızlık vakası meydana gelmiştir (Şekil 115). Bu durum, genelde hırsızlıkların mekânın daha sakin olduğu alanlarda gerçekleştiğinin bir kanıtı olarak ifade edilebilir. Kentte otodan hırsızlıklar merkezi noktalarda meydana gelmiştir (Şekil 116).

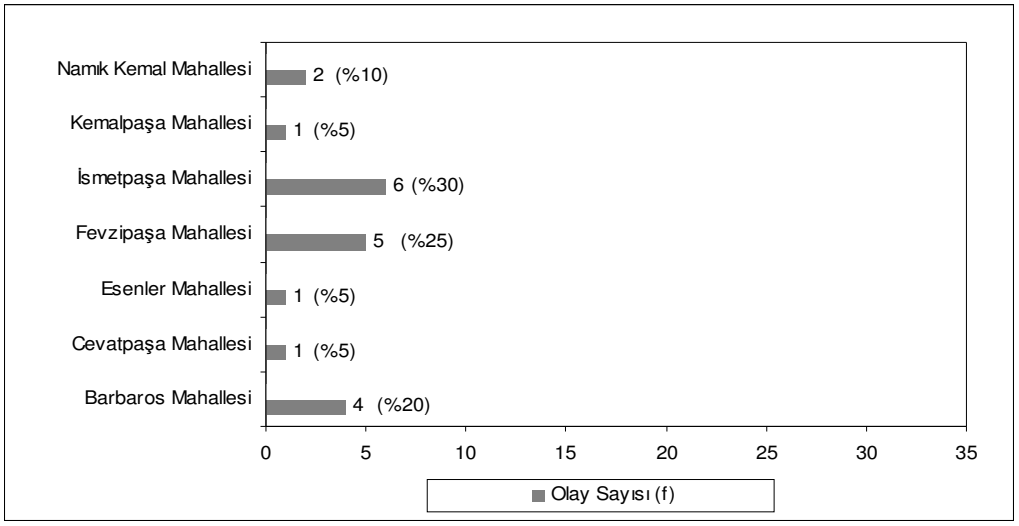

Şekil 115: Çanakkale kentindeki otodan hırsızlıkların mahallelere dağılımı (2007).

Müşteki, olaydan etkilenen ve araçlarından hırsızlık yapılan kişileri ifade eder. Meydana gelen 20 otodan hırsızlık olayında 23 kişi mağdur olmuştur. Mağdur olanların yaş grubu en fazla 46–55 yaş aralığındadır (% 30,5). % 8,7'lik bir oranın yaşları bilinmemektedir (Şekil 117). Araç sahipliği açısından cinsiyet durumlarına bakıldığında erkeklerin, daha fazla araç sahibi olduğu söylenebilir. Dolayısıyla, meydana gelen otodan hırsızlıklardaki cinsiyet oranında erkekler daha fazladır (% 87).

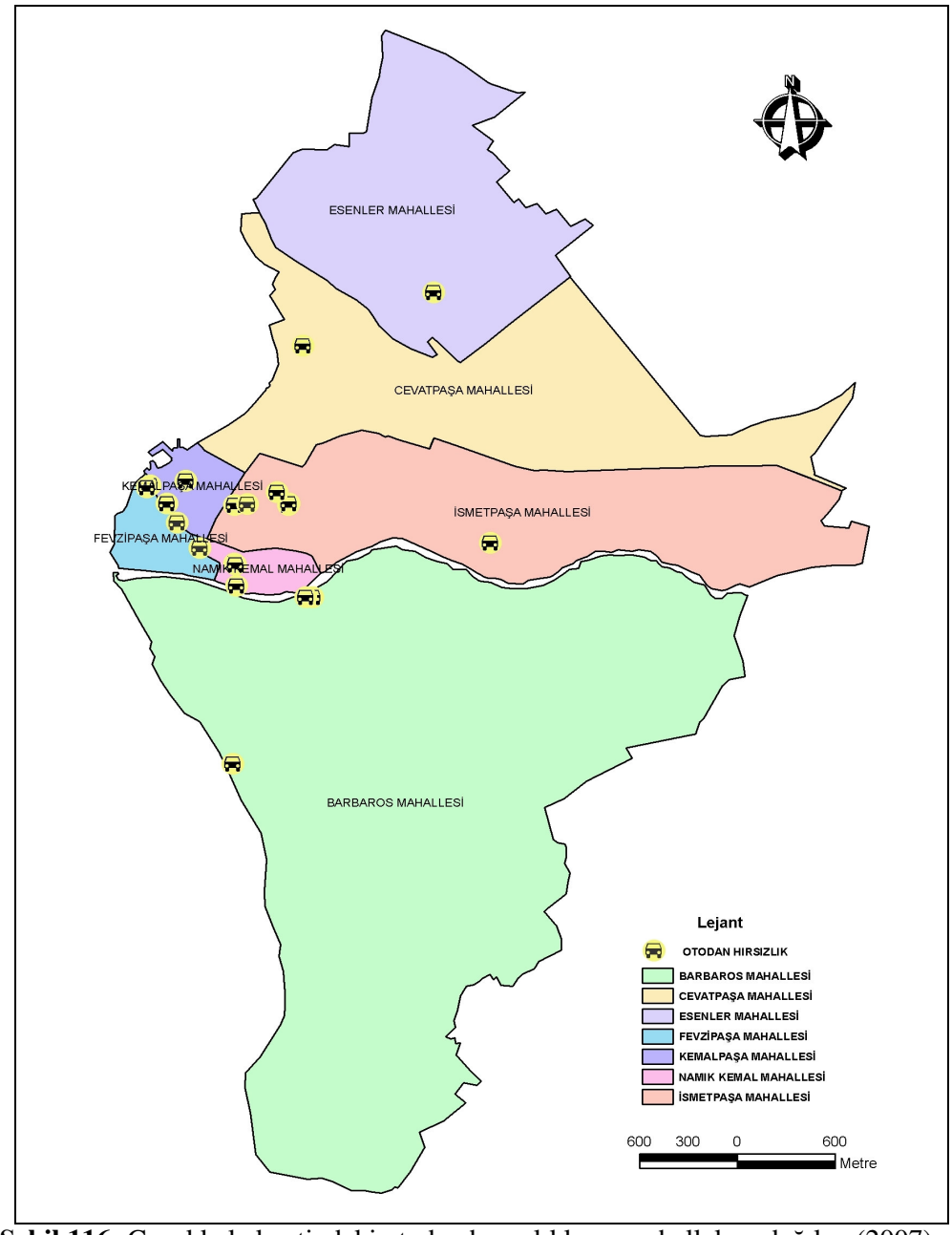

Şekil 116: Çanakkale kentindeki otodan hırsızlıkların mahallelere dağılışı (2007).

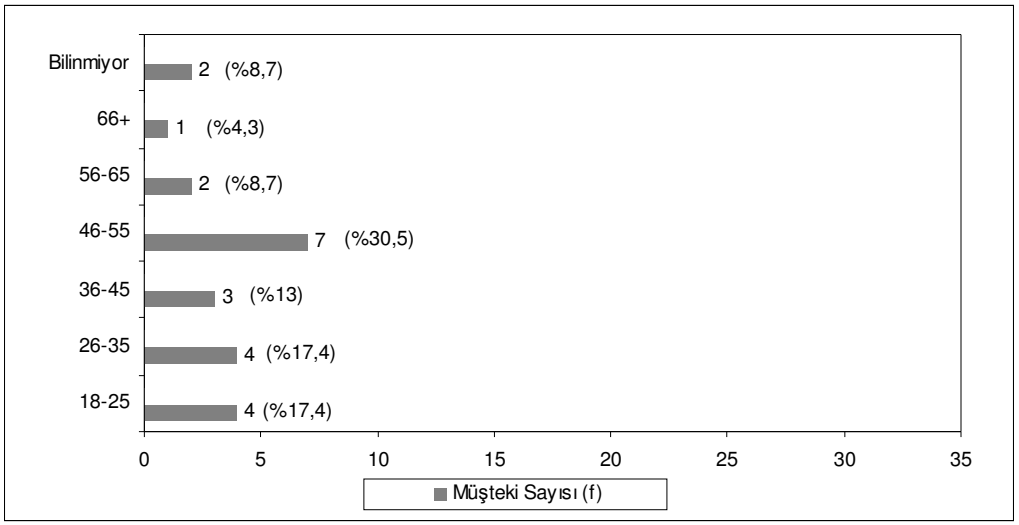

Şekil 117: Çanakkale kentindeki otodan hırsızlık olaylarındaki müştekilerin yaşı (2007)

Otodan hırsızlık olaylarında, suçlu kişilerin yaş oranları değerlendirildiğinde, diğer suçların faillerinin yaşlarına oranla daha düşük olduğu saptanmıştır. Yaşları bilinen kişiler arasında, 18–25 yaş arasındaki oran en büyük paya sahiptir. Ancak, % 52,2'sininde yaşları bilinmemektedir (Şekil 118). Hırsızlıklarda cinsiyet oranlarına bakıldığında, erkekler kadınlara oranla daha fazla suç işler. Erkeklerin fizyolojik özelliklerinin daha uygun olması hırsızlık suçlarını işlemelerinde etkili bir faktördür. Kişilerin bakmakla yükümlü oldukları ailelerinin olması, ekonomik durumun kötü olması ya da hırsızlığı, meslek haline getiren kişilerin olması gibi nedenler kişileri mala karşı suçlara yöneltmektedir. Bu suçlardan birisi de otodan hırsızlık suçudur. Hırsızlığı meslek haline getiren çetelerin işlediği suçlar, özellikle büyükşehirlerde sorunken organize bir şekilde çalışan gruplar daha küçük illerde de bu tür olaylara karışırlar.

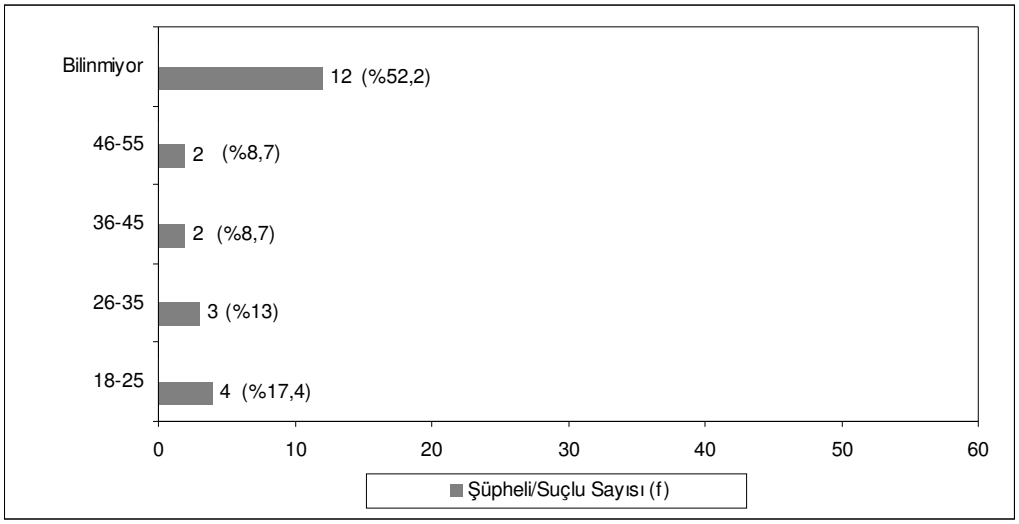

Şekil 118: Çanakkale kentindeki otodan hırsızlık olaylarındaki şüphelilerin/ suçluların yaşı (2007).

Büyükşehirlerdeki suç çeteleri, kendilerine daha yakın olan illerde de suç işlemeyi tercih etmektedir. Şekil 119'da iller bazında bir değerlendirme yapılmış, olaya karışan suçluların en çok % 21,7 oranı ile Bursa ilinden olduğu saptanmıştır. Şüphelilerin/suçluların % 60,9'unun nüfus kütükleri bilinmemektedir (Şekil 119). Bilinmemesinin nedeni ise daha çok faillerin firari olmasından, yani yakalanmamış olmalarından kaynaklanır.

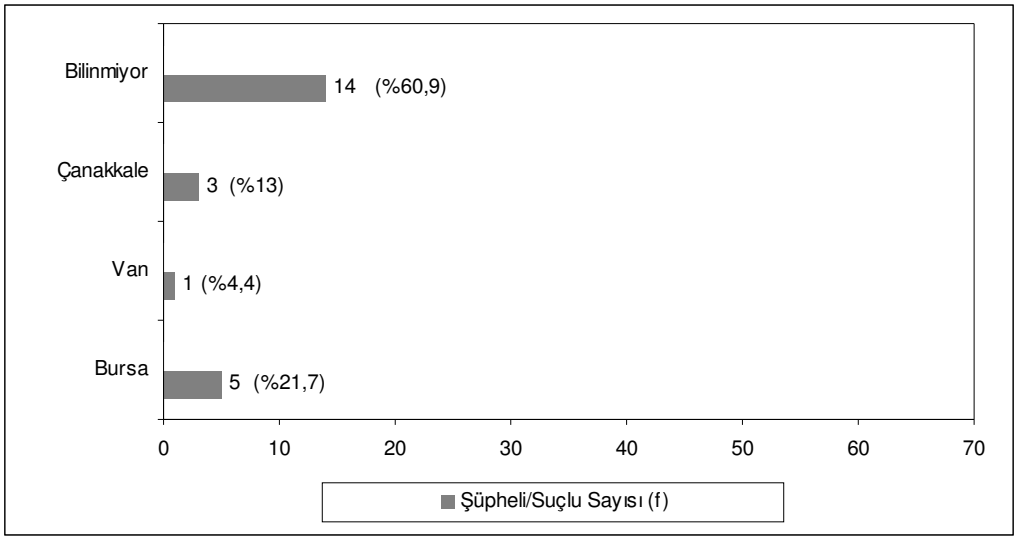

Şekil 119:Çanakkale kentindeki otodan hırsızlık olaylarındaki şüphelilerin/suçluların nüfus kütüklerine göre dağılımı (2007).

Evden ve işyerinden hırsızlıklarda olduğu gibi, otodan hırsızlıklarda da herhangi bir meteorolojik hadise kaydının olmadığı günlerdeki otodan hırsızlıklar ilk sıradadır. Buna karşın sağanak yağmurlu hava koşullarında 6 otodan hırsızlık vakası görülmüştür (Şekil 120). Hava sıcaklığının ≤20 °C olduğu günlerdeki hırsızlık sayısı diğer sıcaklık aralıklarında görülenlerden yüksek olmuştur (Şekil 121). Bağıl nemin % 50,1–70 arasında olduğu günlerdeki hırsızlıklar artmış, bu nem oranı normal olarak sınıflandırılmıştı (Şekil 122). Otodan hırsızlıklarda gündüz saatlerindeki hırsızlıklar, gece meydana gelen hırsızlıklardan fazla olmuştur. Otodan hırsızlıkların gündüz saatlerinde fazla olmasına karşın gece meydana gelen hırsızlıklarında ayın ilkdördün ve son dördün safhalarında meydana geldiği görülmektedir (Şekil 123). Bu durumda gece meydana gelen hırsızlıkların ay durumuna göre, karanlık dönemlerde meydana geldiği görülmektedir.

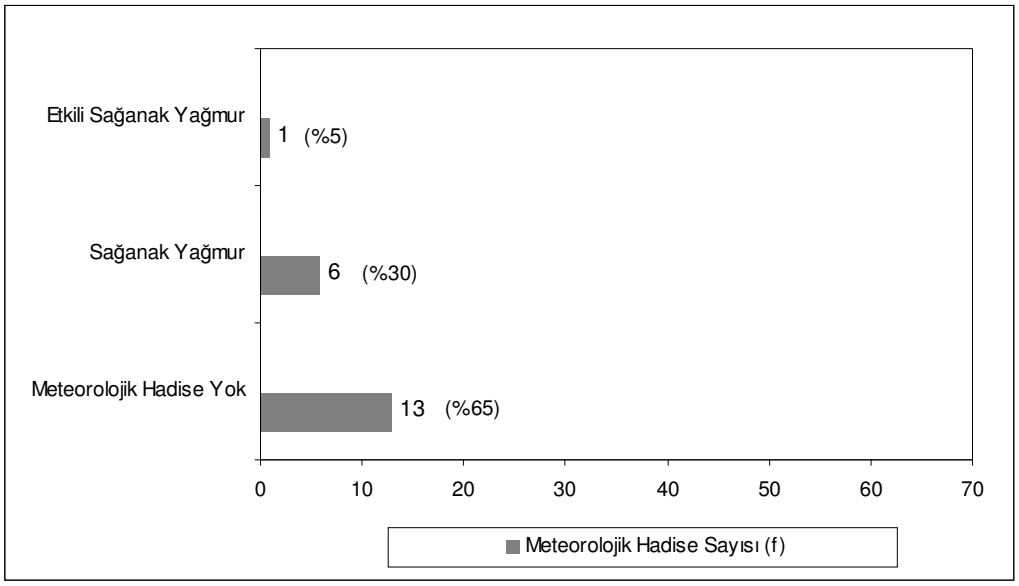

Şekil 120: Çanakkale kentindeki otodan hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki meteorolojik hadise durumu (2007).

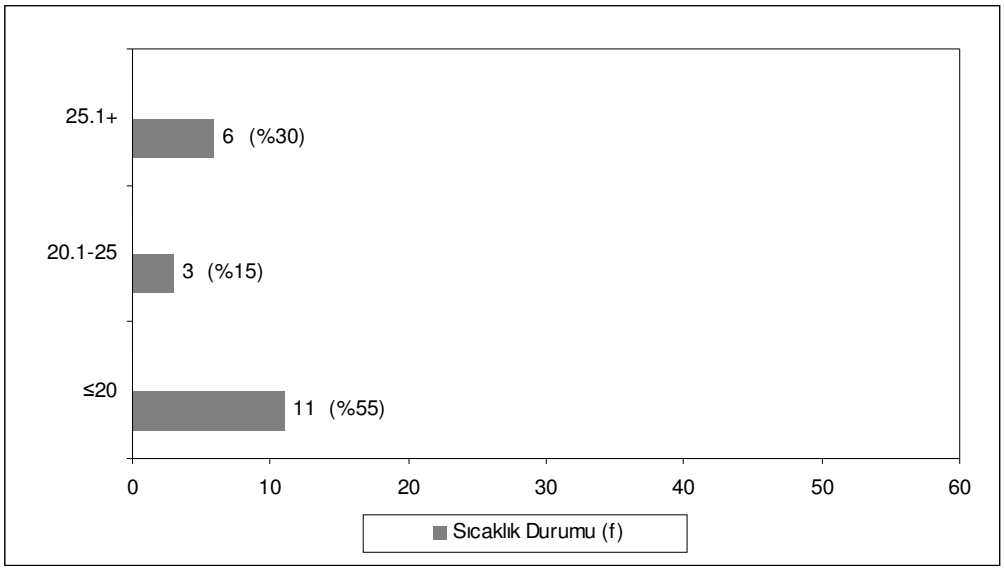

Şekil 121: Çanakkale kentindeki otodan hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki ortalama sıcaklık durumu (2007).

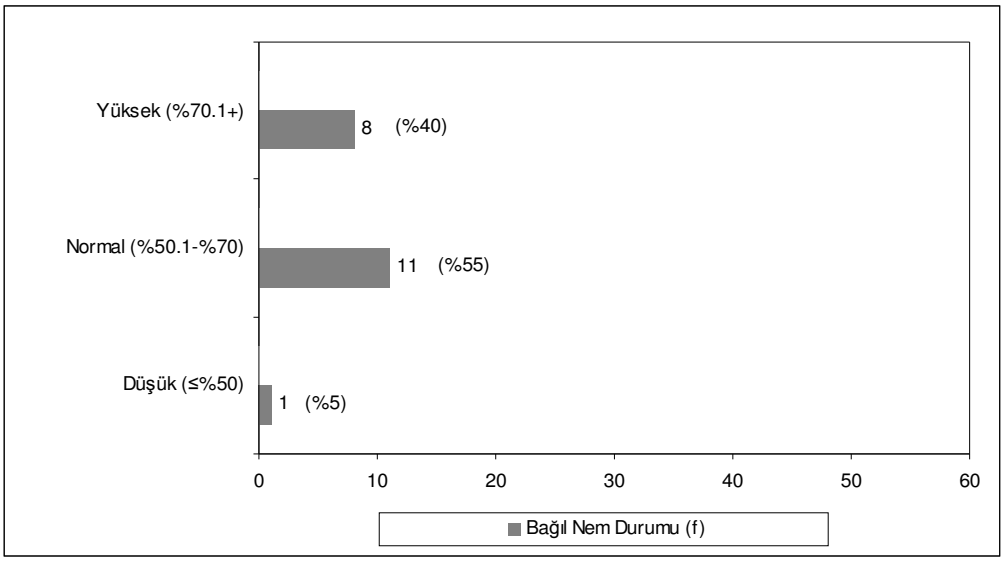

Şekil 122: Çanakkale kentindeki otodan hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki bağıl nem durumu (2007).

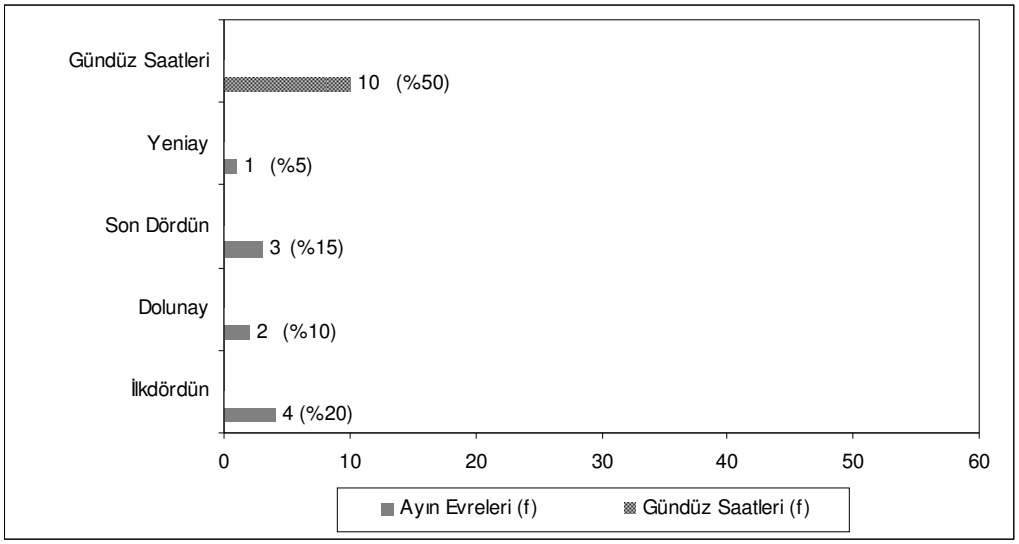

Şekil 123: Çanakkale kentindeki otodan hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki ayın evrelerine göre durumu (2007).

3.2.4 Araç Hırsızlığı

Herzog'a göre (2002), araçlar genel olarak; keyif için gezinti, ulaşım amacıyla, ekipmanlarını çalma, sigorta dolandırıcılığı, söküp parçalama, yeniden kayıt (satış), ulusal sınırları geçme, diğer suçlarda kullanma amacıyla çalınmaktadır (Karakaş 2004:30).

Amerika'daki araç hırsızlıkları oranlarında büyük bir çeşitlilik olduğu saptanmıştır. Yerel bir problem olan park yerlerindeki araçlardan yapılan hırsızlıklar daha geniş bölgesel bir problemin parçası olmuştur. Araç hırsızlıkları oranları, kırsal alanlara oranla genellikle kentlerde daha yüksektir; çünkü buralarda hırsızlar için daha fazla hedef bulunmaktadır. Ayrıca şehirlerarasında da büyük farklılıklar vardır. Bunun nedenleri henüz tam olarak anlaşılamamıştır. Büyük limanları olan ya da Meksika sınırına yakın konumdaki şehirlerde hırsızlık oranları özellikle daha yüksektir. Bunun nedeni ise ihracattır (Clarke 2002:4).

Çanakkale kentindeki araç hırsızlıklarında ise, belirgin bir yerden hırsızlık yapılmıştır denilemez. Genellikle, motosiklet hırsızlıklarında, motosikletin yerinin önemli olmadığı görülmektedir. Daha çok kapı önlerinde kilitlenmeyen motosikletler hırsızlar tarafından çalınmıştır.

2007 yılında Çanakkale kentinde, 58 adet araç hırsızlığı meydana gelmiş ve bunların 47'si motosiklet, 8'i otomobil, 2'si bisiklet ve 1'i otobüs hırsızlığıdır. Kentte motosiklet, özellikle kısa mesafelerde sürücülerin kullandığı bir araçtır. Kent merkezinde mesafelerin birbirine yakın olması, kış mevsiminde de iklim ve topografya koşullarının motosiklet kullanımına uygun olması, motosiklet kullananların sayısını arttırmıştır. 2007 yılında Çanakkale'de kayıtlı 34.542 motosiklet bulunmaktadır. Araç hırsızlığı türleri arasında motosiklet hırsızlığı en büyük orana sahiptir (% 81). Çalınan motosikletlerin hepsi 17 (Çanakkale) plakalı olup, otoların 1'i 06 (Ankara), 1'i 34 (İstanbul) ve 1'i 55 (Samsun) plakalı araçlardır. 2007 yılında Temmuz ayındaki hırsızlıklar diğer aylara oranla daha fazla olmuştur. En az hırsızlıklar ise kış mevsiminde meydana gelmiştir (Şekil 124).

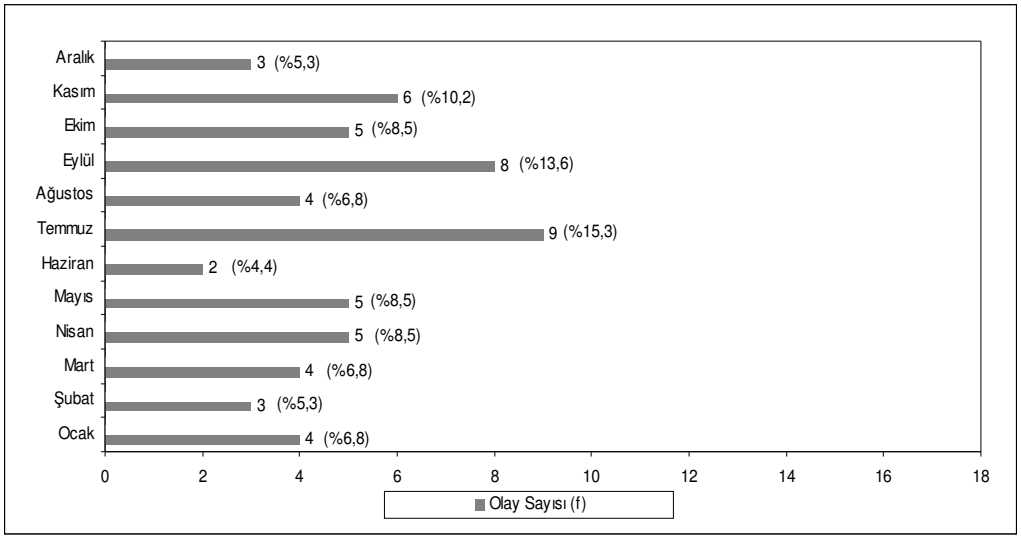

Şekil 124: Çanakkale kentindeki araç hırsızlıklarının aylara dağılışı (2007).

Haftanın ikinci çalışma günü olan Salı günü, araç hırsızlıklarının en fazla olduğu gündür (% 27,6). Hafta sonu seyahatlerin artması, hafta içinde araçların yerlerinin sabit olmasından dolayı ilk iş gününden hemen sonraki gün hırsızlıklar artış göstermiştir. Oran olarak % 15,5 ile ikinci sırada Cumartesi günü gelmiştir. Bu durum hafta sonu evlerinden ayrılmayan kişilerin, yerleri belli olan araçlarının daha kolay çalındığını göstermektedir (Şekil 125). Araç hırsızlığında sabah 06.01'den 12.00'a kadarki zaman diliminde meydana gelen hırsızlıkların düştüğünü ancak, diğer zaman dilimlerinde özellikle gece 24.01–06.00 arasında % 32,8 ile en üst seviyeye çıktığı gözlenmiştir. Bu durum, insanların uykuda olmasını fırsat bilen hırsızlar tarafından değerlendirilmiştir (Şekil 126).

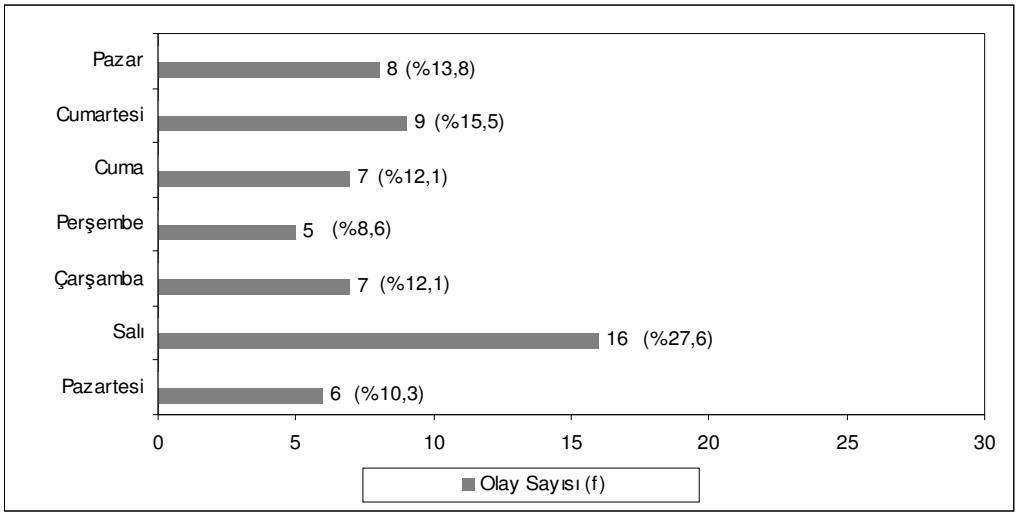

Şekil 125: Çanakkale kentindeki araç hırsızlıklarının haftanın günlerine dağılışı (2007).

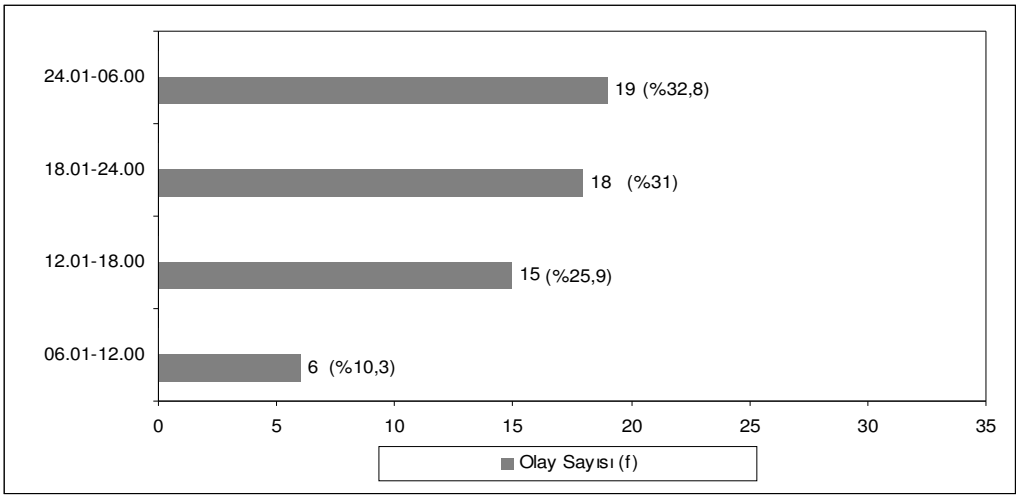

Şekil 126: Çanakkale kentindeki araç hırsızlıklarının meydana geldiği saat aralığı (2007).

Kentte, nüfusu ve yüzölçümü en fazla olan mahalle Barbaros Mahallesidir. Ayrıca kentin gelişimi yeni konut inşaatlarıyla bu mahallede her geçen gün artmaktadır. 2007 yılında 30.884 olan Barbaros Mahallesinin nüfusu araç hırsızlığı sayısına da yansımıştır. Araç hırsızlığı oranlarında Barbaros Mahallesi 21 araç hırsızlığı ile (% 36,2) ilk sıradadır (Şekil 127). Özellikle Cevatpaşa Mahallesinde ikamet edenlerin genel olarak araç sahipliği oranı yüksektir.

Motosiklet hırsızlıklarında genelde motosikletin kilitlenmemesi, açık bırakılmasından dolayı hırsızlıklar daha kolay gerçekleşmektedir. Bu hırsızlık türünde 58 müşteki kayıtlara

geçmiştir. Araç hırsızlığından mağdur olanlar genelde genç yaşta olmakla beraber, araçları çalınanların tamamının cinsiyeti erkektir. Özellikle 26–35 yaş aralığındaki kişilerin oranı ise % 31'dir (Şekil 129).

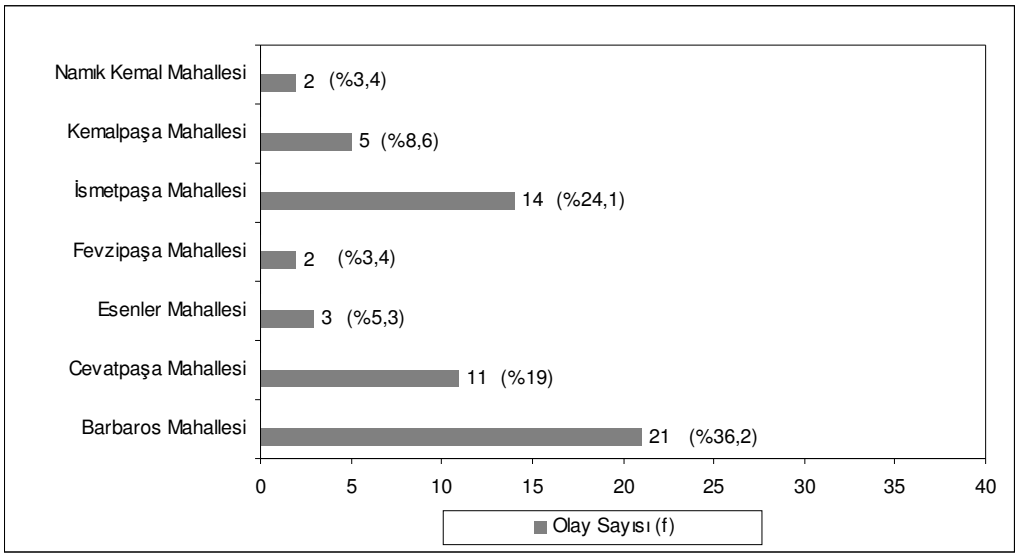

Şekil 127: Çanakkale kentindeki araç hırsızlıklarının mahallelere dağılımı (2007).

Meydana gelen araç hırsızlıkları İsmetpaşa Mahallesinde, Demircioğlu Caddesinde artış göstermiştir. Cevatpaşa Mahallesindeki hırsızlıklar belirli bir yerde toplanmamış, mahallenin çeşitli noktalarına dağılmış bir şekildedir (Şekil 128).

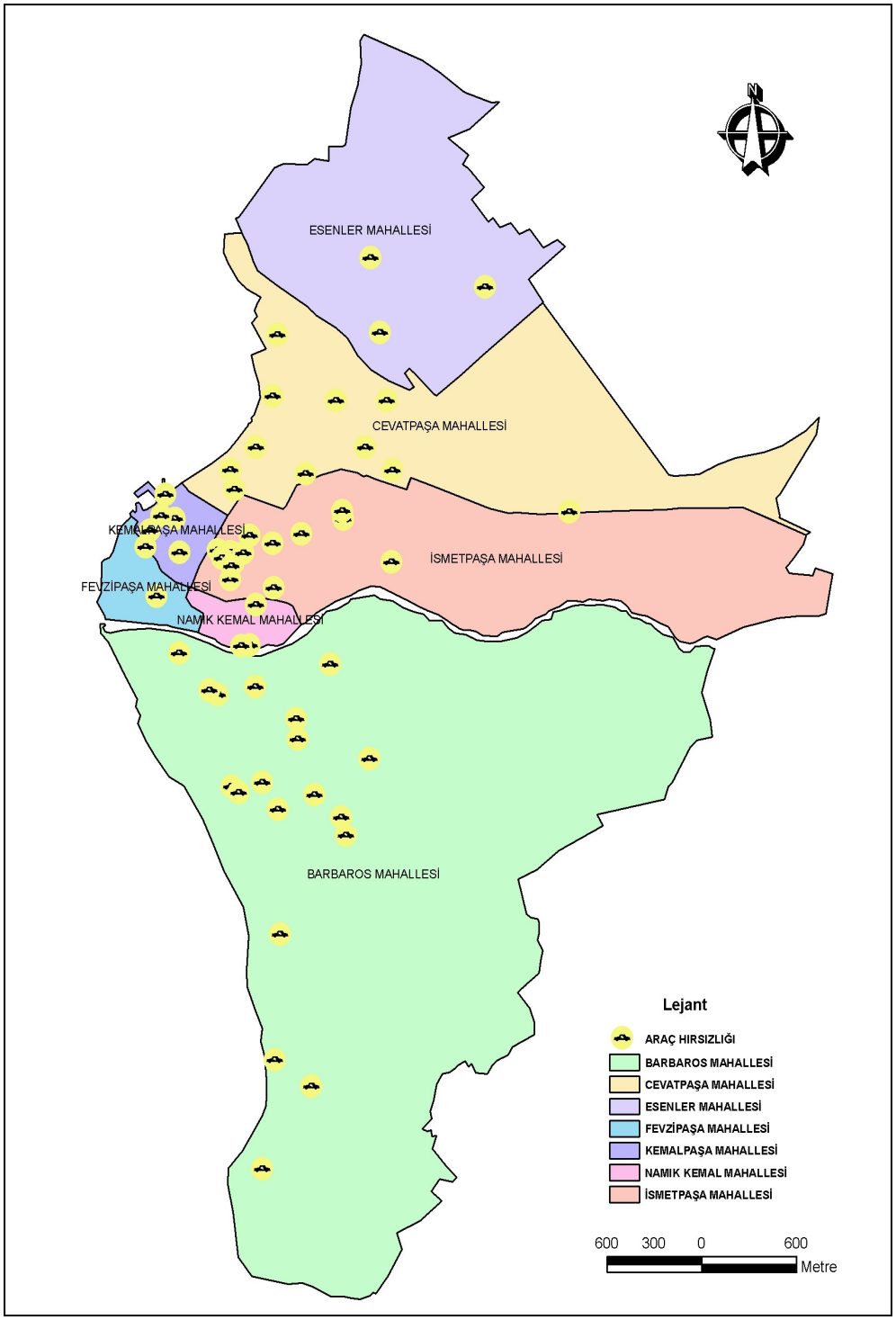

Şekil 128: Çanakkale kentindeki araç hırsızlıklarının mahallelere dağılışı (2007).

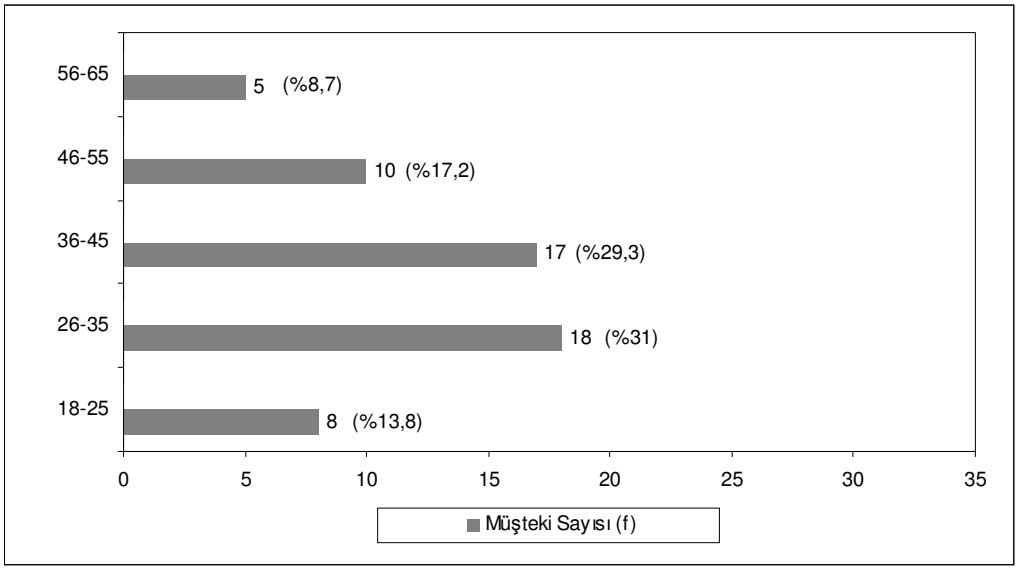

Şekil 129: Çanakkale kentindeki araç hırsızlığı olaylarındaki müştekilerin yaşı (2007).

Araç hırsızlıklarında vakaların % 81'i olay tutanaklarına tahkikat devam etmektedir şeklinde yansımıştır. Yani, olay olduktan sonraki bazı araç hırsızlıklarının failleri yakalanamamıştır. Ancak, bu durum daha sonraki zamanlarda yakalanmadıkları anlamına gelmemelidir. Çünkü suç tutanakları, polis tarafından olay yerine vardıktan çok kısa zaman sonra tutulmaktadır. Araç hırsızlıklarında olaya karışan şüpheli/suçluların % 10,3'ü serbest bırakılmış, % 3,4'ü yakalanmış, % 1,7'si yaşı küçük olduğundan dolayı ailesine teslim edilmiş, %1,7'si hakkında idari yaptırım kararı alınmıştır şeklinde sonuçlanmıştır. Yakalanan kişilerin 20'si erkektir. Diğerleri yakalanamadıkları için bilinmemektedir. Olaya karışan şüpheli/suçluların % 69,4'ünün yaşıyla ilgili bilgi bulunmamaktadır (Şekil 130). Olaya karışan suçlu durumundaki kişilerin nüfus kütüklerinin % 72,6'sı bilinmemektedir. Şüpheli/suçluların % 24,2'sinin nüfus kütükleri Çanakkale iline kayıtlıdır (Şekil 131). Çanakkale iline kayıtlı şüpheli/suçluların ise % 17,8'i Çanakkale/Merkez ilçeye kayıtlı kişilerden oluştuğu gözlenmiştir (Şekil 132).

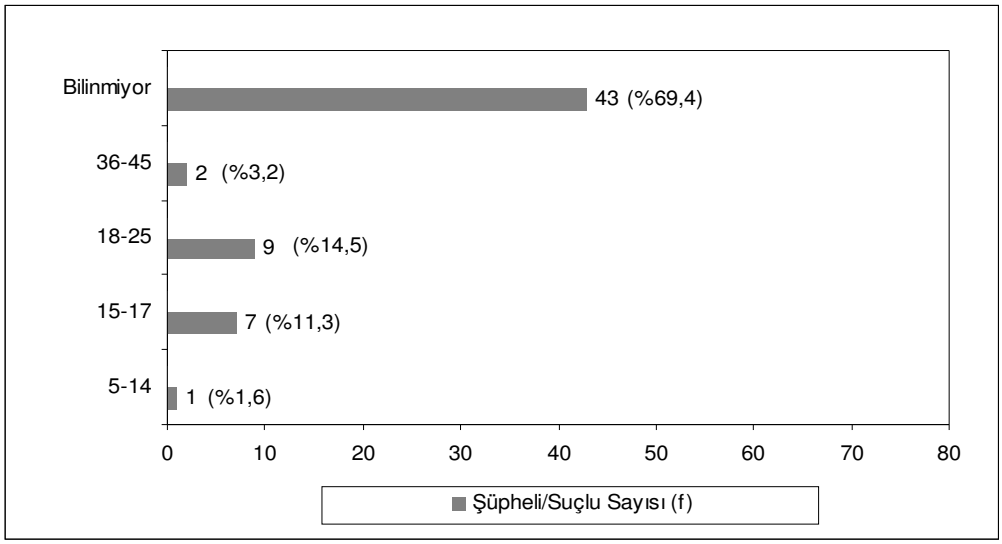

Şekil 130: Çanakkale kentindeki araç hırsızlığı olaylarındaki şüphelilerin/suçluların yaşı (2007).

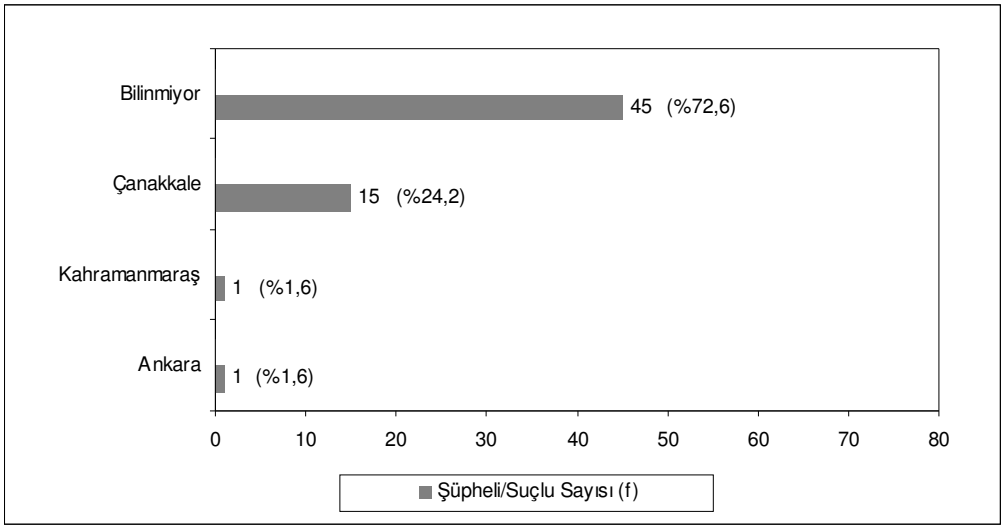

Şekil 131: Çanakkale kentindeki araç hırsızlığı olaylarındaki şüphelilerin/suçluların nüfus kütüklerine göre dağılımı (2007).

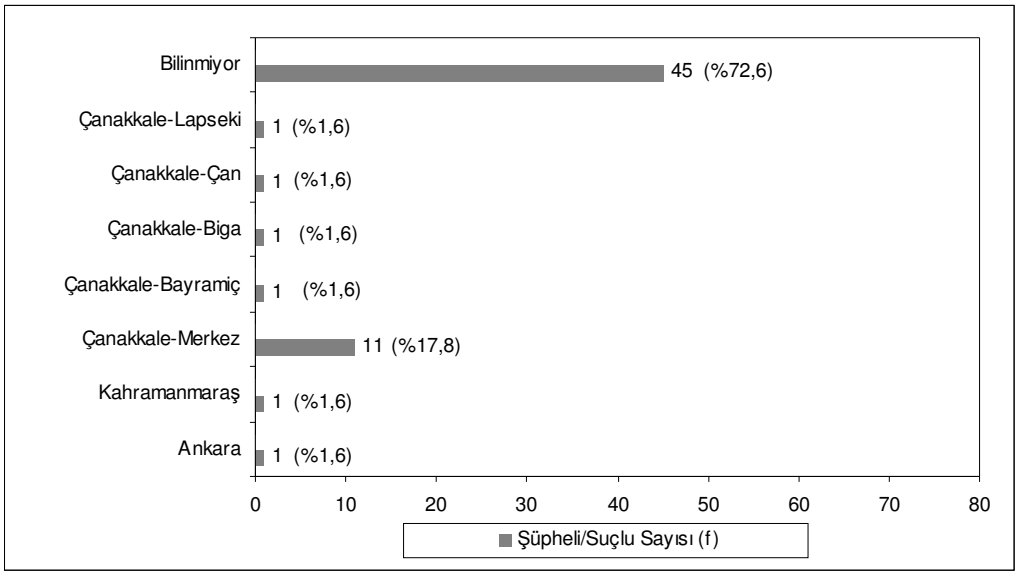

Şekil 132: Çanakkale kentindeki araç hırsızlığı olaylarındaki şüphelilerin/suçluların (Çanakkale ili ayrıntılı olarak) nüfus kütüklerine göre dağılımı (2007).

58 araç hırsızlığı olayının 6'sı sağanak yağmurlu günlerde meydana gelmiştir. Buna karşın % 69'luk bir oranı herhangi bir meteorolojik hadisenin olmadığı günlerde meydana gelmiştir (Şekil 133). Günlük sıcaklığın ≤ 20 °C olduğu günlerdeki hırsızlık vakaları % 56,9'luk bir orana sahiptir. Bu hava sıcaklığındaki hırsızlıklar fazladır (Şekil 134). Bağıl nemin % 70.1'in üzerinde olduğu günlerdeki araç hırsızlıkları artmıştır (Şekil 135). Suçların meydana geldiği günlerdeki ayın evrelerinin durumunda en büyük paya (% 22,4) dolunaylı günler sahip olsa da ayın diğer üç evresinin toplamı (% 41,3) dolunaylı gecelerden fazla olmuştur. Bu da gece meydana gelen hırsızlıkların daha karanlık zamanlarda meydana geldiğini gösterir (Şekil 136).

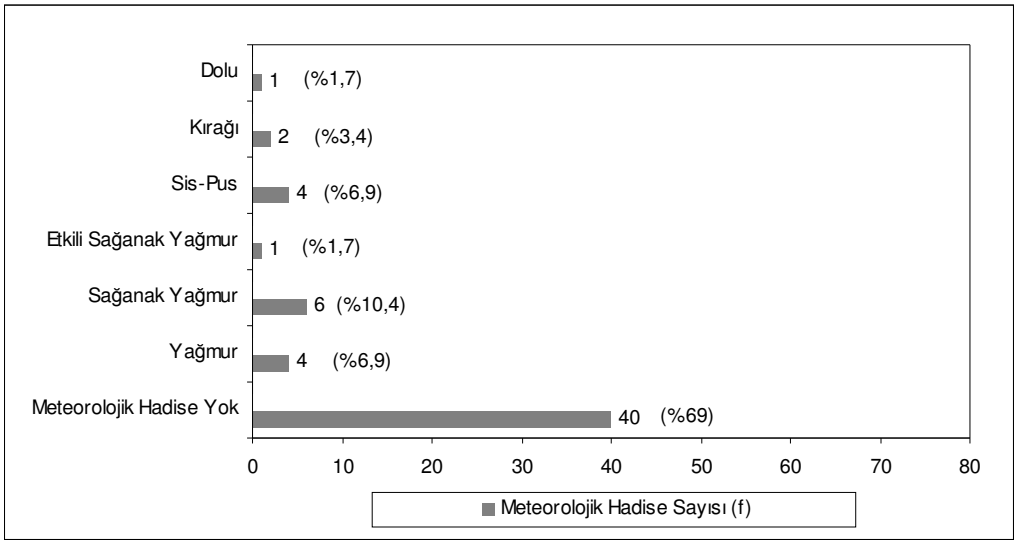

Şekil 133: Çanakkale kentindeki araç hırsızlıklarının meydana geldiği günlerdeki meteorolojik hadise durumu (2007).

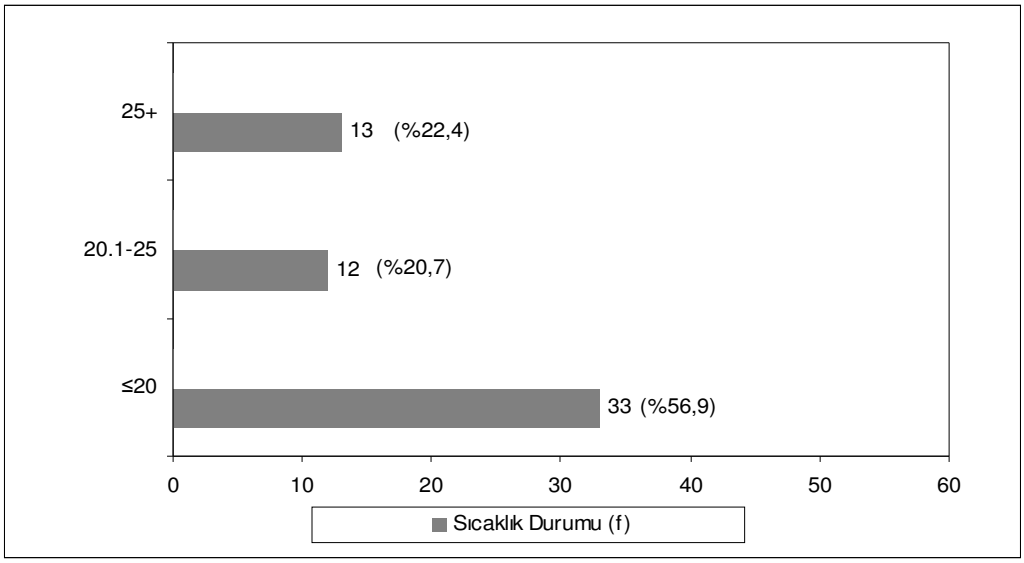

Şekil 134: Çanakkale kentindeki araç hırsızlıklarının meydana geldiği günlerdeki ortalama sıcaklık durumu (2007).

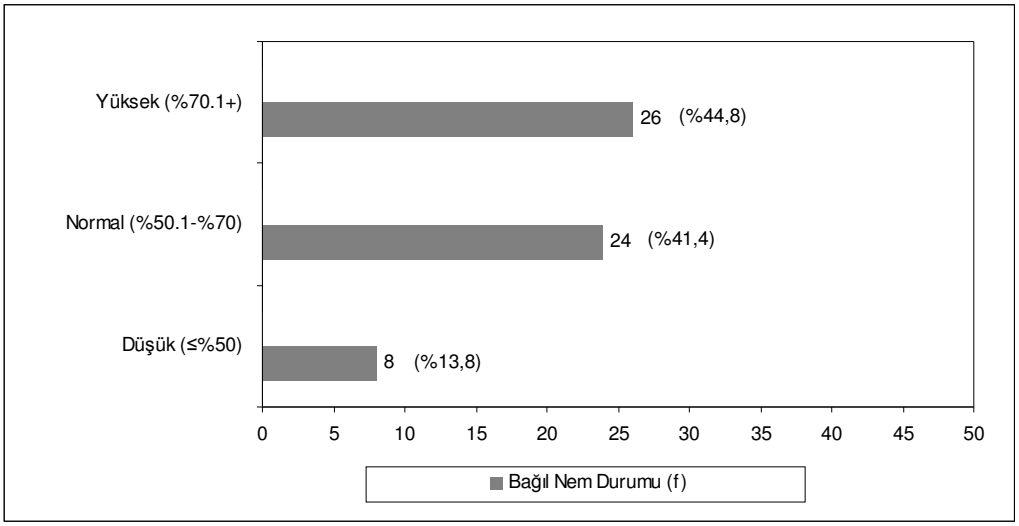

Şekil 135: Çanakkale kentindeki araç hırsızlıklarının meydana geldiği günlerdeki bağıl nem durumu (2007).

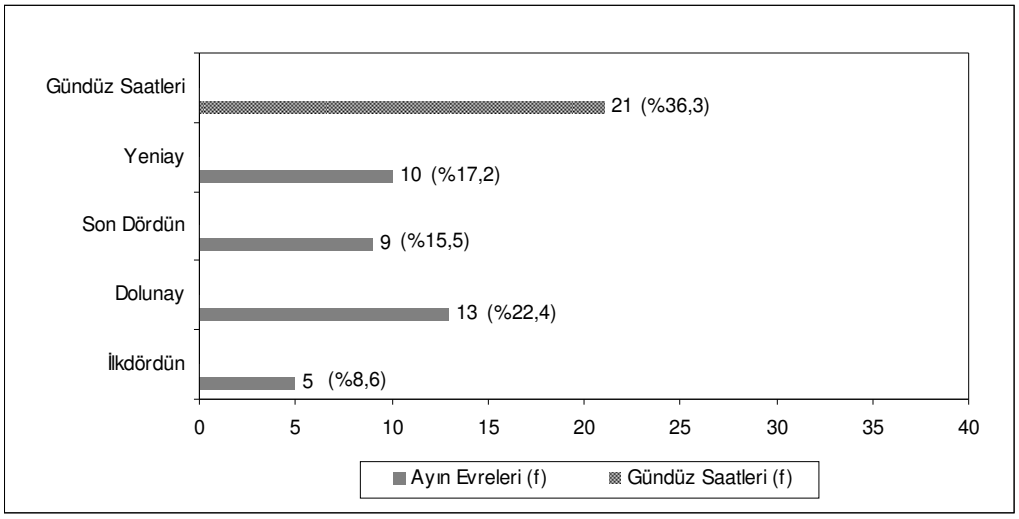

Şekil 136: Çanakkale kentindeki araç hırsızlıklarının meydana geldiği günlerdeki ayın evrelerine göre durumu (2007).

3.2.5 Diğer Hırsızlıklar

2007 yılında, az sayıda meydana gelen hırsızlık türleri, diğer hırsızlıklar başlığı altında toplandı. Meydana gelen bu hırsızlıkların sayısı verilecek olursa; "2 cepten hırsızlık", "1 bankayı aracı kullanarak hırsızlık", "1 camiden ayakkabı hırsızlığına teşebbüs", "5 çanta hırsızlığı", "3 dolandırıcılık suretiyle hırsızlık", "2 elden hırsızlık", "7 resmi kurumdan hırsızlık", "1 kapkaç suretiyle hırsızlık", "1 kümesten kanatlı hayvan hırsızlığı", "1 tantanacılık suretiyle hırsızlık", "23 yağma ve 1'de yankesicilik suretiyle hırsızlık"tır.

2007 yılında, diğer hırsızlıklar da meydana gelen çanta hırsızlıklarından biri Çanakkale Devlet Hastanesinden hemşire odasından, biri pazardan cüzdan hırsızlığı ve alışveriş merkezlerinden çalınan çanta hırsızlıklarıdır. Çalışma saatlerindeki yoğunluğu fırsat bilen hırsızlar bu durumu profesyonel bir şekilde kullanmakta ve mesai başındaki memurun ya da çalışanın cüzdan, çanta ve/veya özel eşyalarını çalmaktadırlar.

Resmi kurumlar, büyüklük ve yapıları gibi nedenlerle fiziksel korumanın az olduğu yerlerdir. Bu yüzden, bu kurumlar hırsızlık suçu için potansiyel çekim alanlarıdır (Aliağaoğlu 2007:94). Çanakkale'de meydana gelen 7 ayrı resmi kurumdan hırsızlık vakası, genelde kurumların bahçelerindeki hurda hırsızlıkları ve okullardan hırsızlıklar şeklinde olmuştur. 23 yağma olayından 13'ü, okul önlerinde küçük çaptaki hırsızlık amaçlı grupların öğrencilerden zorla para alması şeklinde gerçekleşmiştir. Yukarıda sayılan hırsızlık türleri genel olarak pazartesi günü gerçekleşmiştir (% 25) (Şekil 138). Ocak ve Kasım aylarındaki hırsızlıklar, en fazla hırsızlıkların oldukları aylar olmuştur. Yağma olayları okulların açık olduğu zamanlarda olduğu için Ocak ayının oranını arttırmıştır (Şekil 137).

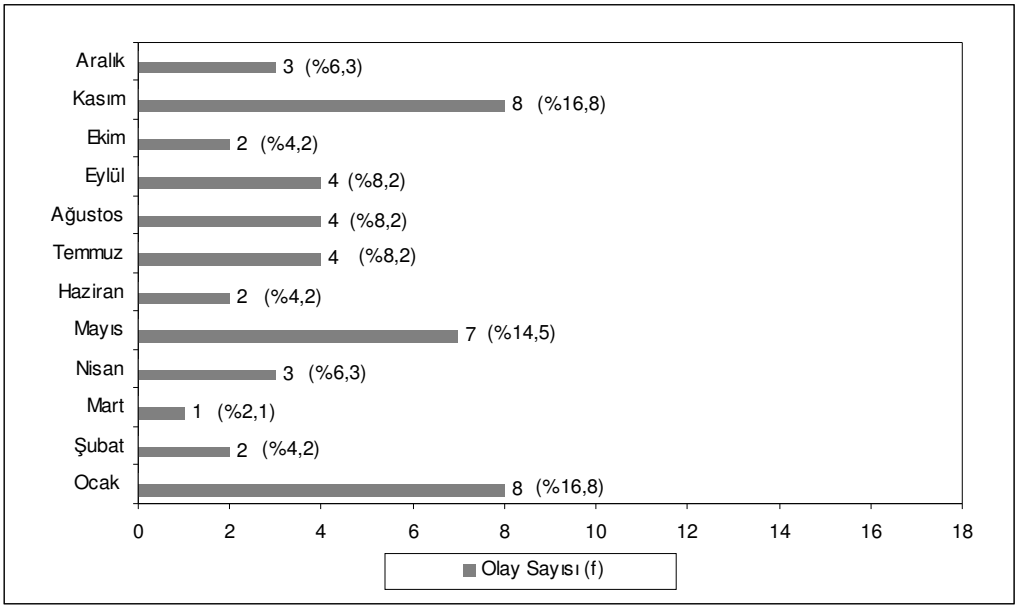

Şekil 137: Çanakkale kentindeki diğer hırsızlıkların aylara dağılışı (2007).

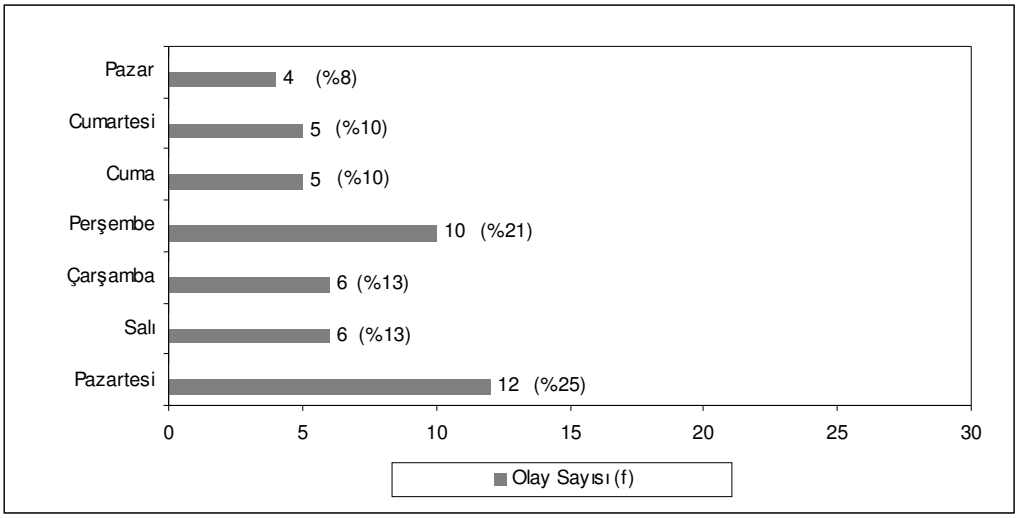

Şekil 138: Çanakkale kentindeki diğer hırsızlıkların haftanın günlerine dağılışı (2007).

Diğer hırsızlıklara dahil edilen 23 yağma olayı okul önlerinde gerçekleşmiştir. Bu yağma olayları gündüz saatlerinde öğrencilerden zorla para isteme şeklinde gerçekleşmiştir. Bu durum bu hırsızlıkların zaman aralığını belirlemiş ve en fazla hırsızlıklar gündüz meydana gelmiştir (Şekil 139).

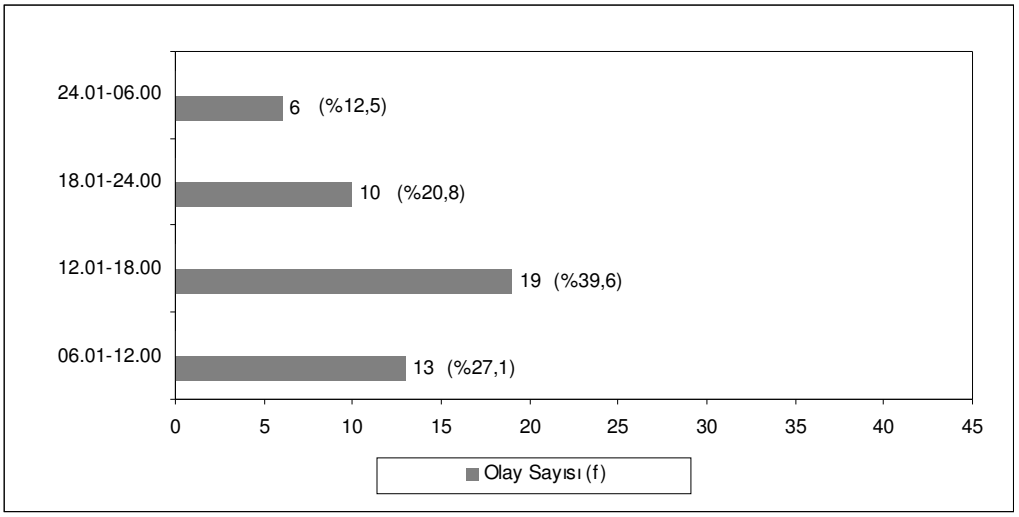

Şekil 139: Çanakkale kentindeki diğer hırsızlıkların meydana geldiği saat aralığı (2007).

Diğer hırsızlıkların meydana geldiği mahalleler olan İsmetpaşa ve Cevatpaşa Mahallelerinde 16 hırsızlık vakası meydana gelmiştir. En az suç işlenen mahalle 1 suç sayısı ile Fevzipaşa Mahallesidir. Bu hırsızlık, Çimenlik Kalesi yakınlarında hurda malzeme hırsızlığı şeklinde gerçekleşmiştir (Şekil 140). Gerçekleşen bu hırsızlık türüne ait tüm olaylarda toplam 48 kişi müşteki olmuştur. Müştekilerin yaş aralığına bakılırsa tüm yaş gruplarının etkilendiği görülür. Gasp (yağma) suçuna maruz kalan öğrenciler ilköğretimde oldukları için yaş grafiğinin aralığını düşürmüştür. Bununla birlikte, 36–45 yaş aralığındaki müşteki sayısı fazladır (Şekil 142).

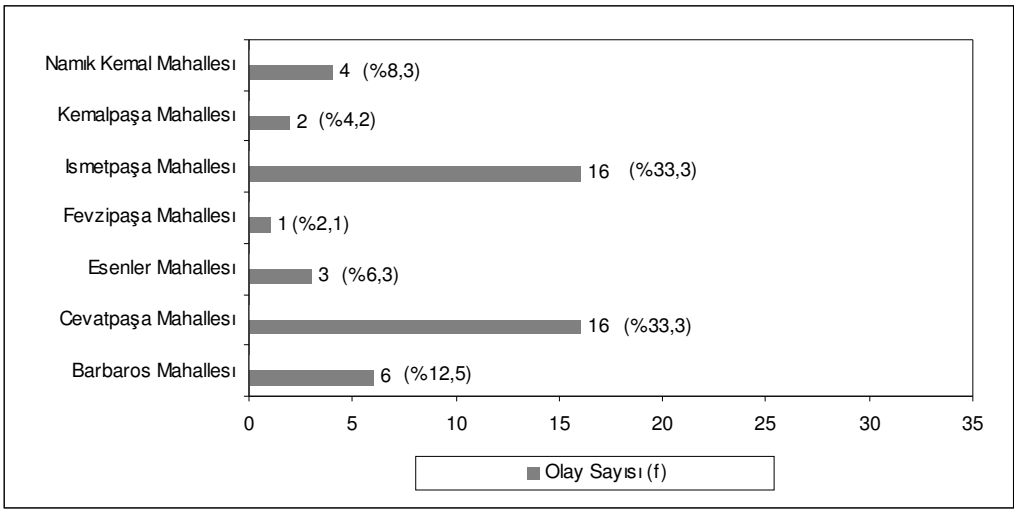

Şekil 140: Çanakkale kentindeki diğer hırsızlıkların mahallelere dağılımı (2007).

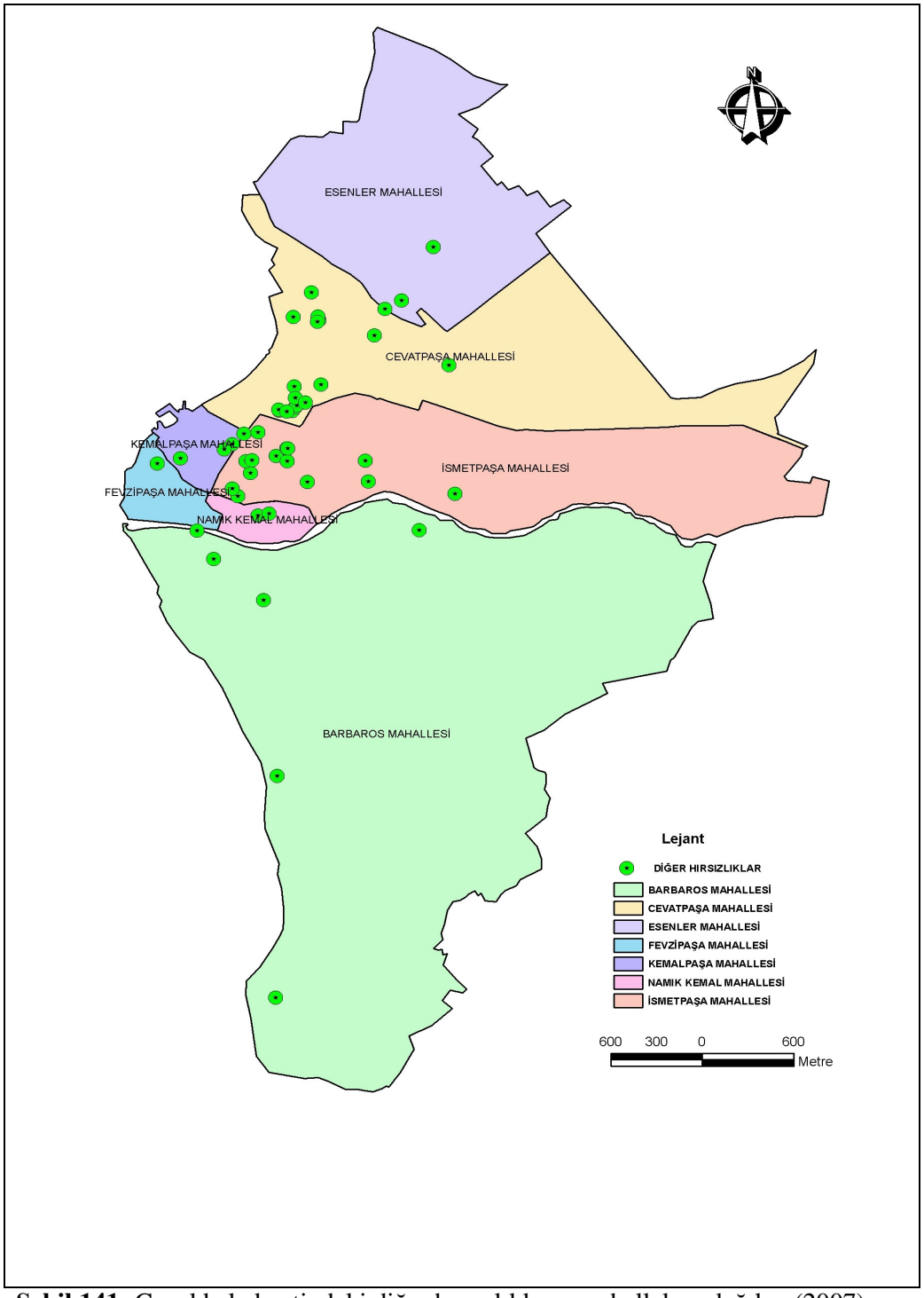

Şekil 141: Çanakkale kentindeki diğer hırsızlıkların mahallelere dağılışı (2007).

Diğer hırsızlıklarda şekil 141'de görüldüğü gibi noktalar İsmetpaşa ve Cevatpaşa Mahallesinde sıklaşmıştır.

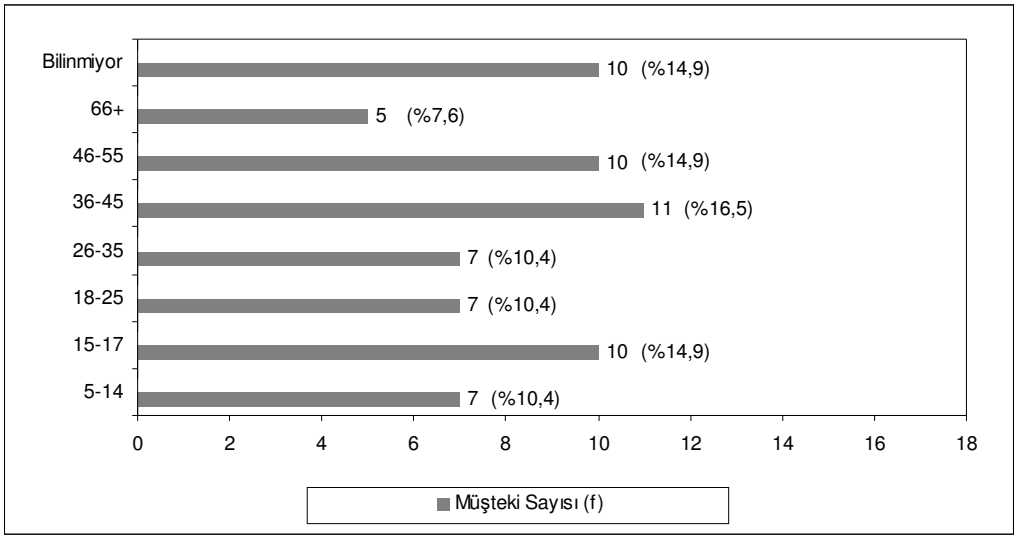

Şekil 142: Çanakkale kentindeki diğer hırsızlık olaylarındaki müştekilerin yaşı (2007).

Diğer hırsızlık diye belirtilen hırsızlıklardan etkilenen 46 erkek ve 11 kadın bulunmakta ancak 10 kişinin cinsiyetini belirten veri bulunmamaktadır.

2007 yılında diğer hırsızlık olarak sınıflandırılan hırsızlık türlerinde olaya karışan şüpheli/suçlular arasında çocuk suçluların sayısı dikkat çekicidir. Buna göre, % 55,1'lik bir oran 15–17 yaş aralığındaki şüpheli/suçluların oranını oluşturmuştur (Şekil 143). Şüpheli/suçluların nüfus kütüklerine göre değerlendirme yapılacak olursa, çevre illerden gelen suçlu sayısı fazla olmasına karşın nüfus kütükleri Ağrı, Diyarbakır, Van, Ardahan olan şüpheli/suçlular da bulunmaktadır (Şekil 144). Daha öncede söz edildiği gibi Çanakkale son yıllarda göç alan kentlerden biri durumuna gelmiştir ve son yıllarda pek çok ilden göç almaktadır. Bu durum şüpheli/suçluların nüfus kütüğü grafiklerine de yansımıştır. Bu suçları işleyenlerin 54'ü erkek 1'i kadındır. Diğer 11 kişinin, cinsiyet durumu bilinmiyor olarak kayıtlara geçmiştir.

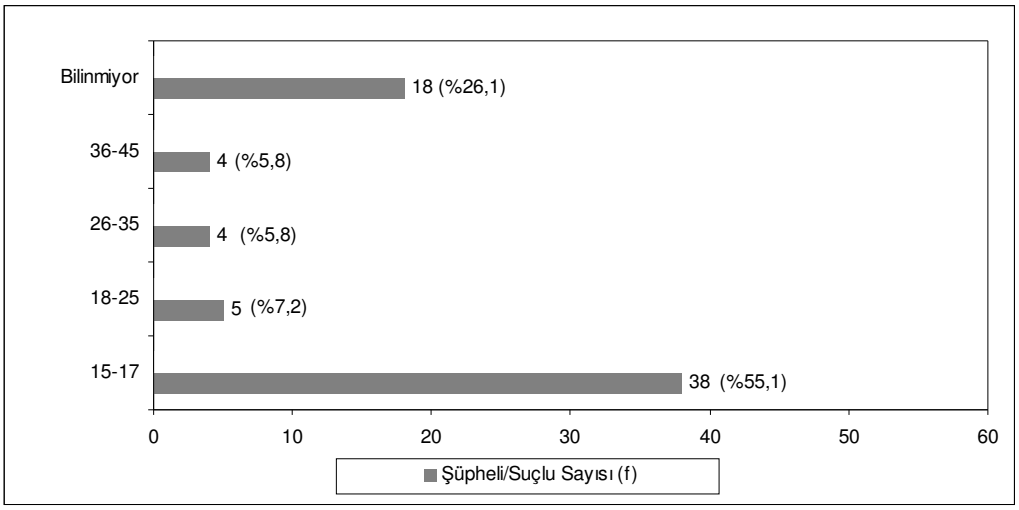

Şekil 143: Çanakkale kentindeki diğer hırsızlık olaylarındaki şüphelilerin/suçluların yaşı (2007).

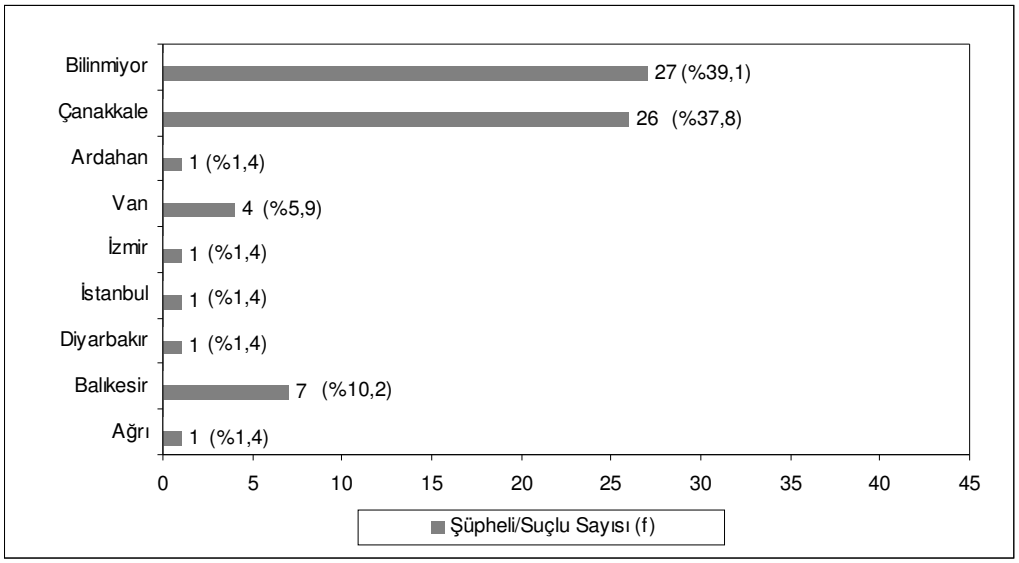

Şekil 144: Çanakkale kentindeki diğer hırsızlık olaylarındaki şüphelilerin/suçluların nüfus kütüklerine göre dağılımı (2007).

Diğer hırsızlık grubundaki hırsızlıkların % 54'lük bir oranı meteorolojik hadisenin olmadığı günlerde meydana gelmiştir (Şekil 145). Diğer hırsızlıklarda genel olarak sıcaklığın ≤20 ºC olduğu günlerdeki hırsızlıklar daha fazladır (% 64,6) (Şekil 146). Bağıl nemin % 70,1'in üstünde olduğu günlerdeki hırsızlık olayları ilk sıradadır (Şekil 147). Ayın evrelerinin durumuna bakılacak olursa ilk sırada dolunaylı günlerdeki olay sayısı gelir (% 14,6) (Şekil 148).

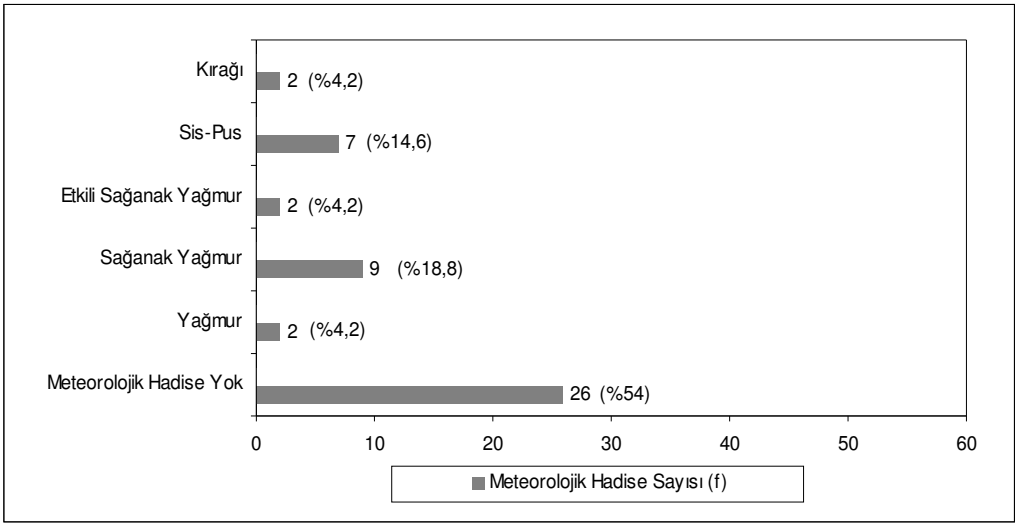

Şekil 145: Çanakkale kentindeki diğer hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki meteorolojik hadise durumu (2007).

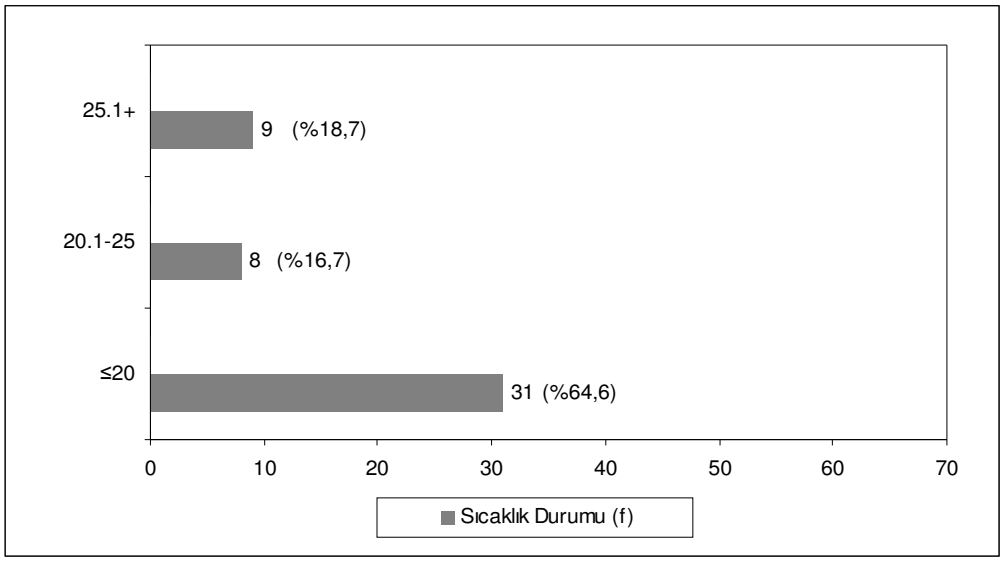

Şekil 146: Çanakkale kentindeki diğer hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki ortalama sıcaklık durumu (2007).

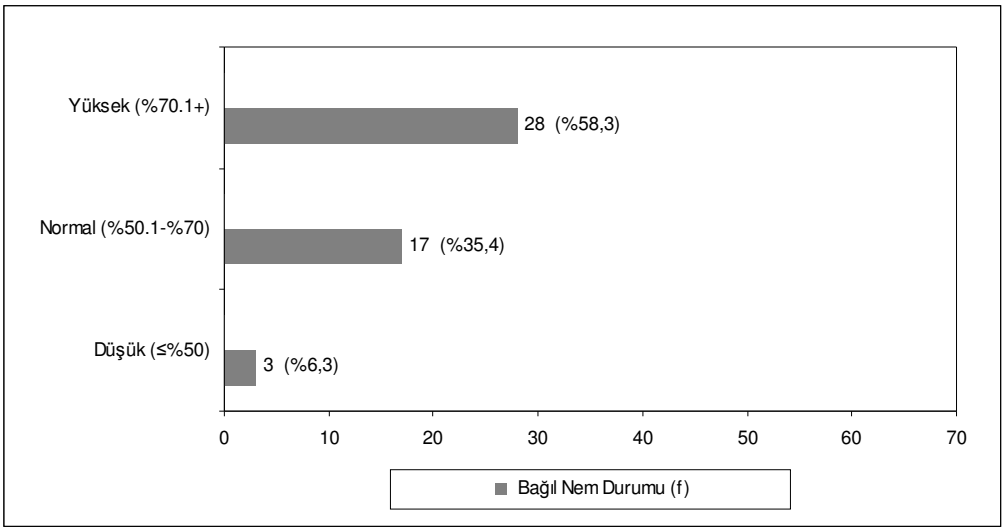

Şekil 147: Çanakkale kentindeki diğer hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki bağıl nem durumu (2007).

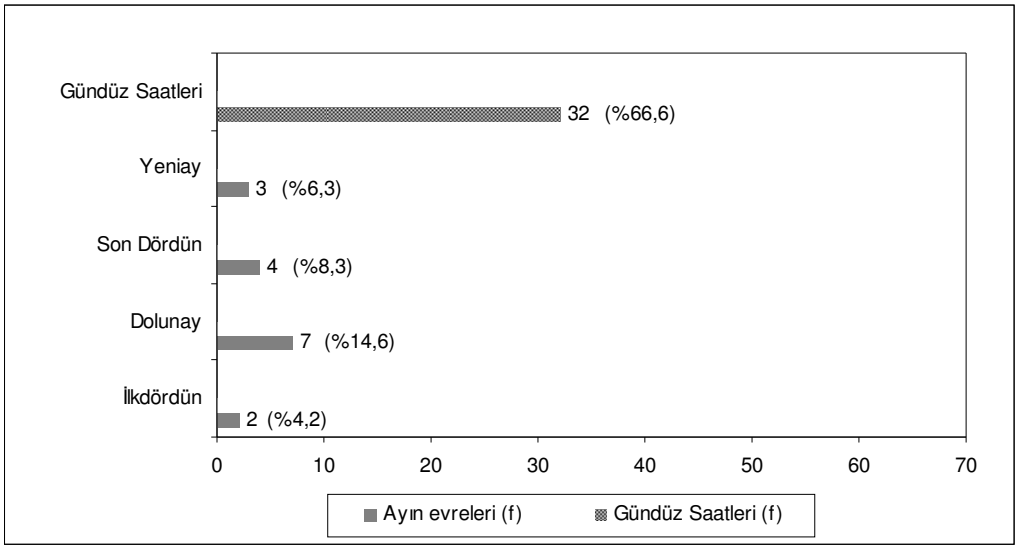

Şekil 148: Çanakkale kentindeki diğer hırsızlıkların meydana geldiği günlerdeki ayın evrelerine göre durumu (2007).

3.3 Kasten Yaralama-Kasten Öldürme

Daha öncede belirtildiği gibi kasten Öldürme, 5237 sayılı TCK'nın ikinci kısmında, kişilere karşı işlenen suçların birinci bölümünde yer alan, hayata karşı işlenen suç olarak geçmektedir. Buna göre; bir insanı kasten öldüren kişi, müebbet hapis cezası ile cezalandırılır (madde 81).

2007 yılı içerisinde Çanakkale'de Mayıs ayında Kemalpaşa Mahallesinde 1 kasten öldürme olayı yaşanmıştır.

Kasten Yaralama, Türk Ceza Kanununda 5237 sayılı TCK'nın ikinci kısmı ikinci bölümünde yer alan vücut dokunulmazlığına karşı suç kapsamında anayasada yer alır.

2007 yılı içerisinde Çanakkale kentinde toplam 171 kasten yaralama vakası gerçekleşmiştir. Bunlar çeşitli yaralama şekilleri olmakla birlikte, suç aleti olarak en büyük paya bıçakla yaralama vakaları sahiptir. Çanakkale kentinde öldürme vakası ender görülen suçlardandır. Yukarıda da belirtildiği gibi, 2007 yılındaki 1 öldürme vakası bulunması bu durumu doğrulamaktadır.

Çanakkale kentinde kasten yaralama olaylarının en fazla görüldüğü ay Ağustos'tur (% 20,5) (Şekil 149). Yaz mevsimi, 85 olay sayısıyla en çok suç sayısına sahip mevsimdir. En az olay ise kış mevsiminde görülmüştür. Kasten yaralama vakaları en fazla Pazartesi günleri meydana gelmiştir. En çok suçun işlendiği ikinci gün ise Cumartesi olmuştur (% 18,2) (Şekil 150). İncelenen diğer şiddet suçlarının ise (aile fertlerine kötü muamele, darp, tehdit, hakaret) daha çok hafta sonu günlerinde işlendiği görülmektedir.

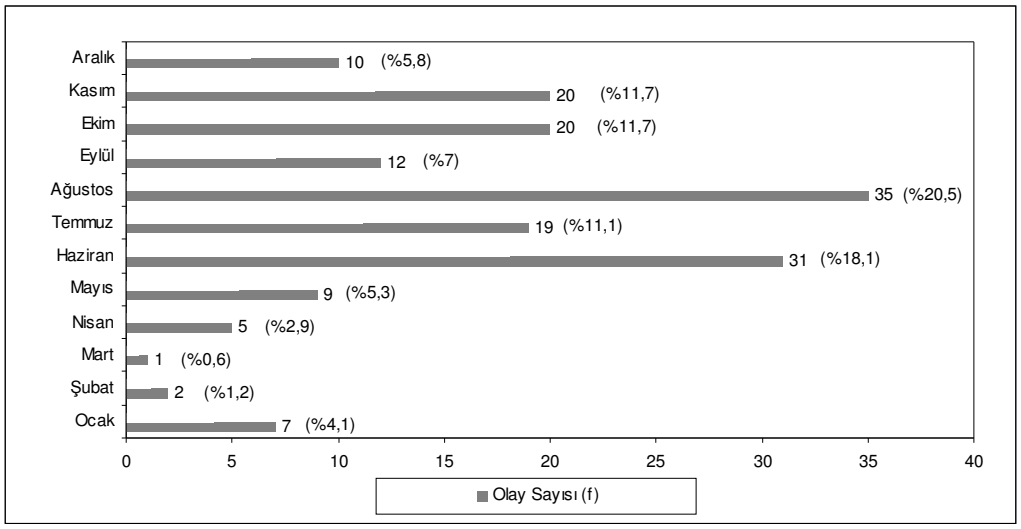

Şekil 149: Çanakkale kentindeki kasten yaralamaların aylara dağılışı (2007).

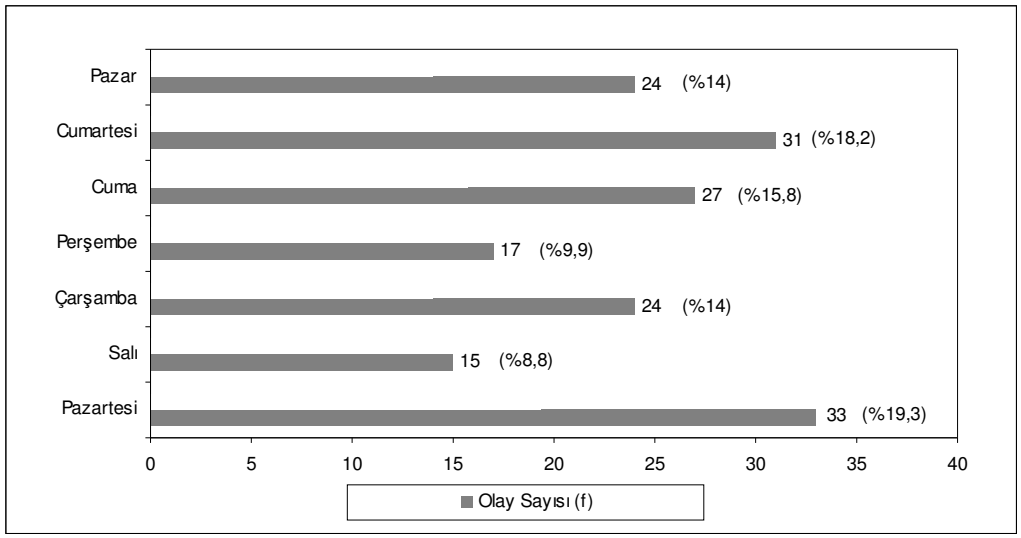

Şekil 150: Çanakkale kentindeki kasten yaralamaların haftanın günlerine dağılışı (2007).

Kasten yaralama suçları, aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarında olduğu gibi, 18.01–24.00 saatleri arasında en üst seviyeye çıkmıştır. Gece yarısından sonra

meydana gelen kasten yaralamaların oranı da azımsanmayacak derecededir. Bu durum gece sokakların çok da güvenli olmadığını gösterir (% 22,8) (Şekil 151).

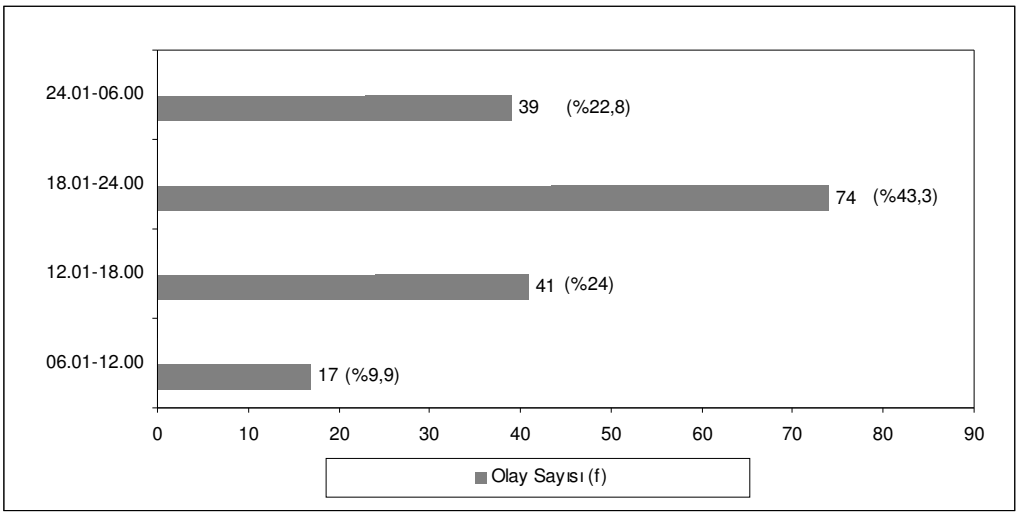

Şekil 151: Çanakkale kentindeki kasten yaralamaların meydana geldiği saat aralığı (2007).

Kriminoloji literatüründe şiddet ve başka bir insanın bedensel dokunulmazlığına yönelik suçlar, her şeyden önce sosyal alt sınıf mensubundan olanlara yazılmaktadır; yani failler genellikle bu sınıf içinden çıkarlar (Aliağaoğlu 2007:108). Ancak, Çanakkale kentinde, kasten yaralama suçunun meydana geldiği mahalleler için bu durumu söyleyemeyiz. Çünkü ekonomik durumu iyi olan nüfusun yaşadığı mahalleler ve eğlence mekânlarının daha fazla olduğu mahallelerde bu suçların arttığı görülmüştür. Bu suç türü, en fazla eğlence mekânının bulunduğu Kemalpaşa Mahallesinde en yüksektir (Şekil 152). Kasten yaralama olayları ikinci olarak en çok Cevatpaşa Mahallesinde, özellikle kordon çevresinde görülmüştür. Bu suç türünde en sakin mahalle Esenler Mahallesi olmuştur. İsmetpaşa Mahallesinde meydana gelen kasten yaralama suçları ise daha çok Demircioğlu Caddesini kesen ara sokaklarda meydana gelmiştir (Şekil 153).

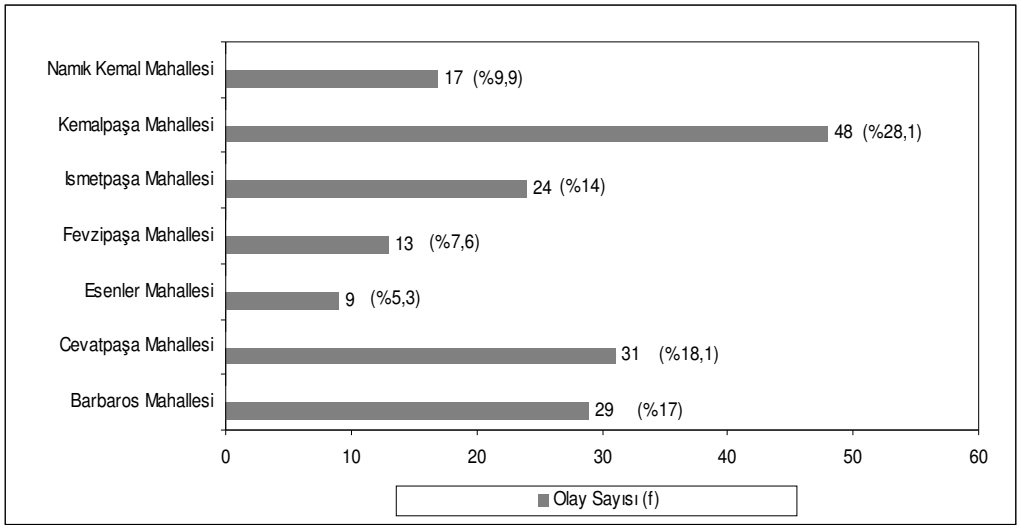

Şekil 152: Çanakkale kentindeki kasten yaralamaların mahallelere dağılımı (2007).

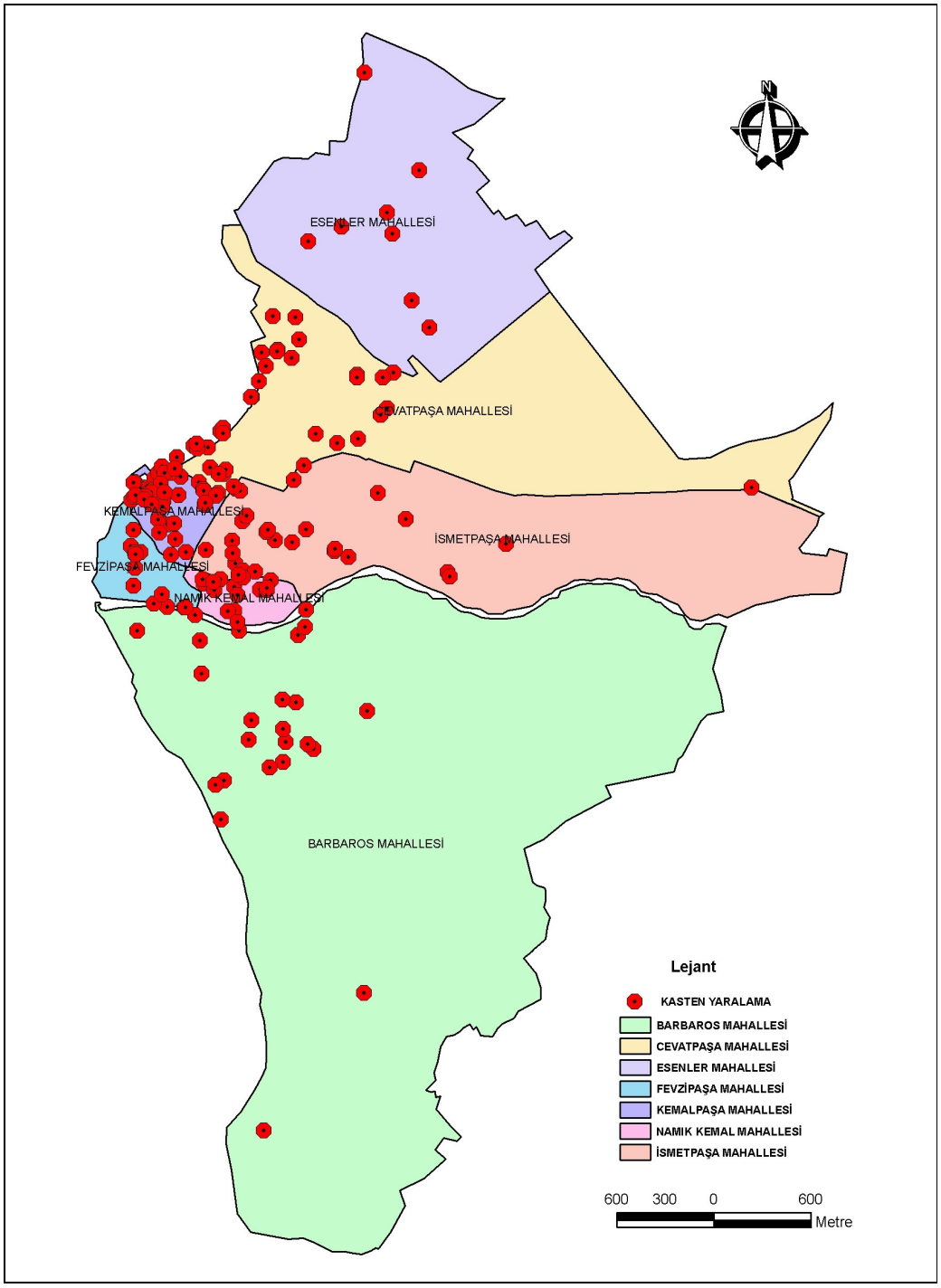

Şekil 153: Çanakkale kentindeki kasten yaralamaların mahallelere dağılışı (2007).

Kasten yaralama vakalarındaki olay tutanaklarında yaş bilgileri bilinen 218 kişi kayıtlara geçmiştir. Bu suçlarda müşteki olan 10 kişinin yaşları bilinmemekle birlikte, bu suç vakalarında mağdur olanlar genellikle gençler olmuştur (Şekil 154). Müştekiler arasında erkeklerin çoğunlukta olmasına karşın (% 74), kadınlar da bulunmaktadır (% 18,9).

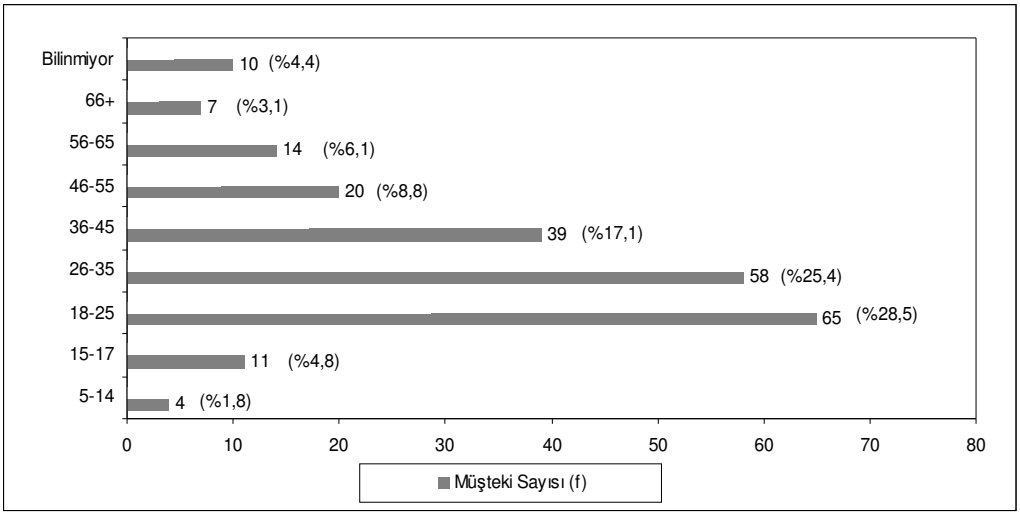

Şekil 154: Çanakkale kentindeki kasten yaralama olaylarındaki müştekilerin yaşı (2007).

Kasten yaralama suçuna karıştığı bilinen 207 şüphelinin yaşları bilinmekte, 68 şüphelinin ise yaşları bilinmemektedir. Buna göre en çok suç işleyenler 26–35 yaş aralığındaki kişilerdir. 2007 yılında kişiye karşı işlenen şiddet suçlarından olan kasten yaralama suçlarında suçluların yaşlarının düştüğü görülmektedir. Bu şüpheli/suçlular arasında 15–17 yaş aralığında 16 suçlunun bulunması dikkat edilmesi gereken bir başka noktayı oluşturur (Şekil 155).

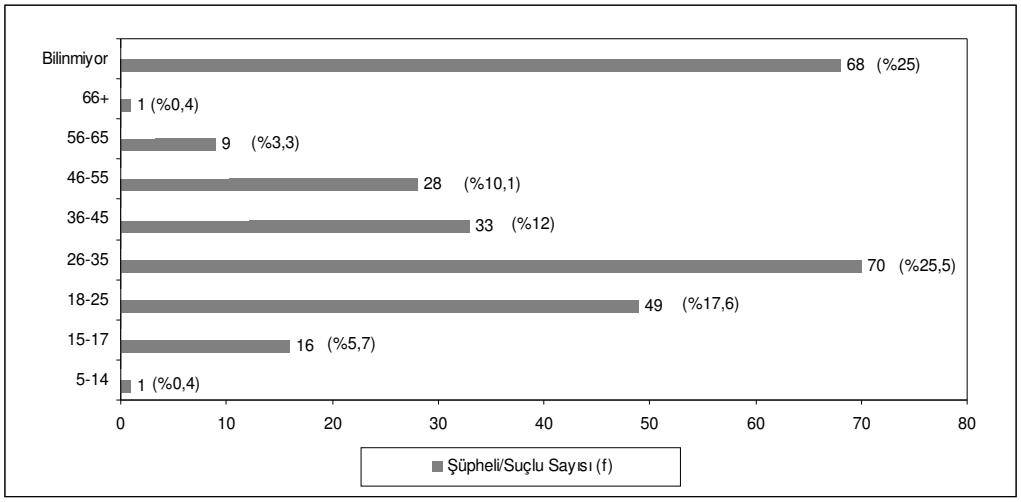

Şekil 155: Çanakkale kentindeki kasten yaralama olaylarındaki şüphelilerin/suçluların yaşı (2007).

Kasten yaralama suçunu işleyen şüpheli/suçluların nüfus kütükleri Çanakkale ili hariç 29 farklı ile aittir. Şüpheli/suçluların nüfus kütüklerinin % 38,2'si Çanakkale iline ait olduğu görülmektedir. Bunun dışında, belirtildiği gibi şüpheli/suçluların nüfus kütüklerinin tanımlandığı grafikteki il sayısı bir hayli fazla olmuştur. Adana nüfusuna kayıtlı 4 kişi ve Bolu nüfusuna kayıtlı 4 kişi kasten yaralama suçlarında şüpheli/suçlu olmuştur (Şekil 156).

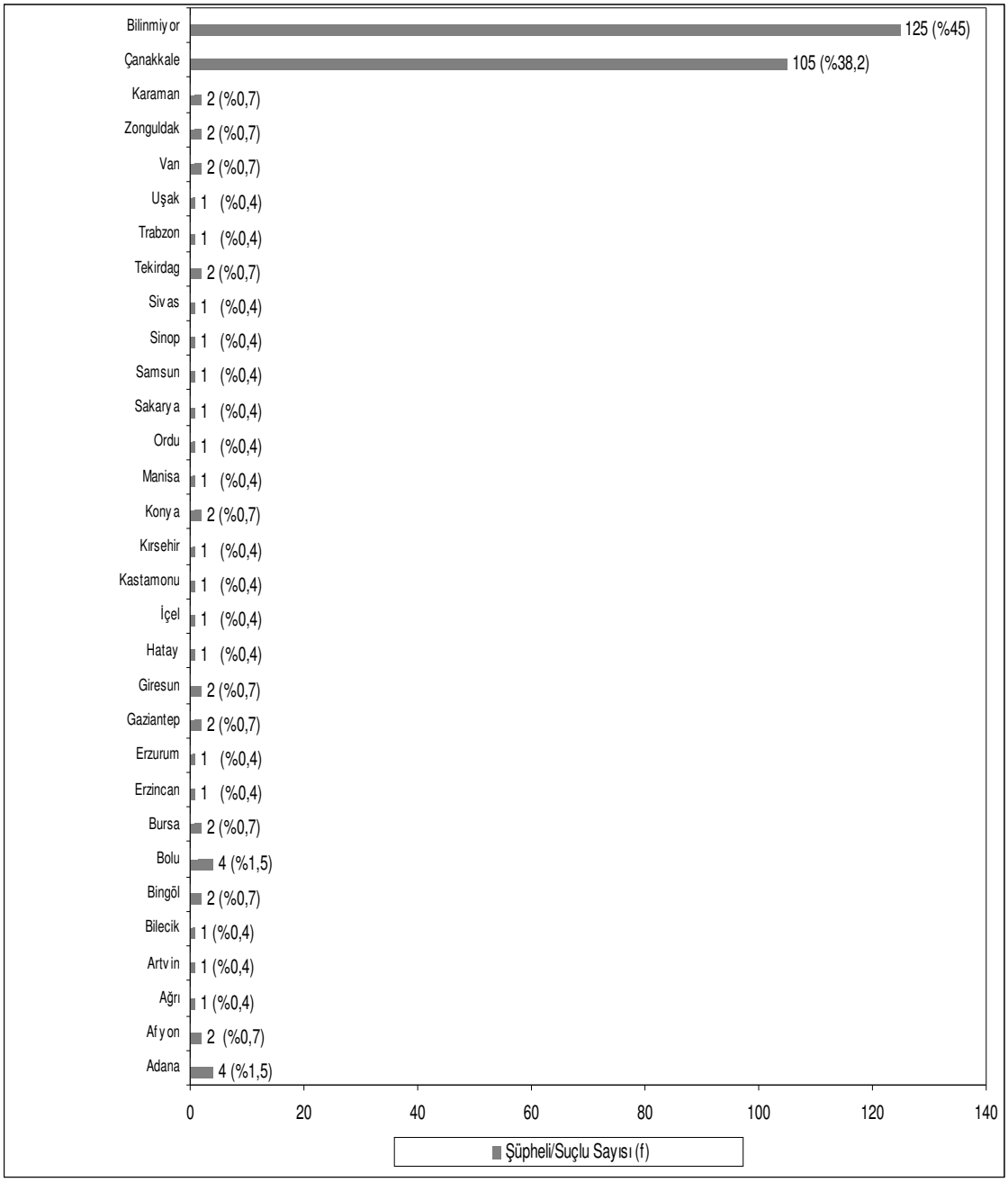

Şekil 156: Çanakkale kentindeki kasten yaralama olaylarındaki şüphelilerin/ suçluların nüfus kütüklerine göre dağılımı (2007).

Tüm kasten yaralama olayları içinde meteorolojik hadisenin olmadığı günler % 76,6'lık bir orana sahiptir (Şekil 157). Sıcaklığın, ≤ 20 °C olduğu günlerdeki olay sayısı diğer sıcaklık aralıklarına göre daha fazladır. Ayrıca, sıcaklığın 20,1–25 ºC olduğu günlerdeki olay sayısı ile sıcaklığın 25.1 ve daha fazla olduğu günlerdeki vaka sayıları birbirine çok yakındır (Şekil 158). Kasten yaralama suçlarının meydana geldiği günlerde % 39,2'lik bir oran, bağıl nemin % 70.1'in üzerinde olduğu günlere aittir (Şekil 159). Lodos'un gelişi hassas bünyeli insanlar tarafından saatlerce öncesinden hissedilir. Bu özellikte kişilerde romatizma ağrıları başlar. Rüzgârın tam hakim olduğu zamanlarda, iç sıkıntısı, baş ağrısı, sinirlilik, romatizma ağrılarında artış, pek çok kimsede görülen fizyolojik ve patolojik görüntülerdir (Korkut 1998: 21). Çanakkale rüzgârlı gün sayısı fazla bir kenttir. Bazı rüzgârların insan psikolojisi üzerindeki olumsuz etkisinin bilinmesi nedeniyle bu suç türünde rüzgâr özellikleri daha geniş bir şekilde irdelendi. Değerlendirilen rüzgâr parametreleri rüzgar şiddetine göre (rüzgarlı (10.8 m/sec), kuvvetli rüzgarlı (10.8–17.1 m/sec) ve fırtına (17.2–20.7)) Kuzey, Güney, Doğu Batı sektörlü olarak sınıflandırıldı. Bu sınıflandırmaya göre Kasten yaralamaların meydana geldiği günlerde rüzgârlı (10.8 m/sec) güney sektörlü rüzgârlar % 48,5'lik oranla en fazla görülen rüzgârlar olmuştur (Şekil 160). Sadece lodos-poyraz rüzgarlarına göre değerlendirildiğinde ise en yüksek orana % 10,5 ile rüzgârlı (10.8 m/sec) lodos sahiptir (Şekil 161). Kasten yaralama olaylarının meydana geldiği günlerdeki rüzgâr yönleri ayrıntılı olarak değerlendirildiğinde ise NNE sektörlü rüzgâr % 25,7 ile ilk sırada yer almıştır (Şekil 162).

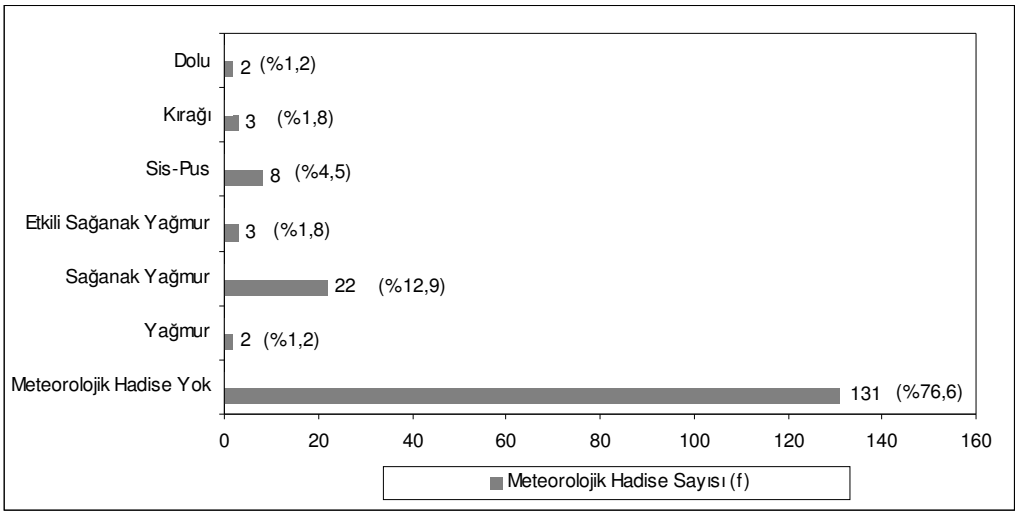

Şekil 157: Çanakkale kentinde kasten yaralamaların meydana geldiği günlerdeki meteorolojik hadise durumu (2007).

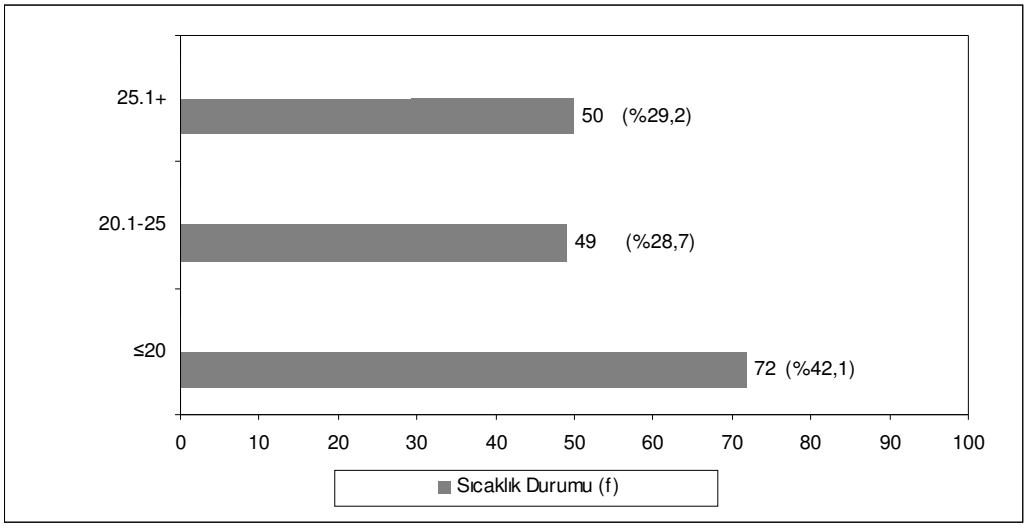

Şekil 158: Çanakkale kentinde kasten yaralamaların meydana geldiği günlerdeki ortalama sıcaklık durumu (2007).

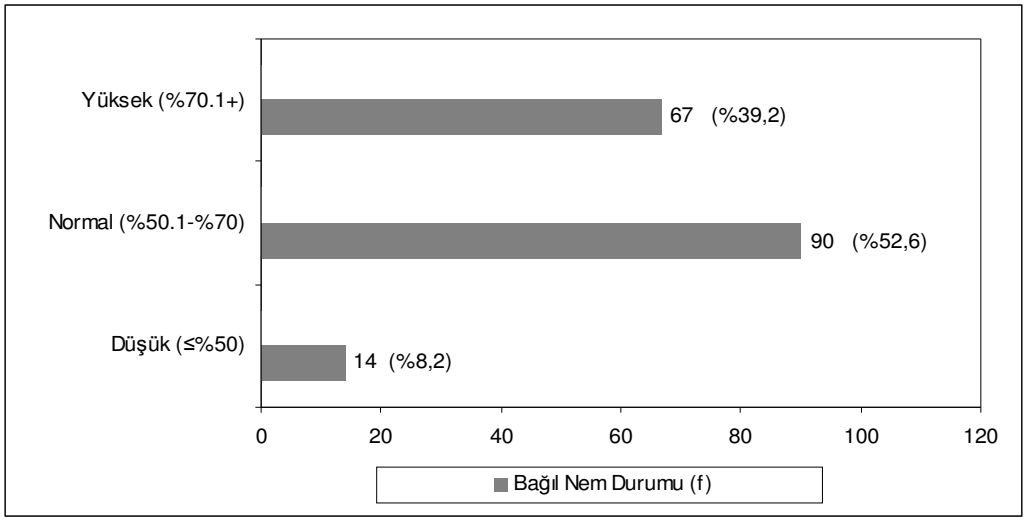

Şekil 159: Çanakkale kentindeki kasten yaralamaların meydana geldiği günlerdeki bağıl nem durumu (2007).

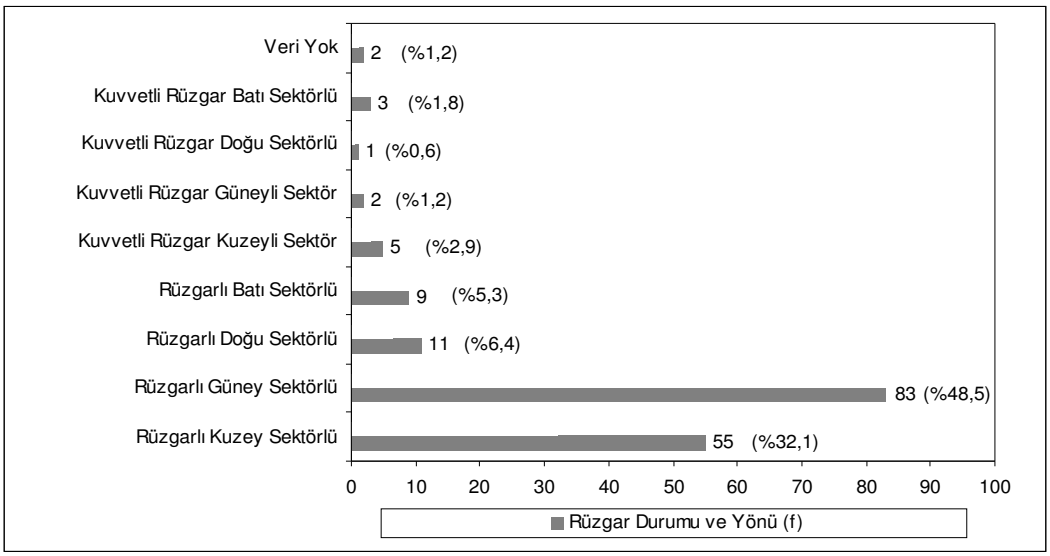

Şekil 160: Çanakkale kentindeki kasten yaralamaların meydana geldiği günlerdeki rüzgâr durumu ve yönü (2007).

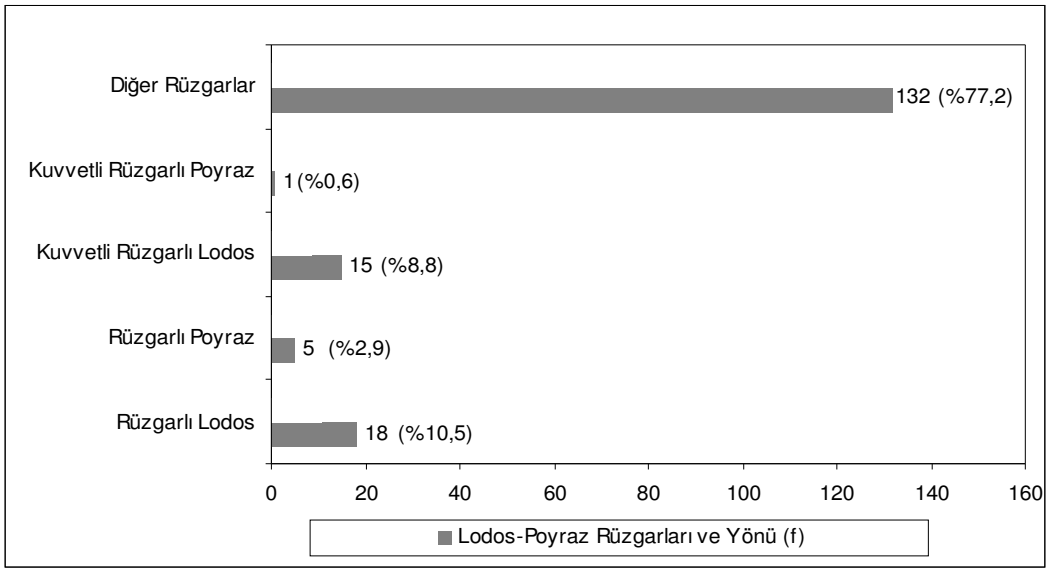

Şekil 161: Çanakkale kentindeki kasten yaralamaların meydana geldiği günlerdeki Lodos-Poyraz rüzgârları ve yönü (2007).

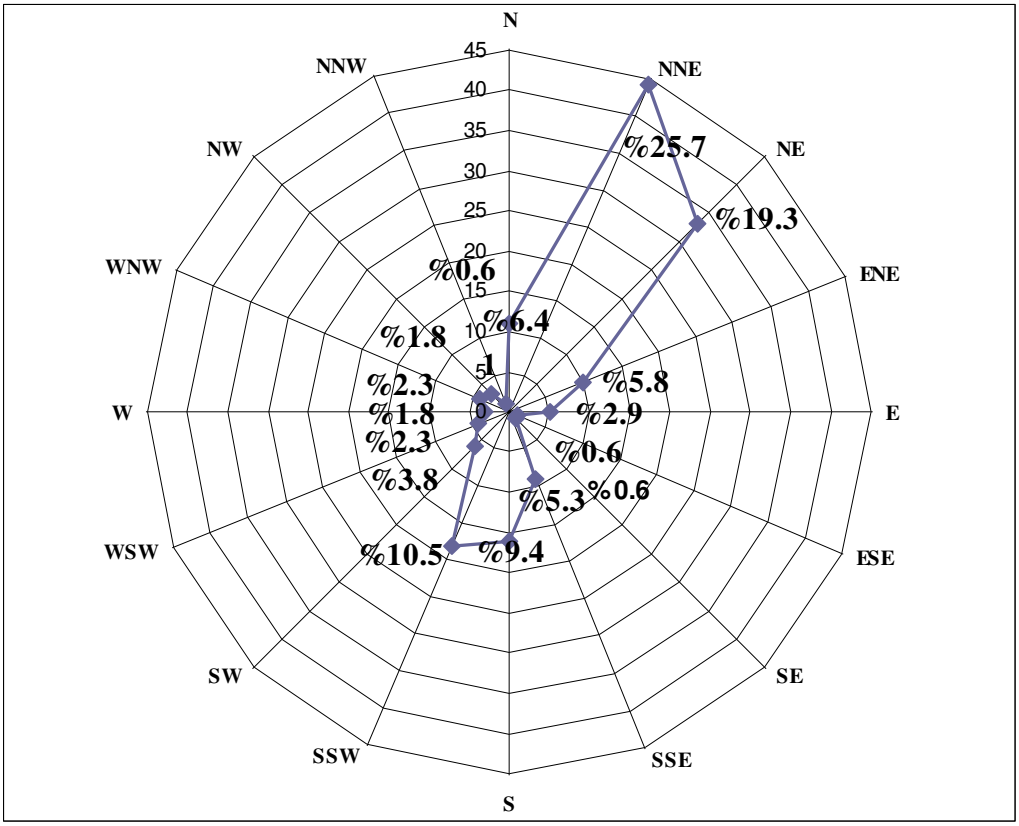

Şekil 162: Çanakkale kentindeki kasten yaralamaların meydana geldiği günlerdeki rüzgâr yönü ve rüzgâr yönüne göre oransal dağılımı(2007).

3.4 Aile Fertlerine Kötü Muamele-Darp-Tehdit-Hakaret

12.10.2004 tarihindeki resmi gazetede yayınlanan TCK 5237 sayılı kanundaki suçlarda ve cezalarda değişiklikler yapılmıştır. Pek çok yeni suç türleri (bilişim suçları gibi) ceza kapsamına girse de daha önceden bilinen suçlarla ilgili örneğin çocuğa yönelik cinsel suçlarla ilgili kanun Türk ceza kanunu kapsamında ayrıntılı olarak yer almıştır.

Kişilere karşı işlenen suçlarda, darp-tehdit-hakaret ve TCK 5237 sayılı kanununun üçüncü kısmında topluma karşı suçların sekizinci bölümünde, yer alan aile fertlerine kötü muamele suç türleri birlikte değerlendirilmiştir. Bu durumun nedeni genelde bu suç türlerinin biri yapıldığında diğer suç türünün de yapılmış olmasıdır. Örneğin: darp eden kişi hakaret ve tehditte de bulunmuştur. Bu yüzden bu suçların bir arada ele alınması tez çalışması için uygun görülmüştür.

2007 yılında aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarını kapsayan 117 suç işlenmiştir. Daha öncede söz edildiği gibi bu suç türleri birlikte değerlendirildi. Şekil 163'de olduğu gibi, bir suçu işleyen aynı zamanda, diğerini de işlemiştir. Bu suçlar tek tek değerlendirildiğinde en büyük paya aile fertlerine kötü muamele suçu sahiptir. Daha sonra ise kişi hürriyetine karşı suçlardan tehdit, şerefe karşı işlenen suçlardan hakaret ve hürriyete karşı işlenen suçların bir diğeri olan darp gelir.

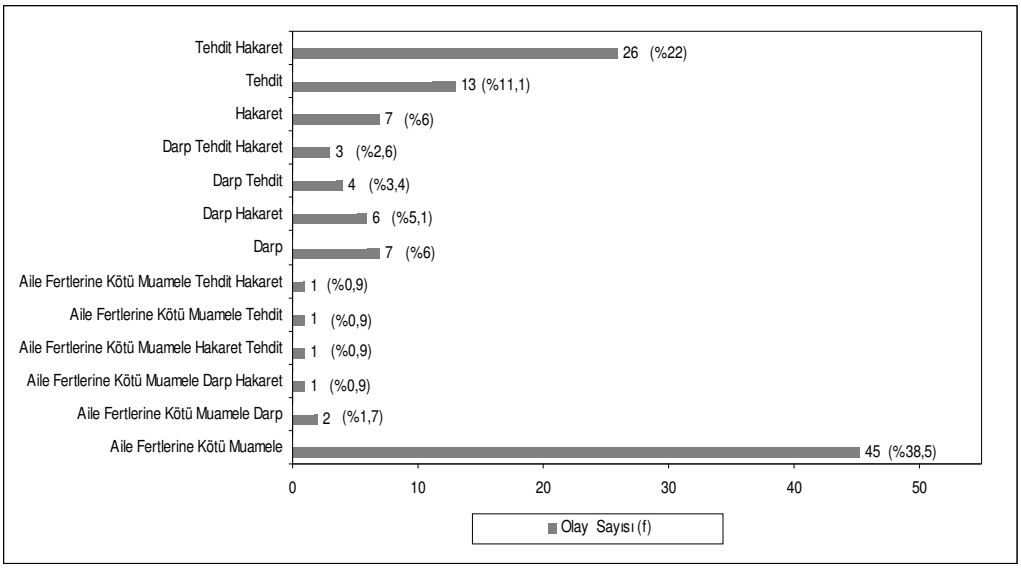

Şekil 163: Çanakkale kentinde aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçları ve suç şekline göre dağılışı (2007).

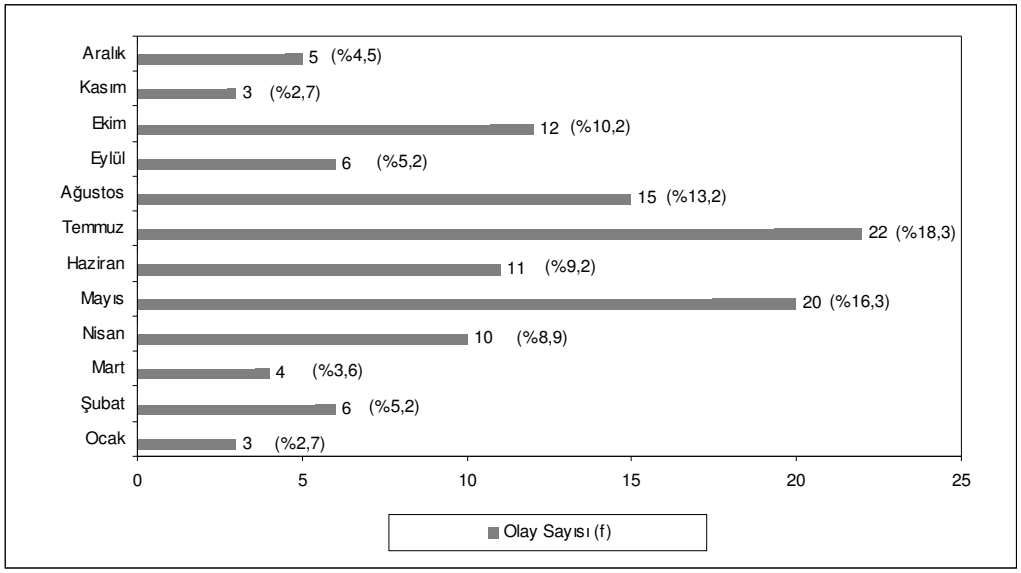

Şekil 164: Çanakkale kentindeki aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret olaylarının aylara dağılışı (2007).

Şiddet suçlarının yaz aylarında arttığı görülmektedir. Kasten yaralama vakaları da Ağustos ayında fazlaydı. Benzer olarak burada ele alınan suç türleri de yine yaz aylarında daha fazladır. Temmuz ayında aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçları % 18,3 ile en yüksek seviyede olmuştur (Şekil 164). Ele alınan suç türleri, hafta sonu özellikle Pazar günü daha sık görülmüş ve Pazar günü % 21,4 ile en üst seviyeye çıkmıştır (Şekil 165). Hafta sonu insanlar tatil gününde oldukları için evde dinlenmeyi ya da kentte gezinti yapmayı tercih ederler. Buna bağlı olarak çok fazla insanla karşılaşır, bu durum kişinin içinde bulunduğu sosyal şartlarında etkisiyle, daha başka bir ifadeyle, bu suç türlerinin işlenmesi üzerinde etkili olabilecek faktörlerin etkisiyle kişi, (ekonomik, sosyal çevre ve şartlar, aile düzeninin bozuk olması gibi) bu suçlara yönelebilir. Bu suç türleri mevsim olarak en fazla yaz mevsiminde (48), en az ise kış mevsiminde (14) meydana gelmiştir. Bu suçların en yoğun olduğu zaman dilimi 18.01–24.00 saatleri arasıdır. Suçların zamansal boyutu incelendiğinde görülmektedir ki insanların günlük faaliyetlerine başlaması ile birlikte olay sayısında artış yaşanmaktadır (Aliağaoğlu 2007:117). Ayrıca, insanların birbirleriyle daha çok karşılaştıkları saatlerde olay sayısı fazladır (Şekil 166).

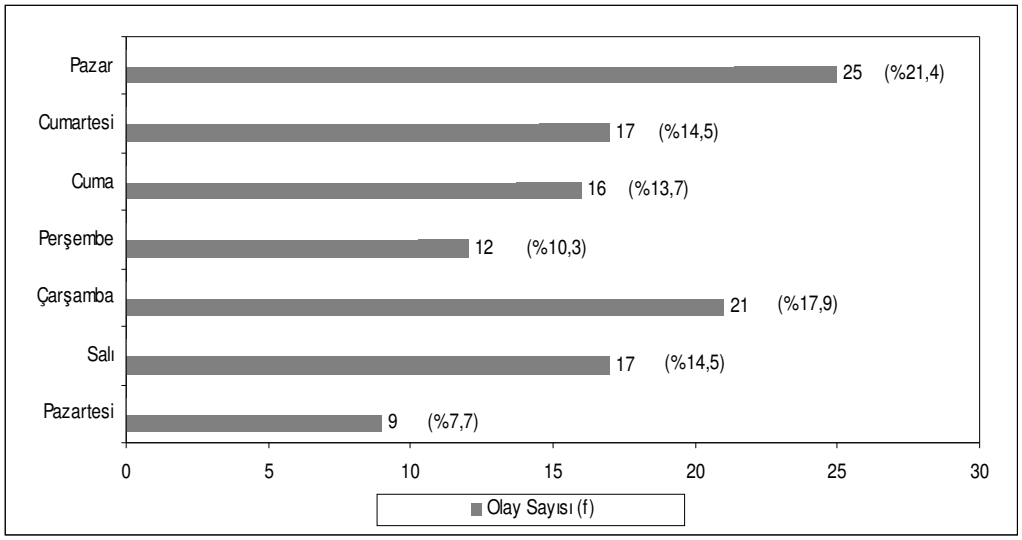

Şekil 165: Çanakkale kentindeki aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret olaylarının haftanın günlerine dağılışı (2007).

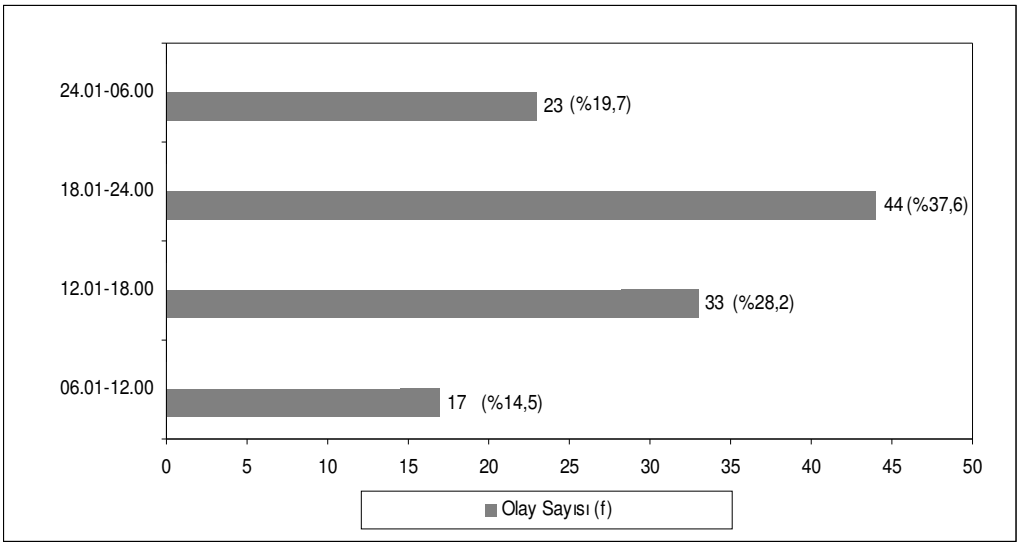

Şekil 166: Çanakkale kentindeki aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret olaylarının meydana geldiği saat aralığı (2007).

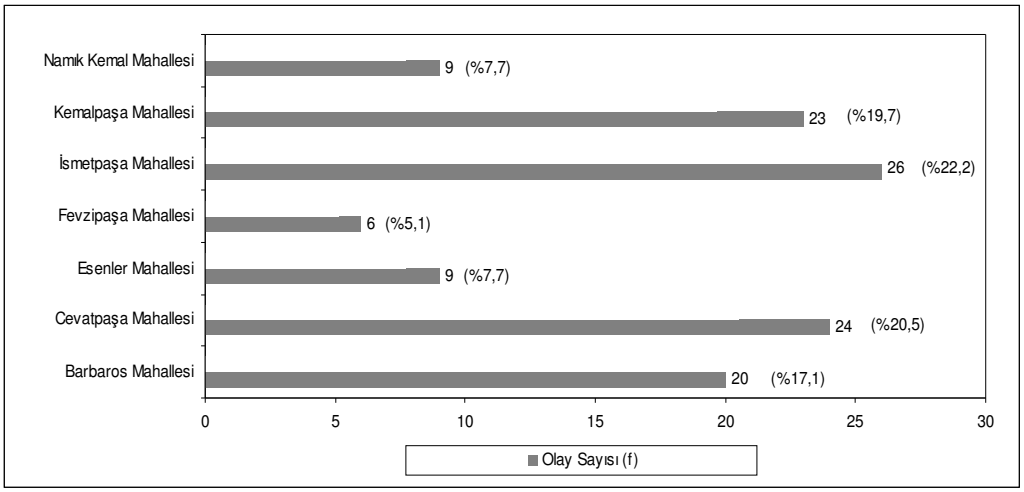

Şekil 167: Çanakkale kentindeki aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret olaylarının mahallelere dağılımı (2007).

İsmetpaşa Mahallesinde işyeri ve konut sayısı fazladır. Bu durum pek çok suçun, bu mahallede yoğun olmasına neden olmuştur. Feribot ve motor iskelelerinin Kemalpaşa Mahallesinde olması, aynı zamanda barlar sokağında pek çok bar, kafe, restoranın olması buradaki suç oranını arttırmıştır. Özellikle 18.01–24.00 saatleri arasında kordon, pek çok kişinin uğrak ve gezinti mekânıdır. Tehdit, hakaret suçlarının bazıları burada meydana gelmiştir. Bu durum Cevatpaşa Mahallesindeki suç oranını arttırmıştır (% 20,5) (Şekil 167). Esenler Mahallesinde yaşanan bu suçlar mahalleye dağılmış, Kemalpaşa

Mahallesinde ise özellikle Barlar Sokağında, Yalı Caddesi boyunca suçların toplandığı gözlenmiştir (Şekil 168).

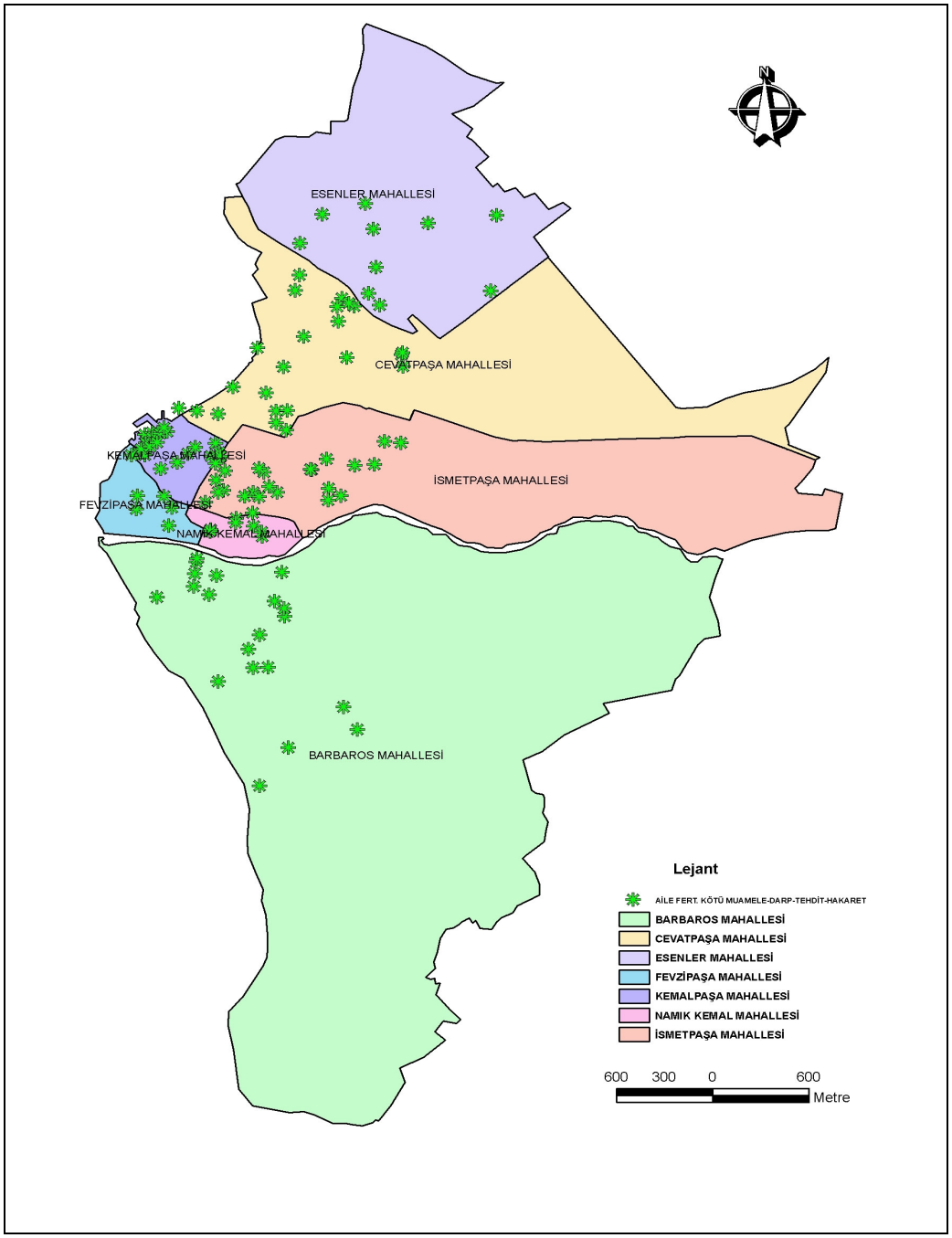

Şekil 168: Çanakkale kentindeki aile fertlerine kötü muamele-darp tehdit-hakaret olaylarının mahallelere dağılışı (2007).

2007 yılında aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarına maruz kalan 33 kişinin yaş aralığı 26–35; benzer olarak 33 kişinin yaş aralığı da 36-45'tir. (Şekil 169) Bu suçlar şiddet içerikli suçlardır ve suç türlerinde mağdur durumunda olanların büyük bir çoğunluğu ise kadınlardır (% 49,3). Ne yazık ki, bilinen genel tablo değişmemiş, yine en fazla şiddet suçları kadınlara yönelik olmuştur (Şekil 170). Genel olarak, aile fertlerine kötü muamele suçu, sona ermiş evlilikler sonrasında tarafların karşılaşması sonucu meydana gelen olayları, anne-babasına kötü muamele yapanları, eşler arasında çıkan tartışmalar sonucunda şiddete maruz kalan kadınlarla ilgili suçları içermektedir. Tehdit-hakaret gibi suçlar ise daha önce aralarında anlaşmazlık olan kişilerin işlediği suçlar olarak kayıtlara geçmiştir. Ayrıca, suç tutanaklarındaki ifadelerden yola çıkarak suçlunun, bu tür suçları işlemesinde alkol alımının da önemli bir faktör olduğu söylenebilir.

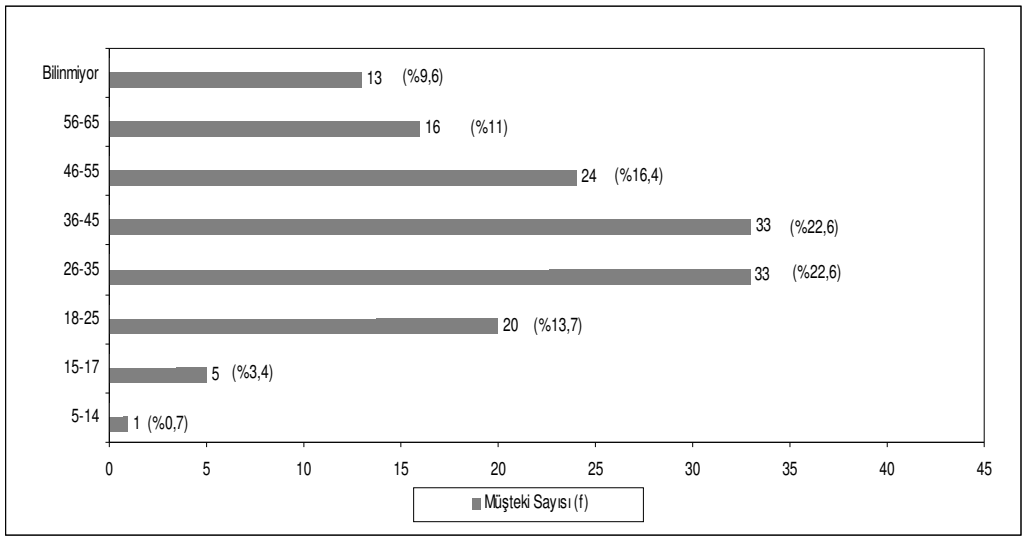

Şekil 169: Çanakkale kentindeki aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret olaylarında müştekilerin yaşı (2007).

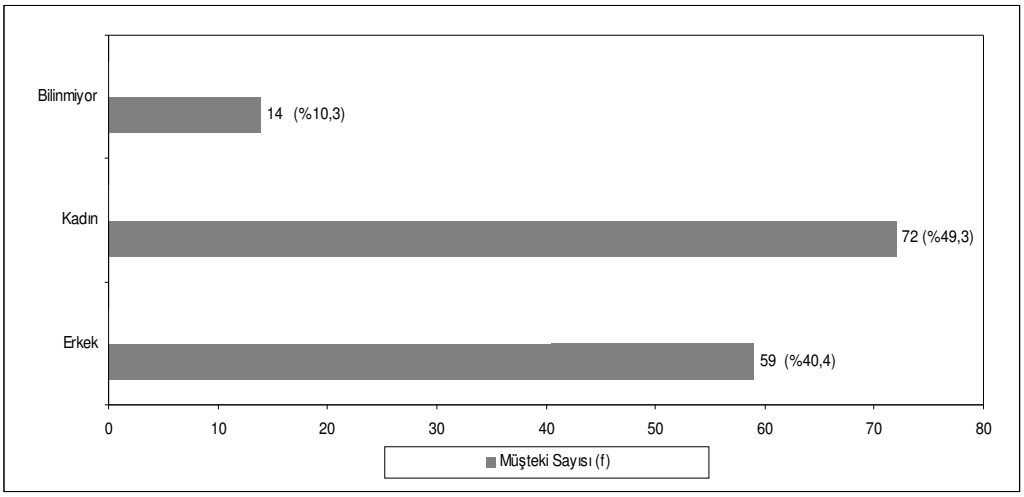

Şekil 170: Çanakkale kentindeki aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret olaylarındaki müştekilerin cinsiyeti (2007).

2007 yılında Çanakkale'de işlenen bu suç türleri bir arada değerlendirildiğinde; suç işlediği bilinen şüpheli/suçluların yaş aralığına bakıldığında en yüksek orana % 28,1 ile 36–45 yaş aralığındaki kişiler sahiptir (Şekil 171). Bu suç türlerinde şüphelilerin 120'si erkek, 8'i kadın, 15'i ile ilgili veri olmadığı için cinsiyetleri bilinmemektedir.

Aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarından yakalanan şüpheli/suçluların nüfus kütüklerine göre dağılışında Çanakkale iline kayıtlı olanlar ilk sırada yer almıştır (% 43). Bununla birlikte % 32'lik bir oranın nüfus kütüklerine ait veri bulunmadığı için bilinmemektedir (Şekil 172). Bu suçlarda müşteki olanlarında şüpheli/suçlu durumunda olanlarında nüfus kütüklerinde ortak bir özellik göze çarpar. Her ikisinde de nüfus kütükleri Çanakkale iline kayıtlı olanların sayısı fazladır.

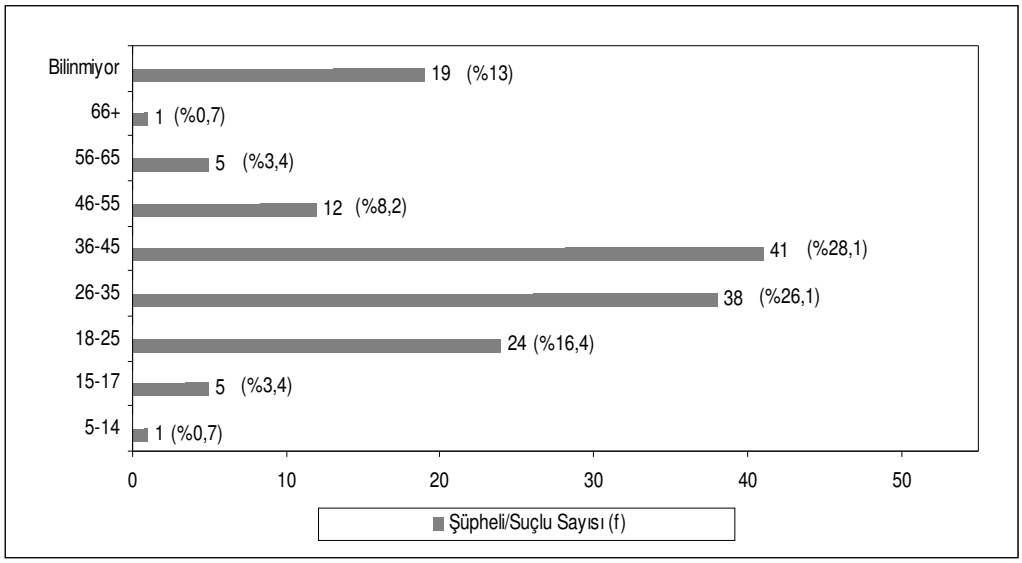

Şekil 171: Çanakkale kentindeki aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret olaylarındaki şüphelilerin/suçluların yaşı (2007).

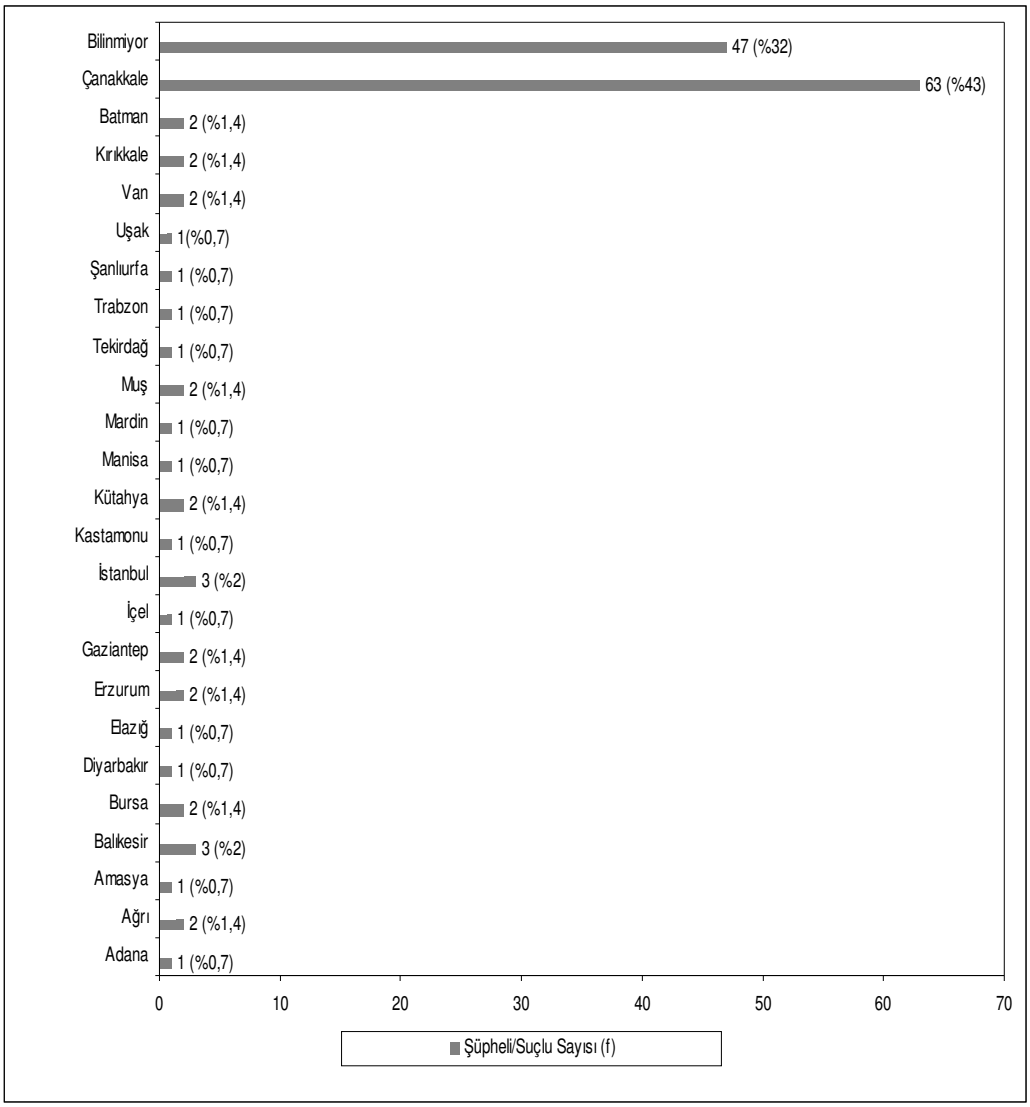

Şekil 172: Çanakkale kentindeki aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret olaylarındaki şüphelilerin/suçluların nüfus kütüklerine göre dağılımı (2007).

Aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarının % 72,6'sı herhangi bir meteorolojik hadisenin olmadığı günlerde meydana gelmiştir (Şekil 173). Sıcaklığın ≤20 °C olduğu günlerde suç sayısı artmıştır (% 46,2) (Şekil 174). Suçlar daha çok % 53,8 ile bağıl nemin normal (% 50.1-% 70) olarak sınıflandırdığı günlerde meydana gelmiştir (Şekil 175). Rüzgârlı (10.8 m/sec) Güney sektörlü rüzgârların olduğu günlerdeki suç oranı % 46,2 ile ilk sırada yer almıştır (Şekil 176). Buna karşın lodos-poyraz ayrı olarak incelendiğinde ise rüzgârlı (10.8 m/sec) lodoslu günlerin sayısı fazladır (% 12,8) (Şekil 177). Aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarının meydana geldiği günlerdeki rüzgâr yönleri ayrıntılı olarak değerlendirildiğinde ise kasten yaralama suçlarında olduğu gibi NNE sektörlü rüzgâr % 29,9 ile ilk sırada yer almıştır (Şekil 178).

2007 yılında mahallelere göre suçların dağılışına bakılacak olursa; ele alınan tüm suçların toplamında en büyük orana Barbaros mahallesi sahiptir. İkinci sırada ise İsmetpaşa Mahallesi gelmektedir. Kentteki mahallelerde suç miktarlarının (10.000 kişiye düşen suç miktarı) en fazla olduğu yer Kemalpaşa Mahallesidir. Toplamda en az suç 53 suç sayısı ile Fevzipaşa Mahallesinde görülmüştür (Çizelge 23).

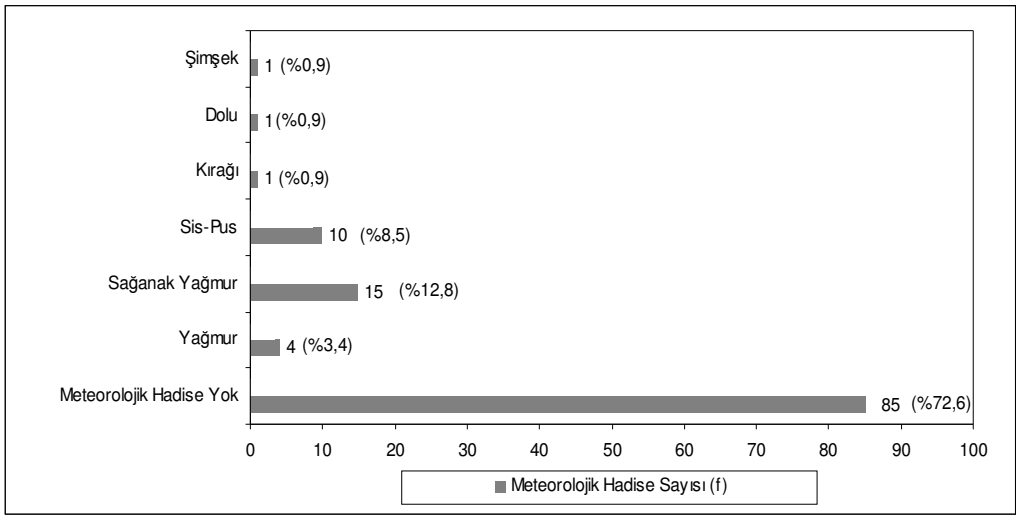

Şekil 173: Çanakkale kentinde aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarının meydana geldiği günlerdeki meteorolojik hadise durumu (2007).

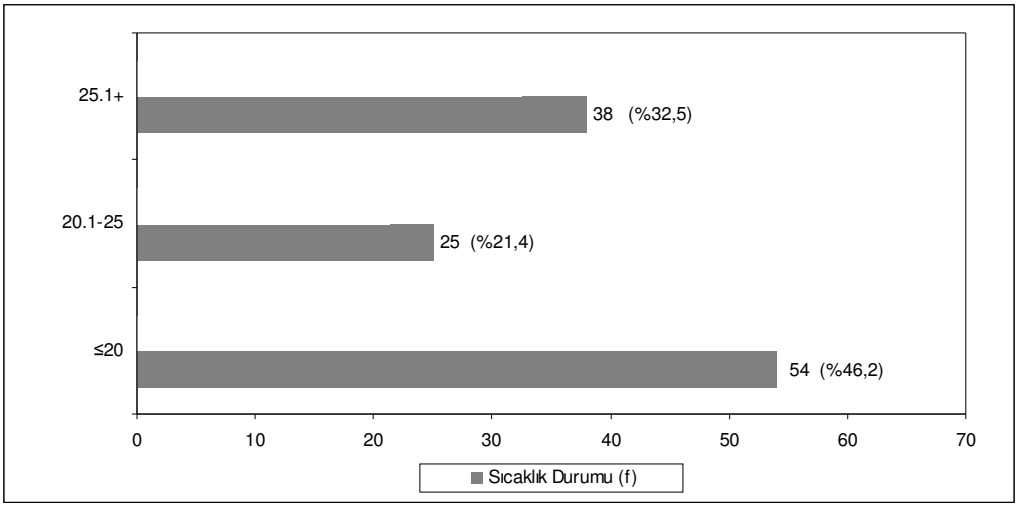

Şekil 174: Çanakkale kentinde aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarının meydana geldiği günlerdeki ortalama sıcaklık durumu (2007).

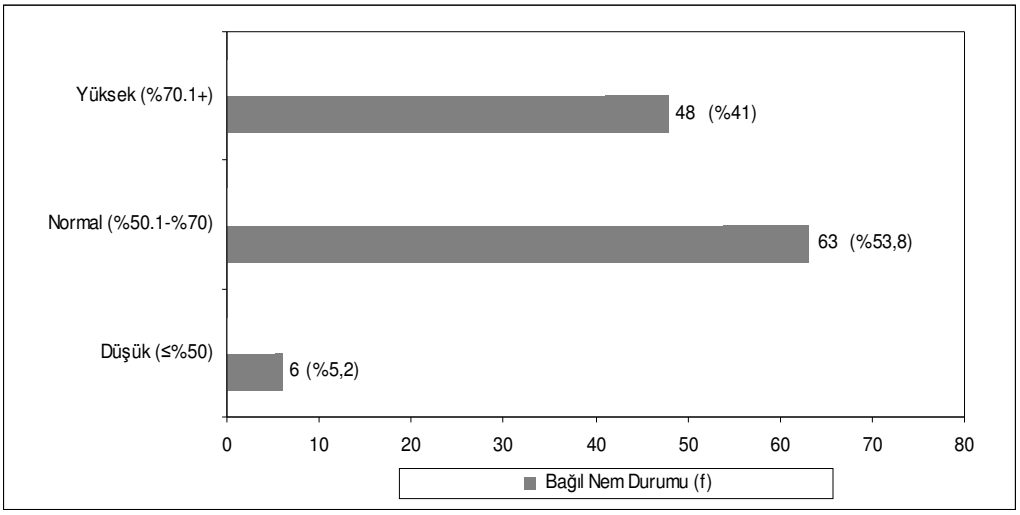

Şekil 175: Çanakkale kentindeki aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarının meydana geldiği günlerdeki bağıl nem durumu (2007).

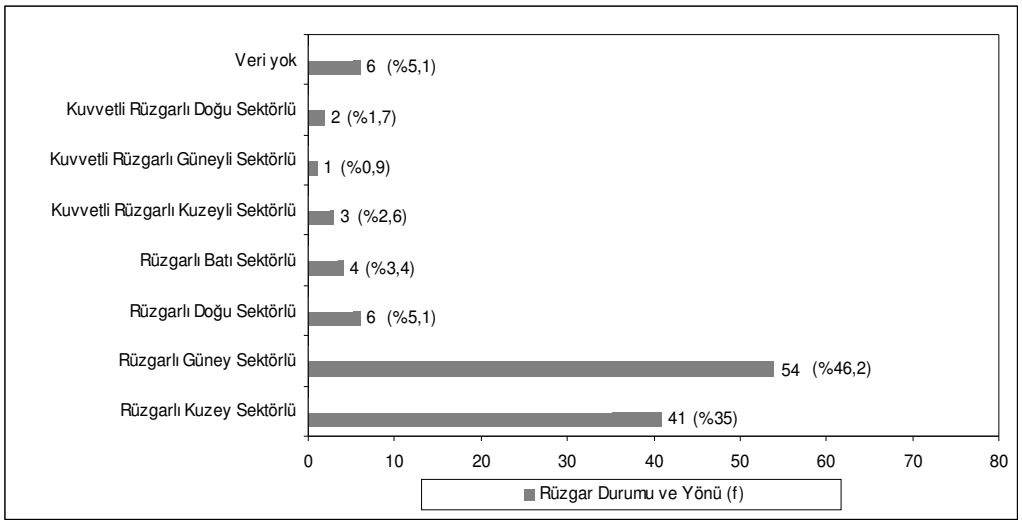

Şekil 176: Çanakkale kentindeki aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarının meydana geldiği günlerdeki rüzgar durumu ve yönü (2007).

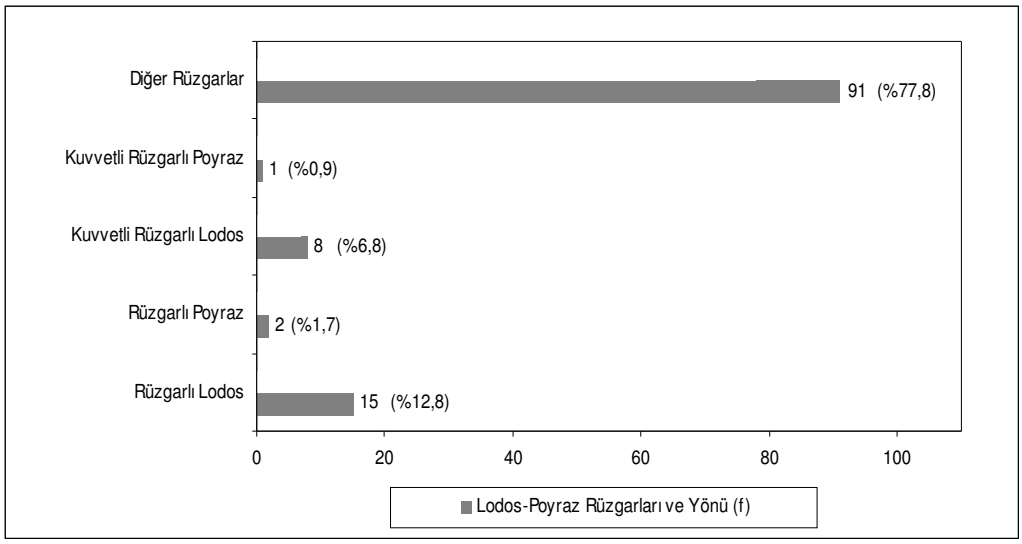

Şekil 177: Çanakkale kentindeki aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarının meydana geldiği günlerdeki Lodos-Poyraz rüzgârları ve yönü (2007).

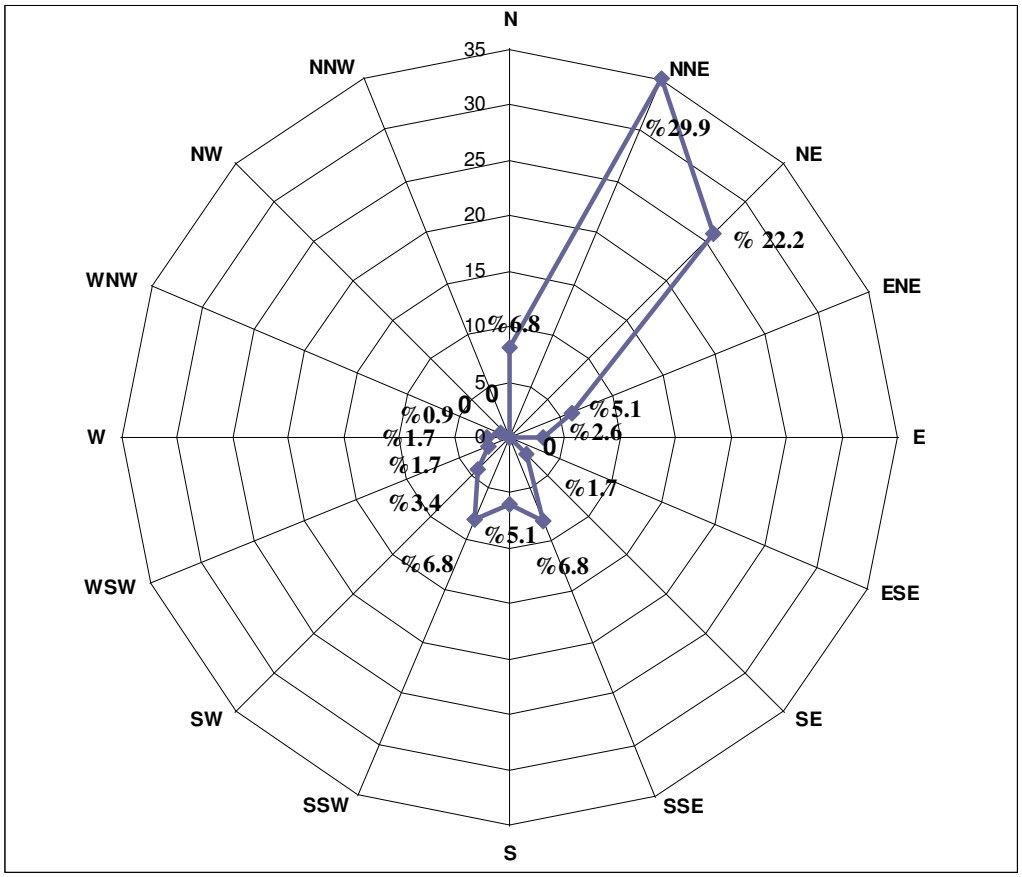

Şekil 178: Çanakkale kentindeki aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarının meydana geldiği günlerdeki rüzgâr yönü ve rüzgâr yönüne göre oransal dağılımı(2007).

Çizelge 23: 2007 yılında Çanakkale kentinde ele alınan suç türlerinin mahallelere dağılışı.

Mahalle Adı	Evden Hırsızlık	İşyerinden Hırsızlık	Otodan Hırsızlık	Araç Hırsızlığı	Diğer Hırsızlıklar	A.F.K.M. D.T.H.*	Kasten Yaralama Kasten Öldürme**	M.H. Trafik Kazası***	Y. Trafik Kazası****	Toplam	Suç Oranı (onbinde)	2007 Nüfusu
Barbaros	23	17	4	21	6	20	29	334	46	500	162	30884
Cevatpaşa	23	10	1	11	16	24	31	226	44	386	192	20274
Esenler	24	4	1	3	3	9	9	72	14	139	89	15629
Fevzipaşa	**4**	**6**	**5**	**2**	**1**	**6**	**13**	**15**	**1**	**53**	236	2247
İsmetpaşa	14	26	6	14	16	26	24	312	43	481	340	14164
Kemalpaşa	4	18	1	5	2	23	48 1**	160	16	278	1342	2071
Namık Kemal	2	13	2	2	4	9	17	54	6	109	855	1275
Genel Toplam	94	94	20	58	48	117	172	1173	173	1949	225	86544

* Aile Fertlerine Kötü Muamele-Darp-Tehdit-Hakaret**Kasten Öldürme ***Maddi Hasarlı Trafik Kazası****Yaralanmalı Trafik Kazası.

Kaynak: Çanakkale Emniyet Müdürlüğü EKKM (2009).

IV. BÖLÜM

ÇANAKKALE'DE SUÇLARIN DAĞILIŞ ÖZELLİKLERİ

Çizelge 24: Çanakkale ilinde, polisin sorumluluk alanına dahil olan emniyet birimlerinde görülen suçların dağılışı (2007).

Birim Adı	Asayiş	Trafik	Kaçakçılık ve organize suçlar	Terörle mücadele	Güvenlik	Pasaport	Toplam	Suç Oranı (yüzbinde)	2007 Nüfusu
Anafartalar Polis Mr. Merkez İlçe	983	120	97		12	2	1214	1049	115.775
Ayvacık Emn. Müd.	34	9	3				46	151	30.387
Bayramiç Emn. Müd.	248	36	48	1	1		334	1065	31.372
Biga Emn. Müd.	508	83	25	1	2		619	778	79.569
Bozcaada Emn. Müd.	50	19	2	1			72	3163	2.276
Çan Emn. Müd.	131	38	11		2		182	350	51.965
Eceabat Emn. Müd.	93	17	3				113	1190	9.493
Ezine Emn. Müd.	105	15	18		1	1	140	408	34.336
Gelibolu Emn. Müd.	452	60	14	3			529	1120	47.252
Gökçeada Emn. Müd.	41	6	3				50	577	8.672
Lapseki Emn. Müd.	172	21	14				207	761	27.204
Yenice Emn. Müd.	59	9	5				73	193	37.827
Genel Toplam	2876	433	243	6	18	3	3579	752	476.128

Kaynak: Çanakkale Emniyet Müdürlüğü EKKM (2009).

Genel olarak, 2007 yılında Çanakkale ilinde asayiş olayları daha fazla yer tutmuş ve en fazla asayiş olayları, kent merkezinde meydana gelmiştir. 2007 yılında il genelinde 274 kaçakçılık suçu işlenmiştir. Trafik Asayiş Kaçakçılık ve Organize suçlar tüm ilçelerde görülen suç türleri olmuştur. Yıl içerisinde Jandarma ve Sahil Güvenlik'in sorumluluk alanına giren yerlerde de, kaçakçılık suçları meydana gelmiştir. Jandarma ve sahil güvenlikten, bu suçlarla ilgili alınacak verilerin kaçakçılık suçuyla ilgili sayıyı arttıracağı kesindir. Tüm birimlere ait suçların toplamında da Merkez ilçenin oranı daha yüksek olmuştur (1214).

2007 yılı nüfus sayımına göre Bozcaada'nın nüfusu 2.276, Gökçeada'nın ise 8.762'dir. Çanakkale'de en az nüfusa sahip iki ilçedir. Adalar özellikle yaz mevsiminde daha çok turist çeken yerlerdir ve dolayısıyla yaz mevsimindeki nüfusları daha fazladır. Nüfuslarının az olması, hemen hemen herkesin birbirini tanımasını sağlar. Dolayısıyla, adalar farklı etnik ve kültürden insanların yaşadığı yerler dahi olsa, buralarda homojen bir yapı olmuştur. Suç açısından daha az sorunlu olması beklenen yerlerdir. Gökçeada suç açısından sakin bir yer olmuştur. Bozcaada ise 100,000 kişiye düşen suç oranı değerlendirildiğinde, ilde en yüksek değere sahiptir (3.163). Bu durum nüfusa göre suç sayısının fazla olduğunu gösterir. Merkez ilçeden sonra Çanakkale'nin en büyük ilçesi Biga'dır. Bu durum suç sayılarına da yansımıştır. Biga meydana gelen suçlar sıralamasında ikinci sıradadır (619). Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ile birlikte öğrenci sayısının fazla olması ilçenin önemli geçim kaynağı olmasının yanı sıra nüfusu arttırmıştır. Ayrıca Biga Çanakkale'nin hızla gelişen ilçelerinden birisi durumundadır.

Çanakkale'nin ilçelerinin geçim kaynağı, genellikle tarım ve hayvancılıktır. Ancak son dönemlerde tarıma dayalı sanayi kolları da gelişme göstermiştir. Ekonomik koşullar kişiyi suça iten nedenlerden biridir. Ancak ekonomik olarak iyi olan mekânların suç açısından bir çekim alanı oluşturduğu dikkat edilmesi gereken başka bir noktadır 2007 yılında Ayvacık'ta 34 asayiş suçu meydana gelmiş ve tüm suçlarda ise 46 suç meydana gelmiştir. Ayvacık ve Yenice ilçelerinin suç miktarları nüfusa oranlandığında en düşük iki ilçe olma özelliği göstermişlerdir (Çizelge 24)

Çanakkale'nin büyük ilçelerinden ve özellikle turistlerin ziyaret ettiği bir yer olan Gelibolu ilçesi, asayiş suçları sıralamasında 452 suçla üçüncü sıradadır. Çanakkale'nin Çan

ilçesi nüfus olarak Bayramiç ilçesinden daha büyüktür. Ancak suç oranı açısından (yüzbinde) Bayramiç'in (1065), Çan'dan (350) daha yüksek olduğu dikkat çekicidir. Eceabat'ta ise nüfus miktarı az olmasına karşın suç oranı (yüzbinde) fazladır (1190).

Ayrıntılı olarak ele alınan suç türlerinden örneğin: otodan, araç hırsızlığı gibi suçların bazı ilçelerde işlenmediği görülmektedir. 2007 yılı içinde Ayvacık, Bozcaada, Çan, Gökçeada ve Yenice ilçelerinde otodan hırsızlık suçları görülmemiştir. Ayrıca, Bozcaada ve Gökçeada'da araç hırsızlıklarına rastlanmamıştır. İl genelinde kasten yaralama suçu diğer suçlar arasında ilk sırada yer almıştır. Bu suçlar 100.000 nüfusa göre oranlanarak değerlendirildiğinde Bozcaada ilk sırada yer almıştır. Evden, işyerinden, otodan, araç hırsızlıkları, aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret, kasten yaralama, yaralanmalı trafik kazaları suçlarında Merkez ilçe, Çanakkale'nin diğer ilçelerine göre ilk sırada yer almıştır (bkz ekler).

Çanakkale ili Türkiye açısından değerlendirildiğinde suç oranı az ve sakin olan bir yerdir. Bu bölümde Çanakkale ili ile bazı iller arasındaki suçların oranları ve dağılışına yer verilmiştir. Türkiye'nin farklı coğrafi bölgelerinden bir il seçilerek seçilen illerle kıyaslama yapma olanağı sağlanmıştır. Bu iller Afyonkarahisar, Aydın, Burdur, İzmir, Kars, Niğde, Sinop, Tekirdağ, Kilis'tir. Bu illerin seçiminde bazı gerekçeler bulunmaktadır. Bu illerin çoğu, benzerlik kurmak ya da farklılıkların nasıl olduğunun saptanması için seçilmiştir. Sinop ve Aydın'ın deniz kıyısındaki iller olmaları ve nüfuslarının düşük olması, İzmir'in büyükşehir olması ve suç durumlarında büyükşehirlerden bir örnek verebilmek için, Kars'ın Doğu Anadolu Bölgesinden bir il olması nedeniyle ve bu bölgeden bir il ile karşılaştırma yapabilmek için, Burdur'un Akdeniz bölgesinde olması ve nüfus açısından Çanakkale'ye yakın olması, Kilis'in Güneydoğu Anadolu Bölgesinden ve nüfus açısından daha düşük olması, Niğde'nin İç Anadolu Bölgesinden bir il olması, Tekirdağ'ın Çanakkale'ye yakın bir olması gibi nedenlerden dolayı bu iller seçilmiştir. Ayrıca Afyon'da 1992'de Afyon Kocatepe Üniversitesi, Aydın'da 1992'de Adnan Menderes Üniversitesi, Kars'ta 1992 yılında Kafkas Üniversitesi, 1992'de Niğde'de Niğde Üniversitesi, 2006'da Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, 2006'da Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, 2007'de Kilis'te Yedi Aralık Üniversitesi, 2007'de Sinop'ta Sinop Üniversitesi, seçilen illerdeki üniversitelerdir. İzmir dışındaki illerde birer tane üniversite

bulunmaktadır (www.wikipedia.org). Bu durum seçilen illerin Çanakkale ile kıyaslanması bakımından belirleyici olmuştur.

Çizelge 25: Değerlendirilen illerin nüfus ve nüfus yoğunluklarına göre dağılışı.

İller	**2000 yılı**		**2007 yılı**	
	Nüfus	**Nüfus Yoğunluğu**	**Nüfus**	**Nüfus Yoğunluğu**
Afyon	812.416	57	701.572	49
Aydın	950.757	121	946.971	121
Burdur	256.803	38	251.181	37
Çanakkale	464.975	47	476.128	48
İzmir	3.370.866	281	3.739.353	311
Kars	325.016	32	312.205	31
Niğde	348.081	47	331.677	45
Sinop	225.574	39	198.412	34
Tekirdağ	623.591	99	728.396	115
Kilis	114.724	80	118.457	83

Kaynak: DİE 2000 Genel Nüfus Sayımı, TÜİK 2009.

Büyük nüfus hareketliliği yaşanan ülkemizde şehirlerin karakteri işlenen suçları da etkilemektedir. Yaşanılan şehrin iklimi, coğrafi konumu, gelenek görenekleri, eğitimi, kültür yapısı, sanayileşmesi, göç, kentleşme ve diğer faktörler işlenen suçlarda belirleyici olmaktadır (www.turkhukuksitesi.com). Özellikle son yıllarda ülkemizde kişiye ve mala karşı suçların arttığı dikkat çekmiştir. Ancak 2007–2008 yıllarında bazı asayiş oranlarındaki düşüşte dikkat çekicidir. Bu suçlardan biri olan kapkaç suçuyla ilgili olarak son yapılan düzenlemeler ve çalışmalar doğrultusunda azalma görülmüştür. 2005 yılında 7.168, 2006 yılında 11.819 olay sayısıyla hızlı bir artış gösteren kapkaç suçu, 2007 yılında gerileyerek 4.530, 2008 yılında ise 2.660'a düşmüştür (EGM AKKM Daire Başkanlığı 2009). Ayrıca, 2008 yılında meydana gelen asayiş olaylarında 40.561 zanlı emniyet güçleri (Güven Timleri ve Yıldırım ekipler) tarafından yakalanmıştır (Sabah Gazetesi 06.06.2009:28).

Ele alınan suçlar ve iller arasında değerlendirme yapılacak olursa; 2000-2008 yıllarını kapsayan hırsızlık, kasten öldürme, kasten yaralama, Aile fertlerine kötü muamele-tehdit-hakaret suçlarını içeren, tüm suçlarda büyükşehir olmasından kaynaklı olarak İzmir'in suç sayısı en fazladır. Büyükşehirler bünyesinde çok fazla nüfus barındıran mekânlar olmuştur. 2007 ADNKS'ye göre İzmir'in nüfusu 3.739.353'tür. Ülkemizde kentleşme sürecini ilk olarak yaşayan şehirlerden olan İzmir, günümüzde de göç alan, nüfus yoğunluğu Türkiye ortalaması (92) üstünde olan (311) önemli şehirlerimizdendir. Büyükşehirlerde suç oranlarının artmasının yanı sıra suç türleri de artmaktadır. Bu durumun pek çok nedeni vardır. Özellikle ekonomik koşulların kötü olması, işsizlik gibi faktörlerin suç üzerindeki etkisi belirgin olarak görülür. Çizelge 26'da görüldüğü üzere özellikle son yıllarda İzmir'de suç oranlarındaki artış dikkat çekicidir. Ancak ülke genelinde görülen bir durum olan 2007–2008 yıllarındaki bazı suç oranlarının (evden, işyerinden, otodan, oto hırsızlığı, kapkaç, yankesicilik, yağma, kasten öldürme) düşüşü İzmir ilinde de görülmüştür (Çizelge 26).

2007 yılındaki hırsızlık suçlarında, Afyon, Aydın ve Kilis hariç tüm illerde suç sayısında düşüş görülmüştür. Seçilen illerde 2000–2008 yılları arasında 173.166 hırsızlık suçu meydana gelmiştir.

2000–2008 yılları aralığında meydana gelen kasten yaralama suçlarında, en az suç sayısı olan ilden en fazlaya doğru bir sıralama yapılırsa, Kilis, Sinop, Burdur, Kars, Çanakkale, Niğde, Afyon, Tekirdağ, Aydın, İzmir şeklinde bir tablo ortaya çıkar. Çanakkale ili tüm yıllarda 4240 kasten yaralama suçu ile beşinci sırada yer alır. 2007 yılı nüfusuna göre ele alınan iller, nüfus büyüklüğü az olandan fazlaya doğru sıralanırsa: Kilis (118.457), Sinop, Burdur, Kars, Niğde, Çanakkale, Afyon, Tekirdağ, Aydın, İzmir (3.739.353) illeri gelmektedir (Çizelge 25). Bu durumda suç sayıları ile nüfus büyüklükleri benzerlik göstermektedir. Kars ilinde kasten yaralama suçlarında, görülen diğer suçlara oranla bir artış görüldüğü, daha açık bir ifadeyle kasten yaralama suçlarının diğer suçlara oranla fazla olduğu saptanabilir (Çizelge 26). Bazı uzmanlar bu durumun iklimle ilişkisi olduğu kanısındadır (www.turkhukuksitesi.com).

Aile fertlerine kötü muamele-tehdit-hakaret suçlarının tüm yıllara göre sıralamasında Kilis, Sinop, Kars, Niğde, Burdur, Çanakkale, Tekirdağ, Afyon, Aydın, İzmir illeri gelir. Tüm suçlar için bu sırlamaya yakın sıralama görülmüştür (Çizelge 26).

2000–2007 yıllarındaki bazı asayiş olaylarının seçilen illere dağılımı ve nüfusun yüz binde oranına dağılımında da görüldüğü gibi nüfusu fazla olan illerin suç sayısı artmaktadır. Ancak bu durum nüfusun yüz binde (suç miktarı/nüfus*100000) oranına göre dağıldığında da bazı suçlarda bazı illerin ön plana çıktığı görülür. Afyon ilinin 2007 (701.572) nüfusu 2000 (812.416) nüfusuna göre daha düşüktür. Ancak hırsızlık suçlarında 100.000 de nüfusa düşen suç oranına bakıldığında 2007'deki oran daha fazla olmuştur. Bu durum nüfus oranı düşse de suç oranının düşmediğini, aksine arttığını gösterir. Değerlendirilen suçlar arasında kasten öldürme suçu tüm suçlar arasında en az orana sahip olan suç türüdür. 2007 yılında Sinop'un suç oranı (yüz binde) sıfırdır. Aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarında, Kilis ilinin diğer illere nazaran suç oranındaki artış (yüzbinde) dikkat çekicidir (Çizelge 27).

Çizelge 26: 2000-2008 yıllarındaki bazı asayiş olaylarının seçilen illere dağılımı.

Olay Türü	Hırsızlık (Evden, İşyerinden, Otodan, Oto Hırsızlığı, Kapkaç, Yankesicilik, Yağma)									
	Afyon	**Aydın**	**Burdur**	**Çanakkale**	**İzmir**	**Kars**	**Niğde**	**Sinop**	**Tekirdağ**	**Kilis**
2000	213	817	193	247	5911	103	134	14	440	31
2001	259	937	124	302	6582	125	188	152	689	50
2002	521	837	227	356	6796	96	275	168	744	77
2003	438	889	259	178	11024	119	396	103	626	139
2004	350	840	405	190	10121	120	396	92	817	149
2005	439	4767	567	339	11860	179	697	126	960	156
2006	657	2336	619	626	33549	246	614	130	1856	135
2007	947	3195	377	476	25566	183	430	73	1273	155
2008	730	3494	278	508	17340	119	300	104	1354	147
Olay Türü	**Kasten Öldürme**									
	Afyon	**Aydın**	**Burdur**	**Çanakkale**	**İzmir**	**Kars**	**Niğde**	**Sinop**	**Tekirdağ**	**Kilis**
2000	9	33	2	6	102	5	7	3	10	10
2001	10	21	4	7	121	6	1	2	13	2
2002	10	28	2	4	141	9	1	4	17	3
2003	11	22	5	9	169	6	6	0	12	2
2004	12	22	2	8	174	4	4	2	18	5
2005	16	27	3	8	184	3	7	1	27	7
2006	16	27	5	8	180	9	7	4	21	2
2007	13	24	6	4	105	5	1	0	10	6
2008	14	27	3	7	76	5	4	1	9	3
Olay Türü	**Kasten Yaralama**									
	Afyon	**Aydın**	**Burdur**	**Çanakkale**	**İzmir**	**Kars**	**Niğde**	**Sinop**	**Tekirdağ**	**Kilis**
2000	278	934	259	234	3350	431	337	105	380	48
2001	381	1103	262	241	3306	442	246	160	411	44
2002	393	842	362	333	3210	465	343	190	432	39
2003	410	923	431	241	3355	352	417	259	428	87
2004	394	1113	411	242	3202	330	438	212	394	97
2005	550	2236	498	456	3451	367	607	213	567	153
2006	736	1494	551	832	6884	405	670	239	1005	177
2007	956	2378	212	665	7890	467	743	105	1239	55
2008	1089	3016	634	996	9259	383	1024	276	1365	147
Olay Türü	**Aile Fertlerine Kötü Muamele-Tehdit-Hakaret**									
	Afyon	**Aydın**	**Burdur**	**Çanakkale**	**İzmir**	**Kars**	**Niğde**	**Sinop**	**Tekirdağ**	**Kilis**
2000	33	206	82	45	946	96	79	8	36	3
2001	66	339	63	52	1003	90	78	22	40	10
2002	94	272	87	82	952	75	66	41	50	13
2003	106	262	143	59	983	79	93	65	39	25
2004	154	500	162	68	885	64	86	70	69	16
2005	239	1181	296	194	1102	85	249	57	118	61
2006	476	791	326	645	4718	142	315	109	458	83
2007	542	1404	346	460	7497	177	296	117	605	118
2008	663	2288	434	582	6941	158	426	130	910	115

Kaynak: Emniyet Genel Müdürlüğü AKKM Daire Başkanlığı 2009.

Çizelge 27: 2000-2007 yıllarındaki bazı asayiş olaylarının seçilen illere dağılımı ve suç oranı (yüz binde).

Olay Türü	**Hırsızlık (Evden, İşyerinden, Otodan, Oto Hırsızlığı, Kapkaç, Yankesicilik, Yağma)**									
	Afyon	**Aydın**	**Burdur**	**Çanakkale**	**İzmir**	**Kars**	**Niğde**	**Sinop**	**Tekirdağ**	**Kilis**
2000	213	817	193	247	5911	103	134	14	440	31
2000 nüfusu	812.416	950.757	256.803	464.975	3.370.866	325.016	348.081	225.574	623.591	114.724
Suç Oranı (yüz binde)	26	86	75	53	175	32	38	6	71	27
2007	947	3195	377	476	25566	183	430	73	1273	155
2007 nüfusu	701.572	946.971	251.181	476.128	3.739.353	312.205	331.677	198.412	728.396	118.457
Suç Oranı (yüz binde)	135	337	150	100	684	59	130	37	175	131
Olay Türü	**Kasten Öldürme**									
	Afyon	**Aydın**	**Burdur**	**Çanakkale**	**İzmir**	**Kars**	**Niğde**	**Sinop**	**Tekirdağ**	**Kilis**
2000	9	33	2	6	102	5	7	3	10	10
2000 nüfusu	812.416	950.757	256.803	464.975	3.370.866	325.016	348.081	225.574	623.591	114.724
Suç Oranı (yüz binde)	1	3	1	1	3	2	2	1	2	9
2007	13	24	6	4	105	5	1	0	10	6
2007 nüfusu	701.572	946.971	251.181	476.128	3.739.353	312.205	331.677	198.412	728.396	118.457
Suç Oranı (yüz binde)	2	3	2	1	3	2	0,3	0	1	5
Olay Türü	**Kasten Yaralama**									
	Afyon	**Aydın**	**Burdur**	**Çanakkale**	**İzmir**	**Kars**	**Niğde**	**Sinop**	**Tekirdağ**	**Kilis**
2000	278	934	259	234	3350	431	337	105	380	48
2000 nüfusu	812.416	950.757	256.803	464.975	3.370.866	325.016	348.081	225.574	623.591	114.724
Suç Oranı (yüz binde)	34	98	101	50	99	133	97	47	61	42
2007	956	2378	212	665	7890	467	743	105	1239	55
2007 nüfusu	701.572	946.971	251.181	476.128	3.739.353	312.205	331.677	198.412	728.396	118.457
Suç Oranı (yüz binde)	136	251	84	140	211	150	224	53	170	46
Olay Türü	**Aile Fertlerine Kötü Muamele-Tehdit-Hakaret**									
	Afyon	**Aydın**	**Burdur**	**Çanakkale**	**İzmir**	**Kars**	**Niğde**	**Sinop**	**Tekirdağ**	**Kilis**
2000	33	206	82	45	946	96	79	8	36	3
2000 nüfusu	812.416	950.757	256.803	464.975	3.370.866	325.016	348.081	225.574	623.591	114.724
Suç Oranı (yüz binde)	4	22	32	10	28	30	23	4	6	3
2007	542	1404	346	460	7497	177	296	117	605	118
2007 nüfusu	701.572	946.971	251.181	476.128	3.739.353	312.205	331.677	198.412	728.396	118.457
Suç Oranı (yüz binde)	77	148	138	97	200	57	89	59	83	100

Şekil 179: Türkiye'de 2007 yılındaki hırsızlık (evden, işyerinden, otodan, oto hırsızlığı, kapkaç, yankesicilik, yağma) olaylarının seçilen illere göre dağılımı.

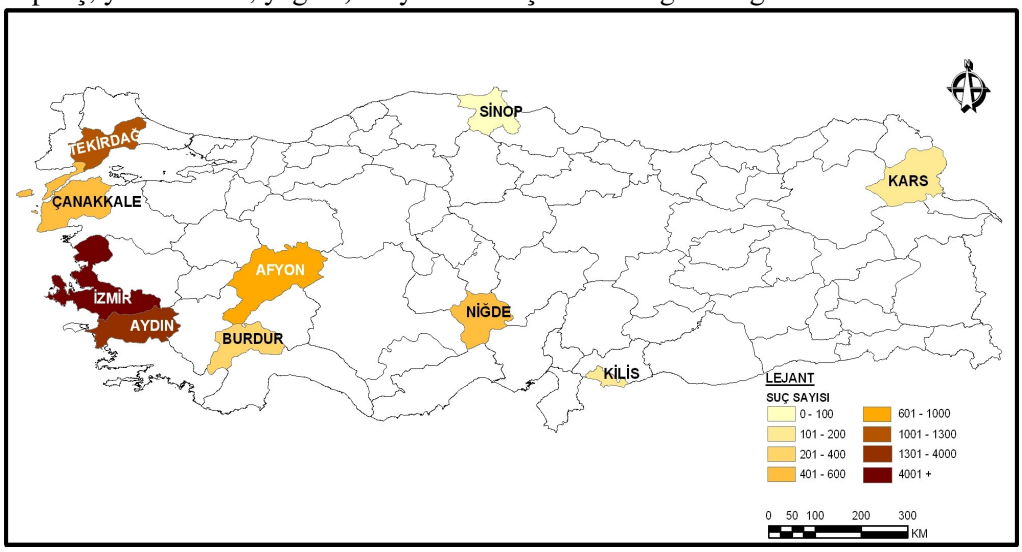

Şekil 180: Türkiye'de 2007 yılındaki kasten yaralama olaylarının seçilen illere göre dağılımı.

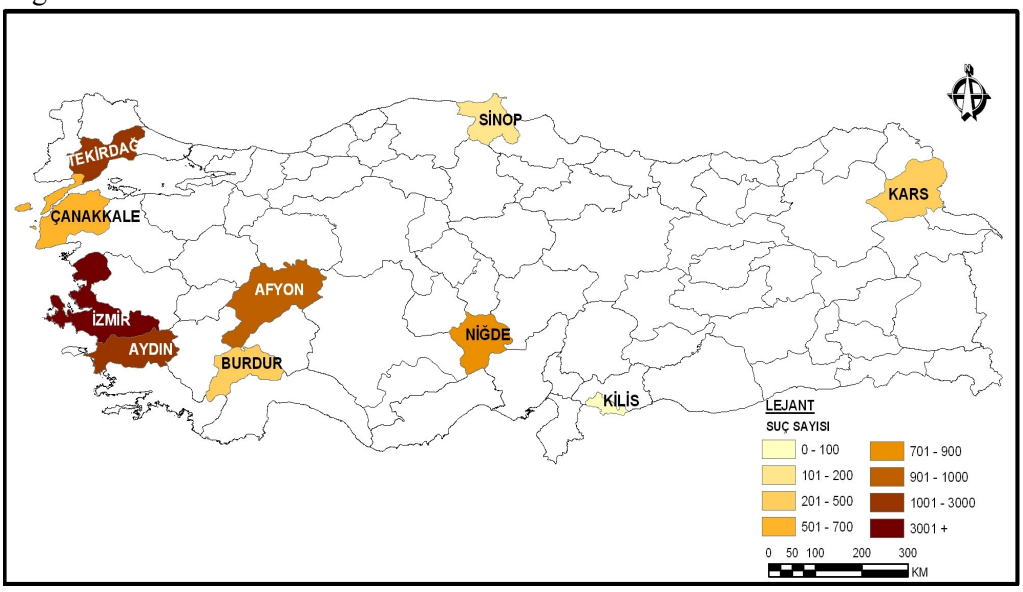

2007 yıllarına ait hırsızlık (evden, işyerinden, otodan, oto hırsızlığı, kapkaç, yankesicilik, yağma), suçlarının Türkiye haritası üzerindeki dağılımlarından söz edilecek olursa, 2007 yılında değerlendirilen iller arasında büyük illerimizden ve göç alan illerden olan İzmir ve Aydın'ın suç oranları yüksektir. Çanakkale'de hırsızlık suçları diğer illere göre düşüktür. Ayrıca, Tekirdağ'daki hırsızlık oranının azımsanmaması gerekmektedir (Şekil 179).

Kasten yaralama suçlarının haritadaki dağılımına bakılacak olursa; Kasten yaralama suçlarında seçilen iller arasındaki Afyon'un suç oranının yüksek olması dikkat çekicidir. İzmir, büyükşehir olmasından dolayı diğer suçlarda olduğu gibi kasten yaralama vakalarında da ilk sırada yer almıştır. Çanakkale ise seçilen iller arasında suç oranı düşük illerden olmuştur (Şekil 180).

CNBC-e Business dergisinin 81 ilin yaşam kalitesini araştırdığı çalışmasının verilerine göre; İzmir ili Türkiye'de yaşanabilir 8. il olmuştur. Ancak suçun ciddi bir problem olduğu saptanmıştır. 2007 rakamlarına göre 11 bin 538 kişinin cezaevine girdiği belirlenmiştir (CNBC-e Business 2009:42). Çanakkale ise yaşanabilir il sıralamasında 23. sırada yer almıştır. Trafik kazası en az iller sıralamasında 10. sırada yer almıştır. Ancak ilin genel listede ilk 10'a girememesinin nedeni suç oranlarının yüksekliğiyle açıklanmaktadır (CNBC-e Business 2009:52). Bu durum Çankkale'nin suç oranları açısından iyimser bir tablo çizmediğini gösterir. Sinop bu sıralamada 16'ıncı, Burdur 32'inci, Aydın 37'inci, Tekirdağ 39'uncu, Niğde 43'üncü, Kilis 55'inci, Afyon 65'inci, Kars 74'üncü sırada yer almıştır (CNBC-e Business 2009).

İstatistiksel Değerlendirme Sonuçları

Sınıflandırma ve Regresyon Ağaçları (Classification and Regression Trees)

Sınıflandırma ve regresyon ağaçları yönteminde bağımlı değişkenin kategorik olması durumunda sınıflandırma ağacı (Classification Tree; CT), Sürekli olması durumunda ise regresyon ağacı (Regression Tree; RT) kullanılmaktadır. Her iki yöntemde de bağımsız değişkenler hem sürekli hem kategorik hem de karışık olabilir. Yapılan bu çalışmada kullanılan veriler kategorik olduğundan dolayı sınıflandırma ağacı yöntemi uygulanmıştır.

Bağımlı değişkenin: Kategorik olması durumunda sınıflandırma ağacı (Classification Tree; CT), kullanılmaktadır. Yapılan istatistiksel değerlendirme sonucuna göre:

Suç türünü etkileyen ilk değişkenin suçun işlendiği saat olduğu ve bunu sırasıyla olaya karışan kişi sayısı, olayın olduğu tarih ve olayın işlendiği adres takip etmektedir.

Şekil 181 incelendiğinde; 24.01–06.00 saatleri arasında işlenen ve olaya karışan kişi sayısının bilinmediği suçların daha ziyade ev ve iş yerlerinden hırsızlık şeklinde gerçekleştiği görülür. Aynı saatler arasında gerçekleşen ve olaya karışan kişi sayısının bilindiği suçların ise maddi hasarlı trafik kazaları, aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret, iş yerinden hırsızlık ve yaralanmalı trafik kazaları şeklinde gerçekleştiği görülmüştür.

06.01–24.00 saatleri arasında işlenen ve olaya karışan kişi sayısının bilindiği suçlar; daha ziyade maddi hasarlı trafik kazaları şeklinde gerçekleşmiştir. Aynı saatler arasında gerçekleşen ve olaya karışan kişi sayısının bilinmediği suç türlerine ilişkin güvenilir tahminlerde bulunmak için suçların işlendiği tarihlerin ve suçun işlendiği adreslerin de dikkate alınması gerekmektedir. Aynı koşullarda Mart ayında işlenen suçların çok büyük bir kısmının (% 81,7) maddi hasarlı trafik kazaları olduğu görülmüştür. Diğer aylarda işlenen suçlar suçun işlendiği adrese göre de farklılık göstermiştir. Barbaros, Cevatpaşa ve Esenler Mahalleleri evden hırsızlık ve araç hırsızlığı suçları ile ön plana çıkarken, İsmetpaşa, Namık Kemal, Kemalpaşa ve Fevzipaşa Mahallelerinin ise işyerinden hırsızlık suçu ile öne çıktıkları görülmüştür.

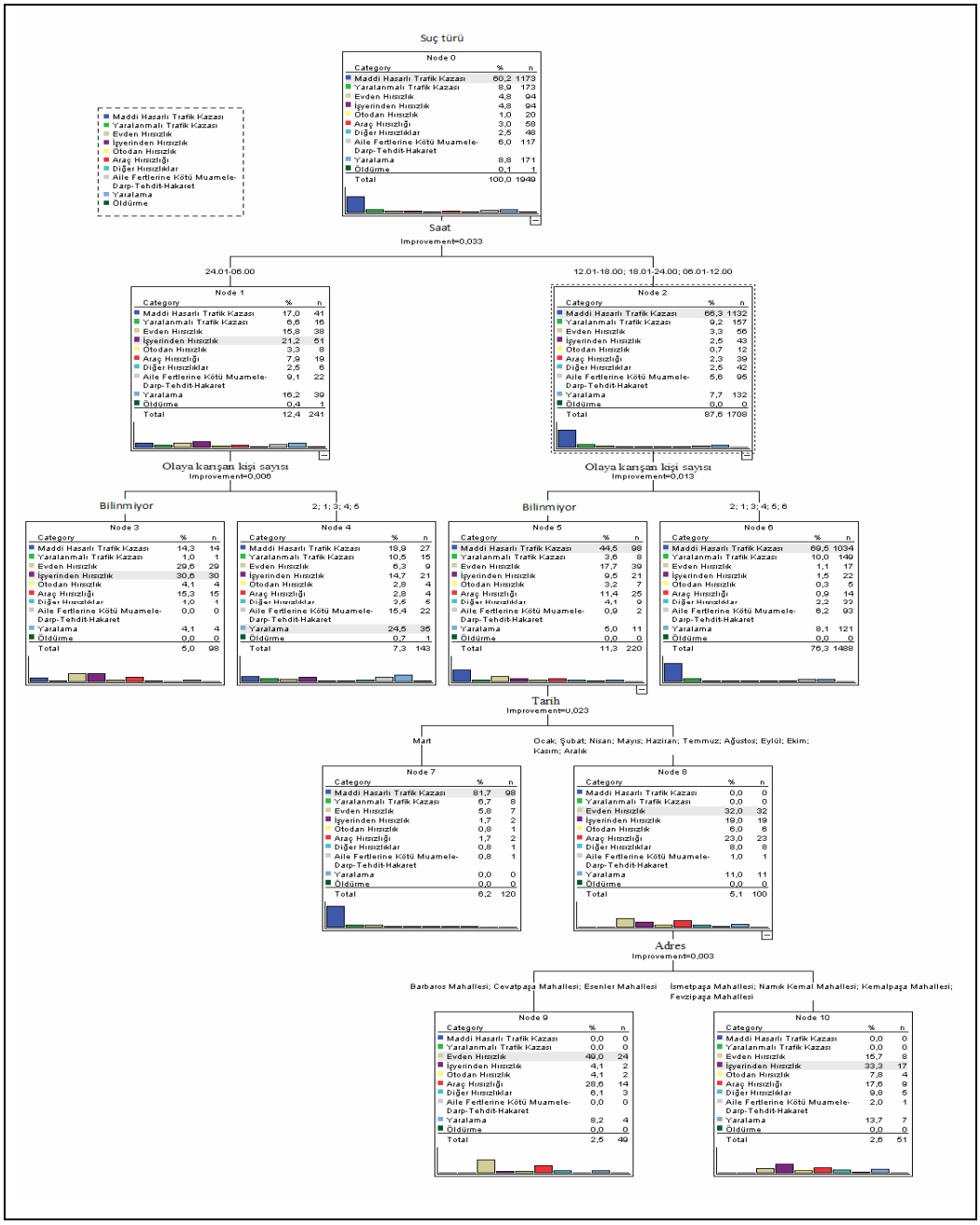

Şekil 181: Sınıflandırma ağacı.

4.1 SONUÇ ve ÖNERİLER

Toplumdan topluma ve/veya kültürden kültüre farklılık gösteren suç olgusu, hayatın önemli bir parçasını oluşturmuştur. Her dönem farklı bilim dallarının ilgisini çeken suç olgusu, coğrafya biliminin perspektifi ve yöntemleri ile değerlendirildiğinde coğrafi olarak bazı faktörlerin suçun meydana gelmesinde önemli etkileri olduğu anlaşılmaktadır. Suç üzerinde etkili olan çeşitli faktörler suç türlerine zamansal ve mekânsal dağılış özelliği kazandırmaktadır.

Suçun meydana gelmesinde pek çok faktör etkili olmuştur. Her bilim dalı suçu kendi prensipleri doğrultusunda incelemiştir. Buna göre suç, sosyolojik, kriminolojik, psikolojik bir olgu olmanın yanı sıra beşeri ve ekonomik coğrafyanın da incelediği önemli bir olgu olmuştur. Suçu bir bilim dalına mal etmek ne derece doğruysa suçu bir nedene bağlamak da bir o kadar zordur. Suç; türüne, zamana ve mekâna göre nedenleri ve sonuçları değişen bir olgu olmuştur. Buna karşın ekonomik yoksunluklar, sosyal ve kültürel çevre faktörlerinin, suça neden olduğu konusunda birçok bilim dalı hemfikirdir.

Bir yerin coğrafi konumu, o yerin çeşitli suç odaklarınca kullanım düzeyini etkilemektedir. Bu nedenle, dünya da uyuşturucu, insan kaçakçılığı ve diğer kaçakçılık suçlarına uygun lokasyonlar bu suçların odak noktası haline gelmiştir.

İklim ve iklim elemanlarının kişinin ruh hali üzerinde önemli etkileri bulunur. İklim elemanlarından sıcaklık, basınç ve rüzgârlar, nemlilik, yağış belli başlı meteorolojik parametrelerdir. Özellikle sıcak ve nemli havalar, kişiler üzerinde bunaltıcı etkiler yaparak, kişinin suça yönelmesinde rol oynayabilmektedir.

Bu çalışmada iklim elemanlarının suç üzerinde etkili olabileceği düşünülerek bir değerlendirme yapıldığında 2007 yılında maddi hasarlı trafik kazalarında değerlendirilen meteorolojik hadise kayıtlarına göre; kazaların olduğu günlerin % 69,1'inde herhangi bir meteorolojik hadisenin olmadığı, % 15,4'ünde sağanak yağmurlu, % 8,4'ünde ise sis-pus hadiseleri görülmüştür. Maddi hasarlı kazaların % 83,4'ü yağışın olmadığı günlerde, bağıl nemin % 50.1'in üzerinde olduğu günler ise % 93,9'luk bir orana sahiptir. Sıcaklığın $\leq$20 °C

olduğu sıcaklıklarda kaza oranı % 58,5'lik bir oranla en çok kaza yapılan sıcaklık durumu olmuştur.

Yaralanmalı trafik kazalarında ise, meteorolojik hadisenin olmadığı günlerde meydana gelen kazalar % 75,8 ile en büyük paya sahiptir. % 13,3 ile sağanak yağmurlu, % 5,2 ile sis-pus oranlarının olduğu günlerde kazalar meydana gelmiştir. Maddi hasarlı kazalarda olduğu gibi yaralanmalı kazalarda da en büyük paya % 82,7'lik bir oranla yağışın olmadığı günler sahiptir. % 64,1 ile bulutlu günlerde ve % 35,3 ile açık günlerde kazalar meydana gelmiştir. Bu durum hava koşullarının uygun olduğu günlerde trafikteki araç sayısının daha fazla olduğuna işaret etmektedir. Trafikte kötü hava koşullarında önlemlerin arttırıldığı bilinir ancak bu durum hava koşullarının iyi olduğu günlerde aksatılmamalıdır. Ayrıca sürücülerinde iyi hava koşullarında trafikte dikkatli davranması gerekmektedir.

Ele alınan suçlardan hırsızlık türleri arasında evden, işyerinden, otodan, araç ve diğer hırsızlıklarda, suçların işlendiği günlerdeki meteorolojik hadise kayıtlarında, herhangi bir meteorolojik hadisenin olmadığı günlerin oranı % 50'nin üstündedir. Yine tüm hırsızlıklar ele alındığında bunların % 50'den fazlası sıcaklığın ≤20 °C olduğu günlerde gerçekleşmiştir. Hırsızlık suçlarında ayrıca ayın evreleri ile ilişki düzeyi değerlendirilmiştir. Buna göre hırsızlıkların ayın dolunay safhasında diğer safhaların toplam sayısına göre daha az meydana geldiği saptanmıştır. Yani hırsızlıklar daha karanlık gecelerde meydana gelmiştir. Ayrıca, hırsızlar havanın açık, yağışsız, sıcaklığın çok yüksek olmadığı, klimatik bakımdan konforlu günleri tercih etmişlerdir.

Kasten yaralama suçu ile meteorolojik parametreler arasındaki ilişki düzeyi diğer suçlarla benzerlik göstermektedir. Aliağaoğlu (2007:136) kasten yaralama vakalarının sanıldığı gibi yaz mevsiminde fazla olmadığını saptamıştır. Bu durumu insanların bu mevsimi, şehir dışında çeşitli etkinliklerle değerlendirmesi (tatile çıkmak gibi) sosyal etkileşimi azaltmış, buna bağlı olarak çalışma alanında az sayıda kasten yaralama vakası gerçekleşmiştir, şeklinde açıklamaktadır. Ancak yapılan bu çalışmada kasten yaralamalar en sık yaz mevsiminde görülmüştür. Rüzgâr faktörünün insanların ruh hali üzerinde etkili olması nedeniyle bu suç türü incelenirken rüzgâr durumu ve yönü ayrıca değerlendirildi.

Buna göre kasten yaralama olaylarının en fazla % 48,5 ile rüzgarlı (10.8 m/sec) güney sektörlü rüzgarların hakim olduğu günlerde meydana geldiği saptanmıştır. Bu suç türünde

lodos, poyraz rüzgârları değerlendirildiğinde ise % 10,5 ile rüzgârlı lodos en büyük paya sahip olmuştur.

Kasten yaralama vakalarında olduğu gibi aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarının da yaz mevsiminde ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarında ise en etkili rüzgâr ve yönü, rüzgârlı güney sektörlü rüzgârlar (% 46,2) olarak saptanmıştır.

Suç üzerinde etkili olan fiziki faktörlerin yanı sıra, beşeri faktörlerin etkisi de önemli bir yer tutar. Kişinin içinde yaşadığı sosyal çevre ve sosyal çevre özellikleri, eğitim durumu, ekonomik durumu, nüfus özellikleri suç üzerinde etkili olan beşeri faktörlerdir. Bunun dışında, kişinin yaşadığı mekânın kentsel ya da kırsal mekân olması işlenen suç türlerinin farklılaşmasına ve suç oranlarının değişmesine neden olur.

Çanakkale kentinde beşeri faktörlerin suç üzerindeki etkisi değerlendirilirse; 1990'a kadar net göç hızı eksili değerlerdeyken 1995–2000 döneminde artarak net göç hızına göre 81 il içinde dokuzuncu sırada yer almıştır. Günümüzde ise kentleşme süreci artmış, 2007 yılına göre Çanakkale kentinin kent nüfusu 86.544, kır nüfusu 29.231 olmuştur. Kent hem kendi kırından, hem de yakın illerden göç alan bir yer konumuna gelmiştir. Bu durum göz önüne alındığında, bugün büyükşehir olan merkezler bu evreleri geçirmiştir. Suç konusunda bu şehirlerin oranları daha fazladır. Çanakkale'nin bu duruma gelmemesi için bu aşamada alınacak önlemler kentin geleceği açısından önemli olacaktır.

Kent, uzun yıllar tarıma dayalı ekonomiyi benimsemiştir, daha sonra tarıma dayalı sanayi kolları gelişmiş ancak günümüzde hizmet sektörü ilk sırada yer almıştır. Bu bakımdan Çanakkale'ye memur kenti de denmiştir. Bu durum ekonomik seviyesi iyi olan insanların yaşadığını gösterir. Ancak kentin her yerinde bu durum böyle değildir. Özellikle Fevzipaşa Mahallesi ekonomik ve sosyal yönden iyi durumda olmayan nüfusun yaşadığı bir mahalledir. Olumsuz ekonomik ve sosyal koşullar kişiyi suça yönlendiren önemli bir etkendir. Bu durum göz önüne alınmalı ve bu mahallede yaşayan nüfus için gerekli istihdam koşulları, sosyal refah sağlanmalıdır. Bu mahallede genç nüfusun varlığı göz ardı edilmemeli özellikle gençlere ve kadınlara yönelik sosyal aktiviteler arttırılmalı ve meslek edindirme kurslarıyla ekonomik olarak düzenli bir gelir sağlayan işlerde çalışmaları sağlanmalıdır.

2007 yılında Çanakkale kentinde meydana gelen maddi hasarlı trafik kazaları Ekim ayında, yaralanmalı trafik kazaları ise Haziran ayında fazladır. Kazalar 12.01–18.00 saatlerinde daha fazla meydana gelmiştir. Gece trafikteki araç sayısın azalması ve trafiğin daha sakin olmasından dolayı en çok kaza gündüz saatlerindedir. Cuma günü büyük bir pazarın kurulmasına bağlı olarak kent açısından en hareketli gün olmuştur. Bu durum, trafik kazalarında, en çok kazanın olduğu gün olmasını beraberinde getirmiştir. Maddi hasarlı kazaların % 16,2'si, yaralanmalı kazaların % 18,5'i Cuma günü meydana gelmiştir. Cuma günü, trafik akışının düzenlenmesi ve kazaların meydana geldiği noktalardaki önlemler, kazaların olmaması açısından önemli olacaktır. 2007 yılındaki trafik kazalarında kazaya karışan kişiler arasında 26–35 yaş aralığındaki sürücüler ilk sırada, 36–45 yaş aralığındaki sürücüler ise ikinci sırada gelmektedir. Çanakkale'de memurların fazla olduğu belirtilmişti. Bu durum, kazaya karışan kişilerin eğitim seviyelerinin yüksek olmasını beraberinde getirmiş ve maddi hasarlı trafik kazalarının % 26,1'ine yükseköğrenim görmüş kişiler karışmıştır.

Trafik kazaları, incelenen suç türleri arasında, en büyük paya sahip olan suçtur. Kentte, 2007 yılında 1.173 maddi hasarlı trafik kazası ve 173 yaralanmalı trafik kazası meydana gelmiştir. En uzun cadde olan Atatürk caddesindeki trafik kazaları mekân olarak kazalarının yoğunlaştığı noktaya işaret eder. Bu kazaların oldukları yerler, kentte dikkat edilmesi gereken kaza noktalarını görmemizi sağlar.

Barbaros Mahallesi kaza sayısı açısından kazaların, en fazla olduğu mahalledir. Bu durumu mahallenin yüzölçümünün fazla olmasına ve güneye doğru giden sürücülerin geçiş güzergâhı üzerinde olmasına bağlayabiliriz. Bodur Kavşağı, Müze Kavşağı, Troya Köprülü Kavşak, Tansaş Kavşağı, Doğal Gıda Kavşağı kazaların yoğunlaştığı noktalar olmuştur. Sürücülerin kavşaklarda dikkatli olmamaları ve hız yapmaları, kazaların nedenleri arasında yer alır. İsmetpaşa Mahallesinde Demircioğlu Caddesi, Belediye Kavşağı, Aygaz Kavşağı, Stadyum Kavşağı kazaların yoğunlaştığı noktalar olmuştur. Genellikle kazalar, Demircioğlu Caddesinde yoğunlaşmıştır. Cevatpaşa Mahallesinde, İnönü Caddesi, Donanma Kavşağı, Balıkesir Kavşağı kazaların sık görüldüğü noktalar olmuştur. Namık Kemal Mahallesi sınırlarında yer alan Cuma Pazarı Kavşağındaki kazalar önemli bir yer tutar. Feribot ve motor iskelelerinin kentin merkezinde olması, kentin, Avrupa-Asya geçiş noktası üzerinde olması,

özellikle yaz mevsiminde meydana gelen kazaların, Kemalpaşa Mahallesindeki İskele Kavşağında, yoğunlaşmasını beraberinde getirmiştir**.**

Fevzipaşa Mahallesinden geçen caddelerin olmaması ve araçların geçiş güzergâhı üzerinde olmaması buradaki kaza sayısını en aza çekmiştir. Esenler Mahallesinde trafik yoğunluğunun olmamasından kaynaklı olarak kaza sayısı azdır. Yukarıda belirtilen kavşaklar ve haritalardaki nokta yoğunluklarından, kazaların daha sık görüldüğü noktalar trafik düzenlemeleri için önemli veriler olmakla birlikte, bu noktalarda düzenlemeler yapılabilir.

Kazaların olmaması için sürücüler, daha kontrollü ve dikkatli araç kullanmalılardır. Yollardaki bakım ve onarım çalışmalarından halk haberdar edilmeli, kötü olan yollarda, düzeltmeler yapılarak geçiştirilmesi yerine kalıcı yol çalışmalarının yapılması daha yerinde olacaktır.

Her geçen gün araç sayısının artması, bir başka sorun olan otopark sorununu doğurmuştur. Kentte, ihtiyacı karşılayacak şekilde, araç kapasitesi fazla olan kapalı otoparklar yapılmalıdır.

18 Mart Zafer Haftası ve Anzak Haftası gibi dönemlerdeki trafik karmaşası için yeni düzenlemeler yapılmalı, araçların yönlendirileceği alternatif yollar ve geçişler oluşturulmalıdır.

Hızlı kentleşme, nüfus artışları, endüstrileşme, ticaret ve tarım konularındaki önemli sayılabilecek ilerlemeler, karayolu ulaşımının giderek hızlı, konforlu ve güvenli bir biçimde yürütülmesini gerektirmektedir (Kelkit 2002:48).

Evden, otodan, diğer hırsızlık olarak ayrılan suç türlerinde, hırsızlığın en fazla meydana geldiği zaman aralığı 12.01–18.00 saatleri olmuştur. İşyerinden hırsızlıklar ve araç hırsızlıkları ise 24.01–06.00 saatlerinde yoğunlaşmıştır. Hırsızlıkların en fazla meydana geldiği günler, evden hırsızlıklar ve diğer hırsızlık grubuna giren hırsızlıklar Pazartesi, işyerinden ve otodan hırsızlıklar Çarşamba, araç hırsızlıkları Salı günüdür. Olaydan etkilenen müştekilerin yaş grubunda en fazla 26–35 yaş grubundakiler yer almıştır. Hırsızlık suçlarında erkeklerin oranı daha fazla olsa da, kadınların karıştığı ve etkilendiği olaylarda meydana

gelmiştir. Hırsızlıklarda müşteki ve şüpheli/suçlu durumunda olanların nüfus kütüklerine bakıldığında en fazla Çanakkale ili nüfusuna kayıtlı kişiler sahip olmuştur.

2007 yılında ele alınan hırsızlıkların mahallelere göre dağılımında en büyük orana Barbaros Mahallesi sahiptir (toplam 65). Tüm suçlarda en düşük orana Fevzipaşa Mahallesi sahiptir (toplam 53). Fevzipaşa Mahallesi daha çok, birbirlerini tanıyan insanların yaşadığı bir Roman Mahallesi görünümündedir. Fevzipaşa Mahallesinde mala karşı işlenen suçlardan olan hırsızlık vakalarının neredeyse hiç olmaması dikkat edilmesi gereken bir nokta olmuştur.

Kentin gelişimi, kuzey-güney doğrultusundadır yani güneyindeki Barbaros ve kuzeyindeki Esenler Mahalleleri yönünde devam etmektedir. 2007 yılında Çanakkale kentinde 94 evden hırsızlık vakası görülmüştür. Evden hırsızlıkların en fazla görüldüğü mahalle olan Esenler Mahallesinde konut sayısı her geçen gün artmış ve konutlar, geniş bir alana yayılmıştır. Esenler Mahallesinin kent merkezinden uzak olması daha tenha ve sakin alanları oluşturmuştur. Bu durum daha tenha yerleri seçen hırsızlara cazip gelmiş ve bu mahalledeki evden hırsızlığın sayısını arttırmıştır. Ayrıca gece meydana gelen hırsızlıklar en fazla aysız gecelerde yani daha karanlık gecelerde meydana gelmiştir. Bu durum konutların bulunduğu alanlarda yeterli aydınlatma çalışmalarının yapılmasını gerektirir. Yine, kentte daha zengin kesimin yaşadığı yer olan Cevatpaşa Mahallesinde de hırsızlıklar fazladır. Burası görece yüksek gelire sahip insanların yaşadığı, yaşam standardı açısından iyi olan bir mahalledir. Bu durum hırsızların bu mahalledeki konutları seçmesinin nedenlerinden olmuştur. Cevatpaşa Mahallesi 1960'lardan itibaren kentin prestijli konut alanı haline gelmiştir. Halen bu özelliğini sürdürmekte ve sahil kesiminde ticaret, eğlence-dinlence fonksiyonları gelişmektedir. Ayrıca bu bölgede malvarlığına karşı işlenen suç oranının fazla olduğu saptanmıştır (Ulutürk 2006:100). Bu durum Uzun ve Aliağaoğlu'nun (2009:443) yapmış oldukları çalışmayla da örtüşmektedir. Uzun ve Aliağaoğlu'na göre; ekonomik gelişmişlik evden hırsızlık olayında önemli bir değişkendir. Tokat kentinde de evden hırsızlık suçunun en yüksek olduğu Esentepe Mahallesi kentin gelişmiş mahallelerinden biridir. Bu durum potansiyel suçluların hedeflerini seçerken zengin ve içine girilebilir konutları tercih ettiğini göstermektedir.

2007 yılında Çanakkale kentinde 94 işyerinden hırsızlık vakası görülmüştür. İşyerinden hırsızlıklarda İsmetpaşa ve Kemalpaşa Mahallelerindeki hırsızlıklar, işyeri sayılarının oranına göre dağılmıştır. Bu mahallelerde kentin eğlence, alışveriş, ticaret mekânlarına sahip alanlar fazladır. Bu durum işyeri hırsızlıklarının sayısını arttırmıştır.

Çanakkale kentinde 2007 yılında 58 araç hırsızlığı ve 20 otodan hırsızlık vakası görülmüştür. Araç hırsızlığı, otodan hırsızlıklardan daha fazla gerçekleşmiştir. Meydana gelen araç hırsızlıklarının büyük bir çoğunluğu motosiklet hırsızlıkları olup, en fazla Barbaros mahallesinde meydana gelmiştir.

Sayı bakımından az olan hırsızlıklar diğer hırsızlıklar başlığı altında toplandı. Kentte bu hırsızlık grubuna dahil edilen toplam 48 olay görülmüştür. Bu hırsızlıklar arasında, en fazla orana (% 47,9) okul önlerinde meydana gelen yağma niteliğindeki suç vakaları sahiptir. Bu hırsızlık grubunda, İsmetpaşa ve Cevatpaşa Mahallelerinde (16) meydana gelen hırsızlıklar fazladır.

En fazla evden hırsızlığın yaşandığı Esenler Mahallesinin daha hareketli hale getirilmesi, yeterli ışıklandırmanın yapılması, ıssız bir mahalle olma özelliğinden kurtulması gerekmektedir. İşyeri hırsızlıklarında, işyerlerinin güvenlik kameralarının arttırılması hırsızlıkların azalmasını sağlayabilir.

Kasten yaralama suçu kentte 171 vaka sayısına sahiptir. Kasten yaralamalar daha öncede belirtildiği gibi yaz mevsiminde artış göstermiş ve en fazla Ağustos ayında görülmüştür. Hava sıcaklığının artması kişiyi bunaltır, karşısındaki kişiye zarar verecek davranışlarda bulunabilir ve kişi suç işleyebilir. Bu suçlardan biri olan kasten yaralama suçu 2007 yılında Pazartesi günü ilk sıradaki gün olmuş ve 18.01-24.00 saatleri arasında artış göstermiştir. Kasten yaralama olayına karışan şüpheli/suçlular, genelde 26-35 yaş aralığındaki kişilerdir. Diğer suçlarda olduğu gibi bu suç türünde de nüfus kütükleri Çanakkale ili olan kişilerin oranı daha fazladır.

Kentte yaşanan tek öldürme olayı Kemalpaşa Mahallesinde Mayıs ayında meydana gelmiştir. Bunun dışında, oluşan kasten yaralama suçlarının büyük bir kısmı da yine Kemalpaşa mahallesindedir.

İskele, Yalı Caddesi, Barlar Sokağında bu suç türü için alınacak güvenlik önlemleri yararlı olabilir. Kordon ve çevresi kasten yaralama suçu açısından ele alındığında, hareketli bir yer olmuş ve Cevatpaşa Mahallesinin suç oranını arttırmıştır.

Aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret gibi şiddet içerikli suçlar birlikte değerlendirilmiştir. 2007 yılı içerisinde bu suç grubuna dahil olan 117 vaka görülmüştür.

Pazar günü suç oranının en fazla olduğu gündür. % 37,6 ile 18.01-24.00 saatleri arasındaki suç oranı fazladır. Bu suç türünde mağdur olanların büyük bir kısmı kadındır. Erkekler genelde şüpheli/suçlu konumundadır. Bu durum erkeklerin kadınlara yönelik şiddetinin bir kanıtıdır. Olaya karışan şüpheli/suçluların büyük bir bölümünün nüfus kütükleri Çanakkale iline kayıtlı olanlardan oluşmaktadır. Bu suçlar, kentin gün boyunca en hareketli mahalleleri olan İsmetpaşa ve Kemalpaşa Mahallelerinde, artış göstermiştir.

Şiddet suçlarının meydana gelmesini engellemek ve azaltabilmek için, bu suçların nedenlerinin iyi bir şekilde saptanması gerekir. Daha sonra bu nedenlerden yola çıkarak kalıcı çözümler üretilmelidir. Suç kayıtlarında görüldüğü gibi, alkol, daha önce yaşanan husumetler ve çeşitli anlaşmazlıklar gibi nedenler bu suçların işlenmesine zemin hazırlamıştır. Ancak bu konuda kapsamlı araştırmaların yapılması çözüm için yol gösterici olacaktır. Ayrıca, suç konusunda multidisipliner çalışmaların yapılması, daha iyi değerlendirme yapabilme ve kalıcı çözüm üretme açısından faydalı olacaktır.

Yukarıda belirtilen bulgular bir yıllık suç verilerinin değerlendirilmesiyle elde edilmiştir. Kuşkusuz daha fazla yıla ait verilerin kullanılması bu yöndeki çalışmalar için önemli olacaktır. Ancak verilerin düzenlenmesi, amaca uygun bir şekilde hazırlanması uzun zaman gerektiren süreçlerdir. Bu durum göz önüne alınmalı ilgili kurumlar bu konuda gerekli ve eğitimli personele sahip olmalıdır. Günlük olay tutanakları incelenirken suçlulara ait bilgiler daha ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmelidir. Örneğin: suçluların ikamet ettikleri adresler alınabilir. Suçlunun nüfusa kayıtlı olduğu il ve ilçeye ek olarak mahalle bilgileri alınabilir. Ayrıca suç verileri kaydedilirken kurumlar arası veri tutarlılığı da sağlanmalıdır.

Son olarak Çanakkale ilinin diğer bazı illerle kıyaslanması, Çanakkale'deki suç sayısının diğer illerden düşük olmasına karşın, suç sayıları zamanla düzenli olarak arttığını

göstermektedir. Tam olarak suçların arttığı bir kent olmadan, bu aşamada alınacak önlemler, Çanakkale'nin gelecekte yaşanabilir, güvenli bir kent olma özelliğini korumasına yardımcı olacaktır.

KAYNAKÇA

Acar, Zahide. Biga Yarımadasındaki Yağış ve Akım Değişimlerinin ve Atmosferik Salınım İndisleriyle Bağlantılarının İncelenmesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2008 Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Çanakkale.

Acıoğlu, Yusuf. "Çanakkale Boğazını Geçilmez Kılan Kaleler",Çanakkale Dosyası, 2006, 86–89.

Akkan, Kutbettin "Suç ve Şehir" Adalet dergisi, Sayı:1, 1968, 83–110.

Aksu, İbrahim. Dönem Dönem Eski Çanakkale Kartpostalları ve Fotoğrafçıları, Olay Gazetesi, Çanakkale 2003.

Aksoy, Hakan. "Coğrafi Profilleme", 3. Coğrafi Bilgi sistemleri Bilişim Günleri, 6–9 Ekim 2004 Türkiye, 2004.

Alacadağlı, Esmeray. "Kent Suçu Kente Karşı Suç", İller ve Belediyeler, 1998, 665–672.

Albanese, S. Jay. Criminal Justice, Unıted States Of America 2005.

Aldoğan, Abdullah. "Türkiye'de Trafik Kazalarının En Aza İndirilmesi İçin Alınması Gereken Tedbirler", III. Trafik Güvenliği ve Eğitimi Sempozyumu Bildirileri, 107–119, Eskişehir 1994.

Aliağaoğlu, Alpaslan. Balıkesir Şehrinde Suçlar: Coğrafi Bir Yaklaşım (2005) Detay Yayıncılık, Ankara 2007.

Aliağaoğlu, Alpaslan; Faruk Alaeddinoğlu, "Erzurum Şehrinde Mala Karşı İşlenen Suçlar: Coğrafi Bir Yaklaşım", Polis Bilimleri Dergisi, Cilt: 7, Sayı: 1, 2005, 17–42.

Altınörs, Ayşegül; Yörür, Neriman; Çırak, Hüseyin, "Kentte Güvenliğin Sağlanmasına Yönelik Çözümlerin Değerlendirilmesi ve Kent Planlamanın Rolü" Kent Sağlık Sempozyumu, Bursa, 7–9 Haziran 2006 293–294, Bursa 2006.

Andris, Auliciems. Applied Climatology: Principles and Practice, "Comfort, Clothing and Heath", Routledge, London, 1997.

Armağan, Münip. Batı Anadolu Tarihinde İlginç Olaylar, Tire Belediyesi, İzmir 1984.

Ayhan, İrem; K. Mert Çubukçu "Suç Kent İlişkisine Ampirik Bakış: Literatür Taraması" Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl:3 Sayı:5 2007 30-55.

Beccarıa, Cesare Suçlar ve Cezalar, (çev. Zuhal Özbayrak). Çağdaş Hukukçular Derneği, Başak Matbaacılık, Ankara 2003.

Bernesco Wım; Paul Nıeuwbeerta "How Do Resıdentıal Burglars Select Target Areas", Brıtısh Journal Of Crımınology, 44, 2005, 296-315.

Cahill E. Meagan. Geographies of Urban Crime: An Intraurban Study of Crime in Nashville, TN; Portland, OR; Tuscan, AZ, (Unpublished Doctoral Thesis), The Unıversty Arızona, 2004, USA.

Clarke, V.Ronald. Thefts of and from Cars in Parcing Facilities. Problem-Oriented Guides for Police Series. 2002 No.10. www.Cops.usdoj.gov (01.06.2009).

CNBC-e BUSINESS Yıl: 2009 Sayı:35.

Çalışkan, Vedat. Evaluation of animal-borne health problems in Çanakkale province in terms of human and environmental health, IJHS (International Journal of Human Sciences), Vol:6, No:1, 2009.

Çalışkan, Vedat. "Kentsel Mekan Kullanımındaki Farklılıklar Üzerine Bir Yaklaşım: Bursa ve Çanakkale'nin Periyodik (Haftalık) Pazarlarından Örnekler" Doğu Coğrafya Dergisi, Sayı:18, 2007.

Çalışkan Vedat. Bursa'da Kentsel Gelişim ve Gecekondulaşma, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) 1994, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Çalışkan, Vedat; Faize Sarış, "Çanakkale Şehrinde Üniversite-Konut İlişkisi", Doğu Coğrafya Dergisi, Sayı:20, 2008a.

Çalışkan Vedat; Faize Sarış, "Çanakkale'deki Yükseköğretim Öğrencilerinin Genel Sağlık Durumlarını Etkileyen Çevresel Faktörler" Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, 2008b, 18:1.

Çalışkan Vedat; Abbas Aslan, "Çanakkale'de Yaşanan Kar Fırtınalarının Mekânsal Etkileri", Türk Coğrafya Dergisi, Sayı:47, 99–114, 2006.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Türkiye İş Kurumu Çanakkale İl Müdürlüğü, 2009.

Çanakkale Belediyesi, "Barışın Kenti Çanakkale" Yıl:4 Sayı:20 2009.

Çanakkale Belediyesi, Çanakkale Kent Rehberi (ed. Veysel Tolun), Çanakkale 2008.

Çanakkale Haber Gazetesi, 9 Ekim 2007. 2007 Arşivi. Çanakkale.

Çanakkale İl Yıllığı, Çanakkale Valiliği, 1967 Çanakkale.

Çanakkale Yerel Tarih Grubu, Çanakkale Sokak Adlarında Yaşayanlar, Olay Basın Yayın 2000 Çanakkale.

Çelik, Ş. Dolunay. "Çocuk Suçluluğunda Ailenin Rolü" Polis Dergisi, Özel Sayı, 2003, 42–45.

ÇOLAK, Berna Kader; Telat KOÇ, "Ulaşım" Çanakkale Yerleşmesinin Durum Raporu, Çanakkale Kent Konseyi Yayınları, Yayın No:2. 2004.

Çor, Yaşar. "Aile içi Şiddet", Suç Mağdurları (ed. Halil İbrahim Bahar) Adalet Yayınevi, Ankara 2006.

ÇÖLAŞAN, Ümran E. Meteorolojik Faktörlerin Cinayet ve Yaralama Olaylarına Etkileri Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü (DMİGM), Ankara. 1967.

Demir, Ömer; Mustafa Acar. Sosyal Bilimler Sözlüğü, Vadi Yayınları, Ankara 2002.

Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü. Diyarbakır Özelinde Kaçakçılık ve Organize Suçlarına Analitik Bakış, Diyarbakır 2007.

Doğan, A. Eren. "Metropoliten Ekonomi ve 21. Yüzyıl Olgusu: Kentler Dönemi, (ed. Hüseyin CENGİZ), Metropoliten Alanlar Planlama Sorunları 1 Sempozyumu, 15–16 Ekim 1999, YTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları 1999.

Dönmezer, Sulhi. Kriminoloji, Beta Basım, İstanbul 1994.

Dönmezer, Sulhi. "Suçluluk ve İklim Münasebetleri", Yeni Türk Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 87, 1940, 110–114.

Ege, Rıdvan. Meteorolojik Faktörlerin Trafik kazalarında Etkisi, Türkiye Trafik Kazaları Yardım Vakfı, Ankara 1985a.

Ege, Rıdvan. Trafik Sorunlarımız, Türkiye Trafik Kazaları Yardım Vakfı, Ankara 1985b.

Ekrem, Canan. Çanakkale'de Şehirleşmenin Fiziki Potansiyeli Kullanımı ve Alternatif Alanların Belirlenmesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, 2004 Çanakkale.

Erdentuğ, S.Aygen."Suç Kavramının Kültür Farklılığı Açısından Değerlendirilmesi", Antropoloji, 1977, 75–84.

Erjem, Yaşar. "Trafik Sisteminin İşleyişi ve Trafik Kazaları Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma", Polis ve Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl 3, Cilt:3 Sayı:1, 2005, 69–94.

Erten, İsmail. "Kentin Gelişme Evreleri" Çanakkale Dosyası, Çanakkale 2006, 164–165.

Esgin, Esma. "Suçun Sosyolojik ve Kriminolojik Analizi", Polis Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl:2 Cilt:2, Sayı:1, 2004, 249–342.

Evans, David. "Spatial Analyses of Crime Geography", V: 88(3), 2001, 211-223.

Evans, D. N. Fyfe; David Herbert, Crıme, Polıcıng And Place Routledge, London and Newyork 2005.

Gibbons, Don C. Socıety, Crıme, and Crımınal Behavıor, Unıted States Of America 1987.

Glaser, Daniel. Crıme In The Cıty, Unıversty of Southern Calıfornıa, Unıted States Of America 1970.

Günçe, Gülseren. "Çocuk Suçluluğu ve Aile," Çocuk Suçluluğu ve Çocuk Mahkemeleri Sempozyumu, Ankara 1983.

Gündel, Ahmet. Açıklamalı-İçtihatlı 765 ve 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunlarındaki Hırsızlık ve Dolandırıcılık Suçları, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2005.

Gürer, Nilüfer. "Trafikte Yol, Çevre ve Meteorolojik Faktörler", II. Trafik Şurası, 21–22 Ekim 2004 382–383, Ankara 2004.

Gümüş, Erdal. "Crime In Urban Areas: An Empirical Investigation" Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi (7) 2004, 98–109.

Güven, Bülent. "Çanakkale İlinde 2005 Yılında Meydana Gelen İntihar Olaylarına İlişkin İnceleme Raporu", 2006.

Göksu, Emel. 1929 Dünya Ekonomik Buhran Yıllarında İzmir ve Suç Coğrafyası, İzmir Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayını, İzmir 2003.

Gölbaşı, Serdar. Kentleşme ve Suç İstanbul'u Kentleşme Süreci İle Suçluluk Arasındaki İlişkinin Kuramsal Değerlendirilmesi, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2008.

Gönüllü, Müzeyyen; Gönül İçli, "Çalışma Yaşamında Kadınlar: Aile ve İş İlişkileri", C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi Mayıs 2001 Cilt:25 Sayı:1 2001, 81–100.

Hancı, İ. Hamit; Beyhan Ege, "İzmir'de Suç İşleyen Çocukların Sosyolojik Özelikleri", Adli Tıp Dergisi, 1993, 3–9.

Harries, Keith. "Mapping Crime: Principle and Practice", National Institute of Justice World 1999 http://www.ojp.usdoj.gov http://www.ojp.usdoj.gov/nij (01.06.2009).

Henden, H. Burçin; Gürol Korkmaz, "Kentsel Güvenlik ve Kent Planlaması İlişkisi: Kent Güvenliği Planlaması" Kent Sağlık Sempozyumu, Bursa 7–9 Haziran 2006 297-298, Bursa 2006.

Herbert, David. "The Geography of Urban Crime", (Ed. Clive Coleman), The British Journal of Sociology, Vol:35, No:1, 1984 153-154.

Işık, Şevket. Türkiye'de Üniversitelerin Kentlerin Gelişimi ve Ekonomik Yapısı Üzerine Etkileri Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Ege Üniversitesi Yayınları, İzmir 2008.

Işık, Şevket. "Türkiye'de Kentleşme ve Kentleşme Modelleri" Ege Coğrafya Dergisi, 14, 2005, 57-71.

İbrahimov, Aydın. "Konum Özellikleri" (ed. Telat KOÇ) Çanakkale Yerleşmesinin Durum Raporu, Çanakkale Kent Konseyi Yayınları, Yayın No:2. 2004.

İçişleri Bakanlığı Suç ve Suçlu Profili, Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi, Ankara 2002.

İçli, Tülin. Kriminoloji Seçkin Yayınevi, Ankara 2007.

İçli, Tülin. Türkiye'de Suçlular Sosyal Kültürel ve Ekonomik Özellikleri 3. Baskı Atatürk Kültür Merkezi Yayını, Ankara 1993.

İncekara, Ahmet. "Çanakkale Ekonomisinin Gelişmesinde Sanayi ve Ticaretin Yeri Önemi", Çanakkale İlinin Ekonomik Gelişmesi Semineri, Çanakkale, 2005 59–80.

Johnson, C.P. "Crime Mapping and Analysis Using GIS" Conference on Geomatics in Electronic Governance January 2000. :http://www.cdac.in/HTML/pdf/geom4.pdf (20.06.2009).

Karagöz, Ahmet. Suç Önleme Hizmetleri, Özel Güvenlik ve Emniyet Teşkilatı, Ankara 2002.

Karakaş, Erdal. "Elazığ Şehrinde Suçların Dağılışı ve Özellikleri", Doğu Coğrafya Dergisi Sayı:15, 2006, 83–112.

Karakaş, Erdal. "Uygulamalı Coğrafya'da Suç Haritaları I. Veri Kaynakları", Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, 59 Cilt:15, Sayı:1, 2005, 57–69.

Karakaş, Erdal. "Elazığ Şehrinde Hırsızlık Suç Dağılışı ve Özellikleri", Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:14, Sayı:1, 2004, 19–39.

Karakuş, M., Hüseyin Bayrakçeken; İbrahim Mutlu 2006 "Hava Şartlarının Taşıt ve Kazalara Etkileri", 3.Trafik ve Yol Güvenliği Kongresi Uluslararası Sergisi, Ankara.

Keleş, Ruşen. Kentleşme Politikası, İmge Kitabevi, Ankara 1990.

Kelkit, Abdullah. "The Traffic Security in Highways-The Connection With The Planting Design," Proc. 1sh Int. Traffic and Road Safety Congress, 2002, 44–48.

Kızmaz, Zahir. "Okullardaki Şiddet Davranışının Kaynakları Üzerine Kuramsal Bir Yaklaşım", C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi Mayıs 2006 Cilt:30, Sayı:1, 2006, 47–70.

Kızmaz, Zahir. "Öğrenim Düzeyi ve Suç: Suç-Okul İlişkisi Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma", Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:14, Sayı:2, 2004, 291–319.

Kızmaz, Zahir. "Ekonomik Yapı ve Suç: Bazı Araştırma Bulguları Üzerine Genel Bir Değerlendirme", Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:13, Sayı:2, 2003, 279–304.

Koç, Telat. "Çanakkale Kentinin Kentsel Gelişimi (1462-2006) İle Fiziki Coğrafya İlişkisi", Çanakkale Kent Konseyi Yayınları, Kitap Dizisi-Yayın No:2, 2006.

Koç, Telat. "İklim" Çanakkale Yerleşmesinin Durum Raporu, Çanakkale Kent Konseyi Yayınları:2 2004.

Koç, Telat. Kuzeybatı Anadolu'da İklim ve Ortam Sinoptik, İstatistik ve Uygulama Boyutlarıyla, Çantay Kitapevi, İstanbul 2001.

Koç, Telat; Murat Türkeş; Vedat Çalışkan; Faize Sarış; Cemil İrdem; Canan Çavuş; Ayhan Sağlam, "22–25 Ocak 2004 Çanakkale Kar Fırtınası Afetinin Yarattığı Sosyal Etkilerin Mahalle (Çanakkale) Ölçeğinde Değerlendirilmesi", Ulusal Coğrafya Kongresi (Prof. Dr. İsmail YALÇINLAR anısına), 29–30 Eylül 2005, Bildiriler Kitabı, 267–275. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İstanbul 2005.

Korkut, Cevat. Tıbbi Coğrafyaya Giriş, Tepekule Kitaplığı, İzmir 1998.

Lombroso. Suç İşlemenin Sebepleri ve Önlemleri, (çev. Sadi Anadolu) Sebat Basımevi, İstanbul 1935.

Matthews, John; David Herbert, Geography, A Very Short Introductıon, Oxford Universty Press, New York 2008.

Meade, Melında S; Robert J. Earickson Medical Geography, The Guilfor Press, NewYork. 2000.

Mortan, Kenan. Çanakkale Ekonomisi ve Gelecek Senaryosu Projesi, Çanakkale Ticaret ve Sanayi Odası, İstanbul 2003.

Nordin, Lina; Torbjörn Gustavsson; Jorgen Bogren; Deliang Chen; Haisheng Li; Hua Tian "ChiWI – a Road Weather Index for China", Internatıonal Journal Of Clımatology, 2009.

Oktay, Aylin. Çanakkale Kent Merkezinde Karayolu Ulaşımı, (Yayınlanmamış Lisans Tezi), 2006, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.

Özerkmen, Necmettin. "Trafik Kazalarının Nedenleri ve Sürücü Davranışları", Polis ve Sosyal Bilimler Dergisi, Gaziantep, Yıl: 3, Cilt:3, Sayı:1, 2005.

Özey, Ramazan. 2004 "İnsan Davranışları, Hukuk, Güvenlik, Suç ve Coğrafya", Emniyet Genel Müdürlüğü, Polis Dergisi, 159. Yıl Özel Sayı, Ocak-Şubat-Mart 2004, Ankara, Yıl:10, Sayı 39, 386–393.

Özgüç, Nazmiye. Turizm Coğrafyası, Çantay Kitabevi, İstanbul 2003.

Özdemir, Turgut. Ayşe, Turabi; Füsun, Üçer; Ayhan, Arık, "Balıkesir İlindeki Trafik Sorunları ve Çözümleri Üzerine Bir Araştırma" II. Trafik Şurası, Ankara 21–22 Ekim 2004, 215–226, Ankara 2004.

Özdirim, Muhittin. Trafik Mühendisliği Açısından Ülkemiz Trafiği ve Sorunları Birinci Ulusal Ulaşım Sempozyumu, İstanbul 6–7 Mayıs 1996, 265–272, 1996.

Özözen Kahraman, Selver. "Çanakkale'de Demografik Geçiş Dönemleri, Nüfus Hareketleri ve Gelecek Projeksiyonlar" Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı, Sayı:4 2005, 141-160.

Ponting, Clıve. Dünyanın Yeşil Tarihi, Çevre ve Uygarlıkların Çöküşü (çev. Ayşe Başçı-Sander), Sabancı Üniversitesi, İstanbul 2000.

Robinson, P.J.; A. Henderson-Sellers "Human Interaction with Climate", Contemporary Climatology. Pearson Publications, London 1999.

Roncek, W. Dennıs."Dangerous Places: Crime and Residential Environment", Social Forces, Vol. 60, No. 1, 1981, 74–96.

Sancar, Cenap; Dilek, Ş. Beyazlı, "Kent Merkezlerinde Duran Trafik (otopark) Sorunu", 3. Trafik ve Yol Güvenliği Uluslararası Kongresi, Ankara, 2006, 581–589.

Sazak, Şaduman. "Türkiye'de sosyo-kültürel gelişmişlik seviyesi ile ilgili bazı göstergeler itibariyle kentler üzerinde bir araştırma", (Ed. Hüseyin Cengiz) Metropoliten Alanlar Planlama Sorunları, 1. Sempozyumu, 15-16 Ekim 1999 YTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, 1999.

Sümer, Neslihan. "Kültür ve Suç", Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi, 1995, 507–511.

Shover, Neal. "Burglary", Crime and Justice, The University of Chicago Pres, Vol. 14, 1991, 73–113.

Sten, Paul J. M.; Pıet H. Pellenberg, "The Geography of Crime in The Netherlands, Faculty of Spatial Sciences", Unversity of Groningen, 2000.

Şener, Sefer. "Çanakkale Turizm Ekonomisi Ekseninde Kalkınma Stratejisi Formülasyonu", Çanakkale İlinin Ekonomik Gelişmesi Semineri, İstanbul, 2005, 157–196.

Tekin, Uğur. "Almanya'da Suça Yönelen Çocuk ve Gençlik için Yardım Kurumları", III. Ulusal Çocuk ve Suçlu Sempozyumu: "Bakım, Gözetme ve Eğitim", Ankara, 2005, 185–195.

Temel, O. Gülhan; Handan, Çamdeviren; Zeki, Akkuş "Sınıflama Ağaçları Yardımıyla Restless Legs Syndrome (RLS) Hastalarına Tanı Koyma" İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 12 (2) 2005, 111–117.

Trafik İstatistik İl Yıllığı, T.C.İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Trafik Hizmetleri Başkanlığı, 2002.

TÜİK Adalet İstatistikleri, 2006.

TÜİK, Genel Nüfus Sayımı Göç istatistikleri, Ankara 2000.

Tümertekin, Erol; Nazmiye Özgüç, Beşeri Coğrafya, İnsan, Kültür, Mekân, İstanbul 2002.

Tümertekin, Erol. Ulaşım Coğrafyası, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1987.

Türkeş, Murat. "Kazdağı Korumamız Gereken Doğal Zenginliğimiz", Çanakkale Dosyası, 2006, 74–77.

Türkeş, Murat. "Klimatolojik ve Hidrolojik Verilerin İklimsel Değişimler Açısından Analizi II, Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü, Yayınlanmamış Ders Notları. 2005.

Uğur, Naci. Gecekondularda Suç ve Suçluluk, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 1986, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Ulutürk, Bülent. Kentleşme ve Suç İlişkisi: Adana ve Çanakkale Araştırması. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2006, Polis Akademisi, Ankara.

Uzun, Alper; Alpaslan, Aliağaoğlu "Tokat Şehrinde Mala Karşı İşlenmiş Suçlar", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2009 430–444.

Yarsuvat, Duygun. Trafik Suçları, İstanbul Üniversitesi Yayınları, Sermet Matbaası, İstanbul 1972.

Yavuzer, Haluk. Çocuk ve Suç, Remzi Kitabevi, İstanbul 1998.

Yayla, Nadir; H. Onur Tezcan, "Trafik Kazalarında Yol Kusuru ve Güvenlik Denetimi", II. Trafik Şurası 21-22 Ekim 2004, Ankara.

Yıldırım, Aziz. "Kentleşme ve Kentleşme Sürecinde Göçün Suç Olgusu Üzerindeki Etkileri" (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) 2004, Ankara Üniversitesi, Ankara.

Yıldırım, Oğuz. "2000 Yılı Sonrası Çanakkale İli Sosyo-Ekonomik Yapısındaki Gelişim", Çanakkale Dosyası, 2006, 38–39.

Yılmaz, Zekeriya. Anayasa TCK-CMK İnfaz Kanunu. Seçkin Yayınevi, Ankara. 2006.

Youngho, Kim. "A Surveıllance Modelıng And Ecologıcal Analysıs Of Urban Resıdentıal Crımes In Columbus, Ohıo, Usıng Bayesıan Hıerarchıcal Data Analysıs And New Space-Tıme Surveıllance Methodology", The Ohio State University, 2007.

Yücel, T. Mustafa. Kriminoloji, Beta Basım, İstanbul 2004.

Zhang, Haifeng; Micheal P. Peterson, "A Spatıal Analysıs Of Neıghbourhood Crıme In Omaha, Nebraska Usıng Alternatıve Measures Of Crıme Rates", Internet Journal of Criminology. 2007.
www.internetjournalofcriminology.com (09.06.2009).

Zinowitcz, Rad. "Ekonomik Şartlarla Suç Arasındaki Münasebetler" (çev. Muhsin F. Fer), Siyasi İlimler Mecmuası, Ankara 1942.

İnternet Kaynakları

www.isref.org/index.php?pid=43&page=view&id=437 (04.02.2009)

www.tuik.gov.tr (08.02.2009)

http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=245668 (10.02.2009)

www.canakkale.gov.tr (07.03.2009).

http://www.canakkale.bel.tr/bpi.asp?caid=98&cid=545 (07.03.2009).

www.interpol.int/Public/THB/PeopleSmuggling/Default.asp (11.03.2009).

www.trafik.gov.tr/icerik/bildiriler/Prof_Dr_I_Hamit_Hanci.doc (17.03.2009).

www.psychology.suite101.com/article.cfm/human_error_reasons_for_road_traffic_accidents (15.05.2009).

http://www.kriminoloji.com/Kriminolojinin%20tarihi.htm (02.07.2009).

http://www.turkhukuksitesi.com/showthread.php?t=2375 (02.07.2009).

http://www.turkhukuksitesi.com/showthread.php?t=19734 (05.07.2009).

http://www.bayindirlik.gov.tr/turkce/html/yonetmelik7.htm (05.07.2009).

http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=3894&tb_id=1(12.07.2009).

http://arsiv.ntvmsnbc.com/news/370575.asp (13.07.2009).

http://www.kgm.gov.tr/ilce1.asp (10.08.2009).

http://www.kgm.gov.tr/il1.asp (10.08.2009).

http://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye'deki_%C3%BCniversiteler_listesi (02.09.2009).

http://www.canakkale.gov.tr/ckale_idari.htm?mn=1&sm=1-3 (12.09.2009).

http://www.nila.home.anadolu.edu.tr/ENM420/.../chapter%201-fatmagul.ppt (27.09.2009).

Sabah Gazetesi (06.06.2009).

Çanakkale'de İncelenen Suçlarla ilgili Yapılan Haber Gazetesi Arşiv Taraması

Günümüzde var olan çeşitli kitle iletişim araçları kişilerin Dünyada birçok konudan haberdar olmalarını sağlamaktadır. Bu iletişim araçlarından biri olan gazetelerde genellikle 3. sayfa haberi olarak bilinen haberler suç ve suçlular ile ilgili haberleri oluşturmaktadır. Son yıllarda özellikle kişilere karşı ve mala karşı suçların arttığını ve önemli bir haber gündemi oluşturduğu söylenebilir. Bu durumu temel alınarak Çanakkale'de suçların yerel basında ne derece yer aldığını incelemek için yerel gazeteler arasından "Haber Gazetesi" seçildi. Belirlediğimiz bu günlük gazetenin 2007 yılı arşivi taranmıştır. Buna göre arşiv taramasında, Çanakkale'de özellikle bazı suçların gazete haberi olarak daha fazla yer aldığı belirlenmiştir. Çanakkale ilinin bulunduğu konum itibariyle kaçak göçmenlerin geçiş alanı olması, yerel basında pek çok kez haber olmuş ve özellikle yolların kötü oluşu ile ilişkilendirilen trafik kazası haberleri de en fazla işlenen suç haberleri olmuştur. Bunun dışında kentteki hırsızlık çetelerine, fuhuş çetelerine, uyuşturucu tacirlerine yönelik operasyonlar ile şiddet suçları, basında sıkça yer almıştır.

Basında yer alan suçları meydana geliş sayılarına göre sıralayacak olursak: Trafik kazalarıyla ilgili olarak özellikle kent merkezinde en fazla Atatürk Caddesinde, Troya Caddesinde, Çanakkale-İzmir karayolu üzerinde meydana gelmesine dair haberlere sıkça yer verilmiştir. Kent merkezindeki otopark sorununa defalarca değinilmiştir. Hırsızlık suçuna ilişkin Jandarma bölgesine giren mevkilerdeki hayvan ve hurda hırsızlıklarına yer verilmiştir. Kişiye karşı işlenen şiddet suçlarına, yaralama, darp suçlarına, uyuşturucu ve kaçak göçmenlerle ilgili operasyonlar pek çok kez basında yer bulmuştur. Eceabat, Küçükkuyu, Ayvacık, Assos'taki mülteci operasyonları haber konusu olmuş, bunun dışında ilçelerdeki trafik kazaları ve hırsızlık olayları da önemli bir yer tutmuştur.

Ek 1: 2007 yılında haber gazetesinde yer alan suçların olay sayıları.

Suç Türleri					
Trafik Kazaları	Hırsızlıklar	Aile Fert. Kötü Muamele-Darp-Tehdit-Hakaret	Kasten Yaralama Kasten Öldürme*		Diğer suçlar
37	32	5	3	1*	20

* Kasten Öldürme.

Troya Caddesi yine kaza

Çanakkale'de gün geçmiyor ki Troya Caddesinde trafik kazası olmasın. Yüzde 75'i ışık ihlali ve dikkatsizlik nedeniyle oluşan kazalar üzücü durumların ortaya çıkmasına neden oluyor.

ÇANAKKALE'DE Troya Caddesinde neredeyse kazasız gün geçmiyor. Son günlerde ard arda meydana gelen kazalarda şans eseri can kaybı yaşanmazken, büyük ölçüde maddi hasar meydana geliyor. Geçtiğimiz gece Tansaş kavşağından çıkan bir araç karşı şeritten kırmızı ışık ihlali yaparak gelen başka bir aracın çarpması sonucu kaza yaptı. Kazada şans eseri can kaybı yaşanmazken yaralılar Çanakkale Devlet Hastanesinde tedavi altına alındı.

8 Şubat 2007

Hıdırellez'de tatsız kutlama

Çanakkale'de Barbaros Mahallesinde Hıdırellez kutlaması sırasında tatsızlık yaşandı. Mahallede ateş yakan bir grup gencin Hıdırellez kutlaması hastanede bitti.

YAZIN başlangıcı olarak bilinen Hıdırellez, tüm yurtta olduğu gibi Çanakkale'de de çeşitli etkinliklerle kutlandı. Ancak Çanakkale'de Barbaros Mahallesinde Hıdırellez kutlaması sırasında tatsızlık yaşandı. Hıdırellez'i kutlamak için mahallede ateş yakan gençler ile emniyet güçleri arasında tartışma yaşandı.

Devamı 15. Sayfa'da

8 Mayıs 2007

Trafik canavarı can aldı

Çanakkale'nin Ezine ilçesinde meydana gelen trafik kazasında 2 kişi öldü, 3 kişi yaralandı.

ALINAN bilgiye göre, Yusuf Yapıcı yönetimindeki 17 SC 330 plakalı otomobil, Ezine-Geyikli kara yolunda karşı yönden gelen Nizamettin Kelebek idaresindeki 17 DV 590 plakalı Ezine Belediyesine ait otomobille çarpıştı. Kazada, her iki otomobilin sürücüsü olay yerinde hayatını kaybetti. Yaralanan Emine Yapıcı, Günay Emiral ve Ergun Güneri, Ezine Devlet Hastanesinde tedavi altına alındı.

19 Eylül 2007

Zehir taciri üniversiteli çıktı

Terzioğlu Yerleşkesi'nde öğrencilere uyuşturucu sattığı iddia edilen üniversite öğrencisi genç, Jandarmanın düzenlediği operasyonla yakalandı.

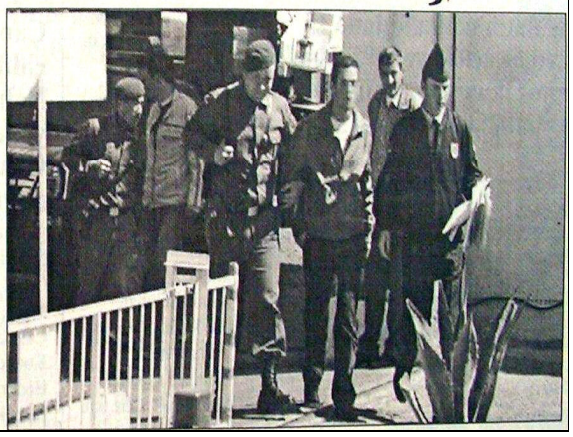

ÇANAKKALE Onsekiz Mart Üniversitesi (ÇOMÜ) Terzioğlu Yerleşkesinde, öğrencilere uyuşturucu madde sattığı iddia edilen üniversite öğrencisi, jandarmanın düzenlediği operasyonla yakalandı. Alınan bilgiye göre, bir ihbarı değerlendiren Çanakkale

Devamı 15. Sayfa'da

10 Mayıs 2007

Mahallede hırsız avı

Dün öğle saatlerinde Cevatpaşa Mahallesi Atatürk Caddesi Stadyum civarında bulunan bir apartmanın zemin katında bulunan bir eve giren hırsızla karşı kaşıya gelen ev sahibinin oğlu durumu polise haber verince mahallede hareketli anlar yaşandı.

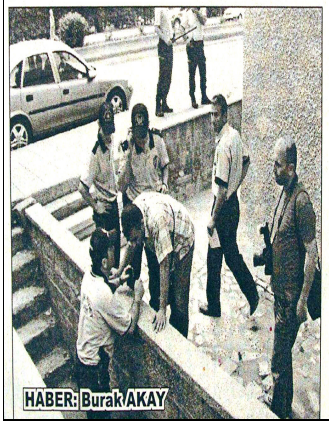

HABER: Burak AKAY

ATATÜRK Caddesi üzerinde bulunan 20 numaralı Safa Apartmanı'nda oturan İnanç Kardaş öğle saatlerinde Babası Sefer ve annesi Feruzan Kardaş'ın oturduğu eve gelerek anahtarla kapıyı açmak istedi. Tam bu sırada evin içinden gelen sesleri duyan İnanç Kardaş , ev içinde koşuşturmaların ve birilerinin olduğunun fakına vardı. Evde o saatte kimsenin olmayacağı için hemen polise haber veren Kardaş'ın ev bölgesinden kısa süre uzaklaşması sebebiyle

Devamı 15. Sayfa'da

6 Haziran 2007

Küçükkuyu'da kaçak operasyonu

Çanakkale'nin Ayvacık ilçesinde, Assos bölgesinden şişme botla Yunan adalarına kaçmak isteyen 31 şahıs, Sahil Güvenlik ekiplerinin yaptığı operasyonla yakalandı.

SAHİL Güvenlik gezici radar ekipleri dün gece saatlerinde Edremit Körfezi'nin bilinmeyen bir yerinden 31 mültecinin denize açıldığını belirledi. Yapılan takip sonunda Küçükkuyu Sahil Güvenlik Bot Komutanlığı ekipleri, Assos açıklarında bu kişileri yakalayarak Küçükkuyu'ya getirdi. Ekipler yine aynı bölgede yaptıkları ikinci operasyonda da şişme botla Yunan adalarına kaçma hazırlığında olan 3'ü kadın, 4'ü çocuk toplam 18 kişiyi daha yakaladı. Canlarını hiçe sayarak Midilli adasına kaçmak isteyen mültecilerin bazıları zor yolculuğu tamamlayamadan yakalandıklarına üzülürken, bazıları ise ellerini açıp uzun uzun dua etti. Yakalanan 31 kaçak göçmen daha sonra işlemleri yapılmak üzere Ayvacık Jandarma Komutanlığı'na götürüldü.

7 Haziran 2007

Yağmur kaza getirdi

Geçtiğimiz pazar akşamı etkili olan sağanak yağmur, Çanakkale merkez ilçe ve Kepez beldesinde maddi hasarlı trafik kazalarına neden oldu.

PAZAR akşamı Çanakkale'yi etkisi altına alan şiddetli yağmur maddi hasarlı trafik kazalarına neden oldu. İlk kaza saat 20.00 sularında İbrahim Bodur Lisesi kavşağında meydana geldi. Şans eseri can kaybının yaşanmadığı kazada birbirine giren 3 araçta maddi hasar meydana geldi. Şiddetli yağmurun neden olduğu bir diğer kaza ise Kepez'de meydana geldi. Yağmur nedeniyle kayganlaşan yolda aşırı sürat dolayısı ile meydana gelen kazada 17AD 593 plakalı otomobil takla attı. Aşırı hız dolayısı ile otomobilin direksiyon hâkimiyetini kaybeden sürücü, hafif yaralanırken, tedavisi ayakta yapıldı.

6 Mart 2007

Çanakkale'de esrar operasyonu

Jandarma ekipleri Çanakkale il merkezinde düzenlediği operasyonda 7 kilogram toz esrar ele geçirdi.

Alınan bilgiye göre, bir ihbarı değerlendiren İl Jandarma Komutanlığı'na bağlı ekipler İntepe Jandarma Komutanlığı'na bağlı ekiplerle birlikte alıcı kılığına girerek V.G. (35) ve A.K. (38) ile anlaşma yaptı. Yapılan anlaşma sonunda yaklaşık bin 500 YTL değerinde olan 7 kilogram esrarı jandarmaya satmaya çalışan 2 kişi suçüstü yakalandı. Olaya karıştığı iddia edilen A.C. isimli şahıs da İntepe beldesinde gözaltına alındı.

2 Temmuz 2007

Güzelyalı'da hırsızlar iş başında

Güzelyalı'da önceki gece iki ev soyuldu. Meydana gelen hırsızlık olayları yaşayanları tedirgin ediyor.

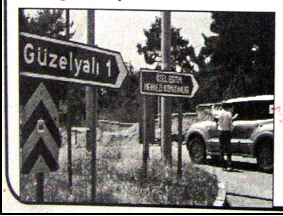

Çanakkale'nin gözde tatil yeri olan Güzelyalı'da son zamanlardaki hırsızlık olayları yaşayanları tedirgin ediyor. Önceki gece meydana gelen hırsızlık olayında Eko Market civarındaki 2 ev kimliği belirsiz kişi ve kişiler tarafından soyuldu. Sprey yöntemi ile 2 evi soyan hırsızlar yanlarına aldıkları değerli eşyaların yanı sıra araba anahtarları ile ev sahiplerinin araçlarını da alarak kayıplara karıştılar. Kış aylarına nazaran nüfusu 2-3 katına çıkan Güzelyalı'da meydana gelen hırsızlık olayları yaşayanları ve yazlıkçıları tedirgin ediyor.

13 Ağustos 2007

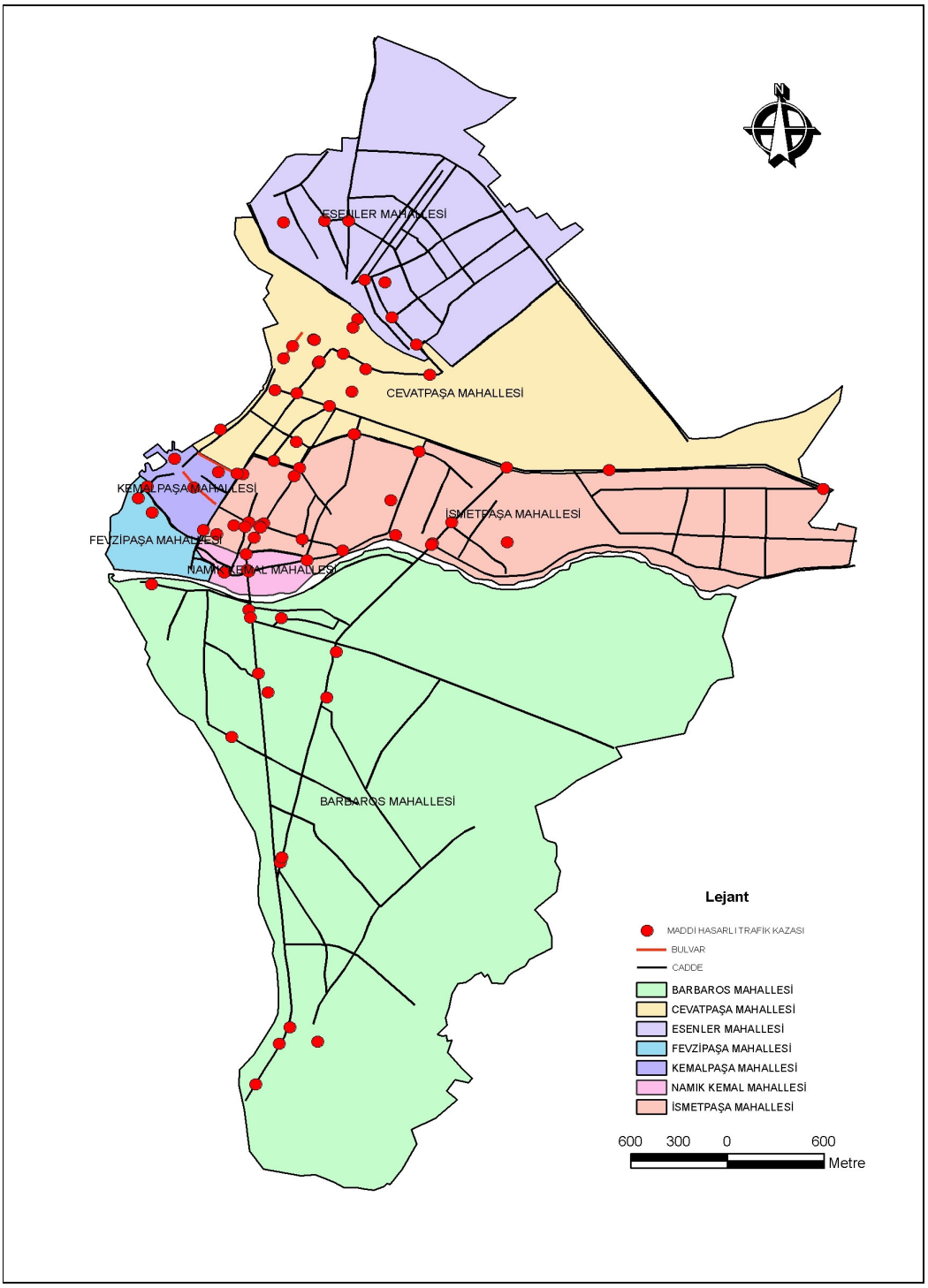

EK 2: Çanakkale kentinde maddi hasarlı trafik kazalarının Ocak ayındaki dağılışı (2007).

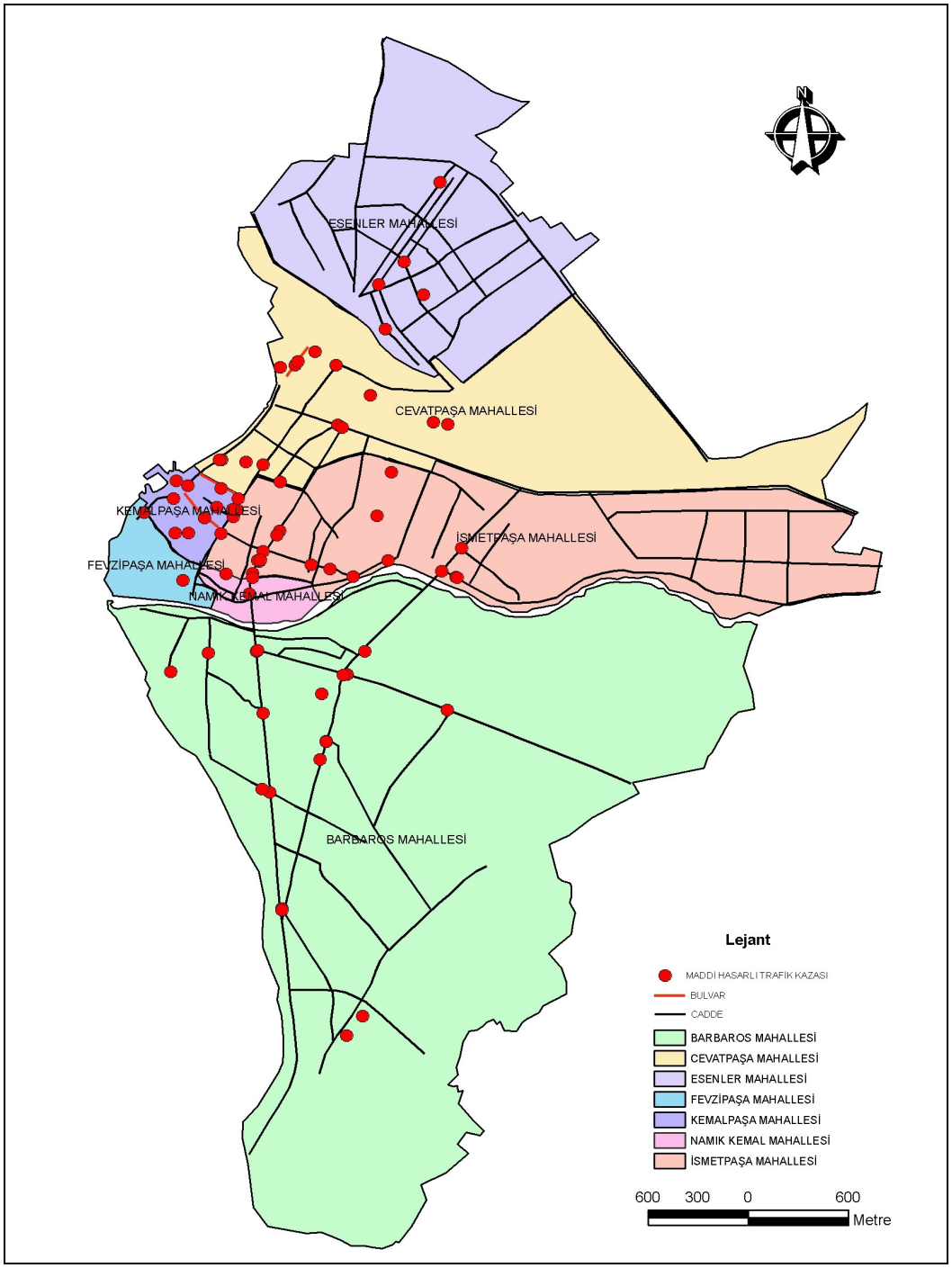

EK 3: Çanakkale kentinde maddi hasarlı trafik kazalarının Şubat ayındaki dağılışı (2007).

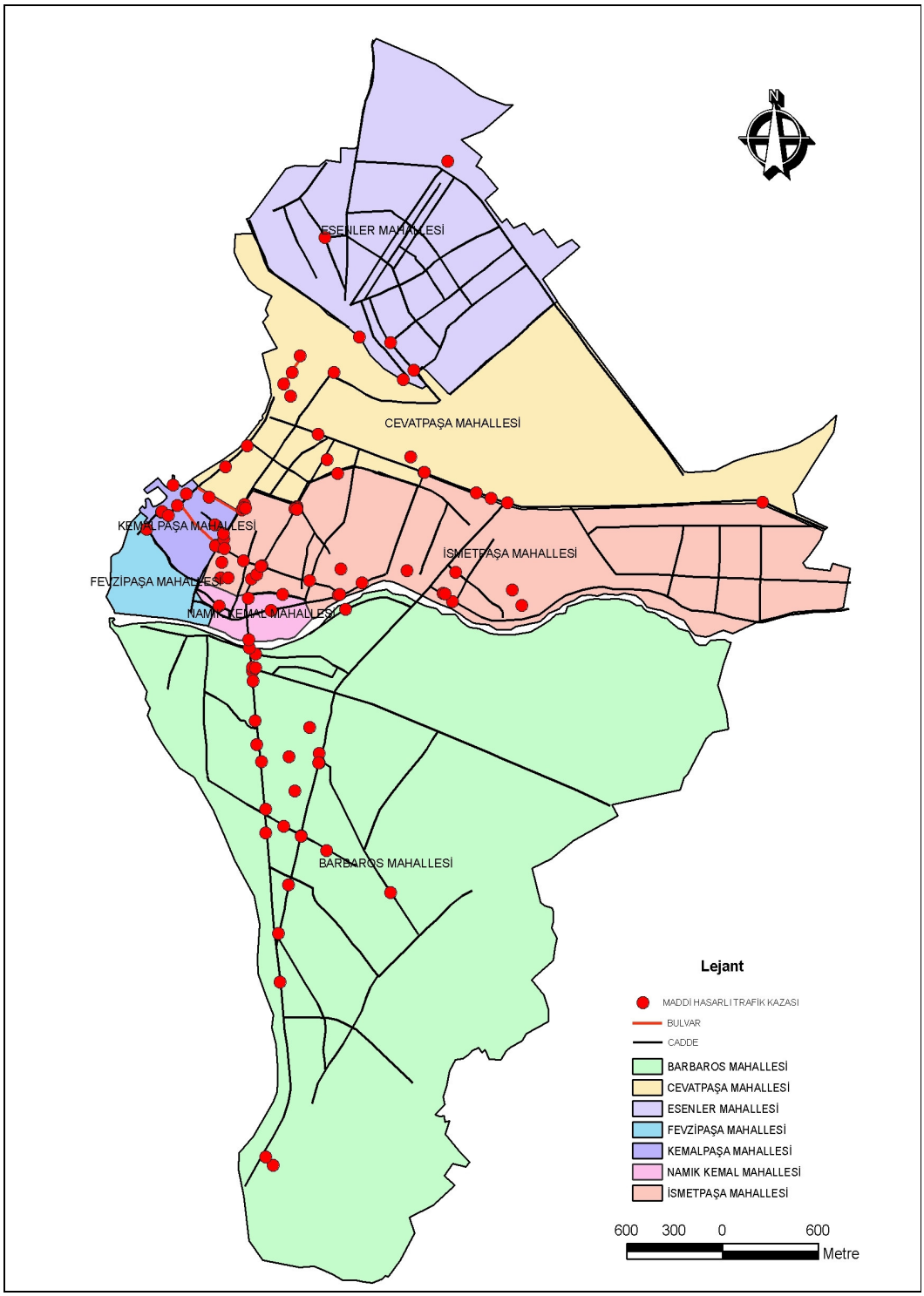

EK 4: Çanakkale kentinde maddi hasarlı trafik kazalarının Mart ayındaki dağılışı (2007).

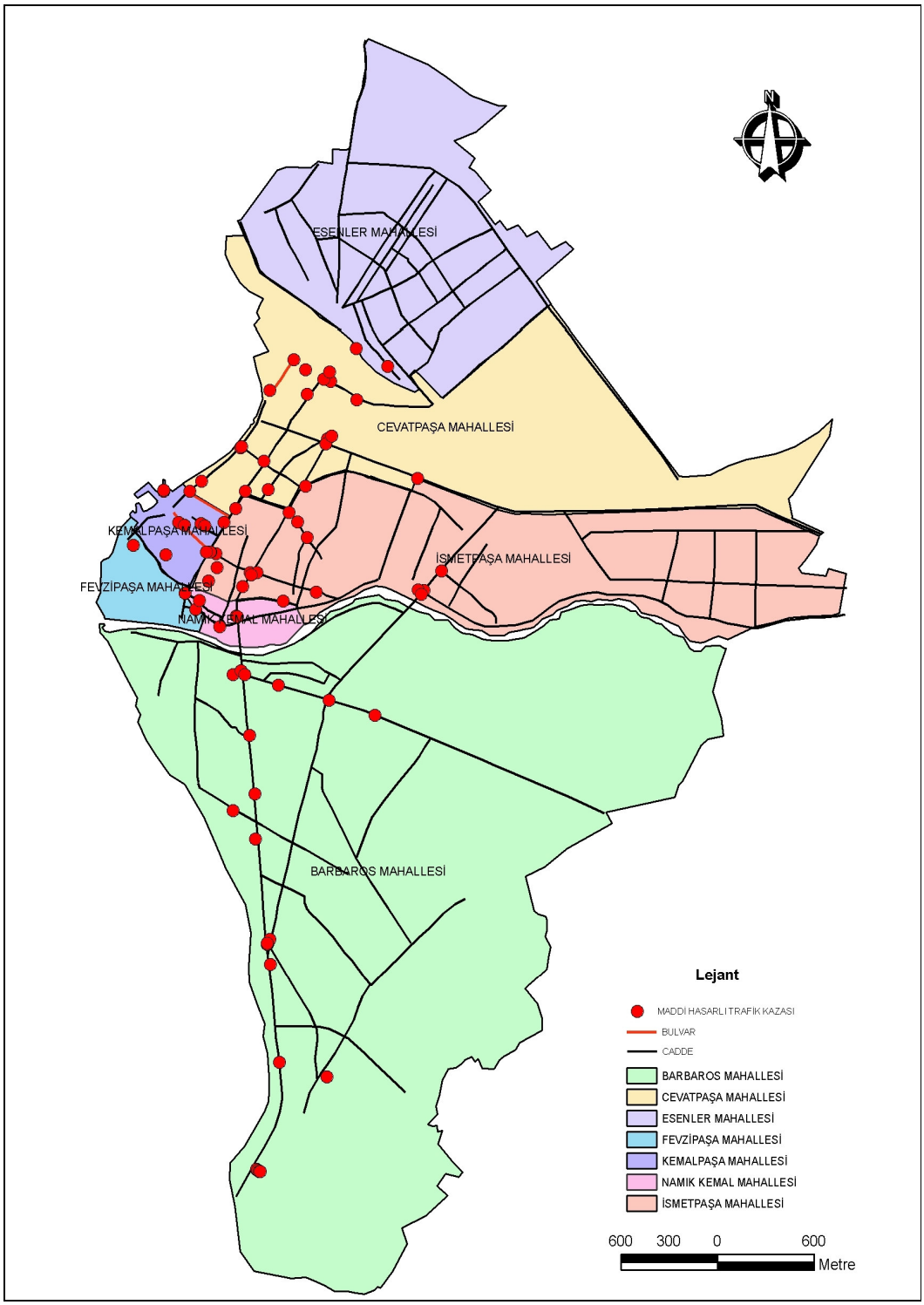

EK 5: Çanakkale kentinde maddi hasarlı trafik kazalarının Nisan ayındaki dağılışı (2007).

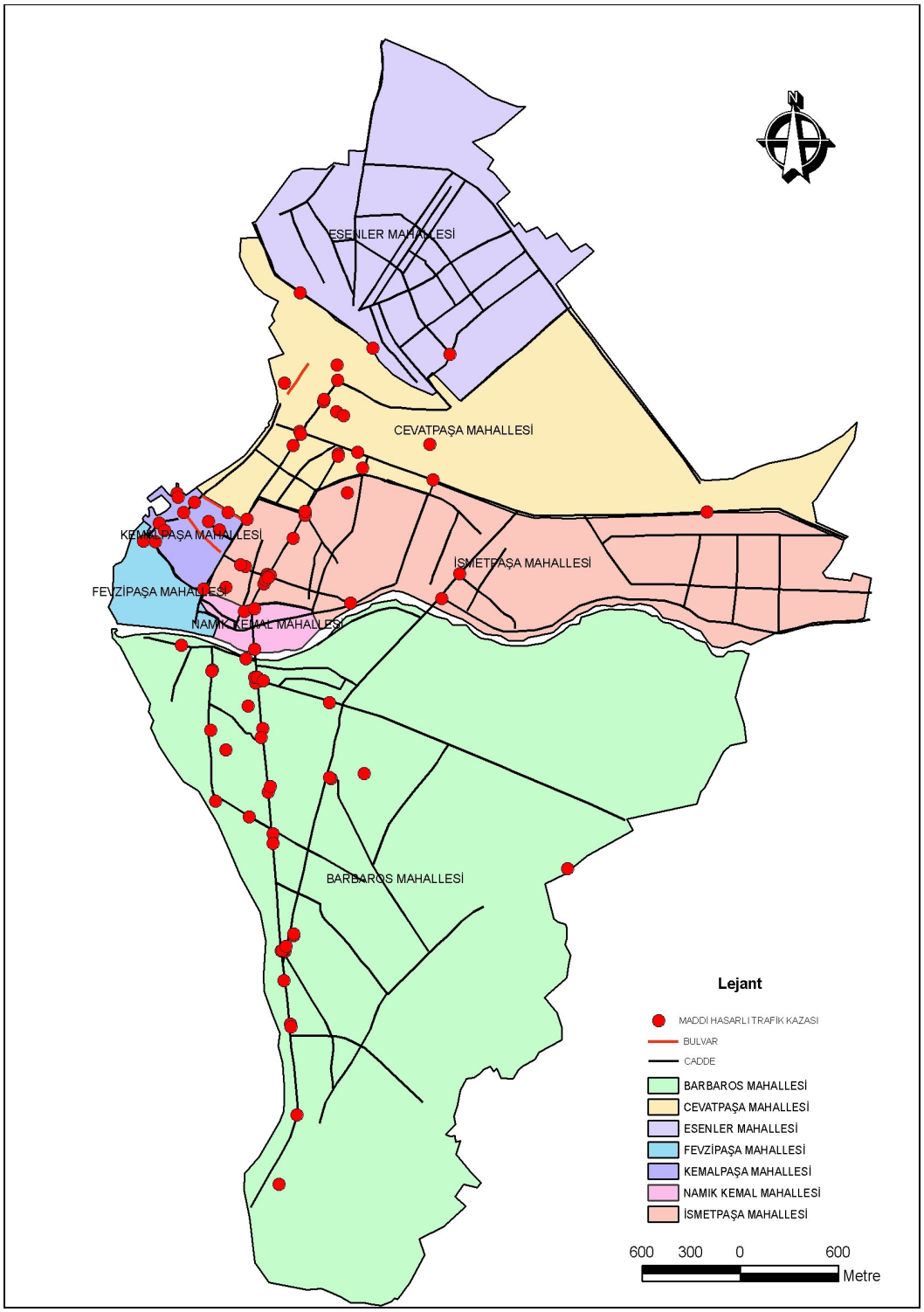

EK 6: Çanakkale kentinde maddi hasarlı trafik kazalarının Mayıs ayındaki dağılışı (2007).

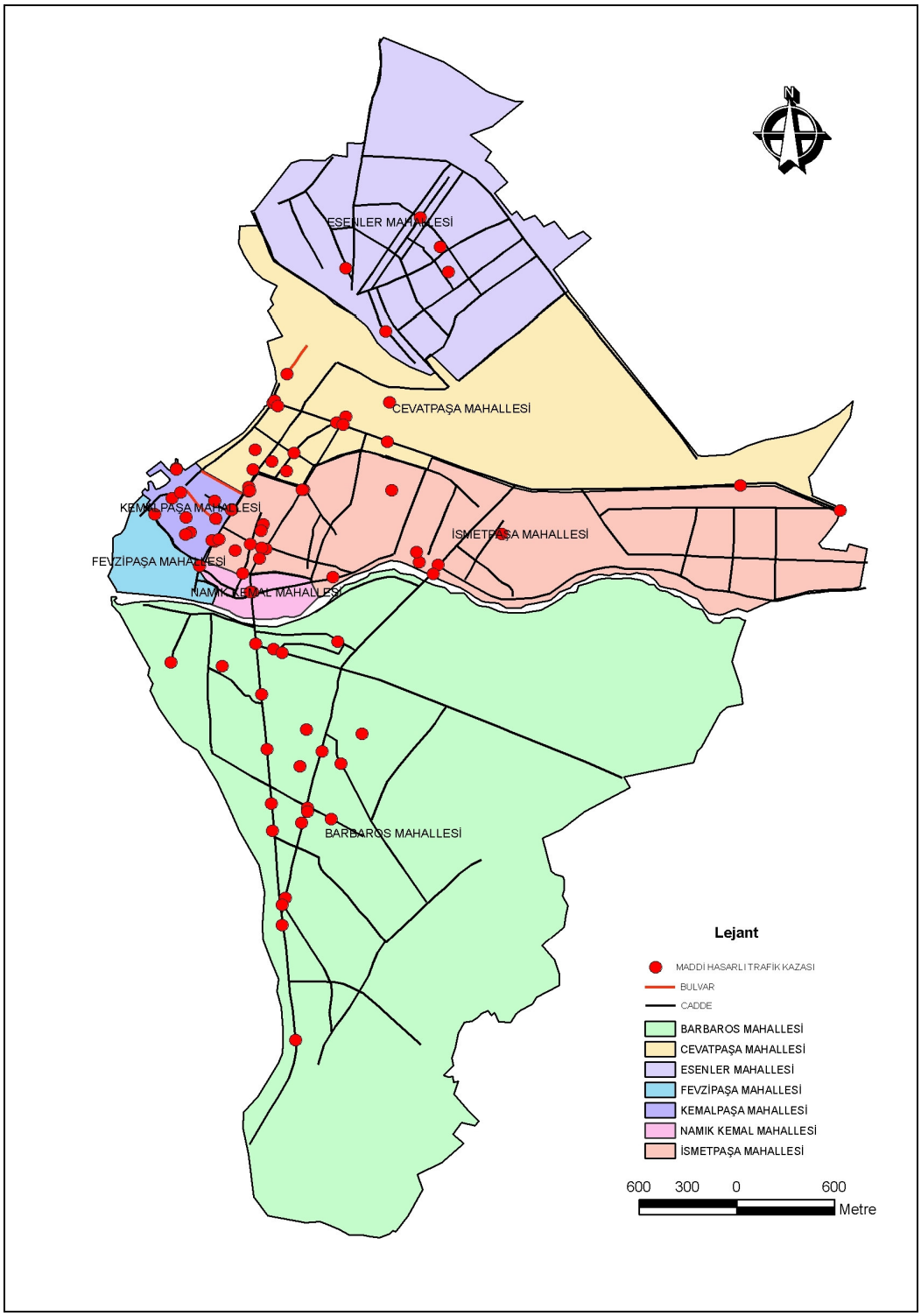

EK 7: Çanakkale kentinde maddi hasarlı trafik kazalarının Haziran ayındaki dağılışı (2007).

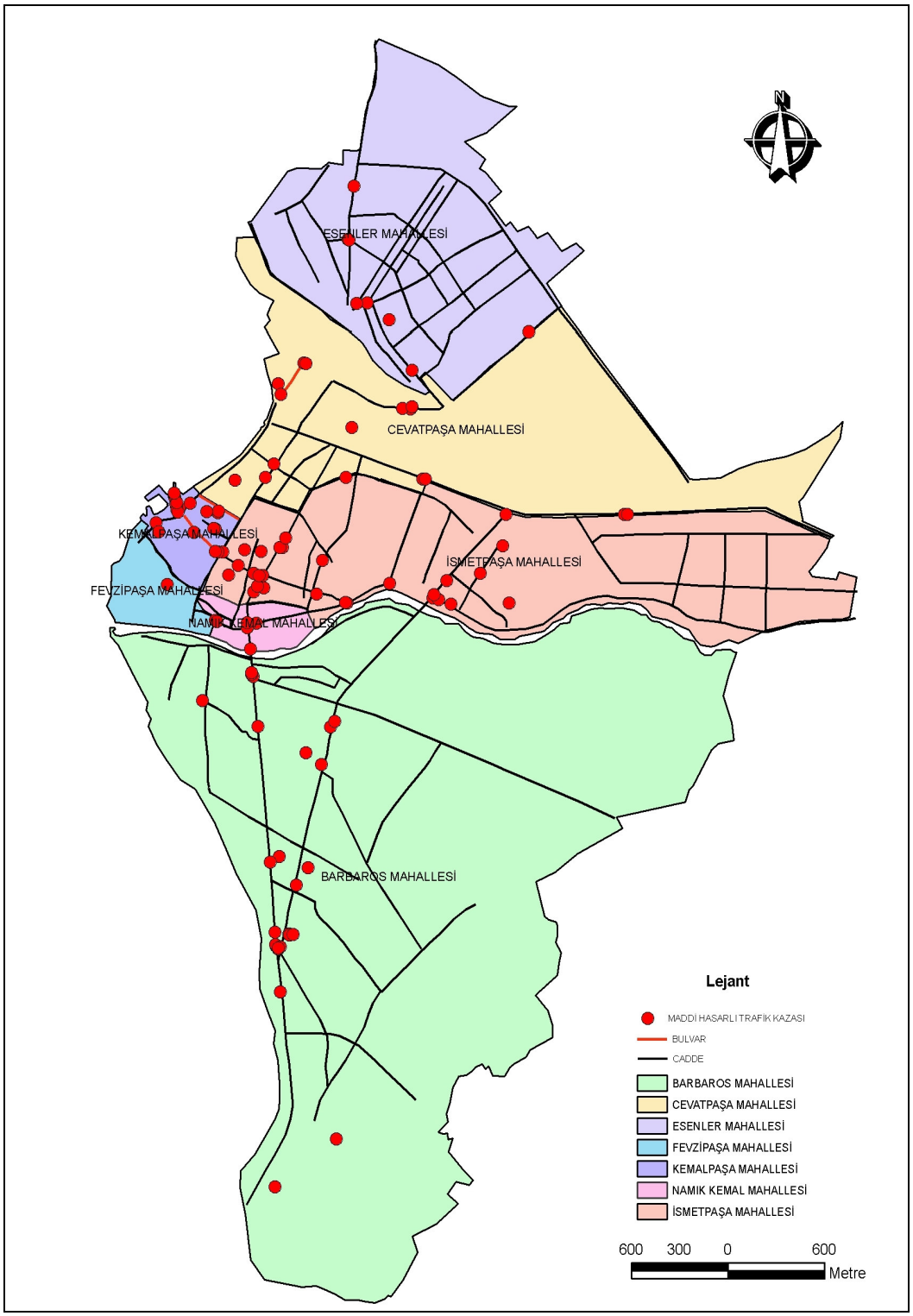

EK 8: Çanakkale kentinde maddi hasarlı trafik kazalarının Temmuz ayındaki dağılışı (2007).

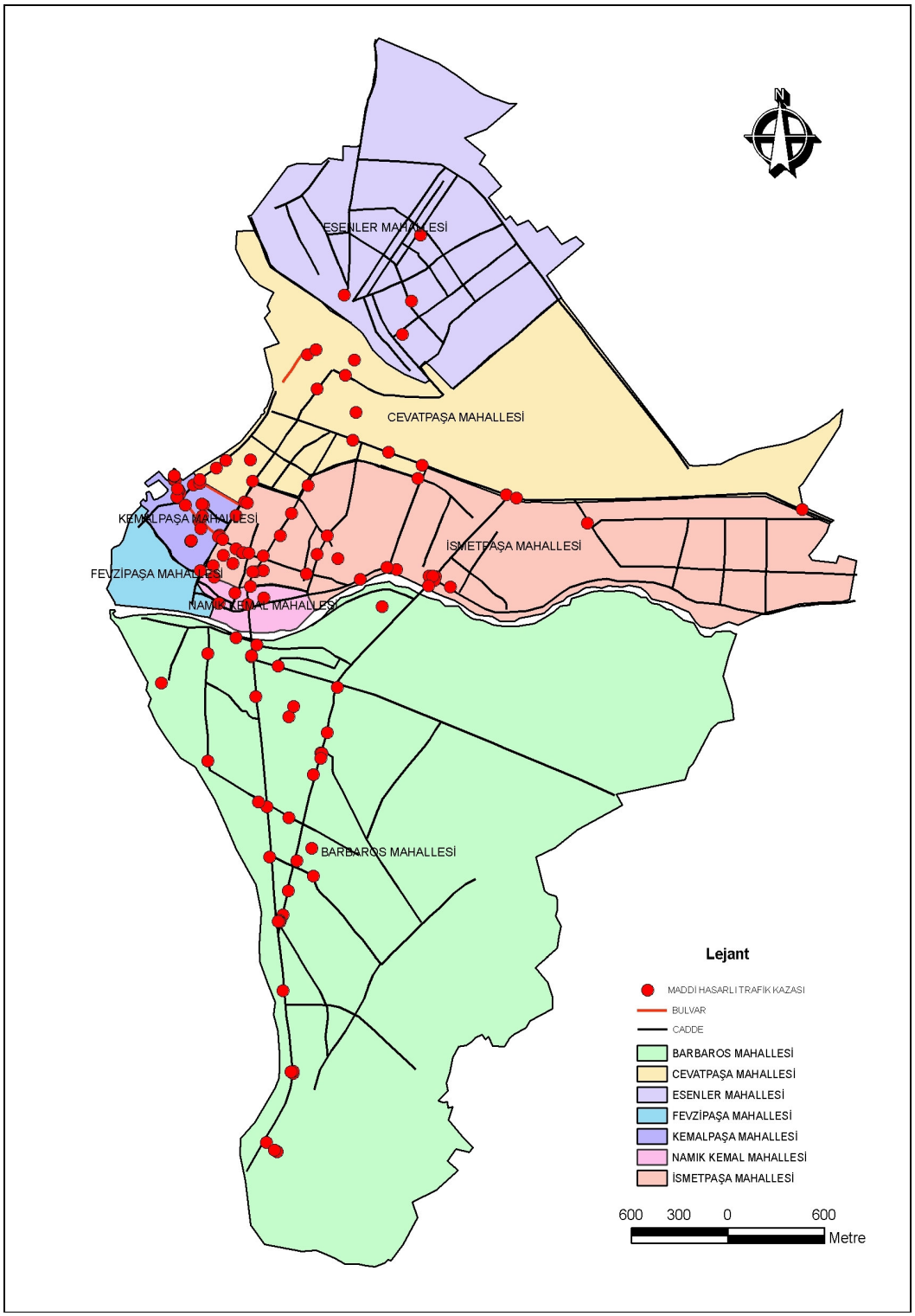

EK 9: Çanakkale kentinde maddi hasarlı trafik kazalarının Ağustos ayındaki dağılışı (2007).

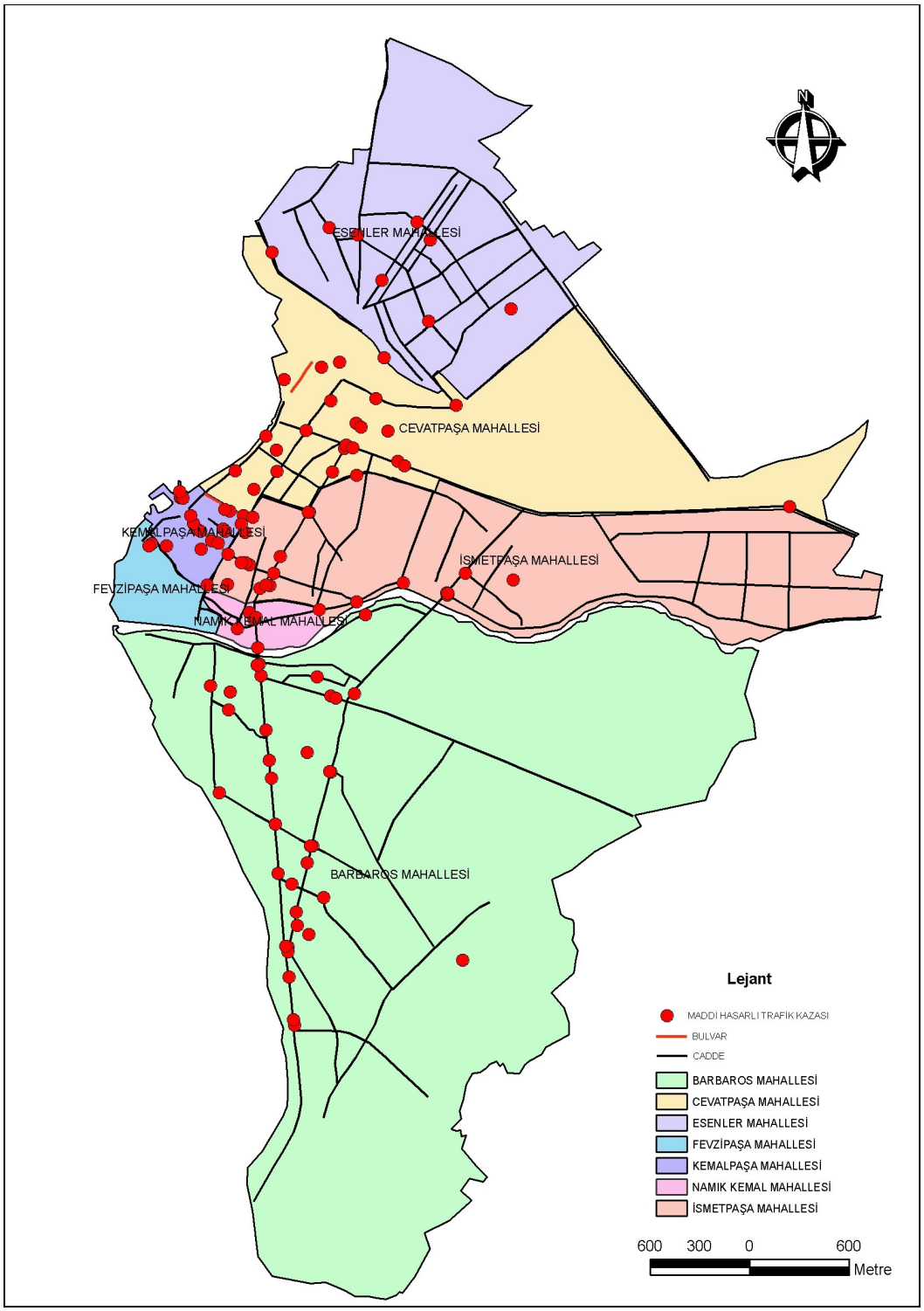

EK 10: Çanakkale kentinde maddi hasarlı trafik kazalarının Eylül ayındaki dağılışı (2007).

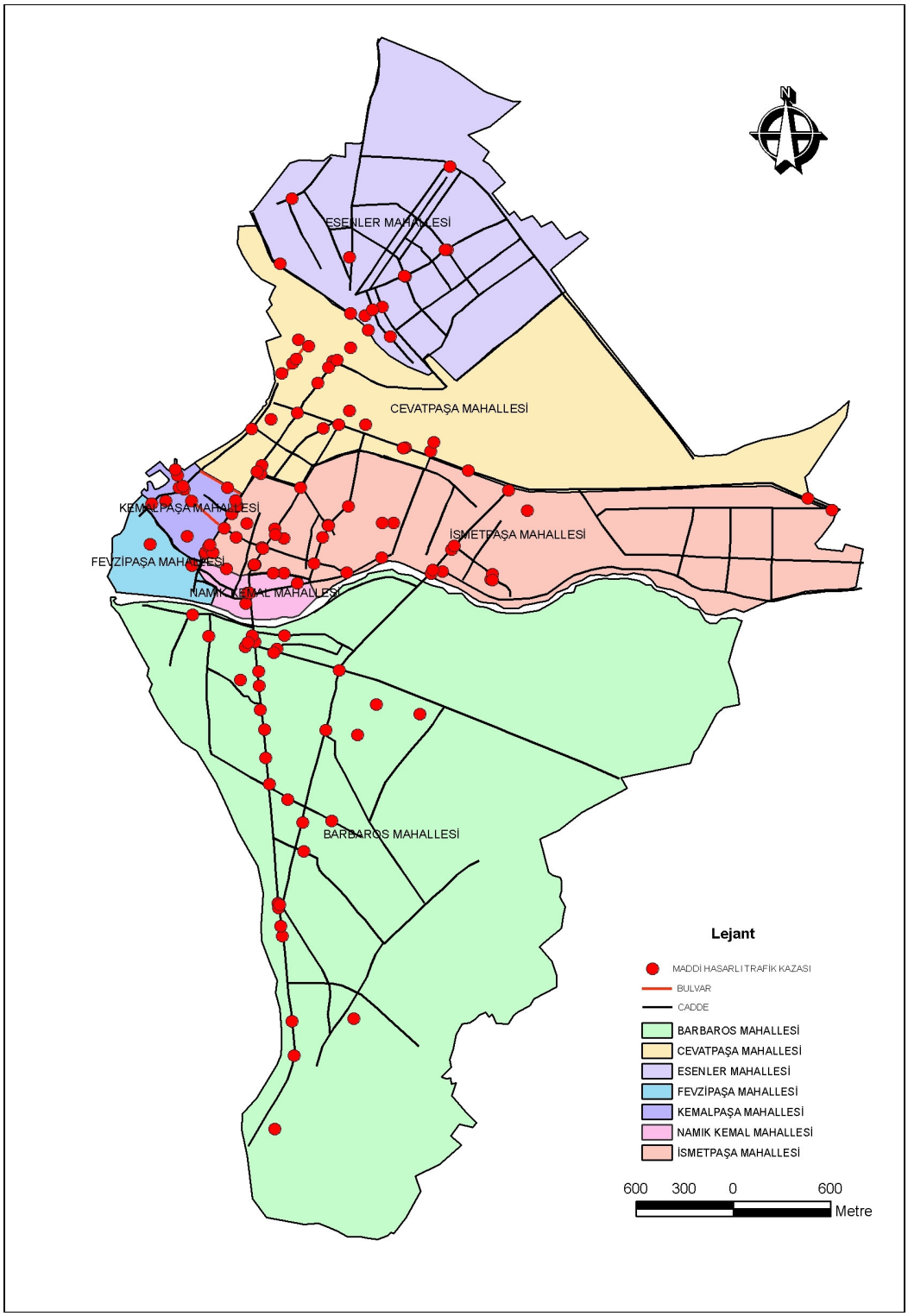

EK 11: Çanakkale kentinde maddi hasarlı trafik kazalarının Ekim ayındaki dağılışı (2007).

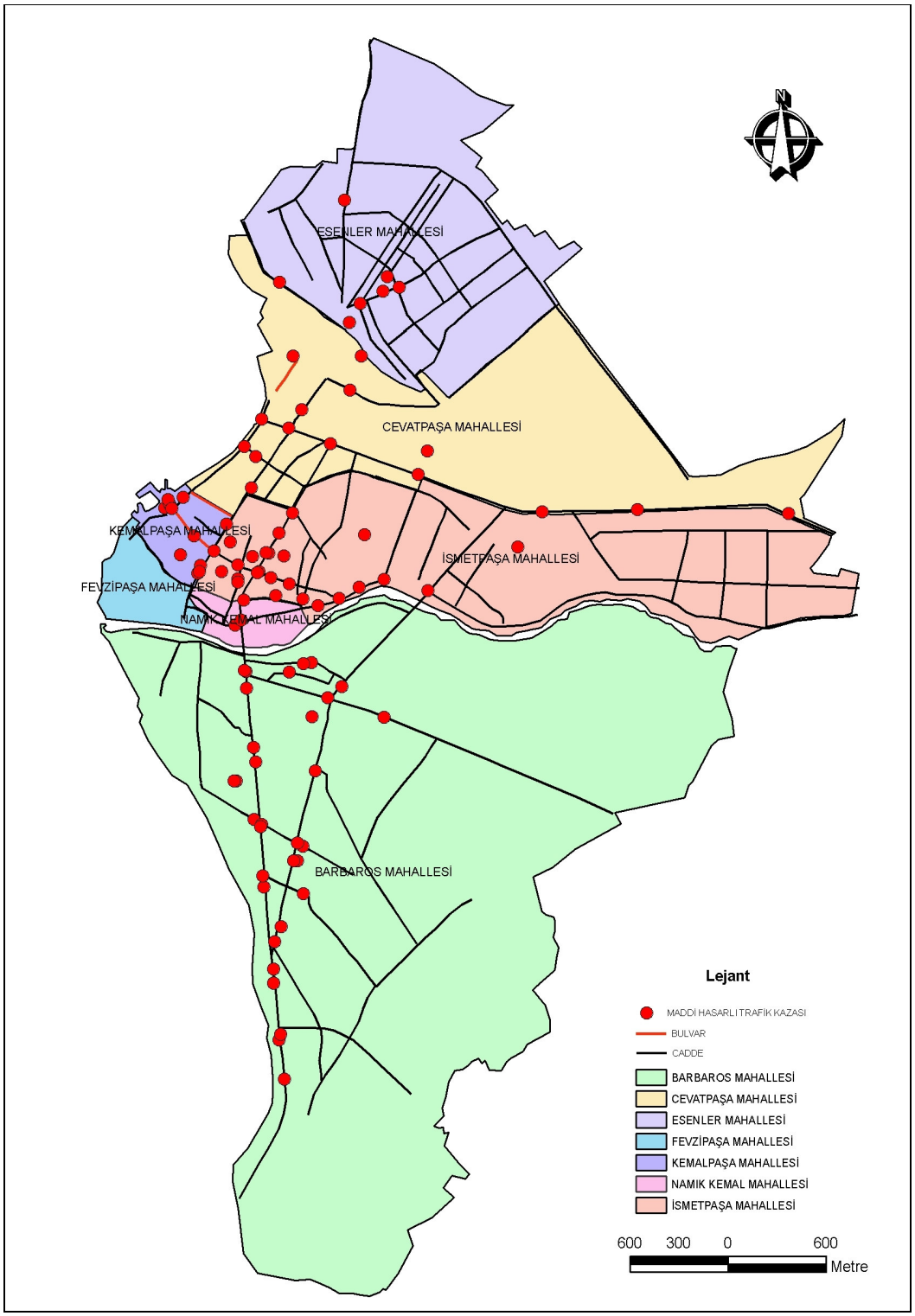

EK 12: Çanakkale kentinde maddi hasarlı trafik kazalarının Kasım ayındaki dağılışı (2007).

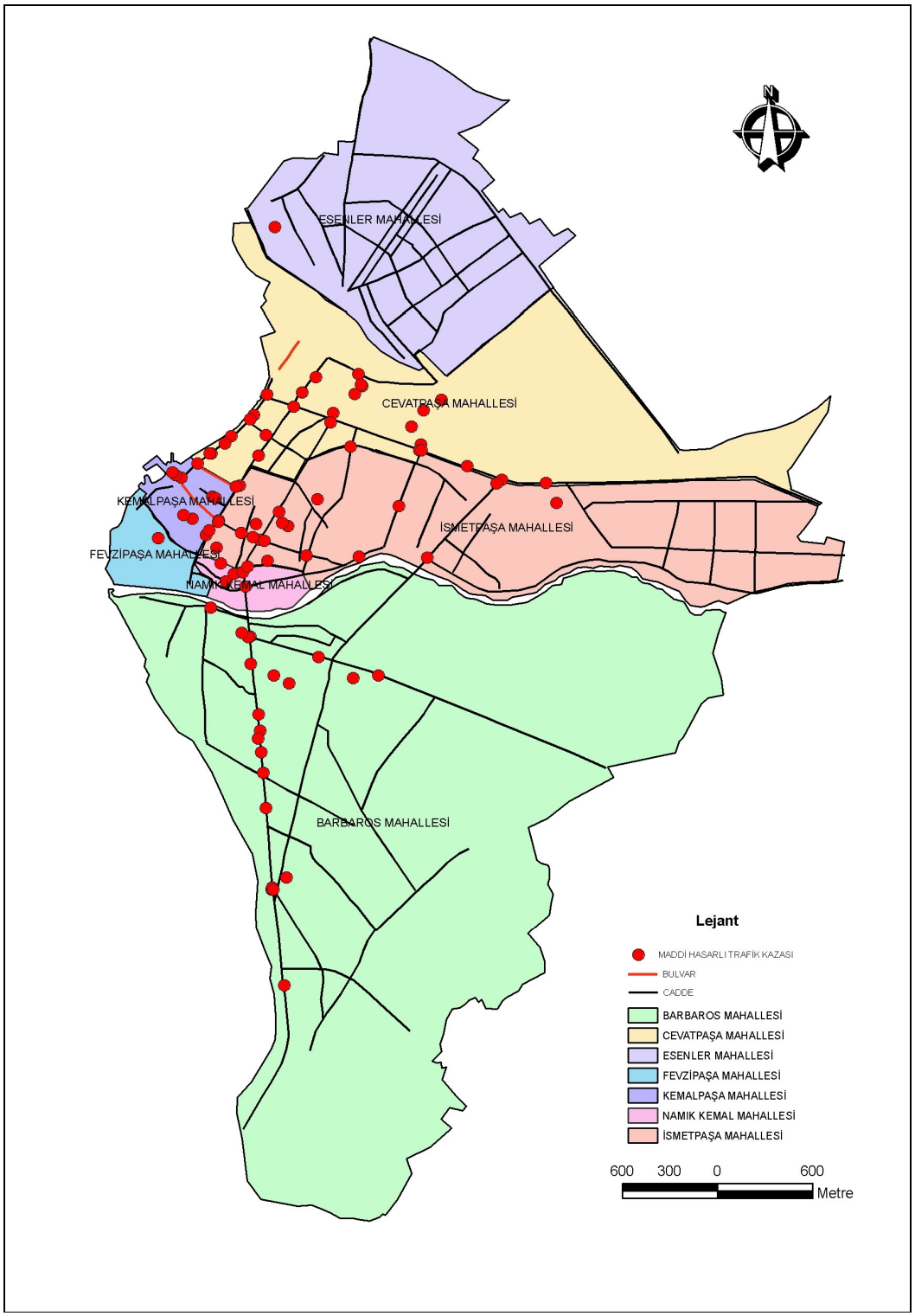

EK 13: Çanakkale kentinde maddi hasarlı trafik kazalarının Aralık ayındaki dağılışı (2007).

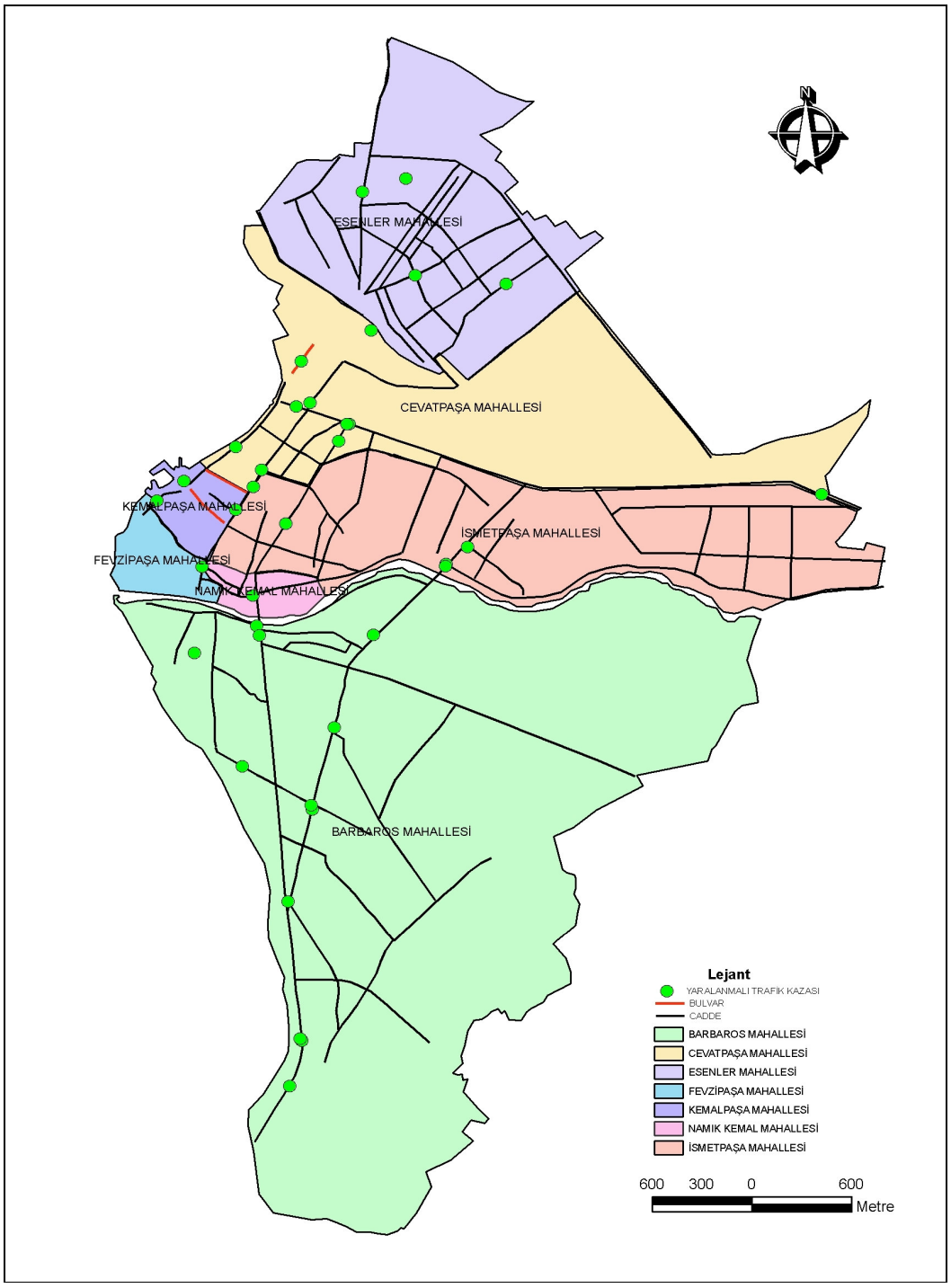

EK 14: Çanakkale kentinde yaralanmalı trafik kazalarının kış mevsimindeki dağılışı (2007).

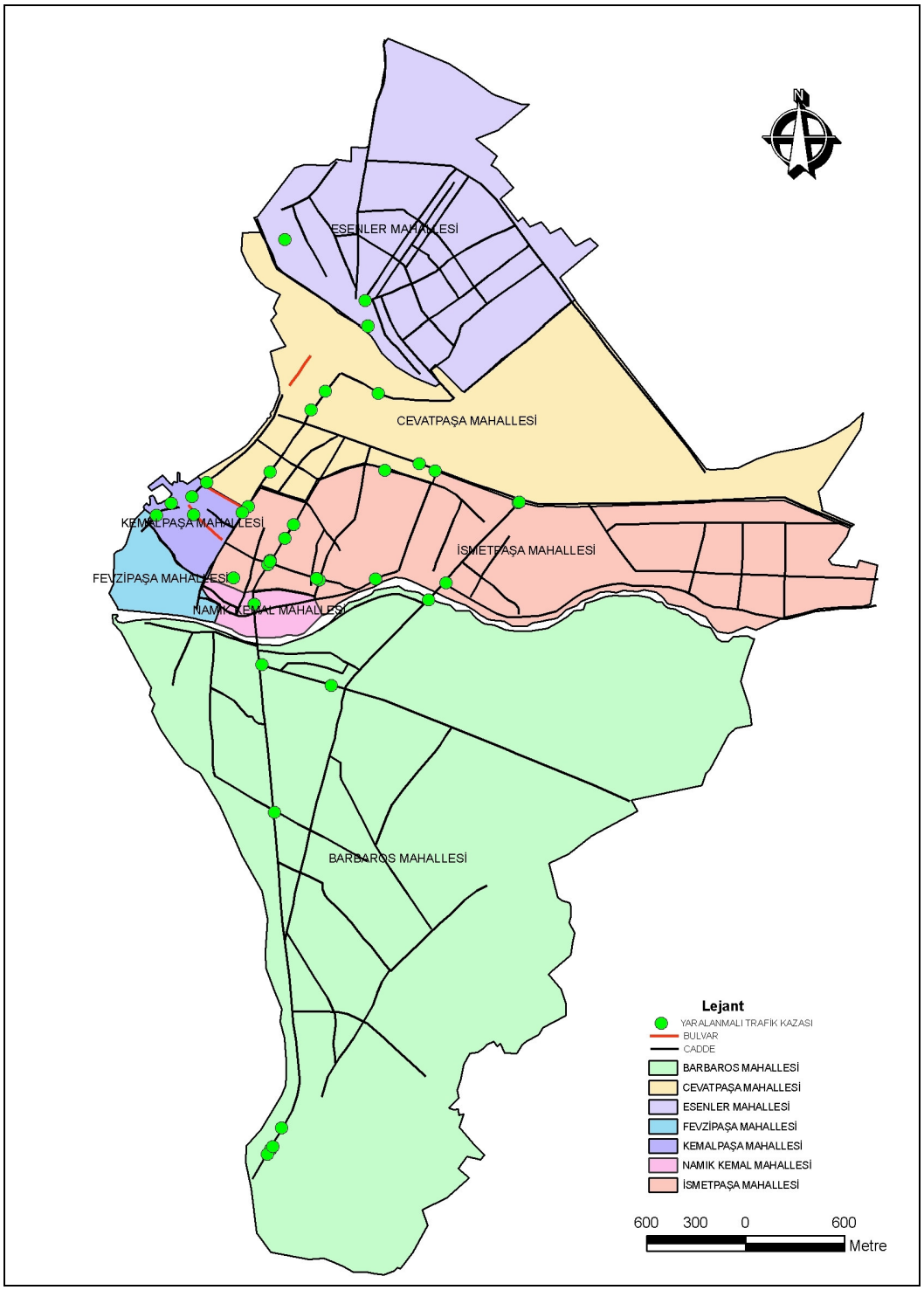

EK 15: Çanakkale kentinde yaralanmalı trafik kazalarının ilkbahar mevsimindeki dağılışı (2007).

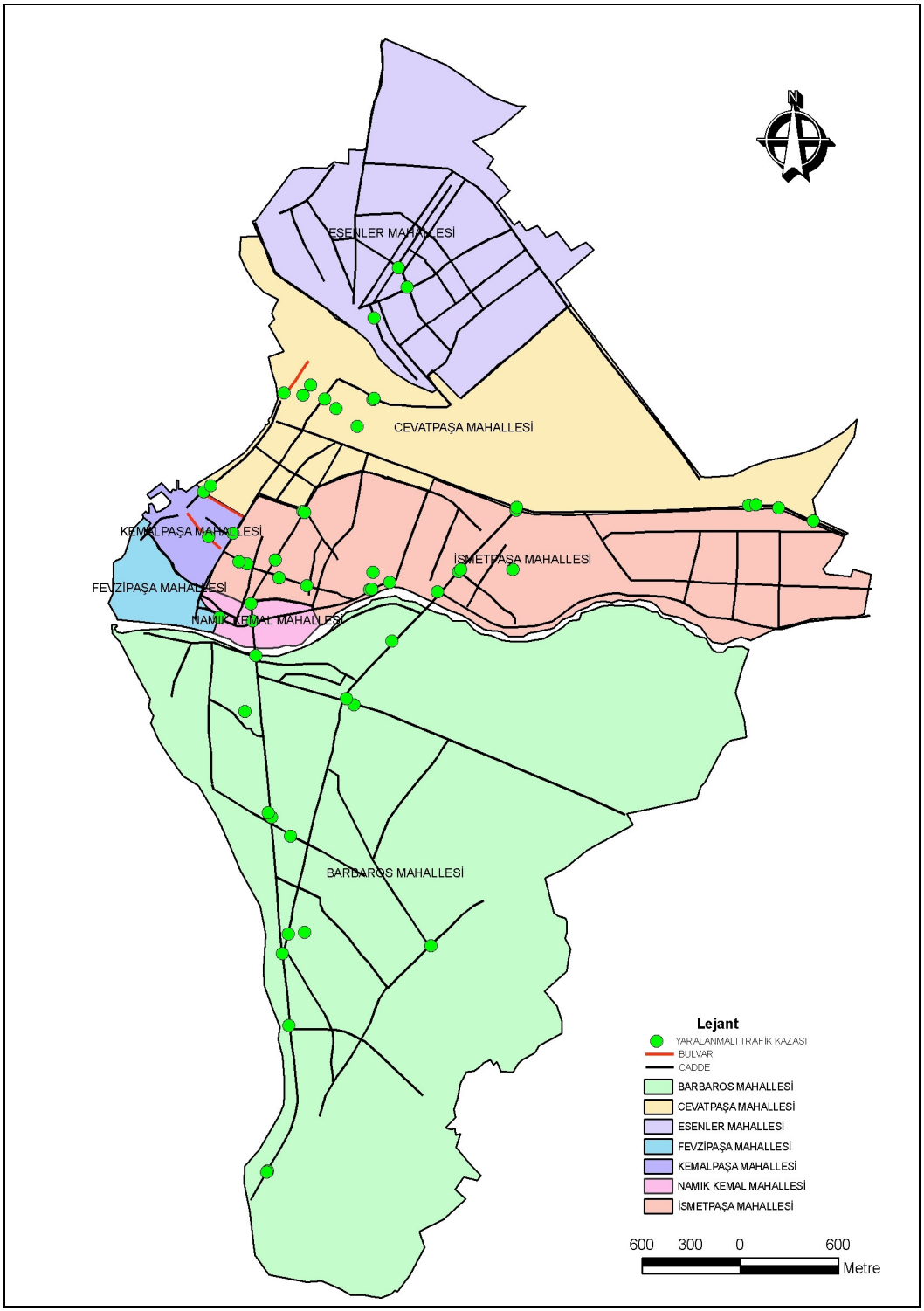

EK 16: Çanakkale kentinde yaralanmalı trafik kazalarının yaz mevsimindeki dağılışı (2007).

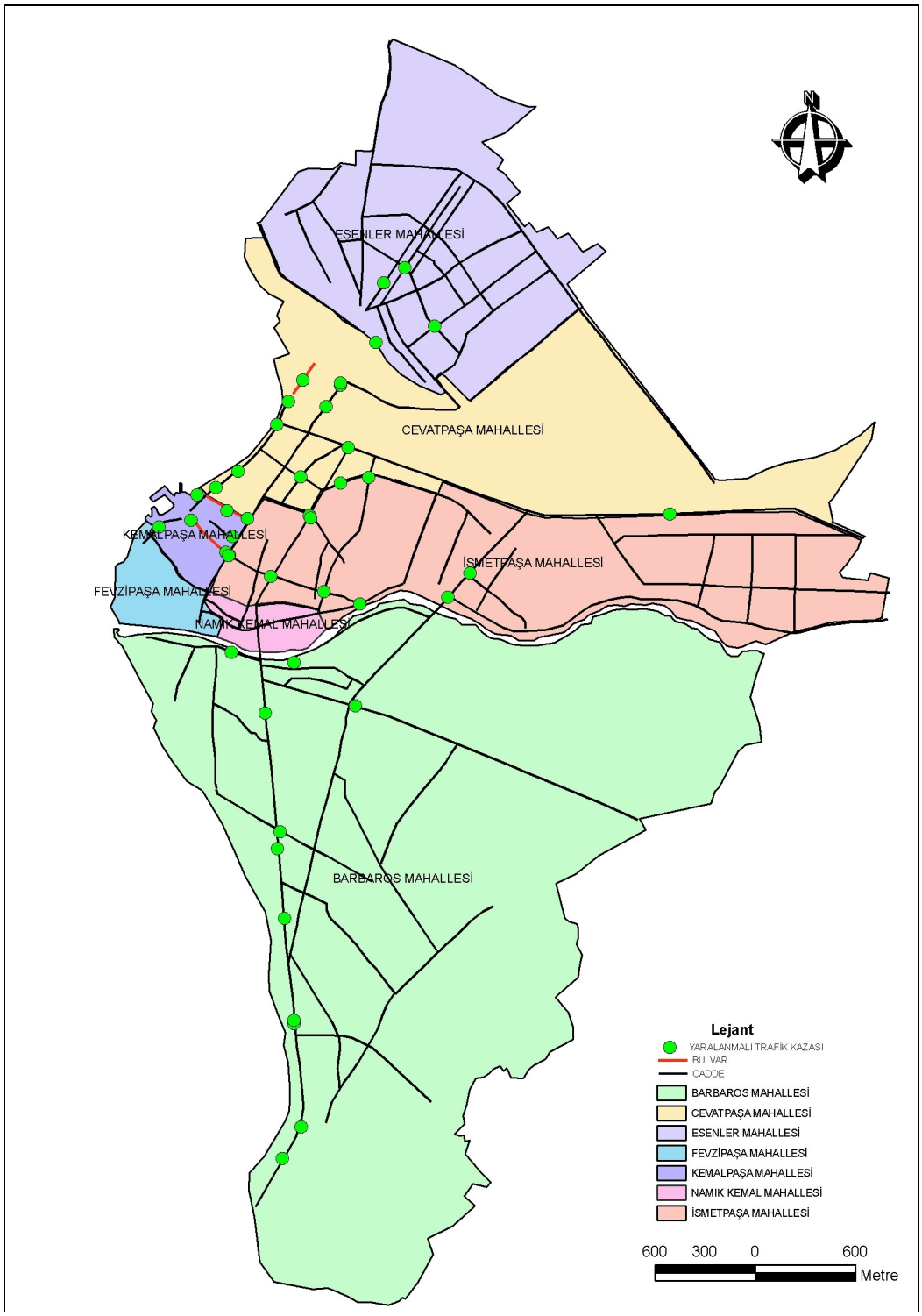

EK 17: Çanakkale kentinde yaralanmalı trafik kazalarının sonbahar mevsimindeki dağılışı (2007).

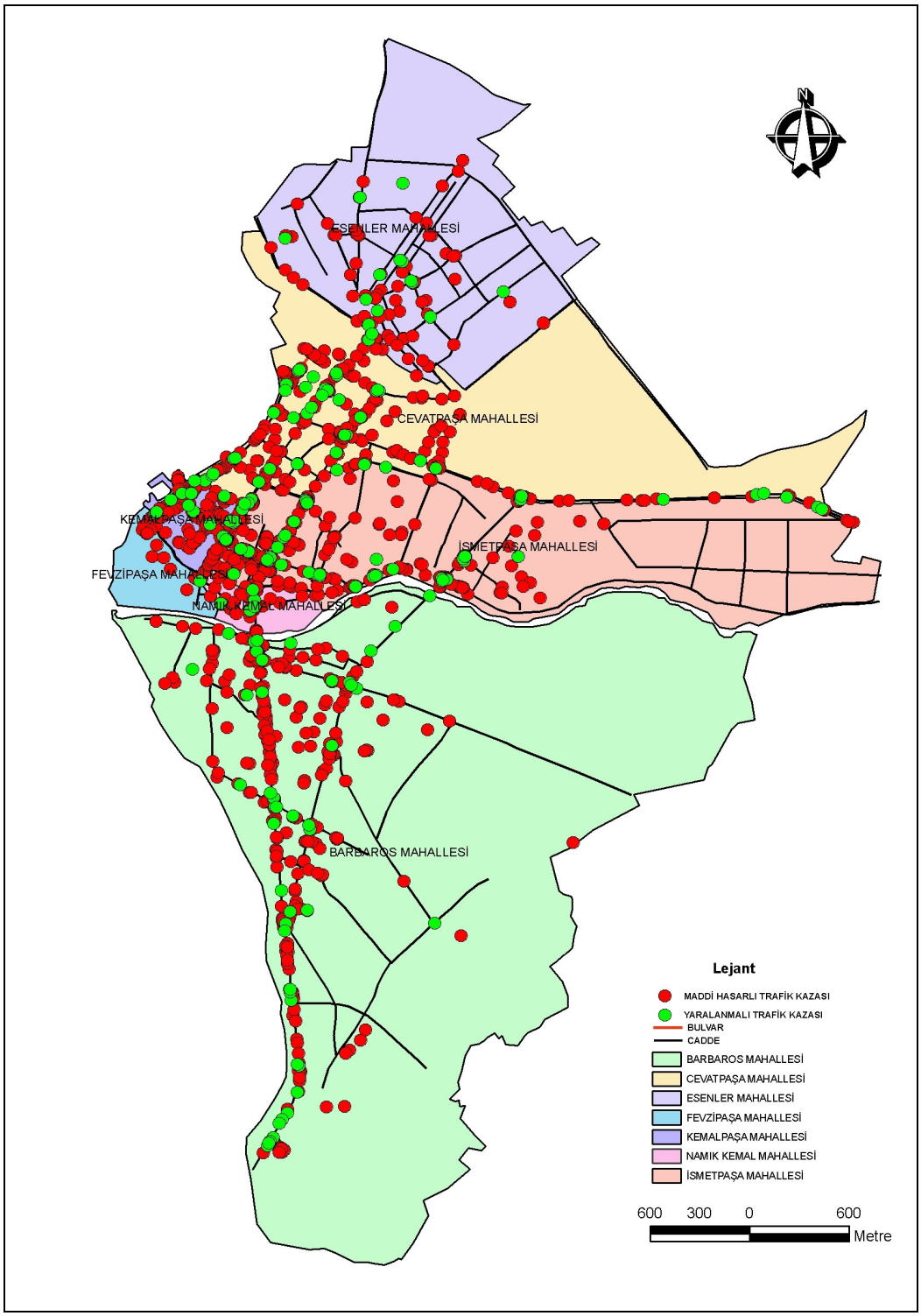

EK 18: Çanakkale kentinde maddi hasarlı ve yaralanmalı trafik kazalarının dağılışı (2007).

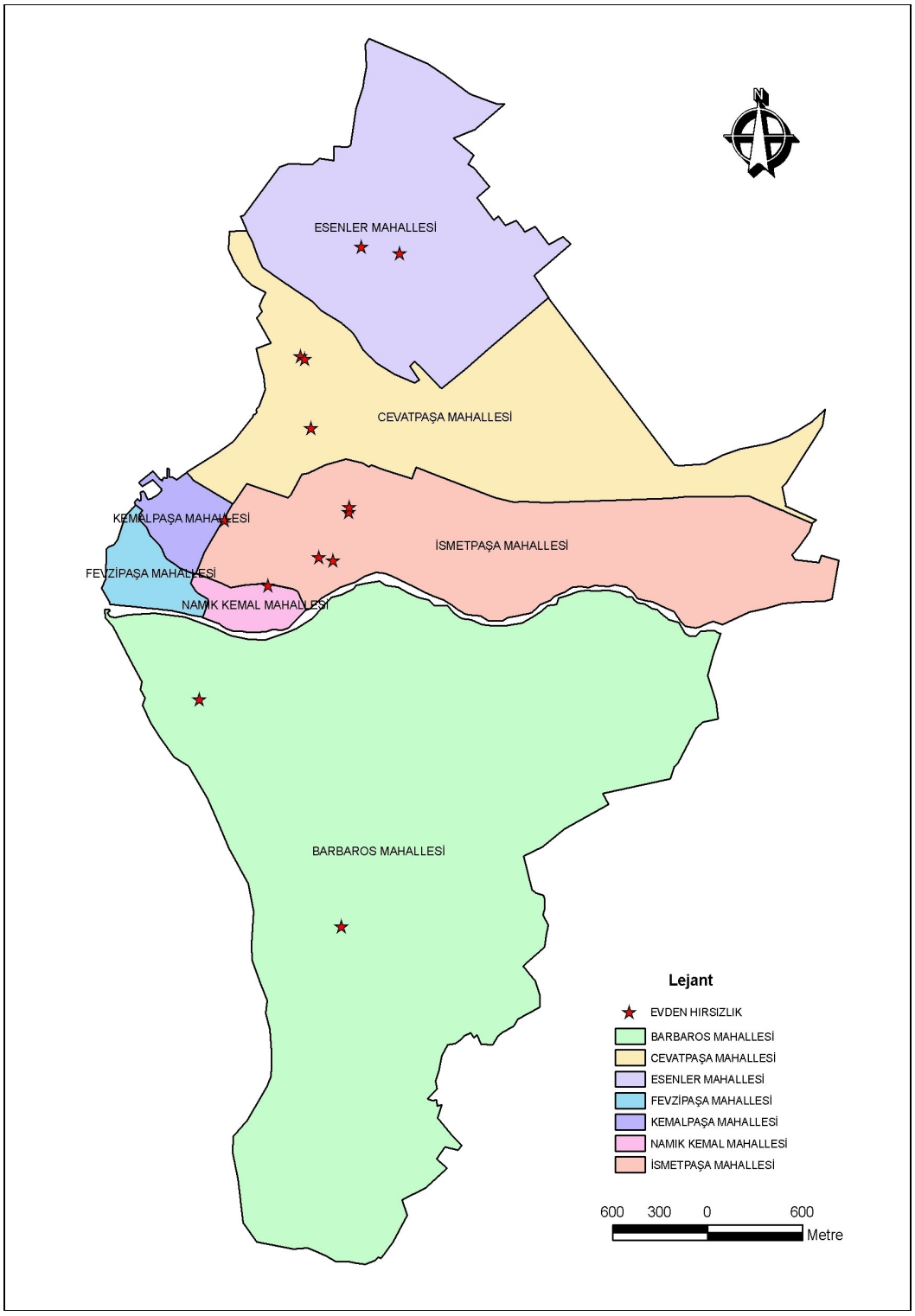

EK 19: Çanakkale kentinde evden hırsızlıkların kış mevsimindeki dağılışı (2007).

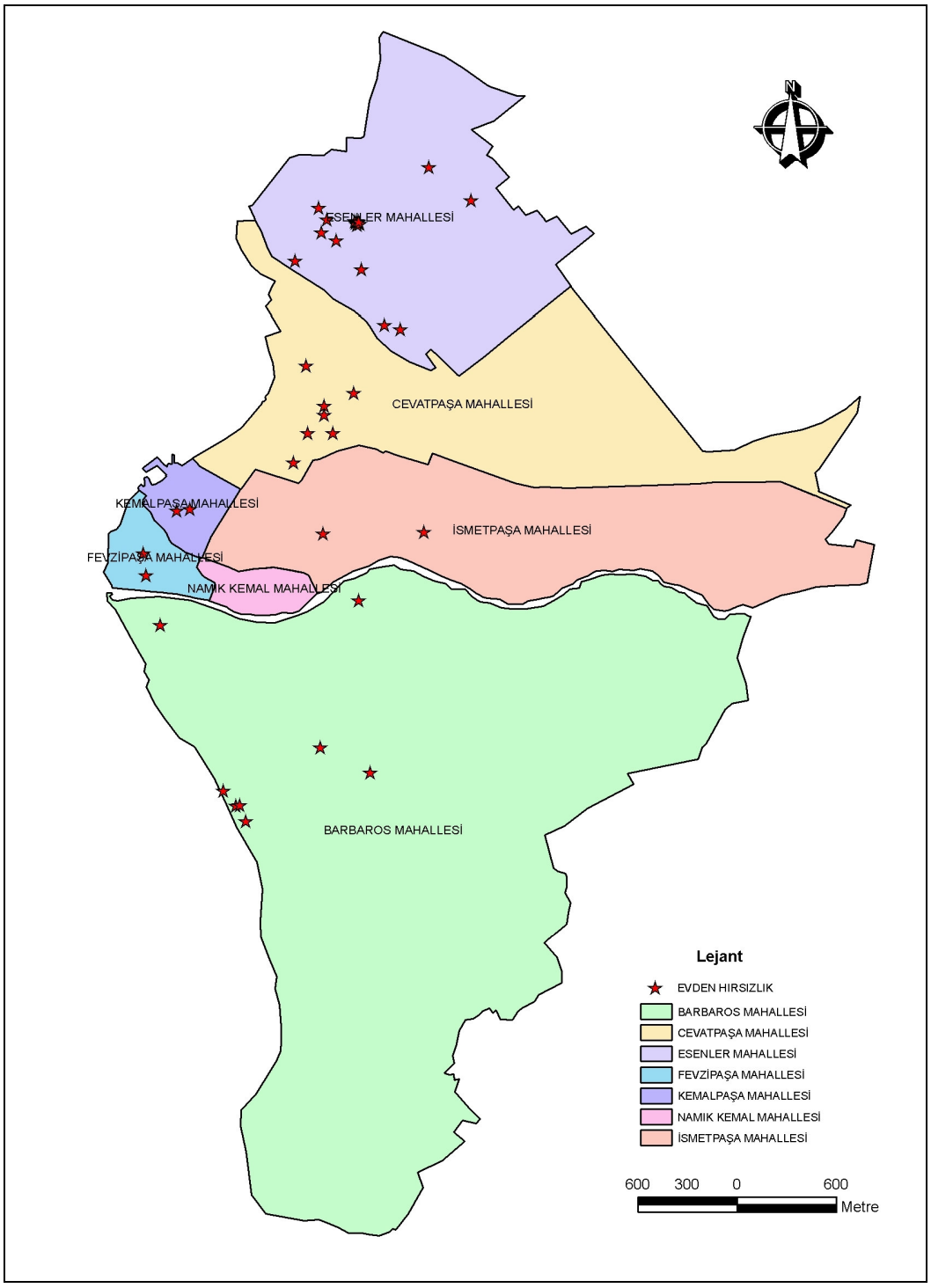

EK 20: Çanakkale kentinde evden hırsızlıkların ilkbahar mevsimindeki dağılışı (2007).

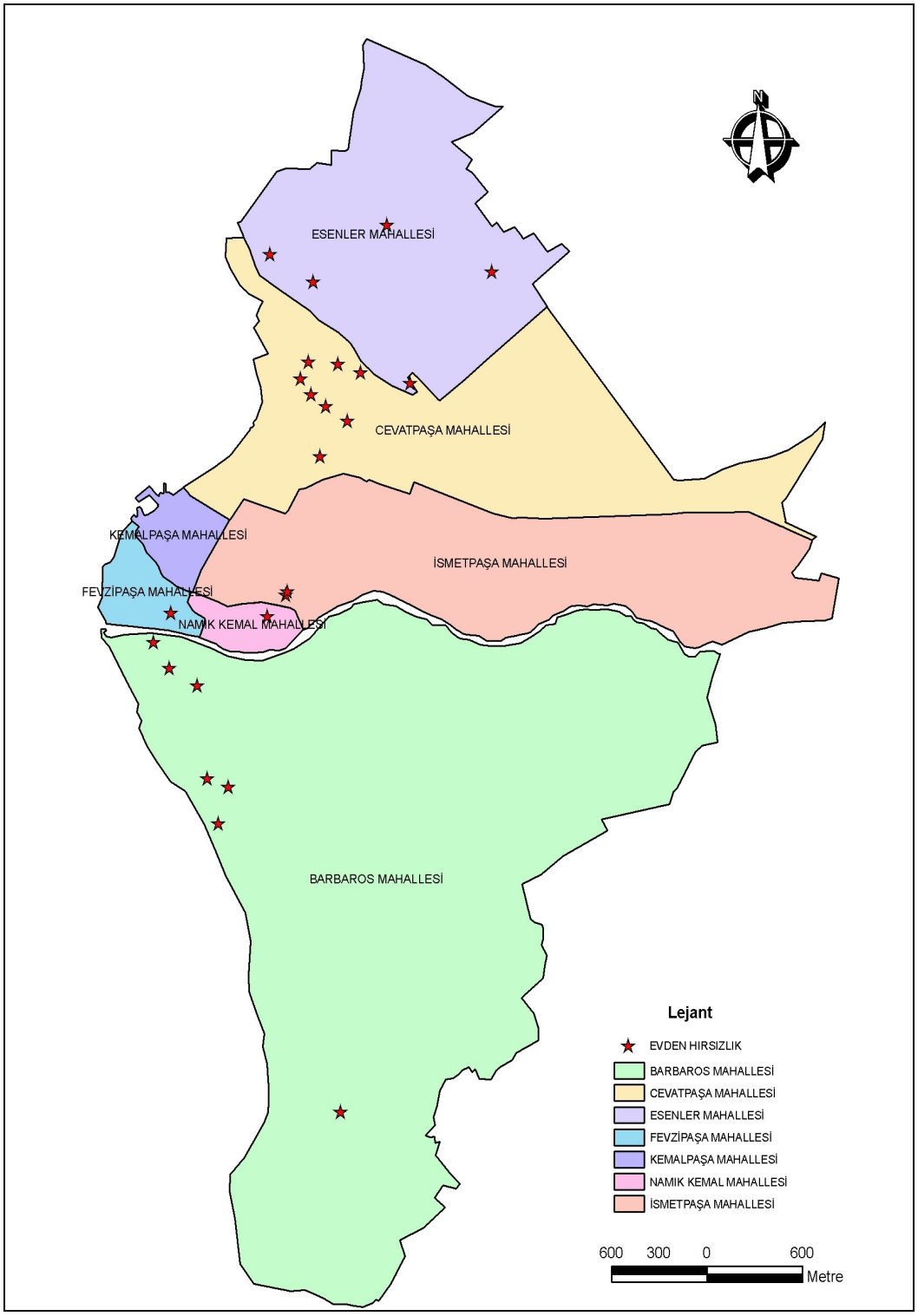

EK 21: Çanakkale kentinde evden hırsızlıkların yaz mevsimindeki dağılışı (2007).

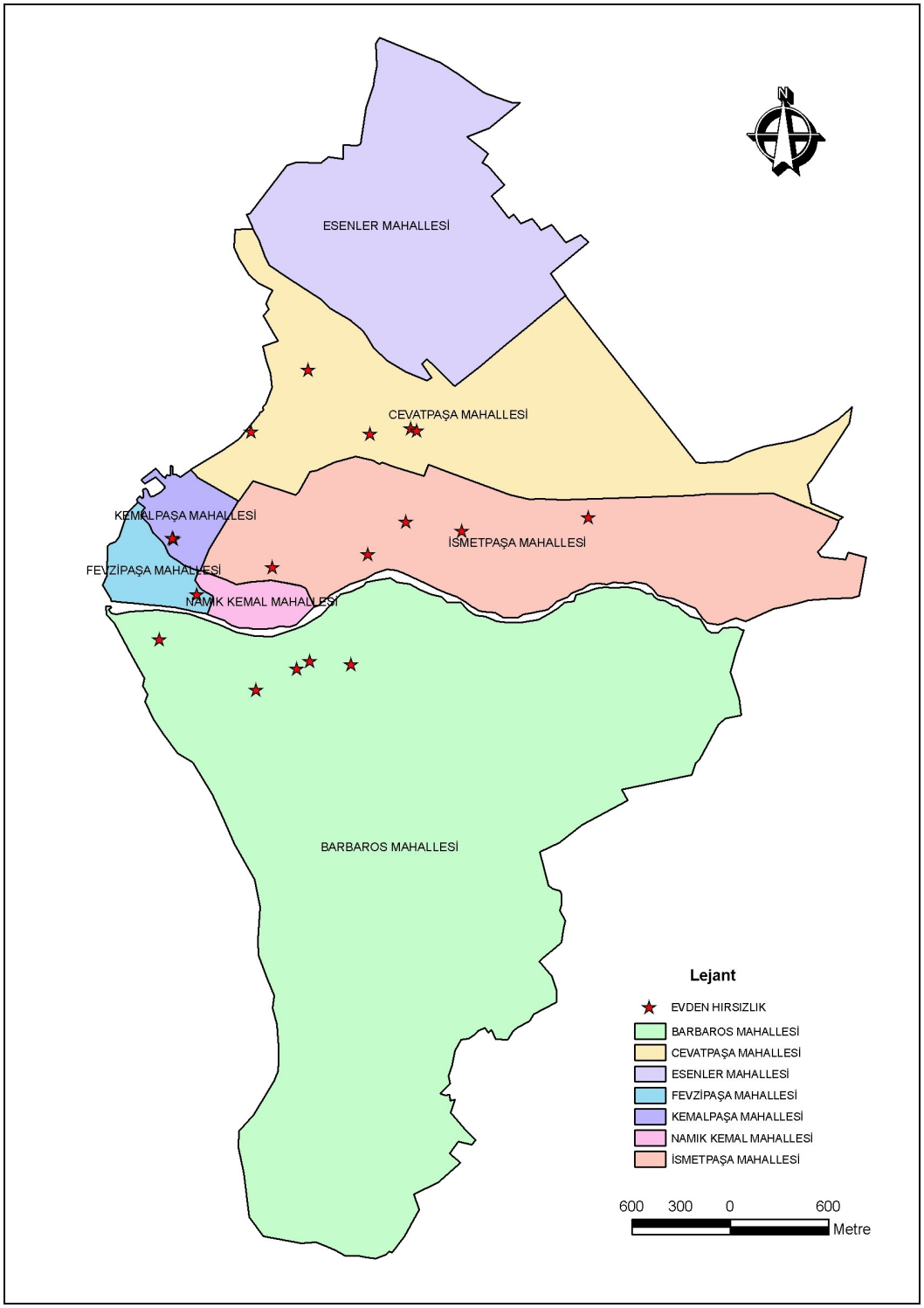

EK 22: Çanakkale kentinde evden hırsızlıkların sonbahar mevsimindeki dağılışı (2007).

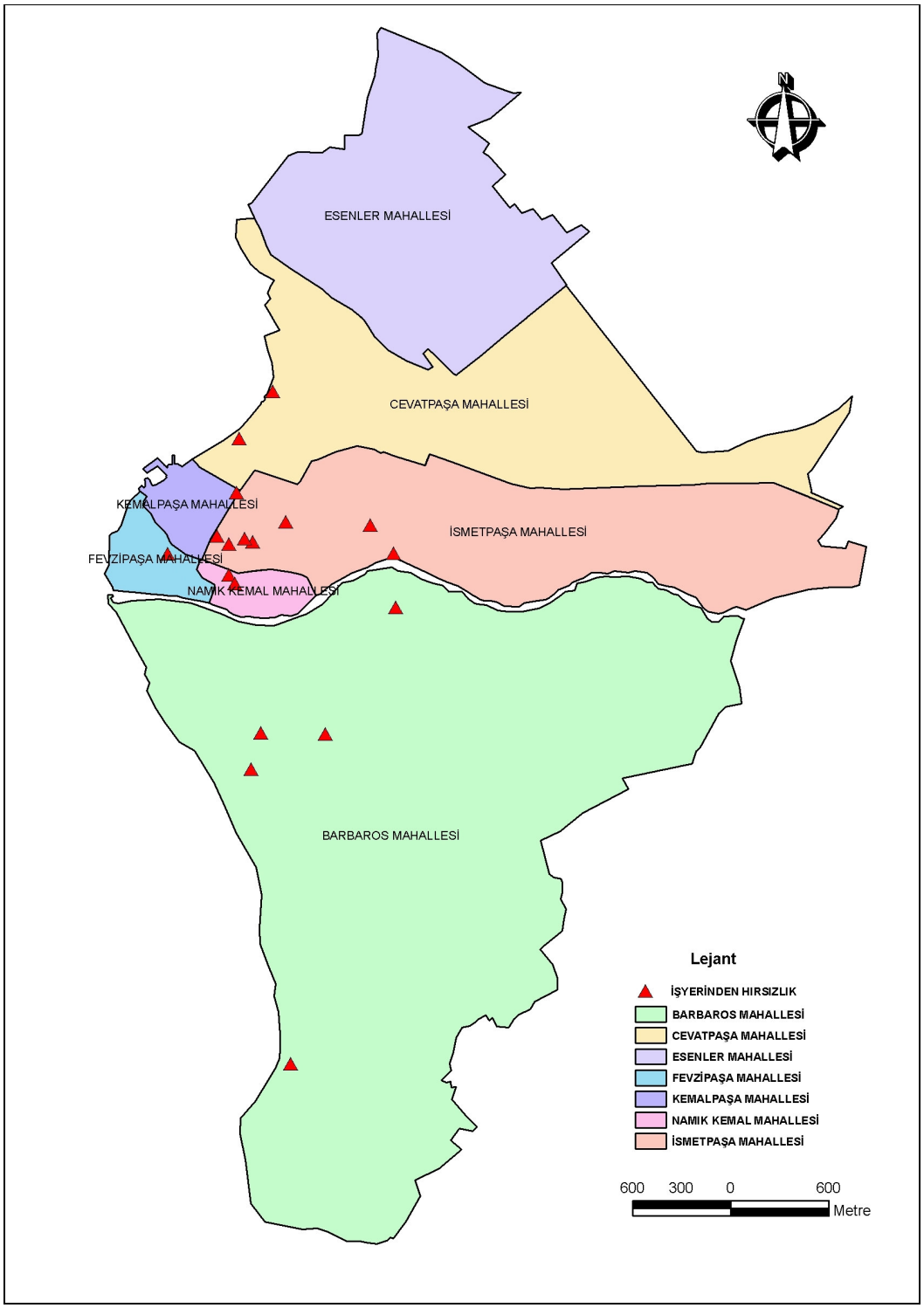

EK 23: Çanakkale kentinde işyerinden hırsızlıkların kış mevsimindeki dağılışı (2007).

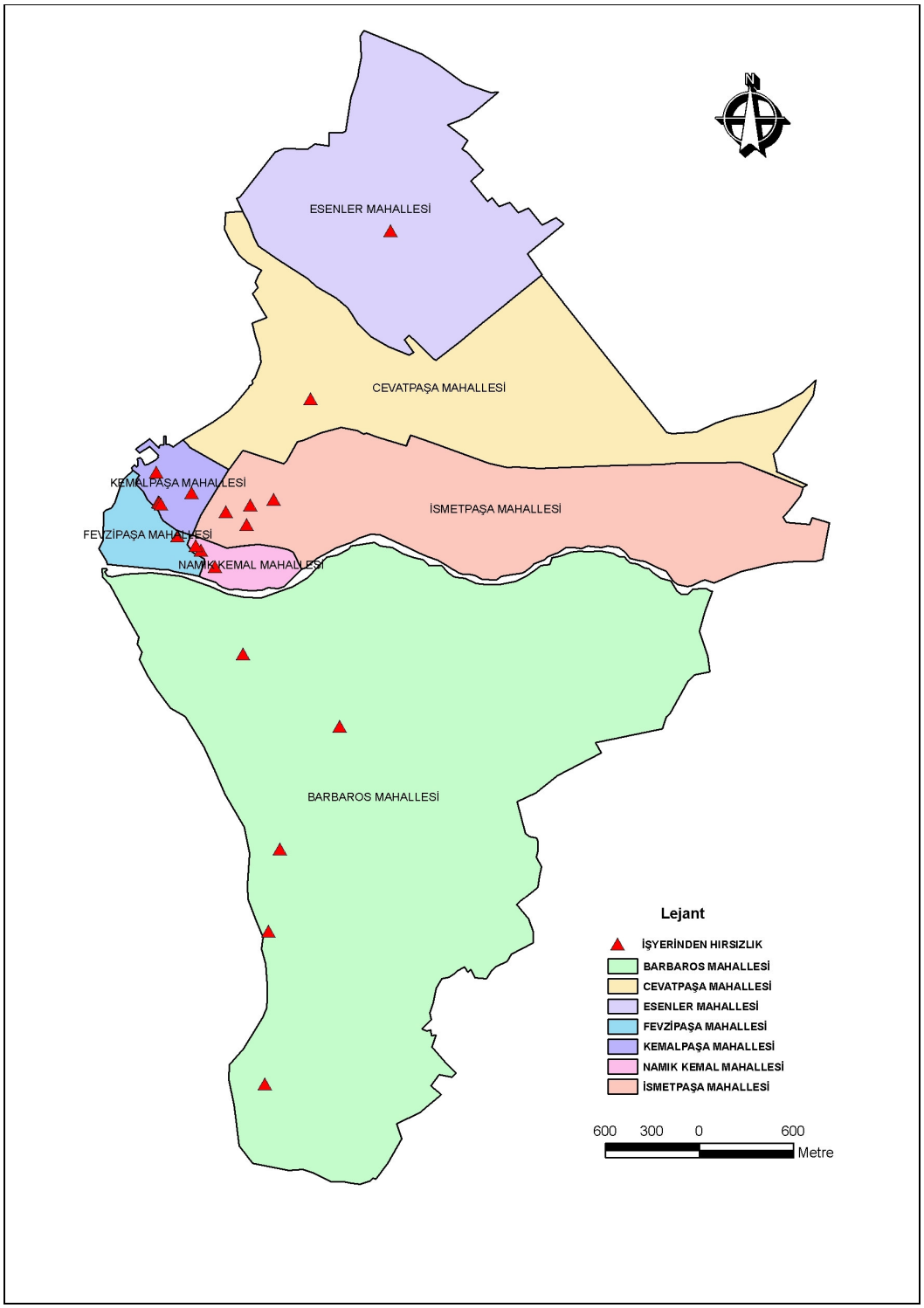

EK 24: Çanakkale kentinde işyerinden hırsızlıkların ilkbahar mevsimindeki dağılışı (2007).

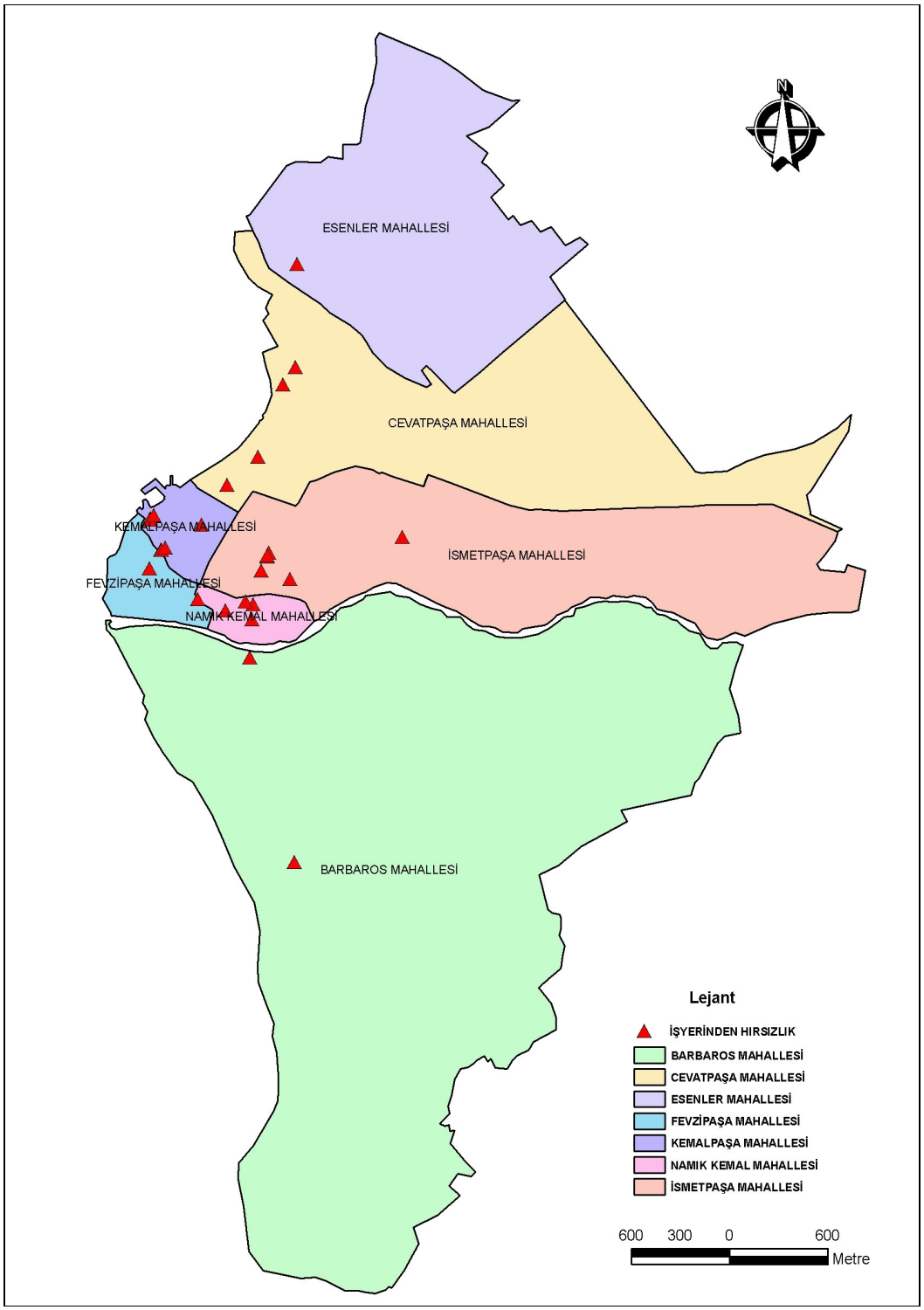

EK 25: Çanakkale kentinde işyerinden hırsızlıkların yaz mevsimindeki dağılışı (2007).

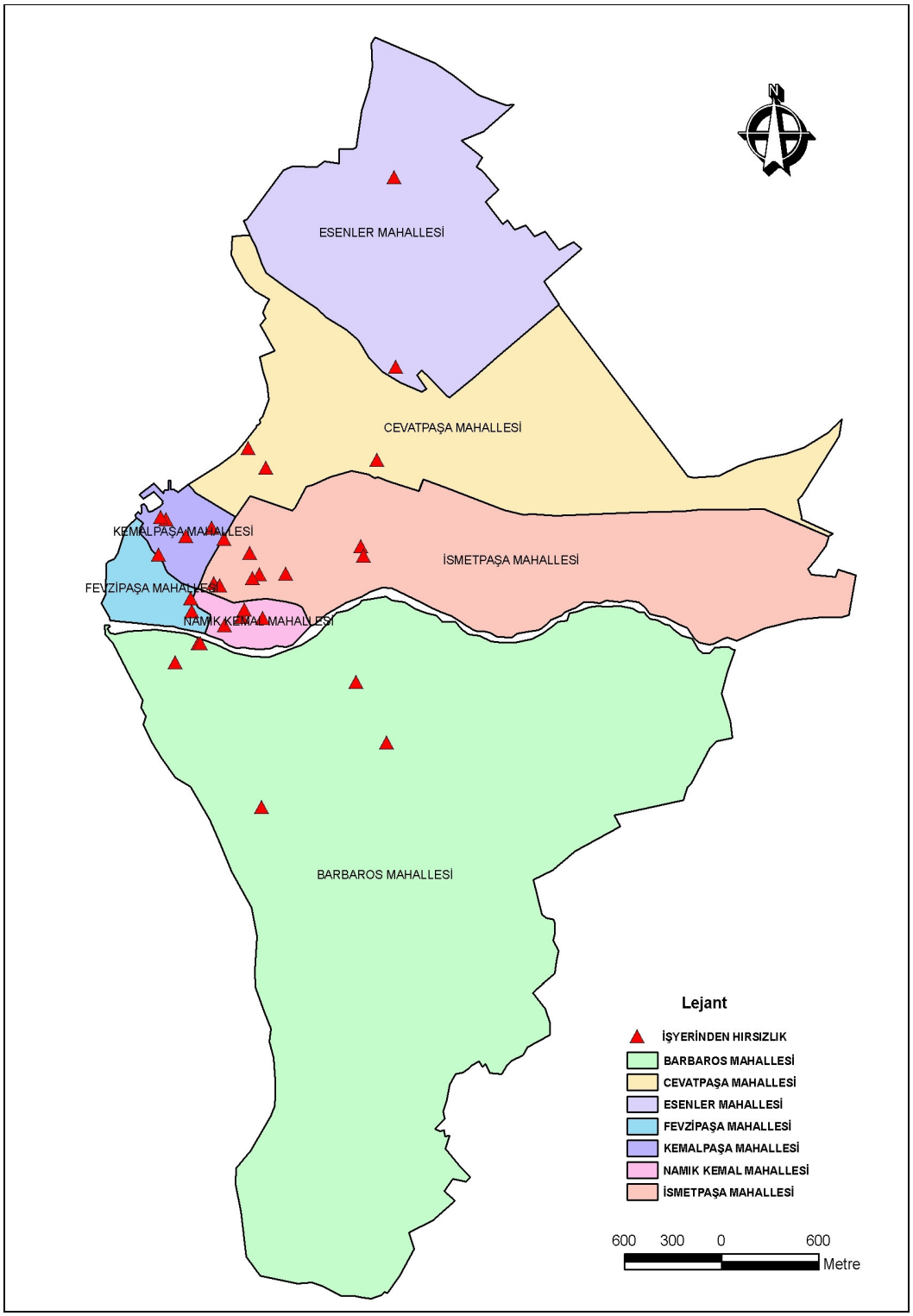

EK 26: Çanakkale kentinde işyerinden hırsızlıkların sonbahar mevsimindeki dağılışı (2007).

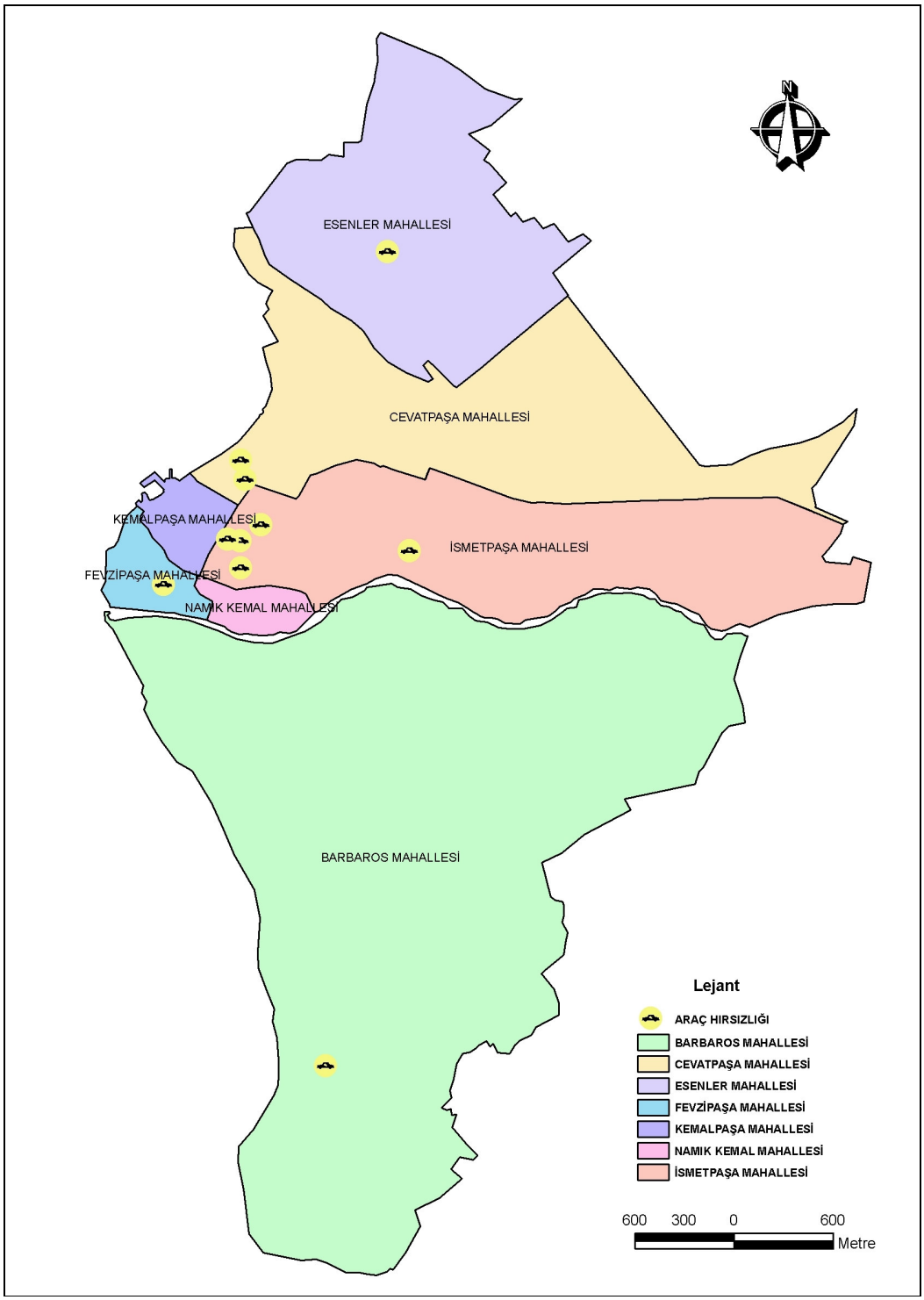

EK 27: Çanakkale kentinde araç hırsızlıkların kış mevsimindeki dağılışı (2007).

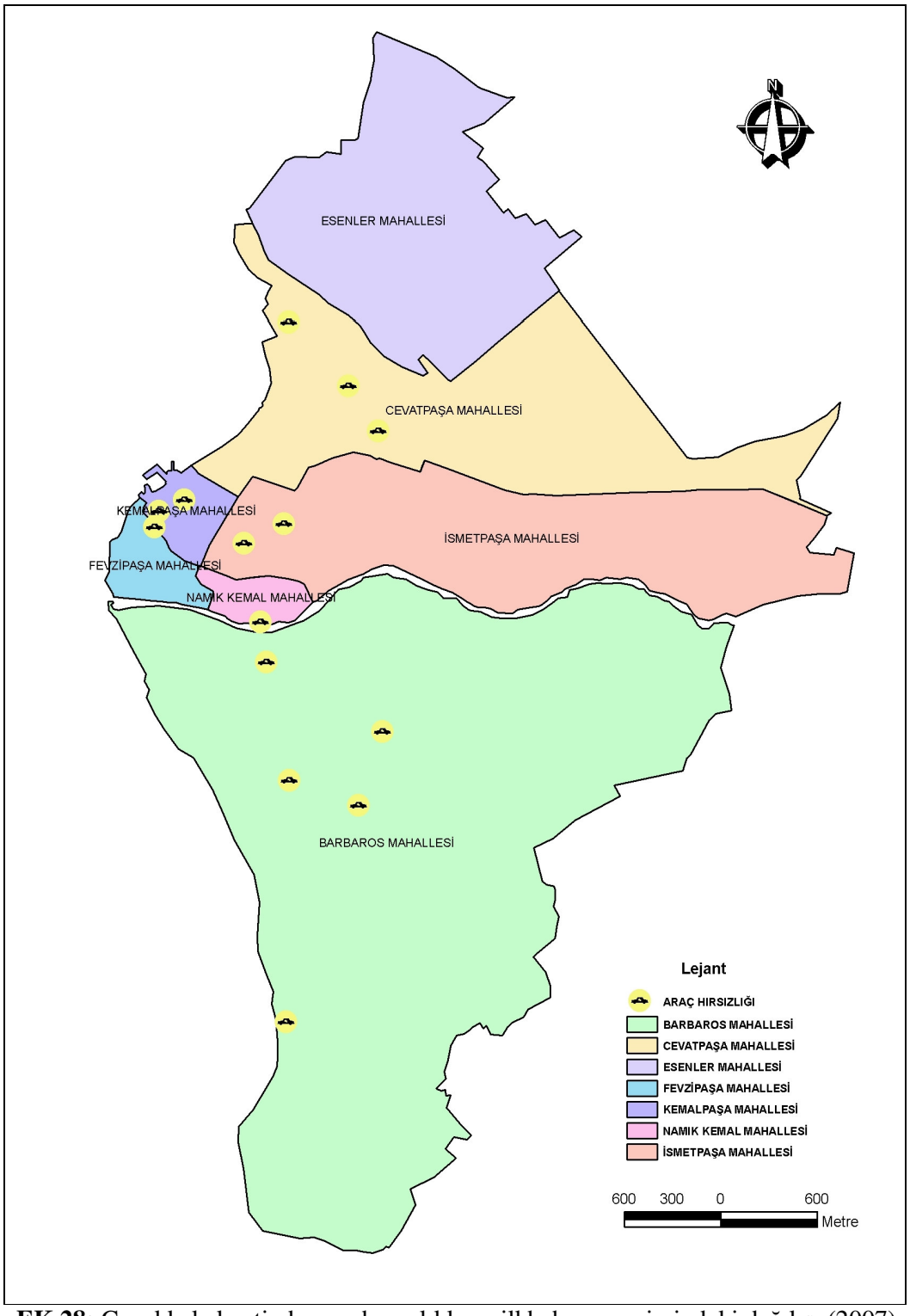

EK 28: Çanakkale kentinde araç hırsızlıkların ilkbahar mevsimindeki dağılışı (2007).

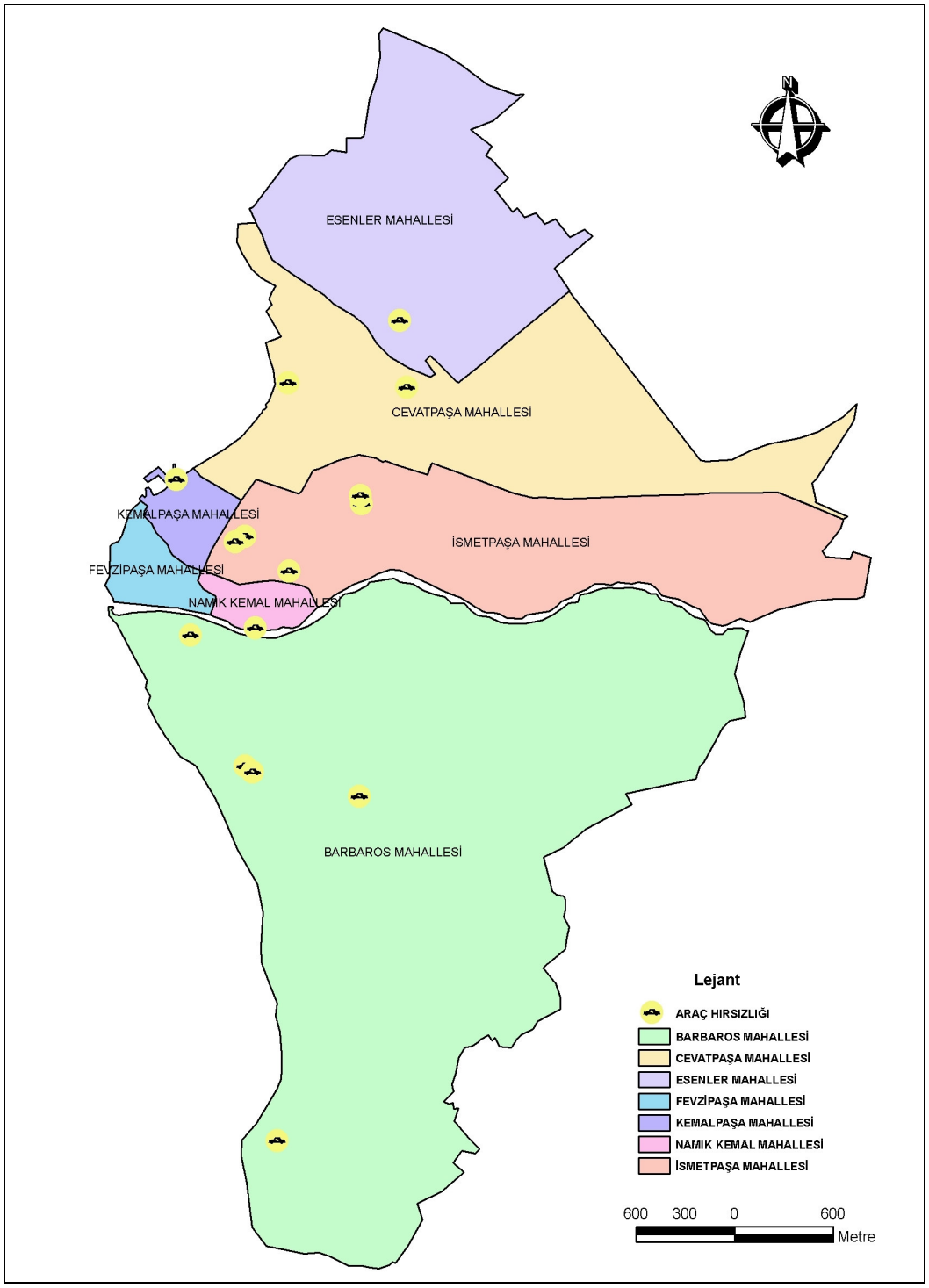

EK 29: Çanakkale kentinde araç hırsızlıkların yaz mevsimindeki dağılışı (2007).

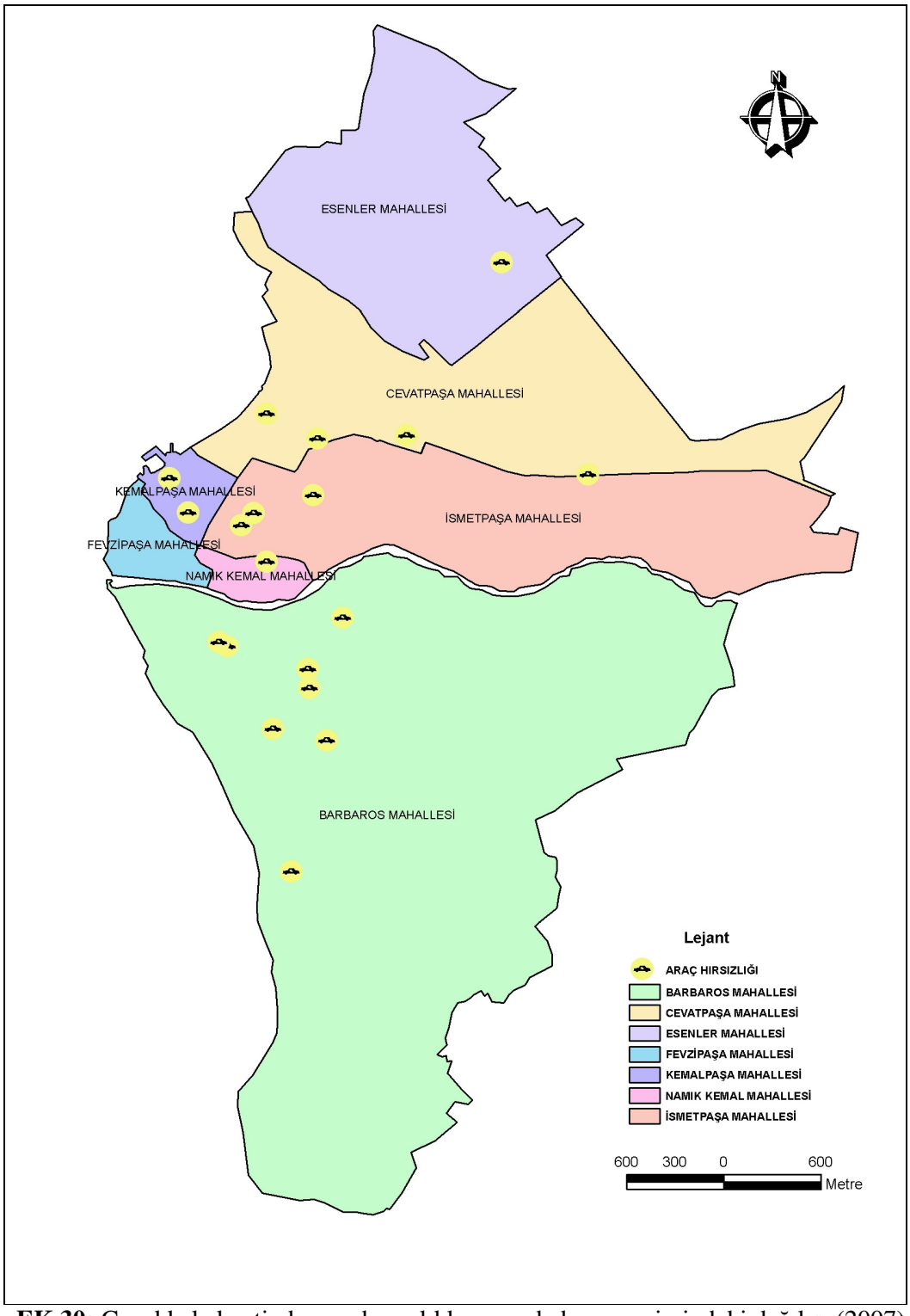

EK 30: Çanakkale kentinde araç hırsızlıkların sonbahar mevsimindeki dağılışı (2007).

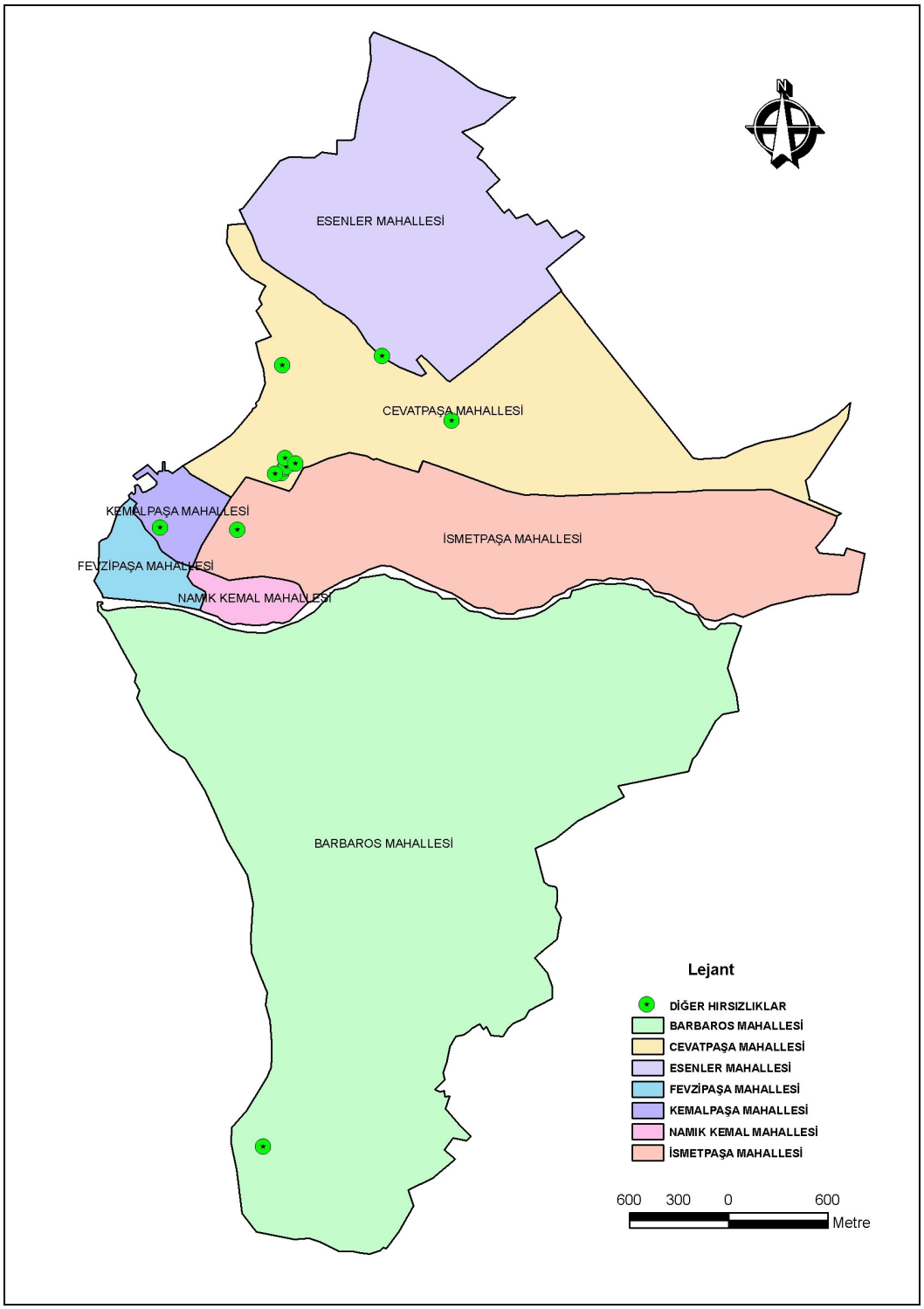

EK 31: Çanakkale kentinde diğer hırsızlıkların kış mevsimindeki dağılışı (2007).

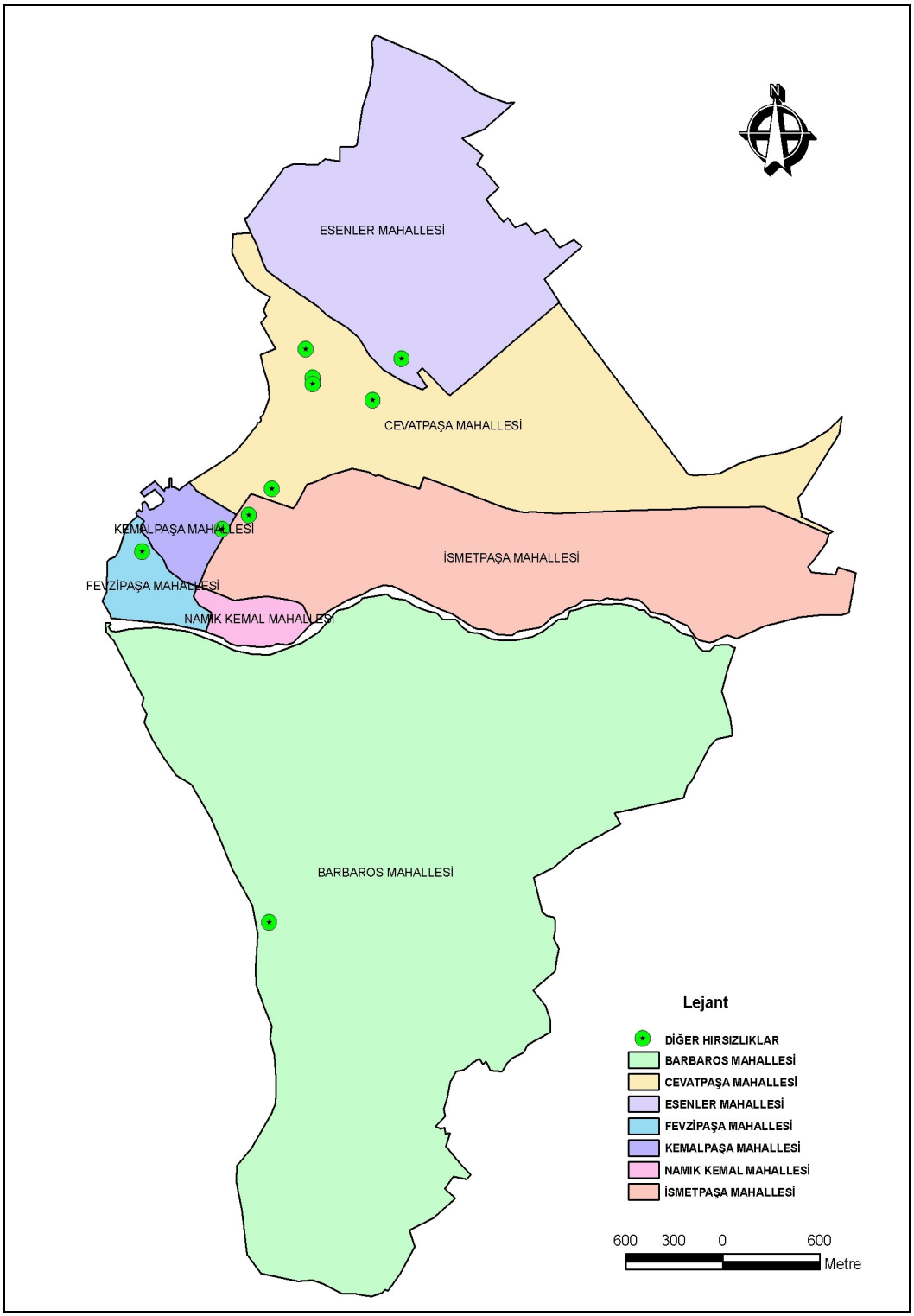

EK 32: Çanakkale kentinde diğer hırsızlıkların ilkbahar mevsimindeki dağılışı (2007).

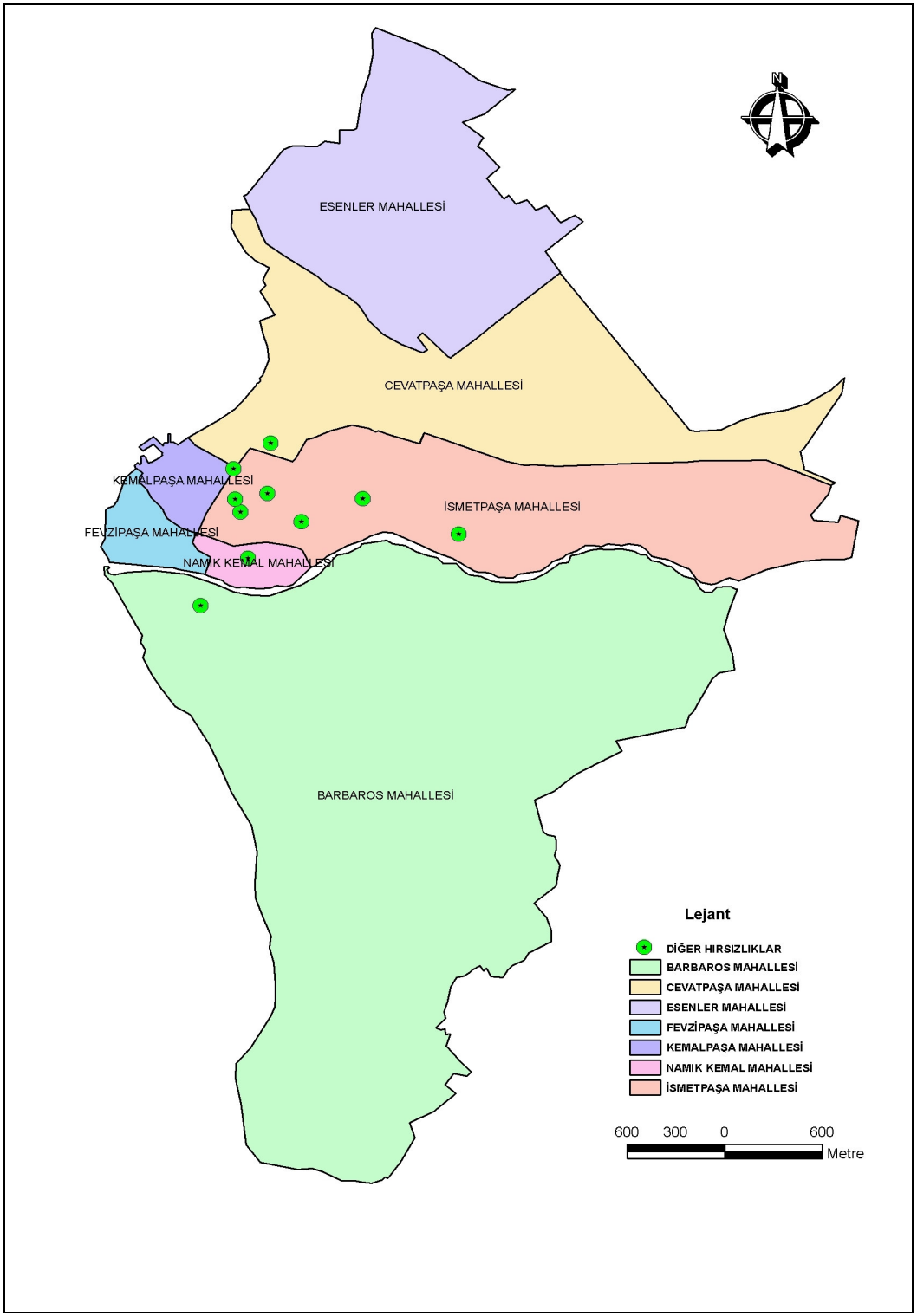

EK 33: Çanakkale kentinde diğer hırsızlıkların yaz mevsimindeki dağılışı (2007).

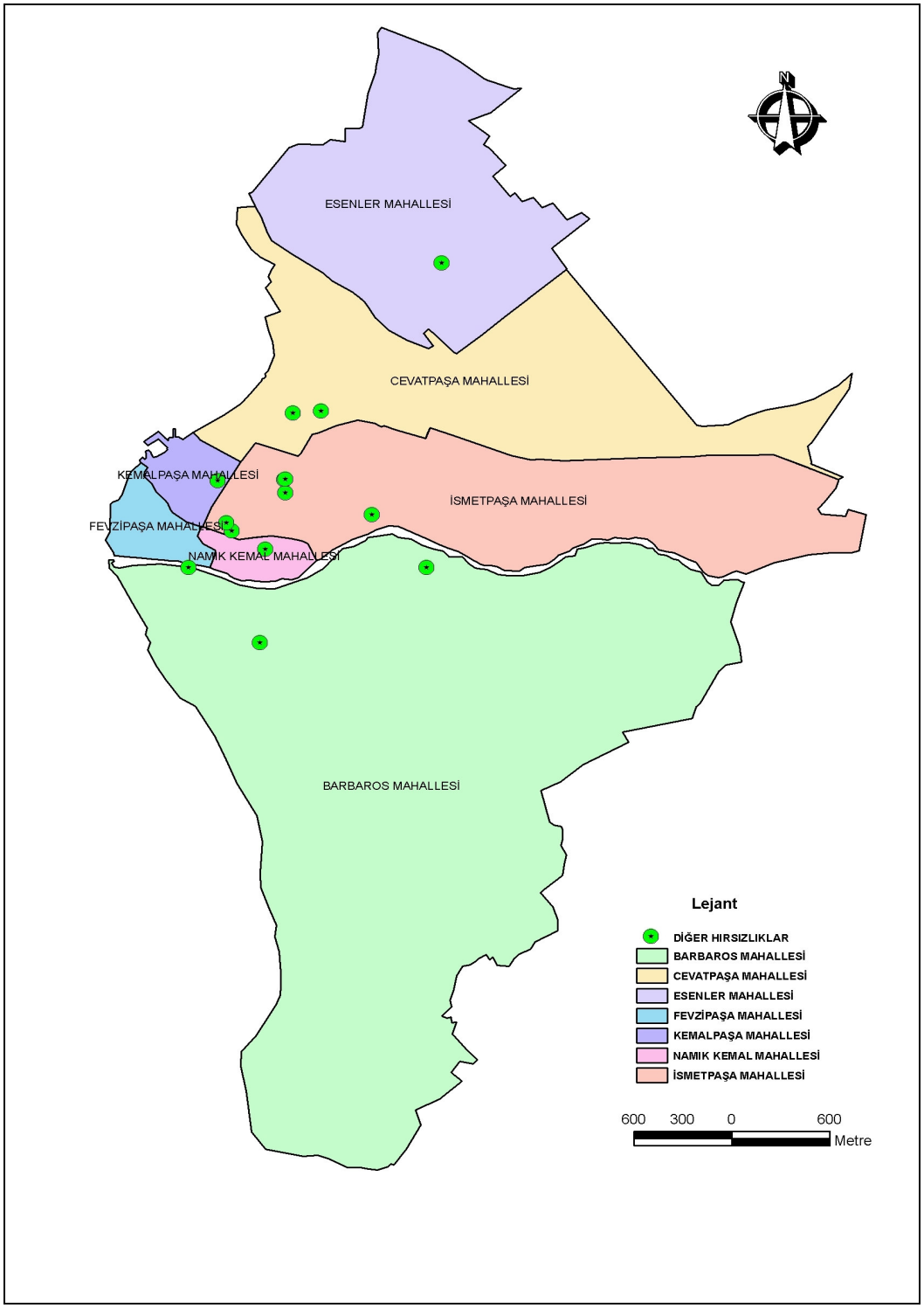

EK 34: Çanakkale kentinde diğer hırsızlıkların sonbahar mevsimindeki dağılışı (2007).

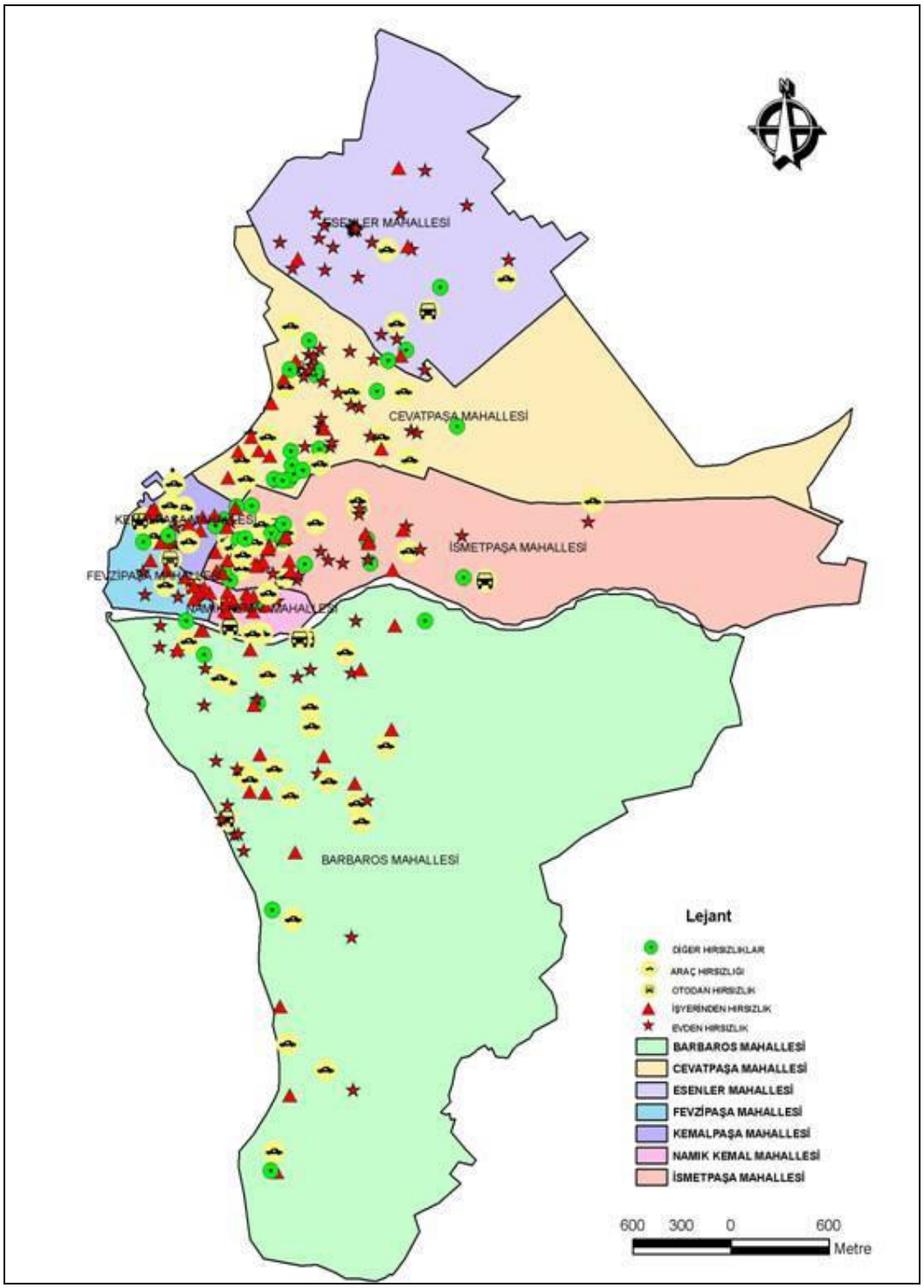

EK 35: Çanakkale kentinde evden-işyerinden- otodan- araç-diğer hırsızlıkların dağılışı (2007).

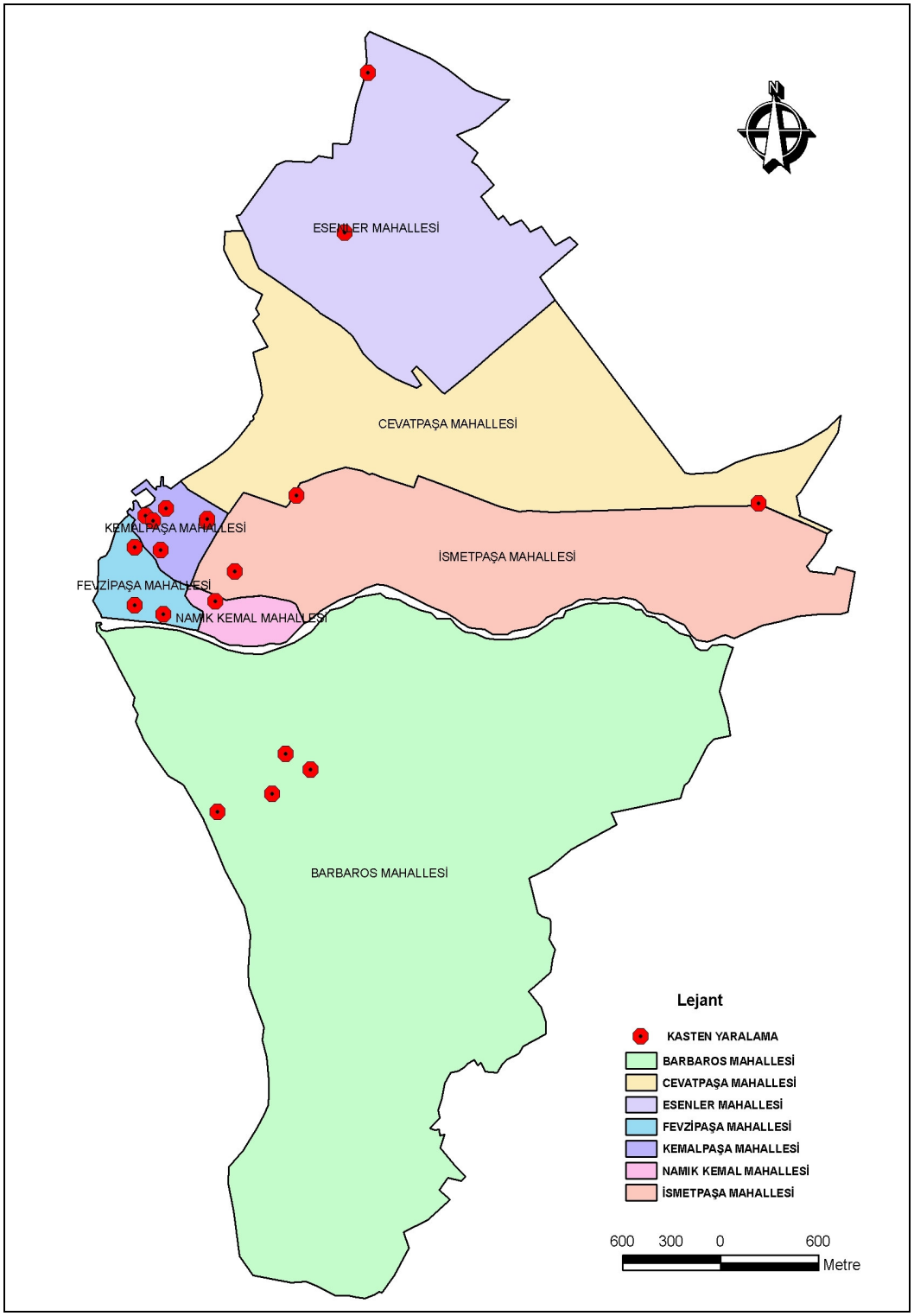

EK 36: Çanakkale kentinde kasten yaralamaların kış mevsimindeki dağılışı (2007).

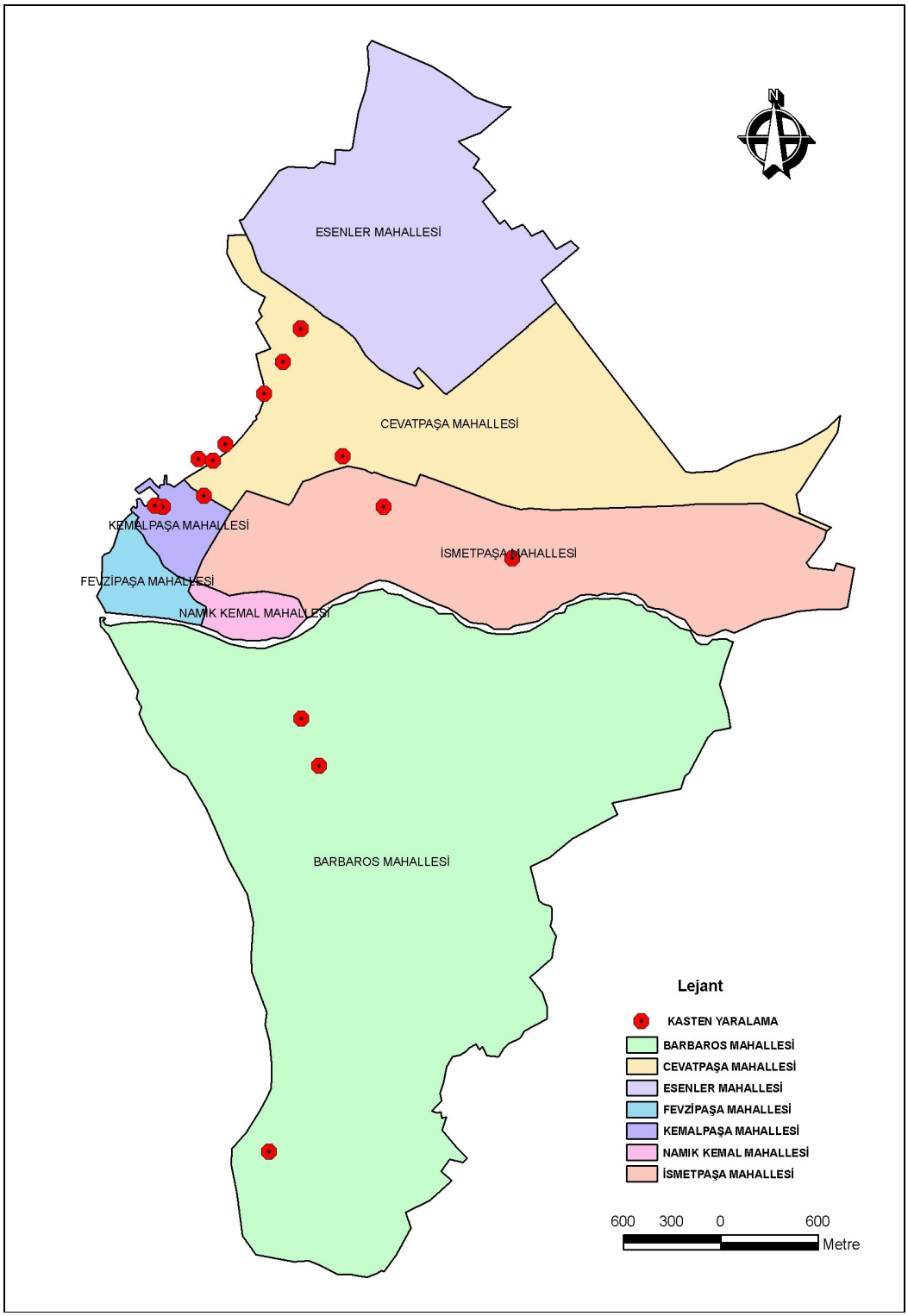

EK 37: Çanakkale kentinde kasten yaralamaların ilkbahar mevsimindeki dağılışı (2007).

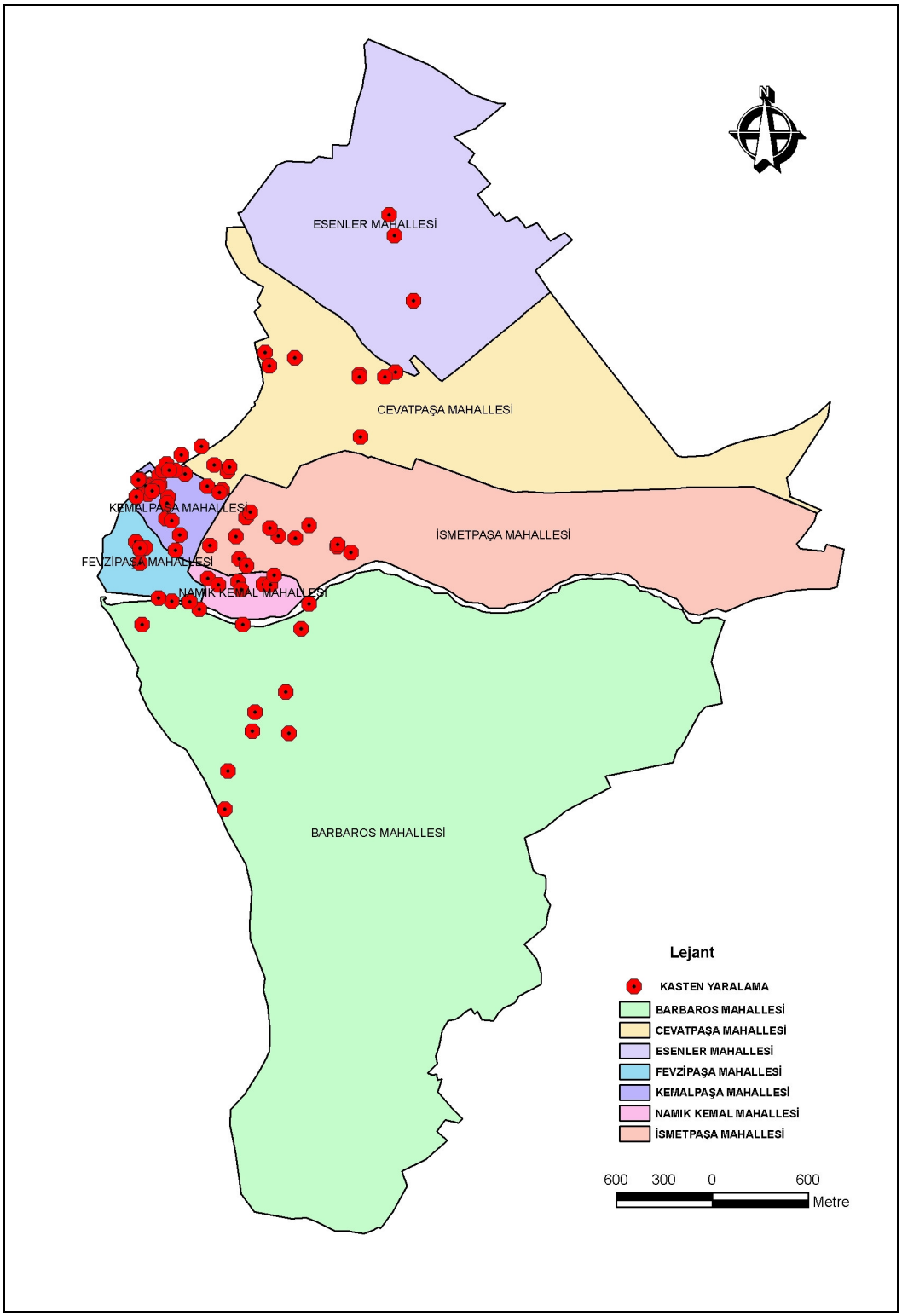

EK 38: Çanakkale kentinde kasten yaralamaların yaz mevsimindeki dağılışı (2007).

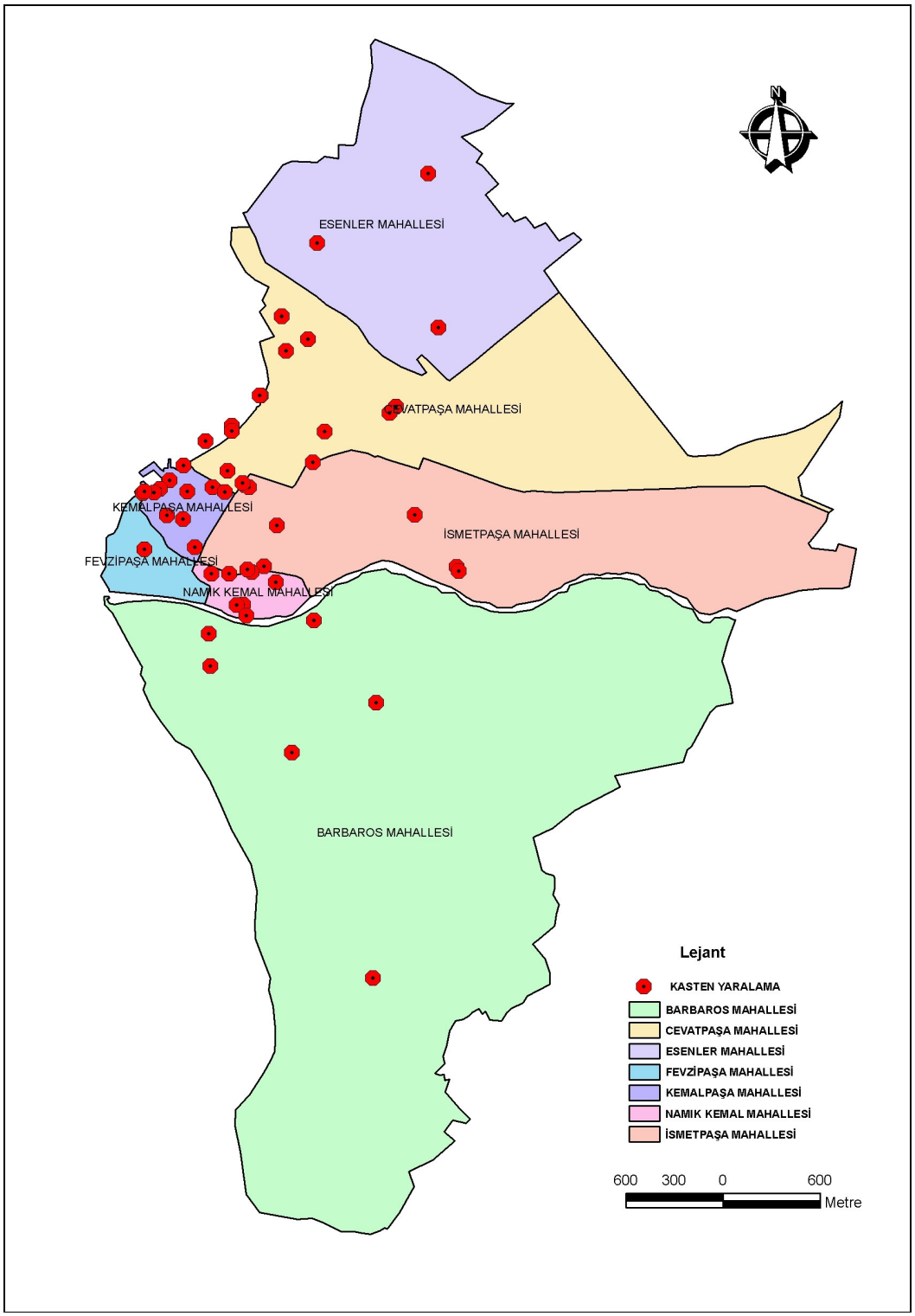

EK 39: Çanakkale kentinde kasten yaralamaların sonbahar mevsimindeki dağılışı (2007).

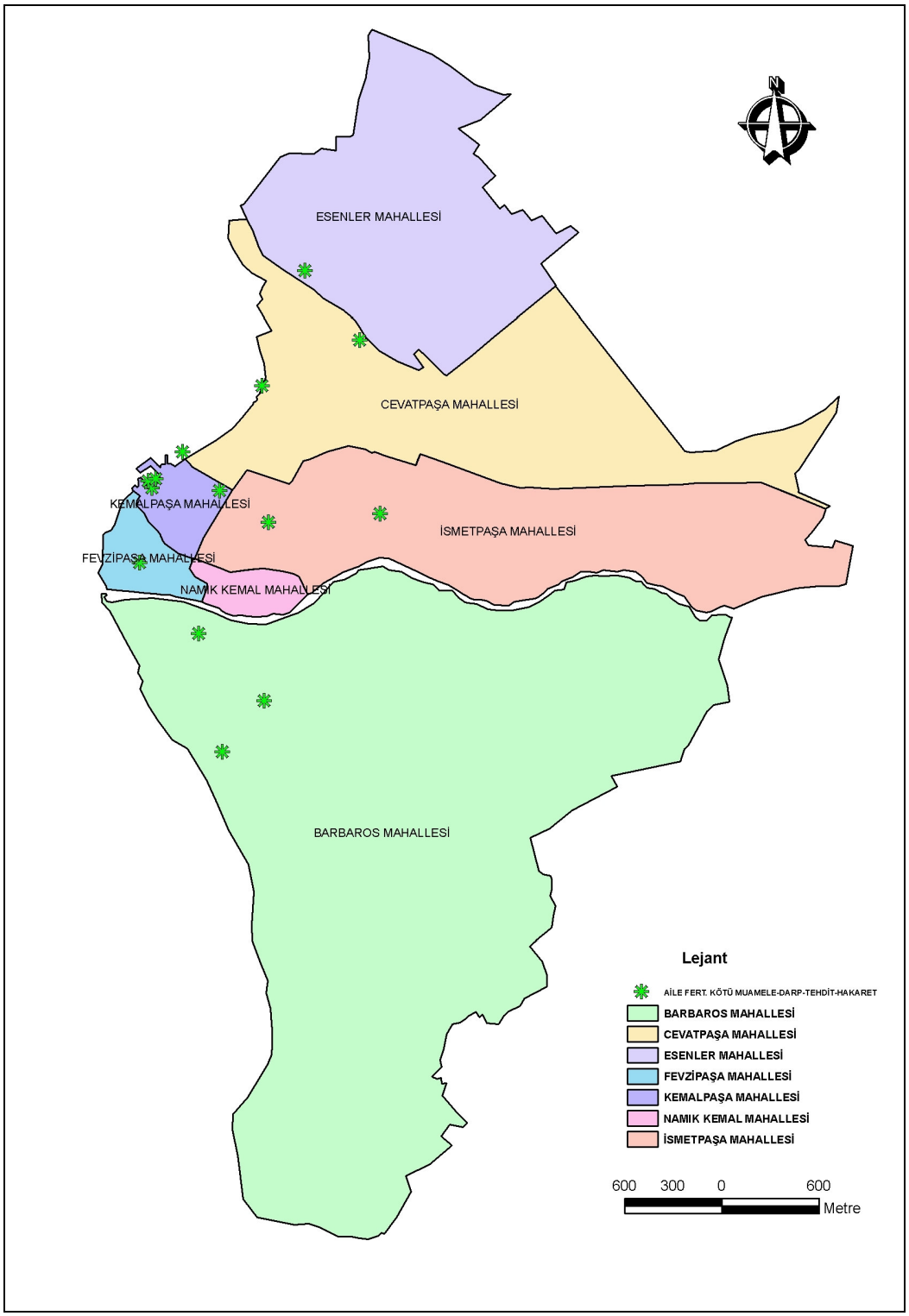

EK 40: Çanakkale kentinde aile fert. kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarının kış mevsimindeki dağılışı (2007).

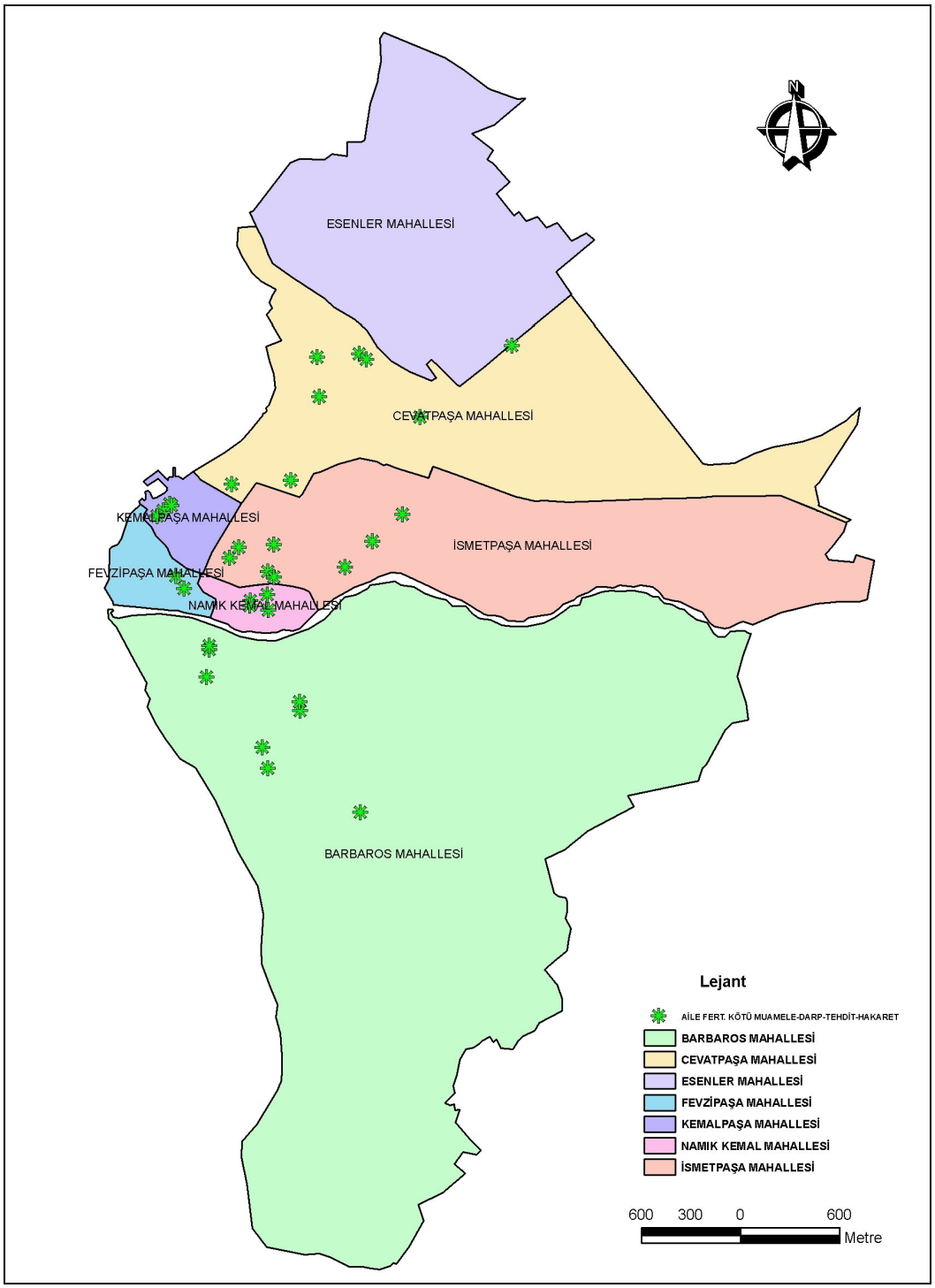

EK 41: Çanakkale kentinde aile fert. kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarının ilkbahar mevsimindeki dağılışı (2007).

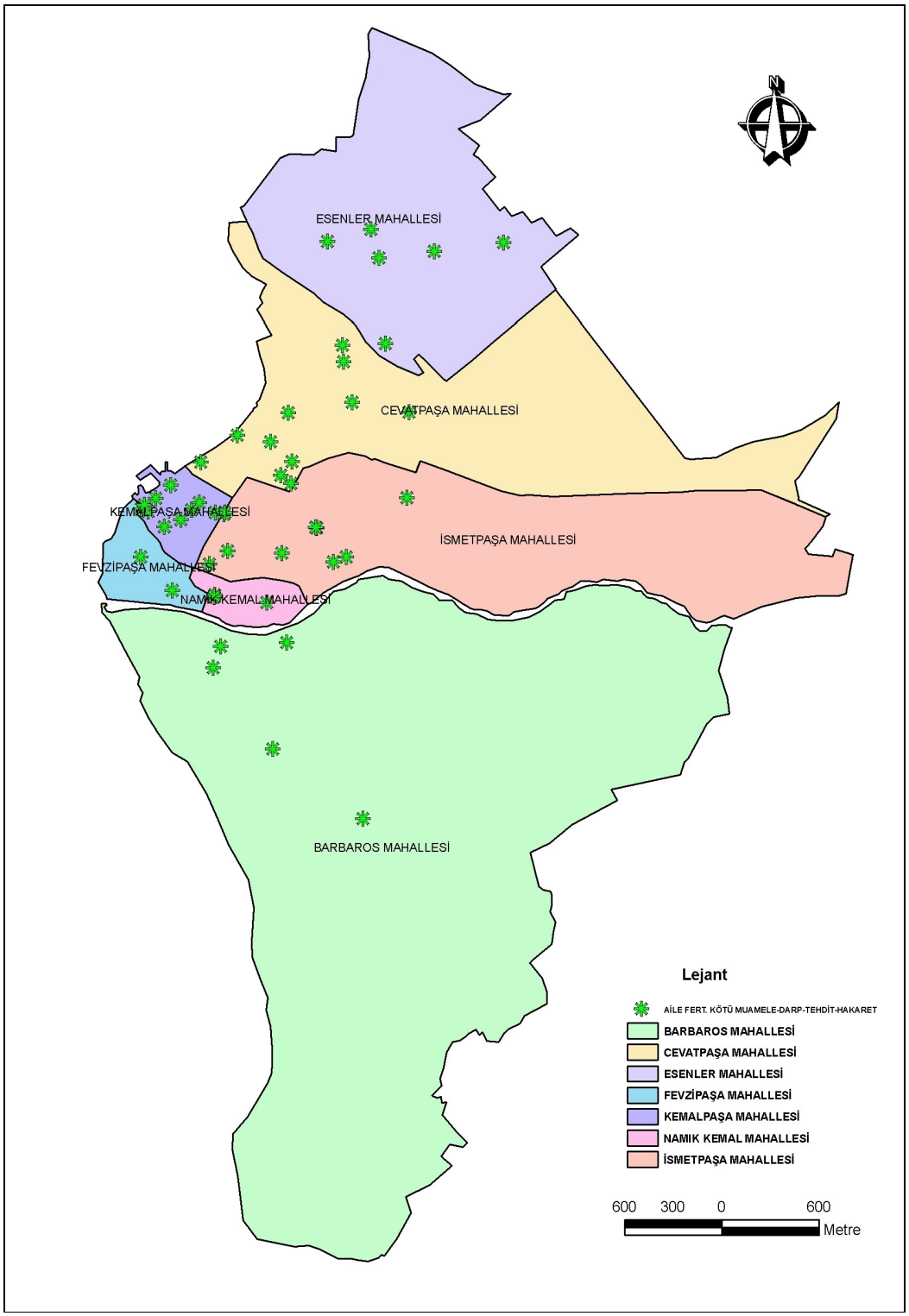

EK 42: Çanakkale kentinde aile fert. kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarının yaz mevsimindeki dağılışı (2007).

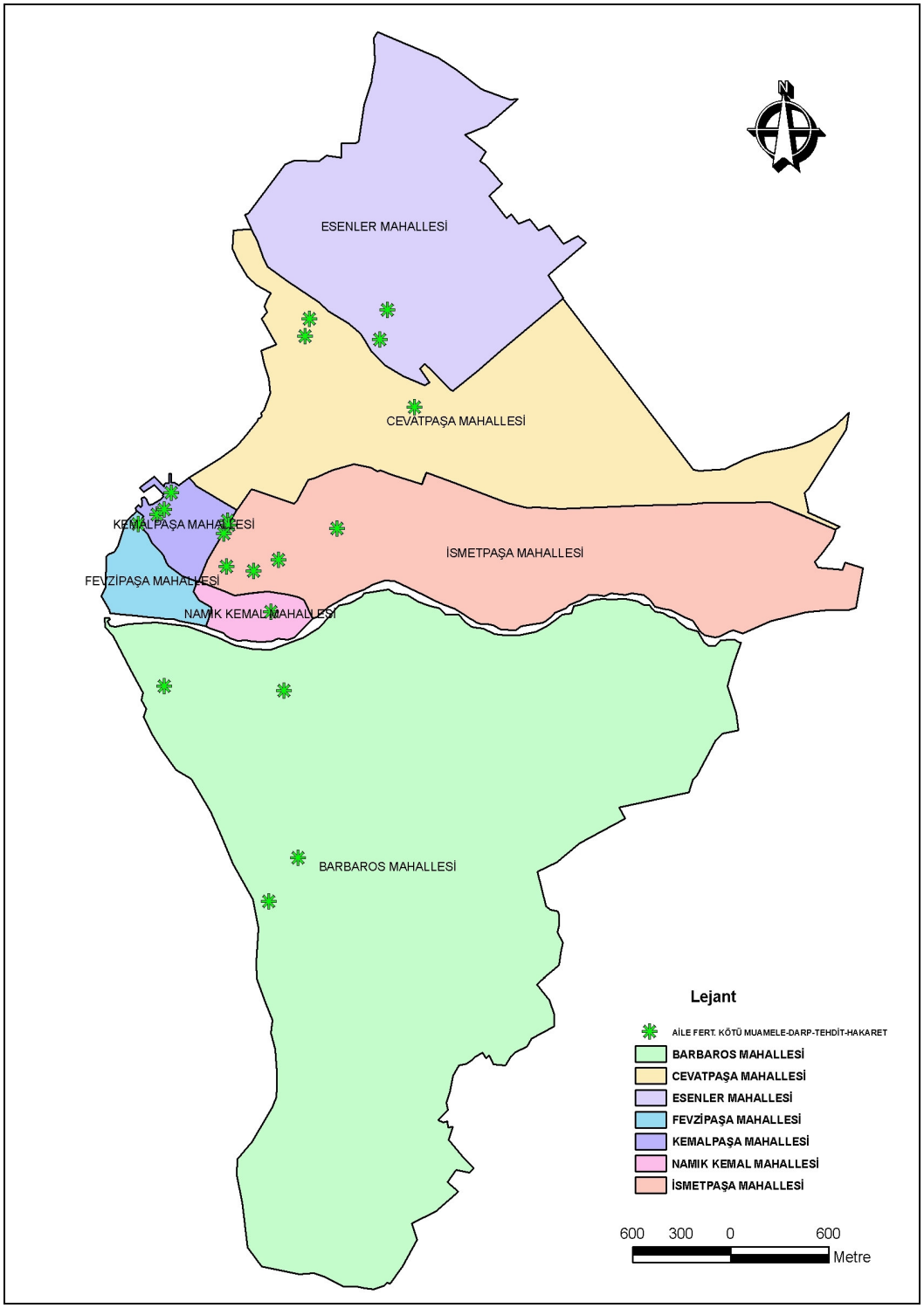

EK 43: Çanakkale kentinde aile fert. kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarının sonbahar mevsimindeki dağılışı (2007).

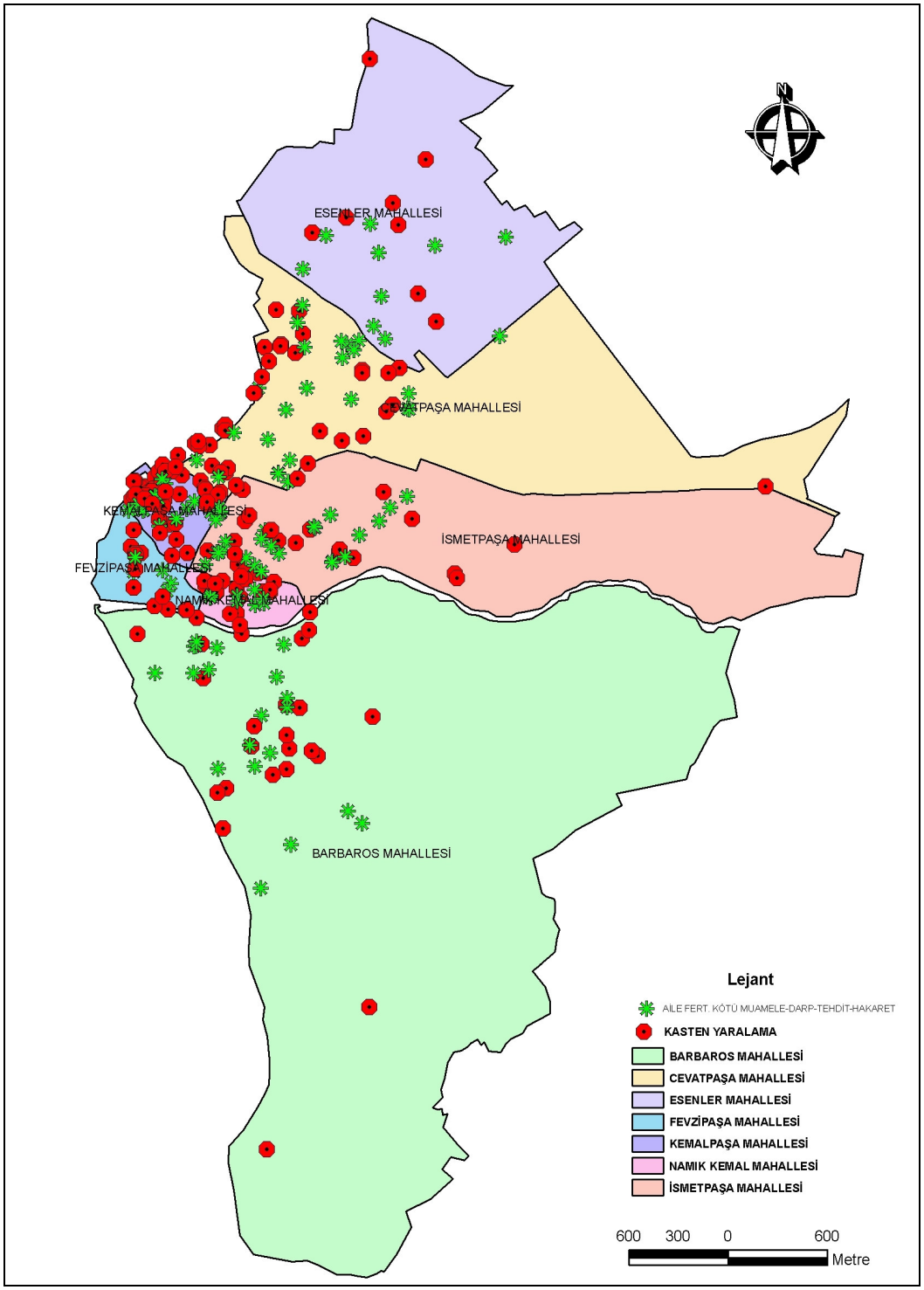

EK 44: Çanakkale ketinde aile fert. kötü muamele-darp-tehdit-hakaret- kasten yaralamaların dağılışı (2007).

EK 45: Çanakkale ilinde evden hırsızlıkların ilçelere göre dağılımı (2007).

Suç Türü: Evden Hırsızlık	**Aylar**														
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Toplam	Suç Oranı (yüzbinde)	**2007 Nüfusu**
Ayvacık	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	3	10	30.387
Bayramiç	-	-	1	4	2	1	-	-	2	-	1	-	11	35	31.372
Biga	-	-	4	5	2	3	1	2	3	1	2	3	26	33	79.569
Bozcaada	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2	88	2.276
Çan	-	-	1	-	-	1	-	3	4	1	3	-	13	25	51.965
Eceabat	-	1	-	1	-	-	2	3	-	-	-	-	7	74	9.493
Ezine	-	-	1	1	-	-	-	-	1	-	1	-	4	12	34.336
Gelibolu	-	-	-	2	-	1	-	1	-	3	2	2	11	23	47.252
Gökçeada	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	12	8.672
Lapseki	-	-		-	-	2	-	1	-	3	2	2	10	37	27.204
Merkez	**5**	**7**	**16**	**11**	**11**	**9**	**8**	**8**	**11**	**3**	**3**	**1**	**93**	**80**	**115.775**
Yenice	-	-	2	-	-	-	1	-	1	-	1	-	5	13	37.827
Toplam	6	8	25	24	15	17	14	20	22	11	16	8	186	39	476.128

Kaynak: Çanakkale Emniyet Müdürlüğü EKKM (2009).

EK 46: Çanakkale ilinde işyerinden hırsızlıkların ilçelere göre dağılımı (2007).

Suç Türü: İşyerinden Hırsızlık	**Aylar**														
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Toplam	Suç Oranı (yüzbinde)	**2007 Nüfusu**
Ayvacık	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	7	30.387
Bayramiç	4	-	-	-	-	1	-	1	1	-	1	1	9	29	31.372
Biga	3	4	1	-	2	1	2	3	3	1	2	3	25	31	79.569
Bozcaada	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	1	3	132	2.276
Çan	3	1	-	1	2	-	-	-	-	-	-	1	8	15	51.965
Eceabat	1	-	-	-	-	1	-	1	-	1	1	-	5	53	9.493
Ezine	-	-	1	1	-	-	-	-	1	-	1	-	4	12	34.336
Gelibolu	-	1	1	1	-	-	2	-	-	-	2	5	12	25	47.252
Gökçeada	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	2	23	8.672
Lapseki	-	2	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	5	18	27.204
Merkez	**10**	**9**	**8**	**10**	**5**	**10**	**7**	**9**	**10**	**8**	**17**	**4**	**107**	**92**	**115.775**
Yenice	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3	37.827
Toplam	21	18	12	13	9	13	11	17	17	11	24	17	183	38	476.128

Kaynak: Çanakkale Emniyet Müdürlüğü EKKM (2009).

EK 47: Çanakkale ilinde otodan hırsızlıkların ilçelere göre dağılımı (2007).

Suç Türü: Otodan Hırsızlık	**Aylar**														
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Toplam	Suç Oranı (Yüzbinde)	**2007 Nüfusu**
Ayvacık	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	30.387
Bayramiç	-	-	-	1	2	-	-	-	-	1	-	-	4	13	31.372
Biga	1	1	1	1	1	-	1	-	1	-	-	2	9	11	79.569
Bozcaada	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.276
Çan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	51.965
Eceabat	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	2	4	42	9.493
Ezine	1	1	-	-	-	-	4	1	-	-	-	-	7	20	34.336
Gelibolu	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	47.252
Gökçeada	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8.672
Lapseki	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	3	11	27.204
Merkez	**1**	**2**	**1**	**3**	**3**	**2**	**1**	**2**	**1**	**1**	**-**	**1**	**18**	**16**	**115.775**
Yenice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	37.827
Toplam	3	4	4	5	6	3	7	4	1	2	-	4	46	10	476.128

Kaynak: Çanakkale Emniyet Müdürlüğü EKKM (2009).

EK 48: Çanakkale ilinde araç hırsızlıkların ilçelere göre dağılımı (2007).

Suç Türü: Araç Hırsızlık	**Aylar**														
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Toplam	Suç Oranı (yüzbinde)	**2007 Nüfusu**
Ayvacık	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	7	30.387
Bayramiç	1	1	2	2	1	2	2	1	-	-	-	-	12	38	31.372
Biga	1	2	2	1	-	-	1	-	-	1	-	1	9	11	79.569
Bozcaada	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.276
Çan	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	51.965
Eceabat	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	2	21	9.493
Ezine	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	3	34.336
Gelibolu	-	1	-	1	1	-	-	-	1	2	2	-	8	17	47.252
Gökçeada	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8.672
Lapseki	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	3	11	27.204
Merkez	**4**	**3**	**5**	**5**	**6**	**3**	**9**	**7**	**5**	**6**	**8**	**3**	**64**	**55**	**115.775**
Yenice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	37.827
Toplam	8	9	9	9	9	5	12	9	6	12	10	4	102	21	476.128

Kaynak: Çanakkale Emniyet Müdürlüğü EKKM (2009).

EK 49: Çanakkale ilinde diğer hırsızlıkların ilçelere göre dağılımı (2007).

Suç Türü: Diğer Hırsızlık	**Aylar**														
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Toplam	Suç Oranı (yüzbinde)	**2007 Nüfusu**
Ayvacık	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	4	13	30.387
Bayramiç	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3	31.372
Biga	3	-	-	-	-	-	2	1	-	3	3	-	12	15	79.569
Bozcaada	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	44	2.276
Çan	-	-	-	2	4	1	-	-	-	-	1	-	8	15	51.965
Eceabat	1	-	-	1	-	-	-	2	2	-	-	-	6	63	9.493
Ezine	-	1	-	1	-	-	-	-	1	1	-	1	5	15	34.336
Gelibolu	1	-	1	2	-	-	-	-	-	1	-	-	5	11	47.252
Gökçeada	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	12	8.672
Lapseki	-	-	1	1	1	-	-	-	-	1	-	-	4	15	27.204
Merkez	**8**	**3**	**5**	**5**	**6**	**3**	**9**	**7**	**2**	**1**	**7**	**4**	**60**	**52**	**115.775**
Yenice	-	-	-	-	2	1	-	1	-	-	-	-	4	11	37.827
Toplam	17	4	7	12	13	5	11	12	5	8	11	6	111	23	476.128

Kaynak: Çanakkale Emniyet Müdürlüğü EKKM (2009).

EK 50: Çanakkale ilinde kasten yaralama-kasten öldürme suçlarının ilçelere göre dağılımı (2007).

Suç Türü: Kasten Yaralama Öldürme*	**Aylar**																			
	Ocak	Şubat		Mart	Nisan	Mayıs	Haziran		Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım		Aralık	Toplam		Suç Oranı (yüzbinde)	**2007 Nüfusu**
Ayvacık	-	-		1	-	-	-		-	1	-	-	-		1	3		10	30.387
Bayramiç	1	1		2	9	12	13		8	9	4	4	4		7	74		236	31.372
Biga	1	3	1*	8	3	18	16	1*	17	9	10	18	7		14	124	2*	158	79.569
Bozcaada	-	1		-	-	1	1		1	7	1	1	-		-	13		571	2.276
Çan	1	1	1*	-	1	1	2		1	1	2	1	3		2	15	1*	33	51.965
Eceabat	-	-		-	1	-	2		6	-	1	1	2		2	15		158	9.493
Ezine	1	3		2	-	-	2		1	-	1	5	7		7	19		55	34.336
Gelibolu	1	-		2	4	10	3		12	11	8	9	-		1	74		157	47.252
Gökçeada	-	-		-	-	1	5		3	2	1	-	-		-	13		150	8.672
Lapseki	1	1		-	-	-	5		4	5	2	5	-		-	23		85	27.204
Merkez	**7**	**2**		**5**	**5**	**6**	**40**		**21**	**35**	**11**	**20**	**21**	**1***	**11**	**184**	**1***	**160**	**115.775**
Yenice	1	-		-	-	-	4		1	-	-	1	1		1	9		24	37.827
Toplam	14	12	2*	20	23	49	93	1*	75	80	41	65	47	1	48	567	4*	120	476.128

Kaynak: Çanakkale Emniyet Müdürlüğü EKKM (2009).

EK 51: Çanakkale ilinde aile fertlerine kötü muamele-darp-tehdit-hakaret suçlarının ilçelere göre dağılımı (2007).

Suç Türü: Aile Fertlerine Kötü muamele-Darp-Tehdit-Hakaret	**Aylar**														
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Toplam	Suç Oranı (yüzbinde)	**2007 Nüfusu**
Ayvacık	-	2	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	5	16	30.387
Bayramiç	7	3	8	3	4	1	5	3	4	5	3	4	50	159	31.372
Biga	23	16	11	15	6	7	14	13	8	9	9	8	139	175	79.569
Bozcaada	1	4	2	1	3	2	4	1	2	-	-	-	20	879	2.276
Çan	3	3	2	1	4	-	-	1	-	-	3	6	23	44	51.965
Eceabat	3	2	2	-	3	1	-	2	-	5	-	-	18	190	9.493
Ezine	3	1	2	2	3	-	-	-	2	-	4	-	17	50	34.336
Gelibolu	7	14	21	22	23	16	14	16	6	7	6	13	165	349	47.252
Gökçeada	1	2	1	1	2	1	2	-	1	-	-	-	11	127	8.672
Lapseki	6	1	6	6	5	2	4	5	2	4	3	3	47	173	27.204
Merkez	**7**	**7**	**6**	**19**	**28**	**16**	**33**	**20**	**9**	**10**	**5**	**6**	**166**	**143**	**115.775**
Yenice	2	2	1	4	2	-	4	2	-	1	1	-	19	50	37.827
Toplam	63	57	62	74	84	46	81	64	34	41	34	40	680	143	476.128

Kaynak: Çanakkale Emniyet Müdürlüğü EKKM (2009).

EK 52: Çanakkale ilinde yaralanmalı ve ölümlü trafik kazalarının ilçelere göre dağılımı (2007).

Suç Türü: Yaralamalı Ölümlü * Trafik kazası	**Aylar**														**2007 Nüfusu**
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Toplam	Suç Oranı (yüzbinde)	
Ayvacık	1	1	1	-	1	1	-	-	1	2	-	1	9	30	30.387
Bayramiç	2	1	2	2	4	3	4	3	1	3	1	5	31	99	31.372
Biga	7	3	7	5	4	7	4	8	8	12	3	5	73	92	79.569
Bozcaada	1	-	-	-	1	2	1	5	-	1	-	3	14	615	2.276
Çan	1	3	2	1	1	2	4	7	2	6	6	4	39	75	51.965
Eceabat	2	-	3	-	-	4	2	-	4	1	1	-	17	179	9.493
Ezine	1	1	1*	-	2	-	1	2	1	1	2	1	1	13 1*	41	34.336
Gelibolu	9	3	4	4	7	2	6	9	5	5	3	4	61	129	47.252
Gökçeada	-	1	1	-	-	-	1	1	1	1	-	-	6	69	8.672
Lapseki	1	3	-	2	-	3	1	6	1	-	2	3	21	77	27.204
Merkez	**4**	**4**	**11**	**10**	**16**	**11**	**28**	**17**	**14**	**3**	**-**	**-**	**118**	**104**	**115.775**
Yenice	-	1	2	1	3	-	-	1	2	-	-	-	10	26	37.827
Toplam	25	17	22	16	21	25	25	41	26	33	17	26	412 1*	87	476.128

Kaynak: Çanakkale Emniyet Müdürlüğü EKKM (2009).